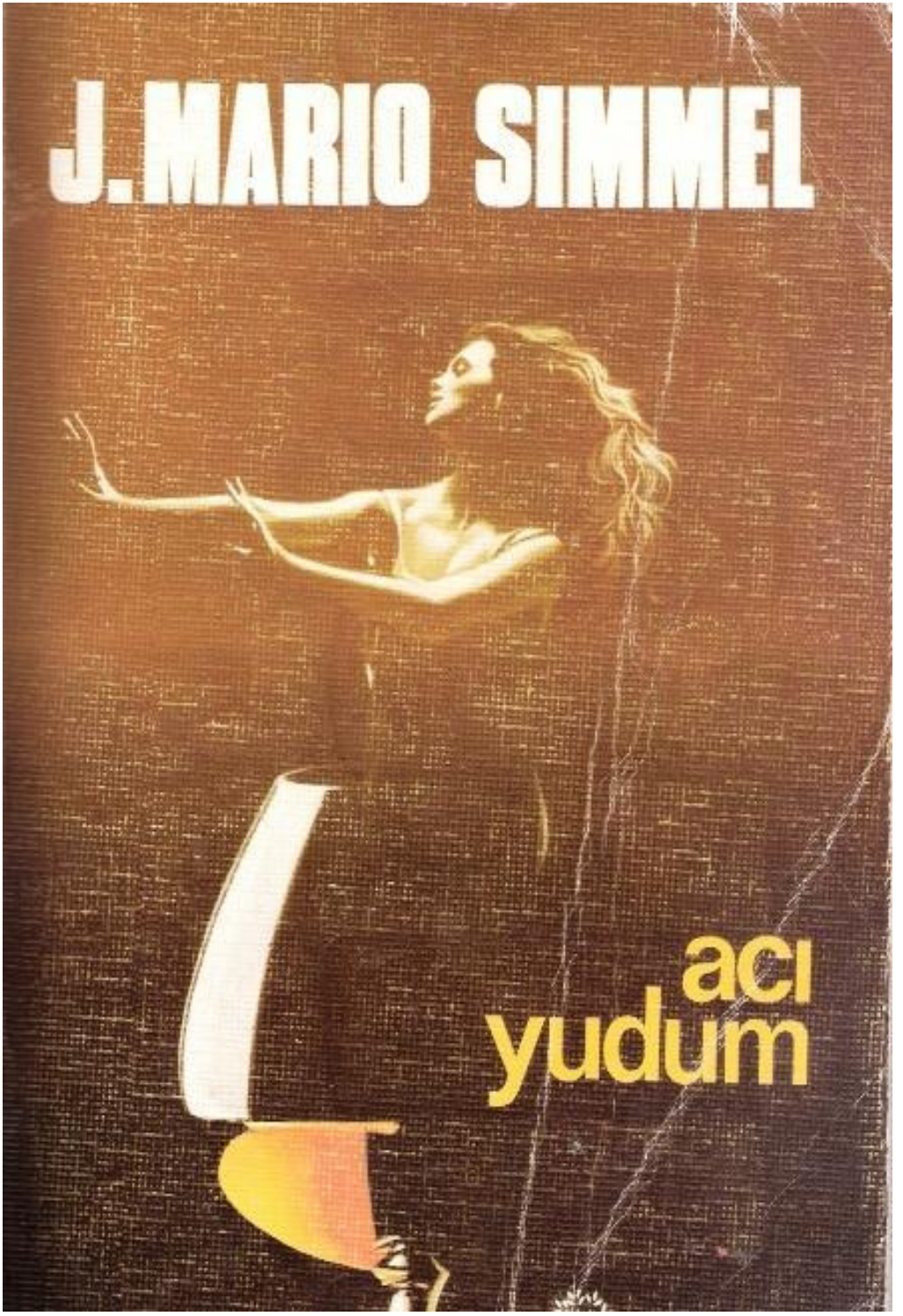
J. MARIO SIMMEL

acı yudum

ACI

YUDUM

İNKİLAP ve AKA BASIMEVİ
Cağaloğlu Cemalnadir Sok.No. 24
İSTANBUL — 1983

ACI
YUDUM

Yazan :
Johannes Mario Simmel

İNKILAP ve AKA
KİTABEVLERİ
Ankara Cad. No, 95 İstanbul

BİRİNCİ SES BANDI

1.

İlk öldüğüm o anı olduğu gibi hatırlıyorum. Ardından bir kaç kere daha öldüm, ama birincinin yeri ve tarihi, yaşadığım süreyle belleğime kazınmış kalacak : Hamburg 27 Ekim 1959.

O sabah kent'in üzerinde kuvvetli bir fırtına uğulduyordu, şimdi o fırtınayı düşünürken uğultusunu yeniden duyar gibi oluyorum; bacalarda nasıl ıslık çaldığını, inlediğini, yakındığını, damlardaki kiremit ve çinkoları, levhaları, kepenkleri, parmaklıkları, pancurları nasıl sarstığını duyuyorum sanki. Bu kasırga, karmakarışık düşlerime girmenin yolunu da bulmuştu, henüz telefonun tiz sesiyle uykudan uyanmadan bile yine onu hissetmekteydim.

Telefon karyolanın yanındaydı. Perdeler kapalı olduğu için gece lambasını yaktım. Başım ağrıyordu, ağzımda bir tatsızlık vardı, kalkıp oturunca başım döndü. Telefonun yanında bir kaç sigara, bir küllük, yarılanmış bir viski bardağı ve kol saatimle küçük altın haçı gördüm.

Banyo kapısı açıktı. Banyo teknesinin ardındaki buzlu camdan, sabahın o madensi ve çirkin ışığı yatak odasına sızıyor, karyolamın üzerinde, gece lambasının çirkin, kuvvetsiz sarı ışığına karşıyordu.

Alıcıyı kaldırdığım sırada viski kokusunu da aldım, tiksintiyle silkindim. «Burası santral. Günaydın, Mister Jordan. Sizi uyandırdım korkarım.»

«Evet.»

«Özür dilerim. Bütün arkadaşlara sordum. Rahatsız edilmemeniz için not bırakmamışsınız.»

«Unutmuşum.» Uzun cümleler kuramıyacak kadar uykuluydum. Şimdi izmaritin kokusunu da alıyordum, küllüğün içine biraz viski dökülmüştü, izmaritler küllüğün içinde şişmiş, patlamıştı, kahverengi, sarı ve karaydılar. «Kaliforniya, Pacific Palisades'den bir transatlantik konuşmanız var. Kabul ediyor musunuz?»

«Neyi kabul ediyor muyum?»

«Konuşma ödemeli de... Shirley Bromfield arıyor sizi.»

«Kızım mı?»

«Hayır, Miss Shirley Bromfield.»

«Kızım işte, üvey kızım.» Bundan santrala neydi ki? Artık keyiflenmem gerekiyordu. «Bağlayın bakalım.»

«Ücreti kabul ediyorsunuz demek?»

«Elbette.»

«Telefonu kapamayın.»

Bir ses duydum, ardından çıtırtılar, tıkırtılar, Atlantik Okyanusunun her iki yanından yükselen karışık, bölük pörçük sözler, cümleler.

«New York... calling relais New York...»

«Can you get me Pacific Palisades now? Extension Crestview 52223. Hamburg has accepted...»

Yatak odasının bir duvarını boydan boya örten bal rengi Şam işi perdelerin ardında bir cam açıktı. Ağır kumaşın nasıl kabarıp şiştiğini görüyor, soğuk fırtınanın gümbürtüsünü, ıslıklarını, iniltisini işitiyordum. Orada hava akımı vardı. Banyonun küçük havalandırma pencereleri açıktı.

«Hallo, relais New York...»

«Just a second, Hamburg, just a second...»

Karyolanın önündeki halının üzerine, darmadağınık Alman ve Amerikan gazeteleri saçılmıştı. Bir sinema dergisinin kapağında resmim vardı. Sırtımda mavi, önü açık bir spor gömlek. Resmi, Hollywood'daki özel foto uzmanı Joe Schwartz çekmişti; olduğumdan yedi yaş daha genç, ancak otuz yaşlarında görünüyordum. Kısacık kesilmiş kara saçlarıma ak düşmüştü çoktan ama, bütün bu kırlaşmış saçlar boyanmış, mavi gözlerimi çe-

viren çizgiler rötuş edilip silinmişti. Yalnız cildimin sağlıklı rengiydi gerçek olan. Avrupa'ya geçmeden önce, haftalarca güneşte yanmıştım. Darca bir yüz, yüksek bir alın, kuvvetli çene kemikleri, güzelim dişler : Gözünü budaktan sakınmayan bir adamın gülüşünü, kararlılığını, güvenini böyle gösteriyordum bu resimde. Ne şimdi ne de eskiden, asla sahip olmadığım karakter özelliklerini işte böyle gösteriyordum.

Yirmi yıl sonra; Amerika'nın unutulmaz çocuk yıldızı Peter Jordan Beyaz Perdeye dönüyor.

Odadaki hava akımı gazete yığınını titretti, kağıtlara soluk aldırdı, gazeteleri hortlattı sanki. Telefondaki bağlantı kurulmuştu: «Can you hear me, Hamburg? Here comes Pacific Palisades now.»

Klik diye bir ses işitildi yine. Derken, onun çok yakından, çok pürüzsüz, çok kuvvetli gelen sesiyle irkildim : «Peter?» Sanki burada, bu odada konuşuyordu benimle. İngilizce karşılık verdim:

«Ne var Shirley, bir şey mi oldu?»

«Evet...» Hıçkırmamak için kendini zor tutuyor, kuvvetli çocuk sesini zorla bastırıyormuş gibiydi.

«Annene mi bir şey oldu?»

«Hayır. Neden anneme olsun?»

«Neden diye sorduğun şeye bak? Sen nerdesin peki?»

«Evdeyim.» On dokuz yaşındaydı ama, sesi daha tazeydi, çok daha taze.

Koca bir okyanusun, bir kıtanın ötesinde, korkuyla ve hızlı hızlı soluk alıp verdiğini duyuyordum.

«Shirley...»

İnledi.

«Ne oldu söylesene artık.»

Kendinden çok daha genç ve taze sesiyle söyleyiverdi ne olduğunu.

«Paddy, çocuğum olacak.»

2.

Paddy...

Çoktandır ilk defa Paddy diyordu bana yine. Beni dört yaşındayken tanımış, kilisedeki rahibin ona ve öbür küçük kızlara anlattığı şeytandan ne kadar nefret etmişse benden de o kadar nefret etmişti. Bana «Peter amca» diye hitap etmesi için, ancak ceza tehdidiyle harekete geçirilebiliyor, onu da direnerek, başını yana çevirip dişlerinin arasından çıkan bir sesle yerine getiriyordu. Annesini tehdit eder dururdu o sıralarda : «Benim babam öldü, ama hep onu seveceğim, yalnız onu. Bu Peter amcayla evlenirsen seni asla bağışlamam.»

Annesiyle evlendiğimizde altı yaşındaydı, nikahtan sonra, duyduğu nefretten sesi bile duyulmayacaktı nerdeyse : «Sen babam değilsin. Beni dayaktan öldürseniz de baba demem sana. Demiyeceğim işte, «Daddy» demiyeceğim. Annemin hatırı için «Paddy» derim olur biter, Peter'in P'si ile». Onüç yaşına bastığında, duyduğu nefret daha alevleneceğine tavsamıştı artık. Şöyle bir omuz silkip : «Paddy çok çocukça bir isim» dediği sıralarda onüçündeydi. Ondan sonra «Peter» olmuştum onun için, altı yıl süreyle, bugüne kadar.

Terden sırılsıklam olan elimden kayan alıcı dizlerimin üzerinde duruyordu. Diyaframda bir ses titreşimi oldu : «Paddy... ne dediğimi anlıyor musun?»

Alıcıyı şimdi iki elimin arasında sıkı sıkı tutuyordum, burnumda viski ve ıslak izmaritlerin kokusu vardı. Altımdaki yatak sallanıyordu sanki.

«Shirley... sesini duyan olursa...»

«Beni dinleyen yok.»

«Annen nerede?»

«Tiyatroda. Baker'ler ile. Konuşmayı ödemeli istedim, annem faturada görmesin diye.» Yatak şimdi daha fazla sallanmağa başlamıştı, hava alamıyordum.

«Nasıl oluyor da tiyatroda annen? Sizde saat kaç?»

«On biri geçti.»

«Hizmetçiler nerede?»

«Senin bungalovdan telefon ediyorum.» Benim bungalov asıl evden ötedeydi, özel telefonu vardı. «Kimse dinleyemez.»

«Ya burada, oteldekiler? Telefon santralındaki kız?»

«Paddy, anlıyor musun? Ben...»

«Sus, söyleme bir şey.» Aman yarabbi. Ya karım şimdi döner de kızını ararsa? Bungalovun önünde biri kulak kabartmışsa? Kekeledim : «Olamaz. Olmaz öyle şey.»

«Öğleden sonra doktordaydım.»

«Doktor yanılmıştır.»

«İkidir gidiyorum. Bugün ikinci gidişim, bir de on dört gün önce gitmiştim.»

«Ondört gün önce ben oradaydım daha. Bana neden söylemedin, neden konuşmadın benimle?»

«Ben... heyecanlanırsın diye korktum...» Çocuksu sesi titriyordu. «Biraz daha bekleyeyim diye düşündüm... Filmden ötürü çok sinirliydin de...»

«Kimmiş bu doktor?»

«Adresini bir kız arkadaşım verdi. Los Angeles'te. Çok dikkat ettim. Hep taksiyle gidip geldim. Asıl adımı bilmiyor bile.»

«Ee?»

«İki test yaptı. Fareler ve buğday taneleriyle.» «Sonra?»

«Kuşkuya yer yok, test olumlu çıktı. İki aylık.» Birden bağırdı: «Ne düşündüğünü biliyorum. Ama ben doğurmak istiyorum.»

«Bağırma.»

«Annemle konuş hemen... işte o kadar...»

«Shirley, yeter artık.»

«... Onu kaybetmek istemiyorum. Kendimi öldürürüm daha iyi. Senden bir parça...»

Sesini bastırmak için bağırdım : «Sus diyorum.»

Sustu. İnlediğini duyuyordum.

«Sen aklını kaçırdın galiba? Rezalet mi çıksın istiyorsun?» Bu konuşma intihardan başka bir şey değildi. Telefon santralındaki kızın beş paralık aklı varsa ve son cümleleri de duyduysa, bana şantaj yapabilirdi. Yeniden konuştuğumda sesim kısılmıştı? «Seni azarladım, özür dilerim.» Hıçkırdığını duydum. «Ağlama.»

Hıçkırması daha da artmıştı. «Ağlamayı kes, ne olursun. Shirley, yeter artık.» Ne var ki, hıçkırmaya devam ediyordu. Onu teselli etmek, şefkatli sözler söylemek, aşkıma inandırmak istiyordum ama, bütün bunları yapabilecek durumda değildim. İkimizi de bu felaket girdabından kurtarmanın yolu, soğuk bir mantıkla düşünmekti.

Öfkeli, kırıcı ve duygusuz olmaya zorladım kendimi : «Sana ne söylersem onu yapacaksın, anladın mı?»

«Ama annem...»

«O farkına varmamalı. Bir sezerse hapı yuttuk demektir.»

«Artık dayanamıyorum Paddy, ne yüzüne bakabiliyorum, ne de konuşabiliyorum annemle.»

Shirley'nin sesini, o sevgili sesini duyuyordum: umutsuzluk ve suçluluk duygusunun içimizden yükseldiği o gecelerin, o kucaklaşmaların bana hatırlattığı o saf ve üzgün sesini. Ben ondan yaşlıydım. Daha da zekiydim. Şimdi soğukkanlılığını bir kaybettimmi ikimiz de mahvolurduk. Onun için yeniden zorladım kendimi soğuk, sert ve gaddar olmaya: «Bu yaptığımız bir telefon konuşması. Tehlikeyi göze alamayız. Artık kapa telefonu. Ben sana yazarım. Hem de bugün. Mektubu uçakla ve özel ulak yollarım. Her zamanki gibi, Pacific Palisades adresine.»

«Sonra... sonra...?»

«Mektupta bütün söyleyeceklerimi bulursun. Los Angeles'te dostlarım var, sana yardım ederler.»

«Ben yardım istemiyorum.»

«Sana ne yazarsam onu yapacaksın. Böyle... bizim durumumuzda, başka çaren yok. Anlamıyor musun?»

Sessizlik. Sonra, Yeni Dünyanın çölleri, sıra dağları ve ormanları üzerinden Okyanusun karanlık derinlikleri üzerinden kulağıma çalınan bir çocuk fısıltısı yüreğimi ezdi. «Evet... anlıyorum.»

«Güzel.» Soğuk. Acımasız ve katı kalmak zorundaydım, ikimize yardım etmek istiyorsam, pislik, rezalet ve ayıba batmamızı istemiyorsam, yapacağım şey buydu.

«Şey... Peder Horace'a gidebilir miyim?» Shirley'in annesi kızını sofu bir katolik olarak yetiştirmişti; Peder Horace, aile dostu rahibin adıydı. Şimdi Shirley, sofu bir katolik olmanın acısını çekiyordu. Başımızdan o iş geçeli günah çıkartmasına izin vermiyordum. Beni sevdiğinden ötürü boyun eğmişti ama, bağlı olduğu dinin, bizim gibi günahkarlar için koyduğu karanlık kehanet ve cezaların onu boğucu ve sıkıntılı düşlerinde bile izlediğinden emindim,

«Sakın gitmeyesin.»

«Ona anlatmak zorundayım, Paddy.»

«Olmaz.»

«Lanetlendim ben... şey etmezsem bağışlanmam asla.»

«Yeter artık, dinlemem. Ağzını açmayacaksın, anlıyor musun, hiç kimseye, tek kelime bile yok.» Sessizlik.

«Tekrarla bakayım.» «Tek kelime bile... tek kelime bile...»

«Ne peder Horace'a ne arkadaşına, ne de başka birine.»

Sonra yine o sesi, o duraksayan, ağlamaklı ve yitik çocuk sesini kulağımda duydum: «Ne dersen onu yaparım... sen ne dersen... sana yaptıklarımı bağışla.»

Bütün gövdem ter içindeydi. Ya ben? Benim ona yaptıklarım?

«Zavallı yavrum...» Zavallı yavrum —bunu bir baba pekala söyleyebilirdi kızına— yoksa santral farkına varmış mıydı?

«Aklını başına toplayacaksın şimdi...» Bunu bir baba pekala isteyebilirdi kızından — yoksa Hamburg, Pacific Palisades ve New York kıtalararası santrallerinde çalışan bayanlar farkına varmışlar mıydı?

«Paddy, seni seviyorum.»

I love you, demişti. Ne yapacağını şaşırıp kalmış bir kız böyle söyleyemez miydi babasına? İngilizcede çeşitli anlamları vardı bunun, İngilizcesini elbette söyleyebilirdi.

«Artık keselim konuşmayı.»

«Seni seviyorum. Senden başka kimsem yok. Burada yapayalnızım.»

«Her şey yoluna girer yine.»

«Telefonu kapatma sakın. Sen de söyle aynı şeyi, ne olursun, söyle.»

Yatak benimle birlikte sallanıyor, yükselip alçalıyor, alçalıp yükseliyordu.

«İyi geceler, Shirley.»

«Yalvarırım söyle. Söylersen bu kadar korkmam.» İstediği şeyi söyledim.

«I love you, Shirley. I love you with all my heart.»

İngilizcede çeşitli anlamları vardı bunun. Pacific Palisades, New York ve Hamburg'daki santral bayanları! İngilizcede bunu pekala söyleyebilir bir baba kızına.

Seni seviyorum, Shirley, seni bütün kalbimle seviyorum dedim benden bir çocuk bekleyen üvey kızıma.

3.

On üç yıldır evliydim. Karım benden on yaş büyüktü, demek istediğim, genç sayılmazdı artık. Onu kızıyla aldattım, yetiştirilmesi, eğitimi, göz, kulak olunması bana emanet edilmiş olan kızıyla. Onun kızı, benim üvey kızım yüzünden, bu kız yüzünden karımı bırakıp gitmek niyetindeydim.

Böyle bir şey yapan, böyle bir şey istenen insanın, çevresinde tiksinti ve öfke uyandıracağı muhakkaktır.

Bu yalnızca bir roman olsa özellikle belirli iki kişiye sunulan bir klinik raporu olmasa tehlikeli bir teşebbüs olurdu. Çünkü bir roman kahramanının cana yakın olması şarttır. Okuyucular roman kahramanını sevebilmelidirler. Oysa benim gibi bir adamı hiç bir okuyucunun (herhangi bir kimsenin karısı, bir anne ya da bir genç kız olsun, özellikle bir kadın okuyucunun) sevmesi olacak şey değil. Olağan roman tekniğine göre ters bir durumda olduğum söylenebilir, bir anti—kahraman durumunda.

Bu itirafın sunulduğu iki uzmanın bile, okudukları bu raporu izledikleri sırada, tüyleri ürpererek sayfalardan yüz çevireceklerinden korkulur. Onlardan duydukları kine gem vurup okumaya devam etmelerini dilerim. Lanetlenmiş aktörü olduğum bu dramın arka planını birbiri ardında aydınlatacağıma, trajedinin derin köklerini çırılçıplak ortaya koyacağıma, söz veriyorum. Belki beni daha bir anlayışla karşılarlar o zaman. Anlayış diyorum, acıma değil asla. Sabır öyleyse. Ve duyulan kine gem vurulsun lütfen.

Alıcıyı yerine koyduktan sonra transa geçmiş gibi oldum, cin çarpmış gibi, bir uyuşukluktur kapladı içimi. Bir uyurgezerden farksız, ayağa kalktım, hışırdayan gazete yığını altında terliklerimi aradım, sabahlığımı giydim, ağır perdeleri açtım.

Yarı açık duran pencere kanadından içeri esen buz gibi bir rüzgar yüzüme çarptı. Gri yeşil iç limanı, çıplak, kara, gece yağan yağmurdan ıslanmış parlak caddeleri, eski ve yeni Lombard köprülerini gördüm. Çok az insan vardı dışarda. İki büklüm olmuş, fırtınaya karşı koymaya çalışıyorlardı. Benim baktığım altıncı kattan oyuncaktan farksız görünüyorlardı, küçücük.Rüzgarın kırbaçladığı suyun üzerinde bir kaç beyaz tekne yalpa vurup duruyordu. Çoğu rıhtımlara bağlanmıştı. Issız kalmış iskelelerin ıslak kalasları altında, içice girmiş sürüyle martı duruyordu.

Gökyüzünde kahverengi, yeşil, kirli gri ve kara bulutlar birbirini kovalıyordu. Alster nehrinin kıyılarında

ki bütün fenerler yanıyordu, buzlu camdan küreler inci bir gerdanlık gibi pırıl pırıl dizilmişti.

Penal Code For The State Of California'nın 327 inci maddesinin 4. fıkrası şöyle der: «Terbiye, eğitim, nezaret ve himayesi kendisine emanet edilen 21 yaşından küçük kimseyi kötüye kullanan şahıs, bir yıldan aşağı olmamak üzere, hapis cezasına çarptırılır.»

327'inci maddenin dördüncü fıkrasını ezbere biliyordum. O işin olduğu geceden beri sürekli korku içinde yaşadığımdan hiç kimsenin kuşkusu olmasın, işlediğim suçun ne kadar ağır bir suç olduğunu bilmiyordum da sanılmasın. Gelgelelim, aşk adını verdiğimiz bu en ölümlü afete, bu en müthiş salgına, bu en korkunç vebaya karşı törebilim, töre ve ceza ne yapsın?

«Penal Code For The State Of California'nın (*) 327 inci maddesinin dördüncü fıkrası der ki...»

Bu maddeyi bilmemin nedeni sadece korku değildi. Gün olmuş, savcılığa baş vurmak, günahımın kefaretini ödemek, her şeye bir son vermek istemiştim. Ama o günler geçmişti artık. Aşkımı, hiç kimsenin bağışlamıyacağı, hiç kimsenin anlayış göstermiyeceği, hayatımın biricik aşkını savunmaya kararlıydım. Onun uğrunda, onu yitirmemek, onu elimde tutmak uğrunda, şimdi burada, Hamburg'da atlatmam gereken bir serüvene kapıp koyvermiştim kendimi.

I love you Shirley, I love you with all my heart.

Camı tıngırdayan pencereyi kapadıktan sonra (giderek kuvvetlenen bir baş dönmesi hissediyordum) salona geçtim. Salon perdelerini de açtım. Alçak pencerelerin önünde bir balkon vardı. Balkonun taş korkuluğu dibinde ölü bir martı gördüm. Uçmağa kalkıştığı sırada fırtınanın otel duvarına savurduğu, sonra da balkona düşmüş bir martı olacaktı. Kanadından kopmuş parçalar ortalığa saçılmış, kanlı bağırsakları patlamış göğsünden dışarı fırlamıştı; sağlam, yara bere almaksızın

---

(*) Kaliforniya Eyaleti Ceza Kanunu.

sona kalan tek şey, martının başıydı. Hayvanın kurnaz, keskin bakışlı gözleri açıktı, kanun maddesini biliyormuş gibi, gözlerini üzerime dikmiş beni inceliyordu sanki.

Kanun maddesi neydi ki? Kimdi kanunu koyan? İnsanları insanlardan korumak için, yine insanlar koyuyordu kanunu. Peki ama, kanun koyan bu insanlar ne menem insanlardı böyle? İnsanların, içinde bulunacakları bütün durumlara nüfuz edebiliyorlar mıydı? Hem de en feci, en aşırı durumlara? Kanun koyanlar benim içtiğim çanaktan içmişler miydi? Ölü martı gözleri üzerime dikilmiş, bana bakıyor; Seni namussuz, seni yalancı, seni alçak.

Bakışlarımı çevirdim çabucak.

Yazı masasının önünden geçip, Shirley'nin resminin durduğu şömineye doğru yürüdüm. Yazı masasının üstü doluydu. Bozuk ve kağıt paralar, hesap pusulaları, bir filmin maliyet dosyası, bir de senaryo. Başlığı şuydu senaryonun :

Bir Jorkos Productions Filmi
COME BACK
Peter Jordan

Salonun mat parıltılı ipek duvar kağıtları, geniş kırmızı ve yaldız çizgiliydi. Süslü barok mobilyanın koltuk yüzleri altın sarısı Şam ipeklisindendi; perdeler de aynı kumaştandı. Döşeme, kardinal kırmızısı kadifeyle kaplıydı. Üzerinde de desen olarak tek bir Çin köprüsü. Duvarlarda kristal apliklerle antika oyma işleri. Çoktandır soğuk kalmış şömineye doğru yürürken bu antika resimlerin arasından geçtim. Serbest Hansa (*) şehri Hamburg'un 1686 yılında Danimarkalılar tarafından nasıl kuşatıldığını, yeni kurulmuş Alman Ulusal Tiyatrosu önün-

---

(*) Hamburg, Bremen, Lübeck şehirleri arasında 13. yüzyılda kurulan ticaret birliği (Hansa)

de duran Gothold Ephraim Lessing'i, Özgürlük Savaşları sırasında bir kaleyi savunan Napolyon'un mareşali Davout'yu, gördüm. Şimdi şöminenin önündeydim artık, tam da Shirley'nin resmi karşısında.

Gümüş çerçeveli renkli bir resimdi bu; bir portreydi. Shirley'in cildi öylesine pürüzsüz, öylesine taze ve saftı ki. Derinliği olan altın sarısı bir ten. Parlak kestane saçları dümdüz taranmış olurdu hep; oldukça geniş tutulmuş at kuyruğu biçimindeki saçı sağ omuzuna düşmüştü. Burnu dapdaracık, ağzı büyük ve siklamen boyalıydı. Sık kara kaşlarının altındaki yeşil gözleri menekşe rengi göz yuvaları içindeydi. Sesi ne kadar çocuksu da olsa, ondokuz yaşında bile tam bir kadındı.

Ondokuz yaş...

Ben otuzyedi yaşında, hemen hemen onun iki kat yaşındaydım. Yaptığım ve yapacağım şey, kanun koyucuların gözünde sadece bir suç olmakla kalmayıp akıl hastalığı da sayılacaktı herhalde. Karımın kadın arkadaşları, Shirley'den kıskançlıkla karışık bir hayranlıkla söz açarlardı. «Doğrusu koskoman bir kızın var — üstelik hala el değmemiş ve masum.»

«Öteden beri kollarım onu. Flört nedir bilmez. Erkeklerle hiç ilgilendiği yok.»

«Şansına diyecek yok, Joan. Benim Ramona henüz onbeşinde, ama neler yapıp ettiğini ağza alamam.»

«Mary daha onyedi yaşındayken beni bırakıp kaçtı, sen de bilirsin. Bugünün gençliği mahvolup gidiyor; çabucak gelişmiş ve kötü. Shirley bir mucize bana kalırsa. Piyango çıkmış sana Joan, piyango...»

Karım da cevap verirdi o zaman: «Kocamla arası biraz daha iyi olsun isterdim. Hala babasını seviyor. Yeniden evlenmiş olmamı hoş görmüyor.»

Shirley'nin resmi önünde hiç kımıldamaksızın duruyor, içimden ona şöyle diyordum: Bu çocuğu doğurmamalısın. Senden istemek zorunda olduğum son kurban da bu. Yakında serbest olacağım. Birbirimizi sev-

diğimizi çok yakın bir zamanda herkes bilebilir artık. O zaman bir çocuğumuz da olur, aşkımızın çocuğu, sana söz veriyorum. Sakin bir hayat yaşarız, sen ve ben, ikimiz.

«Hayır», dediğini duydum birden bire. Bu kuvvetli ses, fırtınanın uğultusu arasında, dünyanın öbür ucundan gelen üzgün bir inilti gibi çalındı kulağıma. Giderek artan bunalımlı heyecanım içinde, sımsıcak bir yaz günü benim bungalovda, çıplak kollarımın arasında çırılçıplak, tutku ve suçluluk duygusu içinde yatarken söylediği sözleri hatırladım. «Bu günahı sona erdirmek için hiç bir şey yaptığımız yok, onun için asla rahat edemiyeceğiz. Tanrı bağışlamaz bunu.»

«Tanrı... Tanrı... başka, laf bilmez misin sen?»

«Senin aldırdığın yok elbet, ona inanmıyorsun ki.»

Doğruydu. Bütün bu başımdan geçen şeylerden sonra ona inanmak oldukça zordu. Zavallı Shirley öfkeye kapıldım. «Tanrı, birbirini seven iki insanın bütün kusurlarını bağışlar demiştin.»

«Pişman olmazlarsa bağışlamaz.»

«Shirley...»

«Tanrı bağışlamaz bizi, çünkü bizi sevmiyor, bundan böyle sevmez de artık.»

Shirley'nin Tanrısı ne yapacaktı şimdi peki? Shirley'nin sesini duyuyordum :

«Paddy, çocuğum olacak...»

Ve bu çocuğun yaşamaması gerekiyordu.

Telefon konuşmasını yaptığımız sırada Shirley'e söyletmediğim sözleri şimdi duyuyordum : «Bu cinayettir. Bunu yaptım mı katil olurum.»

Tanrıya inanmış, acı çeken bir katil — katilin böylesine hıristiyanlık bağrını açmaz mıydı? Günahın ne olduğunu, vicdan azabına dayanmanın ne demek olduğunu sofu bir hıristiyan katilden daha iyi kim bilebilirdi ki? Tanrı herkesten önce onu bağışlamak zorunda değil miydi?

Şhirley'nin resmine daha fazla bakamadım. Başımı yana çevirince Joan'u gördüm. Onun resmi de şöminenin üzerindeydi. İkisinin arasında da mektupla dolu gümüş bir tabak duruyordu. Karımın resmini koymak zorunda kaldığım için koymuştum oraya. Sadece üvey kızımın resmi, görenlere garip gelebilirdi. Bağlı olduğum stüdyonun basın şubesi, beni gazetelere mutlu bir aile babası olarak tanıtıyordu.

Joan kırk yedi yaşındaydı. Önce annemi, sonra da benden büyük bir kadını sevmiştim. Psikanaliz uzmanlarının, bu konuda ileri sürmüş olduğu çok şey vardı.

Joan, bir genç kız vücuduna sahipti. Yüzünü çektirmiş olduğu için, cildi gergin, pürüzsüz ve kırışıksız görünürdü ama yalnız yüzünün cildi, bunun estetik ameliyattan ileri geldiğini biliyordum. Şhirley'nin cildini ne zaman okşasam, kafama bu takılırdı hep.

Joan'un kahverengi saçları başına sımsıkı yapışık dururdu, saçlarının ucu iki yanından yanaklarına uzanır, alnının üzerinde tacı andıran iki hafif dalga yükselirdi. Eskiden çok güzel olduğu, bugün bile belliydi. Üstelik hala da ilgi çeken bir kadındı anlaşılan — ara sıra verilen partilerde erkeklerin bakışından anlardım bunu. Şu sırada resminden bana gülümseyerek bakıyordu. Kenara çekildim. Kestane gözleri beni "izledi. Şimdiye kadar farkına varmadığım bir şeydi bu. Bir adım daha çekildim kenara, karımın gözleri beni izlemeyi sürdür-düler, gülümseyerek ve safça.

Safça gülümseyerek mi?

Safça mıydı bu gözler? Karımın bir kuşkusu yok muydu acaba? Çoktandır her şeyin farkındaysa, ona çektirdiğim acının öcünü almak için uygun saati mi bekliyordu yoksa?

Joan'ın gözleri gülüyordu. Benimle mi alay ediyordu bu gözler?

«Kocamla arası biraz daha iyi olsun isterdim...»

«Üstelik hala el değmemiş ve masum.»

«Tanrı bizi sevmiyor ki. Nasıl mutluluğa kavuşuruz böyle?»

Bakışlarım odada dört dönüyordu. Shirley'nin gözleri. Joan'un gözleri. Gotthold Ephraim Lessing. Mareşal Louis Niçolas Davout. Auerstaedt dükü, Ega mühl prensi. Aplikler. Pencere. Shirley. Joan. Şu ölü martının kötü kötü bakan gözleri. Birden, ne var ne yok atlı karınca gibi, dönüp durmağa başladı çevremde ve sonra, sonra, o göze görünmez kocaman yumruk var kuvvetiyle mide boşluğuma indi.

Hiç uyarmaksızın, her iki soluk arasında, aynı zamanda hem ateş gibi sıcak hem de buz gibi soğuk, öldürücü bir öfkeyle vurup duruyordu. Yediğim darbe öylesine müthişti ki, sustalı bir çakı gibi kapanarak, şöminenin önündeki koltuğa yanlamasına yığıldım.Şu sırada kafamda tek bir düşünce vardı, beni paniğe uğratan, sarsan, olduğum yere çökerten, her şeyin üstünde bir düşünce. Hayır, yalnız düşünmek değil, biliyordum da artık : Ölüyordum.

4.

Enfarktüs.

Kalp yetersizliğinden ölüyordum. Sonumun böyle geleceği korkusuyla çok geceler uykusuz kalmış, çok geceyi uyanık geçirmiştim. Sonum gelmişti işte, eşikteydi artık. Enfarktüs.

Şimdi bütün hissettiğim şey, ölümümdü, gövdemi kaplayan şey, ölümdü, benim ölümüm. Çünkü o müthiş, dev gibi yumruğun baskısı içimde yükselmeğe başlamıştı şimdi, yukarı, yukarı, kalbime doğru.

«Ahhh... ıhhh...» Hırıldıyarak inlediğimi, hava almak için boşuna uğraştığımı uzaktan bile duyabilirdim. Ölümü getiren yolunda yukarı doğru ilerleyen o yumruğu gövdemde durdurabilmek için iki elimi göğsüme bastırıyordum.

Ama o yükselip duruyordu yine.

Nasıl da duyuyordum yükseldiğini.

Oda gözlerimin önünde tıpkı bir kameranın buzlu

camdan merceği gibi ve bu mercek sağa sola döndürülüyormuşcasına kah aydınlanıyor kah donuklaşıyordu. Karım, Ephraim Lessing, Shirley bana bakıyorlardı, bakışları bulanıktı. İçimdeki yumruk şimdi ilk iki kaburga kemiğine ulaşmıştı ve hiç acele etmeyip acıma ne bilmeksizin yükseldikçe yükseliyordu. Onun ardında kalan ölmüş organlarıyla bir ceset parçasıydı: ayaklar, bacaklar, kalçalar, karın boşluğu. Gövdemde canı kalmış ne varsa dar bir sahaya topluyor, soluğum, damarlarım, kanımla birlikte eziyordu. Kanım artık parmaklarımda, şakaklarımda, kulaklarımın arkasında, çekiç darbeleri gibi zonkluyordu.

Tıpkı makine gibi inliyordum. Nefes darlığı her yanımı geriyor, gövdem yukarıya doğru yaylanan bir köprüyü andırıyordu. Topuklarım yerdeki kadife halıya, omuzlarım koltuğun arkalarına gömülüyordu.

Peltek peltek konuşmamı kendim de duyuyordum. Tam bu sırada asla bu kadar müthiş olmamış, o koca yumruk beni öldürmek üzere kalbime ulaşmıştı. Onunla birlikte bir med dalgasını andıran korku beynime yürüyüp düşüncemi zehirleyerek felce uğrattı.

Korku...

Böylesine bir korkuyu şimdiye kadar duymamıştım. Tıpkı bu korkuyu andıran bir korku şimdiye kadar bütün hayal gücümü etkilemiş durmuştu. Bir film stüdyosunun tamamı alevler içinde kalıp da servis köprüsünün yıkıntıları altında sıkışıp kaldığımda korktuğumu sanmıştım. Onbeş yaşındayken gırtlak kanserinden ölen annemin dakikalarca ölümle boğuşmasını seyrettiğim sırada hissettiğim şey korkudur sanmıştım. D çıkarması günü Alman topçusu yüzünden Normandiya'da toprak altında kalmıştım. Aachen önlerinde, rüzgar dönüp de yol gösteren uçakların duman çemberleri silinip gidince, kendi B—52 uçaklarımız yanlışlıkla bizi bombardıman etmişlerdi. Mexicoya uçtuğum bir jet uçağı otomatik dümen düzeninin bozulması üzerine ve pilot tarafından kontrol altına alınmadan önce on bin metre aşağı-

ya kadar düşmüştü. Bütün bu olaylar sırasında yeryüzünde hiçbir insanın daha fazla korku duymamış olduğuna inanmıştım.

Korku mu?

Korkunun ne olduğunu hiç de bilememişim meğer. Artık biliyordum. Artık gerçek korku, asıl korku içimde şişip kabarıyordu: Organlarımı felce uğratıyor, görme ve duyma gücümü yokediyor, büyüdükçe büyüyor, tıpkı bir balona gaz doldurulması gibi, içimi dolduruyor, giderek büyüyor, hep daha büyüyor, koskocaman oluyordu. İçimdeki yumruk açıldı, parmakları kalbimi kavrayıp sıkıştırdılar. Umutsuzluk içinde haykırıp, çığlığı bastım, ne var ki beni kimsenin duymadığı muhakkaktı. Çünkü, çepeçevre uğuldayan fırtına bütün haykırmaları bastırıyordu.

İşte. İşte. İşte.

İşte ölüm geliyordu.

Ölüm gelmedi. Henüz gelmiyordu.

O kocaman yumruk kalbimi serbest bıraktı, yavaş yavaş aşağı inmeye başladı, nasıl indiğini hissediyordum : Üçüncü kaburga kemiği, ikinci, birinci, mide boşluğu. Orada kaldı: içinden pazarlıklı, sinsi, kendinden emin. Bütün gövdem tirtir titriyordu. Kalbimin nasıl hızlı hızlı attığını duyuyordum. Çarpıntıyı sırtımda, ayak parmaklarımın ucunda, dilimde hissediyordum.

Yumruk ne zaman tekrar yükselecekti acaba? Şu korku ne zaman tekrarlanacaktı? Bu müthiş konukların ikisi de içimdeydi. Henüz yaşıyordum ama daha ne kadar yaşayacaktım? Kim dayanabilirdi ölümünü böyle beklemeye? Hiç kimse. Şu yeryüzünde hiçbir insan.

Bir hekim. Bir hekim bulmalıydım.

Bunu henüz düşünmemiştim, bu sırada inlediğimi de duydum: «Hayır...»

Başıma daha ne gelirse gelsin beni bu durumda hiçbir doktor görmemeliydi, hiçbir doktor. Şu sırada görmemeliydi. Shirley'nin yeşil gözleri bana bakıyor beni ipnotize ediyor bana yalvarıyordu.

Şu sırada beni doktor bir gördü mü herşey mahvolurdu, aşkımız lanetlenir, talihim bana küserdi: Burada, Almanya'da, bu fırtınalı kentte, sahip olduğum *son* şans.

Hayır, Shirley, hayır.

Doktor olmasın.

5.

Viski

Kafamdaki bu kelimeyle birlikte yeniden hayat uyandı içimde. Alkol için duyduğum soluk daraltan bir hırs içimi doldurdu. Viski bulmalıydım. Şu kutsanmış sıkıntıdan kurtaran iyi Skoç viskisinden. Tadını, kokusunu alıyordum bile, gırtlağımdan aşağı, o tütsülü ve harika kayışını duyabiliyordum, o koca yumruğu çözüp nasıl yokettiğini...

Viski...

Bacaklarım pelte gibiydi. Sendeleyerek kalktım, Joan ile Shirley'nin, Napolyon'un mareşalinin Alman edibinin yanından sallanarak geçip, gece masasının üzerindeki kristal lambanın hala boş yere, güçsüz kuvvetsiz yanmakta olduğu yatak odasına döndüm. Evet, viski.

Sihirley'nin telefonuydu nedeni. Korku. Geçen geceki aşırı alkol. Fırtına. Sabahın erken saati. Hepsi bundan ibaretti, ölüm söz konusu değildi. Doktor olmasa da olurdu. Filme başlayabilirdim pekala. Bölümü oynayabilirdim. Rolümü oynayabilecektim.

Anahtar...

Anahtarı düşündüğüm sırada giysi dolabının kapağını çoktan açmış, kara deriden büyük gezi çantasını yakalamıştım bile. Çantanın tek bir kilidi vardı. Anahtar smoking ceketimin cebindeydi.

Daha hala umutsuz bir halsizlik içinde, gece gelir gelmez giysimi gelişi güzel savurduğum koltuğa doğru sürüklendim. Pantolon da ceket de yere düşmüştü. Eğilmek zorunda kaldım. Başıma kan saldırdı sımsıcak. Şu

kahrolası anahtar da neredeydi? Titreyen ellerim ceplerimi yokladı, aradı, ceplerimde ne varsa dışarı boşalttı: Bozukluk para, faturalar, sigaralar. Neden sonra anahtarı ele geçirdim. Çantaya doğru sendeledim geri dönüp.

Bir zamanlar (geçmiş gün çok şükür) Hollywood'da, ayyaş olduğumu öne sürmüşlerdi. Yirmi yıldır içip durmuşum : meslek hayatım son bulup da bana rol verilmeyen.

Son iki yıldır bu dedikodu kesilmişti, içtiğimi söyleyen çıkmıyordu artık. Beni kimse sarhoş göremiyordu, ne Joan ne de Shirley. Aslında, son iki yıl her zamankinden daha fazla içtim, ama gizli, hep gizli gizli. Şişeleri öyle ustalıkla saklıyordum ki, kimse bulamıyordu. Shirley ile Joan'nun bana inanmayıp o iki yıl boyunca viski aradıklarını biliyorum., içkiden vazgeçebileceğimi akılları almıyordu da ondan. Hanidir aramıyorlardı; artık bu itici beladan kendimi kurtardığımı sanıyorlardı gururla. Şişeleri böylesine ustalıklı saklıyor, böylesine dikkatli içiyordum son zamanlarda.

Geziye çıktıkça kara çantayı yanıma alıyordum. Modelini bizzat çizdiğim çantayı Boston'daki bir firma yapmıştı. Çantanın her iki yanında gözler vardı. Viski şişeleriyle soda şişeleri bu gözlere yerleştiriliyordu. Gözler kapatıldı mı şişeler sımsıkı duruyor, ne kayıyor, ne tıngırdıyor, ne de kırılıyorlardı. Yine çantadaki büyük bir termosa da küçük buz parçaları dolduruyordum. Ufak bir kadeh içki de ısmarlansa, yeteri kadar su ve buz getiriyorlardı nasıl olsa.

İşte nerede olursam olayım, böyle, ikmal edilmiş durumdaydım : yataklı vagonda, uçakta, arabada, motorda, otelde. İşte böyle gizli gizli içebiliyordum, hem de her zamankinden daha fazla. İçmek için bir nedenim vardı, iyi bir nedenim. Daha doğrusu: kötü bir neden. Bütün ayyaşların bir nedeni vardır denecektir elbet. Böyle denip gülünür çoğu zaman. Günah çıkarmanın sonuna geldiğimde gülen olacak mı bakalım, göreceğiz.

Yüzme bilmeyen biri için cankurtaran simidi, angina pektoris hastası biri için nitrogliserin kapsülü neyse, benim için de çanta oydu. Benliğimin bir parçasıydı artık, beni hiç bırakmıyordu. Yalnız, özellikle otellerde, onu hep kapalı tutmak zorundaydım. Otelde çalışanlar her şeyi karıştırıp dururlardı. Ama, bana gelince hayır. Hayır, Peter Jordan artık içmiyordu ki. Fermuarı açtım. İki boş soda şişesiyle boş bir termos, bir de boş viski şişesi buldum. Ne içkim kalmışsa, gece hepsini içip bitirmiştim.

6,

Yumruğu yeniden hissettim.

Ağır yük altına girip sarsılan bir ışıldak takımı gibi mide boşluğumdaydı işte. Viski bulamazsam felaket.

Önümdeki dergide, patlayan bir yıldız içinde Amerikanca bir kelime gördüm. Superman yumruğunu indirdiği gibi bir kenti darmadağın ediyordu bu sırada.

O kocaman yumruğuyla.

Üşüyordum, çenelerim birbirine vuruyordu. Fırtına giderek azıtıyor, çirkin bir sesle uğulduyor gibi geliyordu bana. Bu müthiş fırtınaya, bu müthiş yumruğa, bu boş VAT 69 şişesine kimse dayanamazdı.

Yatağımın başucunda yarı yarıya dolu bir bardak vardı henüz.

Çantayı öyle açık bırakıp yatağa koştum, evet, koşabiliyordum, sonra, ılımış, yavan viski artığını bir yudumda içtim. Viski artığını bir iki saniye ancak tutabildim midemde. Banyoya kendimi zor attım..

Şimdi aynanın önünde inleyerek durmuş, ağzımı ‘Vademecum’la çalkalıyordum. Alnımı kolonya ile ovmak istediğim sırada şişeyi elimden düşürdüm. Şişe lavaboda parçalandı. Aynada kendime baktım. Kara saçlarım terden sırılsıklam, alnıma yapışmıştı. Yüzüm koyu siklamen bir renge bürünmüştü. Gözlerimin altı kahverengi mor renkteydi. Zarzor soluk aldığım sırada yüzüm bir-

den bire ölü yüzü gibi sapsarı kesildi, üzerinde lekeler belirdi, parşömeni andırdı. Dudaklarımın rengi değişmemişti, yine karaydılar. Akan ter gözlerime dolmuştu, ağzım aralık, dilim mordu. Bir Mathias Grünewald'in karabasanlar içindeki hayat gücünden doğmuş en feci yüz bile şu benim yüzüm kadar kötü olamazdı. Bir zamanların en ünlü, en çok alkışlanan çocuk yıldızına, Yeni Dünya'nın Sunny Boy'una ait yüz bu yüz müydü?

Peter Jordan. Amerika'nın Unutulmaz
Çocuk Yıldızı

Hayır, artık şu resimli dergideki pırıl pırıl adamla, bir playboy güzelliğine ve gönülleri titreten bir gülüşe sahip şu uçarı, atılgan adamla hiç bir ilişkim yoktu. Akıl alacak şey değildi: insanın içini ürperten şu aynadan bana bakan bu yüzden yararlanarak mı milyonlar kazanmıştılar çeyrek yüzyıl önce.

Yumruk içimde yükseliyordu. İlk iki kaburga kemiği. İkinci çift kaburga kemikleri. Burada durup, bekledi.

Koşarak salona döndüm. Kapıyı açıp, kat garsonunu çağırmak için kullanılan düğmeye bastım. Sonra yatak odasındaki perdeleri yeniden kapadım. Ne halde olduğumu görmemeliydi. Gece lambasını da söndürdüm. Salonla banyodan sızan ışık yetiyordu. Yorganı boynuma kadar çektim. Garson da gelmişti bu arada.

«Giriniz.»

Gülümseyerek ve gencecik, içeri girdi garson; lüks bir otelin çok iyi yetiştirilmiş adamlarından biri. Kapının orda durup, bana hiç bakmaksızın gözlerini boşluğa dikti, incelikle ve sesine kuvvetli bir ton katmaksızın konuştu :

«Günaydın, Mister Jordan. Kahvaltı mı emrediyorsunuz?»

Üçüncü çift kaburga kemikleri. İkinci çift. Üçüncü

çift. Konuşamıyordum. Ama konuşmak zorundaydım. «Evet... kahvaltı...»

«Komple mi olsun?» x

«Komple...» Doktor istemez. Doktor istemez.

«Kahve mi çay mı?»

İkinci çift kaburga kemikleri. Üçüncü. İkinci.

«Kah... kahve...»

«Rafadan yumurta?»

«Evet...» Hasta olduğumu kimse bilmemeliydi. Sırrımdı bu. Yoksa filmdeki rolü alamazdım.

«Teşekkür ederim, Mister Jordan.»

Bu sırada öylesine heyecanlanmıştım ki, gece masasının üzerindeki küçük altın haçı yakaladım. Haçı avucumda sıkıp parmaklarımın arasında döndürüyordum. Uçağım Los Angeles'ten kalkıncaya kadar, incecik bir zincire takılı olan bu haç Shirley'nin, sıcak diri göğüsleri arasında durmuştu. Ayrıldığım sırada (Karım başını çevirmiş ağlıyordu) ve tam geçitten geçerken, Shirley muskayı gizlice elime tutuşturmuştu. O zamandan beri haçı hep yanımda taşımış, o zamandan beri elimden eksik etmemiştim, iş görüşmelerimiz, filmin yapımıyla ilgili toplantılar ve ilk prova çekimi sırasında yanımdan ayırmamıştım. Bir sembol olarak benim için anlamı olmamakla, Shirley'nin Tanrısına inancım olmamakla birlikte, bu altın haç bana hep güven vermişti. Bu küçük haçı onun bir parçası bellemiştim; çoktandır gövdesinde duruyordu; haça dokundum mu, onun kadife gibi taze tenine, genç, diri etine dokunmuş gibi oluyordum ve bu küçük haçtan, şimdiki gibi, cesaret alıyordum.

«Bekleyin...» Garson olduğu yerde kaldı. Bu garson benim için şunu düşünmüş bunu düşünmüş, aldırdığım yoktu.

«Masanın üzerinde yüz mark var. O parayı alıp bana bir iyilik edin.»

«Memnuniyetle, Mister Jordan.»

Fırtına. Şu fırtına deli ediyordu beni.

«İşte yine geliyor...» Konuşmayı kesmek zorunda kaldım, yumruk aşağıdan kalbe baskı yapmağa başlamıştı ve korku, deminki o müthiş korku da yeniden başgöstermişti.

«İyi değil misiniz efendim?»

«Genzime... genzime bir şey kaçtı da...»

Garson ışık içinde durmuş, boşluğa bakıyor, sabırla gülümsüyordu. Karanlıkta iki büklüm olup, ölümün pençesine düştüğümü duydum, evet ölümün. Ve soluğum tıkanarak şunu söyleyebildim ancak : «Bizim kamera şefi... birazdan bana gelecek. Ona... bir şişe viski için... söz vermiştim... almayı unuttum.

«Acaba siz...»

«Çocuklardan birini yollarım.»

«Ama... hemen... hemen... alınmalı.»

«Şüphesiz.»

«Kah... kahvaltıdan önce...» Ne düşünürse düşünsün, vız gelir. Aldırmıyordum.

Korku. Korku.

«Hemen aldırırım. Kanada viskisi mi olsun, Skoç mu?»

«Skoç...» Yumruk. Kalbe ulaşmıştı artık. Açılıyordu. Az bir şey sonra kapanacaktı.

«Özel bir marka mı, Mister Jordan?»

«Hangisi olursa... Skoç.»

«Şişeyi güzel bir kağıda sardıralım mı?»

«Ne?»

«Paket hediyelik olsun mu demek istedim?»

«Hayır... evet... farketmez... yalnız... Hemen... yukarı gelmeli.»

Eğilip selam verdi. Gülümsemesi alaycı mı olmuştu birden? Vız gelir. Vız gelir. Çekilip gitti. Kapı kapandı. Yumruk da aynı anda kapandı. Bu kadarı fazla gelmişti.

Aynı anda ben de yerimden uğradım, alnımın sert bir yere çarptığını hissettim; ikinci çığlığı bastım. Sonra, karyoladan yanlamasına düşerken telefonu, sigara küllüğünü, bir de gece lambasını beraberimde sürükledim. Beynim bu kadarını kaydedebiliyordu henüz.

Bir zamanlar, içinde bulunduğum o jet uçağı 10 000 metreden yeryüzüne doğru nasıl hızla düşmeğe koyulduysa, ben de tıpkı öyle, kırmızı alevlerle kaplı bir sisin içine yuvarlanmağa başladım. Gülünç, saçma bir zafer duygusuyla ve avucumda küçücük altın haçı düşündüm: Doktor getirtmedim, Shirley.

Ve sonra, öldüm.

O anı olduğu gibi hatırlıyorum. Ondan sonra bir kaç kere daha öldüm, amma birincinin yeri ve tarihi, yaşadığım süreyle belleğime kazınmış kalacak :

Hamburg, 17 Ekim 1959.

7.

Ben kötü, ahlaksız bir insanım. Burada anlattığım hayat hikayem, bundan ötürü kötü ve ahlaksızca olacak.

Hayatımı iki kişiye anlatıyorum : bana bakan doktorla, beni yargılayan yargıca. Doktorum, bana yardım edebilmek için bilmeli gerçeği, yargıcım da beni yargılayabilmek için.

Bugün Perşembe, 3 Mart 1960. Saatim 11'i 11 geçiyor. Roma hayli sıcak. Pencereden eğildim mi, koyu mavi ve bulutsuz göğü görüyorum. Odam çok rahat. Binadaki öbür odalara karşılık, pencerelerinde parmaklık yok, ama kapıda sürme var. Profesör Pontevivo, bana güvendiğini söylüyor.

İtalyan polisin güvendiği falan yok böyle. Hamburg'daki o fırtınalı Ekim sabahıyla Roma'daki bu sakin Mart sabahı arasında neler yaptığım düşünülürse, bunda şaşılacak bir şey yok. Alman Dışişleri, teslim edilmem için İtalyan adliyesine başvuralı İtalyan polisi Via Marco Aurelio yakınındaki komiserliğe beni gözaltında bulundurması emrini verdi. Ne varki, çok hasta olduğum için beni teslim etmeyecekler — şimdilik kaydıyla. Profesör Pontevivo diretti bunun için. Büyük bir doktor,

böyle bir adamın dediği dediktir : «Bu hasta kontrolümde kalmadıkça hiç bir sorumluluk kabul etmem.»

Kliniğin güzel parkında gidip gelen bir jandarma eri görüyorum. Bugün nöbet iri kara gözlü, uzun boyluda. Sekiz saatte bir nöbet değiştiren bu jandarmaların hepsini tanıyorum. Gece gündüz. Hepsi de genç ve meraklı, Ne yaptığımı bildikleri muhakkak. Onun için ikide birde durup benim pencereye bakıyorlar. Yüzlerinin aklımda kalmasının nedeni bu.

Bahçede beyaz, krem ve kırmızı manolyalar var. Sarı çiçekli bodur söğütlerden bir de pırıl pırıl deniz. Giriş kapısının orada pembe çiçekli küçük badem ağaçları. Çimlerin üzerinde, beyaz, kara ve rengarenk benekli mavi, altın yaldızlı safranlar, kar çiçekleri ve hercai menekşeler görüyorum. Geçen gece ince bir yağmur yağdı, şimdi zeytin ağaçlarının defnelerin, fıstık çamlarının, palmiyelerin, okaliptüslerin taze yaprakları ışıl ışıl açık yeşil, sarı yeşil, koyu yeşil, ıslak ve sağlıklı yapraklar, Hayat dolu. Dört bir yanından yüksek ve dikenli tellerle örülmüş bir duvarla çevrilen bu park, hayat dolu. Bu duvarın üzerinden baktım mı, Viale Parco di Celio'nun katlarını görebiliyorum. Dümdüz dış duvarları, düz korent tipinde sütunlarının dikine ve dizi dizi sıralandığı duvarlarıyla kolosyum. Dik dörtgen pencerelerinin arasından baharın mavi göğü ışıldıyor.

Dün bu odada, ömrümün öyküsünü küçük, gümüş bir mikrofona anlatmağa başladım. Dün değil önceki gün de denemiştim ama boşuna. Gerçeğin yeşil, sihirli gözü ışıyıp da teyp bandı dönmeğe koyulunca alnım ter içinde kalmıştı. Kalbim küt küt atmağa başlayınca, hemen yatıp gözlerimi kapamıştım. Öylesine bir baş dönmesi.

Panik içinde şöyle düşünmüştüm o sırada: Artık aklı başında bir şey anlamam ben, mantıklı bir cümle bile kuramıyorum. Deliyim. Kendimi sıkarak bu dümdüz, dar ses bandına geçirdiğim sözler bir delinin saçma sapan sözlerinden başka bir şey olamaz, anlaşılmaz, anlam-

sız sözler; beynim, cümledeki kelimeleri artık ardarda sıralıyamıyor, mantıklı bir şekilde birbirine bağlıyamıyor.

Son iki gündür Profesör Pontevivo'ya söyleyip duruyordum zaten : «Benimle uğraşmaktan vazgeçin. Ben iyi olmam. Aklım dağıldı artık.»

Bunun üzerine şu karşılığı verdi: «Uyku kürünüzden uyandığınızda, olan biten her şeyi kendiliğinizden anlatmak istediniz bana. Ama sözlerinizin ardı arkası kesilmiyordu aceleden, kendinizi bir konuşma seline kaptırmıştınız, bocalıyordunuz. Kafanızdaki düşünceleri, ağzınızdan çıkan kelimelerin hızına uydurabilecek kadar iyi düzenleyemiyordunuz, onun için ne dediğinizi anlıyamadım bir türlü.»

«Bu delirdiğimi gösterir.»

«Bu, henüz normalleşmemiş, özel bir durumda bulunduğunuzu gösterir. Çok fazla megafen aldınız. Bu tedaviyi gören her hasta aynı durumdadır, emin olabilirsiniz. Son aylar içinde başınızdan geçenleri ses bandına geçirmenizi kim soktu aklınıza?»

«Kendim.»

«Neden?»

«Başımdan geçen bütün o müthiş olayları bir insana anlatmaktansa bir makineye anlatmak daha iyi olur diye düşündüm.»

«Öyle düşünmenizin nedeni bu değil.»

«Nedir öyleyse?» .

«Nedeni, deli olmamanız. Aşırı yıpranmış beyninizin, sel gibi akıttığı düşünceleri bir düzene koyabilmek için zaman ister diye düşündünüz de ondan. Karşılıklı konuşacağınız bir kimsenin sizi fazla heyecanlandıracağını kendiniz söylediniz. Onun için bir monolog olanağı aradınız. Bu ses bandının, sizin için, günah çıkartılan bir rahipten farkı yok, hiç sesini çıkarmayacak, yalnız kulak verecek.»

Hemen anılar canlandı yeniden. Shirley. Peder Horace. Felaket akşamı. Onun için, sertçe karşılık verdim :

«Burada rahibe günah çıkartmaya niyetim yok benim...»

«Ama yine de onun gibi bir şey işte», dedi Profesör Pontevivo. «Biz doktorlarla yargıçlar, hiç değilse yarı yarıya rahip sayılmazmıyız?»

Düşündüm : Aman yarabbi, beni hiç yalnız bırakmı-
yacak mısın, beni kendi huzurumla başbaşa bırakmıyacakmısın hiç?

Biraz bozularak karşılık verdim profesöre: «Ses bandından da korkuyorum aslında. Anlatacağım şeyler müthiş...»

Karşılık verdi: «Korkunuzu azaltmak için, size — sizin de kabul etmeniz şartıyla — biraz evipan verebilirim, sizi fazla etkilemeyip yorgun düşürmeyecek kadar.»

«Ne olacak o zaman?»

«Hafif bir narko-hypnose durumuna girip, kendinizi hiç sıkmaksızın ve zorlanmadan anlatmağa koyulacaksınız. Bu arada hep kontrolüm altında kalacaksınız elbette. İki saatten fazla konuşmamanız gerekir. Bir şey olmaz, merak etmeyin. Ama yine de sizin isteğinizle olması şart.»

Kabul ettim..

Bugün kahvaltıdan sonra yine bir iğne yedim. Etkisini gösterdi hemen. Son derece sakinim, huzur içindeyim, hiç korku duymuyorum, diyecektim. Ama kestim sözümü, çünkü hemen şimdi, bir jet avcı uçağı kümesi alçak uçuşla bizim parkın üzerinden geçti. Çıkardıkları ses beni susturacaktı nasıl olsa. Onun için keştim, sözümü.

Hiç korku duymuyorum.

Sözümün tam da burada ve günümüz insanlarının içinde yaşadıkları, bütün dünyayı sarmış korkunun sembolleri olan modern Apokalips'in ses duvarını aşmış süvarilerince kesilmesi, bana çok ilginç geldi. Hava güzel oldumu mu, Roma üzerinde bütün gün jet uçakları uğulduyor. Hamburg ile Pacific Palisades'te de hava güzelken, gün doğumundan gün batımına kadar gümbürdetir dururlardı gökyüzünü.

Bana ilginç geldi, dedim, çünkü burada anlatacağım şey, korkunun öyküsü olacak, hem de yalnız benim korkumun değil. Şu jet avcı uçakları, giriş için uygunmu uygun geldi bana.

Son aylar benim için bir korku cehennemi oldu.

Profesör Pontevivo beni bu korkudan kurtardı. Profesör Pontevivo büyük adam.

Beni yeniden sağlığa kavuşturmayı bile başarır belki.

Ama bunun için önce gerçeği anlatmalıymışım, diyor.

Altımdaki katta kliniğin müzik odası var. Uyuşturucu zehir hastası Fransız, piyano çalıyor, hafiften duyabiliyorum piyano sesini. Henüz çok genç olan bu fransız, beşinci defadır burada. Umutsuz bir durum. Çok geçmeden ya ölecek, ya da delirecek.

Profesör Pontevivo'nun bana anlattığına göre, buraya getirildiği sırada bu genç besteci, bir piyano konseri vermekteymiş. Uyuşturucu zehir almadı mı, beste yapamıyormuş. Dünyanın belli başlı büyük müzisyenleri, bu hasta insanın konserlerine devam edebilmesine yardımcı olmasını dilemişler Profesör Pontevivo'dan.

Şimdi her gün biraz dolantin aldığı anlatılıyor burada, evrensel müzik dünyasının umut ve sevinci olan bu dahi beyninden, iyi bir ses ve ölümsüzlük elde edilebilecek kadar miktarda dolantin. Çürümüşlükten, yarı cinnet, yarı ölümden... ölümsüzlük. O genç de benim gibi, öğleden önce, öğleden sonra, çalışıyor. Çaldığı parça hafif ve kısık bir sesle bana ulaşıp da melodilerini dinlediğim zaman, Gerschwin'in piyano konseri aklıma takılıyor. Burada yaratılan, tamamen başka bir beste kuşkusuz, bu gence verilen bir parçacık dolantinle bana verilen bir parçacık evipanın birbiriyle nasıl ilgisi yoksa, bu da öyle. Çünkü o güzel bir şey yaratıyor, öldüğü ya da delirdiği zaman geriye güzel bir şey kalacak, ben çirkin bir şey koyuyorum ortaya. Ben delirdim mi ya da burada ölüp gittim mi, geriye kala kala çirkin bir şey kalacak : Gerçek...

Yine de ortak olduğumuz bir şey var: İkimizin de çalışkan olması şart. Elimizdeki kısacık zamanı boşuna harcamamalıyız. İkimiz de bitirmeliyiz işimizi, o da, ben de. Çünkü, parçalar halinde güzel ile çirkin, bütünlenmemiş iyi ile kötü, sevinç aşılayamaz ki insanlara, onlara bir şey öğretemez ki.

Başımı kaldırıp çiçeklenmiş parka, şimdiye kadar görmüş olduğum en güzel parka bakıyorum. İki bin yıllık koleseyum'u, şehir üzerindeki ebedi göğü, çiçeklenmiş ağaçları, açmış çiçekleri ilkbaharı, güneş ışınlarını, ve beni bekleyen nöbetçi polisleri görüyorum.

Ardımda kalan aylar süresince, insan denen yaratığın aşabileceği bütün ahlak sınırlarını aşıp geçtim. Hiç bir cani benimkinden daha kötüsünü tasarlayıp, düşünüp, hissedemez ya da yapamazdı. Yaptıklarımın hiç birisinden geri dönülemez artık. Ölenler ölmüş, yapılan yapılmıştır. Şimdi bütün yapabileceğim şey, gerçeği anlatmak. Benim yapmak istediğim de bu. Shirley'nin anısı üzerine yemin ederim, biricik insanın anısı üzerine.

Los Angeles hava limanında bana armağan ettiği küçük altın haç avucumda, hem de sımsıcak ve canlı. Haçın madenine karşı zonklayan kan, benim vücudumdaki kan, zonklayan şeyin, suçluluk, karanlık ve felaketle çevrilmiş o uzun yolculuğum boyunca beni izleyip duran bu altın haçın kendisi olduğu da öne sürülebilir. Shirley'i, yitik aşkımızı düşünüyorum.

Aşkımız üzerine yemin ederim ki, gerçeği, bütün gerçeği anlatacağım, Shirley'nin bana yardım ettiğince, anlattıklarıma ne bir şey ekleyecek, ne de bir şey saklayacağım. Şimdi, 27 Ekim 1959 sabahı Hamburg'da geçen olaydan başlayarak, anlatmağa devam ediyorum.

8.

Viskimi içiyordum, harika serin viskiyi.

Koklayabiliyordum da onu: tek başıma kalmış ulu ormanların kokusundan farksız olan o baharatlı kokuyu. Onu duyabiliyordum: Kristal parlaklığındaki çağıl-

tılı dağ derelerinin, karanlık mahzenlerde yıllanmış, kara tahtadan fıçıların ona kazandırmış olduğu o buruk, isli tadı. Gırtlağımda, kaygan ve kurşun gibi ağır, yanıyor, gövdemi ısıtıyordu.

Boğulurken, hava yerine su yutanlar gibi, bu viskiyi gırtlağımdan aşağı boşaltıp indiriyor, emiyor, pompalıyor, tıka basa dolduruyordum. Ve tıpkı, olanca kuvvetiyle bir kez daha deniz yüzeyine ulaşmış boğulan bir insan gibi, baygınlığımdan kurtulup hayata dönüyordum.

Önce, gözlerimin önünde dönüp duran ateşten çemberlerle, alevli, akan yıldızlar, kulaklarımda da giderek tizleşen, yüksek sesli bir vızıltı duydum. Sonra alev denizi gri bir renge büründü, vızıltı uğultulu bir fırtınaya dönüştü. Kurşun ağırlıklar asılmışçasına ağırlaşmış olan kirpiklerimi açtım.

Yine yataktaydım, iyice örtünmüştüm de. Önümde şimdiye dek görmediğim bir kadın oturuyordu. Elindeki yarı yarıya viskiyle dolu bardağı dudaklarıma uzattı ve ağzımdan içeri boşalttığı sıvı, boynumdan aşağı yastığa akarken boğulur gibi oldum, yutkundum, zar zor soluk alabildim.

«Geçmiş olsun.» dedi yabancı kadın.

Başımı kımıldattım çabucak. Perdeler yeniden açılmıştı, kasvetli göğü, birbirini kovalayan kara bulutları gördüm. Telefon, küçük lamba, sigara küllüğü yine gece masasının üzerindeydiler. Küllük temizdi şimdi. Yanında da, hemen hemen dolu, bir şişe «Johnnie Walker» duruyordu. «Daha için», dedi kadın. Başımı sağa döndürdüğüm için bardak dişlerime çarptı. Sabahlığım bir kancaya asılmıştı, terliklerim de altında duruyordu. Gazetelerle dergiler katlanmış, ayaklı bir rafın üzerine konmuştu. Gözlerimi başlıklarda gezdirdim. *Amerika Birleşik Devletleri Tetikte. Eisenhower'e Göre Berlin'e Bir Saldırı III. Dünya Savaşı Demektir. Yeni Sovyet Feza Gemisi Dünyayı Dolaşıyor.*

Bu odayı kim düzene sokmuştu böyle, beni kim yatağa yatırmış, kara çantayı valiz masasına, boş viski şi-

sesiyle boş soda şişesini ve termosu çantanın önüne kim koymuştu? Yeniden terlemeğe başladım. Kalbim küt küt atıyordu. Midemde titreyip dövünen büyük, korkunç bir şey vardı.

Yumruk...

Kadına kim olduğunu sormak istedim ama, boğazımdan kısık bir inilti yükselebildi ancak. Mavimsi kara saçları, ortadan ayrılmış, ensesinde topuz olmuştu. Küçük kulakları dışarda kalmıştı.

Nabzıma bakmak istedi. Parmakları beyaz ince ve serindi. Tırnaklarına ince bir tabaka renksiz cila sürülmüştü. Ani bir hareketle bileğimi kaçırdım. Ani hareketler benim için hiç de iyi değildi. Başım döndü. «Sakin olun.» Çıkık elmacık kemikleri, çekik gözlüğün ardındaki gözleri kara ve patlaktı. «Viskiyi getiren garson çocuğa beş mark verdim.»

«Garson... çocuğa mı?»

«Bahşiş diye. Kahvaltıyı geri gönderdim. Memnun kaldığınızı umarım.»

«Kahvaltı mı...?» Kendime gelmek için zorlanıyordum.

«Kahvaltıyı neden istediniz, viski ısmarlamak için kapı açılsın diye değil mi?»

Konuşurken çıkardığı sese öfkelendim. Kendinden öylesine emin öyle kuvvetli, sağlıklı ve serinkanlıydı ki.

«Buraya nasıl girdiniz?»

«Çağırdılar. Bereket oteldeydim. Seylanlı bir bayan gripten yatıyormuş da.»

«Kim çağırdı sizi?»

«Resepsiyondaki şeflerden biri. Yataktan düşerken telefonu da birlikte sürüklemişsiniz. Telefon santralında sizin numara yanmış, ama konuşan olmamış. Onlar da bir garson yollamışlar yukarı.»

«Yatağa kim yatırdı beni?»

«Gidiniz artık.»

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Gidin artık. Muayene olmak istemiyorum.»

Nataşa Petrovna'nın, bir kez olsun soğukkanlılığını kaybettiğini görmedim. Birlikte yaşadığımız ve başımızdan geçen şeyler ne kadar dehşetli olursa olsun, soğukkanlılığını asla kaybetmiyordu. Sinirlenip de kendini tutmak istedimi, başvurmak zorunda kaldığı tek bir hareket vardı sadece :

İnce, beyaz parmaklarını modern, kara gözlüğüne götürüp şöyle bir düzeltiyordu gözlüğünü. Hepsi bu kadardı. Aynı şeyi şimdi de yapmıştı. «Aklınızı başınıza toplayın, Mister Jordan.»

«Beni rahat bırakın.»

«Artık karşılık vermeyip, küçük bir çanta açtı, stetoskopunu çıkardı. Ne yaparsa düşünüp taşınarak ve vakarla yapıyordu. Geniş çene kemikleriyle gözlüğünün dışarı doğru çekik çerçevesi birleşince kendi yüzü gibi bir yüz ortaya çıkıyordu. Nataşa'nın yüzü, incelemeyi, şüphe etmeyi ve sorumluluk taşımayı meslek seçmiş bir insanın yüzüydü. Bilim ve gerçeği öğrenmek için tutkulu bir istek duyan bir yüzdü bu, tutku ve arzu dolu bir yüz. Uzun kirpikli çekik kara gözleriyle, hiç sinirlenip öfkelenmeksizin, ciddiyetle baktı bana. Bugün, Mart ayının bu güneşli günü Roma'da, Nataşa Petrovna'yı böyle tanımlayabilirim. Şimdi felaketin üzerinden geçen bunca günden sonra sessiz sedasız kayıp duran ses bandına açıklıyorum bunu: Nataşa'nın yüzünden daha güzel, daha iyi bir yüz görmüş değilim, hiç görmedim. Hoş o sırada, o Ekim sabahı güzellik karşısında kör, iyilik karşısında sağırdım ya. «Ben istemedikten sonra zorla muayene edemezsiniz ya beni yoksa?»

«Hayır, ama.»

«Kaybolun öyleyse.»

Hiç ses etmeksizin baktı bana. Olsa olsa 35 yaşlarındaydı.

«Bu otelin müşterisiyim ben. Çekilip gidin artık, yoksa dışarı mı attırayım sizi?»

«Doktorsuz yapamıyacağmız davranışınızdan da belli. Müdürlerden birini çağırayım.»

Telefona el attığı sırada yakaladım elini.

«Neden?»

«Bir tanık gerekiyor da ondan. Muayene olmak istemediğinizi tanık önünde söyleyeceksiniz.»

«Ne diye?»

«Size bir şey oldu mu sorumluluk bana düşer. Sizi yalnız bırakınca ne yapacağınızı bilmiyorum ki.» Gece komodinin üzerindeki viski şişesini, valiz masasının üzerindeki boş şişeleri, kara çantayı ve büyük termosu gözden geçirdiğini görünce, içimi ateş bastı. Bütün bunları resepsiyon şefi de görmüştü, garson da : şu benim kirli, hanidir gizli kalmış sırrım. Demek bir tanık çağırmak niyetindeydi şimdi. Muayene olmayı kabul etmedim mi daha sürüyle adam gelebilirdi. Ondan ona anlatılsın dursundu o zaman. Çok geçmeden bütün otel diline dolardı herşeyi. Kaç otel işçisi kaç gazeteye haber verirdi kim bilir? Dedikodu yazarlarının nerede adamı yoktu ki, paha biçilmezdi böyle haberlere. *Peter Jordan Viski Yüzünden Mahvoldu. Peter Jordan Otelden Kovuldu. Peter Jordan Rezaleti.* Başlıkları görüyordum bile. Alnımla ellerim ter içindeydi. Küçük haçı hala sıkı sıkı tuttuğumun farkına vardım. Yanlış. Yanlış. Ah Shirley, ah, ne yaptımsa yanlış yaptım, bütün yaptıklarım, hepsi yanlış.

«Mister Jordan, bırakın telefon edeyim.»

«Hayır.»

«Çocukluk ediyorsunuz; Çıkıp holden ederim o zaman.»

Öylesine serinkanlı, pratik, üstünlüğü öylesine sonsuzdu ki. Ama yine de, bunu çok iyi hatırlıyorum, ilk karşılaşmamızda bile, bu kadının ancak kendini sıkarak sakin göründüğü duygusuna kapılmıştım. Karşılaştığımız bütün insanların, davranışlarını etkileyen yazgıları vardır, bunu pek aklımıza getirmeyiz. Biz onların yerinde olsak nasıl bir tepki göstereceksek onların da aynı tepkiyi göstermelerini bekleriz, ve bundan ötürü de onları çoğu durumlarda anlıyamaz, değerlendiremeyiz. Na-

taşa'nın ağır bir yük taşıdığını bugün biliyorum artık. Ona soğukkanlı olmayı, pratik olmayı, sonsuz bir üstünlüğe sahip olmayı öğreten, çekilen acılar ve bahtsızlıktı, bu ikisi eğitmişti onu. «Bekleyin... bekleyin...» diye kekeledi. Tam bu sırada ortalık karardı, gün ortası gece indi üzerimize. Şaşkın bakışlarım pencereye çevrildi. Alster nehri üzerinden yaklaşan kapkara bir fırtına perdesi sanki beni gözüne kestirmiş gibi, üzerime doğru geliyordu. Hemen ardından boşalan bir sağnağın ilk darbesi pencere camlarına yüklendi ve camlar yağlı bir suyla bulandılar. Artık hiç bir şey görülmüyordu. Damlalar patır patır dökülüyordu camlardan aşağı.

«Bir şey mi istiyorsunuz Mister Jordan?»

«Size... size anlatmam gerek... ben... ben aktörüm...»

Ama konuşmayı sürdürecek gibi değilim. O yumruk mideme yükleniyordu yine. Korku yeniden başgösterdi. Tıpkı tel halatı kopan bir asansör gibi, dipsiz bir boşluğa doğru hızla indi bütün moralim. Fırtına ortalığı kasıp kavuruyordu. Otelin avlu tarafından, hızla çarpan bir pencere sesi, camların kırıldığını duydum. Sonra, cam sesleri daha aşağıdan geldi. Tamamdı, Tamamdı. Her şeyin sonu gelmişti artık.

«Paddy, çocuğum olacak...»

Bugün geçmişi düşününce, bana o saatlerin en açık arazı gibi görünen şey şu oluyor : duygularım hiç ara vermeksizin başkaldırmayla görevbilirlik arasında, gözü kara bir yüreklilikle yılgın bir umutsuzluk arasında gidip geliyordu. «Has...ta... olduğumu kimse... bilmemeli...»

Nataşa telefona uzanan elini çekti. Sesi candan ve rahattı şimdi: «Benden kimse bir şey öğrenemez. Doktorların, bildiklerini açıklamamak sorumlulukları vardır, susmak sorumlulukları.»

Susmak sorumluluğu.

Bunu düşünmemiştim.

Evet. Elbette. Öyle ya.

Susmak sorumluluğu.

Hileli filmlerdeki termometrenin cıvası gibi, moralim hızla yükseldi yeniden. Gülümsemek bir şey söylemek istedim. Ancak yüzümü buruşturabildim, o kadar, bir de peltek peltek bir ses çıkarabildim. Sabahın saat dokuzunda içki içmek çok olağan bir şeymiş gibi, çok olağan bir davranışla viski şişesini aldı, bardağı yeniden doldurdu. Nataşa Petrovna, bardağı ağzıma dayadı. «Mister Jordan» dedi, «için bakalım!»

9.

«Şu dünyada her insan, tek bir insanı mutlu kılsaydı, bütün dünya mutlu olurdu.» Anlattıklarımın bu noktasına ulaştığım şu sırada Nataşa'nın cümlesini düşünüyorum. En feci şey gerçekleştikten sonra, ne yaptığımı anladığı anda bu cümleyi söylemişti bana. Yüzünde öyle bir anlam vardı ki bu sırada, beni lanetlemediği, anlayışla karşılamıyacağı hiç bir şey olmadığı belli oluyordu. O Ekim sabahı da, yüzünde aynı anlam, bana böyle bir bakmış, aynı sakin sesle: «Mister Jordan», demişti, «için bakalım.»

Bardağı iki elimin arasında tutup bir solukta içtim. Bardağı yeniden doldurdu. Viskinin gövdemi nasıl da kuvvetlendirdiğini duyuyordum. Birden bire apaçık görmeğe, apaçık işitmeğe başlamıştım. Bulanıklığın, perdelerin ardındaki seslerle şekiller yokolmuştu. Mide boşluğumdaki yumruğu da duymuyordum artık. Nataşa'nın karşısında, içim hafiflemiş, buruşuk pijamamla oturuyordum. «Teşekkür ederim.» dedim hafif bir sesle.

Nataşa kapıya doğru yürüyüp ışığı yaktı. Kristal avize ışıldadı.

«Şimdi sizi muayene etmeme izin verecek misiniz?» Başımı salladım. Bana viski vermesi, ömrüm boyunca herhangi bir kimseden gördüğüm en büyük yardım gibi gelmişti bana. «Küçük bir kızken bütün filmlerinizi görmüştüm, Mister Jordan.» Daha demin nefret ediyor-

dum bu kadından. Oysa şimdi olağanüstü bir kadındı. Moralim yeniden düzeldi, keyfim yerine geldi. Bir yudum içtim. «Burada, Almanya'da, yeni bir film çevirmek üzeresiniz. Uğradığınız çöküntü kamu oyuna yansır diye korkuyorsunuz, bunu anlayışla karşılamak gerekir elbette.»

«Rus musunuz?»

«Anam babam Rus'turlar. Ben Almanya'da doğdum. Ya siz, Mister Jordan? Nasıl oluyor da Almanca'yı böyle güzel konuşuyorsunuz?»

«Annem Berlin'lidir.»

«Bayılmadan önce ne oldu, söyleyin bakalım.»

«Bir kriz geçirdim.»

«Nasıl bir kriz olduğunu anlatabilir misiniz?»

Anlattım. Bu arada içkiden de ufak yudumlar alıyordum. «En fecisi korkuydu», diye söylendiğimi duydum, viski çabucak uyuşturuyordu beni. «Müthiş bir korku. İçime dehşet salan bir korku. Enfarktüs geçiriyorum sandım.»

«Kulağınıza sesler geliyor muydu?»

«Hayır.» Bunu söylediğim sırada Shirley'nin sesini unutmuştum.

«Hayal falan gördünüz mü? Örneğin, hayvan hayalleri?»

«Cinnet mi getirdim demek istiyorsunuz?»

«Soruma karşılık verin lütfen.»

«Hayır. Şey, evet. Ölü bir kuş gördüm. Ama o kuş gerçekten burada, siz de görebilirsiniz.»

«Nerede?»

«Yan balkonda.» Salona gidip ışığı yaktı, onu bir süre göremedim. Seslendim : «Oldukça korkunç bir görüntü, değil mi?»

«Kuş falan görmedim.» diye karşılık verdi. Yataktan fırlayıp yalınayak yanına koştum. Odadan karanlığa, sağanak halindeki yağmura ışık düşüyordu. Su basmış balkon bomboştu, kuş yokolmuştu ortadan.

«Ama...» Çok korkmuştum. Zorla gülümsemeğe çalıştım. «Cinnetti demek?»

Bana ciddi bir yüzle baktı, bir şey söylemedi.Yumruk.Birkaç saniyeliğine yeniden duydum o yumruğu.

«Size yemin ederim ki kuş oradaydı. Yağmur sürükleyip götürmüş olacak.»

« Muhakkak.»

Shirley'nin haçını avucumda sıktım. Bu küçük altın HAÇ, beni koruyacak son ve biricik şeydir, şu dünyada tutunabileceğim son dayanaktır gibi geldi bana birden.

10.

Doktor Nataşa Petrovna, işaret parmağıyla gözlerimin önünde bir daire çizip hareketi gözlerimle izlememi istedi. Yeniden yatağa ilişmiştim.

«Parmağımın ucuna bakın. Mister Jordan.»

Parmağı çok yana kaymıştı, görmekte güçlük çekiyordum, gözbebeklerim sert çubuklar üzerine yerleştirilmiş gibi geliyordu bana. Bir kaç yudum viskiden sonra moralim yeniden yükselmişti. Nataşa içmeme ses etmiyordu. Yağmur camları suya boğuyor, fırtına sarsıp tıngırdatıyordu. Şu sırada, dünyanın batmağa yüz tuttuğu bu sabahın keyfini çıkarıyordum sanki. Beni böylesine anlayışlı bir insanın muayene etmesinden hoşnuttum.

«Pervitin alır mısınız Mister Jordan?»

«Hayır.»

«Uyuşturucu zehir?»

«Hayır.»

«Hiç mi?»

«Hiç. Hep viski.» işaret parmağı dönüp duruyordu.

«Parmağımın ucuna bakın, Mister Jordan, parmak ucuna.»

«Bu muayene beynimle ilgili değil mi? Deli miyim yoksa?»

İşaret parmağı dönüp duruyordu.

«Doktor hanım...»

«Evet, Mister Jordan.»

«Bir şey sordum size.»

«Sinirleriniz çok gergin. Şu filmden ötürü çok heyecanlanmış olacaksınız.»

Bu kadın harika bir kadındı. Nasıl da rahatlatıyordu beni. Dikkatimi başka yöne çekmek için nasıl da sorular soruyordu boyuna.

«Kamera önünde en son ne zaman durdunuz?»

«Yirmi yıl önce. 1939 da. Bir göz önüne getirin. Yirmi yıldır bu günü bekliyorum. Şimdi böyle...»

Küçük bir çubuk lamba çıkarıp gözlerime tuttu. Yüzü adamakıllı yaklaşmıştı bana. Nataşa'nın, taze süt kadar temiz ve saf soluğunu duyuyordum.

«Çok içiyorsunuz değil mi?»

«Oldukça.»

«Ne zamandan beri?»

«Epeydir...»

«Teşhis koyabilmem için gerçeği söylemeniz şart.»

«Yirmi yıldır.»

«Günde ne kadar?»

«O değişir. Son günlerde...»

«Bir şişeden de fazla mı?»

«Hayır.»

«Çok daha mı az?»

«Hayır... daha az sayılmaz.» Aslında daha fazla içiyordum. Gururla : «Hiç şikayetim olmuyordu ki» dedim, «çalışabiliyor, uyuyabiliyordum, iştahım da yerindeydi hep.»

«Öğleden önceleri de içer misiniz?»

«Bakın...»

«Doktor olarak soruyorum.»

«Evet. Aslında bütün gün boyu azar azar. Ama gizlice, kimse farkında değil.»

«İçmek zorundasınız, öyle mi?»

«Evet. İçmedim mi müthiş dengesiz ve kararsız oluyorum. Sinirli oluyorum korkulu, güvensiz oluyorum. Korkuyorum hep.»

«Neden korkuyorsunuz?»

«Şey... çok gülünç ve itici gelecek herhalde... ama siz de söylediniz ya demin, bir doktorla konuşuyorum. Bir, yudum olsun içmedim mi, elimden hiç bir şey gelmeyecek gibi hissediyorum kendimi, böyle bir durum işte. O zaman bütün başımdan geçenler kafama üşüşüyor, anlıyor musunuz? Şu son günlerde özellikle aşırı heyecana uğradım, üzüldüğüm şeyler oldu. Neden bakıyorsunuz öyle? Yoksa bana inanmıyor musunuz?»

«Kelimesi kelimesine inanıyorum. Yalnız bence aksi bir durum var belki de.»

«Aksi durum mu?»

«İçmediniz mi hiç bir şey yapamayacak duruma girdiğinizi ileri sürüyorsunuz. Bu gün de viski içmeseniz dengesiz, gergin, aşırı hassas olacaksınız, öyle mi?»

«Evet.»

«Ama bu belki de yıllardır içki içmenizin sonucu değil, ne bileyim. Belki de hep dengesiz aşırı hassas bir insan olmanızdan ötürü başladınız yirmi yıl önce içmeye. Sanatçılarda sık rastlanan bir şey. O dengesizliğiniz olmasa belki aktör de olamazdınız aslında.» Böyle konuşması adamakıllı etkilemişti beni, ona hayranlıkla bakıyordum. Nataşa gözlüğünü düzeltti. «Ne zaman doğdunuz?»

«11 Ocak 1922 de.» Ona çok yakınlık duyduğum, zekasına saygı duyduğum için birden her şeyi anlatmak gerekliliğini duydum. Viskinin de payı vardı bunda kuşkusuz. «Anam babam da oyuncuydular. Bütün ülkeyi dolaşan gezgin oyuncular, ve hep yeni truplarla. Oynamadıkları şey yoktur. Shakespeare'den açık saçık komedilere kadar. Operetler, melodramlar ve «Abies Irish Rose...»

«Arkanıza yaslanın lütfen. Gevşek durun, çok gevşek.» Guddelerimi, boğazımı muayene edip kollarıma ha-

fif hafif vururken ben de konuşup duruyordum. «Aktör olarak... gerçek yeteneğimi ortaya koymama imkan tanımadılar ki hiç. Bana 1939 da başrolünü oynattıkları film berbattı. Budalaca bir Western. Aslında üç yıl önce mesleğimin sonu gelmişti zaten. Kesin olarak ne zaman biliyor musunuz?»

«Yanınıza dönün lütfen. Ne zaman?»

«Bir altmış bire ulaştığımda.»

«Efendim?»

«Boyum bir altmış bire ulaştığında. Boyum bir elli dokuzken Sevimli Prens'in ta kendisiydim henüz. Bütün Amerika'nın Altın Çocuğu. Hatta boyum bir altmışken bile. Gelgelelim bir santim daha boy attım atmadım tamam, sonu geldi işin. Geçmiş ola.»

«Ellerinizi öne doğru uzatın şimdi.»

«Anlıyor musunuz? Boyum fazla uzundu artık bir çocuk yıldızı için. Stüdyo kontratı feshettiğini bildirdi. *You are fired* (*)» Nataşa, uzanmış ellerimin üzerine bir kağıt koydu. Kağıt biraz titredikten sonra kayıp düştü. Tansiyon gerecini koluma takıp pompaladı. «Boy tahtasında boyumu ölçen stüdyo doktorunun, başını nasıl salladığını hiç unutmam. Bir altmış bir, ne çare, yapılacak bir şey yok. 20 Aralık 1935. Zavallı annem sinir krizi geçirdi. Daha on dört yaşıma bile basmamıştım. Mağazalarım, petrol kuyularım, hisse senetlerim vardı. Ama ben, kendim bir altmış bir boyundaydım ya, işim tamamdı. Ne dersiniz, müthiş gülünç, değil mi? Şimdi sakin mi durmam gerekiyor?»

«Evet, lütfen. Derin soluk alın.» Stetoskopunu kulağına takıp kalbimi dinledi. «Soluk almayın. Alın.» Gerecin lastik tapası çıplak göğsüme doğru kaydı. Yağmur sesini duyuyordum.

«Oturun.» Sırtımı dinledi. «Nasıl da yanmışsınız böyle?»

(*) Kovuldunuz, işinize son verildi.

«İki hafta önce Kaliforniya'da güneşte yatıyordum, benim bir insan olduğum aklınıza gelmez miydi yoksa, söyler misiniz?»

«Derin soluk alın.»

Kısa bir süre sonra yine başladım : «Formumdayımdır gerçekten. Gövdemde bir gram yağ bile yok. Bu işe hazırlanmak için neler yapmadım, bir bilseniz. Ata bindim, boks yaptım, tenis oynadım. Biraz daha içebilir miyim?»

Bu kez dörtte bir doldurdu bardağı.

«Bir an önceki davranışımı hoş görün. Kendimi kaybettim de ondan. Sinirlerim çok bozuk. Ne yapayım, yirmi yıl sonra ilk filmim. Kolay mı? Sadece bu yüzden bile içer durur insan. Daha bebek çağında, altı yaşında ilk film, sonra ard arda on dört film daha, ondan sonra da paydos. Vah vah.» Parmaklarını kaburga kemiklerimin altına, gövdemin sağ yanına bastırınca, sancıyla irkildim.

«Çok mu sancıdı?»

«Oldukça.»

«Karaciğeriniz.» Küçük gümüş bir çekiç alıp eklemlerime vurmağa başladı.»

«Ana babanız hayatta mı?»

«Hayır.»

«Hangi hastalıktan öldüler?»

«Babam üremiden. Annem de gırtlak kanseriydi.» Duygulanmıştım. «Çok sıkıntı çekti hayatta... Babam bizi bırakıp gittiğinde iki yaşındaydım. Bir dansözle birlikte çekip gitmişti.»

Nataşa sağ dizime vurunca bacağım havalandı. «Refleksler iyi, değil mi? Size dedim ya işte, vücutça sapasağlamım... Ne diyordum, evet, bizi bırakıp gitmişti... beş parasız... Annemin yüzüne felç geldiydi. Anladınız elbette; aşırı sinir bozukluğu. Ondan sonra sahneye de çıkamadı artık annem... Tek umudu bendim. Los Angeles'e taşındık. Annem hizmetçilik etti, sinemalarda yer gösterdi, gazete sattı. Bir süre de ölü yıkadı bir cenaze levazımatçısında.»

«Annenizi severdiniz, değil mi?»

«Evet. Elinden geleni yaptı benim için. Dansedip şarkı söylemeyi, step yapmayı, ata binmeyi öğrendim. Yiyecek yemek bulamadığımız olurdu ama, dişinden tırnağından arttırıp ders parasını bulurdu; çamaşır yıkadı, geceleri dikiş dikti, dilendiği bile oldu.

«Dilenmek mi?»

«Gece kulüplerinin önünde. İki keresinde yakaladım da dilenirken... Deli olurdu benim için... Dört yaşıma bastığımda beni tanımayan rejisör yardımcısı kalmamıştı Hollywood'da... beni üç yıl atölyelere taşıdı durdu annem... Tutalım iki günlük bir rol için üç yüz çocuk başvurmuş seçilen çocuk ben olurdum... Konuşkanlığım hastalık derecesinde, değil mi? Yıllardır açtığım yoktu bu konuyu da ondan.»

«Çok ilgileniyorum, Mister Jordan. «Küçük Lord» adlı filminizi görmemden hemen sonra, kırk derece ateşle yatağa düşmüştüm. Sizinle evleneceğim, diye tutturmuştum. Şurası sancıyor mu?» Şimdi yine oturuyordum, elini dümdüz tutup kenarıyla böbreklerime vurdu. «Hayır, hiç sancımıyor... «Küçük Lord» O sıralarda on bir yaşında ve çoktan ünlüydüm... ama o güne kadar çektiğimiz yoksulluk! Otobüsle yola çıktığımız her sabah aynı umut... her akşam aynı kuşku... Toz toprak içinde ve yorgun argın, kirli sokağımıza dönerdik, annem göz yaşlarını tutamaz, sık sık ağlardı. Beni ardından sürükler, kara bir örtüyle devamlı saklı tuttuğu bozulmuş yüzündeki ucuz pudra gözyaşlarıyla ıslanırdı... bunu hiç unutmayacağım...»

Gerçekten de, annemi birden görür gibi oldum önümde; Kingston Road'un yoksul bir sokağındaki evimizin loş, rutubetli mutfağındaydı sanki. Her şey yeniden canlanmıştı gözümde : yer yer kopup sarkmış duvar kağıtları, ocağın üzerindeki ipe asılı çamaşırlar, kasvetli arka avlu, karşımızdaki, ağzı ağzına kundurayla dolu oda. Bu odada bütün yıl sabah yediden akşam dokuza kadar çıplak bir ampul yanar, Polonyalı kambur kun-

duracı, başını hiç kaldırmaksızın, çekiç sallar dururdu., Bütün o sesleri yine duyuyordum işte; sürüyle radyodan yükselen caz patırtısı, bir birini döven, lehçe, İngilizce, çekçe, Almanca küfreden büyüklerle kavgacı çocuklar. Bütün o kokuları yine alıyordum işte : kir kokusunu, kötü yağ kokusunu, yanık lahana kokusunu.

Annemin, inleyerek kendini eski hasır iskemleye bıraktığını görüyordum. Öfkeli cılız sesini duyuyordum sanki: «O rolü senin Alman gerekirdi Peter... İçlerinde en güzeli, en yeteneklisi sendin. Ama o küçük kaplumbağanın annesi yok mu, rejisör yardımcısına nasıl göz kırptı bilsen... ardından bir de fısıldadı kulağına, adi şıllık, ne olacak... ben şu çirkin yüzle yapamam ki aynı şeyi...»

«Ayağa kalkın.» dedi Nataşa.

Ben de kalktım; dalgın ve uyumuş gibiydim, kafam geçmiş günlerdeydi. Sırtının kamburu çıkmış, saçlarının parlaklığı gitmiş soluk yüzlü annem, fırtınanın kırbaçladığı karanlık içinde, ayna gibi parıldayan camın önünde oturuyordu sanki. Şişmiş ayaklarını ovarken bir yandan da konuşuyordu, bende duyuyordum: «Ama bir gün gelecek farkına varacaklar senin... zengin olacağız... mutluluğa kavuşacağız o zaman... merdiven yıkamıyacağım artık...» «Evet anneciğim, diye karşılık vermiştim o sırada ve o rutubetli mutfakta o zaman en iyi doktoru tutarız, yüzün eskisi gibi güzelleşir yeniden.»

Nataşa karşıma geçmişti. «Şimdi iki ayağınızı bitiştirin. Daha daha, iyice bitiştirin. Baş parmaklarınızla topuklarınız birbirine değsin. Gözlerinizi kapayın.» Bocalıyordum. «Korkmayın, başınız dönerse tutarım sizi. Böyle iyi. Şimdi ona kadar sayacağım. Bir... iki... üç...» gidiyor, uçuyordum sanki, hiç ağırlık da duymuyordum. Annemin sesini işittim yeniden, kızgın güneş altında film çevrilen alanın sıcak kumları üzerinde, önümde duruyordu. «Yine boşa gitti, yine boşa gitti! Yarın evden atacaklar bizi!» Derin bir soluk alıp içini çekti. «Kabahat sende, yalnız sende... Somurtup durdun atölyede. Şu Mister Stevens'e kötü baktın.»

«Doğru değil.»

«Bir de karşılık veriyorsun ha?» Suratımı tokatlamıştı o gün, sağdan, soldan, sağdan, yıl 1930 du, bu gün, yıl 1960, otuz yıl önceki tokatların acısını yine duyuyordum sanki «Al bakalım... al ...al...!» Hemen ardından da hıçkırıklar içinde beni bitkin gövdesine, ucuz, uzun kullanılmaktan ötürü yıpranarak yozlaşmış entarisine bastırarak: «Aman yarabbi ben ne yaptım böyle? Affet Peter, affet beni ne olursun, umutsuzluğa düştüm de ondan...»

Artık başım dönüyordu. Sallanıyordum. Annemi yeniden gördüm. Amerika'nın en iyi operatörleri yüzünü düzeltmek için çalışmışlardı, yüzünün her iki yanı da birbirine eşitti artık, gülmediği sürece dümdüz ve doğal. Ve artık çoktandır gülümsüyordu. Gövdesi küçülmüş, büzülmüş kalmıştı, büyük, beyaz hastane yastığındaki başı küçücüktü. Kanserin kemirdiği gırtlağından çıkan o müthiş, hemen hemen anlaşılmaz fısıltıyı yeniden duyuyordum :

«Senin sırtından milyonlar kazandı o domuzlar. Şimdi boyun fazla uzun geliyor onlara... boy atmış olman işlerine geliyor... ama sen bekle... hele bir bekle, seni nasıl arayacaklar bak... yeniden parlayacaksın... farkındayım bunun... her şeyin farkındaydım hep...»

«.. .yedi.. .sekiz.. .dokuz...»

Artık sallanmıyordum, Nataşa'nın kollarına yığılmıştım artık. Ona sarılıp

«Tutun beni, düşüyorum.» diye bağırdım.

Tutun beni. Düşüyorum.

Nataşa sıkı sıkı tuttu beni. Saçlarının, sürmüş olduğu parfümün kokusunu aldım, vücudunu vücudumda duydum. Sevdalı bir çifttik sanki: öyle sarılmıştık birbirimize, ben, belimden yukarısı çıplak; o, dar, yeşil entarisi içinde.

Gözlerimi açtım.

«Çok hastasınız. Filmi çeviremezsiniz, Mister Jordan.»

Gözlerimi yeniden kapadım.

11.

Siz de mi böyle olursunuz Profesör Pontevivo : Kalkıp giden bir arabanın gürültüsünü duyarsınız, kulağınıza hafif bir melodi çalınır, bir uçağın inişe geçtiğini, genç bir kızın gün görmüş bir merdivenin basamaklarını indiğini görürsünüz, ateşte pişirilen patatesin kokusunu alırsınız, eliniz bir kürk, bir duvar köşesi, bir çiçek yaprağı üzerinden kayarak geçer; belirli bir hareket yaparsınız... duyularınız bütün bu işleri, bu etken ve duygulanmaları, ve bunlar gibi daha yüzlercesini sezdiği bilinçsiniz, bütün bunları saptadığı için anılarınız bir gürültü, bir korku bir hareketle uyandırılmış olur. Gözlerinizi bir saniye kapar ve kendinizi başka bir zaman içinde, başka bir ülkede, başka insanlar arasında bulursunuz. Geçmiş günler birden bire yanıbaşımızdadır. Şimdiki zamanı silip süpürmüştür. Kirpikleriniz bir açılıp kapanıncaya dek, tek bir soluk alıp verme arasında, içiniz dünkü günlerle dolar...

Nataşa kollarımın arasındaydı, o da bana sarılmıştı. Gözlerimi kapadım. Fırtınanın kol gezdiği Hamburg'da değildim artık, gözlerimi kapadığım için, kendimi Pasífic Palisades'de buldum birden bire, ve kollarımın arasındaki de başka bir kadın Shirley'di.

Birbirimize sıkı sıkı sarılmıştık. Sözüm ona bir çift değil, hayır, gerçekten, tutuklu, kaygısız ve umutsuz bir çift, iki sevdalı.

«Annen... her an gelebilir...»

Shirley'nin gövdesi ince ama, kadınsıydı. İncecik bir beli, dolgunca kalçaları vardı. Bacakları uzundu. Eti taze, diri ve gençti. Devamlı olarak bir omuzunda taşıdığı, kızıl kahverengi, geniş ve sık at kuyruğu saçı çözülmüş, göğsüme yayılmıştı. Bu sıcak ve çıtırtılı saçlar, insanı harekete geçiren saçlardandı. Başımı iki elinin arasına almış, dişlerini dudaklarıma geçiriyor, inliyordu. «Dayanamıyordum artık. Birbirimize sarılmayalı, birbi-

rimize el sürmeyeli iki hafta oldu... iki hafta geçti birbirimizi görmeden...»

O gelmeden önce, bungalovumun penceresine yaslanmış, denizi seyretmiştim. Bungalov, asıl evden oldukça uzakta, alçak katırtırnaklarıyla dikenli fundaların sıklaştığı dik bir tepenin üzerindeydi. Tepeye çıkan tek bir yol vardı. Yolun iki yanındaki portakal ağaçlarının, palmiye ve yuka ağaçlarının yaprakları bu sıcak ve esintisiz Haziran gününde ölü gibi sarkıyordu.

Tepenin eteklerinde, kısacık kesilmiş çimleriyle park başlıyordu. Bu parkın üzerindeki döner fıskiyeler hiç durmaksızın daireler çizer, bir renk cümbüşü yaratırdı hep; mevsim ne olursa olsun; tarhlarında yıldız çiçekleri, ateş çiçekleri ve ışıl ışıl kırmızı yeniyıl yıldızları yetişirdi. Parkın çakıllı yolları ve bitiminde de bir yüzme havuzu vardı. Bu yüzme havuzunun arkasındaki binlerce güllük çitten sonra, otuz metrelik dimdik bir uçurum, aşağılarda kalan kıyının görünmesine engel olur ancak koyu mavi Pasifik Okyanusu görünürdü.

1954 de yapılan bungalovun her türlü konforu vardı : Akar su, kalorifer, havalandırma, şömine, televizyon, banyo ve modern mutfak. Karımla yabancılaşmam başlayalı, aşağı yukarı bir buçuk yıl kadar önce, asıl evdeki kitaplarla plakların bir kısmını bungalova getirtmiştim. Joan'la kavga edip de aramız bozuldukça gelir burada yatardım. Ve Shirley de ilk buraya geldi beni yoklamaya.

Shirley ile aramda geçen o şey, altı ay önce ilk burada, bu bungalovda gerçekleşti. O zamandan beri de hep tekrarlanıp durdu : bitişik yatak odasında, halının üzerinde, şöminenin önündeki bütün divanda. Ne zaman fırsat bulursak, hayvanlar gibi atılıyorduk birbirimizin üzerine : geceleri, sabah erkenden, öğleden sonra. Joan kente indikçe, hizmet edenler izinli çıktıkça, korkunç fırtınalı günlerde sular yükselirken, sular alçalırken...

Bungalovun penceresinden bakıldı mı, asıl eve giden yol görünürdü. Fundalar arasından kimse gelemez-

di, dikenlerden üstü başı parçalanırdı da ondan. Onun için ister güneş ışığıyla ister gece lambasıyla aydınlatılmış olsun, sevişmeğe koyulduk mu, gözlerim hep dışarda,dikenli fundalar arasındaki patikada olurdu,alışkan lık haline girmişti bu bende.

«Annen... her an gelebilir.» Böyle söylüyordum ve elim, iki parçalı mayosunun gülünç izleri görünen o sıcak, güneş yanığı vücudunda dolaşıyordu. Üzerimde şort, ayaklarımda sandallar vardı. Korkunç sıcak bir gündü, ama bungalov serindi.

« Geceyi bekleyelim...»

«Bekleyemem, hanidir uzak kaldım...» Shirley bir meslek öğrenmiş, *cutter* (*) olmuştu. Son iki haftayı Culver City'de, film stüdyosunda, geçirmiş, işi başından aşkın olduğu için akşamları eve dönememişti. Testi yapılan bir film beğenilmemiş, bazı bölümlerinin kesilmes*i* gerekmişti. «On dört gündür rahat bir uyku uyuya-madım...»

«Ben de Shirley, ben de...»

Dudaklarımız birbirini buldu. Yeşil gözlerini kapadı. Ama ben yine o alışkanlığımla pencereden aşağıya, kenarında Joan'un, karımın yattığı yüzme havuzuna bakıyordum. Üzerinde kara mayosu, kıpırdamaksızın ve habersiz yatıyor, ben bu arada kızının gövdesini okşuyordum, kızının dili dişlerimin arasına giriyordu bu arada.

Farkında değil miydi acaba?

Önce sımsıcak kesildim, sonra da buz. Dudaklarımı Shirley'nin dudaklarından ayırdım.

«Sen neredesin sanıyor?»

Sık sık soluk alıyor, ağzı öpülmeye hazır, açık duruyordu, dudakları ıslak, gözleri ıslaktı. Öfkeli bir hareketle kızıl saçlarını dağıttı. «Sende.»

«Bende mi?»

(*) Cutter: Çekimden sonra filmleri plan plan ayıran teknisyen.

Öfkelendi mi, ince, soylu burun kanatları titrerdi. «Beni o gönderdi buraya,. Şu telefon konuşmasını beklerken seni oyalayayım diye.» Alay etmeksizin, ama giderek artan bir acıyla karımın sesini taklid etti : «Paddy'ye daha iyi davranmazsan bu evden içeri adım atamazsın. Dediğim dediktir, bilmiş olasın. Hanım kızım kocamı çekemiyor diye evliliğimi bozacak değilim.» O güzel göğüsleri hızla inip kalkıyordu. «Birbirimizden nefret etiğimizi sanıyor. Hala bu kanıda... evliliği bu yüzden son bulacak sanıyor...» Kollarımdan yakaladı beni. «Taraçadaki şu adamlar... kontratı yoluna koyacaklar, diyor, öyle mi?»

Aşağıda, palmiyelerin altında, asıl evin taraçasında oturmuş birbirleriyle tartışan Wilson kardeşlere, adaleli Herbert Kostasch'a baktım, «Her şey beklediğim telefon konuşmasına bağlı.»

«Kontrat işi yoluna girdi mi o zaman açacak mısın ona?»

«Hayır.»

«Söz verdin bana, yemin ettin.»

«Film», dedim, «önce film. Annene sonra söylerim.»

«Annen deme bana. Annelik etmedi ki hiç. Ömrü boyunca yalnız kendini düşündü. Babam ölür ölmez amcalar çıktı ortaya. Hep yeni yeni amcalar. Ömrü boyunca işine nasıl geliyorsa öyle davrandı, o kadar. Ya ben? Dadılarla, mürebbiyelerle, çocuk bakan kızlarla...»

«Yeter artık.»

Ama konuşup duruyordu boyuna : «Daha dört yaşındayken yuvaya verildim. Küçük bir çocuk için bulunmaz nimet değil mi? Milyoner çocukları için lüks bir yuva. Sonra da yatılı okullara sıra geldi. Hep daha güzelleri. Eve ancak tatil günleri dönüyordum. Hafta sonu geldi mi tedirgin ediyordum sizi.»

«Doğru değil.»

«Pekala farkındaydım bunun. Sizi dinliyordum. Size engel olduğum için gönderiyordunuz beni. Ona gelince, o da istemiyordu beni. Beni evden uzaklaştırdı dur-

du yıllarca. Yabancıların yanında büyüdüm. Anneymiş? Bumu annem olacak kadın?» Sesi kesildi, nerdeyse ağlayacaktı. «Her şeyden suçlu olan o, her şeyden.» Kafasına vurup duruyordu şimdi de. «Hayır, suçlu olan benim. Ne de olsa, ne de olsa annemdir.»

«Shirley.»

«Artık bir gemi kalıntısından başka bir şey değilim. Ne yemek yiyebiliyor, ne araba sürebiliyor, ne de konuşabiliyorum. Kafamda yalnız sen varsın... yalnız sen... bir de...»

«Shirley.»

«Kızarıyorum. Kekeliyorum. Elimde ne varsa düşürüyorum. Atölyede filmin kopyasını mahvediyordum az kalsın...»

«Kendine gel Shirley. Benim de sinirlerim bozulabilir, ben de insanım.»

«Sen, sen büyüksün. Daha kolay yalan söylersin. Ama ben... o bana bakınca bayılacak gibi oluyorum... Uykuda konuşuyor muyum acaba? Yüzümden anlaşılıyor mu yoksa?»

«Bırak bunları şimdi, hay Allah kahretsin. İsteri bu seninki...»

«Günah çıkartmama engel oldun. Peder Horace diyor ki»

«Dinlemeye niyetim yok.»

«Neyi?»

«Peder Horace'ın ne dediğini.»

«Aşağılık herifin birisin, yalan söyledin bana.»

«Doğru değil.»

«...Kontrat yapılınca onunla konuşurum dedin, yemin de ettin hem.»

«Filmi çevirdikten sonra diye yemin ettim. Önce filmi çevirmem gerek.»

«Neden?» Bağırıyordu artık. Kuvvetli bir çocuk sesiyle bağırıyordu. Burada, yukarda bağırabilirdi, kimse duyamazdı nasıl olsa. Ama bağırmasıyla susması, bir elini birden göğsüne götürdü inleyerek. Benim kalbimde

bir an duruverdi sanki. Yüzme havuzunun orada, karım birden bire kalkıp oturmuştu. Şimdi de ayağa kalkıyordu. Yukarıya, bungalova doğru baktı. Güneşin yansıdığı camların parıldayacağını biliyordum. Ama yine de... ama yine de... Yukarı mı geliyordu yoksa? Shirley'nin titremeler içindeki, gözyaşlarına batmış yüzü tutkumuzu bütün geçmişiyle ele verebilirdi.

Karım hala bir genç kız vücuduna sahipti. Ne yazık sık sık da bir genç kız gibi giyinirdi. Şu mayo bile daha bir genç mayosuydu yaşına göre. Üç adım attı yürüyüp. Dört. Beş. Altı. Yedi. Ve gözlerini hiç ayırmaksızın yukarı baktı durdu.

«Senin bağırdığını duydu.»

«Aman yarabbi...»

Karım eğildi, yerden bir şey aldı, geri dönüp yüzme havuzuna doğru yürüdü. Oturdu. Hareketlerinden elinde tuttuğu şeyin ne olduğunu anladık : bir şişe güneş yağı. Omuzlarını yağladıktan sonra, yere uzandı, yüzü kavuşturduğu kollarının üzerinde, yere dönüktü. Çok geçmeden yine başladı kavgamız, ama bu kez hafif hafif, nerdeyse fısıldaşarak.

«Bu film benim son şansım. Yirmi yıldır boşuna beklemedim.»

«Ya ben, ya ben ne olacağım? Ya ben? Sen yalnız kendini mi düşünürsün?»

«Seni de kendimi de... Boşandığım zaman paramız olmalı.»

«Para mı?»

«Evet, para!» Yumruğumla avucuma vurdum. «Burada onun parasıyla yaşıyoruz hatırlatmama izin verirsen. Şu son yıllar hep onun parasıyla yaşadık.» Karım «Ziegfield Follies» revüsünün en güzel kızlarından biriydi eskiden; Los Angeles'in en zengin arsa simsarlarından biriyle evlenmişti. Adam öldüğünde bütün miras ona kalmıştı.

«Peki senin paran? Senin paran ne oldu? Milyonlar kazanmıştın eskiden.»

«Ne zaman? Ne zaman? Yirmi yıl önce. Daha sen doğmamıştın bile.»

«Olsun. Nerede paraların?»

Gerçek şuydu : Param kumarda yitirilmiş, düşüncesizlikle elden çıkarılmış, hesapsız ortalığa saçılmıştı. Sefahata yatırılmış, akılsızca harcanmıştı. Alkoliklerle birlikte sarhoş olmuş işlerimi bile sonsuza dek o sarhoş kafasıyla yürütmeye çalışmıştım. Ama Shirley'e hiç açmadım bunları. Hayır, Shirley'e yalan söyledim : «Paramı ekonomik bunalım sırasında yitirdim... Senin bilmediğin o müthiş günlerde?»

«Para istemez. İkimiz de çalışırız. Seninle yoksulluk içinde bile yaşarım. Yalnız buradan ayrılalım yeter. Joan'a gerçeği söyleyip bir an önce ayrılalım buradan.»

Uzun kızıl saçlarından tutup onu kendime doğru çektim. Ezik ve öfkeli bir sesle bağırmasından, canını acıttığım belliydi. Hafif bir sesle: «Bana bak» dedim, «benim yoksul yaşamaya niyetim yok.»

«Bırak beni.»

«Asla yaşamam öyle... asla..,»

«Bırak diyorum.»

«Yoksulluk, sefalet... kolay geliyor sana, lafa gelince kolay elbet, nedir ki, iki sözcük, o kadar... sen varlık içinde yaşadın hep... ama ben öyle yaşamadım... çocukken ağzıma lokma koyamadığım günler oldu... soğuktan tir tir titrediğim... açlık çektiğim günler... sen ne bilirsin bunun ne demek olduğunu. Hepimizin yokolup gitmek pahasına bile olsa. Bir daha asla öyle yaşamam. Şu filmi onun için çevirmek istiyorum... ancak o filmi çevirerek kişiliğime kavuşurum... annenden bağımsız olurum... onun için de kendini toparlayacaksın... kendine hakim olacaksın... bekleyeceksin... bırakacaksın çalışayım... sen ve ben ancak öyle huzura kavuşabiliriz.» «Asla huzura kavuşamıyacağız. Şu günaha bir son vermek için hiç bir şey yaptığımız yok. Tanrı bağışlamaz bunu.»

«Tanrı. Tanrı... Hep onun mu sözünü edeceksin böyle?»

«Sana kolay geliyor elbet, ona inandığın yok ki.»

«Birbirini seven iki insanın bütün kusurlarını bağışlar, demiştin.»

«Pişmanlık duymazlarsa bağışlamaz...»

«Shirley.»

«Tanrı bizi bağışlamaz, bizi sevmiyor ki, bizi sevemez ki artık...»

Kendini savunmuş, kurtulmak için çabalamıştı. Gövdelerimizin birbirine dokunuşu beni de heyecanlandırıyordu. Onu da. Yeşil gözlerinin nasıl derinleştiğini, nasıl bulandığını görüyordum. Bir yandan bana vururken bir yandan da inliyordu.

«Hayır...»

Mayosunun sütyenini çözdüm, sütyen yere düştü. «Yapma...»

Ama gözlerini hırs bürümüştü, göğüsleri titriyordu, göğüs uçları sertleşip dikilmişti.

«İstemiyorum... bırak beni...»

Ama artık savunamıyordu kendini. Bacakları gevşeyince, öne doğru, kollarımın arasına düştü.

Bir jet avcı uçağı kümesi üstümüzden Pasifik Okyanusuna doğru hızla geçti.

Uğultulardan yer gök titredi bir an. Divanın üzerine düştük. Şimdi Shirley de yabanıl bir hırsla bana sarılmıştı, bütün gövdem titriyordu, ağzı ağzıma gömülmüştü. Ellerimiz birlikte harekete geçtiği sırada Shirley mayosunu çıkarıp ben de halının üzerine kaydığım sırada delice bir fikre kapıldığımı hatırlıyorum. Ben önünde diz çökerken o da çırılçıplak uzanmış yatıyordu.

O sırada şöyle düşünmüştüm : Yirmi dakikaya kadar Horwein Frankfurt'tan telefon edecek. Horwein evet derse şu filmi çevireceğim. Horwein bir hayır dedi mi, her şeyin sonu geldi demektir. Shirley'nin korktuğu, Shirley'nin sevdiği Tanrı, biz o işi şu anda yine yapıyoruz işte. Aşkımızı anlayışla karşılayıp karşılamadığını göster bana bakalım. Bizi bağışlamaya niyetin olup olmadığını göster. Yapıyorum o işi işte. Seni böyle hi-

çe sayıp, gülünç duruma düşürdüğüme göre. Horwein'a hayır dedirt bakalım.

«Tanrı bizi bağışlamaz, bizi sevmiyor ki, bizi sevmez ki artık...»

Hele yirmi dakika geçsin, göreceğiz bakalım. Şimdi yaptığımız, daha önce de sık sık yaptığımız ve bizi her seferinde baygınlık sınırlarına kadar sürükleyen şeyi nasıl karşıladığını, bizim için ne düşündüğünü göster bakalım, göster Shirley'nin Tanrısı göster.

Dudaklarım Shirley'i okşarken Shirley inliyor. Varolduğun gerçekse, Shirley'i neden sevdiğimi bilirsin, Tanrı. Varolduğun gerçekse, her geçen yıl Shirley'i hiç unutamadığım öbür kıza gittikçe daha fazla benzeten de sensin. Varolduğun gerçekse, burada olan bitenden sen de benim kadar suçlusun...

«Evet...» diye inliyor Shirley. «Evet... oh, evet.» Kızıl saçları koca bir yelpaze gibi açılıp hem onun gövdesine hem de benim gövdeme saçılmış. Neredeyse kapkara kesilmiş yeşil gözleri kapanıyor. Ama ben gözlerimi açık tutuyor, giderek ağırlaşan erguvan perdeler arasından katırtırnakları ve dikenli fundalarla çevrili yolu, denize, dalgalara deniz kayakçılarına, gemilere, yüzme havuzunun kenarındaki karıma bakıyordum. Göster Tanrı, göster bana bakalım.

12.

Frankfurt'tan gelecek telefonu beklemek üzere bungalova çıkmadan önce, asıl evin önündeki palmiyeler altında Herbert Kostasch ve Wilson Kardeşlerle görüşmüştüm. Kostasch benim Alman yapımcıydı. İkiz ve bekar olan George ve Jerome Wilson da işe para yatıracaklardı. Salıncaklı koltukta yan yana oturuyorlardı: İkisi de ufak tefek, sırım gibi, 45 yaşında ve mayolu. Suratları geniş ve kemikli, gözleri kurnaz, ciltleri kayış gibiydi. Yarasalar gibi kepçe kulaklıydılar, gözleri de tıpkı o hayvanın gözleri gibi, yuvarlak, karaydı, gözkapakları düşüktü.

Savaş içinde, bütün sermayelerini dört motorlu bombardıman uçakları yapan bir şirkete yatırmışlardı. Bu bombardıman uçaklarının çoğu düşmüştü ama düşman silahlarının etkisiyle değil. Bir rezalettir kopmuş, kullanılan malzemenin kötü olduğundan milyonlar vuruldğundan söz açılmıştı. Sonunda, kongrenin görevlendirdiği bir denetçiler heyeti Wilson Kardeşlerin dürüst ve şerefli insanlar olduğuna karar vermişti. İki kardeş, birkaç milyon daha arttırmış ve zenginleşmiş durumda, savaş için iş yapmaktan vazgeçmiş, çekilmişlerdi. Kısa bir süre sonra, en büyük langırt şebekesine sahip olmuşlardı. Şimdi de film işine yatırım yapıyorlardı.

Böyle mayoyla, olduklarından da küçük görünüyorlardı göze. Hiç ara vermeden kıkır kıkır gülüp duran ve işle hiç ilgilenmiyormuş gibi görünen George'un gözleri hep Shirley'deydi. Kızıl at kuyruğu saçını omuzuna atmış Shirley, ayağında topuklu sandalları, yüzme havuzuyla ev arasında gidip geldikçe, George'un gözleri hayranlıkla onu izliyordu. «Olur mu olur Mister Jordan, olur mu olur, vay canına be. Hani bir gün telefon etsem de telefona polis çıkıp karınızın sizi öldürdüğünü söylese, hemen çakarım ne olup bittiğini, hah hah hah.»

«Hah hah hah.»

«George...»

«Ne var, Jerome?»

«Fikrime katılıyor musun diye soracaktım.»

«Senin katıldığın her fikre katılırım.»

Ufacık George'un işe aldırdığı falan yoktu. Onun merakı güzel kadınlardı. Zengin olduğu için de, cüceden farksız bile olsa, bu konuda zorlukla karşılaşmıyordu.

Kardeşi Jerome ise işe meraklıydı. Herbert Kostasch'ı bulunmaz bir ortak bellemişti. Bağırıp çağırırken bile birbirini çok sayıyorlardı. Jerome tepinip duruyordu bu sırada : «Sizi dinleyen de Cosmos'un milyonu cebinizde keklik sanacak, Kostasch.»

«Elbette öyle.»

«Jordan bir konuşma bekliyor sanırım.»

«Formalite işi, o kadar. Dostum Horwein'la daha işin başında anlaşmıştık.»

Bu, blöften başka bir şey değildi. Los Angeles'te uçaktan indiğinde Kostasch'la yalnız başıma görüşmüştüm!. O konuşmamızı hatırlayınca keyfim kaçtı. Şöyle konuşmuştuk o sırada:

«Frankfurt'ta işler yolunda dostum. Horwein senaryoya bayıldı.» Horwein, Cosmos Kredi'nin şefiydi.

«İmzaladı öyleyse?»

«Yo, henüz imzalamadı. Korkunç sıcak yapıyor buralarda yahu.»

«Kontratı imzalamadı mı?»

«Diyoruz ya işte. Önce adamlarına bir danışacak. Yarın saat onikide telefon edecek.»

«Ama bu arada Wilsonlarla çoktan görüşmüş olacağız.»

«Canım... Wilson'ların her şeyi bilmeleri mi gerekir yani?»

«Peki ya hayır derse telefonda?»

«Hayır demez, sen bana bırak. Parayı bende bil. Herbert Kostasch canavardır canavar...»

«Ne olursa olsun, ya hayır derse?»

«Her ihtimale karşı bir görüş onunla. Aksilik çıkarsa bana söyle Wilson'lara değil. Yoksa bozulurlar bakarsın.»

«Ama»

«Allah Allah. Yarın akşama kadar ikizleri iki buçuk milyona razı ederim garanti. Horwein de götümüzü yalasın o zaman, enayi pilakisi. İki buçuk milyon elde mi, Bütün krediler hazır o zaman Almanya'da. Şimdi zaman gerekli bana, zaman, o kadar. Ne bakıyorsun öyle yüzüme? Filme nasıl para yatırılır haberin yok galiba?»

Hayır. Bizim sanayi kolunun inceliklerini öğrenemiyecek kadar küçüktüm film çevirdiğim günlerde. Daha yani öğreniyordum şimdi. Kostasch oturmuş, Wilson'lardan dem vurmuştu muhakkak.

45 lik Kostasch, Hamburg'lu ve eski orta siklet Almanya boks şampiyonuydu. Şu görünüşteydi: yumruk

yiye yiye yassılaşmış burnuyla güçlü kuvvetli, yumuş huylu bir adam. Korku nedir bilmezdi, hiç bir şeyden, hiç kimseden. Nisan sonlarına doğru birden bire ortaya çıkmıştı burada. O sırada ağzımı bile açtırmamıştı: «Konuşmanızın gereği yok, Mister Jordan. İşinize son verildiğini, halinizin duman olduğunu biliyorum. Uzattığınız bisküviyi köpekler bile almıyor elinizden. Ama Herbert Kostasch bizzat burada şimdi...» Kendinden üçüncü bir kişiymiş gibi söz açmaya bayılıyordu. «Tam da sizin oynayabileceğiniz bir senaryoyla. Gel de şaşma şu işe. Yirmi yıl sonra Kostasch yeniden bir filme giri-şiyor sizinle.»

Alman filmciliği alanında bu Herbert Kostasch'ın efsaneleşmiş bir ünü vardı. Bir aralık kişiliği üzerine bilgi edinmekten geri kalmamıştım. 1945 Nisan'ında, Alman ordusu onbaşılarından olan bu eski boksör Rayh başkenti Berlin'i Stalin'in Kızıl Ordusuna karşı savunmuştu. Bunun boşuna bir çaba olduğunu anlamakta ge-cikmeyen Kostasch, kısa bir ateşkes anında, başka sivil ve erlerle birlikte kirişi kırdı. Ateşe tutulmuş Friedrichstasseden ilerleyip Deutsche Bank'ın bombardımana uğramış bir şubesi önünde durdular. Kasalar kırılıp çatlamış, milyonlarca mark ortalığa saçılıp kalıntılara karışmıştı. Sovyetlerin yeni bir hücumunu bekleyen korku içindeki insanlar, kaçmakta devam ediyor, tek bir banknota bile elini süren olmuyordu. «Bırakın kalsın», diye bağırıyordu bir adam, «haftaya bir değeri kalmayacak o paranın.»

Onbaşı Kostasch bu bağıran adamla aynı kanıda değildi. Kalıntılar altından iki valizle bir de sırt çantası çıkardı. Paraları çantalara doldurup gizledi. Sonra boş bir ev, üzerine uygun bir sivil giysi buldu ve savaşı kendi usulünce sona erdirdi.

Rayh markları, daha üç yıl değerlerinden bir şey yitirmediler. Kostach bu ganimetle film kameraları, ham filmler satınaldı, evet başlıbaşına bir atölye sahibi oldu. Artık film yapımcısıydı. «Reeducation» diye anılan dö-

nem içinde güldürüler, operet filmleri çevirdi. Reform dönemi geldiğinde, ganimet markla çevrilmiş, bu türden üç film vardı elinde. Filmleri bir süre elinde tuttu, sonra, seyircilerin yeni Doyce Mark karşılığında bilet aldıkları sinemalara sürdü. Kostasch zengindi artık. Tutkulu bir film adamı oldu, dış ülkelerde yabancı film adamlarıyla ortak yapım filmler çevirdi. Onca şeref ve iddialı eserler de meydana getirdi. Gidip Hamburg'a yerleşti, kredi bulup yeni film işlerine girdi, iflasla yüz yüze idi. Bankalar yardım ettiler. Yeniden kredi aldı. Bu kez Kuzey Ren Vastfalya bölgesi yardım elini uzattı. Bunalıma düştükçe yardım eden biri çıkıyordu.

Ve bu film hastası hep yeniden belini doğrultuyordu böyle; belini her doğrulttuğunda da öyle tasarılarla ortaya çıkıyordu ki, bütün öbür yapımcılar dehşete düşüp şaşkına dönüyorlardı.

Bu ani esinlenmelere «yıldırım fikir» adını takan Kostasch, yazar, oyuncu, para babası ve kredi müessesesini bir araya getirip, daima olağandışı, daima alışılmamış filmlerinden biri atölyeye girinceye dek, bir av köpeğinin hırsıyla «yıldırım fikir»i izlemekten geri kalmıyordu.

Ben de bu «yıldırım fikir»lerden biriydim işte. Kostasch, *Come Back* filmini çevirmek için Liechtenstein prensliğinde bir film firması kurup sicilli ticarete kaydettirmişti: *Jorkos Productions, Inc.* Liechtenstein'ı seçmesinin nedeni vergi tekniğiyle ilgiliydi: «Alman maliyesi sırtımızdaki gömleği bile çıkarıp alacak nerdeyse. Yoksa niyetin yeni Alman ordusuna para yardımında mı bulunmak? Eee, daha ne öyleyse?»

Kostasch ile ben, *Jorkos Productionu'un* eşit haklara sahip ortaklarıydık: kazancı da paylaşacaktık, zararı da. *Come Back* filmi dört milyon marka, yani bir milyon dolara malolacak, daha ucuza çıkacağı için Almanya'da çevrilecekti. Dört milyon marka çıkacak bir film Almanya için «büyük» filmdi, Amerikan ölçülerine gö-

re de orta bir film, daha fazla değil. Wilson Kardeşler Alman kredi firması Cosmos'un işbirliğini kabul etmesi şartıyla iki buçuk milyon mark yatırım yapmaya hazırdılar. Kostasch'ın kaygısız ve küstahcasına iddia ettiğine göre, Frankfurt'tan gelecek telefon Cosmos'un kabul ettiğini bildirecekti. Cosmos firması bize 1,2 milyon marklık bir hatır bonosu verecek, biz de bu bono karşılığında Alman bankalarından nakit para çekebilecektik. Dört milyondan eksik kalan üçyüz bin markı, Kostasch ile ben, filmin önyatırımı için, senaryo, telif hakları, yolculuklar, yapım bürosu gibi giderler için, beraber karşılayacaktık. 150 bin mark, aşağı yukarı otuz sekiz bin dolar. O kadar param vardı henüz, ve boşanma şansı, yeniden mesleğe dönüş ve Shirley ile birlikte yaşamak uğruna bu kadarını gözden çıkarabilirdim... «Bakın Kostasch : size bir şartla para verebiliriz, en geç, gelecek 20 Martta filmin İngilizce bir kopyasını teslim edeceksiniz.»

«Okay. Okay. Sinirlenmeyin Jerome boy, sinirlenmeyin. İstediğiniz kopya 1 Martta elinizde olacak. Herbert Kostasch'ın sözü bu...»

«Süreyi aşarsanız dava açarız.»

Jerome, boyuna posuna göre çok büyük olan Henri Clay purosundan bir soluk çekti. «Bizi zarara soktuğunuz takdirde tutuklanmanıza kadar gideriz. Bizim de sorumluluklarımız var.» Kostasch sırıttı. «Ne sırıtıyorsunuz öyle?»

«Sorumluluğunuzun ne olduğunu tahmin ediyorum.» Kostasch çok kötü bir İngilizceyle konuşuyordu ama, ne dediği anlaşılıyordu. «Vergi kaçırmak sorumluluğu, değil mi?» Jerome keyifli keyifli güldü bu söze. «Karaborsadan kazandığınız parayı bir an önce işe yatırmanız gerekiyor herhalde.»

«Ya siz olsanız ne yapardınız, tilki dölü?»

«Aynı şeyi.» Köpekbalıklarına yaraşır bir gülümsemeyle gülümsediler karşılıklı. Ve daha soluk bile almadan yine birbirine girip, yüzde meselesinden ötürü da-

laşmaya koyuldular. Gök mavisi salıncakta hafif sallanan ufarak George'un gözleri yerinden fırlayacaktı nerdeyse. Yüzme havuzunun oradaki Shirley, at kuyruğu saçını bonesinin boşluğunun içine sıkıştırıp vücudunu gerdi, hız aldı, suya atladı.

«Artık fazla kaçtın ama George.»

«Tamam senin fikrindeyim...» George özür diler gibi gülümsedi. Gözleri ıslak gibiydi. Hemen bunun üzerine, şimdi suya sırtüstü uzanmış olan Shirley'i göz hapsine aldı yeniden. Bacakları,göğüsleri, küçücük karnı, kolları, yüzü çiğ güneş ışığı altında bronz rengi, ıslak bir ışıltı içindeydi. Benim gözlerim de ondaydı. On dört gündür, on dört gecedir özlemiş durmuştum onu. Jerome'a zar zor kulak verebiliyordum. Bu konuşmanın konusu benim geleceğimdi, benim için ölüm dirim söz konusu dense yeridir. «14. maddeyi şöyle yazmışsınız : *Come Back* filminin gerçekleştirilememesi halinde Wilson Kardeşlerin büyük sorumlulukları otomatik olarak kalkar, falan filan. Böyle bir şey söz konusu olamaz elbette. 14. maddenin şöyle değiştirilmesi gerekiyor : *Come Back* filminin, kararlaştırılmış süre içinde gerçekleştirilmemesi halinde, falan filan... beni içeri tutmak için çok uyanık olmalısınız Kostasch.»

Saate baktım. On biri çeyrek geçiyordu. Üç çeyrek daha. Bu Kostasch Hollywood'da bile başarı kazanabilirdi aslında. Yaşadığım sürece böylesine soğukkanlı, kendine hakim ve utanmaz bir adam görmemiştim: «Bunlar uluslararası formüllerdir. İşinize gelmiyorsa siz bilirsiniz Mister Wilson, 1,2 milyon Alman kredi garantisiyle ben yarım düzine ortak bulurum burada.»

1,2 milyon Alman kredi garantisi. Ama nerede, yoktu ki, elimizde değildi ki henüz. Ya Horwein saat onikide hayır derse...

Baylar portakal suyu içiyorlardı. Bardaklarını yeniden doldurdum. George kıkır kıkır güldü : «Bir yudumcuk bile olsa, viskiden şaşmazdınız değil mi Jordan?»

«Viski mi?» Hiç anlamamış gibi baktım yüzüne.

Yoksa oyuncu olmamın ne değeri kalırdı? Anlamamış gibi görünmek çok kolaydır aslında.

«Eskiden kafa dumanlı dolaşırdınız da ortalıkta...

«O geçti artık. Çoktandır içtiğim yok. İstediğinize sorun. Dokunmuyorum bile artık.» *Never touch it.* Böyle dedim işte, ve ellerim titrediği için de biraz portakal suyu döktüm. Kostasch gördü, sırıtarak baktı bana şöyle söylemek istercesine: Donuna doldurma oğlum. Ben on beş yıldır böyle yaşamaktayım.

Bu Kostasch denen herif, film alanı dışında da, kumarbazın biriydi. Bir yıl kadar önce Baden Baden gazinosunda kumar masası başındaydı. Altı kez üstüste kırmızı kazanmıştı. Kostasch her seferinde siyaha oynamış, kaybetmiş, yeniden siyaha oynamış kaybını iki katına çıkarmıştı. Tam bu sırada bir arkadaşı yanına yaklaştı, kulağına eğilip hafif bir sesle : «Hemen az bir şey önce telefona çağrıldım. Başın sağ olsun, Herbert. Baban bir saat önce ölmüş.» Rulet bilyası yeniden dönmeğe başlamıştı.

Kostasch homurdandı: «Beni rahat bırak...» Siyaha 10 bin mark sürdü. On bin kazandı. Ona 10 bin mark daha uzattılar. 20 bin marklık fişi smoking ceketinin cebine sokuşturan Kostasch ayağa kalktı, arkadaşını bara çekip : «Çok mu acı çekmiş?» diye sordu.

Bir yapımcım vardı benim, arasan da bulamazsın daha iyisini sen. (*)

«Maddelerde değişiklik yaparsak daha fazla pay isterim.»

«Neden?»

«Rizikom büyür de ondan.»

«Rizikoya karşı sigorta var.»

On ikiye otuz beş dakika vardı.

Shirley havuzundan çıkıp gerindi, silkindi. Su damlaları uçuştu. George'un ağzını şapırdatır gibi bir hali vardı. Bir yudum portakal suyu içmek istediysem de çı-

---

(*)Yazar, bir Alman şiirindeki «dostum» yerine «yapımcım» kelimesini kullanmış.

karacak gibi oldum. Başka bir şey gerekiyordu şimdi bana, Ne olduğunu da biliyordum. Bu eski boksörünkü kadar sağlam değildi sinirlerim. Otuz beş dakika daha. Ya Horwein hayır derse... ya Horwein hayır derse.,.

«Nen var Jordan?»

«Şey... telefona gidiyorum...»

Kostasch şöyle bir öfkeli baktı yüzüme. Sinirli olduğumu göstermem hiç işine gelmiyordu. «Şimdiden mi?».

«Belki daha erken telefon edilir.»

Kostasch omuz silkti; Jerome, bir zafer kazanmışçasına sırıttı. George'a gelince, o da dalgın gözlerle Shirliy'nin bir hasıra uzandığı havuza doğru bakıyordu. Musa peygamber, adanmış topraklara tıpkı böyle bakmış olsa gerekti.

Palmiyelerin gölgesinden çıkıp taraçaya doğru ilerlerken güneşin çiğ ışığı gözlerimi kamaştırdı. Asıl evin Fas tipindeki duvarı boyunca ilerledim. Kocaman bir binaydı, dev gibi. Modası geçmiş olduğu için, Valentino, Buster, Keaton ve Garbo'yu andırıyor, insana gülünç geliyordu... evet, beni de andırıyordu aslında, ünlü, çok sevilmiş çocuk yıldız Peter Jordan'ı: batmış gitmiş, ölmüş bir parıltı dünyası. Annemin 1935'te satınaldığı bu ev ona bütün güzelliklerin, bütün seçkinliklerin bir sembolü gibi görünmüştü. Çeyrek yüzyıl sonra hala bu hayaletler şatosunda oturuyordum, zaman ve yaşam ben daha onüç yaşındayken benim için durmuştu sanki.

Sanki mi?

Bir şey içmem gerekiyordu. Çabuk bir şey içmem.

Dik yolu tırmanıp bungalova çıktım, son adımları koşarak aldım hatta. Oturma odası serindi. Kitaplığın önüne çömeldim. Çakımla döşeme tahtalarından birini kaldırdım. Tahtanın altındaki boşlukta bir şişe viski duruyordu. Bungalovda daha böyle sürüyle saklı şişe vardı, hem de ne saklı, tek bir tanesini bile bulabilen olmamıştı şimdiye dek. Boş şişeleri yanıma alıp otuz kilometre uzağa gider, oradan denize fırlatırdım.

Buz dolabından soğuk soda aldım. Esaslı bir içki. Onun biricik, güvenebileceğim biricik dostum olduğunu düşünür dururdum hep.

Never Touch it.

Saat onikiye otuz var...

Bir şey içmesem dayanamıyacaktım artık. İçim ısındı. Kendimi daha bir iyi hissettim. Viski etkisini gösteriyordu, ah, ah, onun etkisi hiç eksik olmazdı ki. Onun biricik, güvenebileceğim biricik dostum olduğunu düşünür dururdum hep.

Şişeyi yeniden sakladım, ‘vademecum' la gargara yaptım, yüzümü kolonyayla ovdum. Sık sık yaptığım bir şeydi bu, çünkü sık sık içiyordum da. Son aylarda bütün gün boyu içip durmuştum hep. Kendi suçumla bulaştığım bu duruma başka nasıl dayanabilirdim ki? Gelgelelim beni tek bir kimse bile sarhoş görmüyordu, hiç kimse. Öylesine dikkatli, öylesine kurnazdım.

Alkolün bana bağışladığı o harika sükûnet ve rahatlık duygusu içinde büyük pencereye yaklaşıp, aşağıya, Shirley'e baktım. Annesiyle kavga ediyordu görünüşe bakılırsa, yapmak istediği bir şeyi annesinin reddettiği belliydi. Shirley karşılık veriyor, başını sallıyor, saçlarını geri atıyordu. Sonunda omuz silkip ayağa kalktı. Kalbim küt küt atmağa başlamıştı, çünkü bana geliyordu, katırtırnaklarıyla fundalar arasındaki dik yoldan yukarı yaklaştıkça yaklaşıyordu. Bir kaç dakika sonra dudaklarımız birleşmiş, zevkten inleyerek divanın üzerinde sarmaş dolaş oluyorduk.

Sonra her şey olup bitti.

Kollarımın arasında sessiz sessiz ağlıyordu şimdi. Sonunda hep ağlardı böyle. Gözyaşları göğsümden aşağı kayarken, Fas tipi hayalet şatosunun kızgın taraçasında ağız kavgası yapan aşağıdaki adamlara, havuzun kenarında ölü gibi kıpırdamaksızın ve yalnız başına yatan karıma bakıyordum.

Telefon çaldı birden. Divanın hemen yanındaydı. Doğruldum. Shirley öyle sırtüstü kalıp yaşlı gözleriyle

bana baktı. Öğle üzeri saat tam oniki. Santa Monica'nın çan seslerini duyuyordum. Viski ısıtmıştı beni.

Çok sakin ve rahattım.

Tanrı, verdiğin hükmü duyur bakalım, duyur hadi.

«Burası milletler arası santrali. Numaranızı lütfen.»

«Crestview 52223.»

«Almanya'dan arıyorlar. Frankfurt'tan. Konuşun lütfen.»

«Aalo...» Bir elimle alıcıyı tutuyor, öbür elimle Shirley'inin gövdesini, bacaklarını, kalçasını kollarını, göğsünü okşuyordum. «Alo...»

«Burası Cosmos Kredi...»

Sıra Tanrının hükmündeydi şimdi. Böylesi bir şeye bütün çağlarda rastlanmıştı.

Orta çağlarda, eski çağlarda, mağara devrinde. Tanrı, göster iradeni bakalım.

Bizi bağışlamıyorsan hayır dedirt Horwein'a...

«...Bay Horwein'a bağlıyorum...»

«Alo...Alo... siz misiniz Kostasch?»

«Ben Jordan.»

«O Mister Jordan, how are you— I... I...» (*)

«Almanca konuşurum Herr Horwein.»

Shirley doğruldu. Bana sıkı sıkı sarıldı, yeniden titremeğe başlamıştı.

Çıplak vücudunu okşadım. Aylardır böylesine sakin olmamıştım.

«İyi öyleyse, Mister Jordan. Şey...hm...yani... bizimkilerle yine bir saatlik bir görüşme yaptım... bizde saat sabahın üçü... buradaki puro dumanını bir görün isterdim...» Horwein'in güldüğünü duydum. «Ne de olsa biz sanayi çocukları için çok para çok paradır, değil mi Mister Jordan?»

Shirley'nin inandığı Tanrı, sana hakaret ettim. Meydan okudum sana. Varolduğun bir gerçekse öç al benden hadi ya da bizi, bundan böyle rahat bırak artık.

(*) Nasılsınız Mister Jordan? Ben... Ben...»

«... Ama sonunda anlaşmaya vardık, 1,2 milyonu garanti ediyoruz. Sizden saklamak istemem. Wilson Kardeşlerin de yatırım yapması kararımızda büyük rol oynadı elbette...»

Herbert Kostasch canavardır canavar... Frankfurt'ta da yalan söylemişti demek. Filme nasıl para yatırılır haberin yok galiba?

«Ne oldu... ne oldu?» diye fısıldadı Shirley.

«Her şey yolunda.»

«Efendim?»

«Bir şey yok, Her Horwein.» Shirley yeniden ağlamağa başlamıştı. Beni küçük öpücüklere boğuyordu, kendinden geçmişti.

«Kararımızı demin telledik, mektupla garanti de yarın.»

İşte şimdi konuştun, varsan eğer, ey Tanrı. Demek bize gücenmedin. Ya da yoksun gerçekten. Artık beni tasarımdan kimse geri çeviremez, şu yeryüzünde hiç kimse.

«Sizinle işbirliği yapmaktan sevinç duyacağım, Mister Jordan. Kostasch ile diğer baylara selam. Yakında Almanya'da görüşürüz. Filmi çevirebilirsiniz. Hayırlı olsun.»

Ne dediğini çok iyi anlamıştım ama, yeniden rica ettim : «Tekrar eder misiniz lütfen.?»

«Filmi çevirebilirsiniz Mister Jordan.»

13.

«Filmi çeviremezsiniz. Mister Jordan», *dedi* Nataşa Petrovna. Yağmur dairemin camlarına hızla çarpıyor. Hamburg üzerindeki fırtına azdıkça azıyordu. Yavaş yavaş karyolanın kenarına çöktüm. Ne dediğini çok iyi anlamıştım ama, yeniden rica ettim : «Tekrar eder misiniz lütfen?»

«Çok hastasınız. Filmi çeviremezsiniz Mister Jordan.» Ben ona yabancı bir bakışla bakarken o gözlüğünü düzeltti. Kristal avizenin ışığı yontma camlarda kır-

mızı, altın sarısı ve yeşil bir alev gibi görünüyordu «Ağır bir kalp krizi geçirdiniz. Yıprandınız hem de iyice, sinir sisteminiz de berbat.»

«Alkol yüzünden. İçinizden ne geçtiğini tahmin ediyorum...»

«Edebiliyor musunuz gerçekten?»

«...doktor olarak sizi uyarmam gerekiyor, hem de çok ciddi olarak uyarmam...

Kalp krizi geçirdiniz. Nabzınız 120. Tansiyonunuz 17 ye 9. Karaciğeriniz de arızalı.»

Yağmur. Karanlık. Fırtına. Daha Biraz önce Pasifik'teki yaz günlerini düşünüyordum; Shirley'nin çıplak tenini okşamış, Tanrının hüküm verdiğini sanmıştım. Oysa şimdi...

«Peki ne yapmalıyım doktor hanım?»

«İçkiyi bırakmanız şart. Bu aralık katiyen içki yok. En önemlisi bu.»

«Bırakabileceğimi sanmıyorum.»

«Yardım edilirse bırakırsınız.»

«Yani... akıl hastanesinde mi?»

«Sanatoryumda.»

«Hayır. İstemiyorum.»

«İçkiyi bırakmazsanız alkol sizi öldürür, ya da»

«Ya da?»

«— Ya da beyninizi tahrip eder», dedi Nataşa Petrovna.

Şöminenin önünde çektiğim korkuyu, kaybolan martıyı düşündüm. Sustum. O konuştu : «Şimdi uzmanlar gerekiyor elbette. Röntgen, kardiyogram, kan tahlili, karaciğer testi...» Gözlüğünü düzeltti. Bana acıdığını anlıyordum. «Kendi teşhisime dayanarak şunu söyleyebilirim : yaşantınızı esasından değiştirmeyecek olursanız çok kısa bir süre daha ancak yaşayabilirsiniz. Bu süre sonunda da çaresizlik içinde, anlatılamıyacak kadar büyük bir çaresizlik içinde sonunuz gelecek.»

Telefon çaldı. Alıcıyı kaldırdım.

«Evet?»

«Sizi görmek isteyen biri var, Mister Jordan. Bay Gottesdiener şu anda holde bekliyor.»

«Tanımıyorum.»

«Kendisiyle randevunuz olduğunu söylüyor.»

«Neydi adı, tamam tamam.» Hatırlamıştım. Ben Hamburg'a geleli, bu garip adlı bayan Gottesdiener (*) bana boyuna mektup yazıp duruyordu. Benimle buluşmak istiyordu. Bana bir şey söyleyecek, bir şey gösterecekti. Bana şahsen söyleyip gösterebileceği bir şeydi. Önce mektuplarına cevap vermemiş daha sonra da, bayan Gottesdiener bizim film şirketine göndermek istemiştim. Ama Nuh demiş peygamber dememişti. Hayır, söylemek istediği şeyi ancak bana söyliyebilirdi. Böylece onu kuşkusuz yoksul ve para isteyen biriydi dün akşam bana telefon ettiği sırada, ben sarhoş bir durumdayken, bu sabah erkenden davet etmiştim... Gnu hemen kahvaltıdan sonra dinlemeğe hazır olduğumu söylemiştim. «Bayan Gottesdiener'e üzüntülerimi bildirin. Vaktim yok *Jorkos Productions'a* başvursun. Onlar meşgul olurlar kendisiyle.» Telefonu kapayıp Nataşa'ya baktım. İçtiğim viski tepkilerimi frenliyordu. Ne durumda olduğumu yavaş yavaş anlıyordum artık.

«Ama... olamaz ki», diyebildim zorlanarak, «en ufak bir şikayetim bile olmadı şimdiye dek.»

«Alkol en sinsi zehirdir. Vücudunuz yirmi yıl dayanmış ama, artık tamam.»

«Kendimi yine çok iyi hissediyorum.»

«İçtiniz de yine üstelik. İnanın bana, çok hasta ve büyük tehlike içindesiniz. Şu sırada sizi tedavi etmemenin peritonitli ya da ileri ülserli bir hastayı ameliyat etmemekten farkı yoktur. Sorumsuzluk olur bu.»

«Şu filmi çevirmem gerek», diye bağırdım.

«Mister Jordan... dün akşam ya da bu sabah sizi özellikle fazla heyecanlandıran bir şey oldu mu acaba?»

Yüzüne bakıp başımı salladım.

(*) Tanrının hizmetçisi.

«Bu krizin nedeni o işte. Filmi çevirirseniz böyle heyecanlı anlar ardarda sıralanacak, hem de dursuz duraksız. Enfarktüs geçiriyorsunuz diye korktuğunuzu söylediniz. Hayır, enfarktüs değildi. Henüz değildi ama, bir sonraki kriz onu da beraberinde getirir belki. Onu da atlatıl bilirsiniz. Çoğu kimseler atlatır ilk enfarktüsü. İkinciyi atlatabilen az kimse vardır.»

«Peki... bir sanatoryuma yatarsam... yeniden sağlığıma kavuşabilmek için ne kadar zaman ister?»

«Gerçeği öğrenmek mi istiyorsunuz?» «Elbette.»

«Sizin durumunuzda dokuz ay sürebilir.» . «Yanılıyorsunuz belki?»

«Sizin durumunuz ne yazık ki çok aydınlık, yanıldığımı sanmıyorum. Sıradan bir tıp öğrencisi bile koyabilir bu teşhisi.»

Telefon çaldı.

«Yine ziyaretçiniz. Bayan Gottesdiener, hiç olmazla on dakikanızı kendisine ayıramaz mısınız diye soruyor. Sizinle görüşmenin kendisi için çok önemli olduğunu söylüyor.»

«Kaybolsun gitsin. Tamam mı? Rahat bıraksın beni. Bana telefon etmeyin artık.»

14.

Sıradan bir tıp öğrencisi bile.

Ölüm hükmü diye buna derlerdi. Ama Nataşa Petrovna'nın haberi yoktu ki bundan. Bu sabah o muayene etmişti beni, yarın sabah da film şirketinin sigorta doktoru muayene edecekti. Ne durumda olduğumu sıradan bir öğrenci bile görebilecekse o haydi haydi görecekti. Ve şirkete, beni sigorta ettirmenin sakıncalı olduğunu bildirecekti hemen. Hayatımın mahvolmasıydı bu. Bakın Profesör Pontevivo, işin içyüzü şöyle :

Filmin çekimi bir başladı mı, baş oyuncunun ağır hastalığı ya da ölümü film için mali bir felaket olur. Bu

felaketten korunmak isteyen her yapımcı yıldızlarıyla rejisörünü sigorta ettirmeden stüdyodan içeri adım bile atmaz. Bu korunmanın primi adamakıllı yüksektir, top lam yapım giderlerine göre ayarlanır. Öte yandan, ge rektiğinde sigorta şirketinin ödeyeceği para da milyonla rı bulur. Bundan ötürü Almanya'daki otuz büyük sigorta şirketi bir araya gelip tek bir film sigorta şirketi ki şiliğini kazanmıştır, tek başına bir müessesenin bütün rizikoyu karşılaması olacak şey değildir de ondan.

Ben Nataşa Petrovna'ya bakarken, hemen o saniye içinde, kafama üşüşmeyen fikir kalmadı. Bugün 27 Ekimdi. 29 Ekim öğleden önce saat dokuzda sigorta doktorundan randevu almışlardı benim için. Herbert Kostasch'ın planına göre, 1 Kasım saat OO da sigorta hükümleri yürürlüğe girmiş olacaktı, hem benim için, hem de Amerikan yıldızları Belinda King,Harry Wallace ve rejisör Thornton Seaton için. İlk çekim günü 4 Kasım dı. 1 Kasım saat OO dan son çekim günü saat 24 e kadar başlıca oyuncularla rejisör, hastalık ya da ölüme karşı korunmuş olmamız gerekiyordu.

Korunmuş olmamız gerekiyordu.

Birden, ufarak Jerome Wilson'un sesini duyar gibi oldum. : «14 üncü maddenin şöyle olması gerekir elbette : *Come Back* filminin belirtilmiş süre içinde tamamlanmaması halinde Wilson Kardeşler ile CosmosKredinin bütün sorumlulukları kendiliğinden kalkar. *Jorkos Productions'la* yapılan anlaşmalar sonucu doğmuş olan bütün ödemeler, zararlar *Jorkos Productions'a* yüklenir.»

Jorkos Productions'a, yüklenir.

Filmin çekimine bir hafta vardı. Bir stüdyo kiralamış Amerikan ve Alman oyuncularıyla bağlanmıştık. Nataşa'ya baktığım o biricik saniye içinde, filmi çeviremedik mi neleri ödemek ya da karşılamak zorunda kalacağımızı düşündüm : Stüdyo sahibine atölye kirası, elektrik akımının, ışıldakların, kaloriferin, terzi atölyesinin, ses araçlarının, ışık gereçlerinin, pleybek gereçlerinin kul-

lanılması, daha doğrusu kullanılmamış olması tazminatı, bütün bunlardan başka rejisör ve yardımcılarıyla, baş *ve* yardımcı rollere çıkacak oyuncularla (hepsiyle de şimdiden bağlıydık), mimarla, kameramanlarla, yardımcılarıyla, montajcıyla, yapım şefleriyle, yapım amiriyle, set amiriyle, makiyaj amiriyle, kostüm uzmanıyla, mu~ hasebecisiyle, iş takipçileriyle uzlaşmak zorundaydık, yapılması bitmiş, dekorlarla, teslim edilmiş kumaş ve mobilyanın ve diğer eşyanın parasını da ödememiz gerekecekti. Ayrıca çoktan banda alınmış müzik numaralarına, orkestraya, şarkıcılara, orkestra şefine, besteciye de para ödeyecektik ayrıca. Bardağı yakalayıp bir yudumda içtim. *Jorkos Productions* çekimden hemen az bir şey önce iki buçuk milyon mark tutan anlaşmalar imzalamıştı. Yalnız Amerikan oyuncuları Belinda King ile Harry Wallace'a verilecek ücret 900 bin mark tutuyor, rejisör Thornton Seaton da 240 bin mark alıyordu. Hepsiyle olumlu bir anlaşmaya varsak bile kimileri mantıklı davranacak, kimileri bizi iş mahkemesine verecekti muhakkak yarım kalan ve sigorta edilmemiş film bir milyona patlayacaktı. *Jorkos Productions'a* Kostasch ile ben birlikte sahiptik. Kazancı da kaybı da paylaşacaktık. Kostasch'ın nakit olarak 500 bin mark ödeyip ödeyemiyeceğini bilmiyordum. Ben ödeyemezdim artık. Bu kadar çok parası olup bu parayı bana vermeye hazır tek bir insan vardı yeryüzünde : aldattığım karım Joan. Neden sonra, neden sonra kızına sahip olabilmek üzere terketmek istediğim karım Joan. «Mister Jordan...»

İrkildim. Nataşa konuşmuştu. «Buyrun.»

«Bu filmin çevrilmesi bir yıl ertelense olmaz mı diye sordu.»

«Para yatıracak olanlar çeker gider o zaman.» «Ya da özür dilerim rolünüzü başka biri alsa?»

«O da olamaz. Filmin konusu benim hayatım. Çocukken yıldız olan bir Amerikalı kırk yaşlarında Almanya'da çevirdiği filmle bir «come back» (*) deniyor. Fil

---

(*) Geri dönüş.

me para yatıranlarla kredi müessesesinin adımı hesaba kattıkları belli... Kendine çok hakim bir kadın olduğunu gösteren sakin yüzüne bakıyordum. Ağzımdan çıkan sözler birbirine kovalıyordu : «Umutsuz bir durumdayım... filmi çeviremezsem bütün çalışanların zararını karşılamak gerekecek... Hasta olduğum bir anlaşılırsa millet anasının nikahını ister...»

«Benden hiç bir şey öğrenemezler.»

«Bu çok önemli... hem de çok... şimdi ortağımla görüşmem de gerekiyor...»

«Ortağınız Hamburg'da mı?»

«Ne yazık ki değil.»

«Ya nerede?»

«Ruhr bölgesinde. Film için araştırma yapıyor. Düsseldorf'a bu akşamdan önce dönemez... o da oteline dönerse... yarın sabaha kadar dönmeye niyeti yoktu pek...» Herbert Kostasch... Onun dönmesini umutsuzlukla bekliyordum, bence olağanüstü yetenekleri olan bir adamdı : Kurnazlık, akıl, zeka... Ani bir buluşla işin içinden çıkacağına inanıyordum. Ah, Herbest Kostasch, neredesin?»

«Sanatoryuma hemen, akşama sabaha girmem gerekmiyor ya?» «Hayır ama»

«Demek istediğim, ölüm kalım meselesi değildir herhalde.»

«Yatakta kalır da sükûnetinizi bozmazsanız bir şey olmaz. Kalbinizin iyi bir dinlenmesi şart. Uyumalısınız. İçmek de yok.»

«Evet, evet. Hayır, hayır. Benimle bir, iki gün daha meşgul olabilir misiniz?»

«Yarın akşama kadar. Burada bir meslekdaşın yerine kaldım sadece. Almanya'dan gitmek üzereyim. Cumartesi günü Kongo'ya uçacağım.»

«Afrika'ya mı gidiyorsunuz?»

«Evet, beş yıllığına. Leopoldville'de bir hastaneyle anlaştım», dedi. Gözlüğünün kalınca camları ardındaki

kara gözleri mutluluk ve hoşnutlukla parıldadı. Düşündüm : Böyleleri de var demek, benim gibi kirli sırlara, ahlak dışı tutkulara sahip insanlardan başka türlüleri *de* var, ayna gibi yüzlerinde ruhlarının temizliği okunan insanlar da var. Hasta, yoksul ve hor görülen kara derili kardeşlerine yardıma koşmak için çekip giden insanlar da var demek...

«Uyumalısınız.»

«Ama devamlı uyuyamam ki... ortağımı bulmam gerekiyor... telefon etmeliyim...»

«Şimdi olmaz. Ortağınız otele akşam üstü gelecek diyelim, o zaman saat beşe kadar zamanınız var.»

Küçük çantasından bir ampul kutusu çıkardı. «Size yeteri ölçüde bir iğne vereyim de kendinize gelin. Barbitürlü uyku ilacı almayın artık, karaciğeri zayıf düşürür.» Bir ampulün başını kırıp ayırdı. «Sizi rahatsız etmesinler diye tembih ederim. Akşam saat sekizde uğrayıp gece için bir iğne daha yaparım. Ama bütün bunları yataktan çıkmamanız şartıyla yapıyorum. Söz mü?»

«Söz.»

«El sıkışalım öyleyse.» Kolumu uzatıp el sıkıştım.

Gözyaşlarımın yanaklarımdan aşağı kaydığını duydum birden. Hemen sildim. Ağlamak istemiyordum. Ama çaresiz, gözyaşları sökün etmişti bir kez. Nataşa, ampulün içindeki ilacı iğneye çekerken yanıma oturdu.

«Şu şırada derin bir umutsuzluk içindesiniz. Bakın, Kongo'da kullanılan bir atasözü ne der: Güneş batar ama, mutsuzluğumuz asla...»

«Çok güzel bir atasözüymüş, çok teşekkür ederim.»

«Yanlış bir atasözü Mister Jordan. O insanların mutsuzluğu pekala battı ve son buldu. Kendi kendilerini kurtardılar. Yakında bağımsızlığa kavuşacaklar.» Bir kağıt mendil alan Nataşa, yanaklarımı sildi. Gerçekten de, gözyaşlarım bu şefkatli dokunuşla, hayır, bu garipsi şefkatli dokunuşla kesiliverdi birden. «Kendinizi bu tutkudan kurtardığınız anda sizin mutsuzluğunuz da son bulacak.»

Yüzüne baktım.

«Yaşamanızı alışılmış bir şekilde yürütemiyeceğinize inandığınız için içiyorsunuz. Ama görürsünüz, yaşamınızı değiştirecek, başaracaksınız da. O zaman yeni den film çevirmeğe koyulacak, mutlu olduğunuzu ken dinize ispat edeceksiniz. Bu söylediklerimi hatırlarsın o zaman. Yana dönün lütfen...»

İğneyi yaptı, elimi sıktı, bana güvenle bakarak gü lümsedi ve gitti. İçimi derin bir yorgunluğun kapladığı nı duydum. O gün dört bir yanım karanlıkta kaldı. Fırtına hala uluyup duruyor, yağmur patırdıyordu. Derin, karmakarışık, ve ezik kar gibi o yapmacık ve kimyasal uykuya daldığım sırada kafamda tek bir düşünce vardı.

Şunu düşündüm:

Sigorta olmak için cinayet de işleyecek olsam, beni her Allahın günü stüdyoya sedyeyle taşıyacakta olsalar, kamera önünde geberecek de olsam bu filmi çevireceğim. Bu filmde ben oynayacağım, başkası değil. Hem de şimdi, daha sonra değil. Böyle illetli ve hastayken hem de, iyileştikten sonra değil. Evet, bu filmi çevireceğim. Ben. Benim filmimi. Ve hemen.

Profesör Pontevivo, hayatı mahvolmak tehlikesiyle karşı karşıya kalmış bir insanın neler yapabileceğini, siz, şüphesiz tahmin edersiniz. Genç ve güzel yardımcınız bayanın aşığı bir başka kadın tarafından ayartılmış bir kadının en müthiş, en nefret uyandıracak. Ama gözleri ateşli Romalı yardımcınız olsun, siz olun, ikiniz de, yarı ömrü boyunca bekledikten sonra eline geçen şanstan yoksun bırakılmak istenen bir oyuncunun neler yapabileceğini kestiremez, düşlerinizde bile göremezsiniz.

Oyuncular normal insanlar değildirler. Sadece yaptıkları iş bile (yazarlarınki de öyledir) ruh doktorunun gözünde bir meydan okumadan başka bir şey olmasa gerek. Normal bir insan binlerce tipi ruhunda yaşatabilir mi, binlerce değişik acı, zevk, hırs, tutku ve düşünceyi duyabilir mi, başkasının bulduğu sözleri inançla konuşabilir mi?

Rol yapan oyuncunun mesleği, onun şizofren olmasını gerektirir. Peki, ya oynamasına engel olunan oyuncunun durumu.

Bu oyuncu insanlara stüdyo ya da sahne kapılarını kapadığı zaman neler oluyor, kendi gözlerimle gördüm, Hollywood'da da, başka yerlerde de. Hem, kendi başımdan da geçti aynı şey. İçmeğe koyuldum. Cinayet işleyenler, uyuşturucu zehirlere dadananlar, akıl hastalığına uğrayanlar da oldu. Kimileri kendi canına kıydı. Sessiz filmin baştacı edilen yıldızı, güzelliği dillere destan olmuş Roaring Twenties, sesli film çıkıp da işi bitince, büyük partilerde çırılçıplak her önüne çıkana teslim oldu, bu sahneleri herkese de seyrettirdi, herkese... Artık ona rol verilmediği için, kendi rolünü kendisi yaratıyordu. Göze çarpmak... Seyirci... Seyredilmek... Yapılanı göstermek... En hayasız orospu bile en küçük bir oyuncunun sahip olduğu «teşhis» tutkusunun binde birine sahip değildir.

Ben de oyuncuydum. Filmimi çeviremeyince hayatım mahvolurdu, aşkım yıkılırdı. Sevgili profesör açıkça anlatabildim mi acaba? Şimdi *Come Back* filmini çevirmek için stüdyoya ayak basmaya nasıl kararlı olduğumu, benim için ölüm demek de olsa, bir cinayet işlemek zorunda da kalsam ne yapıp edip filmi çevirmeyi, ne pahasına olursa olsun işimizi sigorta ettirmeyi neden aklıma koyduğumu anlamışsınızdır sanırım. Evet, elimden ne gelirse yapmaya kararlıydım artık. Bilemediğim tek şey şuydu : Ne gelebilirdi elimden? On iki saat sonra onu da biliyordum artık Hermine Gottesdiener adında ak saçlı yaşlı bir bayanın sayesinde artık onu da biliyordum.

İKİNCİ SES BANDI

1.

Otelin camlı kapısından çıkmamla ışıldakların yanması bir oldu, bir arabanın damına monte edilmiş kamera bana doğru döndü, aşağı yukarı yüz kişilik bir topluluk, sürüyle kadın, kız, bir kaç da erkek, caddenin öbür yanındaki polis kordonunun arkasına doluşmuş, bağırıp çağırıyor el sallıyor, alkış tutuyordu. Şaşkına dönüp, olduğum yerde dondum kaldım. Akşam saat altı sularındaydı. Yağmur kesilmiş, ama fırtına hızını hala kesmemişti, milletin saçları, paltoları, giysileri havada uçuşuyordu. Akşamın alacakaranlığında gökyüzü deniz yeşili ve bulutsuzdu, yıldızlar seçiliyordu. Işıldakların ışığından gözlerim kamaştı. Alster'in kıyısındaki kalabalık, polis kordonunu yarıp caddeye akın etti.

Arabalar fren yapıyor, lastikler ıslak asfalt üzerinde gıcırdıyordu, trafik otelin önünde sıkıştı kaldı sonunda.

Sürüyle kadınla kızın, ellerindeki imza defterlerini, fotoğrafları sallayıp durduklarını görüyordum. İki erkek koşarak üstüme doğru geldi. Biri mikrofonu öbürü de kabloyu tutuyordu. Millet alkışlıyor, haykırıyordu. Hiç de yabancısı olmadığım bir tabloydu. Reflekslerim profesör Pavlov'un köpeğindeki refleksler gibiydi; eskiden bana ne yapmam öğretildiyse yine aynı şekilde davrandım, kollarımı yana açtım, başımı salladım, bütün alkış tutanları seviyormuşum, hepsini bağrıma basmaya hazırmışım gibi selamlar yağdırdım.

Kulağıma yuh sesleriyle alaycı kahkahalar çalınıyordu. Neden sonra muhabirler yanıma ulaştılar.

«Bırak artık saçmalamayı be» diye bağırdı içlerinden biri bana. Öteki de bir yandan beni itip uzaklaştırmak istiyor, bir yandan bağırıp çağırıyordu : «Çekil, çekilsene be, kameramana engel oluyorsun deminden beri» Sendeleyerek kaldırıma ulaştım. Şu anda çığlık atan kadınların arasındaydım. Hepsinin gözleri otelin kapısına çevrilmişti. Ağızları tutkuyla açılmıştı topunun. Dillerini, damaklarını görüyordum; bakımlı, bakımsız dişlerini. Neden sonra arkama dönebildim. Kaldığım otelin kapısında Sophia Loren ile Vittorie de Sica'yı gördüm.

De Sica'nın sırtında koyu renk bir kostüm ve hafif koyu renk bir palto vardı. Ak saçları ışık altında pırıl pırıldı. Sophia Loren de tenine yapışmış lame bir elbise üzerine bir kürk manto atmıştı. Loren eliyle öpücükler gönderirken, de Sica da kollarını açıyordu, tıpkı benim açtığım gibi. Milletin heyecanı azgınlığa ulaşmıştı, polisin elinden bir şey gelmiyordu. İtile kakıla otelin barına doğru sürüklendiğim sırada, de Sica'nın seslendiğini duydum : «Amici, siamo felici d'essere in Germania.» (*)

Ve Loren'in de şöyle seslendiğini : «Questa bella citta d'Amburgo...» (**) Kalabalık ulur gibi haykırıyordu.

Düdük sesleri ortalığı çınlatırken bir trafik arabasının canavar düdüğünü duydum. Polisler caddeyi boşaltmaya çalışıyor, tıkanan trafiği açmak için uğraşıyorlardı. Güzel Sophia Loren'le oyuncu ve rejisör olarak saygı duyduğum Vittorio de Sica gözlerimin önündeydi, gülümseyerek imza dağıttıklarını görüyordum; kısa kesilmiş saçları ve kısa pantolonuyla küçük bir çocuk da tıpkı böyle karşılanırdı eskiden, o çocuk bendim, otel kapılarının önünde ne zaman görünsem aynı karışıklık başgösterirdi :

(*) Almanya'da bulunmaktan mutluluk duyuyorum, dostlarım.

(**) Hamburg ne güzel bir kent.

Waldorf Astoria'nın önündeki karışıklık, kadınların polisleri alaşağı ettikleri, beni bağırlarına bastıkları, öptükleri, bir muska elde edebilmek için üzerimdeki giysiyi parça parça ettikleri Tokyo'da Colonial House önündeki isteri nöbeti. çoktan unutulmuş, o eski günlerinde beni alkışa tuttukları Viyana, Quebec ve Roma otellerini hatırladım. «Çekil, çekilsene be, kameramana engel oluyorsun deminden beri.»

Birden bire yeniden fenalaştığımı hissettim, korku içindeydim. Oysa bir saat önce uyandığımda öyle iyiydim ki. Banyomu yapmış, Biraz da bir şeyler yemiştim. Yazdığım iki mektubu yakındaki postaneye kendim götürmek istemiştim. Oteldeki garson çocuklara güvenemiyordum da ondan; mektupların bir an önce yola çıkmasını istiyordum.

O sinir krizini geçireli kimseye güvenim kalmamış, kuşkulu bir insan olup çıkmıştım. Salonda servis yapan garson alay ederek gülüyor gibi geliyordu bana. Demin holden geçtiğim sırada da, fraklı resepsiyon amirleri, önlerindeki bankonun ardında gizli gizli bakışıyorlardı

Şu holden geçmek olmasa gerisi kolaydı aslında. Kendimde yeni bir bozukluğun farkına varmamıştım: bulunduğum yerle ilgili bir korku. Bu tatsız hali dairemden çıktığım sırada saptamıştım. Asansörün önünde üç Amerikalı duruyordu ben çıktığım sırada. Bir az sonra asansör geldi. Üç Amerikalı asansöre girdiler, üçüncüsü asansörün kapısını, ben de girebileyim diye, açık tuttu, ne var ki ben, bu duvarları aynalı dapdaracık ve sıcak hücre içinde aşağıya inemiyeceğimi çoktan anlamıştım, yani

Yani ne?

Yani ölmeksizin mi? Gülünç şey. Bayılmaksızın mı? Eh, bu yine daha yakın düşüyordu. Göze batan bir şey, ürküten bir şey, uzun boylu kontrol altında tutulacak bir şey yapmaksızın aşağı inemiyecektim : mesele buydu. Duyduğum korku buydu öyle bir korku ki, olduğum yerde geri döndüğüm gibi, şaşıp kalan adamlara bozuk bir

gülüşle gülümseyerek halsiz bacaklarımla daireme yollandım.

Ancak kapı ardımda kapandıktan sonra yeniden kendime gelebildim. Yatakta kalmalıydım. Nataşaya da söz vermiştim. Peki mektuplar? Mektupların gitmesi gerekiyordu. Ortada Shirley vardı, ikimiz vardık. Garson çocuklara güvenilemezdi. Konuşulanları dinlerler, dedikodu yaparlar, mektupları açarlar, mektupları çöpe atarlardı hep. (Bundan önce böyle düşündüğüm olmamıştı hiç.) Hayır, hayır postaya kendim gitmeliydim. Postane nasıl olsa yakındaydı, iki yüz adımlık yol var yoktu. Ya o korkuya yine yakalanırsam...

Bir az içmeliydim, şişede vardı daha. İçtim. Sonra, aynı şeyi yeniden denedim. Bu kez hole kadar gidebildim. Asansörün önünde iki kadın duruyordu. Onları görür görmez yeniden korku oturdu içime. Haykırarak hole kapaklanmak, yattığım yerde zangır zangır titremek, korkutucu bir şey, delice bir şey yapmak korkusu. Sarilere bürünmüş iki bayanın şaşkın bakışları arasında asansörden çıkmayıp, bir çırpıda 6 numaralı düğmeye bastım, yukarıya yollandım. Bu kez kalbim inip kalkan bir çekiç gibi güm güm ediyor, midemdeki yumruk canlanıp sarsılıyor, hafiften yükseliyordu. Dairemde şişeyle bardağı aldıktan sonra kendimi bir koltuğa bıraktım, gözlerimi sise bürünmüş Alster nehrine diktim. Ortalık kararmaya durdu. Doktor hanım saat sekizde geldi. Kostasch'ı saat yediden önce zaten bulamazdım. Bulsam da artık ne yararı vardı ki? Hiç. O da bir çare bulamazdı.

Artık kendime acımağa sıra gelmişti. Hamburgda tek başıma arazın gösterdiğine göre de ağır hastaydım. Almanya'da yapayalnız, evden 10 bin kilometre uzakta. Evden mi? Evim nerdeydi ki? O fas stilindeki hayaletler şatosu muydu evim? İki kişilik karyolada, yanımda sevmediğim bir kadınla yatarken mi evimdeydim? Yoksa bungalovda, benden bir çocuk bekleyen Shirley ile beraber olduğum zaman mı?

Kafama takılan bu düşüncelere dayanamadığım için Biraz daha içtim, sonra, hole inmeyi yeniden denedim, hem de öyle bir ciddiyet ve kendimi öyle vererek ki, böylesi alpinistlere yaraşırdı ancak. Bu kez her şey yolunda gitti. Kalabalığın Biraz ötesinde, karanlık içinde durup şatafatlı Loren'le, şatafatlı de Sica'ya baktığım sırada bir uyuşukluk kaplamıştı içimi, ama sarhoş değildim.

Seni artık hiç kimsenin tanımaması ne iyi, diye düşündüm, bütün dünyanın seni unutmuş olması ne iyi. Sen böyle bu durumda ne pırıl pırıl gülümseyebilir, ne el sallayabilir, ne de imza dağıtabilirsin.

«Sonunda sizi buldum işte», dedi titrek bir ses. Hemen aynı anda da, buz gibi parmaklar sağ bileğimi yakalayıp garipsi bir güçle bileğimi sıktılar. İrkilerek döndüm.

Beni bileğimden yakalayan kadın, haydi haydi yetmiş yaşlarında vardı. Sırtındaki eski püskü kürk mantonun tüyleri öylesine yolunmuştu ki, yer yer deriden kopmuştular bile. Yaşlı bayanın başında modası geçmiş bir kürk başlık vardı. İncecik ak saçları acınacak bir şekilde dışarı fırlamıştı. Ayaklarında da Nuhu Nebiden kalma kısa çizmeler. Yüzü balmumu gibi, yanakları çöküktü. Başının ölü kafasından farkı yoktu. Donuklaşmış gözleri derinde, dudakları kansızdı. Heyecandan ne söylediği anlaşılamıyacaktı neredeyse : «Saat altıyı buldu bile. Dokuz buçuktan beri bekliyorum.»

«Kimsiniz?» Gerçek miydi bu sahne? Karşımda duran bu yaşlı bayan gerçekte var mıydı? Yoksa şu martı gibi hayal mi görüyordum yine?

«Adım Hermine Gottesdiener», dedi kadın son bir gurur gösterisiyle.

«Sekiz saattir beni bekliyorsunuz demek?»

«Önce holde oturuyordum. Saat üçte görevliler nöbet değiştirdi. Yeni gelenlerden biri holden çıkmamı söyledi. Bu yaşa geldim böyle laf işitmedim şimdiye kadar. Düşünüyorum da... hey gibi günler hey, kocam bu otelde elli kişiye düğün ziyafeti çekmişti, düğün...»

«Ne zaman?»

«1913'te. Bu gün tutmuş beni kapı dışarı ediyorlar.»

Bir kolunda kulpu kırık bir çanta, öbür kolunun altında da iple bağlı yassı bir paket tuttuğunu gördüm, paketi oldukça ağırdı herhalde. Yaşlı kadın iğri duruyordu.

«Nasıl olsa bir an gelecek, dışarı çıkacaksınız, dedim kendi kendime. Daha sekiz saat bekliyebilirdim burada. Düşüp ölünceye kadar bekleyebilirdim.»

«Peki ama neden?»

Buz gibi parmakları bileğimi kavramış, sıkıp duruyordu hala. «Son umudum sizsiniz de ondan, bay Jordan. Sizden sonra bir şey yok artık. Bana yardım etmezseniz gaz musluğunu açmaktan başka yolu yok.»

Yüzünden aşağı gözyaşları akıp duruyordu. Mısır'da bulunan mumyaların, tabut açılıp da havayla yüz yüze geldikleri anda toz haline girdiklerini okumuştum eskiden. Bayan Gottesdiener'in yüzü de her an toz haline girecekmiş gibiydi. Gözyaşları akıp duruyor, ama kadın silmiyordu bile, çünkü bir yandan çantayla paketi tutarken, bir yandan da bileğimi bırakmamak niyetindeydi.

Yoksul çocukluğumu hiç unutmamışımdır, annemin merdiven temizleyip ölü yıkadığını da, dilendiğini, bütün gece dikiş dikip durduğunu da... Ben dans etmeyi, ata binmeyi, kılıç kullanmayı öğreneyim diye hep... Utanç, soğuk ve açlığı hiç unutmamışımdır asla.

«Karnınız aç mı bayan Gottesdiener?»

«Şey. Evet. Hayır. Evet. Bir fincan çay olsa...»

«Gidip bir kafeteryada oturalım, bana her şeyi anlatın. Ama önce postaneye bir uğramam gerekiyor.»

Tırnakları koluma batıyordu. «Benden kurtulmak niyetindesiniz. Gizli gizli otele döneceksiniz yine. Beni de kovacaklar yeniden.»

«Otele dönecek falan değilim.»

«Hanidir bekliyorum. Ben de geleceğim postaneye.»

Otelin göz kamaştıran kapısına iki kara limuzin gelip dayandı. Sophia Loren, Vittorio de Sica ve yanındakiler bindiler. Millet arabaların dört bir yanına doluştu. Haykırmalar kahkahalar. Bayan Gottesdiener ürkek kısa adımlarla yürüyüp benimle yakındaki postaneye kadar geldi. Koltuğunun altındaki ağır paketi almıştım. Bileğimi sıkı sıkı tutuyordu hala.

2.

Postaya verdiğim mektupların birincisi şu adrese gönderiliyordu: Mr. Gregory Bates, 1132 Northbury Avenue, Los Angeles, California, USA.

İkinci mektup da şu adrese : Miss Shirley Bromfield, merkez postanesinde postrestan, Pacific Palisades, California, USA. Üvey kızıma şu mektubu gönderiyordum :

Sevgilim,

Şu satırları okuduğun zaman ne düşüneceğini çok iyi biliyorum. Onun için her şeyden önce şunu söyleyeyim : Seni seviyorum. Senden önce böylesine sevdiğim bir kimse daha olmadı, senden daha fazla özleyeceğim bir kimse de olmayacak.

Yıllar önce bir kadın, asla sevemiyeceğimi, çünkü sevginin ne olduğunu bilmediğimi söylemişti. Bir yetişkin olarak mesleğime devam edemeyişimi de buna yormuştu, aşık rolünde inandırıcı olamayışımın nedeni buydu ona göre. Bunun doğru olup olmadığın bilmiyorum. Ama şundan eminim : şefkat, özlem, cesaret, sabır, bencil olmamak, güven, ve hayranlık adına ne duyuyorsam içimde, hepsi sana dönüktür, tıpkı yüzlerini güneşe çeviren çiçekler gibi, yalnız sana...

Çok ya da az, ruhumda aşka ne kadar yer varsa yalnız senindir, ve ben ölünceye kadar yalnız senin olacaktır.

Shirley, her şeyim benim, şimdi cesur ve mantıklı olman gerekiyor. Mantıklı ne de korkunç kelime. Ama yine de bizi doğru yola götürecek tek şey o, mantık. Bu

çocuğa sahip olman düşünülemez. Bunun, bütün geleceğimizi mahvedecek bir rezalet olacağı muhakkak. Senin gibi genç bir insanı böyle kötü bir şey yapmağa zorladığım için kendimi suçluyorum. Ama yemin ederim ki bütün bunları unutturacağım sana, hem de çok yakında. Seni koruyacak ve seveceğim, hem de bütün varlığımla seveceğim. Çocuğumuz da olacak Shirley, ama bu çocuk değil.

Aynı postayla Gregory Bates'e de bir mektup yolluyorum. Onu tanırsın, çok güven duyduğum en eski dostumdur. Gregory'nin tanıdığı sürüyle doktor var. Seni tehlikeye atmaksızın sana nasıl yardım edileceğini en iyi o bilir. Annenden korktuğun için bana başvurduğunu, filmcilik alanından tanıdığın bir delikanlının çocuğunun babası olduğunu yazdım ona. Gregory sana bir şey soracak değil. Daha hala film yapımıyla uğraştığı için, seni sözüm ona montajcı diye tutmasını, ve bir kaç günlüğüne dış sahneler çekimine yollamasını yazdım. Joan kuşkulanmasın diye.

Bu mektuplar bu gün saat 22 de Hamburg'dan kalkıp kuzey kutbu ve Kanada yoluyla doğru Los Angeles'e giden jet uçağına yetişecek. Yarın öğleden sonra Avrupa saatiyle 13 de, sizin saatla sabah 4 de uçak inmiş olur. Öğleden önce merkez postanesine uğrarsan mektubu orada bulmuş olacaksın. Yarın akşam saat 23 de (sizin saate göre) Gregory'ye uğra lütfen. Joan'a da, seni iş için istediğini söyle. Gregory'ye telefon ederim.

Shirley, sevgilim, bu filmi Hamburg'da ikimiz için çevireceğimi biliyorsun. Elimden geleni yapacağım, yapmak zorundayım. Sen de umudunu yitirme sakın, senin de elinden geldiğince cesur olman gerekiyor, bu arada sen de benim düşündüğümü düşün: ne yapıyorsak ikimiz için yapıyoruz.

Hiç aklımdan çıkmıyorsun nerede beraber, nerede mutlu olduysak hala oralardayım hep, denizde, teknemizde, bungalovda, kumsalda... Yakında hep beraber olacağız.

PS. Bu mektubu da her zamanki gibi yırt at.

3.

«Moskova. Bu günkü konuşmasında da Berlin'e tehditler savuran başbakan Kruçef en yüksek Sovyet...» Spikerin sesi loş kafeteryada, hışırdayan ölü bir yaprağın çıkardığı ses gibi hafif duyuluyordu. Hemen biraz önce caz müziğinin duygusal parçalarından bir kaçını dinlemiştik. Şimdi sıra haberlerdeydi.

Üzerleri aşınmış masaları, peykesi ve önündeki taburelerivle bu küçük kafeterya, ABC» Caddesinin başında, kaz pazarının arkasındaydı. Penceresinden bakınca, «Hamburger Abendblatt» gazetesinin alçak, beyaz idarehanesini, hemen yanında da modern bir apartmanın yan duvarını görüyordum. Duvarda bir toto reklamı vardı. Bir yavru domuz, üzerlerinde sayılar bulunan beş zarla oynuyordu. *Mutluluğunuz Kendi Elinizdedir! Bir Şey Gözden Çıkarmaya Cesaret Edin!*

Bayan Gottesdiener sandviç yeyip bira içiyordu. Benim önümde de bir bardak viski vardı. Açık kapıdan mutfak görünüyordu. Gömleği kolluklu, mavi önlüklü şişko patron, bulaşık yıkıyarak karısına yardım ediyordu. Dizlerimin üzerinde kalın bir albüm vardı, bayan Gottesdiener'in sabahtan beri bütün kentte dolaştırdığı paketin içinden çıkan albüm.

«Eşsiz bir koleksiyon», dedi bayan Gottesdiener ağzındakileri yutmadan «bir sürü resim. Bütün gençliğiniz canlanacak gözünüzün önünde.»

Gerçekten de, işte gözümün önündeydiler, dikkatle yapıştırılıp dizilmiş renkli kalemlerle çerçeve içine alınıp yıldızlarla, küçük çiçeklerle süslenmiş, resimli dergilerden kesilme fotolar, posta kartları, gazete resimleri. New York belediye başkanı La Guardia'nın beni dizlerine oturttuğu sırada çekilmiş bir resmim. WallStreette benim için yağdırılan konfeti yağmuru, Annemin, ameliyat olmuş yüzüyle zar zor gülümserken çekilmiş bir resmi, «Huckleberry Finn», «Oliver Twist», «Define Adası», filmlerinin galalarıyla ilgili resimler. Evet, bu ısla-

ğımsı, sararmış sayfalar üzerinde bütün gençliğim boy gösteriyordu: Naftalin, geçmiş gün ve yoksulluk kokan eski bir albümde saklanmış zafer günlerim.

«Cezayir. Bütün ülkeyi yeni bir terör havası kaplamıştır. Çeşitli kentlerde atılan bombalardan on yedi kişi ölmüş altmış beş kişi yaralanmıştır...»

«Hem de», diye devam etti bayan Gottesdiener «bu daha birinci cild. İki cild daha var.»

Böylesine hırsla yemek yiyen bir insan daha görmemiştim. Ekmek parçalarını yutuyor, tıkıştırıyor, içine sokuşturuyordu, bunu yaparken, bir yandan da hala peykeye bakıyor, camın ardında duran tabaklar dolusu sandviçlerden gözünü ayıramıyordu. Böyle yiyip durduğu sırada, yüzündeki kederli hali hiç değişmiyor, yediğini hırsla, ama hiç sevinç duymaksızın, çiğniyordu. Çene kemikleri övütüyor, takma dişleri ara sıra gıcırdıyordu. Bıçakla çatal kalkıp iniyordu boyuna. Kaç zamandır açtı kim bilir?

Kafeterya sahibi mutfaktaki düğmeyi çevirince ışık yandı.

«Bu albümleri nereden buldunuz?»

«Aman yarabbi, söylediğiniz şeye de bakın. Kocam kuzey Almanya'nın en büyük kupür bürosuna sahipti.» Çepeçevre sayısız kırışıklıklar içindeki gevşek ağzından kırıntılar dökülüyordu. Takma dişleri de pek işe yaramıyordu bu korkunç açlık karşısında. Bir parça jambonu parmaklarıyla ağzına tıkıştırdı. «Yayıldıkça yayılan bir müessese, deniz aşırı bürolar...» Bütün yüzü ateşli bir kızarıklık içindeydi şimdi.

«Mantonuzu, şapkanızı çıkarmak istemez misiniz?»

«Başımda hemen hemen hiç saç kalmadı. Bütün giysilerim rehinde, üzerimde bir gömlekten başka bir şey yok. Ah, çok utanıyorum böyle...» Bir parça hıyar. «Eskiden zengindik bay Jordan. Cuxhaven'de güzel bir villamız vardı. Oysa şimdi... oysa şimdi... Hayır, düşünmeyeyim daha iyi. Albümleri Viktoria için hazırlamıştık...»

«Kızınız mı?»

«Evet. Öyle hayranlık duyardı ki size. Büyüdükten sonra bile albümlerini define saklar gibi sakladı.» Ta bağında henüz bir sandviç daha vardı ama, gözleri pey kenin üzerindeki vitrinli dolaptan ayrılmıyordu.

«Baha ister misiniz?»

«Terbiyesizliğime vereceksiniz...»

«Patron...»

«Doktor, yiyebildiğin kadar ye, diyor. Yediğimi çok çabuk yakıyormuşum. Bir küçük bardak da bira belki...» Patron mutfaktan çıkıp geldi.

«Lütfen bir tabak sandviç daha, bir de birayla viski.»

Ben de içsem iyi olacaktı. Tedirgin olmuştum, hafiften huzursuzluk vardı içimde. Bu yaşlı kadına acıyordum. Benim derdim de başımdan aşmamış mıydı sanki? Burada zaman yitirmekten başka bir şey yaptığım yoktu. Böyle düşünüyordum. Ama bir kaç dakika sonra hiç de öyle düşünmedim.

Bayan Gottesdiener tabağındaki son sandviçe de saldırmıştı. «Borca battım bay Jordan. Bakkal veresiye vermiyor artık. Elektrik kesildi. Kirayı ödeyemedim mi düşkünler evini boylayacağım. Ben düşkünler evine... Hey gidi hey. Kuzey Almanya'nın en büyük kupür bürosuna sahip olalım da, şimdi böyle...» Patron geldi. Yaşlı kadın, boşalan «tabağı uzatıp dolu tabağı aldı, ve hiç ara vermeksizin, bir yandan yiyip bir yandan da anlatmaya devam etti: «Viktoria'nın ölümüyle elimdeki son para da gitti.» Ağzından bir parça dana eti düştü. «Şöyle orta bir cenaze bile kaça patlıyor bilemezsiniz.»

«Paris. İçişleri Bakanlığının bir sözcüsüne göre, Fransa kendi atom bombasını bütün gücüyle gerçekleştirmek çabası içindedir. İlk denemelerin Büyük Sahrada...»

Artık dışardaki fenerler yanmıştı, kaz pazarının oradaki toto reklamının renkli neon ışıkları da... Yavru domuz, kırmızı, sarı, mavi zarlarla oynuyor, bir yandan da dansediyordu.

«Kızınız ne zaman öldü?»

«25 Nisanda. Gerçeği neden saklayayım sizden? Morfinmandı, hem de tedavi edilemeyecek derecede.» Bir parça et. «O klinikten bu kliniğe taşındı durdu» Bir parça jambon. «İyi bir gününde kendini Elbe nehrine attı.» Bir yudum bira. «O herif vicdan azabı çekiyor şimdi kızımdan ötürü.»

«Kim?»

«Schauberg.»

«Kocası mı?»

«Hah, kocasıymış. Cani herif, alçak. Asıl morfinman o.» Şapkası kaymıştı. Gerçekten de başında saçı kalmamıştı nerdeyse, kafasının saçsız, sarı derisini görüyordum. .«Kızımıda morfinman yaptı. Morfinman doktorların çoğu yapıyor bunu, bir kitapta okumuştum. En yakınları da kendileri gibi düşsün istiyorlar da ondan.»

«Damadınız doktor mu?»

«Doktor idi. Diplomasını aldılar.»

«Neden?»

«Eh işte, morfin meselesinden ötürü. Hem, muayenehanesinde de bir şey oldu. Dahiliyeciydi. Yanlış iğne yaptı birine. Adam ölüverdi. Karısı olayın incelenmesini istedi.» Hardal aldı; biraz da tuzla biber. «Bay Jordan, şu albümleri satın alın benden. .Ölümün henüz kabul etmek istemediği zavallı bir kadına yardım edin. Vaktiyle saygı görmüş bir ailenin son ferdine bir iyilik edin...» Hiç ara vermeksizin boyuna konuştuğunu görüyordum. Ama bir an geldi, onu duyamaz oldum artık.

4.

Adı Hermine Gottesdiener. Tam sekiz saat beni beklemiş. Ben Hamburg'a geleli hep ardımda. Damadı doktor. Yasadışı işler yapmış, daha da yapmaya hazır olduğu muhakkak.

Tam Shirley'nin aradığı adam işte. Ta ötede, Kaliforniya'da, dünyanın öbür ucunda, Gregory ne yapıp edip

Shirley için böyle bir adam bulacak. Ben burada, Hamburg'da, kendim için böyle birini buldum sayılır. Shirley ile benim ikimizin, aynı anda aynı tipte iki adamdan aynı tipte işleri beklememiz ne garip. Hiç de garip değil aslında. Çünkü birbirimizi seviyoruz. İçiçe yaşayan, birbirine sıkı bağlarla bağlı iki yaradılışın aynı anda aynı yaşantı içinde oldukları, hastalık, sevinç, sürpriz, acı ve ölümü ortaklaşa tattıkları bilinen bir şey.

Shirley şimdi yanımda olsa, şu Schauberg ikimize de yardım ederdi. Bu durumda ondan yardım bekleyen yalnız benim. Ortada milyon var. Ortada benim film var. Geleceğimiz söz konusu, Shirley ile benim geleceğimiz. Yarın değil öbür gün sigorta doktoru muayeneye çekecek beni. «Sıradan bir tıp öğrencisi bile aynı teşhisi kor», dedi Nataşa Petrovna. Öyle ama, ya şu Schauberg daha önce benimle meşgul olursa? O zaman? Vicdansız bir doktorun elinden gelmeyecek iş yoktur. Umalım şu Schauberg'de de vicdandan eser olmasın. Şans kapımı çaldı sanırım. Muhakkak. Bana sallanan eli izlemem yerinde olmaz mı? Onu izlemem gerekir.

Bayan Hermine Gottesdiener. Hamburg'daki bütün insanlar içinden alınyazımın seçtiği kadın... İşte oturmuş, bir yandan ağzındaki yemeği çiğniyor, bir yandan da konuşuyor. Aynı şeyi bir senaryoda okumuş olsam, inanılmaz bir raslantı, derdim, düzmece, derdim.

Raslantı mı?

Aklın aldığı bütün doğal yasalar dışında geçen olaylara raslantı denir. Evet ama, benim başımdan geçen her şeyde doğal yasalara uygunluk görüyorum. Tanrıya meydan okudum, onu kötüledim. Bunun üzerine o da tutalım varolsun önce zafer, ardından da çöküntü tattırdı bana. Şimdi de şu yaşlı kadını yoluma çıkardı. Belki bir kurtuluş yolu, belki karanlıklar içinde bir ışık tutuyor yoluma. Beni belirli bir yönde, belirli bir hedefe sürüklemek niyetinde herhalde. Varolduğu, tutalım, gerçektir.

Ama gerçekte yoksa, korkunç büyük, ama sonsuzcasına büyük olmayan sayıların yasasıyla bağlıyım demektir. Milyarları bulan insan yazgısı içinde, milyarların içinde, benim de bir yazgım vardır; bütün ötekilerden değişiktir küçücük bir fark, bir anlık bir fark bile olsa, yine de ötekilerden farklıdır, çünkü ben öyle istiyorumdur da ondan, çünkü ben kendim, bilinçli ve serbest olarak, belirli bir hedefe doğru, kendi hedefime doğru ilerliyorumdur da ondan.

Milyarlarca yazgıyı birbiriyle karşılaştırmak hiç kimsenin harcı olmasa da, hiç kimsenin ispat edebileceği bir şey olmasa da, bu böyledir. Bütün bir hafta sürüp giden tropika yağmurunun milyarlarca damlasını sayabilecek kimse de yok. Ama varsayım olarak öne sürülebilir, pekala düşen damlaların sayısı sonsuz değildir, hayır, belirli bir sayıda damla düşer toprağa; ve her damla başka bir yol izleyerek başka bir yere düşer. Milyarlarca damladan hiç biri de, ikinci bir damla gibi düşmez.

Tanrının oyuncağı bir top muyum, bir yağmur damlasımıyım yoksa : işte sallanan el. Onu izlemek zorundayım. Henüz yaşıyorum, henüz düşünebilir, iş görebilir, bir seçim yapabilirim. Ya da Tanrı yürütür işi, benim için düşünür, benim için seçer, öbür istasyona doğru iter durur beni yolum boyunca.

Doktorun adı, Schauberg.

5.

«... ömrü boyunca mutsuz yaşadı kızım o herif yüzünden. Kızımı aldattı durdu, ha babam rulet oynadı durdu. Rusya'dan yaralı dönünce kızım baktı ona iki yıl.» Bayan Hermine Gottesdiener'in sesi, kafeterya, kaz pazarında danseden yavru domuz, topu da buradaydı yine : umutsuz yaşlı kadın, sandviçler, bütün dünyayı sarmış yoksulluk, zorbalık, baskı ve korkudan, doğanın iradesinden söz eden radyodaki ses. Kuşkusuz tek bir saniye bile ayrılmamıştım.

«İstese bir generalle bile evlenebilirdi.»

«Kim?»

«Kim olacak? Zavallı kızım, Viktoria. Az pohpohlamazdı onu üstelik. Bir kadın için generalden daha iyi koca düşünülebilir mi? Daha iyisi can sağlığı. İster barışta olsun, ister savaşta. Savaşta yenik bile düşse, tutsak bile olsa dost düşman herkes saygı gösterir bir generale, düşmanı bile uşak verir emrine, güzel bir villa verir. Kimse üzerine ateş açmaz, ne yaralanır ne de ardına düşülür. Aybaşı geldi mi parası elindedir, karısı dul kalmışsa emekli maaşı alır. Hiç kimse ne işten atabilir, ne de işten uzaklaştırabilir onu, göze alamaz. İşi ters gider diye korku da duymaz. Herkesten saygı görür generaldir de ondan elbet.» Bayan Gottesdiener derin derin içini çekti, artık karnı da doymuştu «Ama nerede, bana hiç mi hiç kulak vermedi ki Viktoria. Şu Schauberg olacak herifi başıma bela etti sonunda...»

«Albümlere ne istiyorsunuz?»

«Beş yüz mark.» Ağzından bir çırpıda çıkan bu miktarı çok fazla bulduğu halinden belliydi. Yaşlı kadın yutkundu, öksürdü, boğulur gibi olunca iki eliyle ağzını kapatıp titredi. Neden sonra yeniden yutkunabildi. Bitkin bir sesle : «Neyse», dedi, «üç yüz olsun bakalım. Ama üç yüzden aşağı olmaz. Yalnız kira bile.»

«Size beş yüz veririm.»

Elimi yakalayıp yağlı ağzıyla öptü. «Biliyordum. Boşuna dua etmedim.»

«Damadınızı en son ne zaman gördünüz?»

Çok dikkatli sormam gerekiyordu. Bereket kafası paraya takılmıştı.

«Görmek mi? Kimi? Ha, öyle ya. Cenaze gömülmeden önce barışmaya gitmiştim...»

«Nereye?»

«Limanın orda eski püskü bir eve. Balık kokar oralar pis pis, balık, pislik, günah kokar. Boyalı bir karıyla oturuyor orada. Çiğ sarı saçları var karının, orospudur garanti. Ne yaptı bilseniz. Tutup dışarı attı beni.» Sesi

titriyordu. «Defol git artık... Yüzünü görmek istemiyorum...» sesi kısıldı birden, zayıfladı. «Sonumuz böyle geldi. Generale varabilirdi istese.»

Birayı fazla kaçırmıştı. Bir deneyeyim, dedim içimden. Başaramazsam başka bir yoldan denerim. Bir sürü çare geliyordu aklıma «Hala Mottenburherştrase'de mi oturuyor?»

«Mottenburherştrase mi? O da nereden çıktı?»

«34 numarada demiştiniz ya?»

«Ben öyle şey söylemedim.» «Ama»

«Onu da nerden çıkarmışım? Schlachterbuden de oturur. Dört numarada. Tam balık pazarının orada. O boyalı orospu da. Adı Gehzuweit.»

Daha ilk denemede başarmıştım. Kaz pazarındaki yavru domuz, ışıl ışıl zarlarla oynayıp duruyordu. *Mutluluğunuz Kendi Elinizdedir! Bir Şey Gözden Çıkarmaya Cesaret Edin!*

İleri. Bir şeyi göze almak gerek, yağmur damlaları.
Sehlachterbuden, 4 numara. Saçları çiğ sarı boyalı kadın. Adı, Gehzuweit.

6.

«Bayan Gehzuweit mi?»

«Ahlak zabıtasından mı geliyorsunuz?»

«Hayır.»

«Cinayet masasından mı yoksa?»

«Hayır.»

«Ne var öyleyse?» Makyajını daha tamamlamamıştı ama, gerçekten de çiğmi çiğdi süründüğü boya. Kaşının biri henüz çizilmemiş, kirpiklerinin rimeli sürülmemişti daha. Ama boyanmış ağzının yeni açılmış bir yaradan farkı yoktu göz kapaklarına mor bir gölge düşürmüştü. Sesi erkeksi, soğuk almışçasma kısıktı.

«Doktor bay Schauberg'le görüşmek istiyorum» dedim.

«Burada kalmıyor artık.» Bayan Gottesdiener evi de iyi anlatmıştı bana : pislik ve günah kokusu içinde. Merdiven tahtadandı, duvarlardan iğrenç bir yeşil renk yayılıyordu. Nemli tavanlardan aşağı sarkan elektrik tellerinin ucunda çıplak ampuller vardı. Lavobolar koridordaydı. Tuvaletler de.»

«Yeni adresini verebilir misiniz?»

«Hayır.» Kir içindeki kapıyı sert bir hareketle kapamak istedi ama, ben ayakkabımı araya sıkıştırmıştım bile. Kapıda kırık dökük emaye bir etiket vardı:

E. Gehzuweit
Artistik

«Delirdiniz galiba? Çekilin kapıdan hadi...»

Arkamdan su sesi geldi, bir tuvalet kapısı açıldı. Dışarı çıkan sıska, yaşlı bir adam ayaklarını sürüyerek yürüdü biraz, olduğu yerde durdu, bakakaldı. Saçma da olsa, yüksek perdeden attım: «Ben de polise giderim öyleyse.»

Korku salan söz yaptı yapacağını. Bayan Gehzuweit irkildi. Yanımda, arkamda, boyuna kapılar açılıp duruyordu. Merakla, hırsla, ya da şehvetle bakan insanlar: yaşlı kadınlar, genç kadınlar, tabanı kalınlaştırılmış ayakkabısıyla raşitik bir çocuk.

«Nereden geliyormuş?»

«Yine bir şey mi oldu?»

Bayan Gehzuweit'in eline bir elli mark tutuşturdum. Gökgürültüsü gibi bir sesle aksırdı. «İçeri girin.» Soğuk koridordaki meraklılara açtı ağzını yumdu gözünü : «Sizin işiniz yok mu be, kendi işinize bakın.» Sessiz sedasız hiç kıpırdamaksızın bakıp duruyorlardı bize : tuvaletten çıkan yaşlı adam, kadınlar, ayağı sakat çocuk. Bayan Gehzuweit kapıyı küttedek kapadı suratlarına.

Dışarda fışıldaşmaya başladılar.

Evin ön odası dapdaracıktı. Sehpaların, dolapların üzerinde valizler, kutular, dürülmüş halılar vardı. Pem-

be cam siperlikli bir ampul, hafif bir ışık veriyordu.

Bayan Gehzuweit, soluk soluğa, tam karşımda duruyordu. Dev anası haliyle acınacak bir durumdaydı, korku içindeydi. Sırtındaki koyu kırmızı sabahlığın önü açılmıştı. Oldukça diri göğüslerini, beyaz pürüzsüz cildini görüyordum. Bayan Gehzuweit'in sarkan askılarıyla bir erkek pantolonu, erkek ayakkabıları giydiği de gözümden kaçmadı.

«Adresimi nereden buldunuz?»

«Doktor Schauberg'in kayınvaldesinden. Bayan Gehzuweit adında birinden söz açmıştı da...»

«Beni kadın kıyafetiyle gördüydü moruk karı.» «Peki siz»

«Adım Erik Gehzuweit. Hötöröfüm» dedi askerce bir tavırla eğilerek. Topuk bile vurdu bu arada. Çiğ sarı perukası kayınca, kadınsı bir hareketle düzeltti. Deminki sert hareketle tam bir çelişme. Solumdaki kapı açıldı, gök mavisi ipek giysili çok güzel bir kız göründü. Beni merakla gözden geçirip yapmacık bir sesle konuştu : «Sana yardım edebilir miyim. Erika?»

«Bayın istediği yalnızca bilgi edinmek.»

«Aman ne yazık...» Genç kız fingirdeyerek uzaklaştı, gitti.

«Partnerim», dedi Gehzuweit. Önce elindeki elli marka, sonra yüzüme baktı, içini çekti. «Cinayet masasından olmadığınıza göre aradığınız şey muhakkak»

«Hayır.»

«Ne hayırı?»

«Uyuşturucu zehir aramıyorum.»

«Pşt...» Öfkeyle elini kaldırıp kapıyı gösterdi. «Pis herifler.» diye bağırdı sonra kuvvetsiz bir sesle. Dışarda biri koşarak kaçtı. «Bula bula bizi buldular seyredilecek hayvan diye.»

«Benim zorum doktoru görmek. Başka zorum yok.»

«Size dedim ya işte»

«İyice anlatın onu bana. Dahası çok para veririm.» Cebimden ikinci bir elli marklık çıkardım. Schauberg

buradan çekip gitmişti. Bunu beklemiyordum. Şoka zor dayandım. Ama yelkenleri de suya indirmedim hemen, hayır, öyle kolay teslim olmaya niyetim yoktu. «Ne biçim adamdı? Dostları kimlerdi? Belki böyle de bulabilirim onu...»

«Benim de fazla bir şey bildiğim yok.» Çift yataklı karyolaların durduğu bir yatak odasına geçti önümden yürüyüp. «Kusura bakmayın, giyineceğim.» Sabahlığını çıkarıp attı, genç bir kadının diri göğüslerini andıran göğüslerini, geniş omuzlarını, dar kalçalarını, beyaz, yumuşak tenini gördüm. «Sahneye ilk çıkışımız saat yedi buçukta.»

«O kadar erken mi?»

«Özel program. Limanda bir İngiliz kruvazörü var. Raoul ile benim için deli oluyor denizci oğlanlar.» Makyaj masasının önüne oturduğu sırada kuvvetlice aksırdı. «Bir düşünün hele. Bizim patron Frankfurt'tan özel olarak iki de çamur güreşçisi kadın getirtiyor. Onlar saplanıp kalsınlar çamurlarının içine. Biz bu arada bizim numarayı altı kez tekrarlarız.» Bunu övünerek söyledi. Küçük bir tıraş makinesiyle koltuk altlarını temizlemeğe koyuldu. Bu sırada yeniden kederlenmişti. «Püsküllü bela diye de buna derler işte. Ne kadar çok tıraş edersen o kadar da çabuk uzuyorlar. Dekolte giyindin mi olduğu gibi görünüyor.»

«Schauberg buradan ne zaman ayrıldı?»

«O ayrılmadı, ben onu kovdum.»

«Neden?»

«Evimde yasaya aykırı şeyler istemem de ondan.» Henüz çizilmemiş kaşını özene bezene çizdi, sonra rimel kutusuna tükürdü, küçük bir fırçayla kutuyu karıştırdı. «Önceleri hiç bir şeyden haberim yoktu, yemin ederim.»

«Uyuşturucu zehir işinden mi?»

«Evet. Farkına varır varmaz kovdum evden. Raoul. ile ben, ben, ekmeğini namusuyla kazanan artisleriz. Kim olursanız olun ama, bunu bilin. Schauberg'in kepazelikleriyle girdi çıktımız yoktu.»

«Muhakkak.»

Ne var ki susturulamıyor, kirpiklerine rimel sürerken bir yandan da yakınıp duruyordu, «iznimiz var. Hatırı sayılır bir vergi ödüyoruz...»

«Kabul, kabul.»

Yatak odasında küçük bir soba yanıyordu. Odada pudra, rastık ve ucuz parfüm kokusu vardı. Ortalıkta içi doldurulmuş bebekler, şekerleme kutuları, ipekli giysiler görülüyordu. Duvarlarda, kadın taklitçiliğini değişik partnerleriyle gösteren resimler asılıydı. Karyolanın üzerinde ipekli çoraplar, kadın iç çamaşırları, çok açık, kara bir dekolte giysi gördüm.

«Çok gelen gideni olduğu için hayret etmiyor değildim. Ama dostları olduğunu söyleyince inanıyordum doğrusu. Zaten herkese inanırım, en büyük kusurum bu. Esaslı bir iş tutamadım onun için.»

«Çok yaşayın.»

«Teşekkür ederim. Güz geldi mi soğuk alırım hep. İşlerin de en civcivli zamanı üstelik. Ne yaparsın, üzerimizde ısıtacak bir şey yok ki. Ölüm yakamıza yapışmış.»

«Doktorun uyuşturucu zehirle ilişkisi olduğunu nasıl anladınız?»

«Müşterilerinden biri burada kriz geçirdi de ondan. Ağzı köpük içinde, böğürüp durdu ortalığı birbirine kattı burada. İyi mi? Hem de böyle komşular arasında.» Yakınır gibi bağırdı: «Şu benim sutyen de ne oldu canım?»

Bitişik odadan Raoul'ün alaycı sesi geldi: «Bir dakikacık sabret, Erika.»

Her geçen saniyeyle Biraz daha fenalaşıyordum. O yumruk. Yeniden baş kaldırıyordu işte. Hayır. Hayır. Burada değil, şimdi değil. Pencereyi aralayıverdim biraz.

«Ne yapıyorsunuz? Üşüttüm dedimdi ya size.»

«Bir saniye... iyi değilim de.» Liman kokan o serin havayı içime çektim. Gehzuweit sararmıştı. «Aman yarabbi. Yoksa siz de mi onlardansınız?»

«Hayır, değilim...»

«Bana bakın, burada kriz geçirip de başıma bela olmayın.»

Yumruk yavaş yavaş yükseliyordu. Pencerenin kenarına yapışmış kalmıştım. Yoksa kriz mi? Gerçekten kriz geçirmeyeyim sakın? Soluk almalı, derin derin soluk almalı...

«Bir konyak vereyim mi?»

«Evet...» Ah Shirley, Shirley yardım et bana. Ne demeye geldim buraya sanki, bu baygın baygın kokan odada, bu erkekkadının odasında ne işim vardı benim? Ne demeye otelde kalmadım?

«Buyurun.»

Konyağı yuvarladım. Daha iyiydim şimdi. İlk kattan böyle aşağı bakarken, her solukta kendime, içimdeki o yumruğa dikkat kesilerek aşağı bakarken, kimsesiz kalmış balık pazarını görüyordum. Bir kaç gün önce oldukça hareketli geçen bir cumartesi gecesinden sonra ortağım Kostasch ile birlikte gördüğüm o garipsi yerde şimdi kimsecikler yoktu.

Her pazar saat beşte bu balık pazarında satış kulübeleri kurulur. Saat dokuz buçuğa kadar da renkli bir panayır havası sürer gider. Bu saatlerde öten bir canavar düdüğüyle satış kulübelerinin kapanması gerekir. Hamburg balık pazarından yalnız balık değil, bütün yiyecek maddeleri, ev eşyası oyuncak ve giysiler de satınalınabilir hem de herhangi başka bir yerdekine göre daha ucuz fiyata. Ve günün sona ermek üzere olduğu her pazar, bir filmin dekorlarıyla karşılaştığınızı sanırsınız. Ayaktakımınm en yoksul, en karanlık tabakası, eski püskü giysileri içinde, tıraşsız ve kafayı tutmuş, ortaya çıkar. Hamburg'daki eğlence semtinin artığı orospular, yabancı gemiciler, keşler, ceplerindeki kuruşu bile hesaplamak zorundaki çalışkan kadınlar. Ve bütün bu insanların arasında da, gece giysileri ve kürkleri içinde, küpeleri, gerdanlıkları şıkırdayan, taşkın kahkahalar atıp

duran, smokinli bayanların koluna girmiş güzel, dekolte bayanlar.

Çepeçevre bütün meyhaneler, ağzı ağzına dolar o sırada, Oysa şimdi, şu anda, hepsi de bomboştu. Kostasch'la bira içip balık yerken hoparlörlerinden caz seslerinin yükseldiği, kilise çanlarının sofuları ayine çağırdığı, kiraladığımız iki kızın birbiriyle dalaştığı «Eierkors» meyhanesine bakakaldım.

«Hey, baksanıza.»

Gehzuweit korkuyla yüzüme bakıyordu. Karşımda yarı çıplak duruyordu, boyalı pudralı ve üzgündü. «Hadi gidin artık. Başımı derde sokamam burada.»

«Geçti, merak etmeyin.» İkinci elli marklığı da uzattım. Parayı hem, yeniden bir kriz geçirebilirim korkusuyla, hem de para hırsından ötürü vazgeçemediği için, bocalayarak aldı.

«Schauberg'i bir daha hiç görmediniz mi?»

«Hiç görmedim. Mesele bu ya zaten. Aklımı kaçıracağım nerdeyse.»

«O neden?»

«Gece gündüz telefon çalıyor şimdi. Telefon benim için çok önemli elbette, benim de müşterilerim var. Hempasıyla başım dertte mi dertte. Sabahın üçünde telefon ederler bakarsınız, kahrolası köpekler. Ölür ölür dirilirler hep, tehdit eder dururlar, kendilerini öldüreceklermiş, beni öldüreceklermiş, hele doktorun nerede olduğunu bir söylemeyeyimmiş... topu da takma ad kullanırlar.» Pantolonuyla ayakkabılarını giymişti. «Mavi Prens, sert öğretmen, bilmem ne... Tımarhanenin ta kendisi. O herifi evden içeri sokmamalıymışım meğer.»

Kapı açıldı. Partneri içeri girdi, mavi ipekten genç kız etekliğiyle diz kırıp selam verdi, Gerzuweit'e kara bir sutyen uzattı.

«Çok şükür.»

«Askıların ikisini de sımsıkı diktim, Erika. Oğlanlar çılgına dönerler yine.» Raoul'ün başında bukleli kara bir peruka vardı. İşaret parmağını yosmalara yara-

şır bir hareketle yanağına bastırıp iyice yanıma sokuldu, bana yaslandı. «Hoşuna gidiyor muyum şekerim.»

«Saçmalama da korseme yardım et hadi», dedi Gehzu
weit. Karyolanın üzerindeki kara bir külotu alırken bir hayli utandı. «Arkanıza döner misiniz lütfen?»

Pencereden limana doğru baktım, Blohm ve Voss tersanesi üzerinde ışıldaklar akşam göğünü aydınlatıyordu. Bu saatte bile sayısız balyozun gümbürdediği, ağır kreynlerin gıcırdadığı, yük gemilerinin boğuk boğuk öttüğü duyuluyordu. Evin önünden de yağmurdan ıslanmış parke taşlı balık pazarından, koyu renkli limuzinler geçip geçip gidiyordu.

«Şu kahrolası sutyen yok mu» diye inledi arkamdaki Gehzuweit.

«Göğüsleriniz o kadar güzelken sutyeni ne yapacaksınız?» dedim.

«Kazın ayağı öyle değil, sutyen numaramız için gerekli. Striptiz yapıyoruz. Şimdi de şu kahrolası korse...»

Sis düdüklerini öttüren pilot römorkörlerinin çektiği bir yük gemisi Elbe'den yukarı ilerliyordu.

«Onu kovduktan sonra polise her şeyi anlattım elbette.»

«Sonra?»

«İşin içyüzünü araştırıyorlar, ama ellerinde delil yok. Bu heriflere karşı delil konamaz ortaya. Ah, dikkat etsene Raoul.»

«Bu kadar da çıtkırıldım olma bakalım», dedi küçük, iğneli bir sesle.

«Kadın arkadaşı var mıydı?»

«Vardı ya. Sarışın bir kadın. Adı da Kaethe'ydi.»

«Öbür adı?»

«Onu bilmiyorum. Herkesçe Kaethe diye tanınıyordu.»

«Sokak kadını mıydı?»

«Evet. Ama buraya erkek getirmezdi. İzin vermezdim de ondan. Artık dönebilirsiniz.»

Şimdi korsesi ve ipek çoraplarıyla karşımdaydı, ayaklarında da topuklu ayakkabıları vardı. Parfüm sürünüp kulaklarına büyük küpeler, boynuna da inci bir gerdanlık taktı.

«Kaethe onunla beraber kayıplara karıştı. Hiç iz bırakmaksızın. O Mavi Prenseslerle falan başa çıkamadığım için ben de ardına düştüm Kaethe'nin. Schautaerg'in nerede olduğunu belki biliyordur, diye düşündüm. Ama boşuna.» Cebimden üçüncü bir elli marklık çıkardım. «Vazgeçin artık, paranızı hiç etmeye niyetim yok.» Raoul' ün tuttuğu dekolte giysinin içine girdi. Bir yandan fermuarı kapatırken, bir yandan da konuştu mavi giysili küçük : «O elli markı bana verin. Kaethe'nin nerede olduğunu ben biliyorum.»

Gehzuweit, inanmıyormuş gibi bir sesle kekeledi: «Ama... Ama, Raoul.»

«Nerede?»

«Önce elli markı...», dedi Raoul.

Verdim.

«Harbertştrase'yi biliyor musunuz?»

«Hayır.»

«Çok yakındır buraya. Kime sorsanız söyler. Şimdi orda çalışıyor. Genelevlerin birinde.»

Gehzuweit tiz bir sesle sordu: «Nereden biliyorsun?»

«Oradaydım da ondan.»

«Ne? Sen mi? Orada ha»

«Ee, kapat çeneni hadi», dedi bukleli küçük, uzun boylu Gehzuweit'i şöyle bir dürttü. Gehzuweit karyolanın üzerine düştü. Üzgün bir sesle bağırıyordu şimdi: «Neden darılıyorsun bana böyle?»

«Ama sormanız gerekecek elbette», dedi Raoul. «Sürüyle ev var. Genelevler sokağıdır orası.»

«Teşekkür ederim.» Kapıya doğru yürüdüm. Midem bulanıyordu. İyi bir konyak değildi içtiğim. «Saksonya şivesiyle konuşur», dedi Raoul. Hole çıktığım sırada Gehzuweit'in bahtsız sesini duydum : «Beni aldatıyorsun.»

«Kapat çeneni hadi.»

«Seni çirkeften çekip çıkardım... nem varsa verdim sana... oysa sen... oysa sen Harberştrase'ye gidiyorsun, genelevlere gidiyorsun, pis herif.»

«Ne dedin, ne dedin, al öyleyse!» Bir tokat sesi duydum. Gehzuweit çığlığı bastı. İçini çekerek kekeliyordu şimdi de : «Alçak herif, alçak herif, güzelim gerdanlığımı kopardın işte...»

Dairenin kapısını açtım. Ayağı sakat raşitik çocuk dışardaydı. Beni görünce geriledi, ama kaçmadı. Sinsi ve bilmiş gözlerle bana baktı durdu, o ölü martının gözlerini andıran gözlerle...

7.

Kara valizi açıp da şişeleri çıkardığım, termosu açıp esaslı bir içki hazırladığım sırada ellerim titriyordu. Valiz yanımdaki koltuktaydı, *Jorkos Productions'un* bana ayırdığı kara Mercedes'in direksiyonundaydım. Araba Reeperbahn'ın aşağısında park etmişti. Neon reklamlar, resimler afişler rengarenk bir ışığa boğulmuş, bir yandan davet ediyor, bir yandan övüyorlardı.

Zengin Dekorların Sarhoşluğu İçinde Paris Gece Hayatı. Güzellerimizin Göz Önüne Sermediği Şey Yoktur. Hava Ve Cennette Bir Gece, Aralıksız Striptiz. Helene'nin Görülmemiş Aşk Revüsü. Amor'un Aşk Bahçesi. Güney Amerika Pornografi Filmleri. 2 Mark'a Yiyebildiğiniz Kadar Yemek.

Bayan Gottesdiener yanımdan ayrıldıktan sonra arabayı otelin garajından getirtmiş, viski, soda ve buz da edinmiştim. Oteldeki kasamdan para da almıştım, çünkü para gerekecekti, hem de çok para, emindim. Fırtına Mercedes'in dört bir yanında kıyameti koparırken ben oturmuş içiyordum. Fırtına insanları ürkütmemişti. Kaldırımlar doluydu, sürüyle kadın erkek, itişip kakışarak ilerlemeğe çalışıyordu. Lokallerin önünde, çığırt-

kanlar reklam kağıtları dağıtıyor, bağırıp çağırıyor, karar veremeyenleri eteklerinden çekiştiriyorlardı.

Bayanların Devamlı Çamur Güreşi. Naylon İç çamaşırları Gösterisi, Taksi Kızlar. Almanya'nın En Güzel Manikürleriyle Dansedin. Yedi Büyük Günah. Sabaha Kadar Pigal Revüsü. Harem Geceleri. İçki Şişesinde Banyo. Değişik Danslar. Lola Montez. Seks Bombaları Sizleri Bekliyor.

Aşağı kıyılarda tersanenin balyozları gümbürdüyor, kreynler yürüyor, her yerde olduğu gibi, bu hummalı ortam içinde yaşayan, eğlenen, sefa süren, kazanan ve harcayan ülkede de gece postası çalışmasını sürdürüyordu.

Bu gün bu gündür! Yarın ne getirecek bilinmez! *Eisenhower'e Göre, Berlin'e Bir Saldırı III. Dünya Savaşı Demektir.*

Kaldırımlarda çıngar çıkaran sarhoş denizciler görüyordum; Çinliler, Amerikalılar, Cezayirliler, İtalyanlar, Zenciler, Çığlık atan kızlar. Gülümseyerek davet eden orospular. Fırtına, açılıp kapanan lokal kapılarından taşan müzik seslerini önüne katıp sürüyordu. Millet hırslı bir yaşama tutkusu içindeydi burada. Bu gün bu gündür. Yarın ne getirir, Cezayir'de, Çin'de Hindistan'da, Meksika'da neler olur, kim bilir? Yeni ne yoksulluklar, ne felaketler, diktatörlükler, savaşanlar topun ağzında; kim bilir?

Bir jet avcı kümesi limanın üzerinden önce ıslık çalarak, sonra uluyarak, sonra gümbür gümbür edip, sonra yeniden tiz bir ıslık sesiyle hızla geçti. Dansinglerin kapılarından müzik sesi yansımaktaydı hala.

«Bei mir biste scheen, please let me explain...»

Bir yandan içip bir yandan da karşımdaki insan akınını seyrettiğim sırada durulduğumu anlıyordum. Her-

Bertştrase'ye gitmeden önce iyice durulmalı, çok güven duymalıydım kendime. İyisi mi, bir viski daha.

8.

Çinko duvarların önünde duran ergenlik çağındaki gençler, genelevler sokağına bir göz atmanın kaygısı içindeydiler. Giriş duvarlarına yaslanmış godoşlar, elleri ceplerinde, yakaları kalkık, ağızlarında sigara, gençlere engel olmaya çalışıyorlardı. Mavi flanel pardösüm, röversiz pantolonum ve kısa kesilmiş saçlarımdan ötürü yabancı olduğuma karar veren yarım düzine kadar adam üzerime atıldı.

«*Come with me, Sir, First class yum-yumgirls.»*

«İki kızkardeş ister misiniz?»

«Seviciler? Yalnız sizin için özel gösteri?»

Adamlardan birini sokaktan içeri çektim. Ötekiler geri durdular bunun üzerine. Birbirinin işini bozan yoktu burada. Benim adamın sırtında dik yakalı bir kazakla bir de kısa deri ceket vardı.

«Demek kızkardeşleri istiyorsunuz?»

«Hayır. Burada sarışın bir Saksonyalı olacak. Adı, Kaethe.»

«E, ne olmuş?»

«Onu istiyorum.»

«Neden ille de onu?»

«Saksonya şivesine bayılırım da...»

Beni tepeden tırnağa süzüp sırıttı. Buraya her türden bay geliyordu herhalde. «On mark verin götüreyim.»

Genelev sokağı kısa bir sokaktı. Doğru dürüst bir kaldırımı yoktu, eski günlerin kocaman parke taşlarıyla döşenmişti kaldırım. Evler alçaktı. Küçücük çatıları ve değişik tipleriyle şiirsel bir havaya sahiptiler. Zemin katlarında büyük, ışıklı vitrinleri vardı. Vitrinlerde yarı çıplak kadınlar oturuyordu. Denizciler bu vitrinlerin önüne doluşuyor, camları tıngırdatıyor, bağırıp gülüyorlardı.

Kızlardan bazıları da işaret ediyorlardı. Kimileri de ellerindeki örgü işlerine dalmışlardı. Kadife bir koltuğa oturmuş elindeki resimli dergiyi okuyan kızıl saçlı bir kız gördüm, üzerinde küçücük bir külottan başka bir şey yoktu.

«İşte burası.» Rehberim genelevin kapısı önünde durmuştu. «Sizi Reeperbahn'dan alıp getirdiğimi mamaya söyleyin lütfen. Sizin için farketmez nasıl olsa, ama ben yüzdemi almış olurum.»

Evin ne kadar eski olduğu içeri girdikten sonra anlaşılıyordu. Kirişli alçacık tavanlar. Gıcırdayan merdivenler, küçücük pencereler. Eski püskü mobilyalar. Bol bol saçaklı kadife. Lekeli ipek perdeler. Açık saçık resimler, yırtık pırtık duvar kağıtları.

Salon da ana baba günüydü. İçiliyor, şarkılar söyleniyor, devamlı pikap çalınıyordu. Kızlar ya vitrine giriyor, ya da vitrinden çıkıyor, erkeklerin kucağına oturuyorlardı. Çiftler merdivenden birinci kata çıkıyor, kimileri de merdivenden aşağı iniyordu.

Daha üç adım atmış atmamıştım ki, mama karşıma dikildi. Üzerindeki yakası kapalı kara bir giysi incilerle bezenmişti. Şişman, aynı zamanda da zarif ve son derece nazik bir kadındı.

«Bonsoir, Monsieur.»

Çenemle muhabbet tellalını gösterdim. «Beraber bira içerken, sizde sakson şivesiyle konuşan bir kız olduğunu söyledi.»

«Elbette, Kaethe olacak. Ama bir dakikacık bekleyeceksiniz.»

«İyi eğlenceler», dedi muhabbet tellalı bana. Sonra madame'a dönüp : «Mama», diyerek devam etti, «beni unutmazsın herhalde.»

«Defter tutarım ben, tek bir yüzdeyi bile sektirmiş değilim, anladın mı, godoş?» dedi övünerek. Sonra pardösümü aldı. «Uygunsuz bir saat seçmişsiniz bayım. Giren çıkanın eksik olmadığı bir saattir bu. Neden daha

erken gelmediniz? Hemen öğle yemeğinden ya da sabah kahvaltısından sonra gelmeliydiniz.»

«O saatte de mi çalışıyorsunuz?»

«Hiç durmayız», dedi ciddiyetle. Grileşmiş saçları ondüleliydi. «Bir sürü gedikli müşterimiz var. Çoğu baylar bürolarına gitmeden gelirler. Sadık bir kocanın akşamları zamanı olmaz da!» İki sarhoş rus denizci dansetmeye başlamışlardı. Karşılıklı kol kola tutunmuş bacak atıp duruyorlardı. Merdivenin dibinde de ufak tefek bir çinli oturuyordu. Önünde bir şişe konyak, adamakıllı sarhoş, ağlıyordu. Paltomu asmaya duran mamaya sordum : «Nesi var bunun?»

«Kimin? Ha, Ying mi? Müthiş bir şey. Bir tankerde çalışır, Hamburg'la İran körfezi arasında, hep aynı rota, git gel, git gel. Hamburg'a geldi mi bizde kalır. Mektup aldı. Ana babasıyla iki kardeşi ölmüşler.»

«Ne olmuş?»

«Kemoy adasında, Kızıl Çin önlerindeki adada oturuyorlardı. Geçenlerde bir topçu düellosu başlamış, tam bir hafta süren topçu atışları. Bir şarapnel de Yinglerin damına düşmüş. Beklerken bir şişe köpüklü şarap ister miydiniz?»

«Siz de benimle bir kadeh içerseniz...»

Madam beni ağlayan Ying'in yanından geçirtip bir salona götürdü. Buradaki mobilyalar daha iyiydi, sürüyle ayna bir de halı vardı. Dev gibi bir garson servis yapıyordu. Bayan Misere kadının adı buydu kadehi tutarken serçe parmağını ayırabildiği kadar ayırıyordu, bir puro yakıp işini anlatmaya koyuldu.

«Burası içki salonumuz. İki posta çalışırız. Kızların bir kısmı taze kalır böyle de ondan. Ayrıca, telefonla yer ayırtanları da karşılıyorum tabii.»

Yer ayırtmak, diyordu bayan Misere. İşinin iyi olduğunu, yakınmadığını, söylüyordu. «Genellikle turistlerle denizcilerdir müşterimiz. Ama, ufak baş hayvan da gübre bırakır elbette. Travemünde'yi besleyen yalnız bü-

yük para sahipleri midir sanıyorsunuz? Sonra, karılarıyla gelen bayların sayısı da arttıkça artıyor.»

«Karıları röntgenliyor mu kocalarını?»

«Yok canım, düşündüğünüz şeye de bakın. Seyreden karıları değil, kocaları.» Bayan Misere Herbertştrase'deki eve 1933 den beri sahipti. «Annemle babam «Gümüş Küre» yi işletirlerdi. Duymuşsunuzdur herhalde.»

Ne yazık ki duymamıştım.

«Garip şey, ünümüz dünyaya yayılmıştı oysa. Danimarka kralı Sekizinci Frederik bizde ölmüştür.»

«Yok canım?»

«Ben öyle diyorsam öyledir. Şimdiki kralın büyük babası. Kalp krizi. Küçük Edeltraut'la kaldığı sırada. Kızın adı böyleydi. O da Saksonya'lıydı hem. 14 Mayıs 1912 de. O sıralarda yedi yaşındaydım, büyükannemle otururdum. Bir akşam annemle babam gelip bütün olup biteni anlatmışlardı, ama ne heyecan, ne heyecan, bilemezsiniz. Kordon altına almalar, gizli kuryeler. Sekizinci Frederik evden dışarı taşındığında ancak rahat nefes alabilmişti annemle babam. Üstelik gedikli müşterilerin en gözdesi. Hamburg'a geldikçe uğrardı hep. Kralın ta kendisi olduğunu kimse bilmezdi elbette.» Güldü. «Bir bakıma da bomba gibi reklam daha esaslısı olamaz. Edeltraut bir ay süreyle işten göz açamadıydı.»

Kapıya vuruldu. Sarışın, şehvetli bir kız girdi içeri. Kısacık askılı bir eteklik vardı üzerinde, saçları çocuk saçı gibi kesilmişti. Önü açık beyaz bluzundan kocaman göğüsleri görünüyordu. Yapmacık bir sesle konuşuyordu :

«Serbest kalır kalmaz sizi görmemi söylediler, bayan Misere.» Önümde diz kırıp selam verdi. Madam içkisini içip bitirdi, yukarı çıkmadan önce şişeyi bitirmemizi öne sürdü.

«Hoşuna gittim mi bay amca?» Kaethe, rolünü yüzüncü temsili geride bırakmış bir aktrisin alışkanlığıyla oynuyordu. Olsa olsa yirmi beş yaşlarındaydı; yuvarlak yanakları, dolgun dudaklarıyla güzel bir yüze sahipti, ba-

kışları da hep hayret ediyormuş gibiydi. Son derece iyi yürekli ve saf bir hali vardı.

«Evet, hoşuma gittin.»

«Şerefe, amcacığım.» Ayağında yassı ayakkabılar, bacağında halkalı çoraplar vardı, saçında da bir kurdele. Bayan Misere'nin düzenine diyecek yoktu. «İyi bir amcasındır inşallah. Çok korkuyorum çünkü. Daha küçücük bir kızım emin ol. Henüz hiç» Konuşmayı kesip, cebimden çıkardığım bir deste banknota bakakaldı. Eline bir yüz marklık tutuşturdum.

«Ah, amcacığım. Peki ama ben ne yapacağım buna karşılık?» Bana iyice yaslandı, göğüsleri bluzdan dışarı taşmıştı şimdi. «Yapacağım şey çok mu güç acaba?»

«Hayır.»

«Öyleyse ne olduğunu fısılda bebeciğinin kulağına bakayım...»

«Doktor Schauberg'in nerede olduğunu söyleyeceksin.»

Ne hale girdiğini bir görmek gerekirdi. O zavallı, akılsızlığından öte öylesine çaresiz, öylesine şapa oturmuş bir hali de vardı ki şimdi. Daha doktorun adını anmamla sapsarı kesilmiş, bardak elinden düşmüş, ama kırılmayıp halının üzerinde bir süre yuvarlanmıştı.

«Schauberg mi?» O çocuksu halinden eser kalmamıştı artık. O yapmacık sesle konuşmayı da unutmuştu, şimdi korku içinde ve gülünç bir değişikliğe uğramış bir kadından başka bir şey değildi öyle konuşuyordu artık.

«Benim doktor Schauberg diye bir tanıdığım yok.»

«Yalan söyleme. Gehzuweit ikinizi de anlattı bana.» Şimdi gözlerinde yaşlar belirmişti. «Korkacak bir şey yok, polisten değilim.» Ona pasaportumu gösterdim. Artık gerçek adımlar atarak ilerliyordum. Heceleyerek okudu : «Peter Jordan ...Ami'siniz demek.» (*)

(*) Amerikalı anlamında.

«Evet.»

Yeniden heceledi: *«Profession: Actor.* Oyuncu mu yani?»

«Evet.» Mesleği: Oyuncu.: Yirmi yıl sonra pasaportumda yine öyle yazılıydı. Pasaportumun geçerlilik süresini uzattırdıkça hep öyle yazdırırdım.

«Peki... peki ne zorunuz var onunla?»

«Demek onu tanıyorsun?»

«Evet... hayır... of, rahat bırakın beni artık.» Benimle başedecek gibi değildi. Bayan Misere'nin sermayesi şu zavallı, küçük Kaethe, aslında hiç kimseyle başedecek gibi değildi.

«Ağlayıp durma hadi. Onu pekala tanıyorsun. Seviyorsun da üstelik. Çoktandır biliyorum.» Banknotları yüzüne doğru uzattım. «Senin doktor para kazanabilir, hem de çok para, bak ne kadar...»

Kuvvetsiz bir sesle bağırdı: «Nerede olduğunu bilmiyorum. Hapse de tıksalar beni, dayaktan öldürseler de, bilmiyorum.»

«Yüz mark daha var sana.» Saçını okşadım. İrkildi. Saçını çok kimsenin okşamadığı muhakkaktı, şefkatle şımartıldığı olmamıştı muhakkak. Henüz korku içinde, ama yarı yarıya da güvenle yüzüme bakarken küçük bir hayvandan farksızdı. «Hamburg'da değil.»

«Ama sen görüyorsun onu. Seni görmeğe geliyor.»

«Evet...» Paraları sağa sola salladım. Boğulurcasına: «Nişanlıyız.» dedi, «evleneceğiz.»

«Öyle mi?»

«Walter şerefi üzerine söz verdi bana. Durumu düzelir düzelmez. Ben de şey etmeyeceğim ondan sonra.» konuşmayı kesti.

Yanaklarını para tomarıyla okşadım. «Durumu bununla düzelir işte.»

«Şey... önemliyse arkadaşlarına telefon edeyim bari.»

«Çok önemli.»

«Nerede olduğunu arkadaşları biliyordur belki.»

«Gördün mü ya? Telefon nerede burda?»

«Bayan Misere'nin bürosunda. Ama yalnız konuşacağım. Ben sizi çağırmadan dinlemeyeceksiniz.»

«Olur. Arkadaşlarına param olduğunu söyle. Çok param olduğunu.» Bir bardak köpüklü şarabı bir yudumda içtim. Arabamla kara valizim Reeperbahn'ın sonundaydı. Ayda da olabilirdi pekala. Benim durumumda bir insan için en önemsiz bir uzaklık bile büyüyor büyüyor, sonsuza ulaşıyordu. Peki otelim neredeydi? Nereye güvenebilirdim? Yardım neredeydi yeni bir kriz gelirse.

Yeter. Şimdilik bu kadar. Düşünmeye paydos.

«Hadi telefon et bakalım» dedim Kaethe'ye. Şarap çenemden aşağı akmıştı. Öylesine çabuk içmiştim de, ondan.

9.

«Baba valdı, anne valdı, iki kızkaldeş valdı.» dedi Ying. Parmaklarıyla anlatıyordu bana. Bayan Misere'nin bürosu merdivenin yanındaydı. Büro kapısının üçte biri, yukarda, pencereliydi. Kaethe'nin telefon ettiğini görüyordum, «Bir yıldır savaş Kemov'da. Hiç bil *şey* olmamış.» Ying'in yüzü ağlamaktan şişmişti. Bütün Çinliler gibi o da r harfini söyleyemiyordu. Arkasında sarhoş denizciler hala dansedip şarkı söylemekteydiler. Pikap hala çalıyordu: «Ankara'dan getirdiğin o kediyi...»

«Şalapnel. Doğlu ev içine. Helkes ölü.»

«... bütün gece göstermiştin sen bana...»

«Biliyolsunuz bil şey? Anne baba, kızkaldeş, yülekten komünistlel hep. Genelal Çiyang KayŞek'ten neflet hep. Anlıyolsunuz? Komşulal sevmek Kiyang KeyŞek. Hepsi yaşıyol...» Yeniden ağlamağa koyuldu. Kaethe büroda telefon alıcısını yerine koyup kapıya yaklaştı, açtı. Yanakları heyecandan al al olmuştu.

«İçeri girin.»

«Ne haber?»

«Bir kaç dakikaya kadar telefon edecek.»

«Schauberg mi?»

«Evet.»

Bayan Misere konuşarak yanımdan geçti: «Monsieur, telefon bekliyorsanız lütfen büroda oturun.»

«Teşekkür ederim, bayan.»

«Hele bir de kahvaltıdan sonra uğrayın. Bambaşka müşterilerimiz olduğunu görürsünüz. Utanıyorum doğrusu.»

Büro küçüktü. Bir yazı makinesi gördüm, raflarda da dosyalar. Yönetimi yerinde bir işletme. Makineye takılmış bir kağıt vardı, yarım kalmış bir dilekçe. Dilekçe Hamburg-Nora maliyesine yazılmıştı. 1959 Ekim ayı vergi beyannamemle ilgili olarak dairenize...

Oturduğumuz eski bir kanapenin yukarısındaki işlemeli örtüde çiçek resimleri, bir de şu yazı vardı: *Rahat Bir Vicdan Yumuşak Bir Yastığa Benzer*. Kaethe'nin bluzunun önü hala açıktı. Gözlerini benden ayırmıyordu, parmakları birbirine kenetlenmişti. Yan taraftan müzik sesi, haykırmalar, şarkılar geliyordu.

«Ah, dediğiniz doğruysa eğer... Walter gerçekten para kazanacaksa... demek istediğim, şerefiyle kazanacaksa...»

«Elbette şerefiyle.»

«Şerefsiz bir şey yapmaz da ondan...»

«Biliyorum.»

«Öyle seviyorum ki onu. Onunla evlenmeyi öyle istiyorum ki.» Derin derin içini çekti. «Ama bir terslik çıkar yine muhakkak.»

«Neden çıksın?»

«Benim işlerim hep ters gider de ondan. Öyle şanssızım ki. Okumuş, kibar bir insandır o... üniversiteli... oysa ben...»

Alt dudağını üzüntüyle ısırdı. «Benim ne olduğumun farkına varmışsınızdır muhakkak.»

«Ne gibi?»

«Aptalım. Budalanın biriyim. Ne zaman ağzımı aç-

sam saçmalarım muhakkak. Her yalan söyleyene inanırım hemen. Batıya sığındığım sıralarda.»

«Ne zaman sığındın?»

«iki yıl önce. Leipzig'de tramvay biletçisiydim. Batıya sığınmamla hergelenin birine paçayı kaptırdım hemen.»

«Kimdi?»

«Kocaman arabalı yakışıklı bir herif. Kendi evim olacağını söylemişti bana, ayda da garanti 1500 mark. Sadece dansedecektim. Üç hafta geçti geçmedi üzerinden, tanıdıklarıyla yatmağa zorladı beni. Karşı koyunca da dayaktan mosmor çürüttü bütün vücudumu. Aptalım, çok aptalım ben.» Eliyle alnına vurdu, hem de çok içten bir üzüntüyle «Bay doktor Schaubergle tanışmasaydım daha neler gelirdi başıma kim bilir? Gülmeyin.»

«Güldüğüm falan yok.»

«Ne düşündüğünüzü biliyorum. Ama ben buradaki öbür kızlardan değilim. İler tutar bir yanım var benim. Bana söz verildi evlilik için. Ötekilerde bu yok.»

Tam tepemizde bir patırtıdır koptu. Bir kadın çığlığı bastı, tokat sesleri duyuldu.

«Nelly... Şişko dostu gelmişti bugün, canına okuyor.»

«Çok güzel.»

«Numara yapar. Yarı yarıya iskonto etmeli çığlıklarını. Bize neler gelir bir bilseniz... Fare kapanıyla bir konuşun da anlatsın size.»

«Fare kapanı mı?»

«Olga için öyle deriz. Düsseldorf'lu bir herif var ona gelen. Zengin mi zengin. Her ay gelir. Olga'yı hediyeye boğar, ne isterse. Her gelişinde bir kaç da fare getirir.»

«Ne faresi?»

«Kırmızı gözlü sevimli, küçücük beyaz fareler. Olga'dan, fareleri birbiri ardından ayakkabısının burnuna sokmasını, sonra fareler can verinceye kadar önünde koşup dolaşmasını ister. O herif gelip gitti mi, bizim fare kapanı iki gün hasta yatar hep. Midesine dokunuyor da

ondan. Zavallı hayvanlara acıdığından. Ayak parmaklarından ötürü de doktora taşınır durur.»

Telefon çaldı.

Kaethe fırlayıp alıcıyı kaldırdı.

«Alo...» Derken doktorun sesini duyar duymaz bir irkildi, omuzları çöktü..

«Evet,Walter, benim... peki, peki...» Konuşurken eğiliyor, soluğu kesiliyordu. «Yanlış bir şey yapmadım sanıyorum... veriyorum, kendisiyle konuş...» Bana uzattığı alıcı terden ıslanmıştı.

«Karşınızda Peter Jordan.»

«İyi akşamlar, Mister Jordan.» Derinden gelen, biraz alaycı bir ses. Bu sesi tanıyordum. Ama nereden? «Çocukken film çevirirdiniz değil mi? Dünya çapında ün yapmış bir çocuk yıldızdınız?»

«Evet.»

«Benimle görüşmek mi istiyorsunuz?»

«Evet.» Bu ses. Nereden tanıyabilirdim ki bu sesi?

«Öyleyse bana gelin. Arabanız var mı?»

«Evet.»

«Reinbek'e kadar gidin. Hamburg'un güney doğusunda bir yer. Kaethe yolu anlatır size. Reinbek'e beş yüz metre kala eski bir mezarlık vardır. Orada durup bekleyin.»

«Peki.»

«Ama dikkat edin: yalnız gelmezseniz göremezsiniz beni. Üç çeyrek saatte dediğim yerde olursunuz.»

Alıcıyı yerine koydum. Kaetheye : «Yolu sen anlatacaksın bana», dedim.

«Bir parça kağıdınız var mı?»

Cüzdanımı araştırırken Shirley'nin resmi yere düştü. Kaethe resmi yerden kaldırdı. «Bu kim?»

«Kimse değil.»

«Sevgiliniz mi?»

«İşte kağıt.»

«Walter'le bana gerçekten yardım ederseniz sevgilinizle mutlu olun», dedi. Leipzig'de tramvay biletçisiyken Batıya sığınıp Herbertştrase'de bayan Misere'nin evine düşen Kaethe.

10.

Önce Mönckebergştrase'den merkez garına, sonra Grosse Allee'den Borgfelder Ştrase yoluyla oto yolu yönünde Lübeck ve Travemünde'ye vardım. Horner köy yolunda yön değiştirip, ondan sonra hep sağdan ilerledim.

Evler giderek alçaldı, fenerler seyrekleşti. İnsanlarda görünmez oldu. Küçülmeye başlayan ay çıkmıştı, gölgelere hiç yer vermiyormuş gibi görünen hayal meyal bir ışık yayılıyordu. Bir kanal boyunca bir demiryolunun yanından ilerledim. Yollar giderek kötüleşti, derin çukurlar giderek fazlalaştı.

Derken, son evler de geride kaldı, yol kenarındaki hendeklere kadar yapraksız ağaç gövdeleri belirdi; iğri büğrü ve karaydılar, tedirgin oluyordu insan. Lokomotifler ofluyor, köpekler havlıyordu. Birkaç küçük köyden geçtim. Farların ışığında beliren sarı tabelalarda köy adları okunuyordu: *Rothenburgsort. Stefstack. Moorleth.* Bu açık yerlerde fırtınanın sesi daha kuvvetli duyuluyordu, böyle direksiyon başında, arabaya yüklenip baskı yaptığını duyuyordum. Donuk ışıltılı araba kadranındaki saat 20 yi 50 dakika geçtiğini gösteriyordu.

Yan pencerelerden birinin camını indirdim. Çürümüş su ve kil kokusu. Bataklık mı vardı buralarda yoksa? Derken, alçak beyaz bir duvarla ardındaki mermer haçları gördüm. Eski, dövme demirden koca bir kapı, gevşemiş menteşelerinden ötürü kaykılmıştı. Kurumuş çiçekler, kuru otlar ve çelenkler gördüm, çiçekleri kopup dağılmış çelenk iskeletleri fırtınaya kapılmış, mezardan mezara, bir o yana, bir bu yana savrulup duruyordu.

Arabayı durdurdum. Farları yanar bıraktım. Şu yapraksız ağaç gövdelerinin ardında bir yerde, şu mezarlık duvarının ardında bir yerde Doktor Schauberg beni beklemekteydi şu anda, ona başvuran konuklarını incelemekte böylesine dikkatli olmasının haklı nedenleri vardı muhakkak. Şimdi şurada bir yerde duruyordu işte. Birazdan gelecekti.

Fırtına, mezarlığın üzerinden yaprakları, dalları, çiçek buketlerini, çelenkleri sürükleyip götürüyordu. Bütün bu saydığım şeylerin uçuştuğunu, yuvarlandığını, sıçradığını görüyordum. İçimde bir anı uyandı, tıpkı bir sözcük, bir koku, bir davranıştan ötürü uyanan anılar gibi...

Küçük bir çocukken...

Küçük bir çocukken «Oliver Twist» filmini çevirmiştim. Tıpkı böyle şimdiki gibi, fırtınanın altüst ettiği bir mezarlıkta geçen önemli bir sahne oynanıyordu. O zamanki mezarlık stüdyoya ait topraklar üzerinde, Kaliforniya kumları üzerinde, büyük güçlüklerle getirilmiş kara toprak katılarak, meydana getirilmişti. Rüzgar makineleri fırtına, özel efekt uzmanları da sis yaratıyordu. Önlerine çeşit çeşit adeseler takılmış ışıldaklar bir hayaletler gecesinin donuk ışığını yayıyordu. O zamanki mezarlık yalnız kameranın gözüyle ıssızdı, çünkü ışıldakların arkasında, rüzgar makinelerinin arkasında aşağı yukarı seksen kişi oturuyor ya da ayakta duruyordu : ışık oparatörleri, skript görls, montaj uzmanı, annem, rejisörüm, ses aracı, elektrik jeneratörü, seyyar gardrop. Ama yine de...

Ama yine de o gece, her yeni planın çekiminde, hiç kimsenin altedemediği, hiç kimsenin altetmek istemediği çırılçıplak bir dehşet duygusuyla buz gibi bir korkuyla savaşmak zorundaydım, öyle korkudan tir tir titreyerek oynamamı bütün o insanlar heyecanla karşılıyorlardı.

Hoş, Reinbek yakınındaki ıssız mezarlığın yanında Doktor Schauberg'i beklediğim şu sırada gece çekilen

o sahneyi düşünmüyordum, hayır. Hatırladığım şey, geçen Mayıs ayı içinde yaşadığım iki saattir : beş ay önce bir öğleden sonra, bu *«Oliver Twist»* filmini oynatıp (kaçıncı kez kim bilir?) o mezarlık sahnesini yeniden seyrettiğim iki saatlik zaman...

Joan, Shirley ve gerekli personelle birlikte oturduğum haşmetli, aşırı büyük, fas tipindeki villanın zemin katında bir sinema salonu vardı... Çevirdiğim bütün filmlerin on altı milimetrelik kopyaları bendeydi. Eski günlerde bütün dünyayı büyülemiş bu filmleri, eski filmlerimi, bir budala gibi, hayır, daha doğrusu başarısız biri sıfatıyla, tekrar tekrar oynatırdım.

O Mayıs günü, öğleden sonra, güneş sımsıcak parıldıyor, denize bakan kayalıklar üzerindeki gül tarhlarında binlerce baş gül ışıyordu, yüzme havuzunu çepeçevre donatmış yıldız çiçekleri, ateş çiçekleri ve laleler açmıştı, ama nerde, benim hiç birini gördüğüm yoktu o sırada. Benim gördüğüm. «Oliver Twist» ti, geçmiş günlerimdi. Sinema salonunun kapkalın perdeleri gün ışığını, 1959 yaşantısını, dışarda tutuyordu. İçerde, o serin karanlık içinde, yıl 1934 dü. Mırıldanan sinema makinesinin önündeki koltukta oturan adam, 37 yaşındaki bendim, ve beyaz perdeye 12 yaşındaki Oliver Twist'in fırtınalı mezarlıkta tek başına, sendeleyerek, düşüp kalkarak ve korkudan titreyerek canilerden nasıl kaçtığını seyrediyordum.

Tam o sırada kapı açıldı, kapı kapandı.

Karımın parfüm kokusunu aldım. Karım halının üzerinde ses çıkarmaksızın yürüyerek yaklaştı, yanıma oturdu. Joan benimle birlikte eski filmlerimi sık sık seyrederdi, Shirley ise hiç.

«Keseyim mi?»

«Hayır, bırak. En sevdiğim film». Elimi, serin, ince eliyle sıkı sıkı kavradı. daha yaklaştı, bana iyice yaslandı, bir zamanlar sevdiğim, şimdi ise artık sevmediğim kadındı. Beyaz perdeden yansıyan hafif ışıkta, İspanyol atalarının çizgilerini yaşatan dünkü güzellik anlayışının

belirtilerini taşıyan yüzünü gördüm. «Seni rahatsız etmiyorum ya Peter?» Gerilimli bir yaşama başlayalı, evliliğimizin günden güne çökmeğe yüz tuttuğunu üzüntüyle anladığı günden beri bana özellikle sevgi gösteriyor, üzerime titriyordu.

«Katiyen, Joan.» Ben de dikkatliydim.

«Uçağıma üç saat var.» Onun için aşırı çarpıcı, aşırı pervasız ve genç işi olduğu için hiç çekemediğim çiğ sarı bir giysi vardı üzerinde. Bunu giyse giyse Shirley giyebilirdi ancak. Ama bunu söyleyebilecek babağiyit nerede Joan'u olduğundan daha yaşlı gösteren ve benim de sevmediğim bir sürü kıyafeti vardı. Giysileri aşırı genç işiydi onun için. Bunu bir kadına söylemek kolay mı?

«Seni hava limanına götüreyim», dedim. Teyzelerinden birinin cenaze töreni için New York'a gidecekti: ona yüklü bir miras bırakan çok zengin bir teyze. Joan'a boyuna miras kalırdı birilerinden. Onunla birlikte cenaze törenine katılamazdım, çünkü Herbert Kostasch. Hamburglu yapımcı, yarın sabah için ikinci bir görüşme istemiş, şöyle bir telsiz çekmişti: «... olağanüstü teklif getiriyorum stop *«come back»* işi tamamlandı sayılır.»

Joan'la elele oturuyorduk. Kuşkusuz, beni sevdiğini düşünüyor, evliliğimizi kurtarmak için ne yapabilir diye kafa yoruyordu. Ben de Shirley'i sevdiğimi şu *Come Back* filmini bir yoluna korsam boşanacağımı düşünüyordum. Ve ikimiz de, hem Joan hem de ben, beyaz perdeye bakıyor, bir zamanlar dünyanın sevgilisi olmuş Amelikalı harika çocuk 12 yaşındaki Peter Jordan'ı seyrediyorduk.

O tüyler ürperten mezarlıkta beni kovalayanların elinden kurtuluyordum. Derken, öksüzler yurduna düşüyordum. Derken, ziller takılmış bir kukla üzerinde çalıştırarak beni tam bir hırsız olarak yetiştiren bıçkın Fagin'in eline düşüyordum.

Derken, şefkatli ve hafif bir sesle Joan konuşmağa koyuldu : «Hiç değişmediğini biliyor musun acaba?» Se-

si kestim, film sessiz oynuyordu, diyaloglar yıllardır ezberimizdeydi zaten. «Bu gün de tıpkı şu beyaz perdedeki gibisin. Bu çocuğun yaptığı şakalar, neşesi, düşünceleri hala üzerinde. Seni bütün şu kasabada, budala erkeklerden ayıran şey de bu aslında...»

Yumuşak kestane saçları, güzel alnından yukarı doğru, bir tacı andırırcasına yükseliyordu; uçları da kulaklarının önünden yanaklarına doğru uzanıyordu. Çok itinalı taranmış, çok itinalı da boyanmıştı. Her şeyiyle ne kadar da itinalı diye düşündüm acıyla. Oynadığı rolle asla çelişmezdi. Her zamanki gibi şimdi de haklıydı. Gerçekten de hiç büyüyememiştim ben. Benimle şu perdedeki gölge arasında ne ayrıcalık vardı ki? O zamandan beri ne gelişme göstermiştim? Hiç. Neden bu eski filmleri seyredip duruyordum boyuna? On iki yaşımın yılları en iyi zamanımdı diye düşünüyordum da ondan.

«Senin büyük sevimliliğin budur Peter : sonsuza dek bir çocuk kalman. Sana bu yüzden sevdalanmışım, hem de hemen. Aman yarabbi, on üç yıl olmuş demek, beraber yaşamaya başlayalı ne kadar zaman olmuş...»

On üç yıl süreyle hiç bir şey yapmamak. On üç yıl hep beklemek. On üç yıl viski. Bütün bunlardan neden dem vuruyordu böyle? Pahalı sabun, parfüm ve yeni çamaşır kokuyordu. Gelgelelim, yine de boğulacağım sanıyordum bana yaklaştımı.

«Bu gün öyle duyarlık var ki üzerimde, bilmem neden. Belki de uçak düşecek de ondan...»

«Saçma.»

«Ecelin ne zaman geleceğini, kimse bilemez. Son... son günlerde ikimiz de sinirliydik. Senden özür dilemek niyetindeydim...»

«Bana düşer onu yapmak.»

Oliver Twist bir soyguna katılıyor. Oliver Twist'i polis yakalıyor. Eskiden şimdikine göre daha mı yetişkindim acaba?

«Ben de senin yaşındayım. Daha akıllı olup, en büyük aşkın bile sonsuza dek süremiyeceğini bilmem ge-

rekirdi. Ama bana hiç dokunmuyor bu, gerçekten... gittikçe daha bir rahatlıyorum, sakinleşiyorum... yeter ki bir arada kalalım, beraber yaşlanalım...»

Yaşlanmak mı?

Ne demek yaşlanmak? Ben daha gençliğimi tatmış değilim ki. Ben neydim ki? Çocuk mu, yoksa ömrünün sonunda bir adamı mı?

«Seni uyarmıştım o zaman, senden on yaş büyük olduğumu söylemiştim...» Yaşlı. Daha yaşlı. Daha yaşlı. Yaşlı. Bir dakika. Bir dakika. Ne olacakmış yani? «Öyle sevimliydinki. Şimdi, şu sırada uygunuz birbirimize demiştim. Ama on beş yıl sonra yüzümde kırışıklar başgösterince... Ne dedin o zaman hatırlıyor musun?»

«Ne dedim?»

«Ne yapalım, biz de yüzünü çektiririz.» Yüzüme baktı, gözlerinde ıslak bir parıltı vardı. «Böyle dedin. Bütün kadın arkadaşlarım kıskanmıştı beni...» Yüzünde kırışıklar başgösterince biz de yüzünü çektiririz. Gerçekten de böyle demiştim. O da yüzünü çektirmişti şimdi. Hoş estetik ameliyat yüzündeki bütün kırışıkları yok etmişti ama, ameliyattan önce yinede daha bir genç geliyordu bana. Neden acaba? Gerilen çildi boynunda son bulunca vücudunun yaşlılığı daha bir ortaya çıkıyordu da ondan mı? Joan'un gülüşünü çok severdim. Şimdi, o kahrolası yüz çektirmeden ötürü, gülüşü sınırlanmıştı. Öyle bir gülüş ki, bana hep annemi hatırlatıyordu. Bir erkeğin karısına baktıkça annesini hatırlaması hiç iyi değil. Benimki de ne domuzlukmuş hani.

«Öyle hoştun ki... yine mutlu olacağız... yaşlı bir çift...» Yaşlı. Yaşlı. Beni uyuşturmak istiyordu bu kelimeyle. «Paramız var nasıl olsa.»

«Senin var elbet, senin paran var.»

«Ama Peter, benim param senin de paran demektir.»

Artık dayanamadım. Bana kendimi kaybettirmeyi başarmıştı. «Benim hayatım sona ermedi henüz. Henüz sona ermiş olamaz. Kendimi asardım öyle olsa.»

«Peki ama neden?»

«Ömrümü boşuna geçirdim, harcadım, hiç bir şey yapmadım da ondan. Kendi kendimden tiksindiğim için aynaya bile bakamıyorum.»

Korkmuştu. Kekeleyerek konuştu : «Hiç bir şey yapmadın mı? Yeteneğinle milyonlarca insanı sevindirdin, heyecanlandırdın, duygulandırdın. Böylesi sonsuza dek sürüp gitmez. Çok az insana bağışlanmış bir armağandır bu, o da ancak kısa bir süre için. Bir insan ömrü için yeterinden fazlasını yaptın pekala.»

«Hayır. Hayır.»

«Ne bağırıyorsun?»

«Doğru değil de ondan.» Karşımızdaki perdeyi gösterdim : «Şuraya bak... Bunun oyunculukla ne ilgisi var? Güzel bir çocuktan başka bir şey değildim ki o sırada. Oysa bu gün oynayabilirim. Bu gün insanları sevindirir, heyecana sürükler, duygulandırırım senin de dediğin gibi. Ama bana rol veren yok ki. Artık sinirliysem, nedeni bu, evliliğimiz eskisi gibi değilse, neden bu, başka bir şey değil.» Böyle bağıra çağıra konuşurken, inanarak konuşuyordum. «Şu Herbert Kostasch'ı bunun için bekliyorum. Getirdiği teklifi bunun için kabul edeceğim. Bir oynayayım yeter, ne derse kabul edeceğim, ne derse.» Joan başını çevirdi. «Ne var, ne oluyorsun?»

«Bu Kostasch denen adamdan korkuyorum. Kızma bana sakın : filmi çeviremeyin diye dua ediyorum.»

«Joan...» diye haykırdım yerimden fırlayıp. Kişiliğim bölünmüştü sanki, şizofrendim sanki, ölü bir kurdeleyle aydınlık bir ışığın gölgesinde kendimi kocaman gözlerim, kederli yüzümle on iki yaşında görüyordum. Bir parçacık ekmek için dilenen Oliver Twist, ben...

Karımın sesi duyuldu bu arada : «Korkuyorum. Şu filmi çevirirsen seni kaybederim diye korkuyorum...»

«Demek öyle ha? On üç yıldır yalnız seninim, değil mi? Şu kahrolası eve şu lanetlenmiş hayaletler şatosuna kapatılmış bir adam...»

«Neler söylüyorsun Peter? Aman yarabbi...» Projeksiyon makinesinin ışığı ikimizin arasından karanlığı

delerek uzayıp gidiyor, bizi birbirimizden ayırıyordu. Bir daha asla bir araya gelemiyecektik, asla. «Ben... şeyy Kostasch için öyle demek istemedim ben...»

«Lafı değiştirme.»

«İnan ki istemedim. Evliliğimi kimin tehlikeye soktuğunu çok iyi biliyorum.»

«Kim?»

«Ama kendimi savunmasını bilirim. Mutluluğumu hiç kimsenin bozmasına göz yumamam, onun da...»

Buz gibi bir elin sırtımı sıvazladığını duydum.

«Kim demek istiyorsun, söyle hadi...»

«Shirley!»

11.

Bu sırada Oliver Twist'in durumu daha bir iyiye gitmişti, iyi niyetli, Tanrı korkusu bilen dost insanlar arasındaydı artık. Onlarla birlikte dua ediyordu (büyük plan).

«Shirley mi?» Dizlerimin bağı çözülünce, oturdum. Tuzak mıydı bu yoksa? Fare gibi kapana mı girmiştim? Joan bir şey mi biliyordu? Bildiği neydi, ve ne zamandır biliyordu?

«Shirley bu evden gidecek.»

«Ama»

«Yılbaşına kadar stajı biter. Ondan sonra montajcı olabilir. Los Angeles'te küçük bir ev arar kendine.»

Dikkat. Yavaş yavaş. Belki de kapanın kapağı henüz açıktır.

«Anlıyamadım.»

«Pekala anladın.»

Yoksa kapandı mı fare kapanı?

«Ben mi?»

«Fazla dürüst, fazla safsın. Shirley'den neler çektiğini biliyorum.» Bereket salon karanlık. «Terbiyesizliklerine yıllardır göğüs geriyorsun.» Bereket projeksiyon

makinesinin ışığı bizi birbirimizden ayırıyor. «Senden nefret etmesini hep anlamamazlıktan geldin.»

«Yok canım, ne nefreti...» İnsan nasıl da kendine geliyor hemen.

«Öyle ya, nefret... Senden nefret ediyor nankör. Oysa sen hep iyi davrandın ona, değişir diye umdun.»

«Eh işte...»

«... beni sevdiğin için sustun hep, biliyorum. Sen de farkındasın pekala. Geçirdiğimiz bunalımın gerçek nedeni o. Seni evden uzaklaştırıp bungalova sokan da o. Aynı odada yatamayışımızı kızıma borçluyum.»

«Ama Joan.»

«Onunla her kavgamızı dinlemek zorunda kaldın. Bütün kavgalarımızı. O yatmağa gidince bu kez ikimiz tutuşuyorduk kavgaya. Sonunda dayanamadın artık. Bütün kabahat o terbiyesiz Shirley'de. Evden çıkıp gidecek, hem de bu yılbaşından önce. Evliliğimi isterik bir kıza bozdurtmam ben. Yeniden evlenmemi sindiremedi içine gitti...»

Joan'u Los Angeles'e, hava limanına götürdüm. Arabayı park yerine bıraktım. Hava çok sıcaktı. Güneş battığı sırada batıda gökyüzü kan kırmızısıydı.

«Horizon Bar» da birer viski içerken uçağın hazır olduğu bildirildi. Beni öptü ayrılırken.

«Yılbaşında biz bizeyiz sevgilim, söz veriyorum..»

Nedeni Shirley değil. Çevireceğim film, işimi anlattım ya sana...»

«Yalan söyledin. Ben biliyorum Shirley olduğunu.» Beni yeniden öptü. Ondan sonra söylediğini, barmen duymasın diye, çok yavaş söyledi: «Beni asla bırakıp gitmeyeceğini biliyorum. Ama şen henüz otuz yedi yaşındasın. Belki... belki daha bir çok kadınla ilişkin olacak... daha genç kadınlarla!» Artık cevap veremiyordum.

«Git gez Peter, kurtlarını dök! Aldıracak değilim, yemin ederim. Seç seçebildiğini... gençlerini, budalalarını, güzellerini. Her seferinde de koşa koşa geri döne-

ceğini, ne yaptıklarını, ne konuştuklarını bana bir bir anlatacağını biliyorum. Neden mi? Çünkü sen hiç bir şeyi içinde saklayamayan koca bir çocuksun da ondan.» Elimi okşadı. «Gelgelelim, sabah kahvaltısında hep benimle olacaksın. Yalnız benimle müzik dinleyecek, yolculuğa çıkacak, tiyatroya yalnız benimle gideceksin. Yalnız benimle yaşlanacaksın...»

Sonra onun, kürk mantosu ve yakasına bir orkide iliştirilmiş çiğ sarı, aşırı genç işi robu sırtında, hava alanından geçip beklemekte olan uçağa doğru yürüdüğünü gördüm. Tekrar tekrar arkasına dönüp elini salladı. Ardarda üç viski içtim. Barda yalnız başımaydım. Barmen beni tanımıyordu. Öyleyse içebilirdim.

Derken, Superconstellation homurdanarak starta geçti. İçki parasını verip park yerine döndüm. Bu arada ortalık kararmıştı. Direksiyonun arkasına kaydığım sırada sımsıcak, çıplak kollar boynuma sarıldı, dolgun, taze dudaklar ağzıma yapıştı. Shirley beni öptü.

Cildinin kokusunu aldım, çıtırdayan kızıl saçlarını okşadım, gençliğini içime sindirdim, gençliğini. Superconstellation büyük bir eğri çizmiş, şimdi üzerimize doğru geliyordu. Havalanıp üzerimizden geçtiği sırada motorlarının gümbürtüsünü duyduk. Karım havalanıp üzerimizden geçtiği sırada...

Sonra Shirley soluğu kesilerek yanıma oturdu. Yüzünde hiç makyaj yoktu, üzerinde dapdaracık bir blucin, bir de kolsuz, renkli, bol bluz vardı. Yüzümü okşadı, elini gömleğimden içeri soktu, göğsümü okşadı. «Bir taksiye atlayıp arkanızdan geldim. Geri dönmeni bekleyemiyecektim. Şu üç gün her an yanında olmak istiyorum Peter, her an...» Yeşil gözleri koyu bir renge bürünmüştü, dumanlı yarı kapalıydılar. «Hemen eve gidiyoruz değil mi?»

«Evet.»

«Hep bunun düşünü kurdum. Hep bunu düşünmekten alamadım kendimi. Kaç gündür başka bir şey düşündüğüm yok...»

«Benim de.»

«Benden söz açtığı zaman korktun mu?»

«Ne zaman?»

«Bu gün öğleden sonra, film oynarken.»

«Demek dinledin?»

«Evet.»

«Ne duydun?»

«Hepsini.» Sesi bir fısıltıydı artık. «Sakın inanma ona, güvenin sarsılsın diye konuşuyor öyle... onun yanında kalasın diye...» Bana iyice yaslanınca bluzunun, dar pantolonunun arasından vücudunu hissettim. «Sonsuza dek çocuk kalacak biri değilsin, sen, kocaman bir çocuk değilsin. Bence... bence dünyanın biricik erkeğisin. Senden önce başkalarıyla ilişkim olmadı değil, sen de bilirsin pekala... gençlerle, sözüm ona erkeklerle...» Elleri. Dudakları. Cildi. «Sözüm ona erkekler. Topuyla da boşunaydı. İlk seninle... ilk seninle anladım kadın olduğumu... İlk seninle tattım aşkın ne harika bir şey olduğunu... asla başka birini sevemem artık... sen de beni seviyor musun? Söyle, söyle...»

«Seni seviyorum. Seni seviyorum.»

«Yaşlanmaktan dem vurdu sana boyuna. Sen yaşlı değilsin. Gençsin henüz. Şu Kostasch'dan korkuyor. Beni dinlersen, hayatın bu Kostasch'la başlayacak ancak. Yeni bir film, yeni bir iş...»

«Evet.»

«İş sarpa sarsın diye dua ediyorum. O zaman varsın atsın beni evden. Beraber gideriz o zaman. Varsın atsın beni!» Sesi titriyordu. «Hemen aklına gelen tek çare bu oldu. Böyle tehditlere pabuç bıraktığım yok artık. Ömrüm boyunca uzaklaştırdı beni zaten.» Shirley tam gerçeği söylüyordu. Bütün çocukluğu yuvadan yuvaya, yurttan yurta taşınmakla geçmişti. Madalyonun öbür yüzü buydu. Özellikle biz evlendikten sonra. Joan kendini özgür hissetmek istemiş, ayak bağı olmasın istemişti. Shirley ona engeldi. Joan Shirley'i uzaklaştırmıştı bundan ötürü.

«İnanılacak gibi değil ama gerçek bu : beni hiç sevmediği, beni hep hırpaladığı için ona teşekkür borçluyum. Vicdan azabı çekmemim yeri yok artık...» Ama yine günahından, inancından, Tanrısından ötürü kendine işkence ediyordu, bundan emindim. Üçümüz içinde en büyük acıyı çeken oydu, çünkü en gencimizdi, hayatın zorluklarıyla karşı karşıya kalmıştı.

«İyi akşamlar», dedi derinden gelen alaycı bir ses.

İrkilerek ayrıldım düşüncelerimden. Ayışığı altındaki eski mezar taşlarıyla, çelenkler ile dalların ve ölü çiçeklerin o ölüm kasveti içindeki dansıyla uyanan eski anılar, ve o anılarla ilgili tablo, tıpkı bir film şeridi gibi birden bire kopuverdi düşüncelerimden. Film şeridi kopunca karşımızdaki perde nasıl çiğ beyaz bir hale girer, kafamın içi de tıpkı öyle, bir kaç saniye bomboş kaldı. Sonra, kendimi yine şimdiki zamanda buldum. Fırtına uğulduyordu. Arabam Reinbek yakınındaki küçük mezarlığın kapısı önündeydi. Aylardan Ekimdi, geceydi, soğuktu. Bir adam, daha önce camını indirdiğim yanımdaki pencereye doğru eğilen adam, babamdı.

12.

«Babam olamazdı elbette.»

Babam 1941 de New York'ta üremiden öldü. Şu halde babam olamazdı. Öyle dediğim için beni hoşgörmenizi dilerim sevgili Profesör Pontevivo. Etki yaratmak için öyle yaptım diye de suçlamayın beni. O Ekim gecesi, korkudan donup kaldığım o anı anlatabilmek için başka bir olanak bulamadım : Pencereye eğilen o adamın babamdan başka biri olduğunu söyleyemezdim inan olsun.

Babama müthiş benzeyen bir adamdı. Babam annemle beni yüzüstü koyup o dansözle kaçtığında, ben dört yaşındaydım, babam otuz sekizinde: parlak, kara gözleri, pırıl pırıl dişleri ve küçük bıyığıyla güzel bir komedyenin ta kendisi. Hep fransız stili giyinir, biçimli,

güzel kısa kesilmiş kara saçlı başından beresini eksik etmez, o bereye bayılırdı. Üçümüzle de dertlenen yalnız annemdi, masada yemek, sobada kömür, hep onun düşüneceği işlerdi. Babam için problem diye bir şey yoktu. Daima nazik, nükte üstüne nükte yağdırır, her önüne çıkan kadınla gönül eğler, her sorumluluktan da sıyrılırdı. Ah ah, nasıl da hayrandım babama. Annemin, tek kuruşu bile kılı kırk yararcasına hesap ettiği için alamadığı şekerleri babam getirirdi bana. Çok sevdiğim bir pasta vardı, onu da babam getirirdi bana sık sık; ben sevdiğim için. Bir gün, annem gözleri yaşararak şöyle demişti bana : «Sana pasta getirdiği için onu benden çok seviyorsun. Benim sana getirdiğim sadece ekmek.» Sonra babam bizi yapayalnız, yüzüstü bıraktı. Annemin yüzüne felç indi o zaman. Onun yer gösteren kadın, temizlikçi kadın, gazeteci kadın olarak çalıştığını gördüm. Babamdan nefret etmeğe başladım. Gelgelelim, gizli gizli ona hayranlık duymaktan da geri kalmadım sonuna dek. Ne yapmak isterse onu yapıyordu. Öylesine canayakın bir hali vardı ki. Ölümünden bir kaç ay önce bile kadınlar peşindeydi, istediği kadını elde edebiliyordu elli altı yaşındayken bile. Ben ün kazanıp annemle birlikte zengin olduğumuzda da görünmedi. Yoksul olduğunu biliyorduk ama, bize yanaşmaya kalkmıyordu. Hayır, bunu yapmayacak kadar gururluydu.

Annemin gömülme töreninde onu gördüm, bir kenarda duruyordu öyle. Annemin öldüğü bir sırada ondan nasıl nefret edebilirdim ki? Nefret etmek mi? Tam tersine. Annemin öldüğü şu sırada ondan nefret etmek için bir neden yoktur artık diye düşünüyordum. Onunla konuşmayı denedim. Bana göre daha bir karakter sahibiydi : yüz çevirip geçti gitti.

Bende karakter yoktu. Sonraki yıllar, onu tekrar tekrar, uşaklarımla birlikte yalnız başıma yaşadığım benim fas stilindeki saraya benimle birlikte otursun diye çağırdım, hep geri çevirdi. «Bana özgürlüğüm gerekli Peter. Bunu bilesin.» Onu param, evim, ünümle etkile-

mek istiyordum. Herhangi bir kimseden daha çok onu etkilemek niyetindeydim. Bunu asla yapamadım, eminim bundan.

«Oğlumun şansı yerinde», diyordu herkese. Oyuncu olarak da çok yetenekli olduğumu söyleyen birine gülümseyerek şu karşılığı vermişti: «Çocuk çocuktur, oyuncu değil.» Böyle söylediğini bana haber vermişlerdi. Bu güne dek unutamadım bu sözünü.

Benim yakışıklı babam, kendini büyük bir oyuncu bellemişti şüphesiz. Hoş bunun sözünü bile etmezdi ya. Zaman zaman gelir, beni Pasific Palisades'te yoklardı: her gelişinde daha bir zeki daha bir sevimli, daha bir mesafeli görünürdü gözüme. Her seferinde de, gülümseyerek ve gururlu, çarçabuk ayrılırdı yine. New York'taki bir bankaya hesabına her ay para yatırırdım, artık radyoda konuşmuyordu. Birbirimize yazar, telefon eder, kimi zaman birbirimizi görürdük de. Zoru-günü genç kadınlarlaydı, hep başka başka kadınlar. Hepsi de ona hayran görünüyordu. Ona gelince, gülümseyip alaya alırdı hepsini. Zaten alaya almadığı şey yoktu. Hiç bir şeyi ciddiye almazdı, beni de. Daha önceleri «zavallı karım» dediği gibi, bana da «sevgili oğlum» derdi. Ölürken, anneme vaktiyle yaptıklarını unutmuş olan ben yoktum yanında, bir genç kız vardı, herhangi bir genç kız. Bir centilmen gibi görünmek için, en pahalı giysilerden en pejmürdesine kadar, her istediğini giyen o bereli, zayıf esmer adamı yıldan yıla anılarımda yaşattım durdum. Tıpkı onun yorgun inceliği, onun yüz çizgileri ve onun beresiyle, şimdi bu adam, arabamın penceresine eğilmiş : «İyi akşamlar» diyordu.

«İyi akşamlar Doktor Schauberg», diye karşılık verdim.

«Pasaportunuzu görebilir miyim?»

Pasaportumu verdim, ışığı kısılmış farlardan birinin önüne doğru yürüdü. Tıpkı babamı andırması bende bir hayaletle karşılaştığım inancını uyandırmıştı. Ya-

kaları kalkık eski bir pardösü vardı sırtında. Geri dönüp geldi.

«Benden istediğiniz ne?»

«Onu böyle sokak ortasında söylemem.»

«Ya böyle sokak ortasında söylersiniz ya da hiç sevgili Mister Jordan.»

(«sevgili oğlum» diyen babamın sesini duyuyorum sandım.) Haklıydı elbette. Beni kendi dünyasına bir an için kabul edecek bile olsa ne istediğimi hemen öğrenmeliydi elbette.

«Hastayım. Öbür sabah bir film sigorta şirketinin doktoruna muayene olacağım. Beni bu muayeneyi atlatabilecek bir duruma getirebilir misiniz?»

«Neniz var?»

«Kalbimden, karaciğerimden, dolaşım sisteminden rahatsızım.»

«Yani alkolik misiniz sevgili Mister Jordan?»

«Evet.»

«Sizi Almanya'da muayene eden doktor oldu mu?»

Kolay bir soruydu bu.

«Hayır», dedim, «yalnız Amerika'da.»

«Yalan söylüyorsunuz.»

«Doğru söylüyorum» diyerek yalan söyledim.

Bir an bocaladı.

Ona yardım ettim: «Bir Alman doktoruna muayene olmuş olsam böyle bir sigorta hilesine başvurur muydum sanıyorsunuz, deli miyim ben?»

Bu söylediğimin etkisi görüldü.

«En küçük bir şüpheye kapılırsam işi yarıda bırakırım.»

«Pekala.» Şu Nataşa Petrovna iki güne kadar Afrika'ya uçacak, beş yıl orada kalacaktı nasıl olsa. Yoksa gerçekten göze alamazdım bunu.

«Paranız var mı?»

«Evet.» Bir deste banknot gösterdim. Arabanın yanından dolaştı, sırtındaki eski pardösünün etekleri yelpazeleniyordu, eski pantolonu ütüsüz, ayakkabılar kir-

liydi, Arabanın kapısını açıp yanıma oturdu. Mezarlığın üzerinde yapraklar, dallar çelenkler, dansediyordu hala.

«Şimdi köyden geçin. Sonra sağa sapın. Şu valizde ne var?»

«Viski.»

«Çok kullanışlı doğrusu. Bir tek atmama izin var mı?»

13.

Beton kazıklı yüksek dikenli tellerle örülmüş çit, yıkık döküktü. Arkadaki barakalar da çökmeye yüz tutmuştu nerdeyse. Ne kapıları vardı, ne pencereleri, ne de damları. Yollar yabani otlar, dikenlerle kaplıydı. Kırık bayrak direkleri, ayışığı içindeki göğe doğru yükselen bir nöbetçi kulübesi, kırık dökük ve çatlak çimento döşemesiyle bir de toplanma alanı gördüm.

«Burada mı oturuyorsunuz?»

«Burada muayene ediyorum sevgili Mister Jordan.»

Bir çeyrek saat geçmişti. Reinbek'den öte, kötü yoldan ayrılmış, bir atlı araba yolunu izleyerek açık araziye çıkmıştık, iki kez, rüzgardan eğrilmiş yol işaretleri görmüştüm. Birden *Curslack 6 km.* ötekinde de *Neuengamme 17 km.* yazılıydı.

Bir süre bendler boyunca gitmiştik, sonra bir süre de çağlayan, yükselmiş Elbe nehri boyunca. Şimdi de ıssız bir toplanma kampının yıkık giriş kapısı önündeydik. Yıkık nöbetçi binaları, nöbetçi kulübeleri, tahta duvarlar görüyordum. ,

«Reinbek'de «Altın Çapa» da bir odam var», dedi Schauberg arabadan çıkarken, «ama yalnız burada çalışırım. Bu ikisini birbirinden ayırmadınız mı adamın başına neler gelebileceğini bay Gehzuweit'dan öğrenmişsinizdir her halde. Şimdi bir kaç dakikalık daha yolumuz var. Valizi ben alayım.»

Aşağıda kampın öylesine gerçekdışı bir hali vardı ki düşteyim sanıyordum. Çamurlu, ölü otlarla kaplı bir

çayırdan geçtik. Hep yeni yeni barakalar çıkıyordu ortaya, koca bir kamp olsa gerekti. Kamp alanı içinde çam grupları, küçük bir göl, bir de yıkık bunker vardı. Çürümeye yüz tutmuş tahta barakaların açık pencereleri kapkara mağara ağızları gibiydi. Schauberg hızlı hızlı yürüyordu. Ona yetişmekte güçlük çekiyordum.

«Peki hiç korkmuyor musunuz? Ya biri üstünüze gelirse siz burada... iş başındayken?»

«Buraya gelen olmaz. Ne gündüz ne de gece. Kampın sözü geçti mi, yakındaki köylüler suspus olurlar hemen. Burada define bulacaklarını bile bilseler gelmezler.»

«Neden?»

«Batıl inançları vardır da ondan. Burada ölülerin dolaştığına inanırlar. Dikkat, dikenli tel var. Şu ötedeki orman kenarına gömülenlerin sayısı nedir tahmin edersiniz? Binlerce, on binlerce insan.» Yakındaki Elbe nehrinden bir yük gemisinin canavar düdüğü işitildi. «Hemen hemen her büyük Alman kenti önlerinde böyle bir kamp vardı. 17 kilometre gidin, Neuengamme toplama kampı çıkar karşınıza. Ama bu güzelim ülkemizde böyle kamplar bulunduğundan kimsenin haberi yoktu. Führer kendisi bile bilmiyordu. Tam da kentlerimiz önünde inşa edilmişlerdi. Ama biz biliyor muyduk? Ne gezer. Toplama kampları? Kamp cinayetleri? Hepsinden habersizdik, ancak 1945 de öğrenebildik her şeyi. Bizde herkes görevini yaptı sadece...»

Tahrip edilmiş ikinci bir bunkerin önüne geldik. Beton bir levhaya şöyle yazılmıştı: *Adolf Hitler Zaferi.*

Yıkık dökük betonlar arasında geçen yeni yollar hep, yeniden çam grupları, kireç kuyuları, çukurlar.

«Bura köylülerinin başında bir rahip vardı kırk beş yıllarında. Bu ülkede yaşayanlar yapılanlardan ötürü tövbe demedikçe ölülerin rahat etmeyeceklerini söyledi onlara.»

«Sonra?»

«Sonrası bu işte, aradan on beş yıl geçti ama, köy-

lüler hala, ölüler rahat etmedi diye korku içindeler. Bu kamp kaç yıllık haberiniz var mı? Yirmi üç yıllık. 1936 da naziler tarafından kuruldu. Toplama kampı için bulunmaz bir yer. Hamburg'a hem çok yakın, hem de ıssız. Küreği bir daldırdınız mı killi toprağa, tereyağına gömülür gibi gömülür. Eh işte, 36 da da komünistler gelmiş, sosyalistler. Bomba çukuruna dikkat. Şuradan karşıya geçeceğiz. Yürüyebiliyorsunuz ya henüz?»

«İdare ediyor.»

«Az bir şey kaldı. Sonra, savaş sürüp gidince, politik suçluları çıkarıp yerine savaş tutsakları kampını kurdular. Ard arda sökün etti hepsi. Polonyalılar, Çekler, Belçikalılar, Hollandalılar, Fransızlar, İngilizler. Şu karşıdaki barakayı görüyor musunuz? Hani pencereleri pancurlu. Muayenehanem orası işte. Sonra, 1943 de tutsakları Flensburg'a götürdüler, burası da *Luftwaffe* (*) nin ceza kampı oldu. Yat, kalk... yat, kalk... diye bağırmaya başladı işkence eden bir adamın taklidini yaparak. «Şerefsiz köpekler sizi, götünüzden ter fışkırtıncaya kadar koşturmalı sizi ki aklınız başınıza gelsin. Çamurda gebereceksiniz çamurda, pis domuzlar.» Hızlı hızlı yürüyor, hiç ara vermeksizin konuşuyor, ama soluğu yine de tıkanmıyordu. «Askerlik görevinden kaçınma, hatırlıyorsunuz ya? Ama siz Amerikalıydınız değil mi? Hay Allah, öyle ya. Sizin silah arkadaşlarınız İngilizler de uygun buldular bu çevreyi. Onlar da 1945 de nazi büyükleri için kamp kurdular. O sırada da nazi şeflerinden, SS şeflerinden geçilmiyordu burası.»

«Çok uzun sürmemiştir sanırım.»

«Yeni düzen kuruluncaya kadar şüphesiz. Ondan sonra baylar yeniden politika ve sanayi alanlarına döndüler. Bir dakika.» Bir kalıntı yığını önünde durup, taşları, duvar parçalarını, beton kalıntılarını bir kenara atmaya koyuldu çabuk çabuk. Kısa bir süre sonra küçük

---

(*) Alman Hava Kuvvetleri.

bir mağara oyuğu çıktı ortaya. Oyuktan çıkardığı yeşil bir teneke sandık üzerinde şu yazı okunuyordu: *United States Army Rainbow Division.* (*) Sandık koca bir asma kilitle kilitlenmişti. «Şunu taşımama yardım edin.»

«Nedir bu?»

«İş gömleğimle öteberim. Barakada hiç bir şey bırakmamalıyım.» Aramıza aldığımız sandığı birlikte taşımağa başladık. Bir süre sonra tepemizden bir avcı uçağı kümesi hızla geçti. Jetlerin uğultusundan havada bir titreşim oldu.

«Gece eğitimi. Sık sık tekrarlanır. Batı ile Doğu kesimleri arasındaki sınır pek uzakta değil.» Pancurları kapalı barakaya gelmiştik. Tek damlı barakanın kilitli kapısını Schauberg açıverdi. «Bu küçük evi kendim düzene koydum.» O önden yürüyor, ben de arkasından gidiyordum. «Kapıyı kapayın.» Kısa bir süre karanlıkta kaldıktan sonra bir gaz lambası yandı. Döşeği temiz bir portatif karyola, bir masa, üç sandalye, bize doğru yürüyen büyük, uzun bacaklı bir örümcek vardı.

Schauberg sırtındaki eski pardesüyü çıkardı. Üzerinde buruşuk, kahverengi bir giysi vardı, manşetleri kir içinde bir gömleği, düğüm yerindeki kumaşı yenmiş ve lekeli bir de boyunbağı. Sarayına konuk kabul eden bir rönesans prensinin haşmetiyle kolunu uzattı. «Hoş geldiniz, sevgili Mister Jordan.» Yere çömelip sobayı yaktı. «Hemen ısınır. Soyunabilirsiniz bile.»

Kolumdaki saatime baktım. 21 i 26 geçiyordu.

14.

Saat 21.55.

Belden yukarım çıplak, portatif karyolada yatıyordum. Schauberg masanın önünde, kara valizden çıkardığı şişelerle termosun karşısındaydı. Doktor, valizin envanteri arasındaki iki büyükçe kupayla iki esaslı içki hazırladı. Kupaların yanında, beni bir süre önce mua-

---

(*) Birleşik Devletler Ordusu Gökkuşağı Tümeni.

yene ettiği doktor gereçleri duruyordu. Yeşil teneke sandığın kapağı açıktı, içinde ilaçlar, iğneler, sargı bezi ve bir kaç da kitap vardı. Bir de mikroskop gördüm. Schauberg yanıma gelip kupanın birini bana uzattı.

«Sağlığımıza.»

«Sağlığımıza. E peki?»

«Elli bin.»

«Delirmişsiniz.»

Pantalonu liyme liymeydi, ayakkabıları yamru yumru. Elinde içkisi, sırtını yasladığı kirişin önünde şömine önünde bir İngiliz lordu gibi duruyordu.

«Şöyle bir yudum iyi gelir. Elli bini bütün işe karşılık istiyorum. Sizi yalnız sigorta hekiminden geçirmekle iş bitmiş olmuyor ki. Ondan sonra yine yardımımla bütün filmi sonuna kadar götüreceksiniz.»

«Her ikisini de üzerinize alıyorsunuz demek?»

«Elli bine, evet.»

Bütün muayene süresince beresini başından çıkarmamıştı. Şimdi de çıkarmıyordu bereyi.

«O kadar para vermem.»

«Viskinizdeki buz yetecek mi? Peki Mister Jordan, söyleyin bakalım. Filmin çevrilmemesi kaça patlar sizin şirkete?»

«Size yirmi bin veririm.»

«Elli.»

«Yirmi beş bin.»

«Elli.»

«Otuz bin.»

«Giyinin de Reinbek'e dönelim.» dedi babamın o yorgun ve alaycı sesiyle. Babam da bok herifin biriymiş anlaşılan.

«Güzel», dedim, «Öyle olsun. Şantaj yaptıracak değilim kendime.» Ayağa kalkıp gömleğime uzandım. Aynı anda bütün oda dört bir yanımda dört döndü sanki, birden gaz lambasının altındaki o uzun bacaklı dev örümceği aklın alamıyacağı kadar yakında ve büyük gördüm.

Yumruk.

Yine baş kaldırıyordu işte. Yükseldikçe yükseliyordu içimde, sırtımdan bir ter boşandı, gömleği yere bıraktım. Ağzım açıktı. Gözlerimi Schauberg'e diktim, soluğum tıkanıyordu.

«Neniz var, sevgili Mister Jordan?»

«Yine... şu... korku...»

Viskisinden küçük bir yudum aldı. «Korku sübjektif bir kavramdır. Hiç de korktuğunuz falan yok, olsa olsa korkmaktan korkuyorsunuz.»

Bacaklarım gevşedi, yatağa düştüm. Yumruk yükseliyordu. Kalbimi küt küt yumruklamaktaydı. Kekeledim : doktorsunuz... bana yardım edin...»

«Toparlansanız iyi olur gerçekten.»

«Korku... Korku...»

«Neden?»

«Bilmiyorum... ölümden... öleceğim...»

«Hepimiz öleceğiz. Ama hemen değil. Hemen ölecek değilsiniz, inanın bana.»

Kupayı yakaladım, ama elimden kaydı. Viski kirli döşemenin üzerine döküldü. Schauberg konuşup duruyordu : «Sağ salim evinize dönersiniz merak etmeyin. Ama bu durumda tek bir sahne bile çeviremiyeceğinizi aklınıza koyun. Sigorta hekimini söz konusu bile etmiyorum.»

Gözlerimi kapadım. Bu bırakılmış kamptan arabaya kadar gidip,Hamburg'a geri dönmeyi düşünmek bile gücümü aşan bir şeydi. Bana yardım etmezse buradan çıkamazdım artık. Yeni bir krizle karşı karşıyaydım. Bataklıkla Elbe arasındaki bu pis baraka odasında krize dayanmak zorundaydım. Az bir şey sonra. Hemen. Şimdi. Kalbim sancılanıyordu. Soluk alamıyordum artık, sabah da böyle başlamıştı, tıpkı böyle. Yenilenmemeliydi. Bir daha dayanamazdım artık. Gözlerimi zorla açtım. Şu benim Fas stilindeki sarayıma beni görmeye gelen babam karşımda nasıl durduysa o da tıpkı öyle duruyordu karşımda: telaşsız ve üstün, hem

merhametli, hem de oldukça mağrur. Fısıldadım : «Otuz beş...»

«Sevgili Mister Jordan, size eziyet etmek niyetindeyim sanmayın. Anlaşır anlaşmaz yardım edeceğim size. Hemen şu dakikada. Ama elli bin isterim. Ne durumda olduğumu görüyorsunuz. Almanya'dan çıkıp gitmek niyetindeyim. Siz nasıl kumar oynuyorsanız ben de öyleyim.»

Hemen Biraz önce şu çatlak kiriş dev gibi örümcekle kaplıydı. Şimdi örümceği görmüyordum. İnledim. Örümcek yok muydu yoksa orada? Ya otelde bu sabah gördüğüm ölü martı?

Hayır, hayır, durum giderek çatallaşıyordu. Yaşamayı nasıl sürdürebilirdim böyle? Böyle yaşamak istemiyordum, bir dakika bile.

«Aklınızı başınıza toplayacağınızdan eminim.» dedi Schauberg. İlaç sandığının yanına çömeldi bir kutu arayıp buldu, bir ampulün başını kesti. Bu arada da konuştu : «Elli bini bir elde ödeyecek değilsiniz elbette. Sözüme dikkat edin. Üç binini hemen verirsiniz. Sizi sigortadan geçirince iki bin daha alırım. Bu kadar paraya da değer herhalde, ne dersiniz?» Ampuldeki sarı, katı sıvıyı bir enjeksiyona çekti. «Geri kalan kırk beş bini de film çekimi süresince haftalara böleriz.» İğnenin ucundan biraz sıvı fışkırttı tıkanıklığı önlemek için. Sık sık soluk alıp veriyor, büyük sihirbazı seyreden bir vahşi çocuğu gibi onu izliyordum. «Size yararlı olduğum her hafta sonu paramı ödersiniz. Durumunuz iyiye gitmedi mi anlaşmamız son bulur. Daha açık sözlü olamazdım sanırım. Bu işte hapsi göze aldığımı da unutmayın.» İğneyi hazırlayınca yatağa yaklaştı. «E e?»

«Bana... gerçekten... yardım... edebilecek misiniz?»

«Yoksa böyle bir teklif yapar mıydım?»

Bana yardım edecekse elli bin markın sözü mü olurdu? Bana yardım etmezse yarım milyon bulmam gerekecekti. Ne de açıkgözdü, ne de kurnazdı ama. Bana muhakkak yardım edecekti. Filmde oynamak şansına

sahip olacaktım. Boşanma şansına sahip olacaktım, Shirley benim olacaktı. Elli bin markın sözü mü olurdu? Lanet olsun.»

«Kabul ettiniz mi?»

«Evet...» Başım yana eğildi.

Bana eziyet etmeye niyeti olmadığı doğruydu, para gerekliydi ona, o kadar. Durumu benimki kadar kötüydü. İğneyi koluma soktu. «Hadi bakalım.» dedi gülümseyerek, «beş dakikaya kadar kendinizi sapasağlam hissetmezseniz beş paralık bile güveniniz olmasın bana.»

Beş dakika sonra kendimi bütün ömrüm boyunca hissetmediğim kadar iyi hissettim.

15.

İnanılır gibi değil şüphesiz.

Ama böyleydi. İğnenin etkisine onun etkisi de katılıyordu galiba, kişiliğiyle ilgili etken, iradesini kabul ettirme, ipnotizma gücümüydü bilmiyorum. Bildiğim şey sadece şu : beş dakika sonra bende ne korku kalmıştı, ne de ağrı sızı. İçimdeki çöküntü de yokolmuştu. Gülebilir, koşabilir, dansedebilirdim. Keyfime diyecek yoktu. Yanıbaşımda bu doktor oldukça açtığım savaşı kazanabilirdim, hem de güçlük çekmeksizin.

«Bana ne verdiniz?»

«Her şeyi bilmeniz gerekmez. Benden alacağınız çok şeyler olacak daha.»

Gülümseyip omzuma vurdu tıpla ilgili gereçlerle ilaçlarını aradı. Artık, amacının ne olduğunu bilen bir adamın ciddiyetiyle çalışıyordu. Tehlikeli bir morfinman denen adam bu muydu? Bu adamın morfinman karısı mı intihar etmişti? Akıl erdirilecek şey değildi bu. Ah ah, ne kadar da az şeye akıl erdirebiliyoruz.

Gaz sobası vızıldıyor, fırtına barakayı sarsıyordu. Daha büyük bir enjeksiyon iğnesi alan Schauberg, öbür kolumu bağlayıp iğneyi damarıma soktu.

«Önce kanınızı almam gerekiyor.» İğneyi enjeksi-

yondan çıkarınca, içindeki kan bir deney tüpüne doldu. O dolunca ikinci bir tüp aldı, sonra bir de üçüncüsünü. Kollarımdaki iki iğne yerine plaster yapıştırdıktan sonra parmağımın ucundan da aldı. Tüpleri bir rafa yerleştirdi.

«Şimdi de sıra idrarda.»

Ayağa kalktım.

Şarkı söyleyebilir, bir kadını kucaklayabilir, fırtınaya karşı bir saat koşabilirdim bütün gücümle. Her soluk alıp verdikten sonra kendimi daha bir özgür, iyimser ve kuvvetli hissediyordum. Korku mu? Korktuğum da olmuştu daha önce öyle mi? Gülünç şey. «Bana gerekten yardım ettiniz.» dedi hayretle.

«Marifet değildi. Filmin çekimi ne kadar sürecek?»

«Kırk üç çekim günü tahmin ediliyor.»

«O iş zor olacak.» İdrar dolu tüpü alıp kan numunelerinin yanına koydu.

«Yarın sabah erkenden Hamburg polikliniğine gidip elektro çektirirsiniz.

«Ama adımı»

«Sosyal yardım. İsteyen gidebilir, kimlik sormazlar. Kendime bir içki daha hazırlayabilir miyim? Teşekkür ederim. Elektro sonucunu size verirler. Köydeki hekimlerin çoğunda gereç yok. Siz de içmek ister misiniz?»

«Evet.»

«Elektronuzla hemen buraya gelin. Arabayı Reinbek'de bırakıp yürüyerek gelirsiniz. Bütün gün burada kalacaksınız. İğne falan için burada kalmanız gerekiyor.»

«Yarın sabah mı başlıyoruz o işlere?»

«Bu akşam başlıyoruz. Geçen her saatin önemi var, şimdi uzanın bakalım. Önce yalnız sigorta doktorunu gözönüne alacağız. Ötekiler sonra.» Artık kendimi çok iyi hissettiğim için onu daha yakından inceleyebiliyordum. Aşırı uyanık zekasının, herhangi bir hata yapmamak için devamlı zorlandığını anlamıştım. Schauberg'in

ruhsal davranışıyla ilgili bu zorlama, herhangi bir sözden ötürü bocalayıp kararsızlığa düştükçe, hemen hemen maddi bir görünüm kazanıyordu. Görünüşe bakılırsa, sahip olduğu bütün kuvveti yiyip bitirme yolundaydı. Canlılığı kısa aralıklarla tam bir boşluğa dönüşüyor, bu arada heyecanı da sıfıra iniyordu. Yüzünün rengi de soluyordu sık sık. Her halde tansiyonunun yüksek olmasından ötürü, neon ışığında duran bir adammış gibi görünüyordu kimi zaman da. Ben gelmeden morfin mi yapmıştı kendine acaba? Şüphesiz. Morfinin etkisi ne kadar sürüyordu?

«Önce şu ödem meseleniz.»

«O da nesi?»

«Şişkinlikler. Alkolden ötürü. Bütün vücudunuzda var. En çok da bacaklarınızda. Bereket sürüyle hap var şişkinlikleri yok eden. Hemen şimdi iki tane, muayeneye kadar da her üç saatte, bir, ikişer daha alın. «Ardından viski için».

«Şişkinlikler öbür sabaha kadar kaybolacak mı sizce?»

«Çok daha küçülecekleri muhakkak. Size nitrogliserin hapları da vereceğim. Her altı saatte ikişer tane alacaksınız.»

Ellerini kaldırdı. «Yoksul bir adamım, sizinle böyle bir işe gireceğimden haberim olmadığı için hazırlıklı değilim. Gereken ilaçlara sahip değilim elbette.»

«Ee?»

«Yarın alırım merak etmeyin. Difönilaminderivat ve öteki ilaçlar, hepsi de harika ve pahalı şeyler. Muayeneden önce yüksek dozda Strofantin iğnesi yapacağım size. Bir iki hafta içinde kalbiniz enikonu iyileşir. Bir gün içinde elden fazla şey gelmez elbette. Elektrokardiyogramı değiştirmek çok güç. Asistan kız bir kartona yapıştırdığı gibi altına da kayıt düşüyor hemen. Kardiyogramı değiştirmeyi gözden çıkaracağız. Kalbiniz çok kötü durumda değil. Sigorta salt bundan ötürü geri çevirmez sizi sanırım. Karaciğeriniz berbat asıl.»

«Karaciğerimi bir kaç saat içinde iyi edemezsiniz ya.»

«Ona ne şüphe?»

«Öyleyse?»

«Öylesi şu: doktor karaciğerle ilgili kan tahlili isteyecek. Elektrofozer falan. Demek istediğim tıpkı benim aldığım gibi, onlar da kanınızı alacaklar.»

«Sonra?»

«Kanı deney tüplerine dolduracaklar. Çoğunlukla bir hastabakıcı yapar bunu. Kan numunelerini karşılıklı değiştirmek olanağı var, nasıl yapılacağını anlatırım size. Gerekli değil ama kan grubunuzu da saptamak istiyorum tedbirli olalım diye. Sigorta hekimine giderken yanınıza sağlıklı kan vereceğim. Sizin kan grubunuzu öğrenir öğrenmez aynı kan grubundan bir verici arayacağım.»

«Nerede?»

«Herbertstrase'deki bayan Misere'nin evinde. Oradaki kızların hepsi de sapasağlamdır. İdrarınıza uyan idrarı da bulacağım.»

«Kan grubu aynı olursa aleyhimizde delil bulamazlar mı?»

«Öyle bir doktor anasından doğmadı daha.» Demin kıpkırmızı kesilen yüzü birden sapsarı oldu. İçti. Yeniden kızardı.

«Sizi ayrıca sigorta muayenesi için de hazırlamam, teskin etmem gerekiyor. Yarın sabah Vekamin alacaksınız. Onu da yeni bulacağım daha. Önce size şu hapları vereyim.»

«Bunlar ne hapı?»

Gülümsedi. «Ne olduğunu anlarsınız nasıl olsa. Her üç saatte ikişer tane. İlk ikisini hemen alın.» Hapları yuttum. «Daha fazla yutmayın sakın. Ağaçları sökecek gibi olursanız birden, hayret etmeyin.»

«Yaptığınız iğneden sonra öyle bir duyguya kapılmıştım zaten.»

«Bütün bir hareme gücünüz yetecek gibi de hissedeceksiniz kendinizi şimdi.»

«Ee?»

«Kendinizi sıkıntıya sokmayın sakın; doğru Herbertştrase'ye... Ama bu altı hafta hep böyle sürüp gidecek sanmayın. Başka dönemlere de sıra gelecek. Gelelim tansiyonunuza. O da çok yüksek.»

«Çabuk inemez ki.»

«İner iner, pekala iner. Sürüyle ilaç var bunun için. Şu sırada bende yalnız Rezerpin var. Ama yeni çıkan sentetik ilaçlardan da alırım, tansiyonu düzene sokan ilaçlardan.

Nabzınız da yavaşlamalı, çok daha yavaşlamalı. Peki, para nerede?»

Ayağa kalkıp masanın üzerine otuz tane yüzlük saydım. Son iki yüzlük elimden kayıp yere düştü. Parayı yerden kaldırmak için eğildi. Tam bu sırada başındaki bere düşüverdi. Kafasında gri, kısacık kesilmiş saçları, bu kısacık saçlar arasında da, alnından arkaya doğru uzanan uzun, kıpkırmızı bir çizgi vardı, bir yara izi. Yaşayan bir yara iziydi bu. Öyle de derindi ki, içindeki kanın zonkladığını görüyordum.

Schauberg beresiyle parayı yerden aldı. İnsanın içini ürperten bir hali vardı şimdi: alnına kadar, kadınların sevgilisi, playboy, büyük senyör, ama saçının başladığı yerden sonra, savaşın çirkin, itici bir kurbanı. «Rusya» dedi sevimli canavar. «Bu gün sancısı falan yok artık. Ama başlangıçta morfin korudu beni sancıdan.» Parayı cebine, bereyi başına koydu. İşte babam karşımdaydı yine, kadınların sevgilisi, gam kasavet bilmeyen adam. «Herkes layığını bulur.» dedi Doktor Schauberg.

16.

Barakanın üzerinden bir grup jet avcı uçağı hızla geçti. Masanın üzerindeki bardaklar birbirine çarpıp

tıngırdadılar, Schauberg elindeki bardağı kaldırıp tavana baktı. «Hadi bakalım, üçüncüsü şerefine baylar.»

«Beni dinleyin, yapacağınız şey çok zarar verir mi bana?»

«Sağlığınız daha mı düzelecek sandınız?»

«Ya ölürsem?»

«Daha epeyi dayanırsınız.»

«Evet, evet, ama ya ölürsem yine de?»

«O zaman ikimizde şanssızlığa uğradık demektir.» İncecik Adolphe Menjou bıyığını sıvazladı. «Sevgili Mister Jordan, artık doktor olmadığımı biliyorsunuz. Hiç bir ahlak kuralına uymaksızın konuşuyorum sizinle. Durum neyse onu söylüyorum. Siz de öyle istiyorsunuzdur sanırım.»

«Elbette.»

«Daha ne öyleyse? Siz bana geldiniz, ben size değil. Her şeyi dram haline sokmayın. Kötülük saçan iblis değilim ben. Sadece tecrübeli bir makinistim. Teşbihte hata olmaz demişler satışa çıkarılan bozuk, kırık dökük bir arabanın, hileli olduğu anlaşılmasın diye onarımını vermişler bana, o kadar. Altı hafta sonra şimdikinden çok daha hasta olacaksınız elbette. O zaman bir kliniğe yatmanız gerekecek.»

«Peki sonra yine tam sağlıklı olacağıma inanıyor musunuz?»

«Organik bakımdan evet.»

«Yani»

«Sizi tutkunuzdan kurtarabileceklerini sanmam. Böyle vakaların yüzde doksanından fazlasında umutsuz bir çabadır bu. Kurtulmam için bana da az kür yapılmadı.»

«Öyleyse alkol yüzünden ölüp gideceğim demek.»

«Öyle de denemez. Ben de morfin yüzünden ölüp gidecek değilim.»

«Çoğu insanlar tutkuları yüzünden ölüyor ama.»

«Çoğu insanlar budala da ondan», dedi içtenlikle.

«Çünkü çoğu insanlarda kafa yoktur da ondan. Zavallı karımı ele alın örneğin.»

Zavallı karım. Babam da tıpkı böyle söylerdi.

«Ne yazık ki çok kafasızdı.» Yüzü yeniden renk değiştirdi, ağzından çıkan her söz için aşırı bir çaba harcadığının farkındaydım.

«Size gelince dostum, sizde kafa var şüphesiz. Neden mi? Zekisiniz de ondan. Gerçeklerle yüz yüze gelecek kadar da kuvvetlisiniz. Tutkudan kurtulmak diye bir şey olmadığını bilmelisiniz. Benim öğrendiğim şeyi siz de öğreneceksiniz.»

«Yani?»

«Tutkuyla birlikte yaşamayı. Tutkuyu kontrol altında tutmayı, sınırda tutmayı, en az onun kadar kuvvetli olmayı. Bir yogi ile bir polis komiseri arasındaki fikir ayrıcalığını saptamaya benzer bu. Bir tür evlilik de diyebilirsiniz.»

Beni rahatlatan bir duyguyla, bu adam hiç şüphe yok ki deli, diye düşündüm. Bu kanı içime bir ferahlık verdi. Onda bir anormallik bulamadığım sürece beni tedirgin etmiş durmuştu. Olağanüstü deliliğini ona aşılamış olan şey morfindi. Bay Schauberg kişiliğine sahip olarak karşımda duran şu adam bir üstün insan falan değildi. Bunu bilmek güzel şeydi.

Düşündüm. Geçirdiğimiz son savaş, binalardan çok beyinleri tahrip etti. Hasta zekası pırıl pırıl, liyme liyme ceket ve pantolonu içinde bile zarif, ve baştan çıkarmaya hazır, duvara yaslandı: «Ben işe başlayınca sakın içkiyi bırakayım da demeyin Allah aşkına.»

«İçmeye devam mı edeceğim?»

«İçmeye devam etmek zorundasınız aziz dostum. Sınırı aşmamayı becerebildiğiniz kadar elbette. İçinizdeki enerjinin tek bir kalorisini bile içki içmemek kaygusuyla harcamamalısınız. Neden mi? Çünkü böyle bir şey denemeniz nasıl olsa boşa gidecektir de ondan. Bundan böyle çok gereklilik duyacağınız enerjiyi boşuna harcarsınız da ondan.»

Elimdeki kupayı bir içişte boşalttım.

«Önümüzdeki haftalar daha geniş konuşmalar yapacağız, hem de sık sık.

Hazırlığımızın en önemli bölümü bu olacak.»

«Bu dediğiniz ne?»

«Sizin için beslediğim -iğneli konuşmak niyetinde değilim ama, başka ve daha uygun bir kelime bulamıyorum- ihtimam duygusu, sevgili Mister Jordan.» Yaklaşıp elini omuzuma koydu, gülümseyerek yüzüme baktı.

«Benden gizleyeceğiniz hiç bir şey olmamalı. Aynı kayığın içindeyiz. Bana kardeşçe bir güven duymanız gerekir. Yahut iyisi mi şöyle diyelim:

Oğulun babasına duyduğu güveni duymalısınız.»

17.

«On the shark has pretty teeth dear...»

Saat 22 yi 20 geçe yine o ıssız mezarlığın önünden geçtiğim sırada arabanın radyosundan dans müziği yükselmekteydi. Louis Armstrong'un trompetiyle kısık sesini duyuyordum: «*... and he shows them, a pearly white. A fancy jackknife has Macheath dear and he keeps it out of sight...*» *(*)*

«Üç Kuruşluk Opera» daki köpek balığı şarkısı. Üç yıldır Amerikan listelerinde birinci. Ben de ıslıkla çalmaya koyuldum. Schauberg'in iğneleri hep daha kuvvetli etkiliyordu. Aşırı bir hızla sürüyordum arabayı, araba yoldaki çukurlara vurdukça anlıyordum.

Adam sende...

«I am feeling like a million.» Filmlerimden birinin adı. Milyondan farkım yok. Artık kurtarılmış olan milyon gibi tıpkı. Bataklıktaki pis barakasında bıraktığım, önündeki gazocağına, deney çanaklarına, kimyasal maddelerin üzerine eğilmiş, sarı parmaklarının arasındaki

---

(*) Köpek balığı can alıcı / dişlerini gösterir. / Oysa Mack'ın sustalısı / gözden ırak yerdedir.

tüpte benim kanım bulunan Doktor Schauberg'in sayesinde... Zeki bir adam. Anormalin biri... Ama şimdi normal adamlardan bana ne. Sadece zeki olsun yeter. Öyle olduğu da muhakkak.

«*... on the side walk, Sundaymorning, lies a body without life...» (**)* Hamburg benim için yabancı bir yerdi. Yine de, on beş yıldır hala yıkıntılarla dolu karanlık kent varoşlarından geçerek doğru yolu buldum, bu yıkıntılar üzerinden şimdi de yeni Alman hava kuvvetlerinin avcı uçakları geçiyordu hızla.

«*... someone's sneaking round the corner, İs that someone Mack the Knife?» (**)* Trafik lambalarına ulaştığımda hepsi de yeşil yanıyordu. Otelin önünde parkedecek bir yer buldum hemen. Elimde kara valiz, şarkıyı mırıldanarak arabadan indim. Alster'in sularında binlerce ışık oyunu vardı, fırtına uzaklaşmış, hava sakinleşmişti. Rıhtımdaki iskelenin feneri dibinde bir çift duruyordu. Hava soğuk olduğu için, ağızlarından çıkan soluğun dumanını görüyordum, küçük ve ortaklaşa bir bulut gibiydi solukların dumanı. Öpüştükleri sırada bulut başlarını kapladı.

Şarkıyı mırıldanarak caddeyi geçtim. Şarkıyı mırıldanarak otelden içeri girdim. Garson çocuklardan biri fırlayıp valizi elimden aldı. Duvarları kırmızı maun lambrili, goblenli ve halılı büyük salonda canlılık vardı hala. Saat henüz 22 yi 50 geçiyordu. Tam bu sırada bir görevli bağırdı: «Bayanlar baylar, hava limanına gidecek otobüs kalkıyor.»

Amerikalılar, Hintliler, Japonlar, Zenciler, gömüldükleri koltuklardan doğruldular.

Karı kocalar, bilim adamları, politikacılar, yabancı ve Avrupa giyimli insanlar, şemsiyeleri, sarıklarıyla baş-

---

{**) Güneşlik bir ölü var / Bırakılmış ortaya / Gölge gibi sıvışan kim / Sustalı Mack olmaya… Bertolt *Brecht:Üç kuruşluk Opera 1, çavdar, sayfa: 7*

ka ülkelerin insanları, beyaz ırktan, sarı ırktan, kara ırktan insanlar. Şarkıyı mırıldanarak olduğum yerde durdum, hava limanlarına, jet uçaklarına, uzak kıtalara, yeni istasyonlara doğru atılan bütün bu yağmur damlalarından farksız insanların yanımdan nasıl geçtiklerini seyrettim.

«Mister Jordan.»

Arkama döndüm.

Doktor Nataşa Petrovna karşımdaydı.

Onu tamamen unutmuştum.

«Saat sekizden beri sizi bekliyorum.» Üzerinde koyu kırmızı bir çuval rop vardı. Robuna uygun renkte büyük yakalı flanel bir manto da gerideki koltuğun üzerine atılmıştı. Genç bayan doktor sararmış ve öfkeli görünüyordu. «Saat onbire on var. Saat onbirde otel idaresine haber verecektim.» Hay kahrolası. Schauberg'i buluncaya kadar anamdan emdiğim süt burnumdan gelmişti. Her şey yolunda gidiyor derken, şimdi.

«Ağır hastasınız. Yataktan çıkmamaya söz vermiştiniz.» Mavi kara, ortadan ayrılmış saçları, altında durduğu pırıl pırıl, avizenin ışığında parlıyordu.

«Bana söz verdinizdi.»

«Evet ama, şey»

«Sözünüzü tutmadınız.» Neden öfkeleniyordu böyle? Neden böyle heyecanlıydı konuşurken? Belki gerçekten de otel idaresine başvurmak üzereydi. Ya da Kostasch'a, ortağıma. Almanya'da kalsa kalsa iki gün daha kalacaktı. Sonra, beş yıllığına Afrikaya gidiyordu. Ama şu iki gün içinde her şeyi altüst edebilirdi. Schauberg'in sesini duydum kulağımda: «En ufak bir şüpheye kapıldığım anda işi bırakırım.»

O zaman?

Gülümseyerek konuştum: «Bayan doktor, iyiyim artık.»

«Sanmam.»

«Doğru söylüyorum.»

«Sizi yine muayene edeceğim», diye cevap verip yabancı, yarı kapalı, ıslak ıslak parlayan kara gözleriyle bana baktı.

Kendimi olduğumdan iyi göstermeğe niyetim yok, inanın. Ne söylüyorsam doğru söylüyorum : O buğulu, dimdik bakan gözleri görünce, korktum. Şu halde diye düşündüm, alçaklıktan alçaklığa doğru da olsa, çıkar yolu bulmak zorundayım.

Ne demek istediğimi anlamadınız sanırım, Profesör Pontevivo. Birazdan anlarsınız. Bakın : gözlerin o halini çok iyi bilirim. O bakışların ne demek istediğini çok iyi bilirim.

18.

On altı yaşındayken, benden çok daha yaşlı, evli bir kadına tutulmuştum. Bu kadının kocası işsiz kalmış bir rejisördü, sayemde yeni bir iş alabileceğini umuyor, karısından hoşlandığımı bile bile konukseverliğini benden hiç esirgemiyordu.

Bir sabah evinin kapısını çaldım. Daha önceden sözleşmiştik, beraber stüdyoya gidecektik. Evin kapısını açan olmayınca zili yeniden çaldım, kapıya vurdum, seslendim. Tam ben geri dönmek üzereyken, evin kapısı yavaş yavaş ve sessizce açıldı. Rejisörün karısı üzerinde sabahlığı ve boyasız, karşımdaydı. Yataktan henüz çıkıp geldiği belliydi. Hiç ses etmeden baktı bana. «Merhaba» diyebildim ancak sıkılganlıkla. Kızlarla öpüşmüş, geceleri, park yerindeki arabamın içinde kızlarla oynaştığım da olmuştu. Ama henüz kadına sahip olmamıştım.

«Merhaba Peter», dedi rejisörün karısı. Gözleri benden ayrılmıyordu.

«George'la sözleşmiştim de...»

«Kocam iki günlüğüne dışarı gitti.» Kadının kara gözleri garipsi, ıslak ve buğulu bakışlarla beni incelediği sırada sımsıcak kesildim.

Dimdik yüzüme bakıyordu.

«Yalnız mısınız, Constance?»

«Yapayalnızım.»

Kan başıma çıktı. Kapının kirişine gevşekçe yaslanmıştı, ağzı açıktı, belden aşağısı da ileri doğru çıkmıştı. Gülümsemiyordu. Bir şey söylediği de yoktu. Bana bakıp duruyordu öyle. Ona doğru yürüdüm. Gerileyip, evin içerlerine kaydı. Kapı arkadan kapandı. Uykunun sıcaklığı kadının üzerindeydi henüz. Onu beceriksizce öptüm. Beni elimden tuttu, hiç ses etmeksizin yatak odasına götürdü. Sabahlığını sıyırarak çıkardı. İki kişilik karyolaya uzandı. Islak, yarı kapalı gözleri diyordu diyeceğini : Gel...

Kadın gözlerinin bu bakışını bütün hayatım süresince bir kaç kez daha görmüşümdür partilerde, bir gece, Las Vegas'daki bir oyun salonunda, bir kez de bir gemide. Hep aynı bakıştı bu. Her seferinde de aynı serüvendi. Ve şimdi, 28 Ekim gecesi, Hamburg'daki otelimin salonunda da, Nataşa Petrovna tıpkı o bakışla bakıyordu bana.

Daha o günün sabahı karşılaşmıştık. Nataşa soğuk ve kendine hakim görünmüştü. Aslında ona itici gelmiş olmam gerekirdi. Gelgelelim. Gelgelelım aşağı yukarı üç saattir beni beklemişti şimdi. Olağan bir şey miydi bu? Bir doktor, hemen hemen hiç tanımadığı bir hastasına bu kadar ilgi duyar mıydı? Bir kadının duysa duysa bir erkeğe duyacağı ilgi değil miydi bu? Ne de olsa, ne de olsa bu benim düşündüğüm şey, mantığa aykırıydı, olacak şey değildi. Ama yine de sordum kendi kendime: bir kadınla bir erkek arasında mantığa aykırı ne olabilirdi ki, olamaz denebilecek bir sey var mıydı ki?

Çünkü Nataşa Petrovna bana, tıpkı o işsiz kalmış rejisörün karısı gibi bakmıştı, hani onaltı yaşındayken hayatıma karışan o ilk kadının baktığı gibi. Bu Rus kadın da aynı bakışla bakmıştı bana. Güttüğüm amaçtan emindim, emindim ve bütün pervasızlığıma rağmen de korkmuştum. Düşündüm : Alçaklıktan alçaklığa doğru olsa da, çıkar yolu bulmak zorundayım.

19.

«Hiç kimse, olabildiğinden beş paralık bile daha iyi değildir.» Bu cümleyi, yıllar önce en sevdiğim yazarın Somerset Maugham'ın bir kitabında okumuştum. Röportajımın bu bölümüne ulaştığım şu sırada bu cümleyi hatırlıyorum. Bu cümle bundan sonraki bölümü, bir bakıma bütün hayatımı anlatan bir özdeyiş olabilir.

Yazar değilim. Bir roman kahramanı da değilim. Okuyucunun beğenisini kollamak zorunda değilim. Bütün hırs ve kuşku duygusundan uzak, benden beklediğiniz gerçeği olduğu gibi anlatabilirim, Profesör Pontevivo. Bu çıplak gerçek, beni tiksinilecek bir vicdansız olarak gösterecektir. Ne var ki, gelecek haftalar içinde anlatacaklarıma göre, bunun, gerçeğin en feci bölümü olmadığını ürpererek düşünüyorum, hayır hayır, gerçekten de henüz en feci bölümü değil.

Vicdansız derken neyi kastediyoruz ki?

Shirley'i seviyordum. Onunla yaşamak için her şeyi yapmaya hazırdım. Yapmayacağım hiç bir şey yoktu. Nataşa Petrovna aşkımızı tehdit ediyordu. Buna göz yumamazdım. Bu tehdidi yoketmek zorundaydım. Nataşa'nın gözlerine baktığım sırada, bu tehdidi yokedeceğime inanıyordum. Schauberg bana ne iğnesi yaptıysa, kanımda dolaşan her neyse, bana kuvvet, üstünlük, cesaret, ve alaya aldığım bir umutsuzluk aşılamıştı. Artık yaptığım şeyi severek yapıyordum diyemem ama yapıyordum.

Nataşa Petrovna, umursamadığım, güzel yabancı bir kadındı. Oysa Shirley benim için her şeydi, tutunabileceğim son dayanak. Yaptığım şeyi Shirley için, aşkımız için yaptım. Aşk uğrunda yapılanlar her zaman soylu ve güzel şeyler değildir, en aşağılık, en ayıp şeyler de yapılır aşk uğrunda.

«Hiç kimse olabildiğinden beş paralık bile daha iyi değildir» diyor Somerset Maugham.

20.

Bir elektrik düğmesine basmamla dairemdeki bütün ışıklar yandı. Nataşa'nın mantosunu aldım. Bu sırada kasten koluna dokundum, elektrik çarpmış gibi irkildi. Emindim, hem de öyle emindim ki...

Kadın bayrak kırmızısı ve altın sarısı geniş çizgili ipek duvar kağıtları arasında mat bir parıltı içindeydi. Şöminenin kenarında Shirley ile Joan'un resimleri duruyordu. Üzey kızımın resmine baktım, içimden şöyle dedim: Seni, yalnız seni sevdiğimi biliyorsun. Birbirimizi bulalı benim için başka kadın yok artık. Seni aldatmadığımı bilirsin. Şimdi yapacağım şeyi ikimizi korumak için yapıyorum.

Shirley'nin resimdeki gözleri şöyle diyordu sanki : Evet, biliyorum. Salon sıcaktı. Biri bana beyaz çiçekler yollamıştı, süslü barok masanın üzerindeydiler. Bal rengi Şam işi perdeler kapalıydı. Duvarlardaki antika oymalara, kardinal kırmızısı kadife üzerindeki değerli Çin işlemesine baktım. Balıkpazarındaki pis evden, genelevden, insanın içini ürperten kamptan sonra yine güzellik ve lüksle çevriliydim. Bu daire bana kendimden emin olmayı aşılıyordu.

Ben Nataşa'nın mantosunu girişteki küçük gardrobun kadife kaplamalı kancasına asarken, o da stetoskopla tansiyon gerecini çantasından çıkardı. Duraklayarak konuşmaya başladığı sırada bana arkasını döndü: «Sizi üç saat bekleyip mantıksız davranışınızdan ötürü de böyle öfkelenmemi hayretle karşılayacaksınız.» Yine bana dönünce, hayatıma karışmış o ilk kadının gözlerini gördüm yeniden. «Bir kaç yıl, size çok benzeyen bir erkekle yaşamıştım, Mister Jordan...» Dürüst bir kadındı. Beni aydınlatmak istiyordu önce. Hayatıma karışmış ilk kadına gelince, o bu açıklamayı sonradan yapmıştı : «Şimdiye kadar böyle bir şey yapmamıştım, sevgilim. Ne yapayım, kocam ihmal ediyor beni...»

Nataşa'ya sordum: «Soyunacak mıyım?»

«Gömleğinizi çıkarın lütfen. Yatak odasına geçelim.»

Evet, yatak odasına geçelim.

«Dediğim erkek ressamdı, Mister Jordan. Sizin gibi sanatçı...»

Manşetlerimi açarken, benim gibi sanatçı, diye düşündüm. Şansıma diyecek yoktu doğrusu, bulunmaz bir şans. Nataşa'ya o erkeği hatırlattığım muhakkaktı.

«... o da sizin gibi içkiye düşkündü.»

O da benim gibi içkiye düşkünmüş. Yatağımın başucundaki radyonun düğmesini çevirdim. Hüzünlü, yavaş, duygusal bir caz müziği. «Onu alkolden kurtarmak için denemediğim çare kalmadı.» Bunun doğru olduğundan şüphe edilemezdi. Bunu sık sık tekrarlayacak kadınlardan olmadığı muhakkaktı. Heyecanlı ve sinirli olduğunu görüyordum. Bu güzel, kendine aşırı derecede hakim rus kadın da kendi alınyazısının, kendi anılarıyla kendi aşkının acısını çekiyordu. Onun içindir ki üç saattir beklemekteydi, onun içindir ki şimdi buradaydı.

Gömleğimi çıkardım.

«O kurtarılabilecek gibi değildi» dedi hafif bir sesle.

«Ne oldu?»

«Otuz dokuz yaşında öldü. Alkol krizinden. «Bana doğru yaklaştı. Kırmızı robu çok dar olduğu için kısa adımlar atabiliyordu ancak.

«Onu çok sevmiştiniz herhalde.»

«Sadece başını sallamakla yetindi. Yine o ıslak buğulu gözlerle bana baktı. Radyodan, yalnız kemanların çaldığı «Ramona» duyuluyordu. Düşündüğümü yapmak zorundaydım. Aşağılık bir şeydi ama, yine de yapmak zorundaydım. Cumartesi günü uçup gidecekti. İki gün iki de gece, onunla son saatler. O ölmüş adamı düşünecek, ben de Shirley'i düşünecektim. Ne düşünürsek düşünelim, farketmezdi. Beni ihbar etmezdi nasıl olsa. Uçar, Afrika'ya geçerdi. İkimiz de okul öğrencisi değildik artık. Nataşa da hayal kurmuyordu. Afrika'da be-

ni ve serüvenlerimizi bir kaç kez daha belki hatırlardı. Saçma. O adamı düşünecekti elbette, hep onu. Bana benzeyen o adamı.

Bunu yapmak zorundayım Shirley, sen de biliyorsun. Beni henüz ihbar edebilir. Her şeyi bozabilir henüz. Buna göz yumamam. Bakışlarının yapmamı istediği şeyi yapmak zorundayım. Bu gözler...

Nataşa şimdi tam önümdeydi. Camları kuvvetli gözlüğünü dikkatle çıkarıp komodinin üzerine koydum.

«Ne yapıyorsunuz?»

Ona sarıldım.

«Bırakın beni...»

Onu öptüm. Vücudum vücuduna yapıştı. İnlediğini duyunca, aldanmamışım, diye düşündüm. Kollarımın arasında çırpınıyor, kendini savunuyor, beni itmeye çalışıyordu. Elbette, diye düşündüm onurlu bir kadın olarak bunu yapacak elbette.

«Delirdiniz mi yoksa?»

Onu sımsıkı tuttum. Dudaklarım yanaklarını, boynunu, sonra yine dudaklarını öpüp duruyordu.

«Bağırırım... beni hemen bırakmazsanız bağırırım...»

Asla bağıramaz, diye düşündüm, asla: Bir kaç saniye daha, sonra bu zoraki direnmeyi bırakıp, benimle birlike yatağa düşecek beni öpecek, anılarındaki gibi, vücudunun o kadar özlediği şeyi yapacak.

Birden acı bir sızı duydum. Bacağıma tekmeyi indirmişti. Eğildim. Tam bu sırada bir kolunu kurtarmayı başardı. Kolunu hızla geri çekince, dirseği bütün kuvvetiyle burnuma çarptı. Felce uğratan bir sızı. Bana isteyerek vurmamıştı ama, belki de bundan ötürü, çok kuvvetli vurmuştu. Burnumdan kan boşanıyordu. Sendeleyerek geriledim. Sevdalı kemanlar hala «Ramona» diye iç çekip duruyorlardı radyoda.

21.

«Çok üzgünüm ama, kabahat sizde. Yatağa uzanın şöyle, başınızı daha eğin.» Nataşa Petrovna sinirsiz konuşuyordu, yeniden hakim olmuştu kendine. Miyop gözlerini kısıp komodinin üzerine eğildi, gözlüğünü buldu, taktı, ve her zamanki karakteristik haliyle şöyle bir düzeltti gözlüğü.

«Nataşa, ne olursunuz» Ama bu tertemiz yüz karşısında susup kaldım. İçimi sımsıcak bir utanç dalgası kapladı. Delirmiştim herhalde. Olacak iş değildi şu yaptığım. Hemen aynı anda, içimdeki korku yeniden başgösterdi, farelere yakışan şu pis korku: Ne yapacaktı şimdi?

Şüphesiz ne yapacağını düşünerek ve heyecanını yatıştırarak, banyoya geçti, soğuk suya daldırdığı bir havluyla geri döndü. Havluyu yüzüme koydu. Çantasından pamuk tamponlar alıp, bir tanesini kanayan burun deliğime tıkadı. Badem gözleri büyük, saf ve ciddi, donuk ve öfkesizdiler. Ama bir saniye önce başka türlü bakmıştı bu gözler bana. Anlıyamıyordum.

«Anlıyamıyorsunuz, Mister Jordan.» Nataşa yüzümdeki, boynumdaki, göğsümdeki kanı silip temizledi. «Sizin için her şey kolay elbette ben sevgiliniz olacağım, sesimi çıkarmıyacağım, siz de istediğinizi yapacaksınız.»

«İstediğim ne?» Sert tampon konuşmama engel oldu. Burnum hala kanıyordu.

«Size doping yapmaktan, size uyuşturucu madde vermekten çekinmeyen vicdansız bir doktor yardımıyla filmi çevirmek niyetindesiniz.» Şu kahrolası tampon. Hava alamıyor, Nataşa'nın karşısında ağzım açık yatıyordum. «Daha aşağı salondayken kapıldım bu duyguya. Emin olayım diye çıktım yukarı. Şimdi eminim artık.» Bakışları yüzümden ayrıldı. Biraz doğrulup nereye baktığını göreyim istedim, ve onun gördüğünü ben de gördüm çok geçmeden: Schauberg'in, kolumdaki iğne yerlerine yapıştırdığı iki plaster...

Ah ben budala, budalaların şahı, plasterlerin hala kolumda olduğunu unutmuştum bile. Başımı yeniden yastığın üzerine bıraktım.

22.

Radyoda ölüm yorgunluğu içinde bir «blues» çalınıyordu. Üzgün bir trompet sesi yükseldi. Nataşa konuşmaya devam ediyordu; «Beraber yaşadığım adam da böyle bir doktor bulmuştu. Ve feci bir şekilde mahvoldu gitti. Yardım edilecek gibi değildi ona. Size de yardım edilemez, Mister Jordan. Farkındayım, artık.»

Susup ona baktım, içimi dolduran, sadece hayranlık duygusuydu bu sırada. Asla sahip olamadığım ömrümce asla sahip olamıyacağım bir kişiliğe sahipti.

«Beni, her yapmak istediğini yapmak özgürlüğünü seçmiş, kendisini tutamayan bir kadın sandınız. Evet, şu sırada seçtiğim bir özgürlük var artık, ama başka bir özgürlük.»

«Ne gibi?»

«Sizinle bir dakika bile fazla meşgul olmamak...» Bunu söyleyip salona geçti.

Islak havluyu banyoya fırlatıp kalktım. Beş adımda yanındaydım, halim de pek garip olsa gerekti: yarı çıplak, kanlar içinde bir göğüs, burunda tampon... Omuzundan yakaladım. «Filmi... çevirmek zorundayım... susmaz da söylerseniz»

«Susacağım.»

«Kimseye bir şey söylemiyecek misiniz? Hiç mi?»

«Hiç. Hem de hiç kimseye. Sizinle ilgilenmiyorum artık. Başka bir doktor seçtiniz. Onun sözünü dinleyin. Filminizi çevirin. Mahvolun gidin.»

«Doktor hanım, ben»

«Elinizi omuzumdan çekin, hem de derhal.»

«Afedersiniz.»

«Af dilenecek bir şey yok.»

«Benden nefret ediyorsunuzdur artık.»

«Sizden nefret etmiyorum, Mister Jordan. Size acıyorum.» Çantasını alıp kapıya yürüdü. Mantosunu alırken yeniden arkasına döndü. Ben salonda kalmıştım, arkasından bakıyordum. «Alkol sizi, sandığınızdan çok daha fazla tahrip etmiş.»

«Doğru değil.»

«Doğru, Mister Jordan. Duygulanabilecek bir kalbiniz olmadığı gibi, beyniniz de temiz düşünceler üretemiyor artık. Bütün insanlardan en ilkel, en aşağılık, en bencil davranışları bekliyorsunuz, kendiniz de her an aşağılık, ilkel ve bencil olmaya hazırsınız. Yazık olmuş size. İyi akşamlar.» Biraz sonra yapayalnızdım. Salonda kala kala parfümünün kokusu kalmıştı. Hüzünlü trompet bulues'u sona erdirdi.

Shirley'nin resmine baktım, içimde büyük bir hafiflik duyuyordum. Ağır bir yükten kurtulmuştum sanki. Nataşa benim için ne düşünürse düşünsün, bu alçaklığı seve seve yapmış değildim aslında. Kötülük yapılmadan kalmış, ama ben hedefe ulaşmıştım. İçimden şöyle dedim Shirley'e : Senin Tanrının varlığı bir gerçekse, bizi bu şekilde korumasının hayli garip olduğu da bir gerçek.

Bir fokstrot başladı. Banyoya geçip sert tamponu burnumdan dikkatle çıkardım. Kanama durmuştu. Yıkanıp sabahlığımı giydim. Sonra, garson çocuğun yatak odasına bıraktığı kara valizi açtım. Kuvvetli bir içki hazırladım kendime. Termosta çok buz vardı. Yeteri kadar da soda.

Schauberg'in bana verdiği ilaçları çıkardım. Her iki saatte bir yutulacak hapları yuttum, üç saatte bir alınacaklar için de çalar saati kurdum. Sonra, viski elimde salona geçtim, yalnız Shirley'nin resmini görebileceğim şekilde, şöminenin önüne oturdum. «Rhapsodie in Blue» yu dinliyordum şimdi de.

Seni seviyorum, Shirley, seni bütün kalbimle seviyorum.

Sadece bir viski içip, erken kalkacağım için hemen yatıp uyumak niyetindeydim. Ama müzik çok güzel olduğu, ben de aşağılık bir davranıştan geri döndüğüm için, ikinci viskiyi, ardından üçüncüyü de içtim. Shirley'nin resmine baktım durdum, bu günden, doktor Schauberg'den, viskimden, ve Nataşa Petrovna'dan çok memnun kalmıştım.

Hem de, hem de, hem de yanılmamıştım işte. Gözleri hazırdı, her şeye hazırdı pekala.

Neyse, diye düşündüm viskimi yudumlarken, ne de olsa bu kadını bir daha görecek değilim. İlişkimiz daha başlamadan sonra ermişti.

Ama yine de, yine de gördüm o kadını, hem de çok geçmeden. İlişkimiz hiç de sona ermemişti henüz. Kendimizin de sezemediği garip bir ikisellik bizi beklemekteydi. Ve kollarımın arasında bana şöyle fısıldayacağı bir gece saptanmıştı ikimiz için: «Yanılmamıştın. Her şeye hazırdım o sırada, her şeye...»

ÜÇÜNCÜ SES BANDI

1.

Roma, 17 Mart 1960.

Hava öyle sıcak ki, kavurucu bir yaz denebilir rahatlıkla. Kliniğin bahçesinde yaşlı palmiyeler var, sarmaşık gülleri bu palmiyelerin tepelerine kadar tırmanmış. Güller daha Mart ayında pembe beyaz açmağa durmuşlar. Pencereden dışarı baktığım her sabah daha bir artmış olduklarını görüyorum. Büyük, çimli tarhlarda her sabah yeni çiçekler, yeni renkler ortaya çıkıyor. Hasır şapkalı, yeşil önlüklü bahçıvanlar dolaşıyor ortalıkta. Benim için nöbet bekleyen jandarmalarla konuşuyorlar. Gece gündüz, her sekiz saatte bir nöbet değişiyor. Artık hepsini tanıyorum, onlar da beni tanıyorlar. Yukarı bakıp da beni gördükçe gülümseyerek selam veriyorlar. Büfede onlar için chianti ve sigara bulundurulmasını istedim. Polisler mantar miğfer ve beyaz hafif yazlık üniforma giyiyorlar.

Şu sırada kapıcı, yüksek, parmaklıklı giriş kapısının yanındaki kulübesinden çıktı. Karalar giyinmiş ufak tefek, zarif bir kadını içeri aldı. Bu kadını tanıyorum: altımdaki müzik odasında her gün piyano konserine çalışan esrarkeş bestecinin karısı. Bu kadın hep karalar giyinerek geliyor, yüzü de şapkasından sarkan kara bir tülün ardında saklı. Çiçek açmış parktan ölçülü adımlarla, ciddi ve yavaş yavaş geçerken cenaze töreninde

yürüyen bir kimseden farksız. Üzerinde kara olmayan şey yok, her zaman yanında taşıdığı hasır sepeti de öyle. Sepetinden hiç eksik olmayan portakallar, hep karalar içinde olduklarından ötürü, özellikle parlak görünüyor.

Kocasını ne zaman yoklamaya gelse portakal getirir bu bayan, sık sık da yoklar kocasını. Hemşireler, kocasının üzerinde büyük etkisi olduğunu söylüyorlar. O geldi mi, kocası saatlerce beste yapıyor. Soura Superiora Maria Magdalena, kambur ve bundan ötürü de aşırı romantik Napoli'li başhemşire, çoğu zaman müzik odasının kapısında takılıp kalıyor, müzik dinliyor. Bir gün yüzü kızararak şöyle dedi bana: «Bunu yapan aşktır, Signor Jordan. Karısı yanındayken her zamankinden güzel çalıyor.»

Suçluluğumun öyküsünü bundan on dört gün önce, sessiz sedasız kayıp duran bir teyp bandına itiraf etmeye başladım. İki hafta uzun bir zaman sayılmaz. Olan bitenlerin hepsini anlattığımda çok zaman geçmiş olacak. «Acele etmeyin», diyor profesör Pontevivo. «Dünya kadar zamanımız var.» Ben de bu kanıdayım. Burada bulunmaktan memnunum. Cezaevine girmek için acele edecek değilim.

Profesör Pontevivo ile doktorları şimdilik sadece gövdemin yeniden onarımıyla uğraşıyorlar, olan bitenleri bana her gün saatlerce anlattırmak, bir bakıma ruhsal tedavinin bir bölümü sayılabilir. «Sizinle çok işim var daha,» diyor Profesör Pontevivo. «Yakında görüşürüz bunu, ama şimdilik henüz erken.»

Her gün, karaciğerimi güçlendirecek bir serum yapılıyor bana, kalbimle dolaşım sistemimi güçlendirecek bir sürü de iğne... Her gün masaj yapılıyor. Buraya geleli, aşağı yukarı on bir haftadır, ağzıma içki koymadım, ne viski, ne bira, ne de şarap, hiç bir şey. Bundan zorlandığım da yok. Yalnız, halsiz mi halsizim, ilaçsız uyu-yamıyorum. Ama korkum kalmadı artık. Beş haftadır hiç korku geçirmedim. Konuşarak doldurduğum ses

bandlarını kambur Suora Superiora'ya veriyorum. Konuştuklarım devamlı kaleme almıyor. Profesör Pontevivo giderek artan bu müsveddelere hiç değinmedi şimdiye dek, onun için dün ben sordum: «İtirafımı nasıl buluyorsunuz, yeteri kadar aydın mı?»

Profesör Pontevivo ak saçlı ufacık bir adam, tatlı bir sesi var. Altın çerçeveli bir gözlük takıyor. Amerika'da çalışmış olduğu için İngilizcesi hayli iyi. «Bütün itiraflar aydındır, Mister Jordan.»

«Belirli bazı şeylere daha bir ağırlık vermem gerekir belki? Anlattıklarımda eksik bulduğunuz birşey var mı?»

«Sabırsızlığınızın nedeni bana yabancı değil,» diye karşılık verdi. «Zekisiniz. İyileşmenizde sizin de rolünüz olsun siz de birlikte çalışın istiyorsunuz. Olumlu karşılanmayacak şey değil.» Kırmızı yanakları, beyaz kaşları var. Güldü mü, küçücük bir Noel Baba'yı andırıyor. «Şimdiye kadar anlattıklarınızda üç şey dikkatimi çekti diyebilirim. Birincisi şu : kendinizi kötü göstermek ve itham etmek için körükörüne bir çaba harcıyorsunuz.»

«Kötüyüm. İtham edilecek bir kimseyim.»

«Alkolün kurbanısınız. Üstünkörü bir gözlem sizde sadece tipik ayyaşlık arazını saptayabilir: ahlaksızlık, toplum hayatına ayak uyduramamak, duygusuzluk, kendine dönüklük, insanlarla ilişki kurmada yetersizlik.»

«E, daha ne öyleyse?»

«Ancak üstünkörü bir gözlem bu yargıya varır, Mister Jordan. Nitekim bu kendini suçlama ve kendini aşağılama eğilimi alkoliklerde görülen bir şeydir. Bununla beraber, bütün alkolikler bir özür, bir hoşgörü de bulurlar kendileri için. Sizde bu yok. Benim anladığıma göre, siz ferahlamanın, baskıdan kurtulmanın yolunu durmadan kendinizi suçlayıp aşağılamakta buluyorsunuz. Bunun bir pişmanlık biçimi olduğu muhakkak.»

«İkincisi?»

«İkincisine gelince, anlattıklarınızda, şimdiki zaman diyebileceğimiz çok yakın geçmişinizden geriye dönmek

istemiyor, asıl geçmişiniz diyebileceğimiz on yıl öncesinden çok seyrek, o da ancak zar zor ve bölük pörçük bilgi veriyorsunuz.»

«Ama anlatmadığım şey yok.»

«Hiç de öyle değil. Karınızı eskiden çok sevmiş olduğunuzu anlattınız. Güzel. Ne var ki 180 sayfalık müsveddede ona tek bir şefkat kelimesi bile ayırmamış olduğunuzu gördüm. Üstelik sonunda onu bıkkınlık, gerginlik ve antipatiyle anıyorsunuz.»

«Kötü insan olduğumu söylemedim mi size?»

«Hiç kimse bu kadar kötü değildir. Karınızı neden sevmiştiniz? Onu sevmekten ne zaman vazgeçtiniz? Üvey kızınızın önceleri sizden nefret ettiğini anlatıyorsunuz. Bu nefret duygusu ne zaman sevgi duygusuna dönüştü? Neden? Shirley'i neden sevdiniz?»

«Onu açıkça anlattım.»

«Ama ben size inanmıyorum. Salt bedensel eyilim sizin gibi karışık yaradılışlı bir insanda asla baş rolü oynayamaz.» Parmağıyla tehdit etti: «Benim gibi yaşlı başlı bir adamı budala yerine koymayın, Bana anlatacağınız çok şey var daha, Mister Jordan. Sizi özürlü gösterecek ipuçlarının bulunduğu muhakkaktır. Hiç kimse yüzde yüz aşağılık değildir. Her insanın içinde iyi bir şey bulunduğu muhakkak.»

«Benim içimde yok.»

«Sizin içinizde de vardır. Üvey kızınızın başka bir kıza şaşılacak kadar benzediğini anlatmıştınız bir aralık. O kız kim? Onunla nasıl bir ilişkiniz oldu?»

Sapsarı kesildiğimi görüyordu herhalde. Yüzümde bir adele oynamağa başlamıştı. «Acelemiz yok, Mister Jordan», dedi, «daha çok zamanımız var. Demek istediğim şu : şimdiye kadar sizdeki gelişimin yalnız sonuçlarını belirttiniz, çıkış noktalarını değil. Yüzeyden geçen şeylerin tablosunu çizdiniz. Hayatınızın derinde ve karanlıkta kalan köklerine hiç ilişmediniz. Örneğin o kızın, hayatınızdaki bu köklerden birini meydana getir-

diğinden son derece eminim. Hem de bizzat o kız, yoksa ona çok benzeyen üvey kızınız değil.»

Ona bakakaldım.

180 sayfa içinde Wanda'yı sadece tek bir cümleyle belirtmiştim. Yine de gerçeğe hemen parmak basmasını bilmişti profesör. Wanda.

Yıllardan, uzun yıllardan beri onun adını yeniden anmış oluyorum şimdi. Onu hiç aklıma bile getirmek istemiyordum artık. Asla...

Wanda.

Adını neden anıyorum yine?

Bana ne oluyor? Profesör Pontevivo'nun yaptığı ne? Profesör haklı.

Her şey Wanda ile başladı. O sıralarda.

İstemiyorum, istemiyorum, bundan söz açmak istemiyorum.

Ama anlatmak zorundayım, kendimi buna zorlamalıyım. Hepsini anlatacağım, her şeyi, en feci şeyi bile. İtiraf edeceğim ki-

Yapamıyacağım. Yapamıyacağım.

Belki saati gelir yapabilirim. Belki Wanda'nın öyküsünü ağzıma alabilirim ilerde.

Wanda.

Wanda.

(Sekreterin notu : Signor Jordan son söylediklerini çok sinirli ve anlaşılmaz bir şekilde söyledi. Bundan sonra ses bandında hiç anlaşılmayan bir kaç cümle daha izliyor. Oldukça uzun süren bir aradan sonra Signor Jordan şöyle diyor:) «Hayır henüz yapamıyacağım...»

2.

«Peki üçüncüsü?» diye sordum Profesör Pontevivo'ya, elimi bir adelesi oynayıp duran yanağıma götürdüm.

«Üçüncüsü de şu: sizin direnmenize karşılık, an-

lattığınız şeylere pekala geçmişinizle ilgili ve aslı olan şeyler karıştığı dikkati çekiyor.»

«Ne demek istiyorsunuz?»

«Şu Doktor Schauberg'in babanıza şaşılacak kadar benzediğini söylüyorsunuz örneğin.»

«Benziyordu.»

«Belki.»

«Belki de ne demek?»

«Belki bu benzerlik gerçekten şaşılacak bir benzerlikti. Belki o kadar da büyük bir benzerlik değildi. Belki de... hm... çok küçük bir benzerlikti gerçekte. Gerçek, diyorum, ama gerçek olan nedir ki? İnsanın, başından geçtiğine, yaşamış olduğuna inandığı şey, değil mi? Olabilir ki, siz ancak şimdi, olup bitenlerden sonra, babanızdan kolay söz açabilmek için, doktor Schauberg'le babanız arasında şaşırtıcı bir benzerliğin varlığına inanıyorsunuz. Babanızla ilişkinizin çok zorlama bir ilişki olduğunu görüyorum.»

«Evet.»

«Ondan söz açmak sizi ürkütüyor o da sizin gerçek geçmişinizle ilgili bir kimse. Ama aynı zamanda da onu anlatmak zorunluğunu duyuyorsunuz. Doktor Schauberg'le benzerliği olduğu kanısıyla; kendinize, farkına varmaksızın, bir köprü kurmuş oldunuz.» Profesör Pontevivo gülümsedi. «Bu türden örnekleri istediğimiz kadar çoğaltabiliriz, dostum. Kendi hesabıma çok memnunum. Doğru yolda ilerlediğimiz belli. Korkunuz boşmuş, beyniniz tahrip olmuş falan değil.. Daha ilk bandlardan bile anlaşılıyor bu.»

«Deli değil miyim?»

«Öyle olsaydınız itirafınızda bu kadar mantıklı bağlantılar olmazdı. Hem böyle sorup durmazdınız da boyuna. Deliler tamamen normal olduklarını iddia ederler.» Yanağımdaki adalenin oynaması durmuştu. «Sizi böylesine zorlayıp etkileyen şey, içinizdeki müthiş savaş. Bir kaç hafta içinde, bütün hayatınız boyunca başaramadığınız bir şeyi yapmaya koyulacaksınız burada.»

«Ne gibi?»

«Hayatınıza yön veren dizginleri ele alacaksınız. Bunu bir başardınız mı başaracaksınız da, varlığınınızı besleyen kökleri açık seçik ortaya koyup da, söz konusu koşullar altında hayatınız ancak böyle geçebilirdi diye inandığınız an...»

«Sonra?»

«... tutkunuzdan kurtulmuş, iyileşmiş olacaksınız,» diye cevap verdi. «Şimdi sizi yine yalnız bırakıyorum. Sabırlı olunuz. Yirmi yıl süreyle, hem ruhunuz hem de vücudunuzla, kendi katiliniz kesilip kendi kendinize karşı çıktığınızı sakın unutmayın. On bir hafta içinde yirmi yılın hesabı nasıl temizlenir? Gördünüz mü ya? Onun için öykünüzü anlatmaya devam edin. Şu karanlık 27 Ekimden sonra neler oldu? Ertesi sabah neler yaptınız. Mister Jordan?»

3.

Ertesi sabah, sevgili Profesör Pontevivo, saat yedide uyanıp, yedide yutacağım hapları yuttum. Sonra banyo yapıp kahvaltı ettim, saat sekizde yutacağım hapları yuttum. Ondan sonra da Düsseldorf'ta «Breidenbacher Hof» otelinde kalan ortağımı aradım. Hep saat beşte kalktığı için onu uyandırmayacağımdan emindim.

«Kostasch.»

«Günaydın Herbert, ben Peter. Nasılsın?»

«Çok iyi, çok iyi. Bu gün telefon edecektim. Ancak öğleden sonra Hamburg'ta olacağım.» Bütün bunların ardında bir anlam, bir niyet, bir hesap olduğu muhakkaktı. Ancak yarın öğleden sonra. Yarın öğleden önce sigorta doktorunda olacaktım.

«İşimiz iş Peter, Krupp'ta çekeceğimiz sahneler için izni kopardık. Nerede istersek orada.» Filmimiz önemli bir bölümü Alman ağır sanayi kulislerinde geçiyordu.

«Bütün atölyeler açık bize. Villa Hügel bile. Sen nasılsın bakalım?»

«Çok iyiyim. Bu gün izinli olabilir miyim, Herbert? Yapılacak önemli bir şey yok nasıl olsa. Kostüm provalarından, bana bir dublör aramaktan başka işimiz yok. Bunlar da ileri bir güne bırakılabilir. Onun için» Bana kolaylık gösterdi. «Tamam Peter-boy, tamam. Dün stüdyoda mıydın?»

«Evet.»

Come Back için iki genç dansöz arıyorduk. Önceki gün birbirinden güzel altmış kız başvurmuştu. Kostasch'ın güldüğünü duydum: «Keşfedilmiş bir istidat var mı?»

«Evet.»

«Kızıl saçlı mı, esmer mi, sarışın mı?»

«Sarışın. Denize gidecektim onunla da...»

«Hay, hay. Sanatın gelişmesini iş edinecek biri gerekli elbette.»

Bunu iş edinen kendisiydi asıl, bizim babalık Herbert Kostasch. Hoş bütün gününü kurban edeceği tek bir kız bile yoktu ya dünyada, isterse dünya güzeli olsundu. Ama yine de figüran kızlar ve dansözlerle ilişkisi dillere destandı.

Bu konuda özel bir metod da geliştirmişti. Yapım şefi Albrecht yeni bir film düzenlemeye girişip de bekleme odasıyla koridorlar güzel, tutkulu kızlarla dolup taştı mı, bizim Herbert Kostasch sabah sabah bu kızlar grupunun arasından geçer, seçeceğini seçerdi. Sonra da Albrecht'e tutalım şöyle derdi kısaca:

«Senin kapının solundaki büyük göğüslü esmer.»

«Hay, hay, şef.»

Albrecht, kapısının solundaki büyük göğüslü esmeri bütün gün bekletirdi bir kere. Akşama doğru, kısa bir konuşmadan sonra, ne yazık ki bu role gitmeyeceğini kıza bildirirdi. Bunun üzerine koca göğüslü esmer, yorgun, üzgün ve kırgın, koridorda ağlamağa başlardı. (En bayağı kızıl saçlılarla en çekingen sarışınlar da ağlardı

koridorda. Bu hep böyle olurdu.) İşte tam bu sırada Herbert Kostasch yeniden sahneye çıkardı. «Ne oluyor canım? İnsan böyle güzel olur da ağlar mı hiç?» Neden ağlandığını öğrenince sözüm ona küplere binerdi: «Ne? Role gitmemek mi? Bu bay Albrecht çıldırmış herhalde. Burada benim sözüm geçer henüz. Bir dakika bekleyin, bayan adınız?»

Kızın adını öğrenince, yapım şefinin odasına girer, kızla hiç ilgisi olmayan bir sürü önemli şey konuşurdu. Neden sonra kayıtsız bir tavırla koridora dönerdi. «Her şey yolunda. İçeri girip ücretinizi kararlaştırın.»

«Ne dediniz... rolü... rolü alıyor muyum yoksa?» diye kekelerdi etkilenen kız.

«Elbette. Sizden iyisini düşünemiyorum.» Bu sırada bütün bu kızlar Kostasch'ın boynuna sarılmaya hazır olurdular. Kostasch şöyle derdi ancak : «Kente epey yol var. Ben yarım saate kadar gidiyorum. İsterseniz sizi de beraber alayım?»

«Elbette bay Kostasch, çok teşekkür ederim. Oh, öyle mutluyum ki...» Bundan sonrasını canavar büyük arabasının pratik, yatıp kalkabilen koltuklarında bitiriyordu. Stüdyo gerçekten de kentten uzakta çok ıssız bir yerdeydi... Bütün kızlar Kostasch'ın arkasından iyi konuşur, hiç birine öteberi armağan etmek zorunda kalmazdı. Rollerini armağan ediyordu onlara ya...

«Hadi bakalım, şansın açık olsun dostum.» diyerek şans diledi bana. Cimri, çalışkan, iki çocuk babası mutlu bir kocaydı. Stüdyodan kente figüran götürdü mü, eve yarım saat kadar gecikirdi. Çok çok yarım saatlik bir gecikme. Karısı gülümserdi o zaman.

«Sağol, Herbert. Albrecht'e söylenecek bir şey var mı?»

«O işi bana bırak. Nasıl olsa telefon edecektim. Yarın sabah görüşürüz dostum. Küçüğe para verme sakın. Rol vereceğine söz ver yeter. Aşkı uğruna oynar o zaman.»

Bir kaç hap daha yutup otelden çıktım, polikliniğe yollandım. Arabayı oldukça uzakta park ettim. Göze batmayacak bir şekilde giyinmiştim. Hastanenin elektro çekilen bölümünde yarım düzine kadar insan beklemekteydi. İşler çok çabuk yürüdü. Bir hemşire adımı sordu önce.

«Hans Wolfram. Bendesdorf, Schlangenbaumştrase 4.» Bana bir numara verdiler. Bu numarayla da çağırdılar.

«On bir numara. Yaklaşın, belden yukarınız çıplak olsun.»

Mühürlü bir zarf içinde verilen elektrokardiyogramın zarfını az bir şey sonra Schauberg yırtıp açtı. Ö gün hava soğuk, sisli ve rüzgarsızdı. Barakanın pencereleri önünden geçen sis bulutları bütün kampa sinmişti. Yakındaki Elbe nehrinde, yük gemileri boğuk boğuk ötüyordu yol açılsın diye.

«Elektro nasıl?»

«Eh işte, pek de iyi sayılmaz sevgili, Mister Jordan» dedi. Schauberg. Bu sabah kendisi de pek iyi değildi. Sinirliydi. Gülümsemesi tıpkı sesindeki alaycı ton gibi ezik ve zorlamaydı. Davranışlarında aksaklık olmasın diye kendini sıktığı belli oluyordu. Bana bir kaç iğne yaptı, yutmam için haplar, içmem için damlalar verdi, sık sık kalbimi dinledi. Bu gün masanın üzerinde yeni ilaç paketleri duruyordu. Parmağımdan kan aldı, kanımı, idrarımı inceledi. Bir aralık fenalık geçirir gibi oldum, bereket kara valizim yanımdaydı, esaslı bir viskiden sonra her şey yoluna girdi yine. «Kür diye buna derler», dedi Schauberg.

Öğle vakti taskebabı konserveleri açıp, sobanın üzerinde ısıttı, ekmek ve birayla ikram etti. Masanın üzerinde ampuller, enjeksiyonlar, ilaçlar vardı.

«Bir bardak daha bira ister misiniz? Ha, fare kapanının kan grubu da sizinkinden.»

«Fare kapanı mı? O da nesi?»

«Herbertştrase'deki Olga'yı tanımıyor musunuz?»

«Öyle ya, şimdi hatırladım. Ne zaman gittiniz oraya?»

«Bu gece. İlaç da almam gerekiyordu.»

«Sizi kente ben götürebilirdim.»

«İşlerim bitmemişti henüz. Hem sokakta beraber görünmemiz de iyi olmaz. İdrarı da fare kapanından alacağız. Göze görünmemek için en iyi çare, yarın sabah erkenden genelevde buluşmamız gerek. Beni bütün kızlar tanır orada. Onlara baktığım olur zaman zaman.»

«Anlıyorum.»

«Orada olmam göze batmaz. Fare kapanı kansızlık çeken bir kızdır, anemiktir biraz. Kanını tahlil etmem olağanüstü bir şey değil. Bayan Misere'i hayli etkilemişsiniz, sizi çok beğenmiş.»

«Çok memnun oldum.»

«Size hayran, sevgili Mister Jordan. Kaethe de bayılıyor size.» Bunu öyle kayıtsızcasına söyledi ki, Kaethe'ye hiç mi hiç aldırmadığı belliydi.

Yarın sabah dostum Gregory Bates'de telefonumu bekleyecek olan Shirley'e telefon edilecek ideal yerin bayan Misere'nin evi olduğunu düşündüm.

«Bu akşam bayan Misere'ye telefon edip Kaethe ile buluşmak için randevu isteyin. Saat... doktora ne zaman gideceksiniz?»

«Saat dokuzda.»

«Öyleyse saat sekiz için randevu alın. Ben de oraya gelip değiştirilecek kanla idrarı veririm size. Kan çok beklemez, zamanı hesaba katmamız gerekiyor. Kalp iğnenizi de muayeneden hemen önce yapmaya gayret edeceğim. Sonra doğru doktora gidersiniz.» Çok konuşmuş, kendini çok sıkmıştı. Yüzü sapsarı kesildi. Gözlerinin altında kara halkalar belirdi birden, zor soluk alıyordu. Düşündüm: ya benim işimi ele aldığı şu sıralarda film çekiminin ortasında hastalanır ya da ölürse?

«Ne düşündüm?»

«Şu Schauberg beni filmde iki, üç hafta oynattı mı, ondan sonra anasının nikahını ister, ben de dopingi eksik etmesin diye ne isterse vermek zorunda kalırım, diye düşündünüz.»

Yepyeni ve güzel bir fikirdi doğrusu. Konserve eti yemeğe devam ettim cevap vermeksizin.

«Benim aklıma da bir şey geldi, sevgili Mister Jordan.»

«Ne gibi?»

«Bu filmi çevirdikten sonra bir kliniğe yatmanız gerekecek. Size böyle doping yapıp, iğnelerle zehirleyip duran vicdansız cani kimdir diye sorduklarında : Bu cani, sevgili Doktor Schauberg'di diyebilirsiniz pekala. O zaman beni Avrupa'da enselediklerinin resmidir. Tamam mı?»

«Tamam.»

«Gördünüz mü ya, zarlar atılmamış henüz.»

«Benim kimseden yakındığım yok. Dürüstlüğe karşı dürüstlük söz konusu burada.» Sırıttı. Ben de sırıttım. «Daha başından beri biliyordum», dedim, «ilişkimiz karşılıklı ve tam bir güvene dayanıyor.»

Aslında ne düşündüğümü ona söylemedim, ne var ki öğle yemeğinden sonra yine aklıma takıldı aynı şey, çünkü öyle fenalaşmıştı ki ayakta duramıyordu artık. Utanmış, sıkılganlığı tutmuştu. «Sis yüzünden, yoksa böyle olmam hiç. Siz çıkıp gezinin biraz.»

Gece benim yattığım eski portatif karyolada şimdi de o yatıyordu, çaresiz olan oydu, suratı öylesine maskeleşmişti ki, her şeyi gibi o da yapay görünüyordu. Eski püskü ayakkabıları, eski beresiyle pejmürde giyimli balmumundan bir adam, gözlerini bana dikmiş, bakıyordu. Kendine hemen morfin yapacağı muhakkaktı.

Sis öylesine yoğunlaşmıştı ki, birkaç adım ötesi ancak görülebiliyordu. Elbe üzerindeki yük gemileri esas-

lı bir konser vermekteydiler. Üzerinde *Adolf Hitler Zaferi* yazılı yıkık bunkerle baraka arasında yarım saat kadar gidip geldim, şaşırmayayım diye de hep aynı yerde yürüdüm. Kendimi birden bire hiç de iyi durumda görmedim, nasıl sonuçlanacağını hiç kimsenin kestiremiyeceği çok şüpheli bir işe girişmiştim.

Neden sonra beni çağırdı, barakaya girer girmez yine o alaycı ve kibirli halini takınmış olduğunu gördüm, geçen akşamki gibi zeki ve zarifti yine. Hiç değişmeyip öyle kaldı, ben de çok geçmeden korkuyu atlattım.

Saat 22 ye doğru otele döndüm. Bayan Misere'ye telefon ettim, isteğimi kabul etti. «Her şeyin icabına bakılacak, Mister Jordan. Ufak bir kahvaltı da hazırlatacağım. Siz geldiğinizde ben uykuda olurum herhalde. Ama bir süre kalırsınız nasıl olsa. Size hoş geldiniz demekten sevinç duyacağım. İstediğiniz randevu için çok teşekkür ederim.»

Gerçekten de canayakın bir bayan. Danimarka Kralı VIII. Frederik gibi büyük senyörlerin, Bayan Misere'nin ana babasıyla içli dışlı oldukları nasıl da belliydi.

4.

Ertesi sabah güneşli bir gündü.

Çok soğuktu, sabahın bu erken saatinde her şey daha bir aydın ve sert görünüyordu. Herbertştrase sessizlik içindeydi. Genelevlerin vitrinleri esnercesine bomboştu, muhabbet tellalları uykudaydılar. Bir sürü iyi giyimli bay, benimle aynı zamanda geldiler. İçlerinden ikisi başları önlerinde ve sıkılgan geçerken, ötekiler birbirlerinin elini sıkarak selamlaştılar, hayli de vakurdular bu sırada.

«Güzel bir sabah, dostum.»

«Nasılsınız azizim, iyi misiniz?»

Sabah postasını yapan baylar! Madamın, akşamları vakit bulamayan iyi aile babalarından söz açtığı aklıma

geldi. Düşündüm: Bu bayların, kısa bir süre sonra makamlarında, mahkeme salonlarında, yazıhanelerinde öfkeli ya da keyifli bir yönetime başlamaları için, burada küçücük bir olayın yaşanması yetiyor demek.

Bayan Misere'nin evi sessizdi. Benimle birlikte gelen iki bayı hararetle karşılayıp «randevu»ları hemen birinci kata çıkardılar. Sarışın Kaethe'nin üzerinde, birinci dünya savaşından önce bakirelerin giydiği kara bir giysi, küçük çizmeler, örgü çoraplar ve saçında da yine bir kurdele vardı. Giyim kuşamı hoşuma gitti.

«Bayan Misere kendisi seçti. Sizi çok seviyor. Her geldiğinizde, bir başka çağın bir başka kıyafetine girmemi söyledi. İlle de beni istemenizin nedenini bilmiyor.»

«Bu giysileri nereden buluyorsunuz?»

«Yüzden fazla kostüm vardır bizde. Bayan Misere, birkaç yıl önce iflas eden bir tiyatronun gardrobunu satın aldı açık arttırmayla.» Salonda özenile bezenile bir kahvaltı masası hazırlanmıştı. Masada çiçek bile eksik değildi. Oda lavanta kokuyordu. Bütün ev silip süprülmüştü, gece işinden kalma tek bir iz bile görülmüyordu.

«Doktor Schauberg burada mı?»

«Henüz gelmedi.»

«Telefon edilebilir mi buradan?»

«Elbette.»

«Amerika ile konuşacaktım.»

Müthiş bir saksonya şivesiyle konuşuyordu : «Uzakyol seferinden dönen kaptanlar sık sık uğrar bize. İşlerini görür görmez Fransa, İtalya ve Hollanda'daki karılarına telefon ederler. Hoş Amerika ile konuşan olmadı ama, ödemeli isterseniz mesele yok...»

Bayan Misere'nin, dosyalarla dolu bürosuna girdik, dostum Gregory Bates'in numarasını verip Los Angeles'le ödemeli bir konuşma istedim. Shirley mektubumu aldıysa şimdi onun bürosunda bekliyor olmalıydı. Los Angeles'te saat gecenin on biriydi. «Vaktim çok dar, bayan. Hemen konuşabilecek miyim acaba?»

«Bir kaç dakikaya kadar. Sizden önce çok konuşma yok efendim.»

Telefon sesini duyalım diye kapıyı açık bıraktık, salonda kahvaltıya oturduk. Şampanya da vardı ama, canım çekmedi. Doktora gidecektim. Kaethe yalnız başına içti. («Şampanya en sevdiğim içkidir.») Havyarda en sevdiği şeydi, havyar da vardı «Ah Mister Jordan, öyle mutluyum ki.» Kaethe'nin yüzü, Noel ağacı önünde duran bir çocuğun yüzünden farksız, pırıl pırıldı. «Walter bana, sizin için çalıştığını söyledi.»

«Öyle.»

«Bir kaç hafta daha sabret, dedi, evlenip Avrupa'dan ayrılırız.»

«Öyle», dedim yine. Bir kızın kıkırdayarak geçtiğini, ardından bir erkeğin de güldüğünü duydum. Küçük, taze francalamla tereyağı ve reçelimi yerken, bir kaç dakikaya kadar Shirley'nin sesini duyacağımı, bir saat sonra da sigorta doktorunun karşısına çıkacağımı düşündüm. 50 bin marka kavuşunca, Schauberg'in çaresiz Kaethe'yi sap gibi ortada bırakacağı da geçti aklımdan.

«Doğu blokundan batıya kaçtığım sıralar sık sık intihar etmeyi düşündüm. Öylesine bir umutsuzluk içindeydim. Şimdi her şey yeniden yola giriyor. Masallardaki gibi tıpkı, inanamıyorum.»

Ben de, diye düşündüm. Ah, zavallı Kaethe...

«Neden kaçtın?»

«Yedi tane yılan balığı yüzünden.»

«O da ne demek?»

«Ne budala karı olduğumu dün de söylememiş miydim size? Böylesi gelse gelse benim başıma gelir. Hani Leipzig'de kondüktördüm ya. Bir cuma akşamı bizim arabaya iki sarhoş bindi. Thaelmann caddesinin köşesinde. Gençten iki herif. Yanlarında da yılan balığıyla dolu koca bir sepet. Ama size ne bundan değil mi?»

«Sen anlat, anlat. Daha telefon gelmez nasıl olsa.» Leipzig'li Kaethe anlatmaya devam etti: «Yılan balıklarının iriliğine de diyecek yoktu doğrusu.»

«Ee?»

«Bir balık kurumundan gelen balıkları o iki herif Goetheplatz'daki bir mağazaya götürüyorlardı. İçlerinden biri sarkıntılık etti bana, sonra barışalım diye de balıklardan yedisini bana verdi.»

«Sen de aldın mı?»

«Hem de sevinerek. Birini eve döner dönmez yedim. Füme balıktılar. Eh, ertesi gün sabah saat altıda kapım çalındı. Polis.» Şampanyayı içti. «Yoksa garson içecek. Nasıl olsa bütün şişeyi ödeyeceksiniz. Tramvaydaki yolculardan biri beni ihbar etmemiş mi... Yılan balıkları da kamu malı tabii, sonunda balık fabrikasına yollandık, bütün işçileri fabrika avlusuna topladılar. Bana yılan balıklarını veren iki işçiyi göstermemi söylediler. Baktım, korkudan ikisinin de suratları sapsarı...»

Dışarda bir kapı açıldı, sesler duyuldu.

«İşte geldi.»

«Kim?»

«Schauberg. Fare kapanı da orada. Şimdi hemen odasına çıkar, önceden hazırlanmıştır her şey. Sonra da buraya iner. Tam yirmi dakika, bir ileri bir geri, yürüdüm durdum.»

«Nerede?»

«Balık fabrikasının avlusunda. Anlatıyorum ya işte»

«Öyle ya canım. Peki sonra?»

«Buradakilerden hiç biri değil, dedim. İşbaşı edeceğim için o sıra bıraktılar beni, ama akşamüstü yine geldiler. Soru soru üstüne, tehdit tehdit üstüne. Ondan sonra her akşam geldiler. Yedi balıktan altısı duruyordu daha, onları alıp götürdüler.» Kaethe'nin aptal, zavallı yüzünde bir yas ve öfke havası belirdi. «Yılan balığı çok ağır balık. Hepsini bir oturuşta yiyemedim elbette. Benim ev sahibi kadına Alman Demokratik Cumhuriyetinin düşmanı olduğumu söylemişler. Dresden hava akınında başlarından aşağı fosfor yağmış da tam üç saat yanmış durmuşlar, o zamandan beri de esintilidir biraz.

Beni düşman saydıklarını korkuyla haber vermişti bana. Yılan balığını bana kimin verdiğini hatırlamazsam beni tuttukları gibi bir traktör işletmesine geçireceklerini bildirdilerdi tramvayda. Ondan sonra her akşam, ama her akşam, polis kapıya dayandı durdu. Kimi zaman da benden önce geliyor odamdaki bütün eşyayı altüst ediyorlardı. Bir soru yağmurudur gidiyordu boyuna. Sonunda sinirlerim bozulunca, selameti kaçmakta buldum. Böylesi gelse gelse budala bir karının başına gelir ancak diyorsunuzdur şimdi.»

«Neden öyle diyeyim?»

«Normal bir insan o iki herifi ele verip rahata kavuşurdu da ondan.»

Telefon çaldı.

Saat 8 i 22 geçiyordu.

Kaethe'nin ardından büroya girdim. Ayağında çizmeleri koşuşuyor, eteği dalgalanıyor, çoraplarındaki örgüler arasında cildi pespembe ve taze görünüyordu. Daha hala aklı yılan balıklarında olan Kaethe, telefona üzgün bir yüzle cevap verdi, sonra başını kaldırıp baktı:

«Amerika...» Alıcıyı elime tutuşturduktan sonra yanağıma ürkek bir öpücük kondurdu. Koşarak dışarı çıktı. Kapı kapandı. Yalnızdım. Bir kız sesi Biraz beklememi söyleyince, oturdum, kanapenin üzerindeki işlemeli yazıyı okudum: *Rahat Bir Vicdan Yumuşak Bir Yastığa Benzer.*

«Los Angeles'i arıyorum... Bradshaw 43 24 35.»

Burası New York... Los Angeles'i veriyoruz. 43 24 35...»

«Alo, Los Angeles telefonda, lütfen konuşunuz.»

Sonra, eski dostumun sesini duydum birden : «Gregory Bates konuşuyor.»

«Gregory, ben Peter. Mektubumu aldın mı?»

«Aldım.» Sesi çok pürüzsüz ve net geliyordu. Büro güneşliydi. Kahvaltıda içtiğim kahveden de hayli ısınmıştım. Kendimi enikonu kuvvetli ve iyimser hissediyordum. Ama bu, beş saniye sürdü sürmedi.

«Ben de sana yazdım, Peter.»

«Ne var? Bir şey mi oldu?»

«Ne yazık ki öyle.»

«Yoksa Shirley'le mi ilgili bir şey?»

«Evet.»

«Ne oldu?»

«Telefonda ancak bu kadarını söyleyebilirim...»

«Ne olduysa söyle, anlat bana.» Oturduğum yerden fırlamıştım. *Rahat Bir Vicdan...*

«Kendisi yanımda canım, vereyim de konuş. Yaralı falan değil, sağlığı da yerinde. Başka bir şey oldu...»

«Ne oldu?»

«Sesini duyan yok mu?»

«Hayır.»

«Ama benimkini duyarlar belki. Müşterilerim var. Dikkatli olmalıyım.»

«Allah aşkına söyle artık.»

«Shirley ile Joan'u hemen Hamburg'a aldırtmalısın bana kalırsa.»

5.

Birkaç saat önce Los Angeles'te olanları bir süre sonra Gregory Bates'in mektubundan, daha sonra da daha kesin çizgilerle Shirley'den öğrendim. Telefonda arkadaşım yarım yamalak cümlelerle ve imalı konuştuysa da ben yine feci bir şeyler olduğunu anlamıştım.

Üvey kızımla dostumun başından geçenleri bu gün bildiğim ayrıntılarıyla anlatıyorum. 28 Ekim 1959 günü, öğleden önce saat 11'e doğru Pacific Palisades postanesine giden Shirley, adına bir mektup gelip gelmediğini sordu. 27 Ekim günü Hamburg'tan yolladığım mektubu kendisine verdiler. O sırada bayan Hermine Gottesdiener de yanımdaydı. Mektubumu götüren jet uçağı, kuzey kutbuyla Kanada üzerinden uçarak tam saatinde gelmişti.

Mektubumu okuyan Shirley, ona bildirdiğim üze-

re, dostum Gregory Bates'e telefon etti. Gregory Bates o sabah bereket (ya da aksi gibi, kim bilebilir bunu şu sırada?) evdeydi. O da kendisine gönderdiğim mektubu almıştı.

«Sakın sinirlenme, Shirley» dedi Bates, «saat üçte bana gel. Ben de o zamana kadar daha bir hazırlıklı olurum.»

«Ne olursunuz Greg amca, anneme telefon ediverin. Paddy, beni bir film için tutuyormuşsunuz gibi görünelim istiyor.»

«Okey.»

Shirley eve döndüğünde o telefon etmişti bile.

«Gregory seninle görüşmek istiyor» dedi karım Shirley'e, «sana montajcılık verecekmiş. Saat üçte onda olacaksın.»

«Stüdyoya mı gideceğim?»

«Hayır evine. Geç, çok geç de kalabileceğinizi söyledi.»

«Neden?»

«Çevireceği filmde belgesel materyel kullanacakmış. Seninle Fox arşivine gidip eski dünya haberleri filmlerini seyredecek.» Zeki Gregory, her şeyi düşünmüştü.

Ne yazık ki her şeyi değil.

6.

O 28 Ekim günü Hamburg ne kadar soğuksa, Los Angeles de o kadar sıcaktı. Shirley'nin üzerinde büyük mor noktalı beyaz, kolsuz bir keten giysi, ayaklarında da mor sandallar vardı. Küçük arabasının tentesini açıp geri atmıştı. San Pedro körfeziyle Pasifik'ten esen sıcak lodos rüzgarı yüzünü okşuyordu. Aralarında Gregory'nin de evi bulunan güzel villalar semti Clarence Park'a doğru yol aldı. Gregory benden biraz daha yaş-

lı, uzun boylu, ince yapılı, saçları çoktan ağarmış bir erkekti. Hindistan başbakanı Nehru'ya benzerliği şaşılacak bir şeydi. Candan bir adam oluşu, serveti ve sevimliliğiyle, Los Angeles'in en gözde yüz bekarı arasında yıllardır liste başını çekenlerdendi. Shirley'i kucaklayıp öperek karşıladı.

«Hemen gidiyoruz yavrum.» Beni tanıyalı beri Shirley'i de tanıyordu. Üzerinde açık renk bir yazlık giysi, evden çıkıp, Shirley'nin yanında topallayarak arabaya yöneldi. Savaşta bir bombardıman uçağının pilotluğunu yapmıştı. Bir Alman uçaksavar şarapneli ağır yaralanmasına sebep olmuştu. Zar zor yürüyebiliyordu.

«Nereye gidiyoruz Greg amca?» Shirley konuşurken yutkunup duruyor, ağlamamak için kendini zor tutuyordu.

«Romaine Building'e. Santa Monica bulvarıyla Holloway Drive'ın kesiştiği yerde.»

Shirley gaza bastı. Saçına mor bir eşarp bağlamıştı. Tek bir yayanın bile görülmediği, palmiyeleri tozlu, beyaz yolları kimsesiz, sakin villalar semtinden geniş Atlantic Boulevard'a saptı. Bulvar üzerinde pırıl pırıl, sarı kırmızı arazözler ilerliyordu bu sırada. Sıcak asfalttaki su hemen buhar haline giriyordu. Huntington Drive'dan sola sapan Shirley, Pasadena'nın sıkışık trafiğinden geçti. Gregory bütün bu süre içinde Shirley'i gözden geçiriyordu. «Böyle surat asıp durma hadi», dedi Shirley'e.

«Greg amca, bilseniz ne mutsuzum. Ölsem daha ivi.» Lincoln Park, küçük gölüyle yanlarından kaydı gitti. Shirley, çimlerin üzerinde oynayan bir sürü çocuk gördü.

Çocuklar...

Başını çevirip ileri baktı hemen.

«Annene söylemeyi göze alamadığını yazıyor Peter.»

«Öyle.» O sırada nasıl bir duyguya sahip olduğunu bana daha sonra anlattı: utanç ve nefret duygusu. Hem kendinden hem de benden nefret ediyordu o gün. Peter

şöyle yazıyor. Peter şöyle diyor. Hepsi de yalan, yalan, yalan. Ona yaptığım haksızlıkların sonu yoktu. O da hepsini sineye çekiyor, kendini savunmuyor, yapılan haksızlıkları kabulleniyordu. Hayır, o sıralarda aşkımın beni ona bağladığı falan yoktu.

«Stüdyodan bir delikanlıymış diye yazdı bana.»

Shirley ancak başını eğebildi. Bu yalanı, bütün yalanlar içinde en acınacak yalan kabul ettiğini bana daha sonraları söyledi: stüdyodan bir delikanlının çocuğunun babası olduğu yalanını...

«Adını söyleyemez misin bana?»

«Hayır.»

Gregory içini çekti. «Şu kahrolası hergeleyi işe bulaştırmamak için değil mi? Sizin kuşağın komikliğine de diyecek yok. Bizim zamanımızda çok daha başkaydı böyle şeyler. Peterle ben böyle bir şey yapsak düzeltmesini de bilirdik.» Shirley'nin alt dudağının titrediğini görünce, hiç durmadan devam etti. «Şimdi sola sap, sonra köprüden geç.» Mission Road'u arkada bırakıp, kirli Los Angeles nehrini geçinceye kadar bekledi. Brooklyn Avenue'de yine konuşmağa başladı: «Greg amcan her şeyi yoluna koydu merak etme. Hekimin adı doktor Arrowhead. iyi bir adam. Savaştan önce de tanırdım onu. Seni muayene edip, bir gün söyleyecek» Shirley, Boulevard'ın aşağı ucuna ulaşmıştı. Şimdi kuzey batıda ilerleyip Elysian Park'ın yanından geçti, Biraz sonra da sola dönerek geniş Santa Monica bulvarına girdi. Burada yüksek işhanları arasında, hava fokur fokur kaynıyordu sanki. Tüten hava gözleri kamaştırıyor, yumuşamış asfalttan dumanlar çıkıyordu. «Doktorun muayenehanesi Okyanusa karşı, Palos Verdes Estates'te. İki, üç gün kadar devam ettiğini söylerim annene...»

«Yanımdasm diye öyle seviniyorum ki. Çok korkuyorum.»

«Seni yalnız bırakmam yavrum.» dedi Greg. «Doktora da gelirim seninle birlikte.»

«Hayır, onu istemem.»

«Ama doktor istiyor. Beni görmek istiyor da ondan. Çok dikkatli olması gerekiyor, sen de bilirsin.»

Shirley arabayı, Pountain Avenue ile Alta Visla Boulevard'ın kesiştiği yerde bir garaja bıraktı. Gregory ceketini çıkardı. Shirley'nin yanında ve ter içinde, topallayarak yürüyordu. Benzin kokan buram buram tüten caddeden geçip Hollaway Drive kavşağına kadar yürüdüler, yirmi beş katlı yüksek ve kocaman Romaine Building oradaydı.

Girişteki geniş hol daha bir serindi. Çeşitli katlarda duran asansörlerle ekspres asansörler vardı. 13 üncü kata çıktılar. Venediğin eski zindan koridorlarındaki hava esiyordu burada. Neon ışığı yanan ve sonsuza dek uzanıyormuş gibi görünen bir koridordan, hekim ve avukat odalarının, bir reklam bürosunun bir danışma odasıyla ortopedi salonunun yanından geçtiler. Romaine Building'te yüzlerce firma ve işyeri, kitabevleri, vergi uzmanları, manken acentaları, hatta bir radyo istasyonunun stüdyoları bile vardı.

Shirley ile Gregory, İsa sakallı, aydınlara özgü bağa gözlüklü, alabros saçlı bir kaç gencin koşarak girdikleri büyük ve açık bir kapının önünden geçtiler. Çağdaş tabloların asılı durduğu bir holün sonunda büyük bir salon gördü Shirley. Elektrik ışığı altındaki bir sürü insan, bir kürsüye bakıyorlardı. Kürsüde, önünde gerçeküstü bir tablo tutan bir adam vardı. Shirley adamın sesini duydu : «... ikinci ve üçüncü kez. Ondördüncü sırada, soldaki yüz elli dolar, teşekkür ederim.» Sanat galerisinin kapıları açık durduğuna göre loş salonda dayanılmaz bir sıcak hüküm sürmekteydi.

«İşte burada», dedi Gregory. Beyaz bir kapıyı çaldı. Kapıya iliştirilmiş plakayı Shirley ürpererek gözden geçirdi:

PAUL ARROWHEAD
Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı

Genç bir hemşire kapıyı açtı. Shirley ile Gregory de sinirli ve heyecanlı oldukları için, hemşirenin sinirli ve solgun halini farkedemediler. Yüzü sapsarı kesilmiş olan hemşirenin tam arkasında duran sigaralı gençten adamın önünde konuşamıyormuş gibisine kaş göz ettiğini de göremediler.

«Günaydın, hemşire. Doktorla randevumuz var. Adım.»

«Biliyorum efendim», diyerek Gregory'nin sözünü kesen hemşire sıkıntılı bir tavırla devam etti: «Girin lütfen.» Shirley ile Gregory içeri girdiler. Arkadaşım penceresiz bekleme odasındaki bir koltuğa doğru yürüdü. Bu odada da neon ışığı yandığı için, bütün odadakilerin yaşayan ölülerden farkı yoktu. «Beklemiyeceksiniz.» dedi hemşire duraksayarak. «Doktor sizi bekliyor.»

Gregory hiç bir şeyin farkında değildi hala. Durumdan memnun, hayretle sordu: «Olur şey değil, bizden önce kimse yok mu?»

«Hayır.»

«Peki bu bay?»

Sigaralı genç, kısaca cevap verdi: «Ben bir teşhis bekliyorum.»

Tedirgin hemşire ikinci bir kapı açtı.

Doktor Arrowhead'in muayene odasında ceketsiz iki adam duruyordu, sol koltuk altlarında tabancalar asılıydı. Beyaz bir yazı masasında da renkli gömleği ter içinde, daha yaşlıca üçüncü bir adam oturmaktaydı. Pipo içen bu adamın pantolon askısı da renkli ve el örgüsüydü. Arkadaki açık kapıdan geçilen ameliyat odasında, kuvvetli lambalar, camlı gereç dolapları ve jinekoloji sandalyesi arasında duran yarım düzine kadar kadın ve genç kız, korku ve utanç içinde, ve sus pus olmuş, heykeller gibi kıpırdamaksızın duruyorlardı. Göm-

lekleri renkli ve ter içindeki silahlı adamlar gibi, bu kadın ve kızlar da yeni gelenlere bakmaktan kendilerini alamadılar. Hiç kimse konuşmuyordu. Pencerenin yanındaki beyaz kılıflı bir divanın üzerinde hekim gömlekli yaşlıca bir adam oturuyordu. Başını trajik bir hareketle iki elinin arasına gömmüştü. Yeni gelenlere bakmayan tek insan oydu. Gelgelelim, Gregory onu tanımakta gecikmedi: Doktor Arrowhead.

7.

Biraz önce anlattıklarımla bundan sonrakiler benim anlattığımdan bir kaç kez daha hızla gerçekleşti elbette. Ön odadaki cinayet masası memuru hemen fırlayıp Gregory'yi muayene odasına sokmağa yeltenmişti. «Yaklaşın, yaklaşın müfettiş sizinle»

Daha ileri gidemedi. Gregory burada ne olup bittiğini anlamakta gecikmemişti. Birden döndüğü gibi yumruğu yapıştırdı. Detektifin mide boşluğuna inen yumruk çok kuvvetli değilse de hiç beklenmedik bir anda indiği için, detektif gerilemiş, bir koltuğa çarpıp oturakalmıştı.

«Hadi...», diye bağıran Gregory, Shirley'i muayenehanenin kapısına sürükledi. Bu sırada masada oturan müfettiş de fırlamış, yanımdaki öbür iki detektif de şaşkınlıktan ancak kurtulmuşlardı. Shirley koridora fırladı. Gregory ardından izledi. Muayenehanenin dış kapısını bir vuruşta kapattı ardından.

«Asansöre değil, şuraya...»

Topuklarından çekiç sesleri çıkan Shirley, sanat galerisinin açık kapısına doğru atıldı. Gregory'nin soluk soluğa konuştuğunu duydu: «Ben de geliyorum ardından...»

Ayakları dümdüz döşemenin üzerinde kayan Shirley, şöyle yarım bir dönüş yapınca, sakat bacağı tökezleyen arkadaşımın, bir plastik eşya firmasına ait en yakın kapıyı hızla açıp ortadan yokolduğunu gördü : *Bur-*

roghs Plastik Torbalarını Kullanınız. Hemen bir saniye sonra da, Shirley sanat galerisinin kapısında toz oldu.

Koşmaktan çok tökezleyerek hole ulaştı. Bir kürsünün ardındaki görevli kız hayretle bakınca, Shirley kendini gülmeğe zorladı: «Öyle koştum ki...» Yavaşlamalıyım. Soluğum tıkanacak. Memur mekanik bir şekilde başını salladı, uzaklaştı.

Hemen az bir şey sonra Shirley koridordan gelen sesleri duydu.

«Johnson, Hugfes, aşağıya...»

Shirley artırma salonuna doğru kayıverdi. Kapıdan uzağa, daha uzağa. Koridordan görünmemeliydi. Salon havasız ve boğucuydu. Kuvvetli lambaların ışığı. Sürüyle insan, sert koltuklara sıra sıra dizilmişlerdi. Bir takım gençler de duvarlara yaslanmış, öyle duruyorlardı. Bağa gözlükler. Dazlak kafalar. Egzistansiyalist tipi saçlar. Soğuk komisyoncu suratları. Sanatseverler, Artırmayı yöneten memura bir tablo uzatıldı.

«Sıra katalogdaki 114 numarada. «Dünyanın Sonu». Lazarus Strong'un yağlı boya soyut tablosu...»

«Uzakta olamazlar.»

«Siz koridora bakın, biz asansörle çıkıyoruz.»

«Jeo, merkezi arayın. Aşağıdaki trafikçilere haber verilsin. Ön cepheyle arka cephe tutulsun.»

«Okey, şef.»

Adımlar. Sesler. Artık hafiflemişti bunlar. Sürek avı başlamıştı artık. Shirley kıpırdamaksızm duruyordu. Salonda boya ve tuvalet kokusu, pudra, sigara ve ter kokusu vardı. Dışardaki seslerle adımlar iyice kesildi. Burada kimsenin gözüne çarpmamıştı.

«Sayın bayanlar, baylar, Profesör Nathanson'un eleştirisinden bir kaç satır okuyorum: «Dünyanın Sonu» genç sanatçının şimdiye dek yarattığı en olgun eserdir. Büyük Amerikan soyutçuları Tobey ile Pollock'u adım adım izlemiş olan sanatçı, bu eserinde bilinçli şekilciliği şimdiye dek görülmedik bir kesinlikle reddet-

mektedir. Fırçasının, bütün ruhsal dalgalanmalara otomatik olarak uyduğunu görüyoruz burada...»

Koridorları taradılar. Asansörlere baktılar. Öncephe. Arka cephe. Trafik polisi. Tam bir baskın için her şey hazırdı. Ameliyat odasındaki kadınlar tuzaklarına düşmüştü bile. Doktora gelen her kadını yakaladılar. Doktoru ele veren biri olsa gerekti.

«Strong, «Dünyanın Sonu»yla yüzde yüz saf ve ilk kişisel eserini yaratmış, ruhsal bir çözüme ulaşmıştır...»

Buradan çıkamayız artık. Bizi bulurlar. Bizi muhakkak bulurlar, diye düşünüyordu Shirley. Ne var ki, o da otomatik olarak yalnız ruhsal dalgalanmalara uyuyormuş gibisine, duvar boyunca salonun arkalarına kayıp duruyordu. Arttırmayı yöneten memurun konuştuğunu hala görüyordu ama, (bana daha sonraları anlattığına göre) bir an geldi, ne dediğini hiç anlayamaz oldu.

8.

Sonunda beni cezalandırmaya karar verdin Tanrım. Artık seyirci kalmak niyetinde değilsin. Bu kadarı fazla kaçtı artık. Bundan fazlasına göz yummayacağını biliyordum. Çok suç yüklendim. Annemin evliliğine gölge düşürdüm. Senin emirlerini bildiğim, sana inandığım halde onu aldattım, ona yalan söyledim, onu arkadan vurdum. Peter sana inanmıyor. O erkek. Bense kadınım; bir kadına, üstelik bütün kadınlar içinde anneme, nasıl haksızlık ettiğimi de biliyordum pekala.

Annem beni hiç sevmedi. Ben de onu sevmemek hakkını tanıdım kendime. Beni hep uzaklaştırdı durdu kendinden, ana baba evi nedir tattırmadı bana, gençliğimi bir yalnızlık ve yabancılık cehennemine çevirdi. Yabancı insanlar arasında büyüdüm, evimde güleryüz görmedim, hep sabır gösterdim. Benim güzel annem kendi hayatını yaşamak istedi hep, bense ona engel oldum. Bana hep soğuk bakışlarla baktı, yakınlık göstermedi. Davranışları hep kötüydü bana. Ben de kötü ve

pervasız olmakta sakınca görmedim. Bununla beraber, korkuya, vicdan azabına kapıldıkça, yaptıklarımdan utanç duydukça, şöyle düşündüm hep : sen annenin değil, sana kayıtsız kalan yabancı bir kadının evliliğini tehlikeye sokuyorsun sadece.

Aşağılık bir şeydi bu, biliyorum. Hiç kimse kendisine haksızlık edildi diye haksızlık etmeğe kalkışmamalı. Ben annemden çok, hem de çok daha haksızlık etmiş oldum. Günahtan günaha, kötülükten kötülüğe atladım durdum. Ne günah çıkardım, ne de tövbe ettim. Şimdi de çocuğu, vücudumdaki doğmamış çocuğu öldürmek niyetindeyim. Neden? Peter'i seviyorum da ondan. Cinayetle atbaşı giden bu sevgi ne menem bir sevgidir? Bir zamanlar aşkımızı nasıl da güzel ve saf bir sevgidir diye nitelemiştim. Saf mı? Güzel mi? Bizim aşkımız kirli bir suçtan başka bir şey değil, ben de suçlu ve kirliyim. Tanrım, şimdi sen.

«Dikkat etsenize canım.»

Shirley irkildi. Salonun en arka sırasında oturan parlak, kırmızı giysili bir kadına çarpmıştı. Başındaki parlak kırmızı şapkada yapma bir meyva bulunan kadın Shirley'e öfkeyle bakıyordu.

«Özür dilerim», diye fısıldadı Shirley.

Her şey yeniden dirilmişti: salondaki sıcak, boğucu hava, çiğ ışık, kalabalık, kalabalık.

«... işte böylece Lazarus Strong, mavi, pembe ve altın sarısı gibi üçlü bir bileşimden meydana gelen renklerini, dünyanın oluşuyla ilgili soyut bir gösteri fikrine dayamaktadır...»

«... bu mavi, pembe ve altın sarısı lekeler onun sanatında asıl olan değil, sadece anlatmak, açıklamak istediği şeyler için atılmış ilk adımlardır. Sayın bayanlar, baylar, 1000 dolar. Artıran var mı?» Artırma memuru alnındaki teri sildi. Shirley, adamın tutup yukarı kaldırdığı küçük yağlıboya tabloya baktı. Üstüste, yanyana, birbirine karışmış altın sarısı, pembe ve mavi köşeli lekeler. Yapma meyva şapkalı bayan elini kaldırdı:

«1200.»

«1300.»

«1400.» Başka eller de kalkmıştı havaya.

«Ön tarafta solda 1400. «Dünyanın Sonu» için daha fazla veren var mı?»

«1600.» Bir dazlak kafalı.

Shirley irkilerek arkasına baktı. Çıplak kolu, pencereleri örten ağır kadife perdelerden birine çarpmıştı. Öbür yanından vuran güneş ışığı perdeyi soba gibi ısıtmıştı.

«1600. Daha artıran?»

Ellerle sesler daha bir çekingendi artık.

«1650.»

«1700.»

«1700. Başka yok mu?»

Greg amca oradaydı işte.

Shirley, Gregory'yi kapıda gördü birden. Gregory dört bir yanında Shirley'i arıyordu. Shirley'nin içini çılgınca bir umut kapladı yeniden.

Bir de sıvışmayı başarırlarsa?

«1800. «Dünyanın Sonu»na 1800 veren?» Artırma memuru başını kaldırmış, bakışlarıyla dört bir yanı tarıyordu.

«Greg amca...» diye seslendi Shirley yavaşça.

«Şşşt», dedi meyva şapkalı kadın öfkeyle.

Gregory hiç bir şey duymamıştı.

Shirley sağ kolunu kaldırdı. Shirley'yi gören Gregory başını salladı, topallayarak ona doğru ilerlemeğe koyuldu. Aynı anda da artırma memurunun seslendiği duyuldu: «1800 dolar, bir, iki, üç. Arkada pencere dibindeki genç bayan çok teşekkür ederim.» Bütün bakışlar kolunu hala havada tutan Shirley'e çevrilmişti. Sanat galerisi görevlilerinden biri yaklaştı.

«Nakit mi vereceksiniz çek mi, bayan?»

Shirley kolunu ancak şimdi indirebildi: «Ben mi? Neden? Nasıl? Ama ben tabloyu almak niyetinde değilim ki.»

«Özür dilerim, az bir şey önce üzerinizde kalmıştı 1800 dolar verdiniz ya.»

«Ben şuradaki baya işaret ettim.»

Kaynaşma.

«Ne oluyor Watts?»

«Bayan tabloyu istemediğini söylüyor.»

Kuvvetli kaynaşma.

Sıcak her an başına vuracakmış gibi görünen kara giysili, beyaz gömlekli, gümüşi boyunbağlı artırma memuru sinirlendi: «Bu da ne demek oluyor?»

«Bir anlaşmazlık sayın bayanlar baylar, izin verin de anla»

Ama Gregory'yi konuşmağa bırakmadılar. Huzursuzluk artık öfke ve bağırıp çağırmaya dönüşmüştü. Bütün oradakiler çileden çıkmıştı sıcaktan ötürü. Şimdi gerilmiş sinirlerini boşaltmak yolundaydılar.

«Bu da ne demek?»

«Amma da terbiyesizlik ha.»

«Dünyanın Sonu»nu alıyor musunuz almıyor musunuz?»

«Almıyorum», diye seslendi Shirley.

«Alıyoruz», diye bağırdı Gregory. Meyva şapkalı bayan işaret parmağını tehdit edercesine kaldırdı: «Siz de kim oluyorsunuz?»

«Çıkıp gidin buradan hadi.»

«Watts, polis çağırın.»

«İstemez», dedi derinden gelen bir ses. Shirley irkilerek arkasına döndü. Gömleği tere batmış, el örgüsü askılı polis müfettişi kapıdaydı. Piposu dişlerinin arasmdaydı yine. Arkasından öbür iki detektif de geldiler. Onların koltuk altlarında da koca ter lekeleri var, dı. O gün Hamburg ne kadar soğuksa, Los Angeles de öyle, insafsızcasına sıcaktı.

9.

«Peki sonra?»

«Gregory yarım yamalak cümlelerle üstü kapalı konuşmuştu müşterileri anlamasın diye, ama ben her şeyi olduğu gibi anlamıştım. Bayan Misere'nin bürosunda, iki elimin arasındaki alıcı kulağımda, Gregory'nin anlattıkları beni hiç ilgilendirmezmiş gibi sessiz sedasız, oturuyordum. «Bizi Wilshire Boulevard karakoluna götürdüler. Ötekilerle birlikte. Saat dörtte avukatım geldi. Saat altıda serbest bıraktılar bizi ama şarta bağlı olarak.»

«Sonra?»

«Bütün kadınlar daha önce muayene edilmişti.»

«Anlıyorum.» Polis, Shirley'nin gebe olduğunu biliyordu artık.

«Dört hafta sonra gelip yine muayene olacaklar. Sonra bir kez daha. Bunun ne demek olduğunu anladın sanırım!»

«Evet.» Gregory, Shirley'e artık yardım edemez, Shirley'e artık Amerika'da hiç bir doktor yardım edemez demekti bu.

«Gittiğimiz adamın aleyhinde ceza davası açılacak. Tanıkların da katılmasıyla, Anlıyor musun?»

«Evet.»

«Polis Joan'a telefon edecekti...»

«Joan'a mı?»

«... ama sonra vazgeçtiler. Avukatım polise beni gösterdi... yani benmişim gibi...» Yani Shirley'nin çocuğunun babası Gregory'miş gibi.

«Anlıyorum.»

«Bu böyle ne kadar idare edilir, bu kadarıyla yetinirler mi bilmiyorum. Joan'u her an arayabilirler diyor benim avukat.»

Her an her şeyin sonu gelebilirdi demek.

«Onun için Shirley ile Joan'u bir an önce Hamburg'a aldır diyorum.»

«Peki ama Shirley orada bulunmak zorundaysa... dava açılacaksa...»

«Ben burada kalıp her şeyi üzerime alırsam avukatım idare ederim diyor. Yalnız bir süre Avrupa'da kalmanız şart. Avrupa'da ne olursa olsun, buradan görüp inceleyemezler. Ne demek istediğimi anladın sanırım?»

«Evet, Gregory. Teşekkür ederim.»

«Joan'u hemen bu gün ara. Vakit geçirme sakın.»

Sustum.

«Şimdi sana Shirley'i veriyorum. Hoşça kal, Peter. Hayırlı işler.» «Sağol.»

«Peter?» Shirley'nin çocuksu sesi iyice kuvvetsiz çıkıyordu.

Sesini duyar duymaz, işlediğim suçun nasıl da büyük olduğunu anladım.

Kekeleyerek konuşabildim ancak: «Şekerim, canım... bana güven... seni seviyorum... seni seviyorum... Hemen bu gün Joan'u arayacağım... bana gelirsiniz... ne kadar çabuk gelebilirseniz...»

«Peki Peter.»

«Bir çaresine bakarız...»

«Evet. Peter.»

«Her şey yoluna girer...»

«Evet, Peter.» Yavaşçacık konuştu : «Ama çabuk olmalıyız. Ben artık»

«Bir iki güne kadar burada olursun.»

«Evet, Peter. Evet. Lütfen.»

Sonra, telefonun önünde oturdum kaldım, gözlerimi boşluğa diktim. Kafamı bir türlü toparlayamıyordum. Bir de bu eksikti. Bu kadarı da fazlaydı doğrusu. Polis her an Joan'un kapısını çalabilirdi. Belki kapıya dayanmışlardı bile. Belki her şeyin farkındaydı artık.

«... niz var, Mister Jordan?» Cümlenin ancak sonunu duyabildim. Schauberg, sırtında eski kahverengi giysi, karşımda duruyordu. Beni endişeli bir bakışla süzdü: «Bir derdiniz mi var yoksa?»

«Evet. Hayır. Evet.»

«Kendinizi toparlamaya bakın. Yarım saat sonra sigorta doktorundayız.»

«Evet, evet elbette.»

«Hay Allah kahretsin be. Sabah sabah telefon da ne oluyor yani, ille de etmeniz mi gerekiyordu?»

Çıldırmışçasına haykırdım : «Gerekiyordu elbette, müsaadenizle.»

«Rol kesmeye kalkmayın sevgili Mister Jordan» dedi beni aşağılarcasına. Ceketinin cebinden küçük bir maden kutu çıkardı, içinden enjeksiyon iğnesiyle bir de büyükçe ampul aldı. «Ceketi çıkarın bakalım. Gömleğinizin kolunu da sıvayın. İğneyi yapıp kolumu ovdu. «Size yardım etmek için elimden geleni yaptım. Bundan sonrası size bağlı. Muayeneden sonra telefonunuzu bekleyeceğim burada. Öğleden sonra kampa gelin.»

«Neden daha önce değil?»

«Satınalacağım yeni şeyler var da ondan.»

Joan Hamburg'a gelecek. Shirley Hamburg'a gelecek. Hepsinin üzerine bu da tüy dikiyordu şimdi. Dört gün sonra stüdyoda olacaktım. Sırtımdaki yük ağırlaştıkça ağırlaşıyor, işler hep daha kötüye gidiyordu. Koca bir çığ yuvarlana yuvarlana üzerime geliyordu. Beni, sonumun geleceği cinnet denizine sürükleyen bir çığ. Artık savunamıyacaktım kendimi. Dört bir yanıma karşı savaşamazdım. Bunun için aşırı zayıf, aşırı hastaydım. İyisi mi, sigorta beni kabul etmedi mi vazgeçmeliydim her şeyden.

Hayır!

Sigorta beni kabul etmeliydi. Joan ile Shirley gelmeliydiler. Yoluma devam etmek, hep devam etmek zorundaydım. Schauberg kan dolu iki tüpü çantasından çıkarırken, artık geriye dönüş yok, diye düşündüm. «Ne yapacağınızı biliyorsunuz, değil mi?»

«Evet.»

Bana küçük bir şişe verdi. «İdrar. Bunu değiştirmek daha kolay. «Saatine baktı. «Yola çıkın artık. Bun-

ların parasını ben veriyorum, sonra hesaplaşırız.» Omuzuma vurdu. «Hayırlı işler.»

Kan dolu tüplerle küçük şişeyi dikkatle yerleştirdim. Sonra arabamın durduğu Reeperbahn'a gittim. Temizlik işçileri çöpleri süpürüyorlardı. Güneş ışığı her şeyi daha sert, daha keskin çizgilerle ortaya koyuyordu. Muayeneden önce içmemek için hem Doktor Schauberg'e söz vermiştim, hem de kendime. Ama kendimi direksiyonun başına bırakmamla verdiğim sözün boşunalığını anladım. İşim bitikti. Gregory ve Shirley'le yaptığım konuşma canıma okumuştu. Araba bile süremiyeceğimden emindim. Her şeyin yeniden yola girmesi Biraz içmeme bağlıydı. Sadece bir yudum. Kara valizi açtım, 29 Ekim 1959, ve saat 8.40 dı o sırada.

10.

İri kıyım film yapımcısı sıtma görmemiş bir sesle haykırarak ağır bronz lambayı kaldırdı. Çılgın bir öfkeyle üzerime saldırdı. Ellerimi boşuna kaldırarak geriledim, kendimi boşuna yana attım. Yapımcı vücudunun bütün ağırlığını kollarına vermişti. Lambanın bronz ayağı havada bir ölüm ıslığı çalarak süzüldü, arkadan kafama çarptı. Ses bile çıkarmaksızm divanın yanındaki gri halının üzerine yığıldım. Kafamın altında, hızla büyüyerek yayılan koyu kırmızı bir leke belirdi. Artık kıpırdayamadım. Yapımcı kafamı dağıtmıştı. 2 Kasım 1959, saat 10.15 ti bu sırada.

Kameranın arkasında duran rejisör: «Teşekkür ederim», dedi. «Bu seferki harikaydı. Kopya edilsin, emin olmak için tekrarlayalım.»

«Işık!»

«Makiyaj!»

«Reflektör! İki tane daha istiyorum beşer kilovat
lık.»

Hamburg önlerindeki *Alhambra Stüdyo'sunun* 11 numaralı atölyesinde yapılmış olan villanın holündeki

otuz kişi, birden bire koşuşmağa başladı. Doğrulup kalktım. Amerikan yapımcısı rolündeki Henry Wallace, sözüm ona bronz ayaklı sünger lambayı dikkatle masaya yerleştirdi. Sahne işçileri ıslanmış halının yerine bir başkasını koydular. Rejisör yardımcısı büyük bir huniye maden yağıyla sentetik boya karışımı kan doldurdu. Huniden çıkan ince bir lastik boru divanın altından geçip, halının kafamı çarpacağım yerine kadar uzanıyordu.

«Bir daha sefere kanı Biraz daha fazla akıt Karl» dedi yardımcısına dönen rejisör Thornton Seaton. Küçük kara tahtaya tebeşirle yeni bir sayı yazılınca şöyle oldu :

Jorkos Productions
COME BACK
Plan 427/Dahili/Gece/4

4 rakamı bu planı dördüncü kez alacağımızı gösteriyordu. Henry Wallace beni bu sabah üç kez öldürmüş, rejisör ancak üçüncüsünde tatmin olmuştu. Seaton'a sanatsal seçim olanağı tanınabilsin diye beni bir dördüncü kez daha öldürecekti şimdi.

Benim filmin ilk çekim günü gelmiş çatmıştı. Yapım planına göre, seyircinin sinemada en son göreceği sahneler ilk planlar olarak ele alınıyordu. Bu çapraşık düzen aslında yapım şefliğinin çok dikkatli davranmasıyla ilgiliydi. Çünkü benim için en kolay sahne öldürüleceğim sahneydi. Yirmi yıl sonra yeniden kamera önüne çıktığım şu sırada herkes yardım etmek istiyordu bana.

Anlattıklarımda aşağı yukarı dört günlük bir atlama oldu, Profesör Pontevivo. Bu dört gün içinde, aslında çok ağırlığı olan olaylar hafif geçti sayılır. Muayenem olumlu sonuçlandı. Bizim film sigortalandı. Karıma telefon edip görüştüm. 3 Kasımda Shirley ile birlikte Hamburg'a gelmelerine karar verdik. Hayatta, beklenenin hep aksi gerçekleşiyor. En çok korkusunu çektiğim iki an, sessiz sedasız ve sükûnet içinde geldi geç-

ti - Schauberg'in yeni ve oldukça karanlık bir yanını tanıdığım, enikonu kısa bir tehlike anını hesaba katmıyorum elbette.

İşin başında sigorta sahteciliğiyle ilgili tutumumuz, sonunda bir çocuk oyunu halini alıverdi. Doktor Erasmus Dutz'un muayenehanesi, Rothenbaum şosesi kavsağındaki Hallerştrase'de eski bir evdeydi. Muayenehanenin bekleme odası penceresinden Hamburg Spor Kulübüne ait, çimleri hayli ezilmiş saha görünüyordu. Sahanın kapısı önünde sokak çalgıcıları çalıyor, meraklılar da aval aval onlara bakıyordu. Ellerinde kutularla dolaşan kızlar görüyordum. Topluluğun çaldığı marş muayene odasından duyuluyordu.

Sabahın bu erken saatinde tek müşteri bendim. Gözleri adamakıllı şaşı, soluk yüzlü bir hemşire Doktor Dutz'un asistanlığını yapıyordu. Çok sarışın çok da candan olan bu hemşirenin, insan sevgisine dayanan bu mesleğe gözlerinden ötürü atılmış olduğunu düşündüm. Hasta insanlara yardım edildi mi, ister şaşı olmuşsun ister bir Marilyn Monroe, farketmezdi nasıl olsa.

Nabzım normal, tansiyonum normaldi, kalbim de oldukça normal görünüyordu Doktor Dutz'a göre. Schauberg'in gerçekten işinin ehli bir adam olduğunu düşündüm.

«Kalbiniz gerçi tam normal sayılmaz», dedi Doktor Dutz, «hele kardiyogramınızı da bir gözden geçirelim. «Kardiyogramım hemşire tarafından, istirahat halinde, Wilson ve Goldberger ilkelerine göre ve yükleme yapılarak alındı : «Şimdi on kez de diz çöküp kalkın, Mister Jordan.»

On kez diz çöküp kalktığım sırada başım bir hayli döndü, çünkü ne de olsa nabzımla tansiyonumun düşüklüğü zorakiydi, yapaydı. Aşağıdan gelen sesleri duyuyordum : «Sen benim gözümün de bebeğisin, bebeğim.»

«Şimdi yine uzanın, Mister Jordan.»

Ben yavaş yavaş kendime gelirken, Doktor Dutz, hemşirenin hemen yapıştırıp üzerine notlar aldığı kardiyogramı gözden geçirdi.

«Tam normal sayılmaz, ama sandığım kadar da kötü değil.» dedi Doktor Dutz. Durumu iyi bir sigorta hekiminin güven uyandıran bakışlarına sahip, zarif bir adamdı. «Kocaman bir kalbiniz var, Mister Jordan.» Bir de kocaman strofantin enjeksiyonu üstelik, diye düşündüm. «Böyle nasıl büyüttünüz kalbinizi bakalım, neler yapıyorsunuz?»

«Ne gibi?»

«Kendinizi çok yormuşsunuz.»

Schauberg, hekimin bu noktaya değineceğini söylemiş, verilecek cevabı da hazırlamıştı. «Hamburg'ta enikonu yıprandım da ondan.»

«Kadınlarla ilişki mi?»

Şaşı hemşire kıpkırmızı kesildi.

«Kadın. Viski. Uykusuzluk. İki hafta süreyle de eğlenceden eğlenceye.»

«Sizin yerinizde olsam bu yaşantıyı hemen keserdim. Bu yolun sonu enfarktüse çıkar.»

Yoksa Schauberg dahi falan değil miydi?

«Ağrı var mı şurada?»

Parmağını karaciğerime bastırmış, beni irkilten derin sancıdan ötürü tırnaklarımı avuçlarıma geçirmiştim, ama buna hazırlıklıydım yine.

«Hayır.»

Karaciğerime parmak bastırdıkça her şeyden vazgeçsem mi yoksa diye düşünüyordum, ama bir milyon var ortada, dedim sonra içimden, ve acıya dayandım.

«Karaciğeriniz hiç de hoşuma gitmedi, Mister Jordan, çok şişmiş.»

«Çılgınca bir yaşantım oldu dedim ya size.»

«Evet, evet.» Artık mekanik bir şekilde konuşuyordu. Yerinde kalması ne de olsa teşhislerinde yanılmamasına bağlıydı.

«Hemşire, kan alalım lütfen.»

Sağ kolumu bağladılar, doktor kalın bir iğneyi damarıma daldırdı, kanımı üç büyük tüpe doldurdular. Kan alındıktan sonra giyinirken, hemşirenin tüpleri ne yaptığına dikkat ettim, iyi niyetli oldukları için laboratuvara açılan kapıyı açık bırakmakta bir sakınca görmüyorlardı.

«Kanın kimyasal durumunu burada saptıyoruz. Diğer şeyler için Profesör Ihrt'e başvurmanız gerekecek. Hem de ivedilikle. Bana elektroforez, albümin, kolesterin gerekli.»

Böyle bir sigorta şirketi ahmaklardan kurulu değildi elbette. «Kalbimin pek de kötü olmadığını söylemiştiniz demin...»

«Kalbinizi merak ettiğim yok, karaciğerinizi merak ediyorum.»

Kafa tuttum: «Bana bakın doktor, benim sağlığım yerinde. Hayatımda hasta olmadım daha.» Kan aldıktan sonra kafa tutmamı söylemişti Schauberg.

«Gülünç şey. Beni sigorta edeceksiniz.»

«Karaciğeriniz idare ediyorsa, elbette.»

«İçkiyi fazla kaçırdım mı şişer hep.» Bu da Schauberg'in parlak cümlelerindendi. «Alelade bir şişkinlik, o kadar.»

«Olabilir, Mister Jordan. Demek alelade bir şişkinlik, öyle mi?»

«Hm hm... Emin olmak için bir de idrarınıza bakacağız.»

Omuzuma eliyle dostça bir vurunca, öksürdüm, çünkü ceketimin iç cebindeki tüpler, «Fare Kapanı'nın kanı ve idrarıyla dolu tüpler, birbirine çarpıp hafiften tıngırdamışlardı. «Her şeyin yolunda olduğu muhakkak. Siz de yüzde yüz emin olursunuz hem, fena mı? En son ne zaman doktora gittiniz?»

Laboratuvardaki hemşire üç küçük kağıda bir şeyler yazıp, kan dolu üç tüpe yapıştırmıştı. Tüpler nümu-

nelerin sıra sıra durduğu önü açık raflı bir kutudaydı, soldan bir, iki ve üçüncü tüpler.

Yazı masasındaki telefon çaldı.

«Ben özür dileyeceğim. Filminiz için başarılar dilerim. Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum.» Candan bir tavırla elimi sıkarken, ne olur ne olmaz deyip göğsümü şişirdim, olur a, tüpler yine tıngırdayabilirdi.

«Mister Jordan'a tuvaleti gösterin hemşire.»

«Laboratuvara girince, kapalı kapıdan doktorun telefonda konuştuğunu duydum. Hemşire elime geniş ağızlı, güzel bir kap tutuşturup beni tuvalete götürdü. Kendimi içeri kilitledikten sonra kaba «Fare Kapanı'nın idrarını doldurdum. Ondan sonra klozet tahtasının üzerine çıktım, rezervuarın şamandırasını yerinden çıkardım, içi boş olan şamandıra rezervuarın içinde yüzüp bütün sistemi ayarlıyordu. Schauberg'den aldığım dersten sonra ne yapacağımı iyi biliyordum. Ayarını bozamıyacağım rezervuar şamandırası yoktu. Şamandırayı yerinden çıkarınca, porselen klozete sular hücum edip çok geçmeden doldurdu. Az bir şey sonra da sular yerlere taştı.

Laboratuvara döndüm.

«Bir şey oldu galiba...»

Tuvalete koşan hemşire iki elini birbirine vurup vahladı. «Aman başımıza gelenler, şamandırayı koparmışsınız. O kabı şu masaya bırakın. Ben de şunu düzelteyim.»

«Ben de yardım etsem»

«Hayır, hayır.» Klozet tahtasının üzerine çıkınca bir hayli utandı, çünkü bacakları da çirkindi. «Ben yaparım.»

O, klozet tahtası üzerinde dengesini yitirmemeye çalışıp sular tuvaletten yavaş yavaş bekleme odasına yayılırken, ben laboratuvara girdim, kabı masanın üzerine koydum. Sonra, adımın yazılı olduğu kan dolu üç tüpü, soldan bir, iki, üçüncü tüpleri, yerlerinden alıp içlerindeki kanı lavaboya döktüm. Schauberg'in bana

verdiği tüplerdeki kanı, bu boşalttığım tüplerin içine doldurdum.

Bu arada, tuvaletteki hemşirenin yakındığını, telefondaki doktorun da konuştuğunu duyuyordum. Schauberg, «Fare Kapanı'ndan çok kan almıştı. Çünkü bir miktar kan arttı. Tek bir damla kan bile damlatmıyayım diye dikkat kesilmiştim. Şamandıradan başka daha bir sıra şeyler öğretmişti bana Schauberg serbest davranabileyim diye. Bekleme odasındaki vazoyu devirebilir, parmağımı kesebilir ya da asansörü bozabilirdim. Tuvaletteki su sesi kesildi. Hemşire soluk soluğa geri döndü. Yer beziyle kovayı eline alırken daha da şaşılaşmıştı.

«Doğrusu çok üzüldüm...»

«Sizin ne kabahatiniz var. Hayır, hayır, asla olamaz.» Ama öyle bir oldu ki sonra, on markı cebine indirince dostça ayrıldık.

Arabam Harvestehuder sokağında duruyordu. Hallerştrase'den çıkıp da tam Rothenbaum şosesine saptığım sırada bir evin kapısından çıkıverdi. Sabahın soğuk ışığı altında eski paltosu daha bir pejmürde, gömleğinin yakası daha bir yenmiş, boyunbağı daha bir lekeli görünüyordu. Kahverengi pantolonun paçalarından iplikler sarkıyordu, ayakkabıları partal ve beresi kadar da eskiydiler. Yine de bir kral, bir hükümdar gibi, evet, tıpkı babam gibi yürüyordu. Babam bir aralık bir ay kadar yırtık tenis pabuçları giymek zorunda kalmıştı, öyle yoksulduk, öyle yoksulduk ki. Yine de dönüp arkasından bakan kadınların gözleri nasıl ışıldar, nasıl parlardı...

«Beraber görülmememiz gerekir diye düşünüyordum», dedim.

«Sanatçının eseri karşısındaki ilgisi», dedi Schauberg. Yanımda yürümeye devam etti. «Bu eğilim benden de baskın çıktı. Her şey yolunda mı?»

Başımı salladım. «Çok güzel. İki bin mark isterim öyleyse.»

Şimdi Hamburg Spor Kulübünün sahası önündeki bandoyla dinleyicilerin yanından geçiyor, kutularla dolaşan güzel kızları gözden geçiriyorduk. Kara saçlı, gocuklu bir kız : «Baylar, sizin için de çalıyoruz.» dedi, «yardımınızı bekliyoruz, birer piyango bileti de siz alın.»

«Marşa para vermeyiz», dedi Schauberg kabaca. Bandonun arkasında büyük bir plaka, üzerinde de bir hayırseverler örgütünün adı vardı.

«Sayın baylar, yalnız iyilik için çalıştığımızı bütün dünya biliyor» diyen kız, kutusundaki biletleri salladı. «Bugün de Afrika yoksulları için para topluyoruz.»

«Yok canım?» diye alay etti Schauberg. «İlginç doğrusu. Uygar Avrupa dediğin, tutup Afrika yoksullarını hiristiyanlık ve insan sevgisi adına yüzyıl boyunca sömürüp dursun, ezsin, köle etsin, oradan oraya sürsün, kolonilerde milyonlarcasını gebermeye bıraksın da, şimdi kötü niyetli Ruslar kapıya dayandı diye, bahtsız kardeşlerimize birdenbire bezelye çorbalarını, Krupp'un çelik eşyasını, gelişmemiş ülkelere yardım faslından şunu bunu iletsin diye mi para vereceğiz?»

Söyledikleri kafama girmiyordu bile. Kanı değiştirdiğim sırada en ufak bir heyecan bile duymamıştım ama, şimdi heyecanlanıyordum. Tepki Biraz gecikmeyle başgöstermişti. Dizlerim titriyor, başım dönüyor, büyük bir özlemle arabadaki kara valizimi düşünüyordum.

«Piyango çok zengin.» Kız yelkenleri koyvermiyordu. «Hemen de ödenecek. Çekeceğiniz bilete bir şey vurur belki.»

Şimdi Hohenfriedberger marşına başlamışlardı. Tiz bir ses müziği bastırdı.

Üç jet avcı uçağı Dış Alster'in üzerinden hızla geçtiler. Schauberg'deki değişiklik korku salıyordu insanın içine. Soğukkanlılığına diyecek olmayan o alaycı insan, göze çarpmanın ne demek olacağını çok iyi bilen o Schauberg, öfkesine yenik düşmüştü. Soluk yüzü enikonu kızarmıştı şu sırada. Haykırdı: «Millet aldatılmağa mı başladı yeniden?»

Kolundan yakaladım. «Kesin artık.»

Elimden kurtulup, kolunu soluk bir güneşin aydınlattığı göğe doğru kaldırdı. «İşte, uçuyorlar işte, Afrika'nın yoksulları.»

«Saçmalamayın», dedim. Bu adam böyle devam eder durursa... Artık ötekinin berikinin dikkatini çekmiştik bile. Schauberg'in aldırdığı yoktu, bağırıyordu: «Siz burada değildiniz ki. Ama biz, bizler. Bütün bunları daha önce de yaşadık biz. Piyangosunu da, iane kutularını da, markalarını da, sembollerini de gördük. Önceleri ayda bir! Sonraları her kahrolası haftasonu! Kışlık yardım! Yoksul analar için! Hep aynı aldatmaca, hep aynı oyun!»

«Ağzını dağıtın şu komünistin!» diye bağırdı bir adam.

«Hayır, doğru söylüyor!» diye seslendi bir kadın.

«Hem de nasıl! Rusya'daydım ben...» diye bağıran Schauberg, titreyen elini beresine götürdü... Toplananlara başındaki yarayı gösterecekti kahrolası soytarı. Uzaklaşmak niyetiyle geri döndüm. Schauberg'in eli indi. Hiç olmazsa bunu yapmasın, diye düşündüğüm sırada öyle bir bağırdı ki yeniden irkildim : «Verdiğiniz paralar ne oldu peki? Goering Hava Kuvvetlerini, Hitler de Alman ordusunu satın aldı o parayla. Ya Alman kadınlarına ne kaldı? Onlara da dulluk atkıları...»

Kız öfkeyle bağırdı: «Biz bağımsız, politika dışı bir örgütüz!»

«Budala bir milletiz biz...» diye haykırdı Schauberg. Olacak iş değildi. Bir sürü insan çevresini sarmıştı şimdi. Bir kaçı ona hak veriyor, ama çoğunluk karşı çıkıyordu. Kız bana dönüp : «Yemin ederim ki Afrika yoksulları için», dedi, «bu bay nefretten başka bir şey bilmez. Ama Tanrı bizden birbirimizi sevmemizi istiyor. Tanrının dileğini yerine getirin. Bakarsınız sizin dileklerinizden biri de yerine gelir o zaman.»

Bu da bir görüş, diye düşündüm.

«Biletler kaça?»

«Ellişer fenik.»

«On tane verin.»

«Bravo!» diye bağıran Schauberg alkış tuttu. «Roket rampalarından birinin küçük bir parçasına sahip oldunuz bile.»

«Kesin sesinizi artık», deyip kızı da benimle birlikte sürükledim. Onu yalnız başına bıraktım. Bu deli köpeğin ettikleri yetmişti artık!

«Bakarsınız sizin dileklerinizden biri de yerine gelir o zaman...»

Dileklerimden biri.

Tam da kocaman bir dileğim vardı şu sırada.

Kim bilir?

11.

Hamburg, 31 Ekim 1959
Film Sigorta Poliçesi Nr. 20558 A

Aşağıda adları yazılı sigorta şirketlerinin her biri kendi adı karşısındaki hisseden sorumlu olarak Liechtenstein Prensliği Vaduz, Reisdenştrase 34 . ed halen Hamburg Fuhlsbüttel, Marienweg 216 dl Alhambra Stüdyoları'ndaki Jorkos Productions'a aşağıda kimliği yazılı şahıs için 4406800 DM, (yalnız dört milyon dört yüz altı bin sekiz yüz Batı Alman Markı) tutarında sigorta taahhüdüne girdiklerini beyan ederler.

Peter Jordan (baş oyuncu)
Filmin adı : *Come Back*

Sigortanın geçerli olduğu yerler : Federal Almanya, Batı Berlin, (bu bölgeler içinde ve bu bölgeler arasındaki yolculuklar dahil.) Sigortanın geçerli olduğu süre : 1 Kasım 1959, saat 00.00 dan 24 Aralık 1959, saat 24.00'a kadar.

Prim..... 42657.90 DM
Gider..... 20,00 DM
Toplam ..... 42677,80 DM
Sigorta Vergisi ..... 2667,20 DM
Toplam..... 45345,00 DM

İlişikte altı kopyası sunulan, bir film sigortası için genel koşullar bu sözleşme için de geçerlidir.

31 Ekim 1959 akşamı ortağım Herbert Kostasch'ın yazı masasında duran sigorta poliçesinin başlangıcı böyleydi. İyi cins yeşil parşömen kağıdına basılmış güzel bir poliçeydi.

Oldukça sık dizilmiş «genel koşullar» sözleşmenin beş sayfasını kaplamıştı. Yapmak zorunda olduğum ve yapamıyacağım her şey bir bir sayılmıştı, örneğin filmin çekimi sırasında izinsiz uçak yolculuğuna, özel deniz yolculuklarına, dağ turlarına çıkmamak, benzeri seferlere, av partilerine, yarışlara, paraşütle atlama provalarına katılmamak, hatta gebe kalmamak.

Genel Koşullar 42. maddesi şöyleydi:

«Bay Peter Jordan'ın sağlık durumu üzerine hekim raporu (Sigorta hekimi Doktor Erasmus Dutz) ilişikteki Dr. Dutz'un raporuna göre, sigortalının, bilim ve vicdanın ışığı altında yapılan esaslı muayenesi sonucu, bay Peter Jordan'ın sağlık durumunun, sigorta süresi boyunca, sigorta edilen *Come Back* filminde oynamasına engel bir hastalık tehlikesi altında olmadığı gibi Mister Jordan'nın herhangi bir hastalık geçirmediği ya da herhangi bir hastalığın tekrarlaması tehlikesi bulunmadığı da saptanmıştır.»

Röportajımın bu bölümünde, Doktor Erasmus Dutz ile yardımcısı hemşirenin gerçekten de bilim ve vicdanın ışığı altında hareket ettiklerini, başvurduğum hileye bilmeyerek kurban olduklarını açıklamalıyım. Her ikisinden de özür diler, bay Doktor Dutz'un sağlık durumumla ilgili olarak neden yanlış yargıya vardığını, daha doğrusu varmak zorunda kaldığını adalet önünde her an itiraf etmeye hazır olduğumu bildiririm.

45 345. mark tutarındaki toplam prim 31 Ekim 1959 da *Jorkos Productions* şirketine ödenmiş, toplam hesaba katılmıştı. Bizim film böylece kurtulmuş, çekim sırasında çöküntüye uğrasam, hatta ölsem bile mali bir felaket önlenmiş oluyordu. Film genel giderleri arasın-

da olmamakla birlikte, kendi cebimden ödeyeceğim bazı giderler de vardı, nitekim filmin çekimini başarıyla sona erdirmem halinde Schauberg'e 50.000 mark ödeyecektim, bu miktarın 5000 markını Schauberg sigorta hilesine karşılık almıştı bile.

Santimi santimine hesap edersek, hayatımın en büyük ve tehlikeli serüvenine beyaz perdeye geri dönüşüme yatıracağım para aslında 50 005 marktı: şu hayır örgütünün on piyango biletine de 5 mark vermiştim ya.

Hoş bu hesap da yüzde yüz doğru değildi aslında ya; çünkü çektiğim biletlerden birine 650 mark vurmuş, 50 005 marktan düşmem gereken bu parayı bana hemen ödemişlerdi.

Schauberg'in bu piyangoyu Üçüncü Rayh'ın hilelerinden biri diye saydığını düşününce içimi rahat ettirecek bir sonuca varabildim : bir Alman roket rampası ya da Alman jet uçağı için para yardımında bulunmuş olmuyordum. Tutalım genç kızın dediği doğru olsun, o zaman da, tek bir aç çocuğa bir lokma ekmek yardımım bile olmuyor demekti.

«Tanrı bizden birbirimizi sevmemizi istiyor. Tanrının dilediğini yerine getirin. Bakarsınız sizin dileklerinizden biri de yerine gelir o zaman.» Eh işte, roket rampaları, jet uçakları ya da kara derililerin yoksulluğu : dileğim yerine gelmişti. Shirley'nin peder Horace'ı, bu durumu nasıl açıklardı bilmek isterdim doğrusu. Ya da bir başka rahip. Ya da şu koca, uçsuz bucaksız yeryüzünde yaşayan, Tanrıya inanmış herhangi bir başka insan. Ama ne de olsa bu merakımı dizginlemek zorundaydım, çünkü şu koca, uçsuz bucaksız yeryüzünde yaşayan insanlardan hiç birine, hiç bir şey sormamalıydım.

12.

Karıma telefon etmek için, ne 31 Ekim akşamını ne de bununla ilgili olarak, hilemin başarıya ulaştığından emin olmayı bekledim. *Come Back* filmi kurtulmuş

olsun olmasın, Shirley'i de karımı da, her ne pahasına olursa olsun Avrupa'ya getirmek zorundaydım. Her geçen günün değeri olduğu için bir an önce gelmeleri gerekiyordu. Çünkü polis her an Joan'un kapısına dayanabilirdi. Onun için, karıma daha 29 Ekim akşamı saat 19 da otelimden telefon ettim. Öğleden sonrayı bana bir kaç iğne daha yapıp bir de serum veren ardından da sabahki davranışından yakınan Schauberg'in yanında, kampta geçirmiştim : «Çok budalalık ettim doğrusu. Beni yalnız başıma bırakmakta çok haklıydınız sevgili Mister Jordan.»

«Neydi o haliniz kuzum?»

«Çoktandır morfin yapmamıştım da ondan. İnsanda zeka diye bir şey kalmıyor, serseme dönüyor insan.»

«İlletle bir arada yaşamayı öğrenmek gerek», dedim. Ama daha kendine gelmemiş olacak ki, söylediğimi ciddiye aldı: «Çok doğru. Bereket son dakikada aklım başıma geldi ve oradakilere sadece bir test yapıyorum diyebildim.»

«Test mi? Ne testi?»

«İçişleri Bakanlığının yaptırdığı bir test. Komünist tahrikçilere karşı sokaktaki adamın tutumu?»

«İnandılar mı peki?»

«Hem de nasıl. Çünkü cebimdeki eski hekimlik ehliyetimi çıkarıp gösterirken bir yandan da bana Biraz önce hak veren iki kişiyi adamakıllı haşladım. Millet suspus oldu o anda. Bir kaç da piyango bileti alıp o harika, ve şüphesiz saygı değer örgütü pohpohladım. Ama, dedim, burada gelişmemiş ülkeler için para toplanırken, Federal Almanya ordusu için mi toplanamayacak onun da zamanı çoktan geldi geçti, dedim.

Bravo... Şu ötedekiler, dedim, her şeyden önce kendi halk ordularını kurmadılar mı— Çok doğru... Biz de kendimizi savunmak zorundayız, dedim. Alkışlar, el sıkışmalar. Karşıma çıkan ilk apartmanın kapısına sığınıp iğneyi yaptım hemen.» Cebinden bir kutu çıkardı. «Nem var nem yok yanımdadır hep. Merak etmeyin!

Bir daha tekrarlanmaz!» üzerinde yeni, hemen hemen kara bir giysi vardı, ayakkabıları karaydı, yakası ütülü gömleğinin üzerinde göze çarpmayan bir de boyunbağı... Yapılan iğneler bana sınırsız bir güven vermişti, çok da soğukkanlıydım artık. Schauberg kalbimi dondurmuş, beynimi aynı ölçüde ateşlemişti sanki. Joan'la konuştuğum sırada sesimdeki candanlığa, sevimliliğe, özlem havasına ve sıraladığım aşk dolu cümlelere diyecek yoktu doğrusu, bütün beynimden hiç şaşmaksızın ve bocalamadan saçılıyor, şüphesiz çok da etkili oluyordu. Gerçi ilk cümlelerim pek de etkili oldu diyemem, çünkü ilk cümlelerde o yersiz korku yeniden başkaldırır gibi olmuştu.

«Joan, sevgilim, ben Peter. Sana telefon ettiğime şaşıyorsun muhakkak...»

Karşılık yok.

Dairemdeki salonda oturuyordum, telefonun yanında viski bardağı.

Ne pahasına olursa olsun. Bardağa şöyle bir bakmam bile yetiyor, güven duyuyordum.

«Joan! Ne dediğimi duymadın mı?»

«Duydum.»

Başka bir şey yok.

«Seni uykudan mı uyandırdım yoksa?»

«Hayır, saat on'u buldu burada.»

O kadar.

Bir yudum içtim. Belki de polis yoklamıştı onu. Belki her şeyin farkındaydı artık.

«Shirley kalktı mı?»

«Hayır.»

«Sesimi duyduğuna sevinmiyor musun?»

«Elbette seviniyorum. Evet, elbette. Yalnız, korkuverdim birden. Hasta mısın?»

«Hayır.»

«İşler sarpa mı sardı yoksa? Film işi?»

Küçük bir yudum daha aldıktan sonra kendime geldim. «Bir an önce bana gel istiyorum da onun için telefon ediyorum.»

«Ben... sana mı...» Sesi titriyordu.

Korkum geçmişti.

«Sen ve Shirley, hem de vakit geçirmeden.»

«Ama...»

«Her şeyi enine boyuna yeniden düşündüm : son konuşmamızı, senin Shirley için söylediklerini, onu evden çıkarmak istediğini, evliliğimizi onun tehlikeye soktuğunu...» Joan cevap vermiyordu ama, hızlı hızlı kısa aralarla nasıl soluduğunu duyuyordum. «Sevgilim, hepimiz de çok sinirliydik. Ne de olsa yirmi yıldır beraberiz. Shirley'i severim. Senin kızın, yanlış, düşüncesiz bir şey yapalım istemiyorum...»

«Ah Peter, ne güzel şeyler söylüyorsun. O zamandan beri nasıl üzüntü içindeyim bilemezsin.»

«Elbette biliyorum. Hepimiz de yeni bir şans tanımalıyız kendimize. Yeni bir ortamda. Artık çok iyi tanıdığımız bütün yerlerden uzakta.» Bu kez de içimde bir hafiflik duyduğum için, bir yudum daha içerdim seve seve. «Ne de olsa yetişkin insanlarız. İyiniyetle her şeyin yolu bulunur. Sen Almanya'yı tanımazsın, Shirley de tanımaz. Burada montajcı olarak çalışabilir. Kostasch'la konuştum bile.» Bir yalan daha. Ama ne ziyanı vardı? Kostasch'ın Shirley'i işe alacağından şüphe edilemezdi.

Şu Schauberg. Şu iğneler. Hay kahrolası...

«Peter, bana ne dediğinin farkında değilsin. Shirley'i seviyorum ben. Shirley kızım...»

«Elbette sevgilim.»

«Beni yalnız başıma istersin diye düşünürdüm hep. Öyle olsun isterdim. Ama ikimizi birden çağırman da öyle güzel, öyle hoş bir davranış ki. Ah Peter...»

Bir yudum daha aldım viskiden. Sonra devam ettim : «Shirley'e söyle, her şeyi yoluna koymak için son bir deneme yapıyoruz.»

Gerçekten de son denemeydi artık. Joan'un sesini duydum : «Daha yeni tanışmışız gibi genç buluyorum kendimi şu sırada.»

«Evet. Joan.»

«Her şey yeniden başlıyor, farkındayım. Oh, artık konuşamıyacağım. Sevgilim, gözyaşlarım ağzıma akıyor boyuna. Avrupa bize iyi gelecek, üçümüze de, bundan eminim.»

«Yola çıkışınızı telle bana.»

«Seni seviyorum. Seni seviyorum. Seni seviyorum. Shirley nasıl sevinecek yarabbim. Şimdi uyandırıp, heyecandan ölmesin diye alıştıra alıştıra söyleyeceğim. Zavallı Shirley'ciğim. Hayatının en büyük sürprizi bu olacak.»

«Evet.» dedim, «şüphesiz.»

O akşam geç vakit iğnelerin etkisi geçince kendimi hiç de iyi hissetmedim. Yarım şişe viski içip yeniden kendime geldim, uzunca bir süre morfin yapmayan Schauberg'in başına ne geldiyse, benim başıma da aynı şeyin geldiğini, düşündüm. İkimiz de aşırı ayık bir hale girmiş, kendi kendimiz olmuştuk. Ben, Joan'a karşı aşağılık davranışımdan ötürü utanmıştım, Schauberg de yeni bir silahlanma ve yeni bir savaş fikrinden ötürü kör bir öfkeye kapılmıştı.

Yoksa tam tersi miydi?

Aslında ne olduğumuz, morfin, alkol ve uyuşturucu zehir etkisiyle mi ortaya çıkıyordu yoksa : o, pervasız ve alaycı ben, soğukkanlı ve alçak.

Evet, evet. Hiç şüphe yok, böyleydi.

In vino veritas.

13.

«0751 telex pasific palisades crestview 522223 31 ekim 59 19.35 Jordan ritz hotel hamburg 3 kasım 21.15 pan american ile - sevgiler joan—»

14.

Sevgili Peter! 2 Kasım 1959

Le jour de gloire est arrive (*) Bütün çaba ve güçlüklerden sonra ulaşacağımız yere ulaştık; bu gün atölyeye giriyoruz. Bizim *Come Back'i* sizin *C*ome *B*ack'iniz yapmak fikri benimdi biliyorsunuz, sizi Avrupa'ya, yeniden kamera önüne çıkaran da benim. Bunu neden yaptığı da biliyorsunuz : size inanıyorum da ondan.

İkimiz, sizinle ben, şimdi sonuna dek savaşmak zorundayız. Artık geriye dönmek yok. Yan çizemeyiz artık. (Hem istesek de.)

Bizi bekleyen sayısız gerilimler, tepkiler, güçlükler ve tehlikeler var. Onlarla karşılaştırırsak, senaryo için verilecek devler savaşı, yatırım, kafamızın içindeki rol dağıtımı çok önemsiz kalır. Bütün bunlara rağmen, *Come Back* ile dünyaya benzeri görülmemiş ve olağanüstü bir film vereceğimizi iddia ediyorum. Az bir şansımız olsun yeter.

Ama sonuç ne olursa olsun, ister bütün iş ters gitsin, ister milyon kaybedip iflas edelim, ister filmimizin oynatıldığı sinemanın kapılarında *İçerde Tifüs Var!* diye bir yazı varmış gibi millet yol değiştirsin, şu ilk çekim günü ne düşünüyorsam yine onu düşünüp onu söyleyeceğim : sizi tanımakla hayatımın en büyük olaylarından birini yaşamış oldum, sizinle birlikte çalışmak bana büyük şeref kazandırıyor.

En içten selamlarımla

Herbert Kostasch

PS. Canavarın ta kendisi olduğumu asla unutmayınız.

15.

Bu mektubu garson kahvaltı masama getirdi. Filmimizin ilk çekim günü beni saat altıda uyandırmala-

---

(*) Zafer günü geldi çattı.

rını söylemiş, yıkanıp giyinmiştim. Yirmi yıl sonra ilk çekim günüm.

Küçük francalamı yeyip, yumurtayı kaşıklıyor, kahvemi içiyordum, ama iştahsız mı iştahsızdım, bir yandan da «canavar»ın mektubunu okuyordum. Mektup iyiydi, beni rahatlatmıştı.

Pek de doğal değildi bu.

Paltomla, akşam yatmadan önce gereksineceğim bütün şeyleri doldurduğum kara valizimi aldım, asansörle aşağı indim. Asansörde içime sıcaktan sıkıntı basıp başım döndü ama, hole çıkınca ferahladım. Bütün ışıklar yanıyor, temizlikçi kadınlar çalışıyordu. Solgun yüzlü nöbetçi memura anahtarımı verdim, gülümseyerek yüzüme baktı.

«Hayırlı işler. Mister Jordan.»

Nereye gittiğimi biliyordu. Bu otelde öteden beri film işinde çalışanlar kalırdı, böyle sabah sabah kalktılar mı çekime gittikleri anlaşılırdı.

«Arabanız hemen geliyor.»

Issız caddeye çıktım. Henüz enikonu karanlık ve çok da soğuktu. Çocukken böyle sabah sabah ıssız caddelerde durup, beni stüdyoya götürecek arabayı nasıl beklediğimi hatırladım. O zaman annem de benimle birlikte kalkar, beni o götürürdü.

Annem hayatta değildi artık. Tarihin en büyük ve milletçe kıyım denemesinde naziler, Almanya adına altı milyon yahudinin öldürülmesinden, bütün milletlerle ırklardan altmış milyon insanın sefalet içinde yokolup gitmesine sebep olan müthiş bir savaşın çıkmasından doğan suçluluğu yüklenmişlerdi. Bütün bunlar, suçluların vicdanıyla ülkelerinin görüşü arasından hafifçe kayarak geçip gitmişti, bir gece nöbeti kadar kısa süreli, bir düş kadar uçarcasına. Dünya şimdi sıtma ateşi içinde, yeni ve daha müthiş bir savaşın arefesindeydi. Harika çocuk adını taşıdığım o günlerden bu yana kıtalar uyanmış, düşünürler işe girişmişti. Fezada yapma yıldızlar dolaşıyordu, bir düzine kobalt bombası bütün

dünyayı atom felaketine uğratmaya yeterdi. Bütün bunlar, geçip giden o yirmi yıl içinde, soğuk bir sabahın ilk saatlerinde caddede işbaşı etmeğe hazır beklediğim o günün üzerinden geçen yirmi yıl içinde gerçekleşmişti. Şimdi yine tıpkı öyle bekliyordum işte, soğuktan donarak, yeterli olamıyacağım, başaramıyacağım diye korkular içinde ve tek başıma, tıpkı o sıradaki gibi, tıpkı yine öyle, bir araba kayar gibi yanıma yaklaştı. Otel garajının makinisti de elimi sıkıp «hayırlı işler» diledi. Arkamdan elini sallayıp durduğunu gördüm dikiz aynasından. Rotherbaum ve Harvestehude kesimlerinin ıssız caddelerinden kuzeye doğru yollandım, önce Klosterstren'e kadar geniş orta yolu izledim, sonra batı yönünde ilerledim biraz, Eppendorfer Baum metro istasyonu yanından geçerek Eppendorfer Weg'e ulaştım, daha kuzeye doğru ilerledim. Gazeteci kadınlarla bisikletli ekmekçi çocuklar, tramvay duraklarında üşüyen işçiler gördüm. Tam üzerinde çığlık çığlığa kargaların dolaştığı kasvetli Eppendorfer bataklığının yanından geçip Alsterkrug şosesine çıktım. Evler geride kaldı, kapkara tarlalar, köylü kulübeleri, otları çürümeye yüz tutmuş çayırlar gördüm. Buralar çok ıssızdı. Otel ile atölyeler arasındaki bu yoldan haftalar süresince ve çoğunlukla bu erken saatte, her iş günü sabahı geçecektim. O gün çekilecek ilk sahnede rolüm varsa, saat dokuzda çekime hazır olmam gerekiyordu. Gardropçularla berberlerin ve makyajcıların da en azından bir saatlik işleri oluyordu. En geç saat sekiz buçukta stüdyoda bulunmak zorundaydım. Ben baş rolde olduğum için çoğu sahnelerde oynuyordum, çekim planı da, benim oynadığım sahnelerin öncelikle alınmasını gerektiriyordu. Böyle olmasını ben istemiştim dayatıp, neden böyle istediğimi anlatmam gerekli değil.

Belinda King'in çok daha erken kalkması gerekiyordu, kadınlar da berberle makiyajcının işi daha uzun sürüyordu da ondan. Sadece saç tuvaletlerinin bile her sabah yeniden yapılması gerekliydi. Fransa ile İtalya'da

öğle üzeri saat 12 de çekime başlar, iş saatini akşam geç saatlara kadar uzatırlardı. Bütün kadın oyuncuların arayıp da bulamadıkları şeydi bu. Sendikalar karşı çıktığı için, Almanya ve Amerika'da bu metod uygulanamıyordu.

Wilhelm Metzger Caddesiyle Brabant Caddesini geçtim, sağa. Maienweg'e saptım. Buralarda, yapraksız ağaç gövdeleriyle dikenli fundalıklar arasından uzak köylere dek ulaşan, bazılarının bataklığa, bazılarının da küçük ormanlara kavuştuğu dapdaracık, göze çarpmaz patikalar vardı. Kostasch'ın akşamları sık sık sanatı geliştirme çabası gösterdiği yerlerdi buralar. Bu atlı araba yollarından birine sapıp, arabamı çökmeğe yüz tutmuş bir saman yığınının önüne sürdüm. Saman yığınının ardında, yoldan bakılınca görünmeyen eski bir Volkswagen duruyordu. Volkswagen'in yanına ulaşınca durdum, indim, köhne, yeşil arabaya yaklaşıp kapısını açtım.

«Günaydın», dedi Schauberg. «Binin.» Yanına oturdum. Bu gün, yeni mavi bir kostüm üzerine yine yeni devetüyü bir palto giymişti. Son günlerde onu sık sık kampta yoklamış, sürüyle ilaç almıştım. Schauberg her gün, bendeki dolaşım ve tansiyon durumunu kontrol ediyor, sağlığımla meşgul oluyordu. Bütün gövdemi vitamin B 12 kompleksleriyle tıkabasa dolduruyor, karaciğeri çalıştıracak ve koruyacak iğnelerden başka, kalbim için de difenilaminderivat iğnesi yapıyordu. Şimdi de yanıbaşımda oturmuş damara iğne yapıyordu. Volkswagen arabasını çok ucuza kapatmıştı. Başında yeni bir bere vardı. Esans kokuyordu. Bu sefer morfini tam zamanında yapmış olsa gerekti, çünkü uykusunu almış olduğu belliydi, kendinden emin ve keyifli görünüyordu. İğneyi yaparken bir yandan da ıslık çalıyordu :

«Haydi savaş, torero!»

«Kesin şunu.»

«Sinirli misiniz?»

«Hayır değilim!»

Üç küçük kırmızı hap verdi bana. «Birini şimdi alın.

Durum çok kötüleşirse öbür ikisini de alırsınız. En zoru ilk günlerdir. Hoş, pekala beğendim halinizi. Öğle paydosu kaçta?»

«Saat birden ikiye kadar.»

«Öyleyse yine gelin buraya. Saat altıdan sonra da burada olurum. Beni aradınız mı Kaethe'ye telefon edeceğinizi biliyorsunuz. Öyle ya, unutmayalım.» Arka tarafa el atıp küçük bir buket çıkardı. Bukete bir de kart iliştirilmişti. Birbirinden ayrık duran harflerle şöyle yazılmıştı karta : Kaethe Maedler size yürekten şans diler.

«Benim de en iyi dileklerimle, yolunuz açık olsun», dedi Schauberg. «Çünkü 45 bin mark daha alacağım sizden».

16.

Alhambra Stüdyolarının girişini ışıldaklar aydınlatıyor, atölyeler arasındaki geniş yollarda yüksek fenerler yanıyor, bütün geçitlerde de çubuk şeklinde çiğ neon lambaları ışıldıyordu.

Çepeçevre her yerde çalışma başlamıştı bile. Sekreter kızlar elektrik ocaklarında kahve pişiriyorlardı. Kapılar açılıp kapanıyor, çekiçler kalkıp iniyor, yazı makineleri tıkırdıyordu. Dekor yapılan yerden bıçkı makinesinin gıcırtısı geliyordu. Bizim filmin teknik kurmayı Almanlarla Amerikalılardan meydana geliyordu. Makyajcıları Hamburg'da tutmuştuk, kamera uzmanlarını da Hollywood'dan getirmiştik. Alman ses uzmanı, *Alhambra* Stüdyolarının gedikli elemanıydı, Amerikalı başmontajcıyı *Paramount'tan* kiralamıştık.

Film İngilizce alınıyordu, sonradan senkronize edilecekti. Tuttuğumuz teknikerleri hiç olmazsa İngilizce anlayanlardan seçmiştik, oyuncuların da, konuşurlarken, dudak hareketlerinin hiç olmazsa bir dereceye kadar doğru olması önemliydi, çünkü Alman rollerini filmin Amerikan kopyası için senkronize edecektik sonradan.

«Hello, Mister Jordan!»

«Hey, Joe!»

«Tamam, tamam.»

«Ee, gel bakalım delikanlı, şunu bir aydınlığa kavuşturalım hele.»

«Kahve, var mı kahve isteyen?»

Bu gün henüz hepsi dosttu birbiriyle. Beş, altı haftaya varmaz birbirine düşman kesilirler, gergin, sinirli olurlar, bereket film sona ermek üzere diye sevinirlerdi. Bütün dünyada böyleydi bu iş, hep böyleydi, bütün filmlerde böyle.

Bu sabah bütün bu insanlar benim için yabancı kimselerdi. Bizim filmdeki görevlerini biliyordum, kontratlarını biliyordum, ne para alacaklarını biliyordum. Bunun dışında hiç bir şey bilmiyordum. Bir kaç hafta sonra, alınyazılarıyla tanıdığım kimseler olacaklardı. Ama bu ilk sabah, onlarla konuşurken, bütün düşündüğüm şey alacakları ücretti sadece. Ücretlerini, bir de genel muhasebedeki numaralarını kafamdan geçirecektim, o kadar.

«Günaydın, Mister Jordan. En güzel gardrobumuzu aldınız. Hemen holün yanında; uzun yürümek zorunda kalmazsınız.» Benim gardropçu, keyfi hep yerinde görünen, yaşlıca, ak saçlı bir adamdı (Nr 61 haftada 280, DM. f. m. v. p. d) f. m, v, p, d, fazla mesai ve pazar çalışması dahil, demekti, f. m. v. p. h. de fazla mesai ve pazar çalışması hariç, demekti.

Gardrop odası gerçekten de çok rahattı, çiçekler konmuştu odaya, Wilson Brothers ile Horwein ve Cosmos müessesesinin beni kutlayan telgraflarını da orada buldum.

Öldürüldüğüm sahnede giydiğim smokini giymeme yardım etti Nr. 61. Üzerimde smokin pantolonu, iç gömleğim ve bornuzüm, makyajcımla (Nr. 57, haftada 600, DM f. m. v. p. h.) yardımcısının (Nr. 58, haftada 220. DM, f. m. v. p. h.) beklediği büyük makyaj odasına girdim.

Makyaj odası çiğ ışıklar içindeydi, önlerinde oturduğum aynalar bütün bir duvarı kaplıyordu. Nr 57 ile Nr, 58 metod çantalarını açtılar, boynuma havlular sardılar, bir takım yağlar, boyalar, pudralarla beni «tamam» lamaya koyuldular Nr. 57 nin üzerinde beyaz bir doktor gömleği vardı, davranışlarıyla da tıpkı Profesör Sauerbruch'u andırıyordu. Yavaş sesle emirler veriyor, Nr. 58 de istediği şeyleri ona uzatıyordu. 8.45 e kadar benimle uğraştılar böyle.

Bu arada, makiyajımı kendi açılarından değerlendirmek isteyen bir sürü insan makyaj odasına geliyor, soru üstüne soru yağdırıyor, «hayırlı işler» diliyorlardı. Rejisörüm Thornton Seaton (Nr. 21 alacağı para : 240 000 DM), Amerikan kamera operatörü (Nr. 26 alacağı para : 50000. DM) Alman rejisör yardımcısı (Nr. 24, haftada 500. DM f. m. v. p. d.) Alman diyalog rejisörü (Nr. 23. alacağı para: 7750. DM), skript görl (Nr. 39, haftada 200. DM. f. m. v. p. d.) ve Amerikalı kamera operatörünün Amerikalı yardımcısı (Nr. 27, alacağı para : 20,000 DM) da geldiler.

Dediğim gibi: o sabah benim için sayılardan başka bir şey olmayan bu insanların adlarını bile bilmiyordum, ama bir kaç gün geçti geçmedi, onların da bütün öbür insanlar gibi acıları, dertleri, sevinçleri, umutları olduğunu öğrendim.

Skript görl (46 yaşında) evlenip boşanmıştı, on üç yaşında bir kızı vardı. Baba, bacağındaki bir kemik iltihabından ötürü altı aydır hastanede yatan kızla hiç meşgul olmuyordu. Çocuk iyileşemiyecek miydi. Bütün hayatı boyunca sakat mı kalacaktı? «Üstelik de bir kız çocuk!»

Amerikalı kamera operatörü, biriktirdiği bütün parasını sahteci bir yatırım komisyoncusuna kaptırmıştı, Nr. 26 Hamburg'da film çevirirken Los Angeles'te davası yürümekteydi. 62 yaşındaki gardropçu 73 yaşında bir manav kadınla evlenmek niyetindeydi, ne var ki yaş farkından ötürü kadının çocukları karşı koyuyorlardı

bu evliliğe. («Senden on bir yaş daha genç ha, seni aldatacağının resmidir.»)

Nr. 31 e gelince, kiracısını evinden attıramıyordu bir türlü, üstelik karısının çocuk beklediğini, evinde kendisinin oturacağını da bildirmişti. Nr. 118'in sol göğsünde aylardır bir sertlik belirmişti. Çekimin başlamasına iki gün kala göğsünden numunelik parça alınmıştı. Nr. 78'in karısı kaçmıştı. Nr. 54'ün gözbebeği oğlu da bir çek sahteciliğinden ötürü tutukluydu. Bir sürü rakam bir o kadar insan bir o kadar alınyazısı.

17.

Daha ilk günü kavga da çıktı elbette. Yapım şefi Albrecht (Nr. 10, alacağı para: 25.000. DM) topallayarak makyaj odasına geldi. Ya doğuştan sakattı, ya da savaşta yara almıştı: yüzü acılı, sıska, ufak tefek, kavruk bir adam. Benim makyajcıya açtığı ağzını yumdu gözünü : «Bu ne rezalet, Otto? King'in o şeyi hala devam ediyor, dedi Olga.»

Olga, Belinda King'in makyajcısıydı. Bir kadın oyuncu adet mi görüyor, yüzü pudra, allık tutmuyor gözleri parıltısını yitiriyor, saçı doğru dürüst kıvrılmıyordu. Böyle günlerde, kadın oyuncu dünya güzeli de olsa, yakın plan çekime uygun gelmiyordu. Nr. 57 sinirli sinirli cevap verdi: «Bundan haberiniz vardı, bay Albrecht.»

«Hiç de haberim yoktu.»

«Size zamanında ve yazılı cevap gönderdik.» dedi Nr. 57. Olga (Nr. 59) Otto'nun karısıydı. «Yalanlamaya kalkayım demeyin sakın. Bereket yazının kopyasını sakladım.»

Kostasch içeri girdi.

«Bağırıp durmayın, Albrecht. Size son defa söylüyorum, böyle bağırıp durmayın boyuna. Ne var, ne oluyor?» Albrecht yine bağırıp çağırarak ne olduğunu söyledi. Bitişik odadan çıkan Nr. 59 kocasının yardımına

koştu: «Bayan King'in adet gördüğünü zamanında bildirmiştik, bay Kostasch. Bay Albrecht'in haberi vardı.»
Kostasch şu sırada sakin konuşan tek insandı: «Madem haberiniz vardı, bayan King'in büyük plan çekimini neden ileri bir tarihe atmadınız?»

«Bu ikisi rahatsızlığın en geç bu gün sona ereceğini söyledi de ondan.» diye bağırdı Albrecht.

Nr. 59 : «Bayan King'in rahatsızlığı bu sefer Biraz daha uzun sürecek diye yazı gönderdik ya size dün.»

«Onu almadım.»

Nr. 57 : «Kopyası bende.»

Albrecht şimdi de Kostasch'a saldırıyordu : «Yaptığım tasarıya göre bayan King'in büyük plan çekiminin ilk üç gün içinde bitirilmesi gerekiyordu. Ama sizin isteğiniz üzerine ve Mister Jordan önce kolay sahneleri oynasın diye bütün tasarıyı yeniden değiştirdik.»

Tamam, dedim içimden baklayı çıkardı ağzından. Bu kavgayı Albrecht benim yüzümden ve bile bile yapıyordu elbette. Neden bilmem, ama bu adamın beni hiç çekemediği muhakkaktı. Ona bir şey de yapmamıştım üstelik. Kavga sürdü gitti. King'in bu güne ayarlanmış olan iki büyük planını ileri bir tarihe alıp, Wallace ile benim aramda geçen bir sahneyi öne almak olanağını buldular. Daha ilk günü, yalnız kolay sahneleri değil, müthiş zor sahneleri de oynamak gerekiyor demekti bu. Teşekkürler bay Albrecht, iyi becerdiniz doğrusu.

Oradan uzaklaşırken alaycı bir bakışla yüzüne baktım, o da bakışlarıma dik ve yabancı bir bakışla karşılık verdi. Gardropta Nr. 61 beni giydirdi. Koridorlarda öteki beriki koşuşup duruyor, yandaki atölyede hala çekiçler kalkıp iniyor, bıçkı sesleri geliyordu. Pencereden dışarıya, sabahın ilk ışıkları altındaki stüdyo arazisine baktım, ve birden bire huzur duydum. Shirley'nin küçük haçını sıkı sıkı tutuyordum.

Saat dokuzu beş geçe, rejisör yardımcısı gelip beni aldı, atölyeye götürdü. Beni elimden tutup yılanı andıran kabloların üzerinden geçirerek dekorlarla atölye du-

varları arasında meydana gelmiş dar, karanlık sokaklardan yürüttü, ışıldakların aydınlattığı sahneye, lüks bir villanın holüne, iletti. Burada bir sürü kimse gördüm : işçiler, kamera görevlileri, ses uzmanı ve teknikerler. Zor ve sıkıcı, ışıklı sahnelerde yerime kullanılacak olan adam yerde yatıyordu. Bol ışık altında kalmam gerektiği zaman benim yerimi alacak adam. Tıpkı bana benzeyen Nr. 102, haftada 100 DM alıyordu.

Ağır kamera, «Dolly» adı verilen küçük ve hareket edebilen bir kreyne monte edilmişti. «Dolly» nin üzerindeki operatör yardımcısı arkadaki küçücük çelik bir sandalyede oturuyordu. *Alhambra Stüdyolarının* devamlı sahne işçileri, Dolly'yi ileri geri hareket ettirdikçe kamera ile kamera operatörü yardımcısı da onunla birlikte yükseliyor ya da alçalıyordu.

Henry Wallace (Nr. 72, aldığı para : 450 000 DM) da dekorlar arasındaydı. Hiç ses etmeksizin elimi sıktı. Skript görl tahta bir sandığın üzerine oturmuştu, dizlerinin üzerinde büyükçe bir not defteri vardı. Atölye üzerine yazacaklarını not etmeğe başlamıştı bile. Yanından geçerken önceden dizilip basılmış bir sayfada şunları okudum:

YAPIM: Come Back 2,11,59

8.008.45: Sahne 427 için ışık.

8.459.10: Kamera Dolly'ye monte edilmiş.

Skript görl, bu günlük haberlerinde iş gününün akışını saati saatine not etmek, çekilen sahnelerin sayısını, kullanılan ham film miktarını, devamı olan sahnelerle ilgili bütün ayrıntıları, kopya edilecek sahnelerin numaralarını, diyalog değişiklikleriyle bir sürü başka şeyi de not etmek zorundaydı.

Amerikalı kamera operatörü dekorlar arasında dolaşıp duruyor, yüksekteki köprülerinde ışıldakların arkasında yer almış ve ışıkla ilgili düzeltmeleri yapan Alman operatörleriyle el işaretiyle anlaşmağa çalışıyordu.

Hiç ara verilmeksizin bir yandan Almanca konuşuluyordu bir yandan İngilizce. Neden sonra kamera operatörü tatmin oldu : «Okay by me, Thornton.» (*)

Rejisör ellerini birbirine vurdu. Atölyede ses seda kesildi.

«Bir prova yapalım», dedi Seaton.

«Prova...» diye bağırdı rejisör yardımcısı.

Öne arkaya, sağa sola hareket edebilen bir kola monte edilmiş mikrofonu kullanan adam (Nr. 38, *Alhamhra Stüdyo'ları* tarafından yıllık anlaşmayla tutulmuş) sıkalalar, şalterler, ışıklar ve gereçlerle donatılmış kürsüsüne geçip, atölyedeki bir oparlörden yükselen iki kelime söyledi: «Ses tamam.»

Henry Wallace'la ben, ikimiz de smokinli, çiğ bir ışıkla aydınlatılmış dekor içinde duruyorduk. Karanlıkta bir sürü gözün parıldadığını gördüm. Kamera arkasındaki açılır kapanır sandalyede oturan Seaton : «Buyurun», dedi.

«Kahrolası köpek!» diye haykıran Wallace üzerime saldırdı. Yazı masasının arkasına çekilip kekeledim: «Ama... durun... dinleyin hele...» Dolly'nin kaldırdığı kamera bizi izliyordu. Wallace haykırarak bronz lambayı kaldırdı. Delirmiş gibi üzerime atıldı. Kamerayı taşıyan küçük kreyn daha bir yükseldi. Geriledim, ellerimi boşuna kaldırdım, boşuna yana atıldım. Wallace vücudunun bütün ağırlığını kollarına vermişti. Lambanın bronz ayağı havada uçup enseme çarptı. Hiç ses bile çıkaramadan divanın yanındaki gri halının üzerine yığıldım. Sahne işçileri raylar üzerindeki küçük kreyni sessiz sedasız itmişlerdi, derken, kreyn birden bire aşağı indi, kamera başımı büyük plana aldı, bu sırada operatör yardımcısı da gözünü vizör lastiğine dayamış, düzeltme yapıyordu.

Atölyede bir kaç saniye süren bir sessizlik oldu. Sonra Seaton: «İyi oldu» dedi. Wallace'la beni kenara

---

(*) Bence tamam, Thornton.

çekip, neyi başka türlü istediğini söyledi. Kamera operatörüyle yardımcısı, bir kez benim, bir kez de Henry'nin, saptanmış sınırdan birer adım dışarı çıktığımızı söylediler, sonra, aynı sahneyi üç sefer daha prova ettik, halının üzerinde yine ölü yattığım sırada, Seaton: «Bu seferkine diyecek yok», dedi, «harika.»

Ayağa kalktım. Wallace lambayı masanın üzerine koydu. Oparlörden ses operatörünün sesi yükseldi: «Ses iyiydi.».

Yardımcısıyla konuşan kamera operatörü, köprülerdeki adamlarına yeniden işaret etmeğe koyuldu. Işığı yeniden değiştirdiler.

Skript görl not etti:

9.109.25: Prova ve ışık düzeltme.

Rejisör yardımcısı yapma kan dolu şişesi ve hunisiyle geldi. Lastik boruyu halının altına uzattılar. Klaketçi *(Alhambra Stüdyo'larının* adamı) tebeşirle tahtaya şunu yazdı:

Plan 472/Dahili/Gece/l

«Çekiyorum», dedi Seaton.

Rejisör yardımcıları gürültü edilmesin diye bağırdılar, bir düdük öttü, koridorlarda ışıklar yandı; ve ben, yirmi yıldan beri ilk kez, çocukluğumun melodisi olan sözleri duydum:

«Konuşmayın! Kimse kıpırdamasın artık!»

«Ses!»

«Ses...»

«Kamera!»

«Kamera...»

«Klaket!»

«427, bir!»

«Buyurun...»

427 nci planı beş kez çevirdik.

Skript görl not etti:

9.30- 10.35: Plan 427. Dolly çekim. 1 ile 2 yararsız 3 ile 4 basılacak. Efekt: Mr. Jordan'ın başından akan kan, divanın sağ ön ayağı dibinde leke yapıyor. Foto 01, kan lekesinin durumunu tamamen gösteriyor. Mr. Jordan'ın smokin papyonu sağ ceket yakasına kaymış. Gömleğinin yukardan ikinci düğmesi açılmış. Pantolonunun sol askısı da görünüyor. Sigara küllüğünde sadece iki izmarit. Kullanılan ham film: 37 metre.

Hala dekorlar içinde duruyordum ama, benimle ilgilenen yoktu. Millet koşuşuyor, ya da konuşup duruyordu. Bir sonraki sahnenin hazırlığına girişilmişti. Sahne işçileri kreynin raylarını itiyorlardı. Yaşlı şef, ışık uzmanı, ağzındaki düdüğü mors alfabesine göre öttürüyormuş gibi, köprüler üzerindeki meslekdaşlarına isteklerini bildiriyordu. Toplam dört yüz otuz üç sahneden meydana gelen *Come Back'in* ilk sahnesi çekilmişti.

Shirley'nin haçı hala elimdeydi. Sımsıcaktı.

18.

Bir sonraki sahnede, Henry Wallace'ın filmdeki karısı rolünü oynayan Belinda King hole giriyor, olup biteni görüyor, kocasıyla arasında uzun bir sahne geçiyordu. Ne var ki, King'in büyük plan çekimi ertelendiği için bu sahnenin tamamı çekilemedi, zaman zaman topallayarak atölyede dolaşan Albrecht de bu yüzden köpürdü durdu. Ertelenen planlarla ilgili olarak, öğleden önce, umduğumuzdan daha fazla ilerledi. Bence hava hoştu, kafama yediğim darbeyle ölmüştüm ya, divanın önünde öyle yatıp kaldım. Ancak Wallace King'le görüşüp bir sonuca vardıktan sonra polisi çağırdılar, başlarından böylesine bir trajedi geçen evli çift cinayet masası memurlarının gelmesini beklerken, kamera benim büyük plan çekimime girişti yeniden. Kamera, benim başımdan uzaklaşıp, ölümümden biraz önce bir masadan aldığım ve şimdi yanıbaşımda duran senaryoya yöneldi. Senaryonun başlığı *Come Back'di.* Tamamlanan

filmde bu son sahne olacak, tam bu sırada final müziği yükselip «Son» kelimesi görünecekti.

Skript görl not etti:

12.5-12.56: Sahne 433. 5.Çekim, 2, 3 ve 5 kopya edilecek. 1 ve 4 yararsız.

«Öğle paydosu!» diye bağırdı rejisör yardımcısı.

Kostasch ile Seaton yanıma geldiler.

«Harikaydı», dedi Kostasch.

«Bilmemki», dedim.

«Evet, evet», dedi Kostasch. «Yüzdeki ifade büyüktü, çok büyüktü. Haklı değil miyim, Thornton?»

«Hem de nasıl», dedi rejisörüm. «Harikaydın, Peter.»

«Ağladım», dedi Kostasch. «Bir düşünün hele. Ağlamak nerede, ben nerede. Yüzdeki ifade birinci sınıftı gerçekten. Böyle harika bir cesede daha sahip olduğumu hatırlamıyorum.»

«Çok naziksin», dedim. Thornton Seaton bir zamanlar Hollywood'un en büyük rejisörlerindendi. Ama onun da bütün öbür insanlar gibi zayıf bir yanı vardı. Seaton'un zayıf yanı küçük, oğlan çocuklardı. Enikonu küçükleri hem de. Küçüktüler ama, ona şantaj yapmasını beceriyorlardı yine de. 1949 da patlak veren bir rezalet üzerine Seaton mahkemeye düştü. Bu kez de Seaton'un avukatları çocuklarla ana babalarına şantaj yaptıkları için, Seaton serbest bırakıldı ama, davadan sonra kadın kurumları seslerini yükselttiler, ve tam dokuz yıl hiç bir stüdyo Seaton'la işbirliği yapmağa yanaşmadı. Takma adla kötü senaryolar yazan Seaton, televizyonda montajcı olarak da çalıştı. Amerikan ölçülerine göre çok ucuz çalışacağı, buna karşılık büyük bir sanatçı olduğu için, onu tuttuk. Bu sırada bütün umutlarını kaybetmiş gibiydi. Sinclair Lewis'e benzeyen 61 yaşındaki Seaton bir bakıma benimle aynı durumdaydı. *Come Back* onun için de son şanstı artık, ondan sonrası yoktu. Bizim yaşlı, babacan Seaton elinden geleni ya--

pıyordu. Ama Kostasch'ın bana dertlenerek anlattığına göre, Alman yardımcısıyla hep gece kulüplerinde görünüyordu yine; mavi gözleri pırıl pırıl, kirpikleri ipek gibi güzel Hansla...

Gardroptan paltomu alıp dışarı çıktım. Dışarda, oyuncularla teknikerler kantine doğru ilerliyorlardı. Arabaya atlayıp, arkasında Schauberg'in beklediği saman yığınına yollandım.

Öğle paydosundan sonra, sonunu sabah çevirmeğe başladığımız ve Henry Wallace'nın villasındaki holde geçen bütün sekansı zaman sırasına uygun olarak çevirdik. Wallace, onu karısıyla aldattığımı biliyordu. Kendisinden nefret ettiğimi, neden hep nefret etmiş olduğumu açıkça söylüyordum ona. Sahne müthiş sakin başlıyor, gerilim arttıkça artıyor, ve —daha önce çevrilmiş olan cinayetle son buluyordu.

Önce her şey yolunda gitti, ya da hiç değilse bana öyle geldi. Konuşurken hiç tutulmadım, diyaloğu aceleye getirmedim, ve kamera önünde böylesine güven duymama kendim de şaştım. Saat 17 de o günkü işimi bitirmiştim. King'in büyük plan çekimi de tamamlanmış olsaydı hepimiz tam çalışmış olacaktık. İki saatlik bir vakit kalınca, ancak ertesi sabah çekimine başlanır diye hesapladığım 421 numaralı sahneye, Wallace ile aramda geçecek sahneye, sıra geldi. Onunla birlikte, felaket de geldi çattı.

19.

421 inci sahne, kameranın benimle Wallace arasında gidip geldiği bir sahneydi: montajcının daha sonra parçalara ayıramıyacağı bir sahnenin çekimi olduğu için, tamamının kullanılır halde olması gerekiyordu.

Oldukça uzun da süren bir sahneydi. Aşağı yukarı tam ortalarında Wallace'a haykırıyordum: «Allahın be-

lası o paranızla bütün insanları satın alabilir misiniz sanıyorsunuz?»

Biz prova yaparken, yapım şefi Albrecht'in atölyede topallayarak dolaştığını, Kostasch'la fısıldaştığını gördüm. Sonra da Kostasch, Seaton ile fısıldaştı. Ondan sonra, Seaton, Wallace ile beni bir kenara çekti: «Ufak bir nokta. Albrecht demin Kostasch'ın dikkatini çekmiş, diyalogda «Allahın belası» sözü geçiyor.»

«Allahın belası» sözü, Amerikan film endüstrisi birliğinin, gönüllü olarak kendi kendini kontrol eden birliğin, hoş karşılamadığı bir deyimdi.

«Bay Albrecht'in böyle dikkatli olması bizim için büyük şans», dedim. «Görevimi yapıyorum, Mister Jordan», diyen Albrecht, balık gözünü andıran gözleriyle bana bir baktı.

«Şu Allahın belası bok iş yok mu...», dedi Wallace.

«Sonra ne olur biliyorsunuz», dedi Seaton. «O sözü şimdiden değiştirmezsek, sonradan sansür için yerine bir başkasını senkronize etmek zorunda kalacağız. Onun için 'Allahın belası' deme de 'aşağılık' de Peter, Tamam mı?»

«Tamam.»

«Öyleyse bir prova daha yapıp çekelim.»

«Harikasın delikanlı», diyen Kostasch eliyle omzuma vurdu. Bunu çok sık söylediği, o sırada henüz dikkatimi çekmemişti.

17.00-17.25: 421, prova.

Sonra, 421'in ilk çekimine giriştik. Değiştirilen cümleye kadar her şey yolunda gitti. O cümleyi 'Allahın belası' sözüyle ezberlemiştim, oysa şimdi 'aşağılık' diyecektim, bu kadarı fazlaydı benim için artık. Bağırdım: «O Allahın belası aşağılık »

«Yeter», dedi Seaton.

«Özür dilerim», dedim.

«Ne zararı var canım. Yeniden çekeriz. Kamera eski yerine.»

«Tamam, susun! Herkes sussun! Ses!»

«Ses!»
«Kamera!»
«Kamera!»
«Klaket!»
«421, iki!»
«Başlayın!»
Bağırmağa başladım: «O paranızla bütün aşağılık insanları »
«Kes.»
«Çok üzüldüm, özür dilerim. Bundan sonraki yürür.»
«Aldırma canım, ne olacak!», dedi Seaton.
Sonra, 421'i üçüncü kez yeniden çevirdik, değiştirilen cümleyi doğru söyledim ama, onu izleyen cümlede takıldım.
«Kes!»
Her yanım tere batmıştı.
Makyajcı gelip yüzümün terini sildi, Seaton yanıma yaklaşıp dostça :
«Sakin ol yavrum, sakin ol», dedi, «boşver yahu. On kez de tekrarlasak ne olur yani!»
Yarım saat sonra skript görl şöyle not ediyordu:
17.30-18.05: 421 inci sahne. 10 çekim. Bütünü de Mister Jor*dan'ın yanlış konuşmasından ötürü yararsız.*

20.

Onuncu çekimi de berbat ettikten sonra atölyeye bir sessizliktir çökmüştü. Atölyedekilerin çoğu benimle göz göze gelmemeğe çalışıyor, göz göze geldiğim bir kaçı da, hastahanelerdeki hemşireler gibi, iyimser bir bakışla gülümsüyordu. Son üç çekimin en sonuna gelince kekelemiş, aşağı yukarı her seferinde diyalogu hemen de yanlışsız sürdürebilmiştim. Kendimi böylesine zorlamamdan ötürü çok yorgun düşmüştüm, dizlerim titriyordu.

Onbirinci çekimi hazırladıkları sırada Wallace ıslıkla bir şarkı tutturmuştu. Bay Albrecht'e gelince, o da bir iskemleye oturmuş, tırnaklarını törpülüyordu.

«Belki de 'Allahın belası' deyimini kullanmak istiyorsundur cümlede», dedi Seaton, «Öyleyse senkronize ederiz olur biter!»

«Artık o da boşuna», deyip bay Albrecht'e baktım. Bay Albrecht gülümsüyordu.

«Bana bak, Peter-boy, bana üç kilometre ham film de harcatsan aldırdığım yok. Senin gibi bir oyuncuyu bütün hayatımca elde edemedim ben!» diye bağırdı Kostasch. Bunu sık sık söylediği, hem de çok sık tekrarladığı o sırada hala dikkatini çekmemişti.

«Bir daha sefere tutulmayacağıma yemin ederim.»

Yeminimi tuttum.

Bu sefer de Wallace tekledi konuşurken.

Onun sinirlerinin sağlamlığı da bir yere kadardı elbette. Her yeni çekimde, ipnotize edilmiş gibi benim bocalayacağım anı beklemiş, bu sefer kendi sözünü şaşırmıştı.

421, oniki, onüç, ondört. Artık ikimiz de tekliyorduk, bir o, bir ben.

18.05-18.47 : 421 inci sahne: Yedi çekim. Bütün yedisi de Mr. Wallace ve Mr. Jordan'ın yanlış konuşmasından ötürü yararsız.

Bay Albrecht, Kostasch'a dönüp: «Hatırlatmama izin var mı», dedi, «on dakika sonra paydos ediyoruz.»

«Kapat çeneni», dedi Kostasch Albrecht'e. Wallace ile bana dönüp: «Yeniden denemek ister misiniz?» diye sordu.

Başımı salladım. Wallace yüzü aydınlanarak gülümsedi: «Kaç sefer isterseniz sayın Mister Kostasch. Çocuk yıldızlarla sabırlı olmak gerektiğini bilecek kadar eskiyim bu meslekte.»

«Hadi ordan, köpoğlu köpek sen de» , dedim yüzüne karşı.

21.

«Ne dersiniz, işler kızışıyor galiba?» diye heyecanla seslenen Kostasch, ellerini ovuşturdu. Seaton'un gözleri ışıldadı. Birbirlerine baktılar. 421'i ne pahasına olursa olsun, geceyarısına kadar bile, çevirip duracağımızı anlamıştım. Gerçek duyguları hiç bir rejisör kaçırmak istemezdi. Senaryoya göre Wallace ile ben birbirimizden nefret ediyorduk. Şimdi gerçekten o durumdaydık. Bütün söylediklerimiz çok doğal bir etki uyandıracaktı. Ama söyleyebilirsek elbette.

Henry Wallace ile ben birbirimizi öteden beri çekemezdik. O Amerika'da bir aydın oyuncu sayılırdı. İki kez Oscar kazanmıştı. James Joyce üzerine özel araştırmalar yapıyor, eski Hint sanat eserlerini topluyor, Jean Cocteau ve Bernard Buffet ile haberleşiyordu, çağdaş müzik üzerine bir de kitabı vardı.

Ben onun gözünde budalanın biriydim. Vergi borcundan ötürü bir yıllığına Avrupaya gelmek zorunda kalmasaydı asla benim partnerim olmaz, benimle aynı filmde oynamazdı. Bir budalanın partneri olmak. Bir budalanın filminde oynamak.

Olağanüstü bir oyuncuydu o. İtici. Kibirli. Züppe.

Ne var ki olağanüstü.

Gerçekten de öyle.

«Saat yediye beş var», dedi bay Albrecht. Büyük bir plan, gerçek bir savaş planı hazırlamış olduğunun farkındaydım.

«Sen çeneni tut hele. 421'i bugün bitirmezsek daha ilk gününden geri kalmış oluruz, yarınki iş durumu da sarpa sarar o zaman.»

«Kabahat benim değil, bay Kostasch.»

«Yeniden deneyelim», dedi Seaton. Schauberg'in verdiği kırmızı haptan iki tane daha yuttum. Sonra sahneyi yeniden çevirdik.

Sahne başarısızlığa uğradı. Konuşurken tutuldum yine.

«Lütfen yeni baştan.»

Atölyede sendikayı temsil eden yaşlı ışık operatörü düdüğünü öttürdü. Saat yediydi, yasaya göre paydos zamanı.

«Fazla mesai yaparız», diye bağırdı canavar Kostasch.

«Parayı veren ben değilim ya», diyen bay Albrecht bana bakıp gülümsedi. Yarım saat sonra skript görl şöyle yazıyordu :

19.20-19.35 : Sahne 421. 6 çekim daha. Hepsi de yararsız. Mr. Jordan yanlış konuştu. Mr. Wallace kekeledi. Stüdyo üzerinden jet uçakları geçerken ses operatörü sesi kesmek zorunda kaldı. Saat 19.00 dan beri fazla mesai ücreti.»

Saat 19 u 35 geçe her yanım tere batmış, gözlerimin önünden ateşten çemberler, kara noktalar belirmişti. Sahne işçilerinin birbirleriyle bahse giriştiğini duyuyordum. Makyajcım : «Makyaj yumuşuyor», dedi.

«On dakika ara», diye bağırdı Seaton.

Yaşlı ışık operatörüne: «Herkese bira ve konyak!» dedim.

Sonra Nr. 57'nin ardına takılıp makyaj odasına gittim, Nr. 58'1e birlikte makyajımı tazelediler. Bu arada benimle konuştu durdu ama, söylediklerinin tek kelimesini bile anlayamadım, çünkü mide boşluğumda bir şey kıpırdıyordu.

O yumruk.

Yine baş kaldırmıştı işte.

Canlanıyor, yükseliyor, iniyor, yaşıyordu.

Kendimi gardroba zor attım. Ter içindeki smokin gömleğimi değiştirmek için yardıma gelen Nr. 61'i kaba bir hareketle dışarı ittim. Olduğum yerde sallanıp duruyordum artık, yürüyemiyordum. Kulaklarımda çan sesleri vardı. Ellerim öyle titriyordu ki artık, kara valizin fermuarını, öfkeden gözlerim yaşardıktan sonra ancak açabildim.

Yıkıntı, Yıkıntı. Ayyaş yıkıntısı.

Kapıyı kilitlemek, gece yeniden başlayan fırtınadan ötürü tıkırdayan pancuru kapamak zahmetine bile katlanamadım. Ne buz aldım, ne de soda, hatta bardak bile almadım. Şişenin mantarını dişlerimle çekip çıkardım.

Tavandaki oparlörden ses geldi: «Dikkat, saat tam 19.45. Üç numaralı holde beş dakikalık ara kaldı.» İçtim, içtim, içtim. Sonra bir koltuğa yığıldım, bir elimde şişeyi tutuyordum, öbür elimi de, yukarı doğru, kalbime doğru yükselen ölümcül yumruğu durdurmak için göğsüme bastırıyordum .

22.

Yumruğu durdurdum.

Viski yumruğu bağlamıştı. Viski korkumu silmişti. Umutsuzluğa düşmeme engel olamamıştı ama. Yirmi üç kez Nr. 421. 421 inci sahneyi kırk altı kez de çevirsek başaramıyacaktım. Başarsam da ne olacaktı? Bugün daha ilk çekim günüydü. Kırk üçte bir. Çalışma giderek zorlaşıyordu. Benim başedebileceğim bir çalışma değildi bu. Ben dayanamazdım, asla, hiç bir zaman. Shirley geliyordu. Joan geliyordu. Shirley çocuk bekliyordu.

Çocuk. Film. Kırk iki gün daha. Joan'la aynı dairede. Kırk iki gün daha. Çocuk. Hekim. Shirley. Bu kadarı fazlaydı. Bu kadarı güçtü. Hep daha yük biniyor, hep daha feci oluyordu.

Viski.

Şişeyi yeniden dudaklarıma götürüp, kafam arkada, gözlerim pencerede, içtim. Az kalsın boğuluyordum, bir ağız dolusu viskiyi korkudan yerlere saçtım birden, elim kolum kalkmaz oldu.

Bir fil üzerime doğru geliyordu.

Kocaman kulakları fırtınada yelpazelenen büyük, gri bir hayvandı. Şu sırada hiç kimsenin dolaşmadığı stüdyo arazisinden yavaş yavaş geçen fil, karanlık ku-

lübelerin, hollerin, mimarlar bürosunun önünden ilerleyip, park etmiş bir kaç araba boyunca yürüdü. Benim gardroba ulaşan yol boyunca ilerliyordu. Ağır vücudu sallanıyor, adım atarken enikonu ağırdan alıyordu. Giderek yaklaştı. Büyüdükçe büyüdü. Dev gibi bir şey oldu. Yol boyunca sıralanmış ve fırtınada titreyip sallanan lambaların çiğ ışığı altında yürüyordu. Kırışık derisini görüyordum. Küçücük, kurnaz bakışlı, kara ve parlak gözlerini görüyordum. Gözleri üzerime dikilmişti, benim üzerime, yalnız benim üzerime.

Bu gözleri tanıyordum. Keskin ve bilge bir bakışla üzerime dikilmiş bu gözleri nereden tanıdığımı hatırlayınca, içimi bir dehşettir kapladı. Geçirdiğim ilk kriz sabahı, fırtınada otel balkonunda bulduğum ölü martının gözleriydi bu gözler: Nataşa Petrovna'ya göstermek istediğim sırada kaybolan martının gözleriydi.

23.

Dev gibi bir hayvan bu, giderek yaklaşıyor, daha yaklaşıyor, daha yaklaşıyor. Gözleri rahat bırakmıyor seni. Martı gözleri, martı gözleri sana bakıyor. Saçma. Hiç de bakamazlar. Aydınlık bir odada, parıldayan bir camın ardında oturuyorsun sen. Bu gözler nasıl bakacak sana?

Hiç de öyle değil. Bakıyorlar işte. Bana baktıklarını görüyorum ya. Daha yaklaşıyor, daha yaklaşıyor, daha yaklaşıyor.

Stüdyo arazisinde kimsecikler yok. O hayvandan başka kimse yok. Yalnız o hayvan. Hortumu sallanıyor. Kulakları yelpazeleniyor. Fil yoldan ayrılıyor. Gardrobun önündeki çimlerin üzerine çıkıyor. Vücudu pencereyi gri bir duvar gibi örtüyor.Pencere yok artık. Çıkacak yer yok. Duvar. Duvar. Gri bir duvar. Kapandım kaldım burada. Boğulacağım. Fırtınanın dışarda yeniden başkaldırdığı şu sırada, ben burada öleceğim. Eskisi gibi. Eskisi gibi.

İçmek. İçmek. İçmek.

Duvar titriyor, kımıldıyor, kat kat oluyor kırışıklardan. Fil eğilip başını cama dayıyor. Sol gözü görünüyor. Odadan içeri bakıyor. Göz. Her şeyi bilen şu göz. Acıma ne bilmeyen, konuşan martı gözü: İmansız, yalancı. Serseri.

24.

Haykırdım.

Sonra, yerimden fırlayıp viski şişesini, şimşek hızıyla kayıp kaybolan bu göze doğru, fırlattım. Parçalanan cam sesi. Şişe camı kırmış, kendi de kırılmıştı, cam parçaları dışarıya, çimlerin üzerine saçıldı.

Dışarısı yine görünüyordu şimdi. Stüdyo arazisi, bütün atölyeleri, barakaları, yolları ve arabalarıyla bomboş duruyordu ıssız gece içinde. Soğuk güz rüzgarı yüzüme çarptı. Terliyordum. Üşüyordum. Pencereye kadar sendeledim, dışarı baktım. Hayvanı göremedim artık, kaybolmuştu. Ama, acaba varolmuş muydu ki.

«Mister Jordan?» Kapıya vuruldu.

Toparlanmak gerek. Toparlanmalıyım. Toparlanmak zorundayım, zorundayım, zorundayım.

«Evet!»

Nr. 61 içeri girdi.

Candan bir tavırla konuşmağa koyuldu: «Eh, şimdi biz » Birden korkuyla sustu. «Hasta mısınız, Mister Jordan?»

«Yok canım, bir şeyim yok. Korktum da ondan...»

«Pencere »

«Evet. Fırtına... Fırtınadan açılıp çarpınca, camı kırıldı... Kısa aralarla soluk alıp veriyordum. Viski etkisini gösteriyordu. Çok içmiştim. Çabucak uyuştu kafam.

Ne istersen yap bana. Beni cezalandır. Mahvet beni istersen. Seni sevmeye zorlayamıyacaksın beni, sana inanmaya...

Kiminle konuşuyorum böyle içimden?

Viski. Lanet olsun, viskim yok artık. Budala. Budalaların şahı. Neden bir bardak almadım yanıma, bir kitap, bir ayakkabı, bir fırça? Viski kalmadı artık. Viski kalmadı artık. Peki şimdi? Viski kalmayınca ne olur şimdi? Son dostumu da uzaklaştırdım yanımdan, son desteğimi de çökerttim, hem de ben kendim, ben budala.

Nr. 61, yeni smokin gömleğimi giydirip papyonumu bağlamama yardım etti, üstümü başımı fırçaladı.

Oparlörden ses geldi: «Dikkat, saat 19.50. 19.50. Üç numaralı salonda çalışma başlıyor. Mister Jordan! Mister Jordan, atölyeye lütfen!»

Nr. 61'e : «Şu sırada çevrilen başka ne var adınız ne?» diye sordum.

«Harry, Mister Jordan. Adım Harry.»

«Şu sırada çevrilen başka ne var, Harry?»

«Bir savaş filmi var. İki numaralı salonda.»

«Sirk filmi yok mu?»

«Nerden bildiniz?»

«Bir yerde okudum da...»

«Doğru. Gerçekten de sirk vardı burada. Kaplanları, arslanları, filleriyle gerçek bir sirk.»

Eh işte, elbette. Mesele buydu işte, elbette.

«Ama o filmi çoktan çevirdiler.»

«Peki sirk? Hayvanlar?»

«Sirk çekip gideli iki hafta oluyor. Mister Jordan, aman yarabbi, hasta olmadığınızdan emin misiniz?»

25.

«421, yirmi dördüncü çekim!»

Millet soluğunu kesti bu sefer, hemen hemen hepsi de bahse girmişti. Wallace ile birlikte, sahneyi sonuna dek hiç tutulmadan, kekelemeden, yanlış konuşmadan oynadık. Bir kaç saniyelik bir sessizlikten sonra Kostasch :

«Nasıldı?» diye sordu.

«Bence tamam», dedi Seaton.

«Ses de tamam», diye bir ses geldi oparlörden.

Susan sadece kameranın ardındaki operatör yardımcısıydı.

«E, senden ne haber?» diye sordu Kostasch delikanlıya. Genç yardımcı kıpkırmızı kesildi, ayağa kalktı, umutsuz bir sesle : «kabahat bende», dedi, «yalnız bende. Metraja dikkat etmedim.»

«Yani», dedi Kostasch hemen hemen fısıldayarak, «yani işin tam ortasında film mi bitti demek istiyorsun?»

Delikanlı ancak başını sallayabildi.

Aynı sahneyi boyuna yeni baştan tekrarladığımız için kameradaki ham film tükenmişti. Bunu düşünen olmamıştı. Wallace isterik bir kahkahayla gülmeğe başladı.

«Yenisini koyun!» diye bağırdı kamera operatörü.

Bir sandığın üzerine çöküp, başımı iki elimin arasına aldım. Arkamdan, birinin konuştuğunu duydum : «Bizim beş mark güme gidiyordu az kalsın, yine çuvallayacaklar diye bahse girmiştim.»

«İnsanda şans olmalı», dedi bir başka ses de. «Hadi bakalım, on mark da benden. Yine tutturamıyacaklar, var mı bahse giren?»

On markı gözden çıkaran bu sefer kaybetti, çünkü yirmi beşinci çekim başarılı sonuçlandı, sahne kopya edilebilirdi.

Skript görl şöyle not etti:

10.00-20.08 : Sahne 421,25. Çekim. Kopya edilecek. 124 yararsız. Kullanılan ham film: 313 metre.

Kullanılan ham film : 313 metre. 433 sahneden meydana gelen ve aşağı yukarı 3100 metre sürecek filmin bir tek sahnesi için 313 metre ham film harcanmıştı. Aslında 421 inci sahnenin uzunluğu olsa olsa 13 metreydi.

«Paydos!» diye bağırdı rejisör yardımcısı.

«Ter topuğumuzdan çıktı ama, doğrusu değdi Peter-boy!» Bunu söyleyen Kostasch'dı. «Mutluyum. Çok mutluyum. Hani »

Lafını ağzında bıraktım. Artık dayanamıyacaktım. Şimdi hemen Sçhauberg'e gitmezsem, burada, bu atölyede, bütün bu milletin gözleri önünde, olduğum yere yığılacaktım.

On dakika sonra bereli adam, saman yığınının ardında saklı duran benim Mercedes'te, yanıbaşımdaydı. Fırtına arabanın dört bir yanında ıslık çalıp duruyordu. Ne makyajımı silmiştim, ne de üstümü değiştirmiştim. Direksiyonun ardında otururken titremeler geçiriyordum, zayıf düşmemle ilgili göz yaşları yüzümden aşağı kayıp makyajımı bozuyordu. Schauberg önce hiç bir şey söylemedi. Smokin ceketimi çıkarıp gömleğimi yukarı sıyırdı, bir iğne yaptı. Ancak ondan sonra konuştu : «Size daha önce kampta yaptığım iğneyi yaptım. Hatırlıyor musunuz?»

Başımı sallayıp bir şey söylemek istedim ama, iğnenin derime girmesiyle olduğum yere yığılıvermiştim, gözlerim kararmıştı. Onun konuştuğunu duyuyordum ama, ne dediğini anladığım yoktu, kendim de konuşuyordum bu sırada, ne var ki pepeler gibi bir konuşmaydı. Sonra, hiç bir şey duyamaz oldum artık, içimi olağanüstü bir huzur, sıcaklık ve mutluluk duygusu kapladı.

Gözlerimi açtım. Schauberg yanımda oturmuş, sigarasını içiyordu. Kendimi kampta geçirdiğim o geceki gibi, taze ve dinç hissettim.

«Bayıldım mı?»

«Eh işte, yarı yarıya. Bir kaç dakika.» Gülümsedi. «Önemli değil. Tansiyonunuz düştü de ondan. Eh, sanatçısınız. Sanatçı her şeyi bütün varlığıyla duyan adamdır. August Strindberg her gribe yakalandığında vasiyetnamesini yazardı.»

Alaycı konuşmasından tedirgin oluyordum: «Bir şey söyledim mi?»

«Evet.»

«Ne söyledim?» Shirley'den mi söz açmıştım acaba? Çocuktan mı? Joan'dan mı?

«Oldukça karışık şeyler», dedi Schauberg. «Tanrıyla ilişkili sözler. Tanrı fikri eziyet ediyor size galiba?»

«İnsan inanmadığı bir şeyden eziyet çekmez.»

«Yaa», dedi. Memnun kalmış gibiydi.

«Yaa ne demek oluyor? Siz inanıyor musunuz ona?»

«Şimdi iyisiniz yine değil mi?»

«Cevap verin.»

«Doğrusu iyi paraya karşılık iyi de mal veriyorum. Merak etmeyin, bütün raundları atlatacağız.»

«Cevap verin dedim.»

«Ben, Mister Jordan, hiç bir şeye inanmam. Düşünürüm. Bunu yapan çok az insan vardır. Düşünemediler mi, ya da düşünmek istemediler mi, inanmak zorunda kalırlar. Yoksa yaşayamazlar. Tanrı bütün bu insanlar için bir çözüm yoludur, bir kurtuluştur. Sürüyle ve çeşitli görünüşler için tek bir toplam kavramdır. Tanrı. Anlayıştan yoksun çeşit çeşit insanların varolması gibi tıpkı hayvanların da elbette... Örneğin fillerin de bir FilTanrı'sı vardır muhakkak.»

«Fil nereden aklınıza geldi?»

«Demin bir fil gördüm de ondan.»

«Fil mi gördünüz?»

«Büyük, yaşlı bir fil. Neniz var kuzum?»

«Fili nerede gördünüz? Ne zaman?»

«Sizi beklerken, yarım saat önce yolda geziniyordum, bakıcısıyla birlikte karşıdan geldi.»

«Nereden geliyordu?»

«Stüdyo arazisinden. Sizi neden ilgilendiriyor böyle? Hayvan bir filme katılmış.»

«Ama üç hafta önce. Filmin çekimi çoktan bitmiş, sirk de çekip gitmiş hanidir.»

«Evet, bakıcısı da öyle söyledi bana. Ama çekimde bir yanlışlık olmuş, film şirketinin bir sahneyi tekrarlaması gerekmiş, o filin göründüğü bir sahneyi... Onun için yeniden alıp getirmişler fili. Zavallı hayvan. Bir düşün hele. ilk istasyona kadar üç kilometre yol var. Bir yandan arabalar, öte yandan farları. Hayvancağız tam bir umutsuzluk içindeydi. O da FilTanrı'yla çekişip duruyordu garanti. Ya, işte böyle Mister Jordan. Eşya da bilinç olsa, onlar da düşünmekten çok inanmayı yeğ tutarlardı. Örneğin üçgenler, Tanrı yı üç köşeli bellerlerdi garanti..,»

26.

Sonraki çekim günü olaysız geçti. Plana göre çalışıp ilerledik. Schauberg'in iğnesi çok saatlar sonra mucize yarattı. Hiç korku duymaksızın ve serbest bir oyun çıkardım. Henry Wallace özür diledi:

«Dün söylediğim şeyden ötürü üzgünüm. Doğrusu çok formundasın.»

Kostasch'ın yüzü gülmüştü: «Biliyordum zaten. Alışman için bir gün geçmesi gerekti. Şimdi çorap söküğü gibi gider artık.»

Ve Seaton : «Bu kadar çabuk alışacağını hiç de tahmin etmemiştim, Peter.» dedi.

Evet, güzel bir gündü. Herkesin nazik davrandığı bir gün.

Çekim bittikten sonra Kostasch ile karanlıkta ve yağmur altında yürüyüp, alt katında projeksiyon salonlarının bulunduğu montaj binasına gittik. İlk numuneleri görmek niyetindeydik.

Bir film çevrildi mi, sevgili Profesör Pontevivo, yapım işlerinin görevlisi bir şoför, gün boyu çevrilen sahneleri hemen o akşam kopya atölyesine götürür. Burada hazırlanan film yapım işlerine geri gönderilir. Bu numuneler, çekim gününün akşamı seyredilmeğe hazır olur. Rejisörle yapımcı, çekilen sahnelerin başarılı olup

olmadığını görebilir, sürüyle numune arasından bir seçim yapabilir, herhangi bir sahnenin yeniden çevrilip çevrilmemesi gerektiğine karar verirler. Bu her akşamki numune gösterisinde, yapımla ilişkili bir iki kişi bulunabilir ancak.

Biz yağmur altında yürüdüğümüz sırada Kostasch koluma girdi.

«Senin bayanlar ne zaman geliyor?»

«21'i 15 geçe.»

«Ben de bulunacağım karşılamada.»

«Hayır, istemez.»

«Bu benim için bir şeref meselesi. Nasıl bir kocası olduğunu ve nasıl mutlu olduğumuzu karına ilk söyleyen ben olayım istiyorum.»

Saat 19.15 de küçük, sessiz projeksiyon salonundaydık. Kostasch, Seaton ile mavi gözlü, sarışın yardımcısı, Amerikalı kamera operatörü, bir de ben. Reji masasındaki düğmelerden birine basan Kostasch bir mikrofona: «Başlayın...» diye seslendi.

Salonda ışıklar söndü. Beyaz perdede kopya atölyesinin numarası göründü, onu 1, 2 ye 3 sayıları izledi, uyarı zilleri öttü, sonra, öğleden önce çekilen sahneleri seyretmeğe koyulduk. Benim için büyük heyecandı bu. Heyecanlandığımı anlayan Kostasch karanlıkta omzuma vurdu. O korkunç İngilizcesiyle : *«There is no business like show business, what?»* (*) dedi.

Henry Wallace'ın beni bronz lamba ayağıyla nasıl öldürdüğünü gördük. Sonra, aynı sahneyi yeniden seyrettik, çünkü Seaton dört çekimden ikisini kopya ettirmişti.

«İkinciyi seçelim», dedi Seaton yanındaki sarışın yardımcısına şefkatle.

«Hay hay», dedi yardımcısı.

«Pırıl pırıl bir resim», dedi Kostasch kamera operatörüne.

(*) Temaşa işi gibi iş yoktur, değil mi?

«Yeah» diye karşılık verdi o da.

Sonra, kameranın benim suratımdan yerdeki senaryo dosyasına yöneldiği sahnenin de bir kaç kopyasını gördük.

«Tatlı», dedi Kostasch, «çok tatlı, Peter-boy, tadına doyum olmayacak bu sahnelerin.»

Önümde oturan Seaton arkasına dönüp başını salladı bana : «Hani bir de kemanlar eklendi mi üzerine...» Yardımcısına dönüp : «Beşinciyi alalım.» dedi.

«Hay hay.»

Daha sonra Henry Wallace ile Belinda King arasındaki sahnenin kopyasını, en sonunda da, yirmi beş kez çevirdiğimiz uzun sahneyi seyrettik. Sonra salon aydınlandı. Kamera operatörü hemen ayağa kalkıp, ertesi günün işini ayarlamak üzere atölyeye geri döneceğini söyledi, güzel rejisör yardımcısı da onunla beraber gitti. Kostasch ile Seaton, bir milyonu şimdiden cebe indirmiş gibi, pırıl pırıl bir yüzle bana baktılar.

«Kalıbımı basarım ki dünya çapında» diyen Kostasch parmağıyla tahtaya vurdu, «Çığırtkanlığını yapacak değilim ama, böyle bir şey görmediğimi söylemem şart.»

«Teşekkür ederim, Peter» diyen Seaton ayağa kalkıp elimi sıktı.

«Bırakın canım, yeter artık!»

«Değerinin farkında değilsin sen», dedi Kostasch. «Haberin bile yok be adam.»

Projeksiyon operatörü içeri girip Kostasch'a bir kağıt uzattı. İmzasını atan Kostasch, minyatür sinemanın kullanılmış olduğunu onayladı.

«Bayların benden istediği başka bir şey var mı?» diye sordu yaşlı projeksiyon operatörü. «Televizyonda bu akşam maç var da...»

«Gidebilirsiniz, Josef. İyi akşamlar.»

Projeksiyon operatörü çekip gitti.

«Bir dakika Thornton», dedi Kostasch benim reji-

söre, «King'in oyunuyla ilgili bir şeyi konuşmamız gerekiyor, dikkatimi çeken bir şey oldu da...»

Saate baktım.

«Benden istediğiniz bir şey yoksa ben de gitmek niyetindeyim.»

«Hay hay, Peter-boy. Havaalanında görüşürüz.» Kostasch elimi sıktı. «Çok, çok teşekkür ederim.»

«Bırak canım», derken çok, elbette çok mutluydum. Kendini beyaz perdede seyreden bir oyuncu, kendi değeriyle ilgili bir yargıya varamaz. Ama başkaları söylerse bunu...

İkisini yalnız bırakıp, maroken kaplı kapıyı kapadım, boş koridora çıktım. Makine dairesine açılan ağır demir kapı açıktı. İçeri baktım. Koskocaman projeksiyon makinesi garip bir, yaratığı andırıyordu. Önündeki küçük pencereden içeri, Kostasch ile Seaton'un oturduğu salonun ışığı sızıyordu. Kostasch ile Seaton'a bir göz atayım diye, makine dairesine çıkan üç basamağı çıktım, küçük pencereden baktım. Onlar beni görmüyordu ama, ben onları görüyordum. Birden, korkuyla irkildim. Daha biraz önce neşeli ve iyimser olan iki adam, şimdi suratları sapsarı ve endişeli, şaşkın şaşkın bakışıyorlardı birbirine. Seaton başını iki elinin arasına alırken Kostasch da bir aşağı bir yukarı gidip gelmeğe başladı. Kostasch Seaton'a bir şey söyleyince, beriki sadece omuzlarını kaldırıp indirmekle yetindi. Ne oluyordu? Konuştukları neydi? Muhakkak öğrenmeliydim.

Bu makine dairelerini bilirdim. Bütün dünyada birbirinin eşiydiler. Solda makinenin hizmet tablası. Sağda bir telefonla film salonuna bağlı mikrofon ve hoparlörün düğmeleri. Düğmelerden birini çevirdim. Sonra bir ikincisini. Üçüncüsünde aradığımı buldum. Kostasch'ın sesi izole edilmiş film salonundan öyle pürüzsüz geliyordu ki, yanıbaşımda konuşuyordu sanki: «... ama ne felaket. Yüzde yüz felaket hem de, katıksız. Bu adamla tek bir sahne bile çevirmeğe cesaretiniz var mı artık? Yoksa onu da mı söyleyeceksiniz?»

«Bunlar ilk günün ilk numuneleri ancak», diye inledi yaşlı, ak saçlı Seaton. «Ona zaman tanımalısınız Biraz. Yirmi yıldır film çevirdiği yok. Tutukluluğu ondan...»

«Tutuk mu? Ya şu ölüm sahnesi? Şu melodramatik gebermeye ne demeli? Sessiz filmin daniskası. Sessiz film nedir? Hiç bir şey. Hiç bir şeyden de hiç. Ben bile daha iyi oynarım. Apteshaneci karılar bile daha iyi oynar.» İri kıyım eski boks şampiyonu, küçücük oğlan çocukların aşığı sıska Seaton'un önünde soluk soluğaydı. «Siz de kabul edin artık.»

«Neyi kabul edeyim?»

«Yanıldığınızı. Ben kabul ediyorum. Ben de sizin kadar kabahatliyim.» diye bağıran Kostasch, imzaladığı bonolardan, yüklendiği sorumluluklardan, servetini yok edeceğinden korkuyordu. «Bu Jordan jigoladan başka bir şey değil, koca bir sıfır, bir hiç.»

«Yeter artık», dedi Seaton. Suratı balmumu gibi sapsarıydı. Sigarasını ağzına tutuştururken ellerinin nasıl titrediğini gördüm. Zavallı, yaşlı Seaton; son şansını denemenin, yeniden bir film yönetmenin, borç, yoksulluk ve unutulmuşluk bataklığından son bir çabayla kurtulabilmenin korkusunu çekiyordu. Zar zor konuşabildi : «Ben Gable'nin soytarı gibi oynadığını görmüş adamım. Spencer Tracy'yi çekip yerine başkasını vermek istemişlerdi bana. Tyrone Power'i değiştirdikleri olmuştu o budalaların. Jordan'a güveniyorum, Kostasch.»

«Şurada gördüklerimizden sonra da mı?» diye bağıran Kostasch eliyle beyaz perdeyi gösterdi. «Öyleyse siz de soytarısınız.»

«Şurada gördüklerimizden sonra da... Böyle bir şeyle karşılaşabileceğimizi size önceden söyledim. Bana söz verdiniz Kostasch, ne kadar bozuk da olsa, ilk günler bu zavallı gence cesaret vermekten kaçınmayacağınız üzerine söz verdiniz.»

«Aman yarabbi, bu kadar berbat olacağını nasıl bilebilirdim canım?»

Ve ben, küçücük pencerenin arkasında durmuş, bütün bunları görüyor, duyuyordum. Gece, yağmur altında, fırtınalı Atlantik Okyanusunun yukarısında bir yerde uçmakta olan bir jet Hamburg'a yaklaşıyordu. Çok geçmeden, hemen az bir şey sonra, içinde Joan ve Shirley ile yere inecekti...

«Ona cesaret verdim.» diye bağırdı şişko Kostasch umutsuzluk içinde.

«Dünkü bütün gün omuzunu okşayıp şans dilerken ağlayacak gibiydim aslında. Bugün de yaptım aynı şeyi, üstelik bugün dünkünden çok daha feciydi. Bunu siz de kabul edersiniz.»

«Öbür numuneleri bekleyiverin!» Seaton başını kaldırdı. Ölümlük hasta gibi yorgun görünüyordu. «Aslında o numuneler de tam fikir veremez. Bu adama zaman gerek. Hiç değilse üç gün daha.»

«Peki sonra? Ya sonra?»

«Sonra oynayacak, hem de tam bizim istediğimiz gibi. İlk günleri yeniden çeviririz o zaman.»

«Yeni baştan beş gün daha mı? Kaça patlar bu haberiniz var mı? Bir kuruş fazla kredi alamayız artık. İpin ucunu kaçırdık mı Wilson kardeşler canımıza okur.»

«Peki niyetiniz ne?» diye sordu yaşlı Seaton insanı tedirgin eden bir sükûnetle. Sigarasını yere atıp ayağıyle ezdi. «Filmi yarıda bırakıp, Jordan'ı değiştirmek mi?»

«Elbette.»

«Elinizde başka oyuncu var mı?»

«Bir kaç çocuk yıldız daha vardı sizde?»

«Onun çapında tek bir kişi var ancak.»

«Dünden beri ben de onu düşünüyorum zaten.»

«Ben düşünmüyor muyum sanıyorsunuz?» dedi Seaton üzgün bir yüzle.

«Ee, daha ne öyleyse?»

«Onu alamayız.»

«Neden?»

«Uyuşturucu, zehirden ötürü iki yıl yedi.»

«Ne? İçerde mi yani?»

Seaton başını salladı ses etmeksizin. Kostasch inledi. Bir koltuğa yığılıp bacaklarını uzattı, iki eliyle yüzünü ovmağa koyuldu. Aksaçlı, yumuşak başlı Seaton, Kostasch'ın yanına oturdu. Kostasch'ın elleri iki yanına düşmüştü. «Dört milyon», dedi hafif bir sesle, «Wilson Kardeşler. Kredi. Thornton, ben uyku uyuyamam artık. Bu film başaşağı gitti mi iflas ettim demektir.»

Yaşlı Seaton vakur bir tavırla konuştu : «Bütün dünyayı dolaşan filmler yönettim. Çağımın en büyük yıldızlarıyla çalıştım. Jordan'ı bir haftadan beri prova ediyorum. Budala değilim ben. Bu adam iyi oyuncudur diyorum size.» .

Canavar Kostasch umutsuzluk içinde gülümsedi. «Üç güne varmaz toparlanır diyorum size. Ama ona cesaret verelim ki kendine güven duysun...»

Kendime güven duymalıydım demek.

«... Umutsuz olduğumuzu bir anlarsa tek bir doğru cümle bile konuşamaz. Hiç bir şeyin farkına varmamalı. Yoksa her şeyin sonu gelir.»

Hiç bir şeyin farkına varmamalıydım. Yoksa her şeyin sonu gelirdi.

«Peki ama bütün millet çoktan farkında. King, Henry Wallace...»

«Bu konuda ağza laf almamayı hepsine tenbih ettik.»

Ya, demek öyle.

Öyle ya, öyle sayın baylar, elbette. Henry Wallace onun için özür diledi. Kamera operatörü («Yeah!») ile reji yardımcısı («Hay hay!») onun için hemen tozoldular. Bugün bana herkesin nazik davranması da onun için. Böyle yapmalarını kim tenbih etti onlara peki? Yoksa bay Albrecht mi?

Kostasch içini çekti : «Ya kendisi, ya kendisi farkına varırsa?»

«Kendisi asla farkedemez. İyi oynamadığını fark ede-

bilen oyuncu yoktur. Demin de gördünüz ya işte: kendi kendisini pekala beğendi.»

Sonra, uzun bir süre karşılıklı bakıştılar. Yaşlı Seaton, yüzündeki tiklere engel olamıyordu artık, dudakları titreyip duruyordu. Ağlayacak diye korkuya kapıldım. Sonunda Kostasch öyle hafif bir sesle konuştu ki, ne dediğini zar zor anlayabildim ancak : «Peki, öyle olsun. Üç gün daha. Sonra Horwein ile Wilson'lara gerçeği söylemem gerekir.» En sonunda da en feci şeye sıra geldi. Canavar Kostasch iki elini birbirine kavuşturup, başını eğdi, mırıldandı: «Yardım et bize tanrım, yalvarırım, yardım et, ne olursun.»

Ve Kostasch bir üçgen olsaydı, tanrıyı da üç köşelidir diye bellerdi garanti.

27.

«Lütfen dikkat! Pan Amerikan World Airways'in, New York'tan gelen 517 numaralı kıtalararası jet uçağı alana inmek üzeredir. Yolcular kısa bir süre sonra 4 numaralı hangarda karşılanabilir!»

Oparlördeki ses, beton makineleriyle büyük matkapların uğultusundan ötürü ancak şöyle böyle duyuluyordu. Hem gece hem de gündüz, iki posta halinde çalışan bir işçi ordusu, Hamburg hava limanını yeni baştan yapmağa koyulmuştu. Tahta perdeler, derin çukurlar üzerindeki dar köprüler, yıkıntı dağları ve çimento torbalarından meydana gelmiş bir kargaşalık arasında yolumu bulmağa uğraşıyordum. Gece rüzgarıyla yağmur, eski, yarı yarıya yıkılmış bekleme salonunu toza dumana katıyordu. Çuval kumaşları koca perdeler gibi uçuşuyor, yelkenler gibi yırtılıyor, insanları kötü havadan koruyacakları yerde ortalığı büsbütün birbirine katıyordu. Kaynak makinelerinin çiğ ışıklı şimşekleri, fenerlerin neon ışıklarını büsbütün donuklaştırıp ölgünleştiriyordu. Eski giriş bankolarının bulunduğu yer kapatılmış, onların yerine, hava şirketlerinin trafiği zar zor yürütebildikleri ba-

rakalar yapılmıştı. Millet birbirine giriyor, yolunu şaşırıyor, küfrediyor, eşya taşıyacak görevlilerin ardından haykırıp duruyordu. Çocuklar ağlıyordu. Havaalanından, çalıştırılan türbinlerin uğultusu geliyordu.

Hava limanının bütün görevlileri özellikle nazik ve yardıma hazırdılar. Gülümseyip duruyorlardı boyuna. Tahta perdelere yapıştırılmış büyük afişler, yapım işindeki karışıklardan ötürü özür diliyordu bütün dillerde.

4 Numaralı Hangara Gider, 5 Numaralı Hangara Gider. Kara yazılı sarı oklar, tahta perdeler ve halatla emniyete alınmış dar köprüler boyunca bir yeraltı koridoruna doğru yol gösterdi bana. Burada da afişler vardı.

Sayın Yolcularımız! Binamız Artık Küçük Geldiğinden Büyültmek Zorunda Kaldık,..

Kulak verdiğim konuşmanın etkisiyle ve o sırada geçirdiğim şoktan ötürü, stüdyonun orada bir süre içmiştim arabada, sonra Schauberg'e gitmiş, o harika iğnelerden bir tane daha yaptırmıştım, daha sonra da, hava limanı lokantasında bir viski söyledim. Lokanta da restore edildiği için ancak bir iki masa bulunduruluyordu müşteriler için, ortalık harç, çelik, ıslak kum ve benzin kokuyordu.

... This Rebuilding, We Regret To Say, Will Result In A Lot Of Discomfort For All Concerned, But We Are Sure That You Will Appereciate And Understand The Difficulties Involved... (*)

İçip durmuştum boyuna. Yapılan iğne sarhoş olmama engel oluyordu. Kafam hafiften karışıktı, her şey komiğime gidiyordu, öyle bir eğilim içindeydim.

«Buradaki konforsuzluğu hoş görmenizi rica ederim» demişti garson örneğin. Böyle konuşması öyle ko-

---

(*) ...bu yenileme işi, ne yazık ki, ilgililer için hayli rahatsızlığa sebep olacaktır, ne var ki uğranılan güçlüklerden ötürü anlayış göstereceğinize inanıyoruz...

miğime gitmişti ki. Bir kaç dakikaya kadar, kızıyla aldattığım sevmediğim karımın uçağı şuraya inecekti. Kızı benden bir çocuk bekliyordu. Bir jigoladan başka bir şey olmadığımı, bir sıfır, bir hiç olduğumu öğrenmiştim. Çevirdiğim filmin yarıda kalması ve ardından da görülmemiş bir rezaletin patlak vermesi gün meselesiydi. Garson da tutmuş buradaki konforsuzluktan ötürü özür diliyordu. İnsanı çıldırtacak kadar komik değil miydi bu? Artık levhalar asılı kapıların önünden geçiyordum. *Air France Kargo Bürosu. Sabena Kargo Bürosu. Meteoroloji Merkezi. Lutfhansa Kargo Bürosu. Swissair Kargo Bürosu.* Uzaktan, giderek artan bir jet sesi geldi. New York'tan gelen uçak piste iniyordu.

Karşımdaki BEA yazılı kapı açıldı, bir kadın çıktı. Sırtında geniş yakalı flanel bir manto vardı, ortadan ayrılmış kara saçları neon lambalarının çiğ ışığı altında mavimsi bir parıltı içindeydi. Kadın tam dönüş yaparken çarpıştık.

«Özür »

Ama cümleyi bitiremedim. Badem gözleri ve slav tipindeki yüzüyle bu genç ve güzel kadına bakakaldığım sırada, martıyı, fili, Schauberg'in müthiş iğnelerini düşündüm.

«İyi akşamlar», dedi Doktor Nataşa Petrovna.

28.

«İyi akşamlar...» Bunu güçlük çekerek söyleyebildim, sonra eğildiğim sırada şöyle bir sendeyeleyince, enikonu sarhoş olduğumu anladım. Söyleyeceğim sözleri zar zor bulabiliyordum: «Ne... ne arıyorsunuz siz burada?» «Mobilyalarımın ardındayım.» Sükûnetle ve dostça karşılık verdi bana, dairemde asla öyle bir sahne geçmemiş gibi de sükûnetle ve dostça yüzüme baktı. «Eşyamın büyük kısmı ne yazık ki çoktan uçtu bile.»

«Sizi... sizi Kongo'da... biliyordum.»

«Aslında orada olmam gerekiyordu.» Gülümsedi, gözlüğünün camları ışıldadı. «Çağımızda, tasarladıklarımızın ancak aksi oluyor galiba. Terörcüler Leopoldville'deki hastahaneyi yakmışlar. Gazetede okumadınız mı?»

«Hayır.»

Jet motorlarının vınlaması daha da artmıştı, yanımızdan sürüyle geçenler oluyor, koridora doğru atılıyordu, sesler gürültüler duyuyordum, karmakarışık bir düş içindeydim sanki; bu düşün ağırlık noktası da şu sırada büyülenmiş gibi bakakaldığım Nataşa'nın güzel yüzüydü. Gözlerim bu saf ve iyi gözlerden ayırırsam, başım dönüp yere yığılırım diye korkuyordum.

«En az bir yıl geçmeden Afrika'ya gidemem artık. Tamtakır bir dairede oturuyorum şimdi, eşyam Roma'da, Dakar'da, Tanrı bilir nerede.» Nataşa güldü.

«Demek... demek... daha bir yıl Hamburg'dasınız?»

«Dedim ya işte.» Gözleri kısıldı. «Çok düşkün bir haliniz var, Mister Jordan. Filme başladığınızı okudum.»

Daha ben karşılık vermeden Kostasch canavarının sesi duyuldu :

«Peter, nerdesin be yahu?»

Elinde biri kırmızı öbürü sarı, iki koca gül buketi, boğaları andıran Kostasch koşarak bize doğru geldi. Omuzlarını öne vermişti şöyle, saldırmaya hazır bir boksörün ta kendisi. Soluk soluğaydı. «Uçak çoktan indi bile. Yarım saattir seni bekliyorum. Affedersiniz, sayın bayan...» Kırmızı güllü buketi elime tutuşturdu. «Hadi, hadi, gel bakalım!» Elimden çekiyordu.

Sendeleyerek döndüm:

«Allahaısmarladık», diye kekeledim. Nataşa ciddi bir yüzle arkamdan baktı, gözlüğünün kuvvetli, parıltılı camları ardında, güzel gözleri görünmez oldu.

Kostasch önümden yürüyüp koridorun sonundaki merdivenlere doğru atıldı. «Projeksiyondan sonra neden kayboldun öyle hemen? Seninle beraber bir şişe yu-

varlayacaktık ne güzel. O örneklerden sonra içilmez miydi be yahu?»

Seni köpek, dedim içimden. Seni köpek seni, seni çaresiz, seni bahtsız köpek seni.

Merdiven 4 numaralı hangara, uzun, buz gibi soğuk bir yere çıkıyordu, Schauberg'in kamptaki barakasını hatırladım o saat. Burada da kasvetliydi her şey, geçici ve çirkindi. Tahta duvarların aralıklarında fırtına ıslık çalıyordu, yağmur suları içeri sıçrıyordu. Hava akımı vardı. Kapılar vuruyordu. Yerler ıslak, yerler kirliydi. Büyük bir kalabalık vardı. Millet bağırıyor, el sallıyor, gülüyor, ağlıyordu. Gümrük ile polisten geçen jet yolcuları uzun bir kuyruk halinde ilerliyor, bir yandan da el sallıyor, bağırıyor, gülüyor, ağlıyorlardı ötekiler gibi.

«Her Charlie, buradayız!» diye bağırdı Kostasch. Bizim gedikli foto uzmanına (Nr. 32, alacağı para : 5550.— DM.) el etti. Elinde flaşlı bir kamera bulunan foto uzmanı öfke içindeydi. «Surat asıp durma ulan, fazla mesai öderim!» «Peter!» Karımın sesiydi bu. Artık görüyordum onu, gümrükteydi. Yanında da Shirley duruyordu. Joan elini salladı. Shirley hiç el etmedi. Joan'un yüzü kızarmıştı. Shirley'nin yüzü ölü yüzü gibi sapsarıydı. Joan işaretler ediyor, gülüyordu. Shirley kıpırdamaksızın duruyordu öyle. Ancak arkasında duran adam ittikten sonra, şöyle bir sendeleyerek ilerledi.

Kalabalığın arasından yol açarak birbirimize doğru ilerledik. Joan benden daha çabuk ilerledi. Üzerinde Kanada işi bir kürk manto vardı. Saçını çiğ sarı bir renge boyamış olduğunu irkilerek gördüm. Onu bir kaç yıl daha yaşlı gösteren bir şeydi bu. Neden yapmıştı bunu? Neden? Daha bir genç görünmek için elbette. Hoşuma gitsin diye, daha bir güzelleşmek için, daha bir çekici olsun diye...

«Oh Peter, Peter!» Bana ulaşınca kollarını boynuma doladı, beni ağzımdan, yanaklarımdan, alnımdan, ağzımdan, öptü durdu boyuna. Hemen anladım. Sarhoş-

tu. Çok sarhoş değildi, acınacak ve sevimsiz bir sarhoş da değildi aslında. Yine de hayretten donakaldım. Karımı tanıyalı, sarhoş olduğunu ilk şimdi görüyordum. Benim serinkanlı, kendine hakim karım. Benim kibar, çekingen karım, sarhoştu.

29.

Flaş. Flaş. Flaş.

Nr. 32 acılı bir yüzle resim çekip duruyordu. Joan kollarımın arasındaydı, kıkırdayarak gülerken kırmızı gülleri düşürdü, öpüp durdu beni boyuna. «Çakır keyifim, Peter. Hem de öyle bir çakır keyif ki. Sevinçten küçük bir şişe yuvarladım. Heyecanlandım da hem. Jet öyle keyifliydi ki. Şampanyanın tadına da diyecek yoktu. Ah Peter, Peter, nasıl mutluyum bilsen!»

Shirley Joan'un arkasında duruyordu, Joan'un omuzundan baktım mı görüyordum onu, o da bana Kostasch'ın omuzundan bakıyordu. Kostasch babacan bir tavırla Shirley'i kucakladı, öptü.

«Hoş geldin, sevgilim», dedim Joan'a.

«Çakır keyif olduğum için kızmadın ya?»

«Çok iyi etmişsin bana kalırsa.»

«Ya saçım? Saçımı da iyi bulmuyor musun?»

«Harika.»

«Hoşuna gideceğini biliyordum zaten. Daha bir gençleştiriyor beni, değil mi? En aşağı beş yaş daha gençleştiriyor.»

«En azından.»

Fısıldadı: «Böyle çok genç bir erkeğin yanında daha bir genç görünmeliyim elbette. Otuz sekiz yaşından bir gün bile yaşlı görünmediğimi söylüyor Marcel bu tuvaletle.»

«Marcel de kim?»

«Berberim. Bir dahi. Oh, böyle çakır keyif olmak ne güzel şey!»

Sarı saçları. Sıcak basmış yüzü. Silinmiş dudak boyası. Boynundaki kırışıklıklar. Mutluluk ıslaklığı içindeki gözleri. Ağzının kenarında biraz tükürük.

«Neden biri çıkıp da daha önce söylemedi? İnsan bütün hayatı boyunca çakır keyif olmalıymış meğer, bütün hayatı boyunca!»

Canavar Kostasch Shirley'i bırakmış, kalabalığı dağıtmağa çalışıyordu.

«Afedersiniz... sadece bir kaç resim... ünlü Amerikan yıldızı Peter Jordan'a yer açın... gerileyin lütfen... teşekkür ederim, çok teşekkür ederim, hadisene Charley... Peter, karını öp bakalım!»

Kırmızı gülleri yerden kaldırdım, karımı öptüm, karım güldü, kırmızı güller yine yere düştü, gülleri yine kaldırdım ve yine öpüştük. Bu arada hava limanından iki fotoğrafçı daha gelmişti.

«Şimdi de kızını öp, Peter!»

Arkama döndüm. Shirley önümde duruyordu. Üzerinde beyaz kuzu postundan bir manto, kara çoraplar, yüksek topuklu kara ayakkabılar vardı. Önü açık duran beyaz mantosunun altında dar, kara bir yünlü giysi gördüm. Neon lambalarının soğuk ışığı altında kızıl saçları pırıl pırıldı, at kuyruğu, mantosunun beyaz yakasından aşağı sarkmıştı. Shirley'nin yeşil gözleri alev alevdi, ama bana uzattığı elinin buz gibi soğuk olduğunu hissettim.

«Öpüşsenize!» diye bağırdı canavar.

«Öpüşsenize canım!» diye bağıran Joan, güldü.

Shirley'i öptüm. Bir ölüyü de ancak böyle öpebilirdim. Kostasch, Joan ile birlikte aramıza girip, kol kola girelim diye dayattı. Biz öyle sevinç içinde gülerken, Charley ile hava limanının fotoğrafçıları flaşları parlattılar, bu arada canavar da konuşup duruyordu boyuna :

«Kocanız büyük oyuncu bayan Joan... en büyüklerinden biri... elli yıl sonra bile adı edilecek bir film çeviriyoruz... böyle bir filmin yapımcısı olduğum için gurur duyuyorum gerçekten çok gurur duyuyorum... aynı zamanda böyle bir oyuncunun yapımcısı olarak da.»

Joan beni yeniden öpmeğe başladı. «Kocam, kocam dünyanın en büyük oyuncusudur, istemeye görsün hele!»

«Yürü artık Joan.»

«Haklı değil miyim Mister Kostasch, öyle değil mi?»

«Haklısınız Bayan Jordan, yerden göğe kadar haklısınız», dedi çaresiz, bahtsız köpek. Bu arada Joan'un gözleri daha ıslanmıştı. Shirley'nin kolunu sıktığım sırada, birden bire, tırnaklarının elime gömüldüğünü duydum.

«Hadi gelin artık. Charley valizlerle meşgul olur, biletlerinizi ona verin.»

Kostasch onu bunu iteleyerek merdivene giden yolu açtı. Joan ile Shirley'nin kollarına girip onu izledim. Joan yeniden gülmeğe başlamıştı; bir kaç kez sendeledi. Shirley tam karşıya bakıyordu : boşluğa bakıyor sandım önce, ama çok geçmeden, merdivene baktığını gördüm. Nataşa Petrovna en yukardaki basamakta durmuş, bizi gözden geçiriyordu. Gözlerini Shirley, Joan ve benden bir saniye bile ayırmadı.

Yanından, ama çok yakınından, geçip gittik. Biz yanından geçerken merakla, ama ciddi bir yüzle ve hiç kıpırdamaksızın, bize baktı.

«Biliyordum», diye bağırdı Joan. «İşlerin iyi gittiğini biliyordum. İçkiyi de sevinçten Biraz fazla kaçırdım zaten.»

«İçkili misiniz, Bayan Joan?»

«Farkına varmamış gibi yapmayın hadi.»

Kostasch ile Joan, ahmak ahmak itişip, güldüler.

«Peter.»

«Evet, Shirley.»

«Şu kadın kim?»

«Kadın mı, hangi kadın?» Joan gülerek kızına baktı. «Bize bakıp duran, şu merdivendeki kadın?»

Joan başını döndürdü. «Merdiven mi? Bakıp duran kadın mı? Ben kadın falan görmüyorum.» Kıkırdadı. «Shirley, canım, senin kafan da dumanlı galiba.»

Dönüp arkaya göz attım yeniden. Nataşa hala oradaydı. Aramıza sürüyle insan doluşmuştu merdivende.

«O kadın kim, Peter?» diye sordu Shirley.

Matkaplar vınlıyor, balyozlar gümbürdüyor, bıçkılar cızıldıyordu. Kalkmak üzere olan bir uçağın motorları uğuldadı. .

«Bilmiyorum», dedim. «Hiç görmüşlüğüm yok.»

DÖRDÜNCÜ SES BANDI

1.

«Allah biliyor ya, içtiğim şampanyaların en güzeli bu. Uçakta ikram ettikleri şampanya da fena değildi. Ama şu içtiğime göre berbattı doğrusu. Haklı mıyım, Shirley?»

«Evet, anneciğim.»

«Doğrusu bütün hayatım boyunca içtiğim şampanyaların en lezzetlisi. İçtiğimiz şampanyanın markası ne, Peter?»

«Pommery Demi—Sec, 1949», dedim. Ve üzerine basa basa da: «Üçüncü şişe» demekten geri kalmadım.

«Ama sen dört şişe ısmarlamıştın.»

«Biri de buz kabında.»

«Öyleyse onu da aç», dedi Joan, adamakıllı sarhoştu. Onu şimdiye kadar hiç sarhoş görmediğim için karşımda oturan yabancı bir kadındır gibi geliyordu bana. Sevimli bir kadın. Neşeli bir kadın. O korkunç çiğ sarı boyalı saçları karmakarışık olmuştu. Gözleri pırıl pırıldı. Yüzü pırıl pırıldı. Çabuk çabuk hareket ettiği için, bileklerindeki değerli, taşlı altın bilezikleri durmadan şıkırdıyordu. Fazla gülüyordu. Fazla da konuşuyordu. Boyuna aynı şeyleri tekrarlayıp duruyordu. İçkiyi fazla kaçırmış bütün insanlar nasıl bir davranış içindeyseler o da öyleydi.

«Ah, nasıl da mutluyum! Öyle seviyorum ki sizi! Her şeyim sizsiniz! Peter'im. Shirley'im. Siz de beni se-

viyor musunuz? Peter, beni sevdiğini söyle!»

«Ben de seni seviyorum Joan», deyip, dairemin şöminesinde duran buz kabından dördüncü şişeyi de çıkardım.

«Sen de söyle beni sevdiğini, Shirley!»

«Seni ben de seviyorum, anneciğim.»

Joan oturduğu yerden fırlayıp beni öptü, sonra Shirley'e koşup onu da öptü. «Sizi öpmeliyim, sizi kucaklamalıyım! Öyle mutluyum ki bütün dünyayı kucaklayıp öpebilirim aslında!»

Saat gecenin on biriydi, üçümüz de sarhoştuk, aramızdaki fark, her birimizin kendi usulünce sarhoş olmasıydı : Joan aşırı neşeli ve taşkın, Shirley alkolün etkisiyle dengesini tamamen kaybetmiş bir çocuk gibi, ben de bu durumda üçümüzün başına neler gelecek korkusu içinde, körkütük ve battal.

Yanlış bir söz örneğin.

Ya da yersiz bir bakış.

Peki o zaman ne olacaktı?

Bütün bunlar delilikten başka bir şey değildi, ama nasıl engel olabilirdim ki? Ben ayyaş, biri sevinçten, öbürü umutsuzluktan ötürü, iki başka insanın sarhoş olduğu bir durum karşısında tamamen çaresizdim. Evet, umutsuzluktan ötürü. Shirley'in ruhunda nelerin çalkalandığı, yüzünden olduğu gibi anlaşılıyordu, ne var ki Joan kendi kendisiyle ve mutluluğuyla iyice dolu olduğundan, bunun farkına varmamıştı henüz. Daha ne kadar sürerdi böyle? Ne zaman farkına varacaktı acaba?

Delilik, bütün bunlar delilikti.

«Sana yardım edeyim mi sevgilim?»

«Hayır, ben yaparım.» Şişenin mantarı çok sıkıydı. Beyaz peçeteyi mantara sımsıkı dolayıp yavaş yavaş yukarı döndürmeyi denedim. Joan'un üzerinde gümüş grisi, Shirley'nin üzerinde de altın sarısıyla kahverengi karışımı gece elbiseleri vardı. Biz otele indikten Biraz sonra, Joan üstlerini başlarını değiştirsinler diye dayatmıştı : «Kendimizi Peter'imiz için güzelleştireceğiz elbet-

te. Yine bir şey içeriz hem. Hiç yorgun değilim. Sen yorgunmusun, Peter?»

«Yarın sabah çok erken kalkacak», demişti Shirley.

«Yalnız bu günlük, ne olur.» Joan bunu söylerken el çırptı, bir bebekten farksızdı bu sırada. «Yarın sabahtan sonra aklı başında bir kadın olurum yine. Ama bu gün... hayatımın en güzel günü. Küçük ailemiz yine bir araya geldi. Ve Paddy'nin filmi de başarılı olacak.»

«Yeter artık.»

«Hala alçak gönüllüsün, Peter herkesi hayran bıraktığını söylüyor Kostasch. İlk örneklerden sonra sevinçten ne yapacaklarını bilememiş, dansetmişler. Aman tahtaya vuralım, bak görürsün, Comeback senin için gerçekten bir dönüş olacak. Durum böyleyken yine de içmeyelim mi Shirley?»

Shirley yeşil, alevli gözleriyle bana bakarken sapsarı ve sessizdi. Daha on dokuzunda olduğu halde yalan söylemeğe, olduğundan başka türlü görünmeğe lanetlenmiş gibiydi. Benim tarafımdan sahip çıkılan, benim tarafımdan sevilen, benim tarafımdan mahvedilen, benim tarafımdan tahrip edilen bir kız.

«Evet, Peter» diye cevap vermişti o sırada, «annem haklı. Yine biraz daha içmemiz lazım.»

Böylece odalarına çekilmiş, saçlarını taramış, boyanmış ve özenerek giyinmişlerdi.

Uçakta yemek yedikleri için aç değildiler.

«Ama susamış olduğumuz muhakkak. Peter, sevgilim bize şampanya söyle.»

Bunun üzerine şampanya getirtmiştim, önce iki şişe sonra iki şişe daha. İnsan mutlu değilse, sarhoşla ayık arasında kalması olacak şey değildir. Ben nasıl yıllardır yaşamaya katlanamıyor ve yıllardır içiyorsam Shirley de bu akşam ayık kalmaya katlanamadığı için içmeye koyulmuştu. Böylece üçümüz de, her birimiz kendi usulünce sarhoş olmuştuk. Mat parıltılı kardinal kırmızısı ve altın sarısı ipekli duvar kağıtları, kristal avizesi, aplikleri, duvarlardaki antika oymalarıyla bu gü-

zel salonda üçümüz de sarhoştuk. Gottold, Ephraim, Lessing ile Napolyon'un mareşali Davout'nun karşısında, lüks bir otelin lüks bir salonunda, Pommery Demi—Sec 1949 içerek sarhoş oluyorduk.

Başka yerlerde, izbe meyhanelerde, köprü altında, darağaçlarının gölgesinde, kuzey buz denizi üzerinde devriye gezen tek başına bir keşif uçağının pilot kabininde, ya da bordasında taşıdığı bombayı düşünerek, içenler de vardı bu sırada, bizden başkaları. Kral saraylarında, elçiliklerde, merkez komitelerinde, gazete idarehanelerinde, çelik trötlerinde, laboratuvarda, yatlarda içenler, işkence hücrelerinde, avcı çukurlarında, avcı siperlerinde içenler de vardı. Viski, şarap, ispirto, pirinç rakısı, votka, konyak içenler, çaresizler, kudretliler, zenginler, yoksullar, buyuranlar, başeğenler, avcılar, avlananlar, dehşet salanlar, dehşete düşenler, insanları korkutanlar, insanlar tarafından korkutulanlar, hepsi de içiyor, içiyor, içiyorlardı; hepsi de aynı nedenle içiyordu : kaçıp kurtulmak için, kaçıp kurtulmak en büyük özlemleri olduğu için, ama kaçıp kurtulmak diye bir şey olmadığını da bile bile, içiyorlardı. Hiç bir yerden kaçılamaz, hiç bir yere kaçılamazdı.

2.

Mantar birdenbire öyle bir fırlayış fırladı ki, frenleyemedim. Şişeden fışkıran beyaz bir köpük ışını, önümde duran Joan'un üzerine sıçradı. Şampanya, hemen el attığım kadehe boşaldı ama, karımın değerli tuvaleti ıslanmaktan kurtulamadı. Joan kahkahayla güldü bu işe. «Peter'im, beceriksiz yavrum benim. Ömrü boyunca şampanya şişesi açamamıştır. Bilir miydin Shirley?»

«Ömrü boyunca da küçük, beceriksiz bir yavru olup kalmıştır», dedi Shirley.

Joan yeniden güldü. «Üstümü değişeyim», deyip, benim yatak odamın karşısındaki ve aramızda salon bu-

lunan kendi yatak odasına doğru sendeledi. Otel idaresi, maroken kaplı bir çift kapı açıp daireyi büyültmüştü. İki de banyosu vardı dairenin.

Joan kapıyı yarı açık bıraktı. Güldüğünü, konuştuğunu duyuyorduk. «Hem de gerçekten öyle. Ne zaman bir şişe açacak olsa...»

Shirley ile ben, birbirimize baktık.

«Dostun Gregory'nin selamları var», dedi kısık bir sesle.

Yanına yaklaşıp elimi çıplak omuzuna koydum. Saçını öpmek için üzerine eğilince, irkilerek geriledi, ıslık gibi bir ses çıkardı: «Bırak!»

«Shirley.»

«Dokunursan bağırırım!» O da Joan ile benim kadar sarhoştu. O gece bütün olan bitenler ancak böyle açıklanabilir. Sarhoştuk. Üçümüz de. Bütün geçenler ancak bununla ilgili olabilir.

«Kendine gel!»

«Dayanamıyorum artık. Yapamıyorum. Böyle beş dakika daha geçerse deliririm.»

Beş dakika daha mı? Her şey yeni başlamıştı henüz.

«Kusacak gibi oluyorum hep. Hiç iyi değilim. Kaç haftadır bu haldeyim. İçecek bir şey ver.»

«İçtiğin yeter artık.»

Şişeyi elimden kaptı, yanındaki bardağı yarıya kadar doldurdu. Can düşmanıymışım gibi bakıyordu yüzüme, bütün nefret ettiği şeyler bende toplanmış gibi. Fısıldadı: «Peter, seni seviyorum...»

Sarhoş. Sarhoş.

«... ama kabul edemem artık, kabul etmeyeceğim. Asla, asla!»

Bitişikten Joan seslendi: «Şu kahrolası fermuar yok mu? Shirley, acaba sen...»

Bir saniye sonra da güldüğünü duyduk. «Kırdım bile. Aman, ne olursa olsun.» Derken, banyoda topuklarının tıkırdadığını duyduk.

«Tanıdığın hekim var mı?»

«Delirdin mi yoksa? Ne dediğimizi duyuyor!»

Ancak bir adım gerileyebildim, çünkü Joan sessiz sedasız salona dönüvermişti. Şimdi üzerinde çok kısa, ince, kara bir sabahlık vardı. Ayakkabılarını çıkarmış olduğu için geldiğini duyamamıştım.

«O kahrolası tuvaletten kurtuldum neyse!» Joan gerindi. Hiç bir şeyin farkına varmamıştı. Varmamış mıydı acaba? «Vücudun o ağır giysilerden kurtulması ne güzel! Neden öyle tuhaf bakıyorsun, Shirley? Bu bayla on üç yıldır evliyim efendim.» Beni öpüp gülerek yatak odasına gitti, radyoyu açtı. Bir caz sesi yükseldi. Joan, ben Hamburg'a geleli üzerinde yattığım iki kişilik karyolaya uzandı, bir kaç gün önce (sonsuzluk!) üzerinde ölüyorum sandığım şu geniş yatağa...

«Bana bir kadeh içki versene, Peter.»

Getirip verdim.

«Shirley, sen de gel.»

Shirley de geldi yatak odama.

Caz hafif hafif sürdürüyordu sesini.

«Amma da saçma», dedi Joan.

«Saçma olan ne?»

«İki yatak odası. İki yatak odasını ne yapacağız biz? Hadi, söyle bakalım.»

«Ben saat altıda kalkıyorum.»

«Ne olurmuş yani? Ben kalkamaz mıyım sanıyorsun?»

Sustum. Shirley içiyordu. Artık içmeyi bıraksa, diye düşündüm. Hepimiz kesmeliydik içmeyi aslında. Hem de hemen. Başımız belaya girmeden. Bir şey söylesem. Bir şey yapsam. Hiç bir şey yapamadım.

Hiç bir şey söyleyemedim. İçtim.

«İnandığını söylesene!» dedi, Joan yataktan.

«Neye inandığımı?»

«Saat altıda kalkabileceğime.»

«Elbette inanırım.»

«Gördün mü ya? ikinci yatak odasını vestiyer olarak kullanırız, ve...»

Joan kesti konuşmayı. Doğruldu. Boyalı saçı alnına düşmüştü, yüzünün kızarıklığı leke lekeydi artık. Sabahlığı aralanınca, omuzlarının pörsük cildini gördüm. Joan'un dudakları titriyordu.

«Nen var?»

«Duymuyor musun? Şarkımızı çalıyorlar!»

Cazın piyanocusu bir solo yapmıştı, ardından bateriyi trompet izledi. Joan bozuk bir sesle şarkı söylemeğe koyuldu: «A foggy day in London town» (*) Shirley'e dönüp konuştu: «Şarkımız... birbirimizi tanıdığımız sıralarda... henüz gençken... ah, Shirley, böyle bir aşkı gün gelir sen de yaşarsın... Hangi gece kulübüne gidersek, gidelim, nerede olursak olalım, hep bu şarkıyı isterdik orkestradan...» İçti. Ağzından dökülen bir kaç yudum şampanya boynundan aşağı, iç çamaşarına doğru kaydı. «The British Museum», diye sürdürüyordu şarkıyı Joan, «had lost it's charme...» (**)

Elimi yakalayıp öptü.

Shirley kadehini bıraktı. «Ben odama çekiliyorum, kızmayın sakın.»

«Biraz sarhoşum... rahatsız oluyorsun, değil mi?»

«Yok anneciğim, yorgunum da ondan.»

«Biz bizeyiz nasıl olsa. Annen biraz sarhoşsa ne çıkar yani? İpliğimi pazara çıkarmazsınız herhalde. Yoksa?» Müziğe katılarak şarkıyı sürdürüyordu: «How long, I wonder, can this thing possibly last?» (***) Sonra yine konuştu: «İpliğimi pazara çıkarır mısın yoksa? Siz ikiniz?»

Basbayağı sarhoştu.

«Joan», dedim, «Joan, kendine gel!»

«Anlatmazsınız ya?»

(*) «Londra'da sisli bir gün... »

(**) «British Museum kaybetmişti artık güzelliğini...»

(***) «Bu ne kadar sürer böyle, bilemem... »

«Elbette anlatmayız.»

«Yemin eder misiniz? Evet mi? İpliğimi pazara çıkarmayacağınıza yemin eder misniz?»

Shirley ha kustu ha kusacaktı. O haldeydi. «Yemin ederiz», dedim.

«İyi öyleyse... öyleyse... öyleyse benim de size hediyem var şimdi...»

«Daha neler!»

«Elbette... yarın sabah vereyim diyordum ama... anneciğin Biraz sarhoş olmasını anlayışla karşıladığınız için... candan davrandığınız için... hemen şimdi alacaksınız...»

«Joan, Joan, çok geç oldu artık.»

«Bir de hediyeleri, o kadar... sonra yatarız... söz veriyorum... Shirley, küçük valizimi getiriver lütfen... sen de kadehleri doldur yine... artık... şerefe içelim istiyorum da ondan...» Shirley'e baktım. Başımı sallayarak işaret verdim. O gidince kadehleri doldurdum, Joan çömelerek yatağa oturdu. Gevşek duran ipekli çoraplarında kırışıklar meydana gelmişti. Shirley, kara krokodil valizle geldi.

«Kadehlerinizi alın», dedi karım. Önünde duruyorduk. Artık yavaş yavaş ve akıcı bir dille konuşuyor, duyarlığını belli etmemek için de cesaretle gülümsüyordu. «Söylenirken budalaca bir şey gibi geliyor ama, sizi seviyorum. Öyle seviyorum ki ikinizi, sizsiz yaşayamazdım. Birbirinizi sevmediğinizi, birbirinizden nefret ettiğinizi yıllarca seyretmiş olan da bendim üstelik. Umutsuzluk içindeydim. Evliliğimle hepimiz bu yüzden yıkılıp gideceğiz gibi geliyordu bana. Derken, bir de baktım» Sözünü kesip elini gözlerine götürdü, bu arada yine biraz şampanya döktü.

«Joan... Joan, rica ederim...»

«Hayır, dur biraz. Bitiriyorum artık. Şeyi söylemek istiyorum... demek istiyorum ki... ne söylemek istiyordum?» Shirley gözlerini kapadı.

«Söylemek istediğim şey şu: Derken baktım, Peter bizi Avrupa'ya çağırıyor. Uçmadan önce Shirley'le uzun uzun konuştum. Mantığı öyle yerinde, niyeti öylesine iyiydi ki...»

«Evet, hepimiz öyleyiz. Onun içindir ki bugün hayatımda ilk kez sarhoş oldum. Artık her şeyin düzeleceğini biliyorum da ondan...» Karmakarışık saçları, bozulmuş tuvaleti, sarkık çoraplarıyla, acılarından kurtulmuş ama acınacak bir halde oturuyordu şimdi. «Genç değilim artık. Birbirinden nefret eden iki çocuk anasıyım diye düşünmüşümdür zaman zaman. Şimdi, şimdi yeniden kadın hissediyorum kendimi. Kocam var. Kızım var. İşte bunun için içelim. Kendimizin, küçük ailemizin şerefine. Tanrı bizi korusun, bizi birbirimizden ayırmasm, hep bu günkü gibi mutlu kılsın. Şerefe, Peter!»

Kadehini benim kadehimle tokuşturdu, ben de: «Şerefe!», dedim. «Şerefe, Shirley.»

«Şerefe.»

Sonra içtik. Pommery şampanyası safra gibi acı geldi bana. Joan küçük valizini açtı. Üstte duran sarı zarfı bir kenara koydu. Sonra, eline aldığı küçük gri kutuyu kızına uzattı. «Bu senin.»

Shirley küçük kutunun kapağını açtı. Mavi kadife üzerinde bir yüzük göründü. Bu yüzüğü tanırdım. İşlemeli bir çelenkle çevrili beş kıratlık pırlanta bir yüzüktü. Yüzüğün taşları, kristal avizenin ışığında alev alevdi sanki.

Shirley: «Hayır... olmaz...», diye fısıldadı.

«Bu yüzüğü bana baban armağan etmişti. Ne zaman biliyor musun? Seni kalbimin altında taşıdığım sıralarda. Sen beş aylıkken. Ben de senin çocuk sahibi olmanı bekleyecektim onu sana armağan etmek için. Ama beni öyle sevindirdin ki şimdiden senin olabilir.»

Shirley yüzüğe dalgın dalgın baktı bir süre, şöyle beşe kadar sayılabilecek bir süreyle, sonra ağlamağa

başladı. Hıçkırırken bütün vücudu sarsılıyordu. Karyolanın önüne dizüstü çöktü. «Anneciğim, ah anneciğim... kızma bana sakın... beni affet.»

Artık bu kadarı da fazlaydı. Sırtımdan buz gibi bir el geçti.

«Affetmek mi? Neyini affedeceğim?»

«Şey... şey... anneciğim, ben...»

Arkasından yaklaşıp, Şhirley'i koltuk altlarından kabaca yakaladım. Onu yukarı dikip ayağına bütün kuvvetimle bastım. Duyduğu acı etkisini gösterdi.

Uykudan uyanmış gibi, yüzüme baktı. «Af dilemek...», diye kekeledi.

«Ağlamanı elbette affeder annen. Sevinçten ağladığını bilmez değil.»

Joan gülümseyerek bize baktı, başımı salladım. «Mutlu olduğun için ağladığını anlamıştır elbette.»

«Elbette Shirley, elbette biliyorum. Yüzüğü aldığım zaman ben de ağlamıştım.»

Shirley isterik bir halde hıçkırıyordu.

«Bu kadar yükü kaldıramadı», dedim Joan'a. Şhirley'i hala sıkı sıkı tutuyordum. Yoksa düşecekti. Başını aşağı eğdim. «Anneciğini öp.» Dediğimi yaptı. «Teşekkür et yeniden.»

«Teşekkür ederim, anneciğim.» Doğruldu, hala ağlıyordu.

«Aşırı yorgunluk, aşırı içki. Bir de uçak yolculuğu ayrıca!» Mekanik bir şekilde konuşuyordum, ağzımdan yeni yeni kelimeler dökülüyordu boyuna.

«Yatsın artık. Şu sırada yatmış olması gerekirdi.»

«Evet, Shirley, evet... Paddy haklı... git yat şekerim... Allah rahatlık versin!»

«Allah rahatlık versin, anneciğim...» diye, kekeledi.

Onu yatak odasına götürdüğüm sırada, kollarımın arasında bir cesetten farksızdı. Joan gülümseyerek arkamızdan baktı. Sonra, salon arkamızda kaldı, korido-

ra çıkınca Shirley vızıldamağa başladı. «Kendine gel!» dedim sert bir sesle.

«Yapamıyorum... yapamıyorum... bu kadarı fazla artık...» Köşeden çıkan bir garson, yanımızdan geçerken başını, özellikle belirterek, yana çevirdi.

Shirley sesini kesti.

«Odana git. Biraz sonra gelirim.»

Bunu duyunca, deli bakışı gibi bir bakışla bana baktı, koridorun sonuna doğru ilerledi. Öbür uçtaki odasının kapısını kilitlememişti, anahtar kapıdaydı. İçeri girdikten sonra kapıyı üzerine örttü. Ben Joan'un yanına döndüm.

Joan'un başı yastığımın üzerinde, gözleri kapalıydı, ama mutluluk içinde gülümsüyordu.

«Ne... si... var... onun?»

«Bir şeyi yok. Biraz sinirleri bozulmuş olacak. Senin yaptığın da delilik, Joan! Tutup o yüzüğü...»

«Rahat... bırak... beni...» Yarı uykuda gibi konuşuyordu. «Çocuğum... onu kaybedemem... mutlu olacağım... şimdi de senin hediyen... şu... şu... sarı... zarfta...»

Yatağın üzerindeki büyük zarfı aldım. Mühürlüydü.

«Aç onu...»

Mühürü kopardım. Zarfın içinden, oldukça kalın bir tomar tutan tape edilmiş bir sürü sayfa kayıverdi. En üstteki sayfanın başında, Los Angeles'in tanınmış bir hukuk firmasının başlığı vardı. Okudum:

BAĞIŞ

Bindokuzyüz elli dokuz yılı Kasım ayının birinci günü, Joan Esterella Manuela Jordan, boşanmadan önceki adıyla Bromfield, doğum adıyla Raminguez, dairemize gelip aşağıda imzaları bulunan tanıklar ve avukatlar huzurunda şu açıklamayı yaptı :

«Kocam Peter Jordan'la evlenmemiz sırasında mal ayrılığına karar vermişken, bundan böyle bu mal ayrı-

lığının kaldırılıp, bu güne kadar bana ait olan bütün menkûl ve gayrimenkul mallarımın, nitekim arsalarımın, bankalardaki hesabımın, nakit paramın, kıymetli evrakımla süs eşyamın, ayrıntıları ve değerleriyle aşağıda gösterdiğim bütün malvarlığımın yarısının kocam Peter Jordan'ın mülkiyetine geçmesine karar verdim.

Mallarımın diğer yarısının yönetilmesini de, ilk evliliğimden doğma kızım Shirley Ann Bromfield'in yararına yatırım yapılmak ve ergenlik yaşından başlayarak serbest iradesiyle kendi yönetimine girmek üzere, Messrs. Lincoln ve White emlak komisyonculuğu firmasının yönetimine bırakıyorum.»

Kağıt tomarı elimden düştü. Joan'a baktım. Gözlerini kapamış, hala gülümsüyordu. Ne dediği zor anlaşılıyordu artık: «Sevinç... ben?»

«Olmaz Joan! Bunu yapamazsın!»

«... sevi... yorum...»

Terden ıslanmış ellerimle kağıdı yakaladım. Harfler gözlerimin önünde dansedip duruyordu.

«Kocam Peter Jordan, kendisine bıraktığım yarı malvarlığımın mülkiyetine hemen sahip olacaktır. Hesabım olan bütün bankaların, emlak komisyoncularıyla acentaların, kocamın dileklerini benim dileklerim gibi karşılamalarını ve bu hukuki işlemin imzalanmasından ve burada hazır bulunan tanıklarla avukatların da onaylanmasından başlayarak, kendisine bıraktığım yarı malvarlığım üzerinde dilediği gibi tasarruf etmesine engel olmamalarını istiyorum...»

Artık okumayı sürdüremedim.

Joan uykuda konuşur gibi konuşuyordu: «Film... belki... para... gerekir... bana... yalnız... sen... gerek... para... senin... sen...»

Başı yana düştü.

Ayağa kalkıp radyoyu kapadım. Beni milyoner yapan belgeyi küçük valize koyup kilitledim. Sonra Joan'-

un üzerindekileri çıkardım. Öyle derin bir uykuya dalmıştı ki, hiç bir şeyin farkına bile varmadı.

Karımı çıplak görmeyeli bir yıldan fazla olmuştu. Bana çok zayıflamış, kırılacak kadar ince göründü. Bir zamanlar hayranı olduğum, oysa şimdi duygularımı harekete geçirmekten çok uzak olan bu zayıf gövdeyi gözden geçirince, şimdiye kadar olan biten her şeyden daha fazla utanca kapıldım.

Joan'un yanında bir süre kalıp kalçalarını okşadım. İçini çekip düşünde konuştu : «Yalnız sarı... Marcei... otuz sekiz yaşından bir gün bile fazla değil...»

Ona kendi pijamamı giydirdim, dizlerini karnına doğru çekti, kolunu, saçlarının o korkunç, çiğ sarıya boyanmış olduğu başına götürdü, derin bir soluk aldı.Üzerini örtüm, bütün ışıkları söndürdüm, parmaklarımın ucuna basarak daireden çıktım.

Adamakıllı sarhoş olduğumu ancak koridorda anladım. Bütün kapılarla, kapı önlerindeki ayakkabılar sallanıyordu sanki, döşeme de kalkıp iniyordu. Shirley'nin odasına gidip kapıya vurdum. Cevap çıkmadı.

«Shirley!»

Yine cevap yok. Kapının tokmağını indirdim. Kapı açıldı. İçeri girdim. Ne holde ne de odada ışık yanıyordu, ancak şimdi farkına varabildim bunun. Tam sesleneceğim sırada, belki Shirley'de yatağa uzanıp Joan gibi uykuya dalmıştır diye düşündüm, vazgeçtim. Başım müthiş ağrıyordu. Kahrolası şampanya! Altı saat içinde uykumu alıp stüdyoya yollanmak, çekim işini sürdürmek, hiç bir şey yapamadığımı yeniden göstermek, hiç bir değerim olmadığını, oyuncu değil, sadece bir oyuncu karikatürü, bir karikatürün karikatürü olduğumu göstermem gerekiyordu.

Karanlıkta zar zor ilerledim odada. Yağmur kesilmiş olsa gerekti, odayı şöyle böyle aydınlatan yeşilimsi donuk ışığa bakılırsa, ay ışımaktaydı. Yatak bozulmamıştı. Banyoya doğru döndüm, ama çok hızlı dönmüş olacağım ki, başımda döndü, bir sandalyeye çöktüm. Ve

çok geçmeden, Shirley'i gördüm. Onun odasının Fransız stilindeki penceresi önünde de korkuluklu bir balkon vardı. Shirley balkondaydı. Sırtı bana dönüktü. Yağmur gerçekten kesilmişti ama, fırtına dinmemişti. Gece rüzgarı Shirley'nin saçlarını uçuruyor, arkasındaki tül perdeleri sert sert sallıyordu. Bütün vücudu korkuluğa dayanmış duruyordu Shirley. Sallanıyordu. Bir öne, bir arkaya. Yeniden öne doğru, korkuluğun üzerine, eğildi. Aşağıya, daha aşağıya. Başı görünmez oldu. Yeniden doğruldu. Kuvvetten düşmüş vücudu pencerenin kapalı yarısına yaslandı. Derken, son bir umutsuzluk kararıyla, şimşek gibi ileri atıldı. Elerini korkuluğun kenarına dayadı. Üzerindeki dapdaracık rop yırtıldı. Hemen bir saniye sonra bacağının birini korkuluğun üzerine attı. Soluğumu kestim. Şimdi. Şimdi atlıyordu işte.

3.

Atlamadı.

Ayağını korkuluğun üzerinden çekip arkaya doğru sendeledi. Sırtı boğuk bir sesle pencereye çarptı. Elini alnına bastırıp yeniden sallandı. Gökyüzündeki dağınık bulutlar ayın üzerinden geçip birbirini kovalıyordu. Işık durmadan değişiyordu bu yüzden. Ben de ileri atılmıştım.

Balkon kapısına doğru bir adım attım. Bir adım daha. Üçüncü bir adım. Henüz boşaltılmamış bir valize çarptım.

Şu kahrolası şampanya yok mu...

Hareketlerim güvensizdi. Kafamın içindeki düşünceler girdabı dönüp duruyordu. O da benim gibi sarhoş. Atlamak niyetindeydi. Atlamak niyetinde. Sarhoş. Altıncı kattayız. Bir atlarsa... Bir adım daha. Bir atlayacak olursa. Bir adım daha.

Artık kapıdaydım. Dalgalanan tülün ardında yüzünü gördüm, tebeşir beyazlığındaki yüzünü, olağan üstü irilikte ve dik bakışlı gözlerini. O gri küçük kutuyu eliy-

le göğsüne bastırmıştı. Sık sık soluyordu. Bir adım daha.

Balkon kapısını açtım. Yavaş, yavaş. Kapı gıcırdadı. Gece rüzgarın ıslıklarıyla inleyip durduğundan Shirley gıcırtıyı duymadı. Olsa olsa bir metre kadar uzağındaydım, taş korkuluğun öyle yakınındaydım ki, dipteki caddeyi görebiliyordum. Caddede kimsecikler yoktu. Alster kıyısındaki fenerlerin ışığı suya yansıyordu. Ne bir araba gürültüsü vardı, ne de gemi düdüğü. Yalnız rüzgarın uğultusu. Şimdi kapı ardına kadar açıktı. Tam bu sırada Shirley yeniden ileri doğru sendeledi sarhoşçasına. Soluk aldım, bir atlayışta yanına ulaşıp onu geri çekmem gerektiği kafama dank etmişti artık. Eğilip saklanmak istedim ama, başını döndüren Shirley beni gördü.

«Hayır!»

Haykırması kulaklarımı çınlattı. Fırladım. Kolunu yakaladım. O daha önceden dengesini kaybetmiş, aşağı atlamak kararını vermişti. Ağırlığı beni de birlikte çekti. Sağ bacağımı parmaklığa dayamayı başardım. Onu hızla geri çektim. Shirley üzerimde, balkona düştük. Kafam yerdeki taşlara çarpınca içim acıyla sızladı. Duyguların ne kadar körleşmiş de olsa gövdenin tepkileri yerindeydi. Yana doğru yuvarlanıp, sonra sendeleyerek doğrulurken Shirley'nin bileğini hiç bırakmadım. Onu ardımdan odaya sürükledim. Bu arada entarisi tamamen parçalanmıştı. Onu halının üzerine yatırıp sallana sallana balkon kapısına gittim, kapıyı kapadım. Sonra, Shirley'nin yanına yığılıp kaldım. O sırtüstü yatıyordu, kolu bir yana gitmiş, bacağı bir yana... İkimiz de soluk soluğaydık, ikimiz de konuşamıyorduk. Yanıbaşına çömelip sancılanan başımı tuttum. Gözleri bana dikilmişti, bütün benliği yavaş yavaş yeniden hayat buldu.

«Aman yarabbi», deyip olduğu yerde doğruldu. Kolumu beline atınca nasıl titrediğini hissettim. Gözleri dışardaki balkondaydı.

«Şeydi... istediğim şeydi...»

«Söyleme», dedim, «konuşma.»

Birden bire ikimiz de kendimize gelmiştik. Onu okşayıp bağrıma bastım, hala titriyordu.

«Çok sarhoştum.Öyle sarhoştum ki. Bir kaç dakika daha gecikseydin...»

«Söyleme», dedim, «oraya bakma.» Ayağa kalkıp onu da kaldırdım.

«Ölmüştüm şimdi... ölmüştüm...»

«Uzaklaş şuradan, gel.»

«Korkma, merak etme. Bir daha yapmam artık. Asla. Hemen yapmalıydım. Şimdi... şimdi aklıma bile getirmem artık.» Karyolanın kenarına çöktü, yeşilimsi ayışığı bakır rengi saçlarına yansıdı.

«Yanında kalayım.»

«Hayır.»

«Kalacağım.»

«Ona gitmen daha iyi olur.»

«Seni merak ederim.»

«Yapmam dedim. Allah seni inandırsın ki yapmam. Peter. Peter. Seni seviyorum. Aşkımın başına yemin ederim. Geçti artık. Doğru söylüyorum. Nedeni o yüzüktü. Sana... sana armağan ettiği ne?»

«Servetinin yarısı.»

«Ne?»

«Servetinin yarısı. Öbür yarısını da sana.»

«Olamaz!»

«Tek kuruşuna bile dokunacak değilim, avukatlarla görüşüp işi bitirmiş bile...»

Shirley isterik bir kahkahayla gülmeğe başladı. Bir yandan ağlıyor, bir yandan gülüyordu, müthiş bir kramp geçiriyormuşçasına yatağın üzerinde bir o yana gidiyordu bir bu yana.

«Yeter, Shirley, yeter artık.»

«Servetini... bütün servetini... deme...» Birden bire duruverdi. Sıra tepkiye gelmişti şimdi. Banyoya koştu, boğulurcasına kustuğunu duydum. Korkunç bir sesti, yardım etmek için peşisıra gittim.

«Git... lütfen... git yanımdan... beni görmeni istemem...» Ne var ki lavabonun önüne diz çökmek zorunda kaldı, onu kaldırmak, ona destek olmak zorunda kaldım, böyle oldukça uzun bir süre geçti. Sonunda, üzerindeki lekelenip kirlenen çamaşırını çıkardım, Shirley'i yıkayıp kuruladım. Öyle halsiz düşmüştü ki, yatağa kadar taşımak zorunda kaldım onu. Tuvalet eşyası arasında bir tüp uyku hapı görmüştüm. Yeniden banyoya gidip Biraz su içinde iki hap erittim. Kuvvetli bir ilaçtı. Tüpü cebime soktum. Bardağı Shirley'e götürdüm. İçerken başını tuttum.

«Şimdi uyursun artık.»

«Bebekten», diye inledi, «bebekten ötürü de oluyor. Dedim ya sana da, artık hep kusarım.»

«Çok sürmez, hepsi geçecek.»

«Evet...»

«Artık hiç içmeyiz.»

«İçmeyelim...»

«Sinirlerimize hakim olmalıyız.»

«Bizi seviyor! İkimizi de seviyor, Peter! Nasıl söyleyeceğim ona? Nasıl söyleriz? Ben yapamam...»

«Ben söylerim.»

«Sen de söyleyemezsin. Bize güveni var. Yalnız bize. Bu böyle. Tutalım sen söyledin. Ne yapar o zaman? Ya kendi canına kıyarsa...»

«Yapmaz öyle şey.»

Shirley'nin gözleri yeniden yaşlarla doldu. Joan'un söylediği sözleri, cümleleri, cümle kırıntılarını tekrarlamağa başladı: *«A foggy day...* ipliğimi pazara çıkarır mısınız yoksa? Siz ikiniz?»

«Yapma», dedim.

«Söylenirken budalaca bir şey gibi geliyor ama, sizi seviyorum... Shirley'nin mantığı öyle yerindeydi niyeti öylesine iyiydi ki... zaman zaman, yaşlı bir anadan başka bir şey değilim diye düşünürdüm...»

«Yapma», dedim.

«Şimdi, şimdi yeniden kadın hissediyorum kendi-

mi. Kocam var. Kızım var. Tanrı bizi korusun, bizi birbirimizden ayırmasın, hep bu günkü gibi mutlu kılsın!» Gülmeğe başlamıştı. «Yeter artık, kes!»

Ama durmuyordu. «Bu yüzüğü bana baban armağan etmişti... Ben de senin çocuk sahibi olmanı bekleyecektim onu sana armağan etmek için. Ama beni öyle sevindirdin ki şimdiden senin olabilir...»

Shirley ne demek istediğimi anlamamıştı. «Olmaz. Peter. Yapamayız. Yapmamalıyız. Vazgeçelim...»

«O nerde dedim?»

«Kim?»

«Yüzük. Yüzük nerde?»

«Kutusunda. Elimdeydi, şey...» Konuşmayı kesti, gözlerini kapadı, sessiz sedasız yattı kaldı.

Ayağa kalktım.

«Cadde bomboştu», dedim. «Belki hala aşağıdadır. Belki de bulurum onu aşağıda...»

4.

Yüzüğü bulamadım.

Dairemden paltomu almış, Joan'un derin bir uykuda olduğunu görmüştüm. Shirley'nin balkonu altındaki kaldırımda bir aşağı, bir yukarı gidip gelmeğe koyuldum. Hava müthiş soğuk ve fırtınalıydı. Yapraklarla, sigara kağıdı ve bir gazetenin uçuştuğu kaldırımı tedirgin bir ayışığı aydınlatmaktaydı. Küçük kutu görünmüyordu.

Yola çıktım. Yağ lekeleri. Fren izleri. Dansedip duran paket kağıtları. Yolun öbür yanına geçtim. Belki kutu Shirley'nin elinde uzağa, belki de karşı kaldırıma düşmüştü. Çıplak ağaçlar, buzlu camdan fanusları yanan fenerler arasında, su kenarında bile, kutuyu aradım.

Boşuna.

Otelin cephesine baktım. Sürüyle balkon vardı. Ku-

tu bu balkonlardan birine de düşmüş olabilirdi. Kapıcıyla konuşsam iyi olacaktı. Sabah olmadan yapılacak bir şey yoktu. Ya balkonlarda da bir şey bulunamazsa? Yüzüğün ne olduğunu Joan'a nasıl anlatabilirdik?

Birden bire içimi müthiş bir halsizlik kapladı. Otel kapısının tam karşısına düşen yerde, Alster kıyısında, bir sıra vardı. Oraya çöktüm. Tam bu sırada çok aydın bir ses, kendi sesimi, duydum. Şöyle diyordu: «Ne yapsan boşuna. Nereye baş vurursan vur, çıkar yol yok. Sen de pekala farkındasın! Sonunun geldiğini biliyorsun.»

Fırtınanın uğultusu içinde ayak sesleri duyuldu.

Taşların üzerinde, lastik tabanlı erkek ayakkabılarının o boğuk patpat sesini duydum. Adam giderek yaklaştı, şu sırada tam önümden geçmek üzereydi işte. Başımı eğdim. Ne ben onu göreyim, ne de o beni görsün istiyordum.

Patpat. Patpat.

Artık yanımdaydı işte.

Patpat.

Önümden geçip gitmek üzereydi.

Pat.

Önümden geçip gitmedi.

Olduğu yerde kaldı. Ayakkabılarını gördüm. Dümdüz lastik tabanlı ayakkabılardandı, ama erkek ayakkabısı değildiler.

Gözlerim yukarı dikildi. Gri bir flanel pantolon gördüm. Başımı daha da kaldırdım. Geniş yakalı flanel bir manto. Tıpkı bir ayna gibi, içinin temizliğini yansıtan güzel slav tipi yüzü ve modern bağa gözlükleriyle bir kadın.

«İşte kutu», dedi Nataşa Petrovna. Fırtınadan ötürü kara saçlarını açık renk bir eşarpla bağlamıştı.

5.

Ayağa kalktım.

Küçük kutuyu aldım. Açtım. İçindeki yüzüğü gördüm. Yeniden kapadım.

«İşiniz ne burada?»

«Geziniyorum.»

«Bu saatte mi?»

«Uyuyamadım da ondan.» Eliyle öteyi gösterdi. «Oturduğum yer tam şu köşeyi dönünce. Hep gezmeğe çıkarım böyle.»

«Her gece mi?»

«Her gece.»

Ayışığı üzerindeydi. Gözlük camlarının ardındaki gözleri aydınlık ve kocamandılar. Yalan dolan nedir bilmeyen bu yüzün biricik tutkusu gerçek ve bilimdi.

«Hep böyle su kıyısında mı yürürsünüz?»

«Genellikle.» Gözlerini benden ayırmıyordu. «Yalnız bu gece, burada gidip geldim.»

«Otelin önünde mi?»

«Evet.»

«Neden?»

«Bu akşam hep sizi düşündüm de.» Nabzınız 120 derece, ciddi ve olağan söyledi bunu.

Yüzüne baktım. Ne biçim kadındı bu? «Kaç saattir geziyorsunuz burada?»

«Aşağı yukarı bir saat oldu.» Fırtına otelin barından müzik sesini sürüp getiriyordu. Otelin önünde bir taksi durdu, evli bir çift arabadan indi.

«Karınız uykuda mı, Mister Jordan?»

«Kutunun bana ait olduğunu nereden anladınız?»

«Onu aradığınızı gördüm.»

«Ne aradığımı bilemezdiniz ki.»

«Hiç de sandığınız gibi değil.»

«Nasıl olur?»

«Kutunun düştüğünü gördüm.» Başını kaldırıp ote-

lin cephesine, penceresinde ışık yanmayan Shirley'nin balkonuna baktı.

«Bir çığlık duyunca başımı kaldırıp baktım, yukarı da sizi ve kızınızı gördüm. Kızınız, değil mi?»

«Üvey kızım. Başka ne gördünüz?»

«Çabucak olup bitti.»

«Çabucak olup biten ne?»

«Yukarda olup biten.»

«Ne olup bitti yukarda?»

«Onu siz daha iyi bilirsiniz. Kızınız aşağı atlamak istedi de siz geri çektiniz onu diye düşündüm bir an. böyle düşünmem saçma olsa gerek.»

«Elbette. Üvey kızım neden böyle bir şey yapmağa kalksın?»

«Doğru. Çığlığı duyunca çok korktum da...»

«Kutu elinden düştüğü için haykırdı.»

«Sonra ben de öyle düşündüm. Onun için de kutuyu alıp bekledim. Nasıl olsa aşağı inip arayacaktınız kutuyu.»

Birbirimize bakıp sustuk.

«Çok teşekkür ederim», dedim neden sonra «Sizi evinize götürebilir miyim?»

«Hayır, daha gezinmek niyetindeyim. Çok güzel ve değerli bir yüzük. Amerikan okullarında Alman klasikleri okutulur mu?»

«Evet. Neden sordunuz?»

«Schiller'in güzel ve değerli bir yüzükle ilgili bir şiiri vardır. Ama bilmiyorsunuzdur belki de.»

«Bilmiyorum», dedim.

«İyi geceler, Mister Jordan.»

«İyi geceler, doktor hanım.»

İki adım sonra olduğu yerde durdu. «Size yalan söyledim, Mister Jordan. Balkonda gördüğüm sadece siz ve üvey kızınız değildi.»

«Daha ne gördünüz?»

«Üvey kızınızı yalnız başınayken de gördüm. Korkuluk önünde sallandığını gördüm. Kendini atar aşağı di-

ye korktuğumdan seslenemedim, gürültü ederim diye koşamadım da. Şurada, şu ağacın altında kalakaldım.

«Size şeyi açıklamam gerekir...»

«Açıklayacağınız bir şey yok.»

«Var pekala. Şey, bakın, üvey kızım.,.»

«İyi geceler.» Lafımı ağzıma tıkarken Nataşa'nın sesi daha bir sert çıktı her zamankinden. Sonra garip bir şey yaptı. Elini uzatıp alnımın önünde bir haç çizdi, Rusça konuştu:

«S'Bogom.»

O sırada bana tamamen yabancı bir sözdü bu. Nataşa'nın alnımın önünde haç çıkarıp söylediği sözün nasıl yazıldığını bu gün biliyorum artık. O sözün ne demek olduğunu da biliyorum şimdi. Biri uzun bir yolculuğa çıkarken, hısım akraba, eş dost, birbirini seven bütün insanlar, birbirleriyle böyle vedalaşırlar Rusya'da.

S'Bogom.

Tanrı yardımcın olsun.

6.

Eski asansöre binip (huzursuzluk ve korku asansörde yine yakama yapıştı) altıncı kata çıktım. Shirley, küçük bir hayvan gibi dertop olmuş huzur içinde uyuyordu. İlaç etkisini göstermişti. Küçük gri kutuyu masasının üzerine koydum, daireme geçtim. Joan da derin uykudaydı. Yatak odasındaki kara valizi alıp kapıyı kapadım, öbür yatak odasına geçtim. Termosta henüz buz vardı, bir viski soda, işte mutluluk. Soyunurken bir yandan da içtim. Burada da valizler, çantalar, şapka kutuları ortalığa saçılmıştı. Banyoda, pijamam olmadığı aklıma takıldı. Çarşafları yeni değiştirlmiş serin yatağa çıplak uzandım, telefonu açtım.

«Saat altıda uyandırın beni lütfen.»

Sonra, ışığı söndürdüm. Başucumdaki masanın üzerine bir bardak viski koymuştum, zaman zaman içiyor-

dum. Bardaktaki viski bitince uyumayı denedim, bir kaç saatim kalmıştı artık. Ama uyku tutmuyordu.

Durdu kral tepedeki kulede, baktı, içi huzur dolu, hükmettiği Samos'a...

Ben de Nataşa'ya yalan söylemiştim.

Okuldayken, Friedrich Schiller'in 'Polikrat'ın Yüzüğü' adlı şiirini biz de okumuştuk. Bu şiirde, yüksek bir konuğu önünde hiç çekinmeksizin tanrısal bir tutumla övünen, zenginliği dillere destan Kral Polikrattan söz ediliyordu: «Bütün bunlar benim hükmüm altında. Şanslıyım ben, itiraf et!»

Üzerlerine ordular gönderilen, bütün bu insanlar çok geçmeden yerle bir ediliyor, kasırga düşman filolarını denizlerin dibine gönderiyordu. Zafer! «Zafer! Düşman hücumundan kurtulduk, kasırga Giritlileri yerle bir etti, geçti artık, savaş son buldu!»

Bütün bu sahneleri yaşayan konuk, dehşet içindeydi. «Tanrıların (böyle diyordu konuk) her şeyi cömertçe uzattığı insanlardan hiç birinin mutluluğa erdiğini görmedim. Tanrılar (böyle öğüt veriyordu) bildirmediyse eğer, şu dostunun öğüdüne kulak verip mutsuzluğu kendin buyur et, üzerine titrediğin en değerli şeyini al da eline, şu denize kendini at...» Bunun üzerine, kendini şans kumkuması bellemiş kral, en değerli yüzüğünü dalgaların arasına savuruyordu. Ertesi sabah, tebasından biri gece yakaladığı bir balığı armağan olarak krala getiriyordu.

Ve balığı kesen aşçı hızla koşup geliyor, gözlerinde büyük bir şaşkınlık, krala sesleniyor: Efendimiz, parmağınızda taşıdığınız yüzüğü balığın karnında buldum, işte bakın! Şansınıza diyecek yok, sınırsız!»

Öyle, benim de şansıma diyecek yoktu işte...

Yoksulluk batağından çıkıp dünyanın sevgilisi olan film yıldızı harika çocuk. Lüks içinde yaşayan bir çocuk. On beş yaşında milyoner. İnsanların tanrılaştırdığı, kadınların hayran kaldığı...

Ama daha sonra: İllet. Sapıklık. Keşmekeş. Günah. En sonunda da çıkmazlara saplanma.

Tanrılar hesaplaşmaya hazır mıydılar artık?

Hayır. Film bu şans kumkumasına yeniden sesleniyordu. Comeback. Mesleğin yenilenmesi. Şu sırada tehlike başgöstermişti. Üç gün içinde bir mucize olmazsa, daha başlamadn sona erecekti bu iş.

Yoksa şimdi konuşan Tanrılar mıydı?

Şimdi konuşan Tanrılarsa, konuştukları dil bir garipti doğrusu. Joan beni milyoner katına çıkarmıştı. Aşağılık tasarım, kirli niyetim pekala yolunda gidiyordu. Joan mutluydu, hiç bir şeyden haberi yoktu.

Hoş Shirley kendi canına kıymak istemişti.

Ama kıymış mıydı?

Yoksa bu, Tanrıların bir uyarısı mıydı artık?

Shirley canına kıymamıştı. Bundan sonra bunu aklına getirmek gücünü bile bulamazdı kendinde. Balkonda elimizden düşen yüzüğü — tıpkı o Baladdaki balıkçı gibi, Nataşa getirip bana vermişti.

«Şansına diyecek yok, sınırsız!»

Soğuk yatağın içinde dönüp duruyordum uykusuz. Gece rüzgarı şarkısını sürdürürken, şiirin son sözlerini, dehşet içinde kalıp oradan ayrılan kral konuğunun söylediklerini, düşünüyordum: «Bundan böyle kalamam ben artık burada, bundan böyle dostum olamazsın sen artık. Tanrılar mahvolmanı istiyor.

Seninle ölmemek için kaçıp gidiyorum buradan.»

Tanrılar benim mahvolmamı istiyorlar.

Kaçın, benimle ölmemek için, hepiniz kaçıp gidin.

Aslında böylesi bir davranıştı bana yakışan.

Ama yalnız başıma ne yapabilirdim?

Hamburg'a gelmeniz şart. Gelebildiğiniz kadar çabuk. Sen ve Shirley.

Sizi yanımda istiyorum, ikinizi de.

Buraya, buraya.

Şimdi benimle birlikte siz de mahvolun.

Çabuk gelin, benimle birlikte ölmek için, gelebildiğiniz kadar çabuk gelin.

7.

«Azizim Mister Jordan, doğrusunu isterseniz hiç hoşuma gitmiyorsunuz.»

«Trajik bir hale sokmayın, benimle evlenecek değilsiniz.»

«Boşboğazlığı bırakın. Neniz var onu söyleyin.» Schauberg merakla beni inceliyordu. Marienwegln kenarında, eski saman yığınının ardında duran arabamdaydı, Biraz önce kalbimi dinleyip iğne yapmıştı bana.

«Dört saat ancak uyudum.»

«Çok mu sarhoştunuz, sevgili Mister Jordan?»

«Daha alası can sağlığı.» Hala sarhoş olduğum için, odasından yeni bir giysi ve çamaşır alırken elimde olmayarak gürültü de etmiştim ama, Joan saat altıda bile uyanmamıştı.

Schauberg stetoskopu çekip başını salladı. «Yalnız sarhoşluk değil bu. Kalbiniz böyle çarpıntı yapmıyorduki daha önce. Öyleyse?»

«Ne demek öyleyse?»

«Öyleyse başka ne oldu? Bana bütün gerçeği olduğu gibi söyleyeceksiniz demiştim size daha önce. Ne durumda olduğunuzu harfi harfine bilmem şart. Yoksa sizi morfinle bile ulaştıramam sonuca.»

«Ben... şey... içimde korku var.»

«Onun sarhoşlukla ilgisi yok, sevgili Mister Jordan.»

«Sarhoşluktan değil. Nedeni başka.»

«Ha şöyle. Ben de onu söylüyorum ya işte. Neden peki?»

Onun bilmemesi gereken bir duygu içindeydim. Onun için konuşmağa koyuldum : «Bana kuvvetli bir şey vermeniz şart. Böyle çalışamam.»

«Size kuvvetli bir şey verdim. Daha işin başında

hidrojen bombasıyla çalışamam ya.yoksa on dört gün sonra ne yaparız?»

«On dört güne kadar her şey bitmiş olacak belki.»

«O da ne demek?»

«Duygularıma, uyacağıma, ben hala ayılmamış budala,ona gizlice dinlediğim konuşmayı, rejisörümle yapımcım arasında geçen konuşmayı anlattım. Ben konuşurken, yakındaki yoldan geçen arabalar ya stüdyoya yada başka yerlere gidiyorlardı.O arabalardaki insanların ne ikimizden haberi vardı, ne de burada olan bitenden. Hoş o arabalarda direksiyon başında oturan bende olsam bilemezdim yolun sağında solunda, hemen bir kaç metre ötede ne olup bittiğini. Hiç kimsenin Biraz ötesindeki insanın halinden bir şey anladığı yoktu. O insan da tıpkı kendisi ve diğerleri gibi, alınyazısının çizdiği yolda, o saçma yağmur damlası çizgisindeki yaşantısını sürdürüyor, tek bir yabancıyla bile bir bağlantı kuramaksızın ne birine el uzatarak ne de herhangi bir kimseye el uzatmayı isteyerek kendisine de hiç kimse tarafından el uzatılmayacak biri olarak tek başına yoluna devam ediyordu.

Kostasch ile Seaton arasındaki konuşmayı neden sonra ona anlatınca, Schauberg, bir süre sustu durdu. Sonra : «Kötü oynadığınıza siz kendiniz de inanıyor musunuz?» dedi.

«Şimdi inanıyorum. Oynadığım sırada farkına varmamıştım.»

Yeniden susup yüzüme baktı.

«Ne düşünüyorsunuz?»

«Güney Amerika'yı.» İçini çekip bir iğne daha hazırladı.

«Pekala, bir iğne daha yapalım size. Korkunuzu alacak ama oldukça baş dönmesi de yapacak. Pamuk üzerinde yürüyormuş gibi olacaksınız. Akşama kadar sakın içki kullanmayın. Tamam mı? Çok ciddi söylüyorum. Tek bir damla bile içerseniz hapı yuttuğunuzun

resmidir, o zaman ben de yardım edemem size. Nasıl, dayanabilecek misiniz?»

«Dayanmak zorundayım. Çantamı size bırakırım.» Bunu söylerken kahramanca bir şey yaptığım kanısındaydım : Son arkadaşına son konserveyi bırakıp kar fırtınası içinde tek başına yola koyulan bir kaşiftim sanki.

«Kantinden istediğiniz kadar içki alabilirsiniz» dedi Schauberg iğneyi koluma saplarken. Yoldaki arabalar, insanlar, alınyazıları, yakından, uzaktan, yabancı, kayıtsız, geçip gidiyorlardı.

«Yapmam öyle şey.»

«Başınıza geleceği biliyorsunuz.»

«Schauberg...»

«Evet?»

«Size bir şey daha söylemem gerekiyor.»

«Bir şey daha mı?» Sinirli sinirli beresini çekeledi. Gerçekten de bütün umudu, bütün desteği belli ki bendim. Ben varımı yoğumu nasıl şu filme yatırdıysam o da her şeyini bana, benim parama bağlamıştı. Soluk yüzünü, kıpırdamasın diye boşuna çaba harcadığı titreyen ağzını görünce, bunu hemen anlayıverdim. Ama içinde uyandırdığım şeyin farkına varamadım yine de. Ona Kostasch ile Seaton arasında geçen konuşmayı anlatmamam gerektiği konusundaki sezgimin ne kadar yerinde olduğunu çok geçmeden anlayacaktım.

«Konuşsanıza!» deyip tutuk bir gülümsemeyle güldü. «Kötü niyetle söylemiyorum. Daha ne haberler var?»

«Genç bir kız var. Ona yardım edebilir misiniz?»

«Kaç yaşında?»

«On dokuz.»

«Kaç aylık, sevgili Mister Jordan?»

«İki aylık, sevgili doktor Schauberg.»

«Kızı iyi tanıyor musunuz?»

«Evet.»

«Çok mu iyi? Tuzak falan olmasın sakın?»

«Tuzak değil.»

«Rizikoya giremem. Kızın kağıtlarını görmem şart, Kimdir, nedir, önceden bilmeliyim.»

«Benim üvey kızım.»

Sırıtmağa başlayınca ağzının titremesi durdu.

«Ne baba, ne baba!»

Bu adamla aynı teknedeydim, ona yalan söylememin ona hile yapmamın yeri yoktu. Namuslu olmak bir erdem. Açık sözlü olmak: ikincisi. Başka birinde değil ama, bu adamda her ikisini de uygulayabilirdim. Peder Horace nasıl yorumlardı bunu acaba?

«Buyurun bakalım, nasıl nasıl?»

Schauberg rahatlayıp devam etti: «Aileden dışarı sızmamak şartıyla.»

«Ona yardım edebilecek misiniz?»

«Birinin bana yardım etmesi şart.»

«Başka bir hekim mi?»

«Deli miyim ben? Bir fakülte öğrencisi yeter! Yarın sabaha kadar müsaade edin.»

«Sabaha kadar bulur musunuz fakülte öğrencisini?»

«Ya ne olacaktı? Eh, şimdi bir tek atmam şart artık! Müsaadenizle.»

Kara valizi aldı. Şişeyi açıp da viski kokusu genzime dolunca, fenalaşır gibi oldum. «Beni korkuttunuz doğrusu!»

«Ne gibi?»

«Daha ne olsun. Üç güne varmaz film işimin sonu gelir, dediniz önce. Derken öyle bir surat takındınız ki, hani anneniz az bir şey önce ölmüş sanki, ardından yepyeni bir haber çıktı.» İçti. «Allah biliyor ya, ciddi bir şey sandım ben de. Ne bileyim böyle gülünç ve önemsiz bir şey söyleyeceğinizi.» Güldü. «Doğrusu ya az komik değilsiniz patron.»

8.

(Sekreter bayanın notu: Signor Jordan : «Şimdi inanıyorum. Oynadığım sırada farkına varmamıştım.»

dedikten sonra ses bandında bir kapının açılıp kapandığı duyuluyor ve Signor Jordan'ın anlatmaya devam etmesini isteyen profesör Pontevivo'nun sesi zor anlaşılarak duyuluyor. «Doğrusu az komik değilsiniz patron» cümlesinden sonra uzun bir ara, sonra da şu konuşma yer alıyor:)

Signor Jordan — Evet, buyrun, bay profesör.

Profesör Pontevivo — Rahatsız olmayın. Konuşmak sizi yoruyormu diye sormaya geldim.

Signor Jordan — Hiç yormuyor.

Profesör Pontevivo — Bence de öyle. Nabzınızla tansiyonunuz normal. Sizi hemen yalnız bırakacağım yine. Tecessüsle ilgili bir soru : Doktor Schauberg'in size her sabah yaptığı iğnenin ne olduğunu biliyor musunuz?

Signor Jordan — Hayır.

Profesör Pontevivo — *i*ğneden sonra dilinizde bir *tuz* lezzeti duyuyor muydunuz?

Signor Jordan — Evet, çok kuvvetli bir tuz lezzeti.

Profesör Pontevivo — Anlıyorum. Ve rahatlıyordunuz değil mi?

Signor Jordan — Hiç bir şeyi umursamaz oluyordum birden bire. Aslında harika bir duygu! Schauberg'in önceden de söylediği gibi, biraz sıkıntılı da oluyordum sonradan ama, kamera önündeki korkum yokoluyordu. Hiç tutulmadan oynuyordum o zaman. Hatta çok da iyi oynadığıma inanıyordum.

Profesör Pontevivo — İnanıyordunuz demek.

Signor Jordan — Yüzde yüz. Ayak bağı çözüldü artık, diyordum kendi kendime. Geçen her günle, bunalımın atlatıldığına daha fazla inanıyordum.

Profesör Pontevivo — Sizi sık sık övüyorlar mıydı yine?

Signor Jordan — Evet.

Profesör Pontevivo — Ama şüphelenmiyordunuz.

Signor Jordan — Hayır. Kostasch ile Seaton gerçekten rahatlamış gibi görünüyorlardı stüdyodaki bütün öte-

kiler de. Öğle paydosunda, ancak bir kaç gün sonra gideceğimiz Ruhr bölgesinde çekilecek dış sahneleri konuşuyorduk.

Kostasch'a, Shirley'i montajcı yardımcısı olarak işe alır mı diye sormak cesaretini de buldum kendimde. Memnuniyetle, sevgili Peter, demişti.

Profesör Pontevivo — Güzel bir gün desenize.

Signor Jordan — Olağanüstü bir gün! Bir kez olsun viski düşünmedim desem şaşar mısınız? Öyle yoğunlaşmıştı ki çıkardığım oyun, çevremde ne var ne yok unutmuştum. Paydos zamanları partnerlerime oyundaki adlarıyla sesleniyordum.

Profesör Pontevivo — Akşam da yine şeyleri gördünüz... şeyleri...

Signor Jordan — *O* günkü numuneleri.

Profesör Ponievivo — Sonra yine makine dairesine girip öbür iki bayın konuşmasını mı dinlediniz?»

Signor Jordan — Evet.

Profesör Pontevivo — Sonra?

Signor Jordan — Sonrası müthişti elbette. Numunelerin bir öncekinden çok daha berbat olduğunu söyledi Kostasch. Seaton da ona hak verdi. Sonra Kostasch, o günkü kadar kötü bir oyun çıkarmadığımı söyledi, oysa ben harika bir oyun çıkardığımı sanıyordum o sırada.

Profesör Pontevivo — Rejisörünüzün karşı koyduğu da oldu mu?

Signor Jordan — Evet ama, onun zoru kendi kontratıydı, belli oluyordu. Aslında Kostasch'a hak veriyordu. Bu gün çevirdiğimiz sahneyi de pekala çöp tenekesine atabiliriz, dedi Kostasch. Kopya paralarına yazık oldu! Seaton dayatıp, Kostasch'ın verdiği sözü tutmasını, bana iki gün daha şans tanımasını, söyledi. Kostasch tam bir umutsuzluk içindeydi. Onun bu duruma girdiğini hiç görmemiştim. Sinirden kekeliyor, hap üstüne hap yutuyordu. Ancak bir çekim günü daha bekleyeceğini söyledi sonunda. Ondan sonra kredi müessesesiyle Wil-

son Kardeşlere haber vereceğini söyledi. Tek bir gün daha, dedi kelimesi kelimesine. Ondan sonra sorumluluk alamam artık.

Profesör Pontevivo — Bütün bunları duydunuz mu?

Signor Jordan — Hepsini duydum. Stüdyodan ne halde ayrıldığımı tahmin edersiniz. Schauberg'e rastlayınca, onun da paniğe kapılmasına sebep olmayayım diye kendimi tuttum. Kara valizi bana geri verdi. Yeniden buz, viski ve su edinmişti, şimdi yine içebileceğimi, ama erken yatmamı, söyledi. Sonra, arabada yalnız kalır kalmaz içmeğe başladım. Kente dönerken, otele kadar bütün yol boyunca içtim. Karımla kızım beni bekliyorlardı. Saçlarını yaptırtmaya gitmişler, giyinip kuşanmışlardı. Yorgun olduğumu söyleyince, yemeği otelin salonunda yedik.

Profesör Pontevivo — Bayanlar nasıl bir davranış içindeydiler?

Signor Jordan — Dikkatli ve candan davranıyorlardı bana. Bütün gün Hamburg'da dolaşıp durduklarını söylediler. Alış verişe çıktıktan sonra limanda uzun bir gezinti yapmışlar, yemeklerini «Jacob» da yiyip, gemilerin Elbe'den yukarı çıkışını seyretmişler. Karım özellikle mutlu görünüyordu. Shirley'le çok iyi anlaştığını da fısıldamıştı bana..Onlar da yorgundular.

Saat onda yattık.

Profesör Pontevivo — Karınızla birlikte mi çekildiniz uykuya?

Signor Jordan — Hayır. Herkes tek başına bir odaya çekildi dairede. Bunu öne süren karım oldu. Beni rahatsız etmekten korktuğunu, söyledi. Davranışları çok yerindeydi.

Profesör Pontevivo — Yatakta yine içtiniz mi?

Signor Jordan — Evet, her zamanki gibi. Çok geçmeden de uyudum. O gece, sonraları hep yeniden gördüğüm o düşü ilk gördüğüm gece oldu. Sonraları hep tekrar tekrar gördüğüm o düş öyle sıklaştı ki sonunda, be-

ni dehşet içinde bırakan, bana büyük korku veren o düşü bir daha görmeyeyim diye bütün çarelere başvurdum, geceleri uyanık kalayım diye yapmadığım kalmadı. O gece ilk kez şunları gördüm düşümde...

9.

Kaldığım otelin holünden geçiyor, asansöre giriyor, altıncı kat düğmesine basıyorum. Asansörün kapıları kapanıyor. Asansör hareket ediyor. Düşümde, bu otelde yıllardır kalmaktayım, bütün bu yıllar süresince bu asansörle on bin kez altıncı kata çıkmışım. Asansörün, kullanıla kullanıla yenmiş kadife kaplı sırasını, hayalimi sonsuza yansıtan duvar aynalarını, tavandaki ışığını ve düğmelerin bulunduğu pirinç levhayı on yıldır öyle kanıksamışım ki, doğru dürüst farkına bile varmıyorum artık. Asansör on yıldır nasıl duruyorsa öyle duruyor: hafif bir sarsıntıyla.

Altıncı katın halı kaplı koridorunu ortaya koymak istercesine açılan ağır metal kapılar, tıpkı on yıl önceki gibi, birbirinden ayrılıyor. Ne çare, bu gün koridor gözler önünde açılıp saçılamıyor. Birbirinden ayrılan asansör kapılarının ardında, şüphesiz taştan olmakla beraber, ne gariptir ki bana, canlıymış, derisi varmış ve o deri de kırışıkmış gibi görünen gri bir duvar beliriyor.

Bir şey olduğu muhakkak.

Ama ne?

Asansörün mekanizmasında bir aksama herhalde,

Gri duvar. Gri duvar.

Birden yumruklayıveriyorum duvarı, çünkü içimde bir anı uyanıyor. Yumruğum sert, katı bir şeye değiyor ama, taş sertliğinde, taş katılığında bir şey değil bu. Yumruğum, bir hayvanın, koca bir hayvanın kırışık, yıllanmış, kalın derisine değmiş gibi oluyor, bir filin..

Alarm!

Bu kelime, kırmızı bir düğmenin altına kırmızı harflerle yazılmış. Düğmeye basıyorum. Pirinç levha üzerinde, bir telefon alıcısının diyaframı büyüklüğünde yuvarlak bir süzgeçli delik var. Oradan, hemen tanıdığım madensi kısık bir ses geliyor. Nataşa'nın sesi. Her zamanki gibi candan ve sakin konuşuyor : «Buyurun?»

«Doktor hanım, asansör takıldı kaldı.»

«Asansörün hiç bir şeyi yok.»

«Hayır! İki kat arasında kaldım! Yardım edin!»

«Kimsiniz efendim?»

«Peter Jordan, doktor hanım. Beni tanıyorsunuz!»

«Sizin tanımıyorum.»

«Bayan doktor Petrovna! Beni muayene etmiştiniz! Hatırlayın!»

«Hatırlamıyorum. Sizi hiç muayene etmedim. Adım da Petrovna değil. Yanılmış olacaksınız», diyor ses candan ve sakin.

«Peki kimsiniz öyleyse?»

Nataşa'nın sesi bu. Elbette o, artık pek candan değil, artık pek sakin değil ama, ses onun sesi. Onun sesiydi, demek istiyorum. Çünkü soruma karşılık vermiyor artık. Yeniden alarm düğmesine basıyorum. Ses yok..

İçime korku düşüyor. Ayna beni iki sonsuzda gösteriyor. Dayanamıyorum buna. Küçük sıraya yığılıyor, fil derisinden duvara bakakalıyorum.

Derken-

«Sesimi duyuyor musunuz?»

İrkiliyorum. «Evet!»

«Sorup öğrendim. Peter Jordan bu otelde kalmıyor.»

«On yıldır bu oteldeyim! Kapıdakilere sorun! Beni hepsi tanır.»

Olmaz diyorum kendi kendime, olamaz. Tatsız bir şaka. Seni korkutmak istiyor da ondan...

«Doğrusu çok komik, doktor hanım. Bakıverin de artık şuradan çıkayım.»

«Nereye gitmek istiyorsunuz?»

«Altıncı kata. Orada kalıyorum.»

«Orada kalmış olamazsınız.»

«Neden?»

«Bu bina sadece dört katlıdır da ondan.»

Klik, diye bir ses geliyor. Artık bağırmağa başlıyor, aynayı, macun tahtayı, fil duvarı yumruklamağa başlıyorum. Sessizlik. Nataşa konuşmuyor artık. Sövüp duruyorum. Yalvarıyorum. Tepiniyorum. Derken ses yine işitiliyor, yine öyle candan ve sakin.

«Buyrun?»

«Doktor hanım, asansör takıldı kaldı.»

Bütün o konuşma yeniden başlıyor, kesiliyor, başlıyor, kesiliyor. Belki bir saat geçiyor böyle. Sonra, Nataşa'nın sesi: «Özür dilerim ama, zamanımı size harcayamam böyle.»

Klik!

«Durun biraz!» diye haykırıyorum. «Durun! Kapamayın! Konuşun benimle!»

Ama Nataşa konuşmaya devam etmiyor, ne kadar tepinsem, yalvarsam, ağlayıp sızlasam, sövsem de artık tek kelime bile konuşmuyor.

Böyle saatler, günler geçiyor, haftalar, aylar, yıllar, yıllar geçiyor.

Bir yüzyıl geçiyor.

Yüz kere yüzyıl geçiyor.

Sıranın kullanıla kullanıla yenmiş kadife kaplaması üzerine büzülüyor, bir zaman mutlu günler! Nataşa'nın bana seslendiği küçük, süzgeçli deliğe gözlerimi dikiyorum.

Küçük süzgeci andıran bir delik!

Bin yüzbin yıl geçtikten sonra bin yüzbin yıl gecikmeyle gerçeği anlıyorum : bu küçük, süzgeçli delik, Tanrı'dır. Yere diz çöküp ona yalvarmalıyım. Belki Nataşa'nın sesi gelir böyle yaparsam. Nataşa'nın sesi sadece, o ses...

Yere diz çöküp ellerimi kavuşturuyor, küçük diyaframın karşısında çaresiz eğiliyorum. Ve yalvarıyorum.

10.

Gördüğüm düş işte buydu, Profesör Pontevivo, ve bu düşün anlamı neydi biliyorum, siz de biliyorsunuz.

Ter içinde, soluğum tıkanarak, uyandım. Komodinin üzerindeki lambayı yakıp saate baktım. Saat on birdi. Sendeleyip sallanarak kalktım, şişedeki viskiyi içtim ama yardımı olmadı. İçimdeki o duyguyu boğmalıydım. Bu oda da asansörden başka bir şey değildi. Büyük pencereyi açayım dedim. Çengelini açamadığım için, olmadı.

O yumruk.

Çıkagelmişti yine, baş kaldırıyor, mide duvarına vuruyordu.

Buradan uzaklaşmalıydım. Hem de hemen. Uzaklaşabilirsem elbette.

Giyindim. Giyinirken bir kaç kez yatağa düştüm. Ellerim düğmeleri iliklemekten, boyunbağı bağlamaktan, ayakkabı bağlarını düğümlemekten nasıl da uzaktılar.

Dışarı. Dışarı. Buradan çıkmak.

Salondan sendeleyerek geçtim. Ötede Joan uykudaydı. Hiç bir şeyden haberi yoktu. Herhangi bir yerde Shirley de uyuyordu. Onun da bir şey bildiği yoktu.

Hiç kimsenin haberi yoktu benden, hiç kimsenin bir şey bildiği yoktu, hiç kimsenin.

Artık holdeydim, midemdeki yumruk vuruyor, vuruyordu. Merdivene yürüdüm, altı kat merdiven inip salona ulaştım. Şu asansörü asla, bir daha asla, kullanmıyacağımı biliyordum.

Salon hala kalabalıktı. Bar da doluydu. Mavi yağmurluğum elimde, ardında üç barmenin çalıştığı tezgaha yaklaştım.

«Bir duble skoç. Sek.»

Bardakiler, birbirleriyle konuşurken, çok gürültü-

lü çalan orkestrayı bastırmak istiyor, o yüzden de hayli bağırıyordular. Yanıbaşımdaki kadın arkadaşlarıyla bir gürültülü konuşuyordu ki: «... ben de dedim ki, Teddyciğim dedim, görüyorsun ya işte, annemle evlenmek isteyen iki amca var şimdi. Hangisi daha fazla hoşuna gidiyor? Bir de ne dese beğenirsiniz : Martin amcayı alalım ki Mercedes arabamız olsun. Ne tatlı değil mi? Üstelik daha beş yaşına bile basmadı!»

Viskimi içip yeniden istedim, yine bir duble, yine sek. Barmen beni şöyle yukardan aşağı bir süzdü.

«Rahatsız mısınız, Mister Jordan?»

«Öyle mi görünüyorum?»

«Yo, pekala iyi görünüyorsunuz. Ne bileyim, şey dedim de...»

Parayı verip bardan çıktım, kendimi sokağa attım. İnceden inceye bir yağmur yağıyordu, hava da soğuktu. Eski Lombard Köprüsüne kadar yürüdüm, köprüden geçip Jungfernstieg'e çıktım, oradan Bellindamm'a indim. Bu saatte ve bu havada gelen geçen azdı. Kim geçerse yüzüne bakıyor, geçenleri daha iyi görebilmek için sık sık yol değiştiriyordum, kimileri, özellikle kadınlar, beni korkuyla inceliyor, adımlarını sıklaştırıyorlardı.

Eski Lammtor istasyonuna kadar yürüdüm, Alster kıyısı boyunca Fontenayştrase'ye kadar gidip yine Alsterglacis'e döndüm. İnce ince yağan yağmur damlaları cildime değerken buzdan iğneler batıyormuş gibi oluyordu.

«Oturduğum yer tam köşeyi dönünce» demişti. «Geceleri hep gezmeye çıkarım.»

Bu gece yoktu.

Onu neden aradığımı bilemez, bir şey söyleyemezdim. Yağmur altında yürüdüm durdum, en sonunda da otelimin her iki yanındaki, sağ ve solundaki iki dar sokağı taradım. İkinci sokaktaki bir binanın kapısına çakılmış emaye bir levha gördüm:

Dr. Nataşa Petrovna.
Pratisyen Hekim

Binanın kapalı kapısının yanındaki pirinç levhada bir sıra beyaz düğme vardı, düğmelerin altında da kiracıların adları okunuyordu. Bu beyaz düğmelerden başka bir de tek kırmızı düğme. Altında *Kapıcı* diye yazılıydı. Kelimenin altında da küçük bir süzgeçli delik...

Nataşa ikinci katta oturuyordu. Deli olmak işten değildi, anlatılır şey, olur şey değildi: zili çaldım. Kısa bir süre sonra, süzgeçli delikten düşümde duyduğum ses geldi.

Klik!

«Kim o?» diye sordu Nataşa'nın sesi.

«Peter Jordan!» Cevap çıkmadı.

«Şey... afedersiniz... yerinde bir davranış değil ama... düşündüm ki... şey istiyordum...»

«İstediğiniz ne, Mister Jordan?»

«Her akşam gezmeye çıktığınızı söylemiştiniz. Sizi aradım...»

Cevap yoktu.

«Bütün Alster boyunca sizi aradım...»

«Neden?»

«Bilmiyorum. Belki sarhoştum da ondan. Rahatsız ettim, özür dilerim. İyi geceler.» Üç adım attım atmadım, küçük oparlörden yayılan madensi kısık sesini duydum :

«Mister Jordan...»

Geri döndüm. «Buyurun?»

«İki dakikaya kadar aşağıda olurum.»

«Sizi rahatsız ediyorsam...»

«Nasıl olsa gezmeye çıkacaktım. Yalnız bu akşam» Konuşmayı yarıda kesti. «Hala yağmur yağıyor mu?»

«Evet.»

«Şemsiyeniz var mı?» Sesinde bir mutluluk havası vardı. Yoksa bu akşam güzel şeyler mi geçmişti başından?

«Hayır.»

«iki dakika, Mister Jordan.»

Klik.

Oparlör kapatılmıştı. Kapının önünde durmuş, viskinin beni nasıl ısıttığını, yağmurun gömlek yakamdan içeri nasıl sızdığını duyuyordum. Konuşma düzeninin; soğuk, ıslak, pirinç diyaframını okşadığımı anlamam için oldukça uzun bir süre geçmesi gerekti.

11.

O gece yağmur altında bir saat kadar yürüdük, ama yüz kelime bile konuşmadık birbirimizle. Nataşa evden çıkarken gülümsedi, bana elini uzattı. Sırtında kahverengi, kuzu postundan bir manto vardı, başına da yine bir eşarp örtmüştü. Getirdiği iki şemsiyeden biri kadın, öteki çocuk şemsiyesiydi.

«Bula bula bunları bulabildim ancak. Bütün eşyam kim bilir nerelerde hala? Serüvenlik bir durum.» Kim bilir nerelerdeki eşyası arasından şu çocuk şemsiyesi nasıl geride kalmış acaba, diye düşündüm ama bir şey sormadım, bana iki şemsiyeden büyüğünü vermek istediyse de ben küçüğünü aldım.

Jungfernstieg'den aşağı indik, tabanı düz pabuçlarının yine pat pat ettiğini duyuyordum. Bu ses içime tıpkı şemsiyelerimize damlayan yağmur damlaları gibi, bir rahatlık veriyordu. Nataşa bana bakmadan sordu : «Başınız çok mu dertte?»

«Evet.»

«Buna üzüldüm. Ben bu gün ne büyük bir sevinç tattım bilseniz.» Ama ne, o büyük sevincinden söz açtı, ne de ben dertlerimden ve gördüğüm düşten. Ondan sonra hiç konuşmadık artık, yalnız zaman zaman birbirimize bakıp gülümsedik, o kadar.

Jungfernstieg'den Bergştrase yoluyla aşağıya, Mönckeberaştrase'ye indik. Nataşa'yı otelden uzaklaştırıyordum. Joan ile Shirley'nin bizi görmelerini istemiyordum.

Gece, yabancı bir kadınla yaptığım bu gezinti hangi mantığa sığardı? Nataşa'nın yanında neden böyle huzur bulduğumu da anlatamazdım, bütün yaptıklarıma, bütün olan biten şeylere gelince, onları ağzıma bile alamazdım elbette.

Gathausmark'taki metro istasyonunun orada tramvay hatları değiştiriliyordu. Islaklıklarından ötürü pırıl pırıl görünen lastik pelerinli gece postası işçileri iş başındaydılar. Lambaların çiğ ışığı yapı yerini aydınlatıyordu, jeneratörler çalışıyor, bir kreyn eski rayları kaldırıyordu. İşçiler çalışırken bir yandan da bira ve sigara içiyorlardı, topluca ısındıkları kırmızı ışıltılı bir de odun kömürü sobası gördük. Hava enikonu soğuktu.

Eski Duvar'dan aşağı inip Graskeller'e Rödingsmarkt'tan aşağı da Schaartora kadar yürüdük. Buralar çok sessiz olduğu için, biri küçük, biri büyük, iki şemsiyemize yağan yağmur damlaları daha bir gürültülü tıpırdıyordu sanki. Zaman zaman bakışıp gülüşmeyi sürdürüyorduk ama, bir şey konuştuğumuz yoktu.

Artık kentin en eski kesimlerinden birine ulaşmıştık : Eskiden Alster'in ana deltası sayılan Nikolaifleet. Yüzyıllar önce Hansa gemilerinin demirli durduğu karanlık, dar kanalda şimdi yeşil, kırmızı ve kara güverte kamaralarıyla yük tekneleri demirliydi. Bazı kamaraların küçük pencerelerinde ışık yanıyordu. Fleet üzerinden geçen Yüksek Köprü'de durup, içice girmiş teknelere baktık. Bir kadın akordeon eşliğinde hüzünlü bir şarkı okuyordu hafif bir sesle.

Teknelerin *Büyük Özgürlük, Umut, Yeni Aşk* gibi adları vardı. Fenerlerin ışığı altında daha başka adlar da okudum. Teknelerden birinin güvertesine çıkan bir adam ıslık çaldı, su döktü, kaşındı; gerindi, sonra yine alt kamaraya indi.

Fleet'in sol yanında çok eskilerden kalma evler vardı. Yalnız arka cephelerini gördük, ön cepheleri Deichştrase'ye bakıyordu. Evler pembe, soluk sarı ve yeşil boyalıydı, ama boyaları zamanla dökülmüş olduğu için

bakımsız görünüyorlardı. Fleet'in kara suları, çürümeye yüz tutmuş temel duvarlarına ışıltılar yansıtıyordu. Köprüye en yakın evin çatısı altındaki eski yazıyı okudum :

Med Ve Cezir Ticarethanesi
1647
Tanrı Hepimizi Korusun

Ve yağmur, yıkılmaya yüz tutmuş evlerin üzerine, Fleet'teki teknelerin üzerine, şemsiyelerimizin üzerine yağıp duruyordu.

«Kentin beşte birini kül eden büyük yangın 1842 de, şu aşağıda çıkmış», dedi Nataşa. «Yüz yıl sonra şu öteler de bombardımanlarla yıkıldı.»

Sağ yanı gösterdi. Fleet'in öbür yakasında ev falan yoktu artık. Yabanıl otların kapladığı, çölleşmiş yıkıntı bölgesine baktım. Oldukça uzakta, bir armatör yazıhane binasının çıplak yangın duvarı ardında, tahrip edilmiş Nikolai kilisesinin sivri ve kara kulesi, daha da kara bir göğün önünde yükseliyordu.

Akordeon susmuş, onunla birlikte kadının hüzünlü şarkısı da kesilmişti. Ortalıkta su ve çürümüş odun kokusu vardı. Yüksek Köprü'den gelen geçen yoktu, biz öyle tek başımıza, aşağıdaki Fleet'e bakıyorduk. Bombalardan yıkılmış ya da, yokolmuş binaların temelleri görünüyordu. Kalıntılar çoktan kaldırılmıştı, ortaya çıkan büyük alanda arabalar park etmişti.

«Nikolai kilisesinin kulesi böyle kalmalı,» dedi Nataşa. «Üçüncü Rayh'ın cinayetleriyle savaş kurbanlarını hatırlatsın diye.»

Nataşa böyle konuşurken, hızla yaklaşan bir jet avcı grupunun giderek yükselen ıslık sesi duyuldu. Ses yükseldikçe yükseldi, adamakıllı tizleşti, ve sonunda gökgürültüsü gibi bir gümbürtüye dönüştü. Uçakların ancak sesini duyabildik, kendilerini göremedik. Yağmur daha da kuvvetlenmişti, köprüden ayrıldık. Geceyarısı-

nı yarım saat geçe yine Nataşa'nın evinin önündeydik. Çocuk şemsiyesini geri verdim.

«Teşekkür ederim.»

«Ne için?»

«Ne için olduğunu biliyorsunuz,» dedim. Uzattığım eli sıkmadı. «Ne oldu?»

«Bu gün büyük bir sevinç tattığımı size söylemiştim ya...» «Evet?»

«Henüz kimsenin haberi yok bundan. Size bir şey gösterebilir miyim? Biraz yukarı çıkmak ister miydiniz?»

«Memnuniyetle.»

Binanın kapısını açtı. Onu izlerken Shirley'i, Joan'u, gördüğüm düşü, bir kaç saat sonra stüdyoda bulunmam gerektiğini unuttum. Her şeyi unutmuştum, içim tamamen rahatlamıştı.

Küçük bir asansörün kapısına bir levha iliştirilmişti : *«Çalışmıyor»* ikinci kata çıktık Nataşa, aynı zamanda muayenehane olarak da kullandığı dairesinin kapısını açtı.

Evi gerçekten de öyle boşalmıştı ki, şaşmamak elde değildi. İki odadan geçtik. İlk odada bir karyolayla bir de sandalye vardı. Sandalyenin üzerine çamaşırlar yığılmıştı. Yine çamaşır dolu açık valizlerin yanında ayakkabılar duruyor, duvardaki bir iki çengelde de entari ve mantolar asılı duruyordu. Karşıdan içerisi görülmesin diye, perdesiz pencerelere boydan boya çarşaf gerilmişti. İkinci odada, Nataşa küçük bir gece lambasını yaktı, lamba yerde durduğu için tavana koskocaman gölgelerimiz düştü. Bu odanın sağ köşesinde, duvara asılı güzel, antika bir ikon gördüm, tam altında küçük kırmızı bir kandil yanıyordu. «Sonsuz Işık» ın yanındaki toprak vazoda bir demet kuru çiçek vardı.

Odanın sol köşesindeki küçük karyolada da, yorganın altına büzülmüş bir çocuk yatıyordu. Görülen sade-

ce sarı, karmakarışık saçlarıydı. Yerdeki çamaşır dolu valizlerin yanında bir kaç oyuncak duruyordu, pencerenin tokmağına takılmış bir askıda da çocuğun pantolonuyla ceketi asılıydı. Nataşa karyolanın üzerine eğilip, yüzünü göremediğim çocuğun düzenli soluklarına kulak verdi. Yorganın altından küçük bir ayak dışarı çıkmıştı. Nataşa ayağı içeri itti.

Karyolanın ardındaki duvar boydan toya raptiye çivileriyle tutturulmuş resim kağıtlarıyla doluydu. Renkli kalemlerle, sulu boyayla yapılmış çocuk resimleri gördüm : Ancak düşlerde yaşayan çiçeklerle hayvanlar, araba ve evler, insanlar, gemiler. Kırmızı gemilerde yeşil inekler dansediyor, renk renk arabaların direksiyonunda sarı mavi, kırmızı sarı ayçiçekleri oturuyordu, dallarından bir sürü parmaklı ellerin uzandığı ağaçların dört bir yanında da çok başlı hayvanlar dansediyordu. Başlarında taçlarla köpekler, sivri dillerinde bayrak taşıyan yılanlar, bacalarından balonlar yükselen fabrikalar, kedilerin çektiği tramvaylar gördüm.

Bütün bu renkli ve güzel şeyler beni çok duygulandırdı. Nedenini bilemiyorum. Bir sürü resimde de, küçük bir çocuğun bir eliyle uzun boylu bir kadın, öbür eliyle kısa boylu bir adamı ellerinden tuttuğu görülüyordu. Kimi resimlerde yalnız kadın görülüyor, çocuk elini boşluğa uzatmış, öyle duruyordu. Tek bir resimde de çocuk, iki elini yanına açmış, yapayalnızdı. Hiçliğe açılmış iki el... Bir adım ileri attım.

Küçük gece lambasına çarpınca, hemen hemen bomboş olan odada bir gürültüdür koptu. Ben korkuyla eğilirken Nataşa başını kaldırdı, gülümsedi.

«Nasıl olsa duymadı.»

«Umalım öyle olsun.»

«Duymuş olamaz, Mister Jordan. Sağırdır.»

«Sağır mı?» dedim dehşete kapılarak.

«Ve dilsiz, Mister Jordan. Sağır ve dilsiz,»

12.

«Adı ne?»

«Mişa.»

«Kaç yaşında?»

«Dört yaşında, Mister Jordan», dedi Nataşa. «Doğuştan sağır dilsiz.» Çocuğun odasından çıkıp muayene odasına girmiştik. Genç doktor hanımın muayene odasındaki camlı dolaplarda gümüş aletler pırıl pırıldı. Cıva lambaları, aletler, açık duran bir kapıya bakınca da bir röntgen odası gördüm. Bir yazı masasının arkasındaki duvara asılmış yağlı boya modası geçmiş tablo bir rus troykasının resmi bu ortamda oldukça garipseniyordu. Güzel bir kızağa koşulmuş üç ateşli at, karların içinde ilerliyordu. Yolcular kürklere, atkılara bürünmüştü, kalpaklı, sakallı sürücünün elinde uzun bir kırbaç vardı... ayakları çelik borudan beyaz bir masada da bir teyp makinesi duruyordu. Başındaki eşarbı çıkaran Nataşa : «Muayenehaneyi», dedi, «bir meslekdaş kiralıyacaktı. Düzenli olmasının nedeni bu. Zavallı adamcağız beklemek zorunda şimdi. Bir yıl mı, iki yıl mı, yoksa daha çok mu kim bilir? Kimin neden haberi var ki?» Teyp makinesiyle uğraşırken bir yandan da konuşmayı sürdürdü : «Hayatımda büyük rol oynamış bir erkeğe çok benzediğinizi söylemiştim ya size.»

Başımı salladım.

«Mişa'nın babası işte o adam. Size de anlatmıştım, iyileşmez bir alkolikti. Bir klinikte öldü. Uzun yıllar beraber yaşamıştık.

«Ne kadar evli kaldınız»

«Hiç.»

«Hiç mi? Yani siz»

Hemen hemen neşeyle cevap verdi: «Hayır, hiç evli kalmadım onunla. Çünkü evliydi. Karısı bırakıp gitmiş, ama boşanmamıştı. İlişkimizi öğrenince rezalet çıkardı. Hamburg gibi dürüstlüğe önem verilen bir yer-

de bunun ne sonuçlar doğurduğunu tahmin edersiniz sanırım.»

«Hastalarınızdan mı olduzunuz yoksa?»

«Bir çoğundan! Meslekdaşlardan kurulu bir haysiyet divanına bile çıktım. Toplum hayatından elimi çektim. Olmadık komik şeyler geçti başımdan.»

Olmadık komik şeyler...

Bunu söylerken gözlerinde garip bir gülümseme vardı. Nataşa tanıdığım ilk rus kadınıydı, ve ben o sıralarda doğu dünyası üzerine en ufak bir şey bile bilmiyordum. Bu gün o dünya üzerine çok şey biliyorum. Nataşa'yı tanımakla bir çok şeyi de öğrenmiş oldum.

Batının en büyük, en eski hatalarından biri, rus kadınlarının aşırı duygusal olduklarını sanmasıdır. Onların dil ve bilincinde bu kelime, salt bir kavram olarak bile, yapmacık, ucuz anlamına gelir. Doğu dünyasının kadını aşırı duygusal değil, acılı, yas'a eğilimlidir.

Bir rus kadını sevdi mi, sevdiği erkek için her şeyi kurban etmeğe hazırdır, kurban ettiği şey saçma da olsa, hayır, daha doğrusu: özellikle saçma ise. Her slav kadını, kendini böyle feda etmekte hemen hemen marazi bir sevinç duyar. Alınyazısı, onu sevdiği erkekle beraber mutsuzluğa mı sürüklemiş, en fazla tatmin olduğu, en mutlu olduğu anı yaşıyor demektir. Nataşa, öğrenciyken tanıştığı bir bankeri anlatmıştı bana bir gün: «Önceleri çok zengindi, bana en güzel hediyeleri alırdı. Kürkler, değerli taşlar, giysiler. En pahalı otellerde kalır, unutulmaz yolculuklara çıkardık. Çok mutluydum. Derken, bir borsa spekülasyonu sırasında, bir gün içinde bütün varını yoğunu kaybetti. Alacaklıları elinde ne kaldıysa aldılar, evini, arabasını, sayfiyedeki villasını. Ona kürklerim ve değerli taşlarımla biraz olsun yardım edebiliyorum diye sevinç içindeydim.»

«Bütün varınızı yoğunuzu sattınız mı?»

«Elbette.»

«Ama artık size aittiler?»

«İkimize. Sonu şüpheli bir davadan ötürü bir süre

Almanya'dan ayrılmak zorunda kaldı. Onunla beraber Paris'e gittim kötü bir otelde oturabildik ancak. Aç kaldığımız zamanlar oldu. Place de la Concorde'da dilenmek zorunda bile kaldım. Üstelik başaramadım da. Korkunç sigara tiryakisiydi. Yerden izmarit toplayamıyacak kadar da gururlu olduğu için onun yerine ben topladım izmaritleri yerden. Riviera'nın lüks otellerinde kaldığım günlerde tatmadığım mutluluğu o sıralarda tattım. Çünkü o sıralarda bana her zamankinden daha fazla, çok daha fazla gereklilik duyuyordu o adam...»

«Sonra ne oldu?»

«Yeniden para sahibi olunca beni bıraktı.»

Zora düşen aşık tarafından gereksinmek : rus kadını en büyük mutluluğu bunda bulur. 1825 Aralık ihtilalinden sonra, aydın ve aristokratlardan binlercesi Sibirya'ya sürülmüş, karıları onları izlemekten geri kalmamıştı.

Doğu kadının bu özelliği, büyük rus yazarı Nekrasrof'un prenses Trubetskoy ile prenses Volkonskaya'ya adadığı «Rus Kadınları» adlı şiirinde eşsiz bir dille anlatılmıştır.

Sevdiği erkeğin uğradığı bahtsızlık rus kadını için bir çelişki değil, yaşamanın ta kendisidir. Biraz abartarak söylemek gerekirse, rus kadını mutsuzluğun tadını çıkarır denebilir. Ama bu tutum, mutluluk gibi mutsuzluğun da sonsuza dek sürüp gitmeyeceğini bilmesiyle ilgili değildir. Rus kadını sevdiği erkek için dilenir, orospuluk eder, aç kalır. Rus kadını sevdiği erkek için suç işler. Nasıl bir suç olursa olsun. O akşam Nataşa'nın evindeyken bunu da bilmiyordum. Bunu da Nataşa sayesinde öğrenecektim.

13.

«Çocuk doğduğunda babası ölmüştü,» dedi Nataşa. İçindeki her heyecan dalgalanmasını her zaman nasıl kontrol altına alıyorsa, yine öyle aynı tipik hareketle, elini gözlüğüne götürüp gözlüğünü düzeltti.

«Mişa iyi resim yapıyor değil mi?» dedi yine damdan düşercesine. «Gördüğünüz bütün resimleri o yaptı. Şu sırada üzüntüsü var elbette.»

«Neden?»

«Boya kutusuyla bütün renkli kalemleri gönderdiğim sandıkların birinde.

«Babasının yeteneği ona da geçti -bir de başka şey.»

Yüzüne baktım. Konuşamadım.

«Ne demek istediğimi anladınız, değil mi Mister Jordan?»

Başımı salladım. Dudaklarımı ıslattım. Sonra, kısık bir sesle sormayı başarabildim : «Yani... şey... bu şanssızlığın nedeni alkol mü demek istiyorsunuz?»

Nataşa karşılık vermedi.

Aslında hiç bir şey anlamamakla beraber, alkolden kendim de kör, sağır, aptal olurum korkusunu çektiğim ve vicdanım da hiç rahat olmadığı için :

«Babanın tahrip olmuş sinir merkezleri çocuğun sinirlerini de tahrip etmiş olabilir mi?» diye sordum. Sükûnetle cevap verdi soruma: «Bir çok kötü raslantı bir araya gelmiş olmalı.»

«Peki neden?» diye söze başlamamla susmam bir oldu.

«Ne söyleyecektiniz?»

Başımı salladım.

«Söylemek istediğiniz şey şuydu: Böyle bir adamın dünyaya bir çocuk getirmesine neden engel olmadınız? Bunu söylemek istediniz değil mi?»

Başımı eğdim.

Cevap verdi: «Çünkü bencillik ettim de ondan. Beni özürlü gösterecek hiç bir şey yok. Bu adamın öleceğini biliyordum. Beni bırakıp gittiğinde bana ondan bir şey kalsın istedim. Olabilecek şeyleri hesaba kitaba vurdum, daha doğrusu olamıyacak şeyleri. Çünkü en ağır alkoliklerin bile irsiyet yoluyle sebep oldukları bozuklukların böylesine feci olarak ortaya çıktığı az görül-

müştür. Talih yardım eder dedim. Ama insanlar pek de talihli değil.»

Babam da öyle söylerdi. Şimdi de Nataşa aynı şeyi söylüyordu. Ona bakakaldım, büyük muayene odası çok sessizdi, tam bir sessizlik içindeydi. Bir kule saati biri vurdu.

«Mişa ile nasıl anlaşıyorsunuz?»

«İşaretleşerek. Kör olmaması ne büyük talih değil mi?»

«Önce ona eşya ve resimlerin yardımıyla en önemli kavramları anlattım, bunun için aramızda basit işaretlerle bir anlaşma yolu saptadım, ardından da sıra daha karışık işaretlerle daha bir karışık kavramlara geldi.»

«Tedaviyle ilgili her hengi bir»

«Denemediğim şey kalmadı. En iyi uzmanlara göründü, en iyi kliniklerde kaldı. Hepsi boşuna. Yeni bir varsayıma göre, belirli bir hava basıncıyla değişmeyen yüksek sıcaklığın yararı görülmüş. Afrika'daki işi onun için kabul ettim.»

«Anlıyorum.»

«Ama yine de pek umutlu değildim. Hekim olmam da bir bakıma şanssızlık bu durumda. Her şeyin fazla farkındaydım. Oğlumun sağlıklı bir insan olacağından umudumu kesmiştim artık bu akşam yeniden umutlandım, Mister Jordan» Gözlük camlarının ardında gözleri ışırken yüzü de kızardı. «Bu akşam yeniden umutlandım.»

«Ne oldu bu akşam?» diye sordum. Ve sorarken, bütün bunlar düş mü yoksa diye düşünmekten de kendimi alamadım. Boş ev. Sağır dilsiz çocuk. Röntgen odasıyla ilaç dolabı ve oksijen tüpü arasındaki iki kişilik sahne. Gerçek mi yoksa cinnet miydi bu?

Bu akşam beraber yemek yiyorduk — mutfak da boşaldığı için buradaydık.

Yemekten sonra işaretleşerek konuştuk. Biraz. Kendimize, ikimize ayırdığımız bir saattir bu. Bana kendi buluşu bir masal anlattı. Hep yalnız başına kaldığı için

böyle masallar uydurur. Öbür çocuklar onunla oynamıyor, korkuyorlar.» Teypi çalıştırmaya koyuldu, band sessiz sedasız yürümeye başladı. «Anlatırken çok canlı, her zamankinden çok daha canlıydı. Derken, birden bire...» Bobinler dönüyor, oparlör vınlıyordu. Nataşa gözlüğünü düzeltti. «Hayata gözlerini açalı boğazından ilk kez ses yükseldi! Önceden hissetmiş olacak ki müthiş heyelancanıp ağlamağa başladı. Onu öpüp okşadım yeniden denemesini söyledim. Teypi çalıştırıp, o da yeniden denedi konuşmayı...» Sustu. Önümüzdeki oparlörden insanı tedirgin eden kısık bir ses yükseldi: «Ağğğ... ağğğ...»

Nataşa'nın göğsü inip kalktı, gözleri tarifsiz bir sevinç içindeydi şu anda, tarifsiz bir mutluluk ışıltısı içindeydi. «Duydunuz mu?» Başımı salladım. «Yine başlayacak. Bekleyin... Şimdi... şimdi... işte!»

«İğğğ... iğğğğ...»

«Harika değil mi?» dedi Nataşa. «Mucize değil mi bu?» Bandı geriye doğru döndürmeye koyuldu. «Yeniden dinleyin!»

«İğğğ... ığğğ... ığğğ...»

Korkunç bir sesti, dilsiz birine işkence ediliyordu sanki. Mucizeli yanı, Nataşa'yı her zamankinden çok daha güzelleştirmiş olmasaydı.

«Bu sadece başlangıç, Mister Jordan! Artık iyileşecek, eminim, iyileşecek artık! Konuşabilecek! Duyabilecek!» Heyecandan kekeliyordu: «Kızken bir resim görmüştüm, ateş çemberinin içinde bir akrep görülüyordu o resimde.

O resim düşlerime girmiş durmuştur hep. Şu son yıllarda ben de oğlumla kendimi öyle bir çember içinde hissetmişimdir hep, çıkış yolu olmayan bir çember...»

Çıkış yolu olmayan bir çember.

Bana neyi hatırlatıyordu bu sözler?

«O çemberi kırdık artık! Dinleyin...»

«Ağğğ... ağğğ...»

Bandı yeniden döndürdü.

«Elini teybe dokundurttum. Titreşimleri duymuş olsa gerek, ağladı, güldü, sevinçten zaptedilmez oldu...»

«Iğğğ... ığğğ... ığğğ...»

«Sonunda oğluma uyku ilacı vermek zorunda kaldım. Sonra buraya oturup kaldım, bandı dinledim durdum, hep yeni baştan dinledim, siz kapıyı çalıncaya kadar... Hayatımın neden en mutlu günüymüş anladınız mı .simdi?»

«Ağğğ... ağğğ...»

14.

«Bu gün iyi görünüyorsunuz», dedi Schauberg, sabah. Hala yağmur yağıyordu. Yine arabada, yanımdaydı, yoldan her sabahki gibi yine arabalar geçip geçip gidiyordu, yabancı insanlar, yabancı alınyazıları, yabancı arabalar, yakında, hem çok yakında, hem de dünyalar kadar uzakta.

«Daha iyiyim.» »

«Korkunuz nasıl? Dünkü iğnenin eşini yapmaktan hiç memnun kalmam, bilmiş olun.»

«Yapmayın.»

«Bravo. Bozulur gibi olursanız biraz için daha iyi. «Örnekler nasıldı?»

«Öncekilerden beter.»

Dudakları yine titremeğe başladı, ama aldırdığım yoktu. Zoru-günü parasıydı. Ne yapalım? Benim param da ortadaydı. Bütün hayatım boyunca kendime dönük yaşamış, başkalarını hiç düşünmemiştim. İnsan benim gibi soğukkanlı oldu mu, hiç olmazsa mantığın yasakladığı şeyi yapmamalıydı. Schauberg'e stüdyoda uğradığım başarısızlıktan söz açmamayı mantığım bana yasaklamalıydı. Yaşlı bir budala, bunak bir kadın gibi yüzde yüz güvenmiştim ona. Bunu pahalı ödeyecektim, hem de nasıl bir faturayla. Başıma geleceği henüz bilmiyordum, yakında, hem de çok yakında.

Schauberg toparlandı, zar zor gülümsedi, bütün doktorlarda görülen o iyimserlik alışkanlığıyla omzuma vurdu. Hoş dudakları titriyordu ya.

«Sinirden başka bir şey değil. Aşırı bir duyarlığınız var da ondan. Bir iki güne varmaz kendinize gelirsiniz. Siz beni dinleyin.»

«Peki, peki. Sizin öğrenciden ne haber?»

«İki kişi var söz konusu. Utanmazlık edip çok para istiyorlar.»

«Ona aldırdığım yok.»

«Ama ben aldırıyorum! Ücretleri altüst etmeye hakları yok. Her yerdeki gibi bu da sözleşmeyle! Yoksa ne yapacağımızı bilemeyiz. Şimdi ikisini birbirine düşürmekle uğraşıyorum.»

«Ben artık bekleyemem.»

«Bu akşama kadar pekala beklersiniz, beybacığım. Bana güvenebilirsiniz.»

«Schauberg»

«Evet?»

Soruyu sorarken yüzüne hiç bakmayıp başımı yana çevirdim. Arabanın pencere camından aşağı yağmur taneleri gözyaşları gibi iniyor, yoldan ışıklar kayarak geçiyordu, hep yeni ışıklar.

«Schauberg... alkolik bir babanın çocuğu sağır dilsiz doğarsa iyileşmesi umudu var mıdır?»

Elini sinirli bir hareketle beresine götürdü. «Artık toparlansanız iyi olur, yoksa bir yere bindirmemiz işten değil.»

«Cevap verin.»

«Artık yeter dedim ya size! Çocuk alınacak, doğacağı falan yok.»

«O çocuğu söylemiyorum canım. Alkolik babası cinnet getirerek ölmüş dört yaşındaki sağır dilsiz bir çocuk söz konusu.»

«Olamaz.»

«Ne olamaz?»

«Babanın alkolik olmasından ötürü böylesine zarar

görülmesi», dedi Schauberg. Üstün insan Schauberg, illetiyle bir arada yaşamayı becermiş Schauberg.

«Bu dört yaşındaki çocuk olsa olsa gelişmemiş bir çocuk olabilir mi demek istiyorsunuz?» diye sordum.

Alınmamıştı. «Siz soruyorsunuz, ben de cevap veriyorum. Ana babası alkolik olan çocuk zayıf, aptal sakat olabilir ama, sağır dilsiz olamaz pek. Alkolden ötürü öyle olmayacağı muhakkak. Böyle durumlarda irsiyet söz konusudur. Adamın ailesinde sağır dilsizler var mıydı acaba?»

«Onu bilmiyorum. Böyle bir çocuk iyileşebilir mi, siz onu söyleyin.»

«Hayır. Sinirleri, duymasını, konuşmasını yok edecek kadar tahrip olduğuna göre yapılacak bir şey yoktur.»

«Ama çocuk birden bire ses çıkarmaya başladı diyor annesi.»

«Yetişkin sağır dilsizler arasında da ses çıkaranlar görülür, ama konuşmayı öğrenemezler.»

«Neden?»

«Duymazlar da ondan. İnsan sesini duyamadıkça insan sesini nasıl taklit etsinler?» Şimdi daha iyi anlıyordum.

«Yani böyle bir vakada umut yoktur demek istiyorsunuz?»

«Umut olmadığı muhakkak.»

«Ama annesi umutsuz değil. Üstelik annesi» Son saniyede sustum.

«Üstelik annesi doktor!» diyordum az kalsın.

Bundan hemen şüpheye düşebilirdi. Üstelik annesi doktor! Demek tanıdığım bir kadın doktor vardı? Nasıl bir doktordu bu? Onu nereden tamyordum? Daha yarım yamalamak konuşmamdan bile şüpheye düşmüştü : «Üstelik annesi ne, sevgili Mister Jordan?»

«Zeki. Çok zeki. Hem de objektif görüşlü.»

«Hm.» Hala şüphedeydi.

Çabuk çabuk konuştum : «Hayal kuruyor sanmayın! Çocuğun iyileşeceğine inanıyor.»

«Çocuğunu seviyor da ondan, Mister Jordan.» Dediği dedik değildi artık, onu yolundan döndürmüştüm. «İnsan birini sevdi mi zeka sıfıra iner hemen. Onun içindir ki doktorlar ağır hastalık halinde yakınlarını tedavi etmezler çoğunlukla.»

«Neden?»

«Sevdiğimiz bir insan karşısında objektif olamayız da ondan. Anne en ufak bir umuda bile dört elle sarılıyordur elbette. Ama bu durumda umut yok. Ne kadar erken farkına varırsa o kadar iyi. İnsan sağır dilsizken de yaşar.»

«Ama böyle yaşamak korkunç.»

«Yaşamanın en korkuncu bile.» dedi Schauberg «en güzel ölümden daha güzeldir.»

15.

Bu sabah çevirdiğimiz stone çok uzun, çok da konuşmalıydı. Sahne numarası 37, yani çekimi tamamlanmış bölümün epey ilerisindeydi ve bir Hollywood villasının dekoru içinde geçiyordu. Film burada başlıyor, burada sona eriyordu.

Bir zamanların harika çocuğu olan ben, filmin başında düşmüş bir oyuncuydum, arkamda büyük bir gelecek bırakmıştım, ayrıca Belinda King'in de aşığıydım. Koca rolündeki Henry Wallace, benim başrolünü oynayacağım bir film yapımının rizikosunu üzerine almak niyetindeydi.

Bizim film, Amerika ile Almanya arasında meydana gelen bu film içindeki filmin serüvenini anlatıyordu. Filmin sonunda ün kazanıyordum, film içindeki film milyonlar getiriyor, yıldızım yeniden parlıyor, ve kıskanç Henry tarafından öldürülüyordum.

Gerçektekinin aksine, filmin öyküsünde, yıllar sonra yeniden oynamak şansına sahip olmak beni öncele-

ri hiç sevindirmiyordu. Senaryoya göre kendime güven duymuyordum. Sevgilim bana ne kadar cesaret verirse versin kendimi bu görev için yeterli bulmuyordum. Kendime neden sonra yavaş yavaş güven duyuyor, film dünyası beni ancak yavaş yavaş büyülüyordu. Sonunda da, her gerçek oyuncu gibi, stüdyoda kalabilmek pahasına nerdeyse cinayeti bile göze alabilecek duruma giriyordum.

Bu çok ince psikolojik gelişmenin senaryosu ünlü bir romana dayanıyordu. Romanın yazarı, «antiamerikan eylemden ötürü senato araştırması» na uğramış, kızıl ve pembe geçmişinden ötürü sorguya çekilmiş on yazardan biriydi. On yazarın hepsi de iddialara cevap vermekten kaçınmış, yüksek makamlara karşı içtenliksiz tutumdan ötürü itham edilmiş ve bir kısmı hafif hapis cezasına da hüküm giymişti. Büyük stüdyolar uzun zaman «İçtensikliz Onlar» ile işbirliği yapmaktan çekinmişlerdi. Ancak çok kısa bir süre önce değişmişti iş.

«İçtenliksiz Onlar» üzerine soru sorulan ünlü rejisör Billy Wilder şöyle bir açıklama yapmıştı: «Bu konuda dikkatli olmak gerekir. Bu on yazardan sadece ikisi yazabiliyor. Öbür sekizi ise sadece içtenliksiz.» *Come Back'in* yazarı, yazabilen o iki kişiden biriydi işte. Oldukça uzun süren bir açlık devresinden sonra, Kostasch onu çok ucuzuna bağlamıştı işe.

Sevgili Profesör Pontevivo, şimdi 37 numaralı sahneyi, tıpatıp senaryodaki ve gözlerimin önünde canlandığı gibi tekrarlamak istiyorum, çünkü bu sahnede gerçekleşen mucizenin, herhangi bir raslantıyla ilgisi yok.

Filmde Belinda King ile Henry Wallace Evelyn ve Graham Willcroft adında bir çiftti. Benim adım da Carlton Webb'di.

Sahne şöyleydi:

37. Willcraft Villasının Salonu Dahili Akşam

Carlton ayakta, elinde viski bardağı pencereden parka bakıyor. Kalkan bir arabanın g*ürültüsü* duyulur.

Carlton arabanın ardından bakar. İçkilidir, Omuz silkip bara gider, kendine yeni bir içki hazırlar. *Kapı Sesi. Carlton* başını kaldırıp bakar.

Evelyn (heyecanla yaklaşırken) Graham, yaptığı anlaşmayı reddettiğini söylüyor.

Carlton (içer, geğirir) Evet, reddediyorum. Ne yazık ki öyle, bebeğim. Düşünüp taşındım. Oynamıyorum. Korktunsa bir yudum viski vereyim?

Kamera ikisine yaklaşır.

Evelyn (isterik) Kes şu kahrolası viskiyi artık! Oynamamak da ne demek? Oynayacaksın! Her şeyin buna bağlı olduğunu biliyorsun... senin için de... benim için de... Carlton, oyuncusun sen! Yeniden dönüş yapmak sana bağlı! Mesleğe dönmek, yeni bir hayata başlamak!

Carlton Olamaz, bebeğim.

Evelyn Neden olmasın? (bağırır) Bırak içmeyi artık! Neden olmasın? Kamera geriler, Carlton yararına.

Carlton (sarhoş sırıtır) Örneğin içkiyi bırakamadığım için (içer). Örneğin oyuncu olmadığım için. Gerçi hoş bir çocuktum. Ama oyuncu muydum? Ne gezer!

Kamera *Evelyn'e* yaklaşır.

Evelyn Hiç de öyle değil! Artık son şansını kullandığının farkında değil misin? Sen de... ben de!

Carlton Hiç kimsede şans yok. Ne sende, ne de bende. Hiç kimsede. Şu yeryüzünde hiç kimsenin şansı yok.

Evelyn yürür kamera izler ürkek bir hareketle *Carlton'u* okşar, ona duyduğu sevgiyi, ona yardım etmek istediğini hissederiz.

Evelyn İşten korktuğun belli. O korkuyu yeneceksin. Çünkü zekisin. Cesaretin, yeteneğin var.

Carlton kaba bir hareketle onu iter.

Carlton Gözü pek... ve zeki... hem de kurnaz değil mi? Elbette. Öyle kurnaz, öyle yürekli, öyle zekiyim ki, Krotoşin hahamından farkım yok.

Evelyn. O da ne demek?

Carlton bardak elinde gidip gelmeye başlar. Arada

Carlton (sarhoş) Ders alınacak bir öykü. Ne demek istediğimi öyle güzel canlandırıyor ki, bir eşi daha bulunmaz. Bak dinle : Günün birinde kazaklar yine Krotoşin'e gelmişler. Yeniden kıyıma girişmişler. Yahudileri öldürüp evlerini yakmışlar. Derken.

Evelyn Carlton, rica ederim! sarhoşsun!

Carlton (kaba) Kes sesini! Ve evleri yakmışlar. Derken, sıra hahamın evine gelmiş...

Kamera geriler.

Bundan sonra *Carlton* garip bir değişime uğrar. Bardağı elinden bırakır. Anlattığı şeyi, hep daha abartarak, «oyun» laştırır. Oyuncu olmadığını öne sürmekle birlikte, şu sıradaki oyunuyla gerçek bir oyuncu olduğunu gösterir. *Evelyn* ona bakakalmıştır.

Carlton (hep daha iyi oynayarak)... o evin de altını üstüne getirmişler. Derken, teğmen çıkagelmiş...

Carlton Teğmeni Oynar... yere bir tebeşir dairesi çizip hahama: «Yahudi!» demiş, «gir şu dairenin içine bakalım!»

Carlton, Hahamı Oynar Ve haham, tebeşir dairesine girmiş, kazaklar karısını dövüp kızlarının üstünü başını yırtarken teğmen demiş ki:

Carlton Teğmeni Oynar «Şimdi ne duyarsan duy susacaksın. Ne görürsen, gör yerinden kıpırdamıyacaksın. Ayağının baş parmağını bile şu tebeşir dairesinden dışarı uzattın mı, ölü bir yahudisin, bilmiş ol!»

Kamera hızla *Evelyn'e* yaklaşır. Evelyn, yarı büyülenmiş, yarı korku içinde, *Carlton'a* bakmaktadır.

Carlton'un Sesi: Ertesi sabah kazaklar çekip giderler...

Kamera geriler. *Carlton'a* yaklaşır. *Carlton* kendini tamamen unutmuş, anlattığı öyküyü oynamaktadır.

Carlton ... kıyımdan sağ kalanlar evlerinin yıkıntıları arasından günışığına çıkarlar.

Carlton sağ kalanların nasıl günışığına çıktığını oynar.

Carlton Derken, hahamın evinden yükselen kahkahalar onlara kadar ulaşır. Oraya koşarlar. Hahamı, karısıyla kızlarının utançla hıçkırdıkları, soyulup sovana çevrilmiş evinde bulurlar, haham hala tebeşir dairesinin içindedir ve hala kahkahalarla gülüp durmaktadır...

Carlton Komşuları Oynar Çıldırmış, cinnet getirmiş, diye fısıldar komşular...

Carlton Cinnet Getirmiş Hahamı Oynar... attığı kahkahalardan nerdeyse soluğu tıkanacak haham, sonunda şöyle der : «Ne görsem de, ne duysam da, şu daireden, çıkmamayı sayın teğmen bana emretti (güler). Ama ben o kudretli, sayın ve acıma ne bilmeyen teğmeni yine de aldattım işte, (güler). Çünkü en küçük kızıma aç kurt gibi saldırıp beni umursamadan işini görürken... ben dikkatle yavaş yavaş... ama çok yavaş, ayağımın baş parmağını daireden dışarı çıkarıverdim! Farkına bile varmadı, olur şey mi be yahu!

Carlton gülerken birden bire durur. Uykudan uyanmış gibidir. *Evelyn'e* bakar. Zorla toparlanır. Otomatik bir hareketle viski bardağına el atar. Artık kendisidir yine, zayıf, cesaretsiz ve sarhoştur.

Carlton Anladın mı şekerim? Bütün dünya bir getto'dan başka bir şey değil. Her birimiz kendi tebeşir dairesi içinde. Hiç birimiz çıkamıyoruz o daireden! Asla! Hiç birimiz! Onun için, baş parmağımı olduğu yerde bırakıyorum. Onun içindir ki kontratı imzalamıyorum. Onun içindir ki oynamıyorum. Çünkü saçma olacak, boşuna olacak da ondan. Çok da gülünç olacak üstelik...

Carlton içer. Bardağı elinden düşer. Sallanır. Viski çenesinden aşağı akar.

Evelyn Ona bakakalır. Kamera tamamen gerileyip ikisini şatafatlı salonun ortasında şaşkın ve yapayalnız her birini kendi tebeşir dairesinde bırakırken, *Carlton* kasılmış bir ağızla gülümsemeye çalışır.

16.

Bardak elimden düştü. Sendeledim. Viskiyi andıran çay çenemden aşağı aktı. Belinda King yüzüme bakakalmıştı, senaryodaki gibi, kasılmış bir ağızla gülümsemeye çalıştı. Keçe pabuçlu sahne işçileri tarafından rayları üzerinde sessiz sedasız geri çekilen ağır Mitchell kamerası, Belinda ile beni şatafatlı salonun ortasında istenen açıya yerleştirirken gülümsedim.

Kameranın durduğunu gözümün kenarından bakınca anladım. Bir otomat gibi, saniyeleri saydım. Yirmi bir, yirmi iki, yirmi üç. Montajcıya bağlantılar için yeteri kadar kare kalsın diye, rejisör her çekimden sonra filmi üç saniye daha sürdürüyordu.

Yirmi dört, yirmi beş, yirmi altı...

Kamera hala çalışıyordu, stüdyo atölyesi hala sessizlik içindeydi, bir ölüm sessizliği içinde. Seaton hala : «Tamam», diye bağırmıyordu.

Peki ama neden? Kornuşurken bir yanlışlık yapmamıştım. Belinda da yanlış konuşmamıştı.

Yirmi dokuz, otuz, otuz

«Tamam!»

Thornton Seaton konuşmuştu ama, sesi yabancılaşmış gibi, boğulur gibi çıkmıştı. Reji sandalyesine gömülmüş, gözlerini bana dikmişti. Arkasında da Kostasch duruyordu, ağzı açıktı, gözlerinde şaşkınlık okunuyordu. Birden bire, topunun da bana bakmakta olduğunu gördüm, sahne işçilerinin, teknikerlerin, skript görl'ün, klaketçi'nin...

Derken, ölüm sessizliği içinde bir alkış duyuldu. Sonra, bir alkış daha. Sonra, biri daha. Başımı kaldırıp, ışıldakların monte edilmiş olduğu köprülere baktım. Beni alkışlayanlar, filmerin nasıl meydana geldiğini, yıldızların nasıl doğup nasıl battığını yıllardır izleyen saçları ağarmış yaşlı adamlardı, ışıldak operatörleriydi.

Bütün yeryüzü film atölyelerinde, en amansız, en acımasız eleştirmeciler bu ışıldak operatörleridir. Çok

şey gördükleri için hiç yanılmazlar. Unutulmaya yüz tutmuş bir oyuncu, ışıldak operatörlerinin, oyununu alkışlanmaya layık bulduklarını bütün ömrü boyunca anlatır. Ben daha küçük bir çocukken Emil Janningsl «Şehvet Kurbanı» filminin bir sahnesinde alkışlamışlardı. Jannings bunu ölüm döşeğine düşünceye kadar anlatmıştır. Tıpkı böyle, Garbo da «Kamelyalı Kadın», Wessely «Maskerade» Gabin «Büyük Hayaller», Jürgens «Derindeki Düşman» için alkışlandıklarını anlatmışlardır. Ben de tıpkı onlar gibi ölünceye kadar, Hamburg'da, *Come Back* filminin Krotoşin hahamı sahnesi için alkışlandığımı anlatacağım.

Artık bütün atölyedekiler alkış tutuyordu. Taşlaşmış insanlara bir canlılık gelmişti. Belinda King beni kucaklayıp öptü. Kostasch gözleri yaşararak (gerçekten gözyaşları içinde!) elimi sıktı. Seaton'un elini de omuzuma yiyince, öne doğru sendeledim.

«Be çocuk, be çocuk, be çocuk», diye inliyordu.

Dört bir yanıma doluşup bir harika olduğumu söylediler. Birbirleriyle konuşurlarken, başarımdan ne kadar memnun kaldılar, diye düşündüm. Oysa bu ana kadar nasıl hoşnutsuz, nasıl umutsuzdular hepsi de. Her biri kendi tebeşir dairesi içinde bulunan bütün bu insanlara, hayırsız evlatlarıyla, elden çıkan paralarıyla, oturdukları evi boşaltmayla, omurga iltihaplanmasıyla ilgili umutsuzluk bölgesinden dışarı çıkabilmek için, ayaklarının baş parmağını olsun bir anlığına mutluluk dünyasına çıkarabilmek için, kurnaz, yetenekli, zeki ve akıllı olmak için çaba gösteren bütün bu insanlara, benim halim sandığımdan da feci görünmüştü demek. Zavallı Seaton, rejisörlük işine devam edeceğini biliyordu artık. Yeniden iş almayı umabilirdi, Kostasch, kendini para verenlere özürlü göstermek karabasanından kurtulmuştu. Belinda King, Henry Wallace, Bayan Mielke, skript görl. Gardropçum Harry. Büyük insanlar. Küçük insanlar. Dertli insanlar. Bir az önce hepsini ortak bir

dertten kurtarmıştım: insanı felce uğratan gelecek endişesinden. Onun için böyle neşeliydiler şimdi.

«Peter», dedi Seaton, «demin ne düşündün?»

«Senaryodaki sözlerimi.»

«Hayır, hayır. Senin oyununda bir başkalık vardı, başka, insanı ürküten bir şey... ne düşündün?»

«Evet, neydi düşündüğün?» diye sordu Kostasch da. Bu sırada bütün atölyedekiler gelecek sahneyi hazırlıyorlardı, karıncalardan farkları yoktu. «Neydi Peter? Birden bire oyuncu değildin artık. Birden bire tam da o zavallı yıkılmış insan, o sarhoş herif oldun çıktın.»

«Bakın«», dedim, «rolümü bu ana kadar yanlış oynadığımı anladım. Kendimi oynamış durmuştum şimdiye kadar yeniden parlamak için yanıp tutuşan adamı. Tersine oldu bu. Roman kişisi benim içimdekinden daha gerçek bir psikolojiye sahip. Ben yapmacığım. Gerçek olan Carlton. Bundan böyle Carlton olacağım, kendim değil, söz veriyorum!»

«Bunu mu düşünmüştün?»

«Evet», dedim. Oysa, onları yatıştırmak için başvurduğum bir yalandı bu. Ne psikoloji düşünmüştüm, ne kendimi, ne senaryodaki karakteri, ne de şu atölyeden birini. Shirley'i, Schauberg'i, Joan'u da düşünmemiştim. Düşündüğüm şey başka, çok başka bir şeydi...

«Doğuştan sağır dilsiz, Mister Jordan. Ama bu gün, bu gün bir mucize oldu...»

«Ağğ... ağğ... ağğğ...»

«Şeytanın bacağını kırdık...»

«Iğğ... ığğ... ığğ...

«Bu gün hayatımın en mutlu günü. Mişa'cığım iyileşecek...»

«Böyle bir vaka sizce umutsuz mudur, Schauberg?»

«Tamamen umutsuz.»

Umutları kalmamış ana oğul. Tebeşir dairesi içinde iki insan. Yalnız onları düşünmüştüm, başka hiç bir şeyi değil. 37 numaralı sahnenin diyalogunu konuşurken düşündüğüm, yalnız onlardı.

Bir senaryo, en iyisi de olsa, yine senaryodur. Bir teşbih, en güzeli de olsa, kelimelerden meydana gelir. Bir filmde yine filmdir ancak, asla hayatın kendisi değildir.

Yoksa?

Yoksa senaryo, film, teşbih ve kelimelerden birden bire hayat mı fışkırmıştı? Çünkü ben düşünmeye başlayalı ilk oluyordu o buz tutmuş soğukkanlılığıma, kendime dönüklüğüme rağmen, yabancı bir hayat, yabancı bir acı karşısında ilgisiz kalamamış, kendimi kaptırmıştım. O yüksek köprülerdeki mavi gömlekli adamlar bundan ötürü mü alkış tutmuşlardı yoksa?

Çabucak giyinme odama gidip otelin yanındaki çiçekçiye telefon ettim, beni tanıyan genç tezgahtar kızı istedim. «Çiçek ısmarlamak istiyorum. Otuz tane gül.»

«Sarı mı, kırmızı mı?»

Sarı demek istiyordum ama: «Kırmızı», dedim, «bayan Nataşa Petrovna'ya gönderilecek.» Adresi verdim. «Bir de boya kutusuyla bir kutu boyalı kalem alın.»

«Boyalı kalem mi dediniz? Boya kutusu mu?»

«Ne dediğim iyi anlaşılmıyor mu?»

«Şüphesiz efendim, elbette. Şey, boya kutusu ne büyüklükte olsun?» diye sordu kız sesi. (Aman sinirlendirmeyelim. Bu Amerikalıların sağı solu belli olmaz.)

«Bulduklarınızın en büyüğü olsun. Fiyatının önemi yok.»

«Anlıyorum efendim. En büyüğünden bir kutu da boyalı kalem değil mi? (Dedim ya işte : deli bu adam, çıldırmış. Karıları nasıl giyinir acaba? Bir görmeye değerdi doğrusu.) «Kart da koyalım mı, Mister Jordan?»

«Hayır.»

«Teşekkür ederim. Bayan Petrovna'ya iyinin en iyisi gönderilecek efendim.» Telefonu kapatıp makyaj aynama baktım, ve aynaya bakarken, birden bire, beni nasıl bir geleceğin beklediğini de gördüm. Bu filmi bitirecektim.

Film başarıya ulaşacak, ben onun yüzünden batacak, yıkılacak, soyulup sovana çevrilecek, mahvolacaktım. Çünkü ben de tıpkı o haham gibi (insan kardeşlerimin alkışlarıyla) baş parmağımı tebeşir dairesinden dışarı çıkarmıştım şu anda.

17.

«Size dememiş miydim?»

Seaton'un sesi sevinç ve mutluluk doluydu. Kostasch'la boş projeksiyon salonunda oturuyordu. Akşamki prova filmler gösterisi sona ermişti, ben yine makine dairesinde bir oparlörden ne konuştuklarını dinliyordum, neden sonra her şeyin iyi sonuçlandığını hanidir biliyordum aslında: çünkü 37 numaralı sahnenin çekiminden sonra, ikisi de beni övüp durmaktan vazgeçmişti.

«Büyük adamsınız, Thornton», dedi Kostasch.

«Hayır», dedi Seaton, «büyük adam, Peter.»

«Artık yola girdi, daldı işe artık. Allah vere de tökezlemese.»

«Artık tökezlemez. Kafasına çekici indirseniz de. Bu güna kadar çevirdiğimiz bütün sahnelerin bombok olduğunu, baştan çevrileceğini de söyleyebilirsiniz ona artık.»

Herbert Kostasch derin derin içini çekti. «Ne de olsa canavarım işte», dedi. «Şimdi gelsin viski bakalım.»

Oradan hemen ayrılıp, samanlığın ardında bekleyen Schauberg'e gittim.

Viskimi onunla beraber içtim.

«Serefe Schauberg. Her şey yolunda.»

«Ne gibi?»

«Kendimi buldum artık, benden memnunlar.»

«Yani film işi durmayacak mı demek istiyorsunuz?»

«Evet, onu demek istiyorum.»

«İnanayım mı?»

«Hiç korkusuz. Bu gün harika bir oyun çıkardım. Işıldak operatörleri bile.» Eli birden bire öyle titredi-

ki, bardaktaki içkinin yarısını döktü. Yeniden doldurdum. Aşırı uyanık morfinman gözleriyle bakıp duruyordu bana. Dudakları titriyordu.

«Yalan söylemiyorsunuz ya, Mister Jordan?»

«Yemin ederim.»

«Paramı alacak mıyım?»

«Evet Schauberg, evet. Bir mucize...»

«Mucize mi» diye dalgın dalgın tekrarlayıp, içkiden büyük bir yudum aldı.

«Benim de iyi bir haberim var», dedi sonra.

«Öğrenci mi?»

«Harika bir insan. Son sömestre öğrencisi. Bir binlik istiyor.»

«Ya Siz»

«Ben dostluğumuz adına yapıyorum, sevgili Mister Jordan. Sizden alacağımı alıyorum zaten. Bir elden öbür ele.»

«Ne zaman yapacaksınız?»

«Ne zaman olursa. Yalnız, üvey kızınızı önce bir muayene etmeliyim.»

«Montaj işinde çalışacak burada.»

«Onu yarın sabah erkenden getirebilir misiniz?»

«Olur.»

«Çok güzel, Öyleyse yarın sabah görüşürüz. Genç bayana saygılarımı sunarım. Sizin otelde mi kalıyor?»

«Evet.»

«Büyük kolaylık.»

«Karım da beraber.»

«Büyük zorluk. Ne yazık ki eşiniz bayana saygılarımı sunmayı rica edemiyorum sizden. Yarın sabah kendileri de gelemezler herhalde.»

«İyi geceler.»

«İyi geceler, sevgili Mister Jordan. Yarın sabah ilk haftanın tamamlanmış olacağını da hatırlatabilir miyim?»

«Size bir çek veririm.» dedim öksürürken.

«Çok iyi olur. Ben de size bir kaç güzel iğne getiririm yeniden. Tadına doyulmaz bir şey düşündüm sizin için.»

Yeniden öksürdüm.

«Üşütmüş olacağım. Bana öksürük için de bir şey getirseniz.» Bunu söylememle delirmiş gibi bir hal aldı.

Elindeki bardağı düşürdü, kendini az önce oturduğu koltuğa attı, güldü, güldü, güldü de güldü, ama nasıl gülmek hani tam da deli gülmesi... Arada da, soluğu tıkanacak gibi konuşuyordu : «Öksürük için bir şey!»

«Bunda gülünecek ne var?»

Gülüp duruyordu hala.

«Schauberg!»

Toparlandı. «Boşalma azizim, başka bir şey değil. Tam bir boşalma. Olur, olur, boğazınız için de bir şey getiririm. Çok var bende. Öksürük için çok ilaç var bende, hem de öyle çok ki.»

Sonra, yeniden gülmeğe başladı.

Onu tanıyalı ilk kez, yakınlık gibi bir şey duydum kendisine. Hayır, yakınlık değil: Acıma. Zavallı üstün insan. Yıkılmış yaşantısının dar çemberinden kurtulmayı o da göze almıştı. Güney Amerika'ya ayak basmak niyetindeydi. Ve bu sabah kazak teğmeni attığı adımın farkına ha vardı ha varacak gibi bir durum vardı. Ama şimdi tehlike geçmişti.

Evet, o sıradaki kahkahalarını işte böyle yorumlamıştım.

Ah ben budala.

18.

«Londra'da sisli bir gün...» Trompet kuvvetli vurgularla sesini yükseltiyordu. Karımla ben dansederek yanından geçtiğimiz sırada piyanocu bize bakıp gülümsedi. Hafif, kısık bir sesle şarkısını söylüyordu.

Koyu mavi duvar kağıtları ve kadife mobilyalarıyla bar, ağzına kadar doluydu. Çiftler dansediyordu. Orkestra çalarken elektrik ışığı daha bir kısılmıştı. Masalarda mumlar yanıyor, aplikler, kristal kadehler, gümüş şamdanlar, bir de federal Alman ordusundan üç subayın apoletleri parlıyordu. «British Museum kaybetmişti artık güzelliğini...» Piyanocu, şarkısını sürdürüyordu böyle.

Joan vücudunu bana sımsıkı yapıştırmıştı. Üzerinde pahalı, kırmızı bir giysi vardı, en değerli taşını da takmıştı. Entarisi öylesine dardı ki, adımlarını kısa kısa atabiliyordu ancak. Şu sırada, duvar kenarındaki oyukta duran masamızın yanından geçiyorduk. Shirley orada oturuyormuş, bize gülümsüyordu. Yarın sabah saat dokuzdan önce stüdyoda olmayacaktım. Karım, bu akşam üçümüz biraz eğlenelim istemişti.

«Ne tatlı değil mi?» dedi Joan. Beyaz, enikonu dekolte bir tuvalet giymiş olan Shirley'i gururla gözden geçiriyordu. Shirley'nin kızıl saçları mum ışığında parıldıyordu. «Bütün erkekler ona bakıyor. Kızımız gerçekten güzel, değil mi canım?»

«Evet», dedim, «Olağanüstü bir güzelliği, var.»

Dansımız sürüp gidiyordu daha. Joan Shirley'e sırtını döndüğü sırada Shirley'nin yüzündeki gülümseme sönüverdi, trajik, yabancı ve soluk bir yüzle bana baktı. Yeşil gözlerinin altı halka halka olmuştu.

«Artık inanamıyordum,» diye mırıldandı karım. Öbür çiftlerin temposuna uyarak parkenin üzerinden yavaş yavaş orkestraya doğru kaydık.

«Artık olamaz diye düşünüyordum...»

«Ne?»

«Onunla artık hiç anlaşamayız gibi geliyordu bana. Öyle dikkatli, öyle nazik, öyle candan ki, tahmin edemezsin. Kumpas olmasın sakın diyorum kimi zaman kendi kendime.»

«Kumpas mı?»

«İkinizin kurduğu bir kumpas?»

Yüzüne baktım çabucak, kestane gözlerinde sevgi ve güven ışığından başka bir şey yoktu. Aşırı sarıya boyanmış saçları yeni yapılmıştı, şampanyayla lokalin sıcaklığından ötürü yüzü yeniden boynuna kadar kızarmıştı. Boynundan çıplak omuzlarına ve çekilmiş göğüslerine kadar, cildi beyazdı. Hem de fazla beyaz ve gevşek. Neden ille de şu açık tuvaletleri giyiyordu sanki?

«Mutlu olayım diye ikinizin kurduğu bir kumpas. Onunla konuştun muydu?»

«Hayır.»

«Yoksa biz Hamburg'a uçmadan önce yazmış mıydın ona?» «Hayır.»

«Telefon da mı etmedin?» «Onu da nereden çıkardın?»

«... Bu ne kadar sürer böyle bilemem.» diye okuyordu piyanocu. Yine Shirley'nin yanına yaklaştık. Shirley gülümsemeye başladı.

«Olur adam değilsin sen!»

«Ne gibi?»

«Shirley'nin Avrupa'da böylesine değişeceğini nasıl bildin?»

«Hissettim» deyip Joan'la yavaştan bir daire çizerek (daire, daire tebeşir dairesi) Shirley'nin yanından uzaklaştım, Shirley gülümsemeyi yine kesti. «Hissettim işte.» Joan beni öptü.

Shirley kadehini devirince garson koşup yenisini getirdi. Joan hiç bir şeyin farkına varmamıştı.

«... ne var ki mucizeler çağı henüz...» diye şarkıyı söylüyordu piyanocu.

«Ne var ki mucizeler çağı henüz geçmedi», diye Joan' da katıldı şarkıya. Beni vücuduna sıkı sıkı yapıştırıyordu. «Peter», dedi, «mucizeler çağı gerçekten de geçmedi henüz. Peter, bilsen öyle toparlandım ki evde.»

«Öyle mi?»

«Hem de nasıl. Ama sen bilemezsin ki, kadın değil-

sin. Kızıyla anlaşamayan bir ana nasıl üzülür bilemezsin. Ama şimdi... şimdi... Shirley ile ben. Seninle ben. Biz üçümüz. Senin film. Hepsi de mucize. Mucizeler çağı. Böylesine mutlu olmak için demek böylesine yaşlanmalıymışım. Artık her şey yoluna girdi, değil mi?» «Hayır», dedim.

Korkuyla yüzüme baktı. «Hayır mı?»

«Hayır Joan.»

«O da ne demek?»

«Paran servetin.»

«Ne çıkar ondan?»

«Geri alacaksın. Her şey o zaman yoluna girer ancak.»

«Senin olan şeyi asla geri almam.» «İstemiyorum, Parana dokunmayacağım, tek kuruşuna bile.»

«Dokunmazsan dokunma!» Candan bir gülüşle güldü. Uzaktan, Shirley'nin gözlerinin kısıldığını gördüm. «Dokunma öyleyse. Kaldır at! Yoksullara armağan et...» Vücudunu yeniden bana yapıştırdı. «Ah Peter, ah Peter. Bütün mesele bu muydu? Beni öyle korkuttun ki.»

«Özür dilerim. Ama servetini.»

«Kabul etmiyorsun. Tek kuruşunu bile. Biliyorum, duydum. Benim kocaman küçük yavrum. Yarabbim sana şükürler olsun!» Elimi öpüp avucumu sıcak, çekilmiş yanağına yapıştırdı, piyanocuyla birlikte şarkıyı hafif hafif söylemeye koyuldu : «Birden bire senin durduğunu gördüm orada, ve güneş ışıyordu sisler içindeki Londra'da, ışıyordu, ışıyordu her yerde...»

Bateri ile trompetin sesleri yükseldi, ve şarkı son buldu. Piyanocu, kendisini alkışlayan Joan'a eğilip selam verdi. Piyanocu bizi seviyordu. Bütün orkestradakiler bizi seviyordu. Joan ile ben dansederken «Sisli Bir Gül» ü çalsınlar diye, daha geldiğimizde bahsis vermiştim onlara.

«Sisli Bir Gül» bizim şarkımızdı.

19.

«Güneş yakmış, yel üfürmüş, çok şükür yalnız artık balayının bu çifti, ah ne kadar mutluyuz...» Trompet şimdi de romantik bir hava tutturmuştu. Shirley ile ben dansederek yanından geçerken, piyanocu bize bakıp gülümsedi. Şarkıyı yumuşak, hafif bir sesle okuyordu. Elektrik ışığı yeniden hafiflemiş, dans pisti loş bir havaya bürünmüştü. Masalarda mumlar yanıyor, çiftler parke üzerinde dönüp duruyorlardı.

«Sana ne anlattı?»

«Ona karşı çok nazik olduğunu, dikkatli, candan davrandığını...»

«Öyle olmak için kendimi zorluyor, insanüstü bir çaba harcıyorum. Sana söz vermiştim.»

«Kendini zorlayacak, verdiğin sözü tutacaksın elbette. Ancak o zaman rahat çalışabilirim.»

Şimdi, Joan'un oturduğu masamıza yaklaşmıştık. Mum ışığında değerli süs eşyası pırıl pırıldı. Kadehini bizim için kaldırdı, işaret ettik. Gülümsedi. Biz de gülümsedik. Joan altın yaldızlı tuvalet çantasından kıpkırmızı ipekli bir eşarp çıkardı.

«Dön», dedi Shirley titrek bir sesle. «Dön çabuk. Yoksa ağlamaya başlarım.»

Shirley ile döndüm. Rimeli bozulmasın diye gözlerini dikkatle kurulayan Joan'u artık yalnız ben görebiliyordum.

«... aşkımız karşılıklı ve sadık...» diye sürdürüyordu piyanocu şarkısını.

«Onun için çok üzülüyorum, öyle üzülüyorum ki.»

«Ben de.»

«Acaba şey etsek.»

«Hayır.» dedim yüksek sesle.

«Ne hayırı? Ne diyeceğimi bilmiyorsun ki.»

«Biliyorum. Onu hiç açma. Seni seviyorum. Sevdiğim yalnız sensin. Seninle yaşamak istiyorum. Artık ancak seninle yaşayabilirim.»

«Ben de. Ben de. Ama»

«Artık geri dönemeyiz. Geri dönmek istemiyorum artık. Ya sen?»

Duvar oyuğundaki masaya baktı. Dudakları titriyordu.

«Peki sen?»

«Beni biliyorsun.»

Onu bağrıma bastım.

«Hayır, yapma lütfen. Çıldıracak gibi oluyorum sen öyle yapınca.» ,

«Yarın benimle stüdyoya gelirsin. Sen de çalışmaya başlayınca sık sık yalnız kalırız.»

«Ne zaman? Ne zaman kalabiliriz ki?»

«... bundan böyle aşkımız hep böyle sadık bir aşk kalacak...» Yine dansederek orkestranın yanından geçtik, Shirley'nin parfüm kokusunu, cildinin kokusunu alıyordum. «Ben hep kamera önünde olacak değilim ya. Sen montaj odasına kapanıp kalacak değilsin. Yalnız dikkatli olmamız şart.»

«Lütfen yeter artık. Onu ne söyle, ne de düşün.»

«Masaya dönüyoruz. Gülümse.»

«Gülümsemiyorum.»

«Zorla kendini.»

Shirley'le birlikte, yavaşça bir daire çizerek Joan'un önünden geçtim. Joan gülümsedi. Ben de gülümsedim. Shirley de gülümsedi, hatta Joan'un ona armağan ettiği pırlanta yüzüklü elini bile kaldırıp işaret etti.

«Nasıl», dedim, «zor muymuş?»

«Senden nefret ediyorum bazan.»

«Peki, öyle olsun.»

«Ciddi söylüyorum. Çok kötü şeyler düşünüyorum senin için.»

«Hepsi de doğru.»

«Böyle mi konuşman gerekir?»

«Nasıl?»

«Nasıl olduğunu pekala biliyorsun. Güzel bir şey söylesene bir de, iyi bir şey söylesene.»

«Yarın sabah seni bir doktor muayene edecek. Ondan sonra da hemen yapılacak o iş», dedim.

Bir an, suratıma tokatı indirdi indiriyor diye düşündüm, ama o, kolunu omuzuma dolayıp vücudunu vücuduma sımsıkı yapıştırınca, içime bir sıcaklıktır çöktü, dans salonu gözlerimin önünde dalgalanmaya başladı.

«Oh, yarabbi sana çok şükür. Hele bir geçsin, sinirlerim yeniden düzelecek. Bir geçti mi, daha da dayanıklı olurum o zaman.»

«... Senin, benim koruyucu meleğimiz...» diye sürüp gidiyordu şarkı.

«Bizim de var mı, Peter, her şeye rağmen koruyucu bir meleğimiz var mı?»

«Olmasa yüzüğü bulabilir miydim? Sonra doktoru? Film işim gerçekleşir miydi?» diye sorarken kafam o şiir dizesine takıldı: Tanrıların her şeyi cömertçe uzattığı insanlardan hiç birinin mutluluğa erdiğini görmedim...

Shirley: «Korkunç...», dedi.

«Korkunç olan ne?»

«Çok korkunç.»

«Ne, ne?»

«Mutluluk duymam. Bir cinayetten ötürü mutluluk duymam.»

«Saçmalama hadi.»

«Cinayet değil de ne?»

«Mutluluk. Onun içindir ki mutlusun. Hepsi bundan ibaret.»

Herkes mutluluğa erişebilirdi böyle: Joan, üçümüz böyle güzel anlaştığımız için, Nataşa, çocuğu kurt gibi sesler çıkardığı için, Schauberg, yakında paraya kavuşup dışarı gidebileceği ve dışarda ölüp gideceği için. Sonra bütün şu pırıl pırıl rütbe işaretli subaylar, bar kadınları. Madam Misere'de çalışan bütün kızlar, hepsi, hepsi de benim kadar, o haham kadar mutlu olabilirdi.

Bunu kesmeliydim artık.

Hem de hemen.

«Shirley, seni seviyorum.»

Islak gözleriyle bana baktı, dudaklarından yavaşçacık bir cümle dökülüverdi. Ne dediğini anladım.

«... ikimize sonsuza dek o sadık aşkı tattırmaktan başka işi olmayacak koruyucu bir melek», diye şarkısını sürdürdü piyanocu, bu arada piyano, bateri ve trompet melodiyi sona erdirdiler.

Elektrik ışığı yeniden kuvvetlendi. Piyanocu, kendisini alkışlayan Shirley'e eğilerek selam verdi. Piyanocu bizi seviyordu. Bütün orkestradakiler bizi seviyordu. Shirley ile dansederken «Sadık Aşk»ı çalsınlar diye, daha geldiğimizde bahşiş vermiştim onlara.

«Sadık Aşk» bizim şarkımızdı.

20.

Geceyarısı otele döndük. Kasım için sıcak, rüzgarsız sıcak ve güzel bir geceydi. Alster'in sularına ayışığı yansımıştı. Otelin kapısı önünde bir süre durup o temiz, taze havayı ciğerlerimize çektik. Yanımızdan iki çift geçti. Ortalık öylesine sessizdi ki, daha uzun bir süre seslerini duyduk. Sonra, başka bir gürültü duydum.

Patpat.

Onun, mantosunun yakalarını kaldırmış, başında bir eşarp, bacaklarında pantolonu, ayaklarında da o altı dümdüz pabuçlar, kıyı boyunca yürüdüğünü gördüm.

Patpat. Patpat.

Bol ışıklı kapının altında duruyordum. Joan sol koluma girmişti. Shirley de sağ koluma. Caddenin öbür yanında yürüyen Nataşa, yavaş yavaş, ama çok yavaş, geçiyordu. Başını çevirip Lombard Köprüsüne baktı. Sonra daha açıklara, ışıltılı sulara, sonra yine köprüye baktı. Öyle yürümeyi sürdürüp, adımları giderek hafiflerken, bir kere olsun bana dönüp bakmadı.

«İşte yine o», Shirley.

«Kim?» diye sordu Joan.

«Hava limanındaki kadın.»

«Hava limanındaki kadın mı? O da kim?»

«Hani bize bakıp durmuştu hep.»

Nataşa, yaşlı, çıplak ağaçların altında yokoluverdi.

«Bu ne söylüyor?» diye sordu Joan bana,

«Ne bileyim.»

«Bu kadın kimdir diye sordumdu ya sana!»

«Bir şey sorup sormadığını pek hatırlayamıyorum...»

«Peter! Kim bu kadın?»

«Shirley, sen sarhoşsun galiba. Nen var kuzum?» Bunu söyleyince, kolunu kolumdan çıkardı.

«Hani şu kıyıdan geçen kadın mı, onu mu soruyorsun?» dedi Joan.

«Evet, anneciğim! Hava limanındaki de aynı kadındı!»

«E ne olmuş öyleyse?» dedim.

Joan güldü. «Biz de hava limanındaydık şekerim, şimdi de buradayız. Büyük kentlerde böyle şeylere sık rastlanır. Üstelik yanıldığın da muhakkak.»

« Yanılmıyorum!»

«Bu karanlıkta!»

«Bu karanlıkta! Sen bu gün çok şampanya içtin gerçekten!» Joan hala gülüyordu. «Hadi gelin, ben üşüdüm artık.» Merdivenden yukarı çıktı. Onu izledik. Shirley dik dik yüzüme baktı, ama artık bir şey söylemedi. Bizimle hemen hemen aynı anda bir de gazeteci girdi holden içeri. Henüz kapalı olan gazete kulübesinin tezgahına sabah gazetelerini bıraktı. Gazete kulübesinin önünden geçerken şu başlıkları okudum:

Amsterdam'da su Baskını. 10 000 Kişi Evsiz Kaldı. Güney Kore'de Savaş Hukuku. İstanbul'da Öğrenci Hareketleri. Kamp Komutanı Herrle İtham Ediliyordu : 30 000 Tutuklunun Öldürülmesi.

«Hele gelebildiniz.»

Joan asansörün kapısını açmış, bekliyordu.

Asansör!

Asansörün içine bakıp da aynayı, kırmızı kadife kaplı sırayı, düğmelerin sıralanmış olduğu pirinç levhayı görünce, midemdeki o yumruk, hafiften kıpırdayıverdi içimi ürküterek. Hayır. Hayır. Göze alacak gibi değildim.

«Ben yürüyerek çıkarım», dedim, «siz asansöre binin.»

O geceki düşten beri bu asansöre binmiyordum. Bu elbette gülünç, küçümsenecek, korkakça; hastalıklı bir tutumdu. Daha bir sürü kelime bulunabilirdi bunu anlatmak için. Hiç birine aldırdığım yoktu. Schauberg'in bana verdiği haplarla yaptığı iğnelerin yalnız olumlu değil, olumsuz sonuçlarını da ayırdetmeye başlamıştım artık.

«Yapacağımız şeylerin bana çok zararı dokunacak mı?»

«Daha mı iyileşeceğinizi düşünüyordunuz?»

Bu davranışlarımla Joan ve Shirley'nin, öfkelenmelerine olmasa bile, şüphelenmelerine sebep olacağım belliydi. Ama buna aldırdığım yoktu. Çünkü üç, dört haftaya varmadan, sürüyle insanın öfkesini değilse bile şüphesini nasıl olsa uyandıracaktım. Beş, altı haftaya kadar da her şey geçmiş olacaktı. O zaman bir kliniğe yatacaktım. Şimdi benim için tek bir görev olduğundan, o ana kadar hiç bir şeye aldırmamalıydım, hayır, aldırmamak zorundaydım: filmin çevrilmesini sonuna kadar yürütmek, son sahne çevrilmeden önce çöküntüye uğramamak. Bunu da ancak harcayacağım güçte kısıntı yapar, hasislik edersem, beni korkutacak, sarsacak, heyecanlandıracak her şeyden kaçınırsam başarabilirdim.

Her şeyden kaçınmak olacak şey değildi, elbette. Arada bir olurdu belki. Örneğin bu asansörde, aynaları, düğmeleri, ağır maden kapılarıyla bu asansörden. Evet, asansörün kapısından döndüm. Joan yeniden güldü : «Altıncı kata kadar yürüyerek mi çıkacaksınız?»

«Her zaman öyle yapıyorum.»

«Sen delirmişsin!»

Bu sözün aslında bir gerçek teşhis değeri taşıdığını düşündüm karşılık verirken: «Çok az hareket ediyorrum. Sigorta doktoru merdiven çıkmamı salık verdi.»

«Eh, Mister Hillary, öyleyse Nanga Parbat'a doğru yola çıkın bakalım.»

«Ben de beraber geleyim, Paddy», dedi Shirley tatlı bir sesle.

Paddy?

«Yoo», diye bağırdı Joan, «benim aşkım o kadar uzun boylu değil. Hoşça kalın, kahramanlar!»

Shirley dördüncü kata kadar hiç konuşmadı.. Sonra : «O kadını pekala tanıyorsun.»

«Tanımıyorum.»

«Merdiven çıkmak hikayesi de uydurma. Beraber gelmeseydim yine karşılaşmak isteyecektin onunla.» Omuz silktim.

«Neden karşılık vermiyorsun?»

«Böyle saçmalara verilecek karşılık yoktur da ondan.»

«Teşekkür ederim.»

«Birşey değil.»

«Bana söyleyeceğin hiç bir şey yok mu?»

Söylemek. Söylemek.

Hava limanında Shirley : «Bu kadın kim?» diye sorduğu zaman hemen söylemeliydim aslında. «Bir kadın doktor», diye karşılık vermeliydim», durumum kötüleştiği bir sırada iğne yapmıştı bana.» «Durumun kötüleştiği bir sırada mı?» «Viskiyi fazla kaçırdığım için, beni bilmez değilsiniz ya. Önemli bir şey değildi.»

Hay Allah kahretsin, neden böyle söylememiştim sanki? Söylemiş olsaydım bu akşam pekala selamlaşabilirdim onunla. «İyi akşamlar doktor hanım. Biliyor musunuz? Oturduğu yer hemen şu köşeyi dönünce...»

Ama şimdi?

Şimdi, hiç değilse Shirley'nin gözünde, şüpheli bir durumum vardı. Artık böyle bir açıklamadan tatmin olur muydu ki? Nataşa, penceresinin altında bana kü-

çük kutuyu verirken bizi görmüş müydü yoksa? Yağmur altında beraber yürüdüğümüzü görmüş olamaz mıydı? Durup duruken, saçma bir raslantı sonucu, Nataşa'ya çiçek gönderdiğimi mi öğrenmişti yoksa?

Bildiği hiç bir şey olmasa bile: Shirley eninde sonunda kadındı. Bir şeyler sezmiş olabilirdi. Nataşa'yı daha ilk gördüğünde bile bir şeyler sezmişti. Hay Allah kahretsin, sezdiği neydi acaba? Sezdiği en akla yakın şey ne olabilirdi?

Ah şu kadınlar! Kadınların sahip olduğu ruhsal antenlere başka kim sahipti ki.

Hayır, hayır. Şimdi Shirley'e bir şey anlatmak istiyorsam ne var ne yok anlatmalıydım. Çöküntüye uğramıştım. Beni iğnelerle ayakta tutan suçlu bir doktor bulmuştum. Sigortayı aldatmıştım. Bütün bunları anlatabilir miydim?

Asla. Hiç kimseye.

Bir bu eksikti!

Daha hava limanında, 4 numaralı hangarın oradayken konuşmam gerekirdi. Artık geçti, çok geçti.

«Bana söyleyeceğin hiç bir şey yok mu?» diye sordu Shirley merdivende.

«Hayır.»

Hiç konuşmaksızın altıncı kata ulaştık. Dairenin kapısı önünde bekleyen Joan, biz görünce güldü : «Tırmanma pek de yaramış gibi görünmüyor size! Birer kadeh de gecenin şerefine»

«Ben istemem», dedi Shirley. «İyi geceler. Anneciğim.» Joan'u yanağından öptü. Karım Shirley'i kucakladı. «Allah rahatlık versin canım. İkinize de teşekkür ederim.»

«O neden?»

«Bu gün bana tattırdığınız o güzel saatler için».

«Aman, Joan deme! İnsan sevdiği insanlara her güzel saat için teşekkür etmeli. Yarın ne olacağını kim bilebilir?»

«Ne demek istiyorsun?»

«Çok güç bir çağda yaşıyoruz. Daha ne kadar bir arada kalacağımızı kimse bilemez. Belki yeni bir savaş bizi birbirimizden ayırır bakarsınız... ya da hastalık... kaza... ölüm... Öyle dik dik bakmayın yüzüme. Yaşlı bir bayanın çakır keyif olmasını hoşgörün! Buraya geleli ikinci sarhoşluğum, işte bu müthiş. Yavaş yavaş düşünüyor, çirkefe batıyorum. Karaciğerim çatlayacak! Peter'e bir öpücük ver, Shirley.»

Shirley yanağımdan öptü. «O güzel saatler için benden de bir teşekkür», dedi. Gözleri öyle kısılmıştı; birer çizgiden farksızdılar.

21

Nataşa artık yoktu.

Hala burada olabileceğini umud etmem de saçmaydı zaten. Salt beni yine görebilsin diye saatlarca burada gidip gelecek değildi ya. Böyle bir şey yapmak için deli olmalıydı.

Benim gibi, deli.

Geceyarısı ayışığı içindeki şu balkonda durup ıssız caddeye, ışıltılı suyun önündeki çıplak ağaçların iğri büğrü dallarına bakakalmam, artık aşağıda gezinmediği için hayal kırıklığına uğrayıp acı çekmem, yabancısı olduğum bir yabancıyı, şu Nataşa Petrovna'yı göremiyorum diye üzülmem, delilik değil de neydi?

Karım banyoda makyajını siliyordu. Shirley yatağına uzanmış olsa gerekti. On dakika burada kaldım. Bu arada hep salona girmek, arkamdan kapıyı kapamak, perdeleri örtmek istedim, ama yapamadım. Çünkü bakarsın geliverirdi yine.

Ne delilik!

Ne benim hayatımda onun, ne de onun hayatında benim yerimiz olan bir kadın. Ne durumda olduğumu bilen bir kadın, kendimi hasta hasta şarlatan bir dok -

tora teslim edip sigorta şirketini aldattığımı bilen bir kadın.

Böyle bir kadın kalkacaktı da-

Asla. Asla.

Beynimin durumu sandığımdan da feci, çok daha feci olsa gerekti. Korkulu düşler görüyordum. Gece yarısı dışarı fırlayıp yabancı kapıları çalıyor, bana yabancı merhametli insanlarla yabancı sokaklarda, suspus olmuş, dolaşıyordum. Yarın yine mi tekrarlanacaktı bu? Nataşa'nın sabrı tükenip de beni dışarı atıncaya kadar kapısını mı çalacaktım hep?

Hayır! Bu bir kere olurdu. Yeniden tekrarlanmamalıydı asla ve tekrarlanmayacaktı da.

Peki bu balkonda neden duruyordum hala? Kalbim neden küt küt edip duruyordu? Neden sancılanıyordu böyle?

Bu bir kere olmuştu ama, bir daha tekrarlanmayacaktı. Bütün hayatım boyunca bin kere düşünmüştüm böyle : halsizlik ve baş dönmesinden öleceğimi sandığım her aşırı içki gecesinin sabahı, düzenli olarak.

Ee?

Ne olmuştu peki?

Boyuna içmiştim yine, hep daha arttırarak, hep tekrar tekrar.

Pat.

Yanlış olsa gerekti.

Yanılmıştım, bana öyle gelmişti herhalde.

Patpat.

Yanlış duymamış, yanılmamıştım. Elleri kalın mantosunun ceplerinde, yakası kalkık, Eski Lombard Köprüsünden bu yana doğru, kara ağaçlarla kara sular arasındaki beyaz yol boyunca, geri dönmüş geliyordu.

Patpat. Patpat.

Otelin cephesine ayışığı vurmuştu. Nataşa'nın beni görmüş olması gerekirdi. Gördü de. Olduğu yer de, tam altımda, durdu. Ufalmış, yitip gitmiş bir hali vardı aşağıda durduğu şu sırada, o da beni balkonda öyle görü-

yordu muhakkak, öyle ufalmış ve yitip gitmiş bir halde. Elimi kaldırdım. O da kaldırdı elini, uzun uzun bakıştık.

Gemi kalkarken rıhtımla güvertedeki insanlar vedalaşırdı böyle.

Gemi rıhtıma yanaşırken, insanlar böyle bakışırdı. O insanlar ki-

Kolunu indirdi hemen. Başını da çevirdi.

«Nataşa!» Yarım yamalak bir sesle adını çağırdım.

Bir karşılık vermedi.

Pat. patpat.

Hızlı adımlarla yolun bu yanına geçerken, dalların garipsi gölgesine girdi, sonra otelin önündeki kaldırıma ulaştı. Böylece onu göremez oldum artık.

Neden olduğu yerde kalmamış, neden başını bir daha kaldırıp bakmamış, neden bir el daha olsun sallamamıştı.

Parmaklığa abanıp sarktım. Cadde bomboştu. Nataşa'yı göremediğime göre köşeyi dönmüş olacaktı. Doğrulmamla onun yerine Shirley'i gördüm birden.

22.

Shirley balkondaydı.

Aramızda dört balkon vardı. Cephedeki taş çıkıntıların üzerinden bana baktı, ayışığında yüzü maskeden farksızdı. Arkasına dönüp odasına girdi. Arkasından kapının kapandığını duydum. Her şeyi görmüş, izlemişti. Her şeyi mi? Her şey ne anlama geliyordu şimdi?, Her şey artık çok şey demekti!

«Bu kadını tanımıyorum, hiç görmedim.»

Shirley'e ne söyleyecektim?. Bir şey söylemek zorundayım. Ya inanmazsa? İğne için mi? Neden? Fenalık mı geçirdin? Nerede? Nerede? Ne zaman? Nasıl bir doktormuş? Seni merak ediyorum. Konuşacağım onunla...

«Geliyor musun?» dedi karım birden bire.

Arkama döndüm. Joan şimdi karşımdaydı. Geceli-

ğinin üzerine bir sabahlık geçirmişti. Balkondan ayrılıp kapıyla perdeleri kapadım.

«Hava iyi, değil mi?»

Alay mı ediyordu yoksa? Joan da mı görmüştü? Bildiği bir şey mi vardı?

Ne düşünüyor, ne sezinliyor, ne tasarlıyordu? Sinir içinde irkildim.

«Seni bir öpeyim dedim şekerim.»

Dudakları yanağımda, fısıldadı: «Bir şey isteyebilir miyim?»

«Elbette.»

«Yorgunsun, biliyorum...»

«Hiç de yorgun değilim.»

«... kafan da başka yerlerde...»

«Aslı yok.»

«Ama ben farkındayım. Seninle konuşurken dinlemiyorsun bile. Sana baktığımın farkına bile varmıyorsun. Bir şey düşünüyorsun. Ne düşündüğünü biliyorum...»

«Bi.. .liyor.. .musun?»

«Elbette şekerim. İşini düşünüyorsun, çevirdiğin filmi, hep onu düşündüğün öyle belli ki. İsteyeceğim şey hiç de büyük bir şey değil aslında...»

Ona bakınca, toy bir kız gibi sıkılgan, başını eğdi.

«Bu gece kollarının arasında yatabilir miyim?»

Başımı salladım, konuşacak gibi değildim.

«Sinirli olduğunu biliyorum... sadece bir kaç dakikacık yanında kalayım... ben uykuya dalıncaya kadar... ilaç aldım, çabucak uyurum muhakkak... sonra sadece bir seferliğine. Düşün sevgilim bütün o geçen zamandan sonra...»

23.

«Hayranlarımdan biri. Ne yapayım? Hep peşimde işte. Beni görmek için otelin önünde duruyor hep.»

«Nereden biliyorsun öyle olduğunu?»

«Gece kapıcılardan biriyle konuştum.»

«Anladım. Altı kat aşağı indin, sonra yine altı kat yukarı çıktın demek?»

«Kapıcıyla telefonla konuştum. Holden bakınca dışarda duran kadının elini salladığını gördü.»

«Onu daha önceden de gördüğünü hatırladı mı yani?»

«Elbette. Ben Hamburg'a geleli buralarda dolaşıp duruyormuş. Ona bir gün imzamı da vermişim, dedi kapıcı.»

«Ama sen hatırlayamıyorsun?»

«Nereden hatırlayacağım? Yüzlerce imza verdim.» Ona imza bile vermemiştim. «Nasıl, tatmin oldun mu şimdi?»

«Çok hızlı gidiyorsun», dedi Shirley. Yanımda oturuyordu. Orta yoldan kuzeye Klosterstern'e doğru gaza basmıştım. Saat yedi buçuktu henüz. Yolda don vardı; bembeyaz. Hava da buz gibi soğuktu. Shirley'nin sırtında leopar manto, kızıl saçlı başında da kara bir kep vardı.

«Tatmin oldun mu dedim?»

«Neden tatmin olmayayım?»

«Beni dinle.»

«Dikkat! Adam var!»

Direksiyonu hemen sola kırdım. Araba dümdüz yolda yalpa vurdu. Tam zamanında gerileyen bir işçi ardımdan küfürü bastı.

«Daha yavaş gidemiyeceksen bırak da ben ineyim.»

Dişlerimi kenetleyip ayağımı gaz pedalından yarı buçuk kaldırdım. Eppendorfer Baum metro istasyonuna kadar hiç ağzımı açmadım. Sonra, benim için önemi olduğundan yeniden konuşmaya koyuldum. «Demek bana inanmıyorsun?»

«Neden inanmayayım sana?»

«Boyuna tekrarlayıp durma her dediğimi!»

«Sen de öyle bağırıp durma bana, bir şey yapmadım!»

«Her oyuncunun hayranı kadınlar vardır!»

«Aksini iddia eden yok. Delinin biri peşine düşmüşse zavallıcık ne yapsın?»

«Öyle konuşma benimle!»

«Sen nasıl konuşuyorsan ben de öyle konuşuyorum.»

Sakin ol. Sakin ol. Kendimi tutmalıydım. Hikayem zayıf ama, akla yakın gelebilir. Anlatmam yerinde olur. Shirley'i seviyorum. Onun durumunda birinin gerçeği öğrenmemesi daha iyi. Bu savaşı tek başıma vermek zorundayım.

«Nen var Shirley? Seni sevdiğimi biliyorsun.» O da beni seviyor. Böyle davranması çok olağan aslında. Onun yerinde olsam ben de böyle yapardım.

«Yoksa seni o bayanla aldattığımı mı sanıyorsun?»

«Ne olur bırakalım artık, ne olursun.»

«Bana inanmanı istiyorum.»

«Elbette inanıyorum sana. Bir kadın hayranın. Oldukça yetişkin bir hayran. Seni iki kadınla beraber gördüğü ve yol yordam da bildiği için sana selam vermedi, bizi kızdırmamak için, hiç yaklaşmadı bile.»

«Doğru! Bu film meraklıları hep böyle yalnız insandır zaten.»

«Ama yol yordam biliyor doğrusu. İkiniz yalnız olmadıkça el sallamadı sana...»

«Öyle mi?»

«... sen de yol yordam bildiğin ve bizi kızdırmak istemediğin için aynı şeyi yaptın, ikiniz yalnızken el salladın ona. Bayanın kim olduğunu da bilmeksizin üstelik!»

Mantığa uygundu bu söylediği.

«Ne iyi insan olduğun nasıl da anlaşılıyor hemen. Candan, bozulmamış bir insan, altın çocuğun ta kendisi. Bütün bunlar farkında olduğum şeyler hep.

Neden inanmayayım?»

Mantık sahibi bir kadın. Kıskanç ve mantık sahibi.

Sözüme inandığı falan yoktu. Ben olsam, ben de inanmazdım. Peki şimdi?

Direksiyonu sola kıvırdım. Savrulan araba, Maienweg'den, üzerinde yine kargaların dönüp durduğu Eppendorfer Bataklığı yoluna saptı.

«Nereye gidiyorsun böyle?» Shirley'nin gözlerine bir korkudur oturmuştu.

«Doktor orada bekliyor bizi.» Bu dışarlarda ortalık bembeyazdı, dört bir yanımızda don ışıldıyordu: yapraksız ağaç gövdelerinde, pis pis kokan tarlalarda, yıkık samanlıkların kirişlerinde. Her şey tertemiz ve taze görünüyordu; gümüş pırıltılı yüzeyin bir milimetre altında yine de pislik ve çürümüşlük kol geziyordu oysa.

«Nerede bekliyor?»

«Şu ilerde dedim ya. Kulübenin arkasında.» Ama bunu söylerken benim içime de bir korkudur oturdu. Arabamın sesini duymuş olması gereken Schauberg her zamanki gibi karşılamıyordu beni?

İşte—

İşte samanlığın arkasından yavaş yavaş çıkan biri. Durdu, yine kulübenin arkasına kaydı gerileyerek. Öyle sert fren yaptım ki, Shirley'nin başı öndeki cama çarptı. Bu arada ben de göreceğimi görmüştüm. Kulübenin ardından çıkıp bir adım ilerleyen gölge, değil, kadındı. Hem de genç bir kadın, tanıdığım bir kadındı. El frenini bağladım, motoru söndürdüm kapıyı açtım.

Shirley beni omuzumdan yakaladı.

«Bırak beni!»

«Nereye»

«Bırak diyorum.»

«Ama»

«Burada kalıp hiç bir yere kıpırdamıyacaksın!»

Arabadan atlamıştım bile. Kapı sertçe kapandı. Arabadan atlamamla buzun üzerinde kayıp sert toprak kümesine ayağım takılarak tarlaya düştüm, elimi çarpıp

acıttım, yine ayağa kalktım. Buralar dümdüzdü, alabildiğine düz. Artık daha bir dikkatli ilerliyordum. Ama bir kaç adım sonra, kayıp sendelemeye aldırmayıp, yeniden koşmaya koyuldum. Sonra, samanlığın arkasındaydım artık. Sonra, onu karşımda buldum, sarışın ve ağlamaklıydı : Bayan Misere'nin cici fıstığı sarışın Kaethe'ydi bu.

«Geldiniz çok şükür! Öyle korkuyordum ki!» Konuştuğu sakson şivesi bu karabasana tuz biber ekmişti.

«Buraya nasıl geldin?»

«Taksiyle... geri yolladım...» Schauberg'in dostu hem heyecandan, hem de soğuktan titriyordu. Sırtında sadece deri bir ceket, altında göğüslerinin hızla inip kalktığı bir de ucuz kazak vardı. Yüksek topuklu ayakkabılar giymişti. Giyinmiş olduğu halde müstehcen görünüyordu. O güzelim aptal yüzü kararmıştı. Dudakları titriyordu. «Yanlış yerde bekliyorum sandım önce, ikinci bir samanlık var da... yoksa sizin de mi başınıza bir şey geldi?»

Kargalar haykırıyordu. Kargalar haykırıyordu.

Felce uğramışçasına, elimin kolumun kesildiğini hissettim.

«Benim de mi?» dedim yavaşça.

Başını salladı, tıkanır gibi oldu, ağlamağa başladı.

«Schauberg nerede?» diye fısıldadım.

Hüngür hüngür ağlamağa başladı birden.

«Tutukladılar. Gece yarısı; gelip aldılar!»

«Bir şey mi oldu yoksa?»

BEŞİNCİ SES BANDI

1.

Küçük beyaz kedi, fitil gibi sarhoştu.

Kafesinin içinde sendeleyerek dolaşıyor, telörgüye çarpıyor, kederli kederli miyavlayıp camlaşmış gözlerle bize bakıyordu. Tüyleri diken dikendi, kamburu çıkmıştı.

Kafesin içinde iki çanak vardı. Birincisinin üzerine SÜT, ikincisine SÜT + ALKOL diye yazılmıştı. Küçük kedi birinci çanağa ağzını dayayıp hırsla içti, sonra kafesinin arka duvarındaki bir kapağa doğru yürüdü. Kapağın önünde bir düğme vardı. Sarhoş hayvan o düğmeye bastı. Kapak açılıverdi. Küçük bir balık kayarak içeri düştü. Kedi balığı yedi. Sonra, zom olmuş bir sarhoş sokağın kenarına nasıl yığılırsa, tıpkı öyle, bir kenara düştü. 8 Nisan 1960 günü öğleden önce saat 10 du bu sırada.

Kedili kafes, Profesör Pontevivo'nun kliniğindeki laboratuvardaydı. Roma'nın güneşi büyük pencereden içeri ışıyordu. Parkta kuşlar ötüşüp durmaktaydılar. Pijamamın üzerine bir sabahlık geçirmiştim. Ufarak, kırmızı yüzlü, iyi yürekli Profesör Pontevivo yanımdaydı. Odamdan ilk çıkışımdı bu.

Bu, benim kaldıramayacağım kadar ağır bir serüvendi. Odamın dört duvarı arasında kalmış bazan saatlarca, üstelik sallanıp yalpa vurarak bir ileri bir geri sendelemiş durmuş, başım dönerek, korku içinde ve der-

mansız, karyolama, pencereye ya da herhangi bir kancaya sarılarak ayakta kalmaya çalışmıştım. Kulağa ne kadar dehşetli de gelse : yürümeyi şimdi yeniden öğrenmek zorundaydım. «Aslında her şeyi yeniden öğreneceksiniz, Mister Jordan», diye teselli etmişti beni Profesör Pontevivo. «Şu sırada küçük bir bebekten farkınız yok. Nasıl hasta olduğunuzu, ne uzun yattığınızı, doktorların size neler yaptığını unutmayın —önce bay Schauberg'in, sonra da söz gelimi benim.» Odada gidip gelmek : bunu becerebiliyordum artık. Ama ne ilerleme! Üstelik yaşım başım da ne ki, henüz 37 yaşındaydım! Parka ya da sokağa çıkmak, yabancı birinin bana bir şey söylemesi ya da bana çarpması, bir arabanın direksiyonuna geçip oturmak, lokanta ya da sinemaya gitmek şu sıralarda, bütün bu saydıklarımın benim için korkulu bir düşten farkı yok, bunları yalnızca düşünmek bile ter içinde kalmama yetiyor. Profesör Pontevivo bana destek olduğu, beni o yürüttüğü halde, bu gün odamdan laboratuvara giderken ter içinde kaldım. Uzun koridorun duvarına yaslanmak için iki kere de durdum. Artık dizlerim öyle titriyordu ki, son bir çabayla beyaz kedili kafesin önüne ancak oturabildim.

«Sakin olun», dedi Profesör Pontevivo, «sakin olun. Bir şey olmaz, korkmayın.» Benimle her zamanki gibi İngilizce konuştu, ve son cümleyi söylerken : «Don not be afraid», demeyip, «Do not be afreud.» dedi: (*) Ben buna gülünce, o da gülüp : «Freud would have had his Freud.» (**) dedi bu sefer de.

«İngilizce konuşan bütün hastalarınıza bu nükteyi tekrarlarsınız, değil mi?»

«Küçük bir şaka olduğunu kabul ediyorum. Ama etkisi oluyor, buyurun işte, siz de güldünüz pekala!»

(*) Yazarın, psikanaliz bilgini Freud'la ilişkili kelime oyunu.

(**) Burada da, Almanca «Freude - sevinç» kelimesinden yararlanılarak yine bir nükte yapılmış: «Freud bundan sevinç duyardım» gibi.,.

«Öyle.»

«Altı haftadır bu ilk gülüşünüz, farkında mısınız?» Elini dizime koydu.

«Eh, artık sonsuza dek tembellik edip duramazsınız böyle, yavaş yavaş hayata dönmeniz şart.»

«Yani»

«Gövdenizin sağlık durumu enikonu düzeldi, ruhunuzun illetiyle savaşmaya başlayabiliriz.»

Sustum yüzüne baktım.

«Şimdiden yarı yarıya sağlığa kavuştunuz sayılır. Sizi alkolden kurtardık mı, tam sağlığa kavuşmuş olacaksınız.»

Sustum.

«Ne düşündünüz?»

«Tam sağlığa kavuşunca sizden ayrılmak zorunda kalacağım diye düşündüm.» dedim. Sarhoş kedi bu arada açık ağzından salyalar akıtarak sırtüstü yatıp kalmıştı. Sıska karnındaki tüyleri incelmiş, yozlaşmıştı. «Günün birinde bizden ayrılacağınızı pekala biliyordunuz, Mister Jordan.»

«Öyle,» dedim, «biliyordum elbette.»

«Bu gün tedavinin ikinci bölümü başlıyor. Ses bandındaki konuşmalarınızdan aydınlığa kavuştuğunuzu anlıyorum. Zekisiniz de. Tedavide siz de yardımcı olacaksınız artık. Siz katılmadan olmaz.»

Ne kadar da zekiydi.

Ondan ayrılmak zorundaydım, ne yazık.

«Bana destek olmanız için, önce alkolizm ve alkolikler üzerine bildiklerimizi sizin de öğrenmeniz gerekir. Size bunu önümüzdeki günlerde anlatacağım. Dimağınıza iyice yerleşsin diye, her odanıza döndüğünüzde öğrendiklerinizi bir de mikrofon önünde tekrarlamanızı rica edeceğim.» »

«Olur, Profesör.»

«Peki öyleyse, şimdi ilk derse başlayalım. Burada Bianca adında küçük, sarhoş bir kedi görüyorsunuz. Bu kedi elbette hep böyle zavallı ve sarhoş değildi. Buyu-

run, bakın.» Bana iyi beslenmiş, neşeli bir kedi yavrusunun resmini gösterdi. «Bianca altı hafta önce bu durumdaydı. O sırada bütün kediler gibi o da alkolden nefret ediyordu. Zamanla, gördüğünüz gibi ayyaş oldu çıktı, keşleşti, illet sahibi oldu. Onunla bir deneye giriştik. İsterik bir hayvansever olmadığınızı umuyorum. Çünkü isterik hayvanseverler çoğunlukla isterik insan düşmanıdırlar da ondan. Feza kapsülündeki köpeğe acıyıp gözyaşı dökenler, milyonlarca yahudinin gaz odalarına gönderilmesine hiç mi hiç ağlamazlar.» «Bianca'ya ne yaptınız?»

«Önce, düğmeli kapağın ardında yiyebileceği bir şey bulundurulmasını temin ettik. Ciğer, balık, peynir gibi, küçük kedilerin seveceği şeyler. Kapağın açılıp o leziz yiyeceğin dışarı düşmesi için düğmeye basması zorunluğu olduğunu anladı. Bianca'nın mutluluk günleriydi bu günler! Nasılsınız?»

«Fena değil»

«İyisiniz. İyiyim, deyin.»

«İyiyim.»

«Bravo. Gördüğünüz gibi, mutlu Bianca'ya içecek olarak süt, bir de süt ve alkol karışımı bir sıvı verdik. Aslında içtiği sadece süttü. Saf sütü kafesinden alınca, alkollü süte dilini dokundurmaktansa susuz kalmayı öngördü. Biz onu kızdırmaya başlayıncaya kadar elbette.»

«Kızdırmak mı?»

«Hani anlatmaya utanıyorum desem yeri var. O kadar iyi ve sevimli bir kedi olsun da... eh işte, elden ne gelir. Kafesin dibindeki kapağın arkasına iliştirilmiş şu lastik boruyu görüyorsunuz ya, o boru küçük bir vantilatöre bağlıdır. Bianca düğmeye basınca, kapağın düş-mesiyle vantilatör de çalışmaya başlıyordu. Ve açılan kapaktan, her zamanki gibi tadına doyulmaz bir yiyecek düşeceğine, buz gibi bir rüzgar esiyordu Bianca'nın yüzüne. Tatsız bir şeydi bu elbette.»

Aşağı parktan sesler gülüşmeler geldi. Pencereden baktım.

«Ne oluyor aşağıda?»

«Beni bekleyen polisler nöbet değiştiriyorlar hocam.»

«Ha, öyle mi? Ama alçaklığımız Bianca'nın yüzüne rüzgar estirmekle son bulsa yine iyi, öyle alçaklık ediyorduk ki, rüzgarı bazan estiriyor, bazen estirmiyorduk. Tutalım Bianca düğmeye bastı da kapak açılıp bir parça ciğer ya da güzelim bir balık dışarı düştü. Tutalım bir daha sefere de aynı şey tekrarlandı yine. Ama üçüncüsünde bir de bakıyordu ki Bianca fırtınaya tutulmuş.» Fırtınanın sesini taklit edince, kedi irkildi, acı acı miyavladı, tüyleri diken diken oldu. «Ne yaptığımızı gördünüz mü şimdi? Ne dersiniz Mister Jordan, ne yapıyorduk acaba?»

«Bianca'yı çelişkili bir duruma sürüklüyordunuz.»

«Çok güzel!» Sevinç içindeydi. «Ruhsal bir çelişkiye, değil mi? Duyduğu iştiha, çektiği açlık onu düğmeye basmaya zorluyor, ama bu arada yüzünü allak bullak eden hava akımından duyduğu korku da arttıkça artıyordu. Korkuyla açlık hırsı arasında bocalayıp duruyordu boyuna. Tekrarlayın lütfen.»

«Korkuyla açlık hırsı arasında bocalayıp duruyordu.»

«Artık temizliğine dikkat etmiyordu, sinirli, gergin, huzursuz bir kedi olup çıkmıştı. Bu durumdayken, günün birinde önünde sadece tek bir çanak buldu : alkollü sütün dolu olduğu çanağı. O güne kadar hiç yapmadığı şeyi yapıp, alkollü sütten içmeye koyuldu. Alkol kafasını biraz dumanladıysa da ona cesaret de verdi herhalde, çünkü çok geçmeden kapağın yanına gidip düğmeye bastı. Son günlerde düğmeye basmaktan hep korkmuş, hep kaçınmıştı. Şimdi ne olursa olsun aldırdığı yoktu artık; çünkü, battı balık yan gider derler ya hani, işte öyle.»

«Peki ne oldu sonra?»

«Hava akımı yüzüne çarptı. Öbür gün çarpmadı, onun yerine güzelim bir ciğerle karşılaştı. Böyle sürdü

gitti. Neyle karşılaşacağını önceden bilmiyordu asla. Ve düğmeye her basmadan önce, yüreklenmek için içiyordu. Bu durum böyle uzayıp gittikçe çöküntüsü de artıyordu.»

«Alkolik olmuştu demek.»

«Yo hayır, henüz değil. Bekleyin hele. Bir kaç gün sonra saf sütle dolu çanağı da kafese koyduk.»

«Ama ona hiç dokunmadı elbette.»

«Elbette dokunmadı, çünkü daha hala çelişkili durumdaydı, ruhsal bir destek gerekliliği içindeydi. Vantilatörü söküp çıkardık, Bianca kapağı ne zaman açarsa açsın, artık o nefret ettiği rüzgar esmiyor, can attığı bir yiyecekle karşılaşıyordu. Tıpkı o güzelim eski günlerdeki gibi! Gelgelelim, Bianca saf sütü değil, yine alkollü sütü içmeye devam ediyor, her düğmeye basmadan önce bir yudum içiyordu. İşte böyle Mister Jordan, Bianca şimdi alkolikti işte.»

«Böyle mi kalacak?»

«Bakalım. Kapakla, kapağın ardında onu bekleyen şey karşısındaki güvensizliğini, kuşku ve korkusunu yenmesine bağlı bu.»

«Öyleyse mahvolup gidecek.»

«Neden öyle olsun?»

«Çünkü ne düşünebilir ne de kimsenin lafını anlar da ondan.»

Ufarak adam ellerini ovuşturdu: «Bravo, Mister Jordan, çok yaşayın. Şimdi bir düşünün hele : insanoğlu düşünebildiği için hayvana üstünlüğü vardır. Öteki insanların kendisine yardımcı olması şartıyla, insan uğradığı illetten kurtulabilir.»

«Zavallı Bianca.»

«Zavallı insanlar. Bu türden deneyler çok yenidir, Mister Jordan. Rastgele içen bir adamdan bir akşamcı, bir akşamcıdan da bir alkolik meydana gelmesinin nedeni kısa bir süre önce bilinmiyordu. Bir çok nedenler ileri sürülüyordu karakter zayıflığı, iradesizlik, soyaçekim, zevkle düşkünlük, dünyanın gerçeklerinden kaç-

mak isteği. Bu gün biliyoruz ki, alkolizmin asıl nedeni bir hastalıktır, üstelik çoğu durumlarda da bir nevroz, bir sinir hastalığıdır. Ruhsal bir çelişkiye düşüp çözüme ulaşamayan, sorunlarını çözümleyemeyen, nevrastenik olur. Ve bu durumda alkole sığınma özellikle kolaydır.» Ufarak adam büyük bir vekarla yerinden doğruldu. «Bu ilk dersimizdi. Şimdi sizi odanıza götüreyim.»

Laboratuvardan çıkıp, güneşin ışıdığı büyük pencereli aydınlık koridordan geçtik.

Pontevivo birden soruverdi: «Sağlık durumunuzdaki ilerlemenin farkında mısınız?»

«Ne gibi?»

«Bütün yolu tek başınıza yürüdünüz. Duvarlara hiç tutunmadınız. Ben de yardım etmedim size.»

Gerçekten de, öyleydi. Dönüp arkama, tek başıma arkada bıraktığım yola baktım. İçinden çıkılmaz bir mucize karşısındaymış gibiydim.

«Korku duydunuz mu hiç?»

«Hayır hocam», dedim. Kalbim, duyduğum mutlulukla küt küt atıyordu, o küçük şakayı bir de ben yapayım istedim: «I have not even been afreud.»

«Kafanız yeniden aydınlığa kavuşacak, Mister Jordan. Aydın kafa korkunun ölmesi demektir.»

Aşağıdan hafif bir piyano sesi bize kadar geliyordu. Müzik odasından yükselen bu sese ikimiz de kulak verdik. Pontevivo yüzüme bakmadı, çünkü gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı kayıp gidiyordu bu sırada. Hiç bir yardım ve destek istemeksizin hiç korku duymaksızın, koridor boyunca yürümüştüm.

«Güzel çalıyor değil mi?» Profesör pencereden çiçekler içindeki bahçeye baktı. «Konserini hemen hemen bitirdi sayılır. Sanat tanrıçası da geliyor işte.» Çiçek tarhları arasındaki çakıl döşeli yolu gösterdi. Esrarkeş bestecinin karısı, her zamanki gibi kapkara giyimli, kara şapkasını yüzüne iyice indirmiş solgun ve ufarak, yavaş yavaş ilerlemekteydi. Portakal dolu sepeti, yine her zamanki gibi, kolundaydı.

«Her gelişinde portakal getirir», dedim» «Kocası bu kadar portakalı yiyebiliyor mu?»

«Hem de nasıl. İyi gelir ona». Daha ilerleyip odamın kapısına kadar gelmiştik. Pontevivo bana elini uzattı. «Yarın yine görüşürüz. Size anlatıp gösterdiğim her şeyi ses bandına anlatın şimdi. Sonra da kendi hikayenize devam edersiniz.»

«Olur», dedim, «peki hocam.»

2.

«Onu tutukladılar. Bu gece», dedi Kaethe hıçkırarak, «Reinbek'in oralarda.»

«Ne yapmış?»

«Şey... şey...»

Omuzlarından tutup sarstım. «Söyle hadi, söyle bakalım!»

«Hırsızlık etmiş...»

«Hırsızlık mı? Nereden biliyorsun? Buraya nasıl geldin hem?»

«Bayan Misere izin verdi. Sizinle buluşacağımı söyledim...»

«İyi bok yedin söyledin de, diye düşündüm. Yüzüne yüzüne haykırdım : «Nerede hırsızlık etmiş?»

«Bir öksürük şurubu fabrikasında.»

Öksürük şurubu fabrikası. Öksürük şurubu fabrikası. Böyle bir şey yoktu. Böyle bir şey olamazdı. Çıldırmak işten değildi. Bu kadarı da fazlaydı artık.

«Nerede, nerede? Tekrarla bakayım!»

«Bir öksürük şurubu fabrikasında.»

«Bu zırva da ne demek oluyor yahu?»

«Hem sizin yüzünüzden yapmış!»

Ellerimi şakaklarıma bastırdım.

Martı. Fil. Asansör. Sesler.

Hayır! Hayır! Kendimdeydim, henüz kendimdeyim pekala!

«Öksürük şurubu fabrikasında benim yüzümden mi hırsızlık etmiş bu gece?»

«Hayır!»

«Hayır, ne?»

«Bu gece, tutuklandı. Hırsızlığı dünden yapmış.» Konuşurken, ağzından soluğu beyaz bir duman halinde çıkıyordu, dört bir yanında ne varsa bembeyazdı: çayırlar, dallar, yollar, kirişler; hepsi de beyaz ve sihirli bir hava içinde, bir masal havası içindeydiler.

Hem de ne masal!

«Demek benim yüzümden?»

«Evet, sizin yüzünüzden!»

«Benim yüzümden olduğunu nereden biliyorsun?»

«Charley söyledi.»

Kargalar. Kargalar. Haykırıyor, çığlığı basıyorlardı. Yoksa deli miydim ben?

Herhalde deliydim.

«Charley de kim?»

«Hırsızlığa katılan adam.»

«Charley'i yakalamamışlar mı?»

Burnunu çekti, yeniden ağlamaya başladı.

«Kes şu zırlamayı, yoksa yapıştıracağım ha!» Faydası yoktu. Alışkın olduğu bir şekilde konuşmam gerekiyordu : «Demek yalnız Schauberg tutuklandı.»

«Evet...»

«Ya Charley?»

Burun çekme. Gözyaşları.

«Charley nerede?»

Gözyaşları. Burun çekme.

«Cevap ver!»

«Yoksa yapıştıracağım ha, dediniz demin.»

«Özür dilerim. Sinirlendim de ondan.»

«Benimle böyle konuşamazsınız. Ben de insanım sizin gibi. Benim de gururum var.»

«Kaethe... Kaethe, rica ederim. Charley nerede oturuyor?»

«Ne bileyim! Benim hiç bir şey bildiğim yok! O herifi görmüş bile değilim. Sabaha karşı saat ikide telefon etti bayan Misere'ye.» İki sesin konuşmasını taklid

etmeye koyuldu: «Kaethe ile konuşabilir miyim? Kaethe ben'im. Siz kimsiniz? Ben Charley. Hangi Charley? Farketmez, boş lafı bırakalım. Seninkinin babaları tuttu demin. Bir soygun işi. Öksürük şurubu fabrikasında. Peter Jordan adında birini tanıyor musun? Evet. Onun yüzünden yaptı. Yarın sabah saat sekizde Fuhlsbüttel'e hareket et. Hindenburgştrasenin arkalarına düşen Maienweg diye bir yol var. Oradan tarlalara bir yol ayrılıyor, oralarda eski bir samanlık göreceksin, şu Jordan denen adam orada bekliyor. Ona söyle de aynasıza bir avukat yollasın. Ne dedin? Seninki için bir avukat. Sonra da sandığı alsın. Ne sandığı? Aptal aptal sorup durma öyle, ne sandığı olduğunu Jordan bilir. Hemen alsın sandığı, en önemlisi o!»

Bir gürültü duyunca geriledim. Samanlığın duvarı dibinde Shirley duruyordu. Bizi dinlemişti, ama bir şey anlamış olamazdı. Almancası enikonu kıttı çünkü.

«Ne oldu? Bu kız da kim?»

«Sana arabada bekle demiştim!»

Kaethe'nin isteri nöbeti tutmuştu: «Benim bu işlerle bir alıp veremediğim yok bay Jordan. Ben gidiyorum.»

«Sen kapat ağzını!» diye bağırdım. Sonra Shirley'e dönüp, bir de ona bağırdım : «Bizi yalnız bırak!»

«Ne olduğunu bana hemen söylemezsen haykırmaya başlarım!»

«Hay allah, ne olduğunu ben kendim de bilmiyorum. Şimdi hemen arabaya dönüp orada bekleyeceksin.»

O sırada korkunç görünmüş olacağım ki, Shirley ürkek bir köpekten farksız, karşımdan çekildi. Ardından baktım. Sendeleye sendeleye geri dönerken az kalsın donmuş bir balçığın içine düşüyordu. Kısa bir süre sonra arabaya girmişti bile.

«Şey değil mi bu... hani bir resim vardı sizde... bir foto,..», diye söze başladı Kaethe.

«Şimdi dinle, ben stüdyoya gitmek zorundayım.»

«Ama sandık, avukat!»

«Bırak konuşayım! Stüdyoya gitmek zorundayım. Bir görünmem şart! Sen gözünün yaşını siler, sonra yolun sağ yanını izleyerek kent yönünde geri yollanırsın. Bir çeyreğe varmaz sana yetişirim. Hamburg'u pek tanımıyorum. Bana yardım edeceksin. Sandığı taşımak için de. Tamam mı?»

Burnunu çekip başını salladı.

Onu olduğu yerde bırakıp, kayarak, düşe kalka, arabaya döndüm. Direksiyonun arkasına, yığılır gibi oturdum. Marşa bastım. Geri vites. Gaz. Araba caddeye doğru atıldı. Shirley yanımda kıpırdamaksızın oturuyordu; Araba yolunun oradan, Kaethe, yüksek topukları üzerinde sendeleyerek bize yaklaştı. Şimdi yeniden ağlamaya başlamıştı.

Hantal karı ne olacak. Zırlayıp durma hadi. Seni böyle kim görse şüphelenir halinden. Hantal karı, zırlayıp durma öyle, burnunu da sil hadi!

Ama sarışın Kaethe boyuna sendeliyor, hıçkırıp duruyordu; yapayalnız, yitik, onu koruyacak birinden yoksun ve akılsızdı.

Araba caddeye çıktı. Direksiyon kırıp, vites değiştirdim. Tekerlek lastikleri tiz bir sesle gıcırdadı. Sonra, Mercedes stüdyo yönünde ileri fırladı. Gözümü yoldan ayırmaksızın: «Doktor tutuklanmış», dedim «bu da dostu.»

Shirley isterik bir kahkahayla gülmeye başladı. «Bunda gülünecek ne var?»

«Doktor mu tutuklanmış, bu da mı? Hamburg'a bunun için geldin demek!»

Gülüp duruyordu boyuna.

«Adama yardım etmeliyim.»

«Sen de tutuklanasın diye mi?»

«Tutuklanmasının nedeni başka! Sana sonra anlatırım. Söz veriyorum, hepsini anlatacağım.»

Yüzüme bakıp omuz silkti.

«Bana gerçeği asla söylemiyeceksin», dedi yavaşçacık. «Artık farkındayım.»

«Neyin farkındasın?»

Senin başın belada, farkında olduğum şey bu. Zavallı Feter, başın çok belada senin.»

«Shirley, yemin ederim ki» diye söze başladım ama, sonra vazgeçtim yine. Zamanım yoktu. Sandık. Kaethe. Bir avukat. Bana Schauberg gerekliydi. Onsuz ne yapabilirdim ki?

Alhambra stüdyosunun giriş kapısı göründü. Korna çaldı. Bir kapıcı direği kaldırdı. Ayağımı gazdan kaldırmaksızın kapıdan geçtim. Yanından hızla geçtiğim *bir* levhada : *Azami Sürat 10 km,* diye yazılıydı.,

Kapıcı ardımdan haykırdı durdu.

Kenardaki bir yoldan, kara üniformalı, çizmeli, kasketlerinin önünde gümüş kara kafalarla iki SS çıktı. Birini sıyırtarak geçtiğim sırada öteki küfürü basıp geri atıldı. Bir Alman firmasının savaşla ilgili bir film çevirdiği 11 numaralı atölyeye giden iki figürandılar.

Son saniyede frene basmıştım» Pencerenin camını indirip ikisinden özür dilerken ellerim titriyordu. Beni tanır tanımaz yumuşayıp aşağıdan aldılar.Bütün filmde bir iki cümle konuşacak küçük oyunculardı belki de, ya da dediğim gibi,tek kelime bile konuşmayacak iki figürandılar. Hallerinden öyle anlaşılıyordu. Birinin eline kağıt parayı tutuşturmamla, topuklarını birbirine vurup hazırol durumuna geçti, selamı bastı.

«Sağol, şef! Meslekdaşına dönüp: «Yirmi kağıt», dedi.

«Sen şu işe bak, hele», diye cevap verdi öteki sırıtarak. «Sırtımıza şu ünifonmayı geçireli, hepsi de daha bir senli benli bizimle sanki!»

3.

Gitmek mi? Gitmek de ne demek? Bunu nasıl düşünebilirsiniz, Mister Jordan, nasıl anlamıyorum.» Şahsi düşmanım Her Albrecht beni öfkeyle süzüyordu. Benden niçin nefret ettiğini bilemediğim sıska yapım şefi,

yazı masasının yanından topallayarak geçti. «Peki ne kadar zaman için gitmek istiyorsunuz?»

«Bir saat, fazla fazla bir buçuk saatlığına.»

«Saat onda çekime hazır olmalısınız. Şimdi saat sekize beş var. Demek seksen kişi sizi bekleyeceğiz burda, oh ne ala.»

Ve Kaethe köy yolunda kente doğru ilerliyordu sendeleyerek. Polis, Charley'i arıyor; Schauberg cezaevinde tutuklu bulunuyordu. Sandık da kamptaydı.

Kendimi gülümsemeye zorladım: «Rica ederim bay Albrecht, benim oynamadığım sahneleri pekala öne alabilirsiniz. Hoffmann'ın oynadığı sahneleri örneğin.»

«Demek sizin yüzünüzden yine plan değiştirelim öyle mi? Yoo, yoo. Üstelik Hoffmann da saat onikiye kadar radyoda.»

Herbert Kostasch içeri girdi. Shirley ile beni görünce, yüzü duyduğu sevinçten aydınlandı.

«Bu ne zevk efendim, bu ne zevk!» Shirley'i öptü. Derken, tatsız havanın farkına vardı. «Ne var kuzum?» Albrecht anlattı. Kostasch kararını verdi. «Mister Jordan tekrar gitmek zorundaysa sahneyi değiştirirsin efendim. Allah Allah! Bir daha tekrarlamazsın değil mi Peter?»

«Asla.»

«Öyle alay eder gibi bakıp durma Albrecht. Kafamı kızdıracaksın. Atölyeye durumu bildir. Mister Jordan 11.30 da çekime hazır olacak.»

Albrecht duyduğu öfkeden konuşamıyordu. «Beşyüz bin kağıt cebe insin diye değil mi?»» dedi boğulurcasına. «Darısı figüranların başına!»

Alçaklıktı bu. Benim 500 bin Mark ücretimin yalnız kağıt üzerinde söz konusu olduğunu Albrecht pekala biliyordu. Aslında nakit olarak aldığım ücret 100 bin Mark'tı, gerisini, banka faizleriyle 5 milyonu bulan yapım giderleri çıktıktan sonra alabilecektim — yapımcı olarak Kostasch da ben de ancak film bir gelir sağlarsa, o da büyük yekûn tutan giderler karşılandıktan son-

ra faydalanacaktık. Film bir çuvalladı mı bir kuruş bile alamıyacaktık. Albrecht böyle konuşarak canavar Kostasch'ı da incitmişti:

«Seni böyle konuşmaktan menederim! Hemen özür dilemeni bekliyorum!»

Albrecht ağzını büzerek sırıttı: «Terbiyesizliğimi hoşgörün Mister Jordan. Bir daha yapmam.» Topallayarak dışarı çıktı, kapıyı hırsla vurdu, dışarda yardımcısına seslendi haykırırcasına.

«Bu herifin nesi var canım?» diye sordum.

«Sinirlenme. Seninle kişisel bir zoru yok. Amerikalıları çekemez öteden beri.»

«Neden?»

«Amerikalılara tutsak olmuş da ondan.»

«Vah vah. Nazi Almanya'sını başka nasıl ele geçirebilirdik?»

Kostasch güldü. «İşin içyüzü daha da komik! Albrecht eski kızıllardan. Nazi'ler önce bir toplama kampına atmışlar onu, sonra da bir deneme birliğine vermişler. Normandi'de Amerikalıların eline düşmüş. Bir Liberty gemisiyle Birleşik Devletler'e getirilmiş. Kamplardan birine konmuş. Beraber Mauthausen toplama kampında kaldıkları bir arkadaşı da yanındaymış.»

«Sonra?»

«Sonrası bu işte. Amerika'daki kampta naziler yeniden yüksek mevkileri ele geçirmişlerdi ya hani, adli subaylık falan filan. Geceleri antifaşistler boğazlanıyordu. Sizin orada o sıralarda olan bitenleri bilirsin elbet.»

Sustum. O sıralarda bizde olan bitenleri iyi biliyordum.

«Amerikalıları müthiş etkilemiş olsa gerek.»

«Ne?»

«Sarışın, mavi gözlü kahramanların böyle bir kampı ele geçirmeleri. Traktruk. Tamam kızıl domuzun biri daha, canı cehenneme. Antifaşistlerin köküne kibrit suyu ekiliyor. Derken, Albrecht'in arkadaşı da boğazla-

nıp kendisi de ölesiye dövüldükten sonradır ki bir senatör işe el atıyor, Albrecht diğer antifaşistlerle birlik*te* başka bir kampa alınıyor. Gelgelelim, orada da bakım yokmuş hiç, berbat bir yermiş, Albrecht'in anlattığına göre.»

Candan bir gülüşle güldü. «Görüyorsunuz ya Shirley'ciğim, insanlar böyle akılsızcasına varıyorlar bütün önyargılarına!».

Koridora çıktığımız sırada ve çok kötü bir İngilizceyle anlatmıştı hikayesini. Artık, montajcı odalarının bulunduğu birinci kata çıkan merdivenin dibindeydik. «Hadi bakalım Peter, kaybol artık!» Shirley'e göz kırptı. «Dünden beri bu herifin bir dediğini iki edemiyorum.» Shirley'nin koluna girdi. «Gelin sizi montajcılara tanıştırayım.»

«Seni öğleyin görürüm», dedim Shirley'e.

Cevap vermedi. Canavarın yanında, dik merdiveni çıkmaya koyuldu. Şunu söylediğini duydum: «Tell me, Mister Kostasch: What does the word «Kiste» mean?»(*)

4.

«Şurası krematoryum işte», dedi sarışın Kaethe, burnunu çekip gözyaşlarını sildi. Ohlsdorf Mezarlığının sonsuz duvarı boyunca ilerliyorduk.

«Ne var orada?»

«Ötekinin berikinin girip çıktığı şu beyaz şey işte. Beni de oraya götürüp yaksınlar istiyorum.»

«Cesaret, Kaethe. Her şey yoluna girer yine.»

«Sizin işlerinizde belki, benimkinde asla. Şimdi sağa.»

Geceden kalma don'un yarattığı bembeyaz ve pırıl pırıl bir dünyanın ortasında beyaz krematoryum da pırıl pırıldı. Mezar taşları, yanıbaşlarındaki ağaçları, yollar, çiçekler, otlar, fundalıklar beyaz bir ışıltı içindeydiler. Rübenkamp adında bir yoldan güneye doğru in-

---

(*) Söylesenize Mister Kostasch, şu «Sandık » ne demek oluyor?

dik. Kaethe'nin söylediğine göre, Reinbek'e giden en kısa yol buydu. Merkez Hastanesiyle Winterhud parkının yanından geçtik. Arabayı, gözümün yediği kadar hızlı sürüyordum. Saat 8.10, 8.15, 8.20. Wandsbek semtinden geçtik. «O kahrolası yılan balıklarını heriflerin kafasına indirseydim keşke!» dedi Kaethe.

«Hangi yılan balıklarını?»

«Size anlattım ya. Leipzig'de hani. O zaman buralara sığınmağa kalkmaz, bu sefalete düşmezdim. Şimdi şuradan sağa.» Ahrensburger şosesinde bir trafik polisi arkamızdan düdüğü bastırdı. Dikiz aynasından, not defterini çıkardığını gördüm. Ceza. Eh, ne yapalım! Sandığı, sandığı bir an önce elde etmeliydim. Ama ayağımı gaz pedalinden biraz kaldırdım yine de. Trafik polisinin ardıma düşmesi hiç işime gelmezdi. Sandık. Sandık. Hammerştrase. Sievekingalle. Ortalık daha bir aydınlanmıştı. Güneş, kirli bir örtüyü andıran bulutların arkasında soluk bir leke gibiydi.

«Evlenmek niyetindeydik.»

«Şimdi sola mı, sağa mı?»

«Sola, sola, sola.»

Araba patinaj yaptı.

Arkamdan yayalar küfürü bastılar.

«Hay Allah kahretsin, önceden söylesene be!»

«Afedersiniz. Şimdi yine sola. Sonra sağa.» Saat 8.30. Schiffbek'e gelince güneydoğu yönünde Billstedter anayoluna saptık. Buraları tanıyordum artık. Kaethe gerçekten de en kısa yolu bulmuştu.

«Ama şimdi... ama şimdi... onu içeri tıktılar mı evlenemeyiz artık, çalışmaya devam etmek zorunda kalırım.»

Onu nasıl olsa yapmak zorundasın diye düşünüp mekanik bir şekilde konuştum : «Hapsetmezler, merak etme. Seninkini serbest bıraktırırız, görürsün.»

«Ah bay Jordan, size öyle güvenim var ki. Güvenebileceğim biricik insan sizsiniz artık.» Tanrı seni korusun öyleyse, diye düşündüm. «Şimdi sağa, sonra tren

hattı üzerinden sola. Artık az kaldı.» Araba sıcaktı ama. Kaethe yine de terlemeğe başlamıştı, korkudan olduğunu anlıyordum.

«Ona yardım edebilmek için her şeyi bilmem gerekir. Anlıyor musun?»

«Evet.»

«Örneğin, benim yüzümden hırsızlık etti ne demek? öyle mi söyledi gerçekten?»

«Evet, bay Jordan, kelimesi kelimesine.»

Artık, kenarlardaki yapraksız ağaç gövdelerinin tozşekeri gibi karla kaplı olduğu anayolda ilerliyordum. *Rothenburgsort Tıefstack. Moorfleth.* Geçtiğimiz yerlerin adları yazılı yol işaretleri yanımızdan kayarak gidiyordu. Kaethe'nin ter kokusuna dayanamadığım için pencere camını indirdim. Şimdi de genzime çürümüş yosun ve balçık kokusu doluyordu. Ardındaki iğri mezar taşlarıyla mezarlığın duvarı buradaydı işte. O gece, Schauberg'i ilk burada beklemiştim.

Aklını mı kaçırmıştı acaba? Para cüzdanımda sekiz bin marklık bir çek vardı onun için. Yarın sabah çeki bankaya götürüp parayı alacaktı. Bunu bilmiyor değildi. Bunu bildiği halde öksürük şurubu fabrikasında soygunculuğa kalkışması nedendi? Neden? Neden? Sağlıklı bir insanın, bütün bu olan bitenlerin gerçekliği konusundaki inancımı yavaş yavaş tüketiyordum artık. Geceler hele şöyle dursun, gün be gün içimdeki şu yapışkan duygu gücünü arttırdıkça arttıyordu: Sen cinnet getirmek üzeresin artık. Yaşamakta olduğunu sandığın şeyler, hasta bir ruhun saçmalamasından başka bir şey değil. Nereye saklandın, Jordan? Bütün bu düşleri hangi klinikte, hangi yılan çukurunda, hangi ilaçlarla uyuşturarak, hangi droglarla zehirlenerek, görüyorsun?

Yavaş yavaş uyanmakta olan Reinbek'ten geçerken. Kaethe : «Bazan delirdiğimi, bütün bunların da hayal olduğunu sanıyorum», dedi.

«Sen de mi?»
«Ne?»
«Bir şey yok. Bana Schauberg'i anlat.»
«Bize eve geldi»
«Ne zaman?»
«Üç gün önce. Sabah vizitasındaydım. Ne yaptı bilseniz.»
«Ne yaptı?»
«Ağladı.»
«Daha neler!» Schauberg ile gözyaşı. Şeytan ile melek.
General ile barış. «Neden ağladı?»
«O sabah sizi görmüş.»
«Evet, doğru.»

Reinbek arkamızda kaldı. Araba, atlı araba yolunda sarsılarak çıplak, beyaz çayırlığa girdi, kargalar çığlık çığlığaydı, sürüyle, sürüyle kargalar. Bu kargalar gerçek miydiler? Şu an, şu dünya gerçek miydi? Burası Almanya'mıydı? Bu gördüğümüz, dünyanın kendisi miydi? *Curslack 6 km. Neuengamme 17. km.* Neuengamme. Toplama Kampı. Öyle ya, Almanya'daydık.

«Sonra? Sonra?»

«Umutsuzluk içindeydi. Film işi sarpa sardı demişsiniz. Öyle dedi. Sizden para alamıyacakmış artık. Sizden bir hayli alacağı var aslında değil mi? Ne alacağı olduğunu bana hiç açmadı, ben de sormadım elbette. Ama film işinin suya düştüğünü söyledi. Öyleyse film işiyle ilgili olsa gerek diye düşünmüştüm...»

Sonunda olan olmuştu işte. Kostasch ile Seaton'un boş projeksiyon salonunda konuştuklarını Schauberg'e anlatmamam gerektiğini düşünmemiş değildim. Kulak misafiri olduğum o konuşmayı kendime saklamalıydım. Ama yine de duramamış, ona açılmış, aptal gibi boşboğazlık etmiştim. Şimdi olan olmuştu işte.

«Onun için bu işi yapmak zorunda olduğunu, söyledi.»

«Bu iş de öksürük şurubu fabrikasını soymaktı değilmi?»

«Öyle olsa gerek. Tasarlanan işte para olduğunu söylemişti. Daha az ama, yine de para işte. İşi çevirdikten sonra Almanya'dan sıvışacağını, işi bir arkadaşıyla birlikte yapacağını da söylemişti.»

«Arkadaşı Charley miydi?»

«Evet. Öyle olsa gerek.»

«Kaethe... Öksürük şurubu fabrikasından çok para edecek ne çalınabilir?»

«Öksürük şurubu.»

«Salak sen de! Afedersin. Ama böyle saçmalayıp durmasan iyi olur.»

«Gazetede okumadınız mı?»

«Neyi?»

«Dünkü gazetede. Birileri ecza fabrikasından bir kamyon dolusu öksürük şurubu çalmışlar.»

Bir kamyon dolusu!

Boğazımın ağrıdığını söyleyip biraz öksürük şurubu isteyince, Doktor Schauberg'in katıla katıla gülmesinin nedeni buydu demek.

«Size öksürük için bir şey getiririm. Bende çok var, çok.»

Şimdi anlıyor muydum sanki? Tek kelime bile anladığım yoktu. Her şey giderek daha bir esrara bürünüyor, daha bir gerçekten uzaklaşıyordu.

Frene bastım. Çatlak beton kazıklarıyla yıkılmış telörgü çitleri, penceresiz, kapısız, tavansız yıkık barakaları, kırık bayrak direkleri, çatlamış çimento yolları, nöbetçi kulesi, toplanma alanı, her şeyi, her şeyiyle kamp işte buradaydı.

«İn hadi çabuk ol.»

Barakalar. Çukurlar. Donmuş küçük göl. Yıkılmış bunkerler. Çıplak ağaçlar. İkinci bunker. *Adölf Hitler Zaferi.*

«Daha çabuk. Kıpırda biraz!»

Yüksek topuklarının üzerinde sendeleyerek arkamdan geliyordu.

«Daha çabuk yürüyemiyorum. Ayağım burkuluyor hep. Hem korkuyorum da, çok korkuyorum. Birileri varsa burada... polisler...»

«Burada ölülerden başkası yok», dedim. Kamp sonsuza dek uzanıyordu sanki, buzdan sisler içinde umutsuz, yokoluyordu. Koca bir kefeni andıran tertemiz ve ışıltılı don, bütün baraka, yıkıntı, taş ve çürümüşlüğü enine boyuna örtmüştü.

5.

Ağır, zeytin yeşili sandığı üçüncü bunkerin yıkıntıları altından çıkarıp arabaya taşıdık. Kaethe bu arada hala sendeleyip durmaktaydı. *Birleşik Devletler Ordusu Gökkuşağı Tümeni* yazılı sandığı neden sonra, arabanın bagajına koyup Hamburg'a doğru yollanırken sevinç içindeydim.

Saat 9.45.

Bay Albrechtl, bir saat üç çeyrek sonra kamera karşısında bulunmam gerektiğini düşündüm, ama düşünmek zorunda olduğum daha öyle şeyler vardı ki, film bana çok daha önemsiz göründü.

«Seni kentte indiririm», dedim enikonu bozulmuş olan Kaethe'ye. «Dönüşte yolu kendim bulurum. Şimdi çok acelem var.»

«Peki, bay Jordan.»

«Bayan Misere'ye telefon edip akşam size gelirim. Schauberg üzerine daha fazla bilgi ediniriz o zaman.»

«Ona yardım edecek misiniz? Onunla meşgul olursunuz değil mi?»

«Elimden geleni ardıma koymayacağım. Şimdi aklını başına toplamalısın Kaethe.» Kaethe ve aklını başına toplamak. Şu zavallı hayvancık. Cinayet masası polisleri onu sorguya çekince, sorguya çekecekleri de muhakkaktı, neler olabilir hiç aklıma bile getirmek istemi-

yordum. «Seni cinayet masasından sorguya çekerlerse Schauberg'in sevgilisiyim dersin, yalnız; onu söyle. Zaten onlar da biliyordur bunu.»

«Peki, bay Jordan.»

«Evlenmek niyetinde olduğunuzu da söyleyebilirsin. Beni ve sandığı sakın ağza alayım deme. Schauberg'i tanıdığımı, onunla işbirliği yapmış olduğumuzu bilmiyorlardır.»

«Anlıyorum.»

Zavallı hayvan, anlıyor musun?

«Ne derseniz onu yaparım, her ne derseniz onu.»

«Ben bu işe karışmamalıyım. Şu öksürük şurubu hikayesinin benimle girdi çıktısı yok ki. Sana beni sorarlarsa soracaklarını sanmam ya yahut resmimi gösterirlerse, ya da onlar varken ben de gelirsem, müşterilerinizden biri olduğumu söylersin.»

«Müşterilerden biri. Olur. Peki.»

«Senin için geldiğimi de söyleyebilirsin.»

«Sakson şivesiyle konuşmamdan hoşlandığınız için, değil mi?»

«Şimdi in bakalım." Ağlamayı da kes. Senin Walter'i serbest bıraktırırız nasıl olsa.»

«Ona ben de inanıyorum», dedi Kaethe Maedler. Uzattığı eli yumuşak, kuvvetsiz, ve duyduğu heyecandan nemliydi. «Yılan balıkları için söylediklerimi unutun. Yılan balıkları mutluluk getirdi bana. Çünkü kaçmasaydım şansım yaver olmazdı.»

«Hangi şans?»

«Walter. Yılan balıkları olmasa onunla karşılaşamazdım. Deminki umutsuzluğumun nedeni onu çok sevmem. Leipzig'de onun gibi erkeği nereden bulurdum?»

«Gördün mü ya», dedim.

6.

Saat 10.15.

Wandsbeker şosesi ardında Königsreihe adındaki küçük bir caddeye saptım. Burada, karla kaplı olmasın-

dan ötürü gümüş suyuna batmış gibi görünen bir parkla ıssız bir çocuk bahçesi vardı. Arabayı durdurup bagajı, sonra da yeşil sandığın kilidini açtım. Daha tanıştığımız gün Schauberg bana garip bir anahtar teslim etmiş : «Belli olmaz», demişti, «başıma bir şey gelecek olursa sandığa el koyarsınız hemen.» Sandığın kapağını açtım. Bir takım doktor gereçleriyle ilaç paketlerinin üzerinde adressiz ve mühürlü bir zarf duruyordu. Sandıkla bagajı iyice kilitledikten sonra, zarfla birlikte parkın karşısına düşen bir meyhaneye girdim. Bu erken saatte tezgah başında sadece tek bir adam vardı. Traşı uzamış, ama kılık kıyafeti yerinde olan bu adam bira ile Dornkaat (*) içiyordu.

«Bir bira», dedim meyhaneciye.

«Bir de Dornkaat. Bay benim konuğum», dedi tıraşı uzamış adam. Yanında, gazete kağıdına sarılı bir de küçük paket vardı.

«Çok teşekkür ederim, konyak sevmem.» Pencere önündeki bir masaya oturmak niyetindeydim.

«Benimle içmek istemiyor musunuz yoksa?»

«Memnuniyetle içerdim, ama bu saatte»

«Vazgeç Doktor», dedi meyhaneci mahcup bir tavırla tıraşı uzamış adama, hoş görmemi dilermiş gibi bana da bir göz kırptı.

Tıraşı uzamış adam, meyhaneciye «Sen karışma.», dedi. Sonra bana dönüp : «Hemen görüverdiniz değil mi?» diye sordu.

«Neyi?»

Tıraşı uzamış adamın arkasında duran meyhaneci, elini alnına vurdu; bir yandan da hala gülümsüyordu. Öteki hemen o anda ceketinin kolunu sıyırdı, gömleğinin kol kapağını açtı. Bileğinin iç tarafında bir dövme gördüm : 2456954 sayısıyla bir de önünde A harfi. Bu dövmeleri bir Amerikan dergisindeki resimlerden tanıyordum. Bu adam bir toplama kampından geliyordu.

(*) *Mideye iyi gelen hafif bir konyak.*

«Afedersiniz. Bilmiyordum»

«Öyleyse içiyorsunuz benimle?»

«Evet, elbette.» Meyhaneci önüme bir kadeh Dornkaat koydu. Auschwitz'den gelmiş adamla kadeh tokuşturdum. Adamın kocaman alınlı bir başı vardı, hemen hemen bütün saçı dökülmüştü, gözleri büyük ve hüzünlüydü. Cildinin rengi sarıydı. Parmakları titriyordu.

A 2456954.

«Emin olun ki sizi incitmek istemedim bayım!»

«Beni incitmiş değilsiniz. Yaptığım bir test'ti sadece.» Kültürlü ve sakin bir konuşması vardı. Yüzü yalnız gözden ibaretti sanki, 6 bin yıllık hüzünle dolu karanlık, araştıran gözler. «Sizi daha fazla rahatsız etmek istemem.» Uzattığım elimi sıkıp : «Teşekkür ederim.» dedi.

«Bayla bana yine aynı içkiden» deyip pencere kenarına oturdum. Meyhaneci konyakla birayı getirdi. Pencereden arabayı görebiliyordum. Arabayı özellikle şu sırada çalmaları çok tatsız kaçardı doğrusu.

Adressiz zarfın mühürünü kopardım, Schauberg'in birbirinden ayrık harflerle ve silik bir elyazısıyla bana yazdığı mektubu okudum.

«Aziz dostum,»

Şu satırları okuduğunuz sırada ben ya kazaya uğramış, ya ağır hasta, ya tutuklanmış, ya da ölmüş olacağım. En akla yakın geleni de ölmüş olmam. Ben de sizin kadar hasta, ben de sizin kadar ölüm korkusu içindeyim. Hiç bir şeye inanmayan kötü insanlar olduğumuz için korkumuzun şaşılacak bir yanı yok. Uzun yolculuğa çıkmadan önce, yıllardır sürdürdüğüm doktorluk mesleğinin beni yazmaya zorladığı bir düşünceyi kağıda geçirmekte bir sakınca görmüyorum. Hıristiyanlık, şu acılar içinde geçen hayatımızın, Tanrı korkusu içinde yaşamış olmamız şartıyla, dört başı mamur ve olağanüstü bir şeye, cennete bir basamak olduğunu öğretir. Ölüm kapıya dayandığında, o dindar baylarla o sofu hemşirele-

ri yani cennetin nimetleri garanti edilmiş insanları ne halde gördüm dersiniz? O insanlar alınyazılarından hoşnut muydular, cennet gözlerinde mi tütüyordu sanıyorsunuz? Ne gezer, tam aksine! Üstelik, neden sonra ulaşabildikleri bu amaç gerçekleşmek üzere olduğuna göre aslında sevinçten kablarına sığamamalıydılar. Biri çıkıp da bana hıristiyanlığın sırlarını açıklayabilse.

Şu halde, dört başı mamur günahkarlar ve kafirler olan biz, bu insanların, hatta Tanrının temelsiz öğütlerine kapılmayıp, benim varlığımın sona ermesi halinde, sizi amacınıza ulaştırmak için ne yapabilirsek kendimiz yapacağız.

Siz doktor değilsiniz.

Onun için, kendi kendinize bakabilmeniz nedeniyle size sandığımdaki ilaçlarla ilgili bir reçete sunuyorum. Almak zorunda olduğunuz ilaçları ne zaman, ne miktarda alacağınızı bir bir yazıyorum. Bu verilere titizlikle uymanız gerekmektedir...»

Mektup böyle başlıyor, bir liste izliyordu. Schauberg dikkatli ve düzenli bir insandı. Görülecek ve görülmesi beklenebilir bütün arazı durumlarda kullanılacak uyuşturucuları bildiriyordu. Hem de hepsini adlarıyla, zamanıyla, miktarlarıyla...

Bütün bunları okuduğum sırada içeri giren bir duvarcı ustasını, tezgahtaki adam yine «test»e çekmişti. Duvarcı ustasının tepkisi de tıpkı benimki gibi oldu.

«... adı geçen bütün enjeksiyonlar adaleye yapılabilir. Size kampta gösterdiğim gibi kendiniz de yapabilirsiniz bu iğneleri: en iyisi, iğneyi kalçanıza, femür kemiğinin üç parmak aşağısına batırmaktır. Daha aşağı kaçarsanız siyatik sinirine rastlarsınız ki, pek de hoş bir şey olmaz. Şu halde, lütfen dikkatli olun!»

Okumayı sürdürüyor, gerektiğinde gerçekten de Schauberg'siz başımın çaresine bakabileceğime inandığım için okuduklarım bana bir iç rahatlığı veriyordu, derken, mektubun sonuna geldim:

«Karşılaşacağınız tek önemli güçlük, kamptaki ve çekim gününün akşamındaki gibi durumlara düşmeniz halidir. Size o sırada damar iğnesi yaptığımı, bir kaç dakika sonra da düzeldiğinizi hatırlıyorsunuzdur.»

Evet, hatırlıyordum : o korku dalgalanmasından huzur, sıcaklık ve güven duygusuna geçişteki tadı nasıl hatırlamazdım.

«... böyle bir kriz geldi mi yine damar iğnesi yapmak gerekecektir. Ama damar iğnesini kendiniz yapamazsınız. Bunun için bir hekim, hiç olmazsa kurs görmüş bir hemşire gerekir. Vakit geçirmeden, güvenebileceğiniz böyle bir kimseye başvurmanızı salık veririm, çünkü sizi yeni bir krizden ancak o kurtarabilir. Elini çok çabuk tutup, yeşil bir nokta koyduğum sarı kutudaki ilacı damarınıza vermeli.

Bu mektubun asla elinize geçmemesini (hem sizin hem de benim bakımımdan) dileyerek Tanrı tanımaz dostunuz.»

«Garson!»

Meyhaneci geldi, kendi biramla elimi bile dokundurmadığım Dornkaat'nın, bir de tezgahta duvarcı ustasıyla konuşan tıraşı uzamış adamın bira ve konyağının parasını verdim.

«Zavallıcık», dedi meyhaneci.

«Onu çoktandır tanıyor musunuz?»

«Gedikli müşterimdir. Yıllardır sürter durur bütün Hamburg'da. Büyük bir avukat yazıhanesi vardı. Hepsi battı gitti.»

«Peki ne yapıyor şimdi?»

«Ölesiye içiyor, siz de gördünüz ya işte. Parası var henüz.»

«Test dediği şey delilik aslında. Kolundaki numarayı gören en koyu nazi bile: Hayır, sizinle içmem demez.»

«Ben de onu dedim kendisine.»

«Ee?»

Meyhaneci omuz silkti.

Tıraşı uzamış avukat, bu arada yanındaki paketi açmıştı. Duvarcı ustasına bir çift küçük, eski çocuk ayakkabısı gösterdi.

Meyhaneci fısıldadı : «Onu dinleyen birini buldumu aynı şeyi yapar hep. Auschwitz toplama kampındaymış. Ruslar tarafından kurtarıldıktan sonra yine kampa dönmüş bir gün, bir barakanın ardında bir yığın çocuk ayakkabısı bulmuş.»

«Çocuk ayakkabısı mı?»

«Yüzlerce. En son öldürülen çocukların ayakkabıları olsa gerek. Ayakkabılar nasyonal sosyalizm toplumu yararına yola çıkarılırken araya tanklar girmiş. Bizim doktorun karısıyla bir de çocuğu varmış. İkisi de Auschwitz'de ölmüşler. Ayakkabı yığınının arasından bir çift çekip aldığını söyler hep. Bu ayakkabıların küçük kızı Monika'nın ayakkabıları olması ancak yüz binde bir ihtimale bağlı. Ama on beş yıldır hep beraberindedirler. Her önüne gelene gösterir onları.»

«Peki görenler? Bu ayakkabı hikayesine inanıyorlar mı?»

«Pek inanan çıkmıyor. İkram ettiği birayla konyağı indirirler hemen aşağı. Bütün bu bölge tanır onu. Adını deliye çıkardı millet.»

Ayağa kalkıp Auschwitz'den gelmiş adama işaret ettim, eğilip selam verdi, meyhaneden çıktım. Onu bir daha görmem sanıyordum. Ne var ki bu Auschwicz'den gelmiş adamla yakında, hem de çok yakında yeniden karşılaşacak, hayatımın en feci, evet, en feci olayını bir de onun ağzından dinleyecektim.

Arabama gidip bagajı, ardından da metal sandığı açtım, bir süre sandığın içini karıştırdım durdum. Derken, aradığım şey elime geçiverdi birden : iş kötüye, daha da kötüye vardığında beni hayatta tutabilecek ve bundan böyle bağlanabileceğim tek umut yeşil noktalı sarı kutu.

7.

«Bayan Misere ile mi görüşüyorum?»

«Bendeniz, bayım» Danimarka Kralı VIII. Frederik 14 Mayıs 1912 de, (bendeki belleğe ne dersiniz Prof. Pontovivo) telefondaki bu görgülü sesin sahibi bayanın ana babasının işlettiği hanede son nefesini hoş bir şekilde vermişti.

Saat şimdi 10.30 du. 11.30 da çekime hazır olacaktım. Makyaj bir saat sürüyordu. Daha stüdyoya bile varmamıştım henüz. Bay Albrecht haklı olarak küplere binecekti yine.

Soğuk telefon alıcısı kulağımda, 1944 yılında bazı Amerikan tutsak kamplarında olan bitenlerden ötürü üzüntü duydum. Bundan on beş yıl önce, Oklahoma ve Teksas'ta antifaşistlere karşı daha dürüst davranılmış olsaydı şimdi Hamburg'da bir dostum olurdu belki de, hiç değilse düşmanım olmazdı.

Hayat böyleydi işte. Zavallı, yoksul bir Çinli'ye, insanların en sonuncusuna yapılan herhangi bir haksızlığın meyveleri Brezilya'da, Portekiz'de, Hollanda'da, yahut herhangi başka bir yerde toplanıyordu. Topumuz, insanlar dünyasına böyle nakşolunmuştuk, bu korkunç desenli korkunç dokunun iplikleriydik bizler.

Osterbek Kanalındaki köprünün tam karşısından Krauserştrase'deki bir telefon kulübesinden telefon ediyordum. Açık vermeğe gelmezdi. Cinayet masası memurları belki de Madam'ın evindeydiler. Telefonu kontrol ediliyordu belki. Polis Schauberg'i neden tutuklamıştı aslında?

«Kaethe bu sabah benimleydi.» Sesimi elimden geldiğince doğal ve tarafsız tutmaya çalıştım. Saksonya'lı zavallı küçük budala benimle buluşacağını Madam'a anlatmıştı. Daha sabah sabah içerlemiştim buna. Şimdi de seviniyordum. Çünkü şimdi adımı söylemem gerekirdi. «Evet, biliyorum.» «Evet, biliyorum Mister Jordan.» de-

medi Madam. Güvenilir bir kadındı. Ne söylenip ne söylenmiyeceğini biliyordu.

«Kız için üzülüyorum.»

«Evet, Kaethe için müthiş bir şey doğrusu. O adamı sevdiği belli. Ben pek tanımam onu.»

«Ben hiç tanımıyorum. Adı ne?»

«Schauberg. Kaethe'yi bir kaç yokladığı olmuştu burada.» Bayan Misere de telefonun çoktan dinlendiği kanısındaydı elbette. Neyin kabul edilip neyin kabul edilmeyeceğini de çok iyi biliyordu. «Adam bana kusursuz görünmüştü doğrusu.»

«Doktormuş diye duydum.» «Evet, doktor.»

«Doktordan soyguncu olur mu?»

«Bana kalırsa baştan aşağı yanılma bu, hem de trajik bir yanılma, yanılma olduğu anlaşılacak nasıl olsa.»

«Zavallı Kaethe'cik de bana yalvardı bu bay neydi adı?»

«Schauberg.»

«bu bay Schauberg için bir şey yapayım diye. iyi bir avukat tutmak için para istedi benden. Parayı sevinerek verebilirim. Ama Hamburg'da tanıdığım avukat yok. Bana kalırsa, önce ne olduğunu iyice anlamalı, ne dersiniz? Düşündüm ki belki siz»

«Merak etmeyin, elimdekiler içinde Kaethe'nin üzerine kız yoktur. Hamburg'da tanıdığım sürüyle avukat var elbette. İçlerinden biri de şu sırada poliste zaten.»

«Örnek bir işverensiniz doğrusu.»

«Kızlarıma ikinci bir ana olmak isterim de ondan.» Kaethe ile böyle ilgilenmeniz beni çok duygulandırdı.»

«Rica ederim, bir insana yardımım dokunabilse keşke...»

«Kuvvetli olan kuvvetsizin yanında yer almalı», dedi genelevin sahibi; anlaşılan tam bir İngiliz terbiyesi almıştı. «Bir yanlışlık olduğu muhakkak. Nasıl olsa anlaşılacaktır. Polis meseleyi aydınlatır çok geçmeden. Avukatım da yardımcı olacak.»

«Para söz konusu olursa...»

«Ah, sizin gibi iyi kalpli bir insana rastlamak ne zor bilseniz. Yine buyurup şeref verin bize. Yalnız önceden haber verin de hazırlıklı olalım.»

«Memnuniyetle, Madam.» Yarım saat sonra Kaethe orada olacak, bu akşam geleceğimi söyleyecekti.

Rübenkamp'tan yukarı, kuzeye doğru çıktım, ve batıl inançtan ötürü, samanlığın oraya stüdyonun önünden geçerek gittim. Schauberg'in bana sabahları hapları verip iğneleri yaptığı yerde, yine onun talimatına uyarak, iğnemi kendim yaptım. Adale içine bir iğne. Ampulün başını koparırken beceriksizlik ettim. Birinciyi kırdım. İkincide daha bir yolunda gitti iş. Gümüş kutudan steril bir iğne aldım, Schauberg'in mektupta, iğneleri kutuya koymadan önce kaynar suda iyice kaynatmamı nasıl sıkı sıkı tenbih ettiğini hatırladım. Sonra biraz soyundum, femür kemiğimi yokladım, iğneyi tam aşağısına soktum, ama bunu da henüz beceremediğim için enikonu acı duydum. Beni bu sırada kolum bacağım bir tarafta, üstüm başım soyunuk, yüzüm gergin ve buruşuk gören olsa, hemen deli doktoruna koşardı: üstelik haklı da çıkardı pekala, çünkü bu sırada yüzüm düşündüklerimi yansıtıyorsa korku uyandıracağı muhakkaktı.

«... böyle bir kriz geldi mi, yine damar iğnesi yapmak gerekecektir. Ama damar iğnesini kendiniz yapamazsınız...»

Böyle bir kriz geldi mi.

«... vakit geçirmeden, güvenebileceğiniz böyle bir kimseye başvurmanızı salık veririm, çünkü sizi yeni bir krizden ancak o kurtarabilir...»

Çünkü beni yeni bir krizden ancak o kurtarabilir.

Kim? Şu yeryüzünde kim?

Nataşa Petrovna mı? O yapmaz, ya polis çağırır, ya da beni başından savardı.

Böyle bir kriz geldi mi...

Elbette gelecekti böyle bir kriz. Neden gelmesindi? Peki o zaman? Güvenebileceğim bir insan. Böyle biri yok. Bana da kimse güvenemez artık, hem de haklı olarak.

Ama belki Schauberg'i bir an önce serbest bıraktırırız, diye düşündüm sonra, soluk alıp verdiğimiz süreyle hep umut ederiz. Belki her şeye rağmen yine yolunda gider işler.

Böyle düşündüm.

Ve başımdan neler geçeceğini sezemedim bile. Şimdiye kadar karşılaştığım olaylar, yakında başımdan geçecek olaylara göre, sıradan bir kent-soylunun sıradan yaşantısı içindeki olağan, gündelik olaylardan farksızdı,

8.

Saat 11.30 da çekime hazır olamadım elbette, soluk soluğa soyunma odamdan içeri girip de emektar Harry tarafından endişeyle selâmlandığımda saat 11 di: «Hava çok bozuk, Mister Jordan.»

«Bay Albrecht mi?»

«Evet. Zamanında gelemediğiniz için plânı yeniden değiştirmek zorunda kaldı. Öğle paydosu öne alındı. Paydosta makyajınızı çabucak yaparlar.»

Bay Albrecht küplere binmekte elbette haklıydı. Benimkisi kepazelikti. Kamera önüne çıkacak hiç bir yıldız, yeryüzünün hiç bir yerinde böyle saatlarca kendini bekletmezdi. Düşündüm : Ama bay Albrecht bir bilseydi ki! Bütün buradakiler bir bilseydiniz ki! Düşündüm : Ya Schauberg'i artık serbest bıraktıramazsak? Ya bir dahaki kriz hemen bu gün-

Başımdan aşağı ter boşanınca, Schauberg'in verdiği kırmızı haplardan iki tane yuttum. Ondan sonra daha bir sâkinleştim. Millet atölyeden kantine yollanırken makyajım yapıldı, üstümü başımı değiştirip giyindim. Sonra da, Shirley ile konuşmak için yukarı, montaj odalarına çıktım. Bir dakika önce çıkamazdım, olacak şey

değildi. Montaj odasında Shirley'den başka Amerikalı montaj şefi Jaky ile Alman yardımcısını da buldum. Shirley'nin sırtındaki kara parlak kumaştan iş gömleğinin kolları yukarı sıvanıp üzerine lastik geçirilmişti. Uzun at kuyruğu saçı da topuz yapılıp eşarpla bağlanmıştı. Masaların üzerinde hızla dönen metal çemberlerden ötürü bir kaza olmasın diye, montajcılar uzun saçları açıkta çalışamazlar.

Böyle bir masanın önünde de Shirley oturuyordu, ayaklarının altındaki pedallerin yardımıyla film şeridini ileri geri kaydırabiliyordu. Gözlerini diktiği avuç içi kadar bir cam ekranda, ilk çevirdiğimiz sahne hep tekrar tekrar gelip geçiyordu.. Henry Wallace'nın kafama lambayı indirdiği 427 numaralı sahne.

Ben içeri girince iki adam arkalarına döndüler, Shirley hiç bakmadı bile. Adamlar selam verdiler. Shirley şeridi ters döndürmeye koyuldu. Oparlörden tiz bir ses geliyordu. Tersine ve on kat daha hızlı bir tempoyla konuşulan diyalog.

« Viiiimmmbuarrrellllemmmmo...»

Shirley'nin gözlerini aradım ama, o gözleri görmek olacak şey değildi. Gün ışığına karşı kara perdelerle korunmuş küçücük projeksiyon alanına bakıyordu.

Paramount'tan kiraladığımız, asıl adıyla Jakobrinowikowsky ve Berlin'li şef montajcı Jacky, beni bir kenara çekti: «Şu işe bakın, Mister Jordan.» dedi.

«Bir sorunla karşı karşıyayız da», dedi çok yakışıklı Alman yardımcı. «Show it to daddy», (*) dedi Jacky Shirley'e. Hayatı boyunca çok şanssızlığa uğramış olmakla beraber daima keyifli olan bu Jacky'yi herkes seviyordu. Çoğu zaman Berlin şivesiyle Berlin'li İngilizcesini birbirine karıştırıyordu. Shirley sol pedala bastı. No. 427 dönmeye koyuldu. Wallace'nın önünden gerilediğimi, Wallace'ın lambayı kaldırdığını gördüm.

(*) Babana da göster.

Bana küfrediyor, ben onu durdurmaya çalışıyorsam da beni dinlemeyip elindeki ağır lambayla kafama vurduğu gibi beni yere ölü seriyordu. Lambanın ayağı enseme iner inmez divanın önüne yığılıyordum. Kafamdan kan geliyordu. Ben yerde ölü yatarken, kamera, yanıbaşımdaki, yere düşmüş senaryo dosyasına yöneliyor, bu tablo öyle kalıyordu.

«Ee?» dedim, «sorun bunun neresinde?»

«The sound stinks» diyen Jacky, aynı zamanda kendi çevirmenliğini de yaptı:

«Seste iş yok.»

Shirley'nin gözlerini aradım, ve Shirley'nin gözleri benden kaçındı. Shirley! Shirley. Ne olursun! Ama o hep buzlu cama bakıyordu.

Bu Jacky bir gün bana, varlığını devam ettirebilmek için Hollywood'da adını değiştirdiğini söylemişti: «Jakobrinowikowsky adıyla iş bulabilir miydim sanıyorsunuz?»

«Bu sahne de ilk günlerde çevrilen bütün sahneler gibi tekrarlanacak elbette.»

«Bu sahne değil», dedi Alman yardımcı; gözlerini üzerinden hiç ayırmadığına bakılırsa, Shirley'den çok hoşlanıyordu.

«Öyle», dedi eski Berlin'li başını sallayıp. «Bay Kostasch, öldürülme sahnesinde harika olduğunuzu söylüyor. Bence de öyle. Hepsi de olağanın üstünde ama, ses tonu öyle değil. Bir kulak versenize! Kafaya inen pirinç lambadan böyle mi ses çıkar? Bu sesi de nereden buldun be adam?»

«Stüdyo ses arşivinden», dedi yakışıklı yardımcı.

«Daha iyisini bulamadın mı?»

Yardımcı alınmıştı: «Kafaya indirilen darbeler arasında daha iyisini bulamadım. Kemik kırılması da getirdim, sonra kemik ezilmesi, bir de marmelat dolu kovaya düşen kurşundan çıkan ses var.» Pencere kenarını, içlerinde kısa film şeritleri duran üç kutuyu gösterdi. «Hepsini denedik. Onlar daha da kötü.»

Oparlörden bir ses geldi: «Dikkat. Saat on üç. Üç numaralı atölyede çalışma devam ediyor. Mister Jordan stüdyoya rica ediliyor. Mister Jordan, lütfen.»

Şişko Jacky düşünceli düşünceli konuştu: «Kafaya bir şeyle vuruldu mu ses de kafadan gelmeli, kafadan.»

«Siz de kendi kafanızı kullanın öyleyse», dedi Alman yardımcı.

Jacky hiç aldırmadı bile : «Hele bir saat serbest kalayım bir çaresine bakarız.»

«Kızımla bir kaç dakika görüşebilir miyim?» diye sordum yardımcıya.

«Hay hay, Mister Jordan.»

«Mister Jordan. Mister Jordan, üç numaralı salona», diye uyardı oparlördeki ses.

«Pek de görüşemiyeceğiniz anlaşılıyor», dedi paltosunu giyen Jacky..

«Daha sonra yine gelirim.»

«It, will us be a pleasure» (*) dedi şef montajcı Berlin'li İngilizcesiyle. Shirley bir şey demedi. Bütün bu süre içinde ne bir şey söylemiş, ne de bana bakmıştı, hem de bir kez bile.

Bundan sonraki iki saat içinde atölyeden ayrılamadım, dekorların arasından çıkamadım. Benim yüzümden o kadar vakit kaybedilmişti, yeni bir disiplinsizliği göze alamadım. Ancak 15 ten sonra, dekor değişikliği için uzun bir ara verildi. Kameranın gerilemesi için bir odanın duvarını çıkarmak gerekiyordu. Böylece, bir kaç dakika serbest kalabildim. Hemen birinci kata koştum. Montaj odasında film yapıştıran bir kızdan başka kimse yoktu. «Hepsi de karşıda, senkron atölyesinde.»

Koca stüdyonun, bütün bir senfoni orkestrasının çalışabileceği, aynı zamanda, cırcır böceğinin sesinden ninni bombasının sesine kadar bütün gürültülerin alınabileceği, diyalogların tekrarlanabileceği, bitmiş filmlerin

---

(*) Bozuk bir *İngilizceyle : «Memnun oluruz, bizim için bir zevk olur.»*

ses montajının yapılacağı çeşitli salonları vardı. Shirley'i orta salonda buldum. Ağır ve ses geçirmez çift kapıyı açınca, onu tek başına yerde oturuyor gördüm. Başının üzerinde bir mikrofon asılıydı. Tam önünde de, altı tane domuz kafası vardı yerde. Hayvanların gözleri, göz yuvalarından dışarı fırlamıştı. Shirley'nin elinde ağır bir çekiç vardı. Beline de bir önlük bağlamıştı.

«Gürültü etmeyin!» diye bağırdı bir ses ben içeri girince. «Olduğunuz yerde kalın.»

Ses dinleme odasının büyük cam bölmesi ardında şişko Jacky ile yardımcısını gördüm. Jacky şalter masasının arkasında oturuyordu. Bir düğmeye basınca ışıklar yandı.

«Tamam, Shirley!» Jacky'nin oparlörden gelen sesi, garip deliklerle dolu akustik duvarlı bomboş salonda, ruhlar aleminden yansıyormuş gibi, dalgalandı. Shirley ağır çekici kaldırdığı gibi hızla domuz kafasına indirdi. Kafa dağıldı. Dört bir yana savrulan kan, kemik parçaları ve beyinden benim ayakkabılarıma kadar sıçrayan parçalar bile oldu. Müthiş bir ses. Kafaya ağır bir şeyle vurulduğu zaman nasıl bir ses çıkacaksa, tam o ses.

Şişko Jacky'nin oparlörden gelen sevinç narası duyuldu : «Vay anam vay, bu da olmadıysa artık! Bir dakika bekle, Shirley! Bekle de bir kontrol edelim.» Cam bölmenin ardındaki iki adam kayboldular. Shirley ile ben, artık yalnızdık : iğri duvarları matematik ölçülere uygun ve kılı kırk yararak hesaplanmış bu koca salonda, bu yankı yapan, gerçeküstü salonda tek başımızaydık. Shirley'e yaklaşıp ayağa kalkmasına yardım ettim. Yüzünü görünce korkuya kapıldım birden. Yüzü bembeyazdı. Kendini çelik bir taburenin üzerine bıraktı, hasta ve çaresiz görünüyordu, içimi sıcak bir acıma duygusu kapladı.

«Yoksa fenalaştın mı yine?»

Başını salladı.

«Kustun mu?»

«Artık alıştım sayılır. Doktordan ne haber?»

«Bu akşam haber alırım. Avukat poliste.» Yalan söyledim:«Avukat bir şey yapamazsa tanıdığım başka bir yer var. Merak etme, sevgilim. Sana yardım ederiz, Bir kaç güne kadar hepsi geçecek, yemin ederim.» Durup bir baktı bana, şu anda yaşlı bir kadından farkı yoktu.Elini uzatıp elimi tuttu; eli buz gibi soğuk ve kuvvetsizdi. Evet, şu anda bana bakan gözlerinin feri sönmüş, pırıltısı gitmişti, artık bu gözlerde sabahın o ateşli ve tutkulu parıltısı yoktu, hayır, yoktu artık. Bu güzel gözler sönük ve dilsizdiler artık. Boğuk bir sesle konuştu : «Sabahki yersiz davranışımdan ötürü özür dilerim.»

«Shirley—»

«Dün akşam da öyle oldu. Affedersin, Peter.» Bunu o çocuk sesiyle söyledi, çocukluğunu yaşamamış bu çocuğun, tutkumuzun altın çağında Joan ile bana engel olduğu için, yuvadan yuvaya, yurttan yurta gönderilmiş bir çocuk olduğu aklıma takıldı. Ne doğru dürüst bir baba, ne de doğru dürüst bir ana tanımış olan bu çocuk, şimdi bizzat ana olacak durumdayken onu da olamıyordu. Armağanlarla oyalanmış, yalandan öpülüp okşanmış, yapılan şakalarla itilmiş bu çocuk, ana baba sevgisi tatmaksızın, herhangi bir kimseden sevgi görmeksizin dadılar, yabancı öğretmenlerle büyümüş olan bu çocuk, neden sonra benim sevgimle karşılaşmıştı.

Ama sevgi miydi bu? Dört bir yanımdaki her şey, benim sevgi dediğim, ilk aşkım dediğim bu duyguyu yıkıp körletmekteydi. Doğrudan sevgiliyi yıkıma yöneltmiş bu duyguya sevgi denebilir miydi? Ben hala kendimi, yalnız kendimi sevmiyor muydum aslında? Geçmiş bir gün bir kadının bana nefretle söylediği şey doğru değil miydi: «Sen sevemezsin. Sevmek yeteneğine sahip değilsin. Sevmenin ne demek olduğundan bile haberin yok.»

Bayılmamak için, zayıf düşmemek için kahramanca savaş veren küçük Shirley'nin karşısında durduğum şu

sırada, bütün bunlar aklıma takıldı. Bütün kafamın içindekiler gibi soğuk ve duygusuz, ama daha iyi, çok, çok daha iyi teknik inceliklerle dolu bu salonda Shirley ile tek başıma kalınca, bunları düşündüm.

«Shirley, bu akşam eve dönerken—» diye başladığım cümleyi yarıda bıraktım, çünkü bu akşam Bayan Misere'ye gitmem gerekiyordu önce. Yeniden söze başladım : «Bu akşam otelde sana anlatınca—»

«Hayır.»

«Efendim?»

«Hayır» dedi yine. Sesinde gizli bir nefret falan yoktu, sadece yorgunluk ve kuvvetsizlik, müthiş bir yorgunluk. «Hayır, bana anlatacağın bir şey yok.»

«Ama—»

Küçük, soğuk eliyle benim sıcak, büyük elimi kavradı.

«Bırak da konuşayım. Nerdeyse gelirler. Seni de çağırırlar nerdeyse.»

«Shirley», dedim, «şekerim, her şeyim, bana güvenmen gerek. Seni seviyorum. İnan bana, ne olursun inan, seni seviyorum.»

Son akustik ve elektronik bulgulara göre yapılmış bu salonda, şimdiye kadar sayısız trajedi ve komedinin senkronize edildiği, müzik katıldığı bu ıssız kalmış yerde, işte böyle konuştuk. Hiç bir yazarın metin olarak satmadığı, hiç bir rejisörün sahneye koymadığı, herhangi bir şeye eklenip düzeltilecek yanı olmayan şu bizim gerçek dramımızın iki tutsağı biz, işte böyle konuştuk.

Bana, aslında hiç söylemiyeceğim cümleleri söyleten belki de bu sahneye gerçek dışı şeyler katan ortam, daha doğrusu bu ortamdaki aşırı teknik havaydı. Örneğin şöyle cümleler söylüyordum. «Ne yaptımsa, ne yapıyorsam hepsini ikimiz için yapıyorum. Yaşım, senin yaşından hemen hemen iki kat fazla, ama yine de gencim, senden önce aşk nedir bilmediğimi, senden sonra da yeni bir aşk tadmayacağımı düşünüyorum. Sen —çok duygusal gelecek ama, ne yapayım ki o durumdayım—

sen, benimle yaşlılık ve aşksız geçmiş, harcanmış, tatminsiz, bir hayat arasındaki her şeysin.»

Ben bunu söylerken feri kaçmış gözleriyle bana bakıyordu, ayaklarımızın dibinde domuz başları, kanlar içinde ve soluk duruyor, ortalığa saçılmış kemik kırıkları ve etler görülüyordu.

Şu sözleri de söyledim: «Yaşamam artık yalnız seninle tamamlanıyor, Shirley. Birlikte yaşadığımız her şeyi düşünür oldum. Sırlarımız, işaretlerimiz, mektuplarımız, sakladığımız, okuduğumuz, sonra yaktığımız mektuplar. Buluşmalarımız. Küçük oteller. Telefon konuşmaları. Kimin gönderdiği saklı kalan çiçekler. Bütün bu yasaklara rağmen, yaşamak ve aşk: tattığım ilk gerçek aşk budur, Shirley...»

Benim için de öyle.» Bir ölüden, aramızdan ayrılan birinden, yası tutulan birinden söz açıyormuşuz gibi, başını önüne eğdi.

«O küçük, loş bar. Şarkılarımız. Piyanocunun *Sadık Aşk'ı* çalması. Bunları düşünüyorum. Bunların düşünü kuruyorum. Bunlar için yaşıyorum. Yalnız bunlar için.Aşkımız için. Bunlar müthiş duygusal sözler. Seni seviyorum, Shirley. İnan bana.»

Buna şöyle karşılık veriyordu : «Beni sevdiğine inanıyorum. Ama şu Hamburg'da çok kötü duruma düştüğüne de inanıyorum.»

«Yoksa bu sabahki sarışın kızı mı öne sürüyorsun—»

«Yalnız kız değil, başka çok şey var.»

«Shirley—»

«Bırak konuşayım. Nerdeyse gelirler. Şu sırada çok mutsuz olduğuna inanıyorum. Burada geçenleri bana anlatmak zorunda kalırsan yalan söyleyeceksin, bundan eminim. Onun için rica ediyorum: Sus! Yalvarırım sus!. Sana güvenim var. Başka bir şey yapamam. Ne olacaksa görürüm. Ama bana yalan söylenmesini istemiyorum artık.»

O da garip şeyler söylüyordu böyle.

Evet, şalterli masaları, mikrofonları, akustik düzen-

li duvarları, sinemaskop perdesiyle bu bomboş ve koskocaman salondu bizi konuşturan. Ruhlarımızı dile getiren, şu ruhsuz teknik dünyasıydı.

«Sana nasıl yalan söylerim» derken, işte söylüyorum bile, diye düşündüm. «Pekala söylersin, Peter. Hayatım boyunca yalan dinledim. Joan'un yalanlarını. Senin yalanlarını. Kız arkadaşlarımın, erkek arkadaşlarımın yalanlarını. Hep yalan. Ben de seni seviyorum, hem bütün klbimle. İkimiz için elinden geleni yapacağını biliyorum. Ama artık yalan söylenmesine dayanamam.»

Onu kollarımın arasına alıp bağrıma basmak, öpmek istedim. İçeri biri girecekmiş, bizi gören olacakmış, aldırdığım yoktu. Ama Shirley beni itti. «Yapma ne olursun. Bana dokunma lütfen. İçime fenalık geliyor.»

Geri çekildim, salon aşırı sıcaktı ama, içimin titrediğini duydum. Aşk denen şey bu muydu? Vara vara buraya mı varmıştık?

«Kızma, Peter. Çocuk alınsın hele—»

«Peki,» dedim, «öyle olsun.»

«Seni kırdım.»

«Yok canım.» dedim.

Dinleme yerinin ayna gibi parlayan camı ardında Jaky ile yardımcısı göründüler. İkisi de sevinçliydi. Oparlörden klik diye bir ses geldi. Sonra şef montajcının sesini duyduk: «Çocuklar, çocuklar, her şeyden önce şunu söyleyeyim ki, ben bir dahiyim! Öyle bir ses yarattık ki, donunuza işersiniz sevinçten.»

«Birazdan yukarı çıkar dinlerim,» dedim mekanik bir sesle.

«Domuz başları nereden geldi, haberiniz var mı? Wandsbek mezbahasından! Alınmadığınızı umarım, Mister Jordan!»

«O neden?»

«Eh işte, sizin başınızın yerine domuz başı düşündüm de ondan!»

Kahkahayı patlatıp, ses alma masasının arkasına

geçti, oturdu. «Bir dakika yavrum, emin olmak için yeniden alalım.»

«Peki, Mister Jaky.» Shirley ayağa kalkıp ağır çekici aldı. Bu arada bana: «O kadın telefon etti,»

«Ne telefonu?»

«Öğleden önce. Sen yoktun.»

«Ama—»

«Santral bana, montaj odasına bağladı. Neden, bilyorum. Senin öz kızınım sanıyorlar burada herhalde, Ya da Joan telefon ediyor sanmışlardır.»

«O kadın olamaz.»

«Oydu.»

«Ne biliyorsun?»

«Seni sordu.»

«Ne çıkar beni sorduysa?»

«Kendi adını da söyledi.»

«Neymiş adı?»

«Bayan Petrovna.» Shirley'e bakakaldım.

«Gördün mü, Peter? Bana bir şey anlatmanı bunun için istemiyorum işte. Çünkü daha ilk cümlede yalan söylemek zorunda kalıyorsun.»

Kırmızı, yeşil ışıklar yandı.

«Başlayabilir miyiz yavrum?»

«Evet, Mister Jaky.»

«Shirley, deli saçması bunlar! O kadın olamaz! Ben bayan Petrovna diye birini tanımıyorum!»

«Mikrofon açık, Peter.»

Tam çıkıp gideceğim sırada Jaky'nin sesi duyuldu : «Mister Jordan, olduğunuz yerde kalın lütfen.» Durdum. «Hadi yavrum, indir çekici kafasına!»

Shirley diz çöktü. Çekiç yukarı kalktı, hızla indi. O korkunç ses yeniden duyuldu. İkinci kafa da parçalanmıştı.

«Harika! Müthiş!» Jaky'nin oparlörden gelen sesi heyecandan titriyordu. Shirley'e baktım. Başını salla-

yıp öbür tarafa baktı. Hayır, saçma, saçma sapan bir şeydi bu. Kanların, kemik kırıntılarının ve domuz beyninden dağılmış parçaların üzerinden geçip dışarı çıktım.

Bayan Petrovna.

Hay Allah kahretsin, neden telefon etmişti buraya sanki? Birden, içimi yakan bir öfkeye kapıldım. Ona da ne oluyordu? Ama ne de olsa kadındı.

Önsezi sahibiydi. Biliyordu herhalde—

Neyi?

Neyi bilmiş olabilirdi?

Hiç bir şeyi.

Senkron atölyesinin çıkış kapısında telefon kulübesi vardı. Kalın rehberi açıp aramaya başladım. Petroder. Petros. Petrossi. Petrovich. Petrovka. Petrovna. Petrovna. Petrovna... Tam on bir Petrovna vardı, anlaşılan Nataşa küçük adını bildirmemiş, hekim olduğunu da açıklamamıştı. Şükürler olsun.

Petrovna Nataşa, Tıp Doktoru, 23 68 54.

Numarayı çevirdim, o sakin, tatlı sesi duyuluverdi hemen.

«Ben Jordan.» Hala öfkeliydim. Öfkeliydim hala. «Stüdyodan telefon ediyorum. Bu gün öğleden önce burayı aradınız mı?»

«Evet.»

«Neden?»

«Aman yarabbi, yanlış bir şey mi yaptım yoksa?»

«Evet.»

«Çok üzüldüm. Yalnızsınızdır diye düşündüm. Kızınızın montaj işinde çalıştığını bilmiyordum.»

«Ne isteyecektiniz benden?» diye sordum. Böyle, konuşmayı sürdürdüğüm sırada öfkemin nasıl geçtiğini, o hafif, sakin sesin beni nasıl yumuşatıp utandırdığını duydum.

«Teşekkür etmek istiyordum.»

«Teşekkür mü?»

«O güzel çiçekler, boya kutusu ve boyalı kalemler için.»

Boyalı kalemler. Boya kutusu. Çiçekler. Bunları unutmuştum, çoktan unutmuştum bile.

Teşekkür etmek istemiş. Nataşa Petrovna gibi tabii bir insan için bundan daha olağan ne olabilirdi? Şimdi burada olsaydı, diye düşündüm birden. Belki ona gerçeği anlatabilirdim, Shirley'den saklamak zorunda kaldığım bütün gerçeği. Bütün hayatım boyunca yalan söylemiş durmuştum. Şimdi, şu sırada, büyük bir acının ilk belirtisini duyuyordum işte, asla ve hiç kimseye gerçeği söylemiyeceğimin acısıydı bu. Nataşa burada olsaydı şimdi...

Hayır! Delice bir düşünceydi bu. Giderek de körükleniyordu! Tamam, yeter artık, tamam.

«Sizi görmem, sizinle görüşmem gerekiyor. Nataşa.» Evet, Nataşa, dedim. Bayan Petrovna değil. Doktor hanım da değil. Benim için nerdeyse büsbütün yabancı bir kadına Nataşa diyordum.

Sesi çok sakin çıktı: «Ne zaman?»

«Ne kadar çabuk olursa.»

«Bir saat, bir yer söyleyin.» Hala öyle sakin mi konuşuyordu? Yanılıyor muydum, yoksa soluğu kesilir gibimi gelmişti bana?

Hayır, yanılmamıştım.

«Bakın...» dedim.

9.

Roma, 14 Nisan 1960

Profesör Pontevivo şöyle dedi: «Alkolizm ruhsal bir tutumdur. Çağımız insanları, itiraf ettiklerinden, ya da sandıklarından daha mutsuz, daha huzursuz, dala tatminsizdirler. Albert Camus'un de yazdığı gibi, korku çağında yaşıyoruz. İnsanlar alkolün yardımıyla korkularından kurtulmaya çalışıyorlar. Onun içindir ki, yaşadığımız çağ alkolizm çağıdır.»

«Hocam,» dedim, «acaba bütün insanlar kendi yaşadıkları çağı en korkulu çağ diye bellemiyorlar mıydı dersiniz? Şimdiki zamanı bize geçmiş zamandan daha feci gösteren de tarih karşısındaki bu ters bakış değil mi acaba?»

«Hayır, Mister Jordan bence öyle değil. Olayların birbirini izlemesindeki şiddet ve ağırlık bakımından çağımız geçmiş zamana göre çok daha yüklü. Bunu saptayan toplumsal ve bilimsel nesnel deliller var.»

«Toplumsal deliller hangileri?»

«1922 ile 1947 arasındaki yirmi beş yıl içinde yalnız Avrupa'da yetmiş milyon erkek kadın ve çocuk sürüldü, kökünden koparıldı, öldürüldü. Bir çeyrek yüzyıl içinde iki dünya savaşı geçirdik, ihtilaller, toplama kampları da cabası. Hidrojen bombası gibi sistematik beyin yıkama ve topyekûn propaganda da günlük olağan işlerden.»

«Peki nesnel bilimsel deliller?»

«O deliller de psikiyatrlar, teologlar, sosyologlar tarafından, günümüz insanının, özellikle günümüz sanatçısının incelenmesinden doğuyor. Sizi ele alalım örneğin. Yüzyıllar boyunca sanatçının geleneksel görevi, insanlığın bütün korkularını, suçluluk duygularını ve sorunlarını yüklenmek; bu nitelikleri zekası, yeteneği ve dehasıyla sanat eseri haline getirmek, seyircilere, dinleyicilere ve okuyuculara bu yoldan bir aydınlık, bir huzur, bir içrahatlığı aşılamak olmuştur. Yüzyıllar boyunca sanatçının görevi bu. Sanatçı bundan ötürü hayranlıkla karşılanmış, saygı görmüş —ve para kazanmıştır.

Gelelim günümüz sanatçısına. Soyut resim ve atonal müzik aracılığıyla ve bile bile, her inanılan gerçeği yıkan sanatçı bu gün kendisine, yine kendisinin egemen olduğu bir dünya yaratmaktadır, çünkü bu dünyayı kendisinden başka anlayan yoktur.»

«O dünyaya yalnız kendisinin egemen olması da bundan ötürü zaten.»

Şüphesiz, Mister Jordan. Peki bu varolmayan dünya yaratmasının nedeni? Çünkü varolan ve kendisinin de içinde yaşadığı dünyaya egemen olamıyor da ondan.

Yazarların yaptığı da o değil mi? Sahnede olsun, roman yada filmde olsun, çağdaş psikoanalizin etkisi altında çalıştıkları uzun bir devreden sonra, seyirci ve okuyucularıyla aralarındaki son köprüleri de yıkmaya girişmiş durumdalar. Sanatçılar, giderek görevlerini, çağdaşları insanı sarsmak için kullanmak eğilimindeler. Seyirci ve okuyucularını giderek, onların kendi korkularına, onların kendi ruhsal çıkmazlarına büsbütün dolamayı, onları büsbütün çıkmaza sokmayı deniyorlar. Çağımız sanatçısı seyirci ya da okuyucusunu dertlerinden, kuşkularından kurtarmayı düşünmüyor artık : okuyucu, seyirci ve dinleyicisinin tıpkı kendisi gibi korku, umutsuzluk ve çaresizlik içinde kalmasını istiyor — çünkü kendisi de çaresiz.»

«Çaresiz mi?»

«Bence öyle. Çünkü bizler, gerçekten de, bildiğimiz bütün çağlardan başka bir çağda yaşıyoruz. Geçmiş çağlar daha bir gürültülü, daha bir kanlıydı — örneğin Roma İmparatorluğunun çökmesiyle başlayan büyük göçler; huluşlar çağı. Yerküre ile insanlarını evrenin ortasından uzaklaştıran Galile ile Kopernik'in çağı; yahut 19. yüzyıl sanayi devrimi. Bizim şu yirminci yüzyıl ise, bütün bu sarsıcı akıntıların birleştiği yerdir, bütün bu kuvvetli akımların ürünüdür. Mister Jordan, çağımız bizden yalnız yepyeni bir dünya görüşünü kabul etmemizi değil, o dünya görüşünü bulmamızı da istiyor, çünkü bizler, bilinenin henüz başındayız daha, ancak başındayız. Başımız böylesine derde girmemişti hiç. Eski dinler, eski izmler aksıyor. Parçalanmış atom, tepemizde bir gözdağı. Bize kim öğüt verecek? Bizleri sayısız korkumuzdan kim kurtaracak, başedemediğimiz şu hayattan, çağımızın yaşantısından kim aydınlığa çıkaracak?»

«Alkol,» dedim.

Başını sallayıp uzun bir süre sustu.

Sonra şöyle dedi: «Dünyamızın yeniden doğduğu bir çağı yaşıyoruz. Henüz denenmemiş, henüz yeteri kadar tadılmamış olduğu için, yeni fikirler büyük kitlelerce benimsenmiyor. Onun içindir ki hala bir kaos içindeyiz. Ne var ki şu yaşadığımız çağ aynı zamanda bir mantık çağı. On Emir ve Yaratılış Efsanesine bağlı insanlar inanç çağında yaşıyorlardı...»

İnanmakla düşünmek. Düşünmekle inanmak.

Ah, Doktor Schauberg, sen yok musun!

«... onlar için bu kaos neden? diye bir soru yoktu. Onlar, bu düzen neden? diye soruyorlardı.»

«Bu soruya, buldukları karşılık neydi?»

«Düzenin nedeni onlar için, gündelik hayatta iyi uğrunda harcanan çabanın bir meyvasıydı. Mister Jordan. Düzen bu çabanın doğal sonucuydu. Dünyamızın yeniden yaratıldığı bu kaos içinde yaşayan bizler, bütün insanlığın aydın bir düşünce ve iyi bir düzene kavuşmasını hızlandırmak için, benzeri bir şeye cesaretle atılmak zorundayız. Ama bu ancak, sorumluluktan kaçmamakla, kendi durumumuzdan yüzde yüz emin olmakla gerçekleşebilir. Kendimizi körletmek, kendimizi tahrip etmek, kendimizi sarhoş etmek, bu sorumluluktan kaçmaktır. Bu düzensiz dünyada her birimizin düzenli bir ödevi var. Her birimizin diğer birine bir şey vermek sorumluluğu var. Ama ne verirsek ya da ne alırsak, tam bir aydınlık içinde üretilmeli, tam bir aydınlık içinde elde edilmeli. Aydın düşünce — daha önce de söylediğim, daha sonra da sık sık söyleyeceğim gibi— korkunun ölümü demektir.» Elimi sıkıp kapıya doğru yürürken bir dönüş yaptı, gülümsedi.

«Ha unutmayayım — bizim küçük Bianca daha bir iyice şimdi.»

«İyileşecek mi?»

«Umarım. Deney hayvanlarımdan bazıları, kimi hastalarımdan daha aydın düşünebiliyor sanki.» Profesö-

rün yerinde Schauberg olsa şunu da eklerdi sözüne muhakkak : Üstelik pek de zorlanmaksızın. Profesör sadece : «İyi günler, Mister Jordan», demekle yetindi.

Bu, ikinci dersti.

10.

«Oturun efendim», dedi madam. Tertemiz bürosundaki kanapeyi gösterdi. Kapının yukarı yarısındaki pencereden, bu erken saatte bile sürüyle müşterinin beklediği ön salon görülüyordu. Çıplak kızlar camlı vitrinlerden iniyor, pikaptan yükselen müziğe uyup dansediyor, çığlık atıyor, her zamanki gibi gülüyorlardı. Göz yaşlarını tutmaya çalışan yalnız Kaethe'ydi. Yaşlı bir adamın kucağına oturmuştu. Adamın anlattığı fıkrayı zoraki bir gülümsemeyle dinliyordu.

Bayan Misere (bu akşam, sırtında zarif, beyazsarı, payetli bir giysi vardı, ağarmış saçları, yüzünün makyajı gibi, kusursuzdu) benim baktığım yere baktı: «Zavallı küçük», dedi, «yüreği parçalanıyor. Bu gün izin istersen vereyim dedim ama, akşam vizitasını yapayım diye tutturdu.» Yaşlı adam, Kaethe'nin çıplak memesini yakalayıp kulağına bir şey fısıldadı. Kaethe, adamı elinden tutup, ilk kata çıkan merdivene doğru yürüdü. Saçlarını tutan büyük kırmızı kurdele sallanıyordu.

Oturdum. Dışarda ne olup bitiyor diye bakmadım artık, yalnız müziğe kulak verdim, kızlar yine çığlığı basıyor, erkekler homurdanıyor, gıcırdayan merdivenden adım sesleri geliyordu. Bu merdivenden çiftler eksik olmuyordu hiç, biri öbürünün ardından, inenler, çıkanlar. Bayan Misere konyak ikram ediyordu. Perdeler kapalıydı. Yakındaki Elbe nehrinden yük gemilerinin düdük sesleri geliyordu. Bu akşam sis vardı.

«Sağlığınıza, Mister Jordan.»

«Sağlığınıza, efendim.» Karşılıklı içtik; sonra, yüksek karatlı taşlarının parıl parıl parladığı iki yüzükle süslü iki parmağının arasındaki kalın Brezilya purosu-

nu yaktım. Puronun baharat kokulu dumanını şöyle bir savurduktan sonra, Madam konuşmaya koyuldu: «Durum pek iyi değil Mister Jordan, ne yazık ki size bunu söylemek zorundayım.»

Dışarda koro halinde, nemfoman bir kadından söz açan bir şarkıyı okuyup duruyorlardı.

Madam konuşmaya devam etti: «Avukatım —inanın ki parayla elde edileceklerin en iyisidir— mahkemedeydi.»

«Mahkemede mi?» Sandığımdan da feciydi durum demek. «Hala tutuklu mu yani?»

«Ne yazık ki öyle. Cinayet masası memurları çok çabuk davrandılar doğrusu. Burada bir saat kadar kaldılar.»

«Ee?»

Madam şahane bir tavırla devam etti: «Evimde saklanacak bir şey yoktur.»

Şöyle de diyebilirdi bu sırada pekala: «Evimde, bir de İngiliz kralının sarayında.» Ben de nerdeyse şöyle bir karşılık verebilirdim : «Orada yine bulunabilir, Madam, orada yine bulunabilir...»

Bu arada, dışardakiler şarkının yeni bir bölümüne gelmişlerdi:

«O bayanın öyle bir ejderhası var ki, on kez arka arkaya...»

«Şunu bilin ki, avukatım da tıpkı sizin gibi, adının lekelenmemesini ister. Cinayet masası memurlarının sizi Schauberg'le gördüklerini düşünün, elbette avukatım için de aynı şey— daha fazla konuşmam gerekir mi acaba?»

«Asla, Madam.»

«Schauberg'le beraber bir halt karıştırdınız da şimdi onun için kendisiyle ilgileniyorsunuz diye düşünmem asla, bunu aklıma bile getirmem. Kaethe için didindiğinizi biliyorum.»

«Yalnız Kaethe için.»

«Ona acıdığınız ve merhametli olduğunuz için.»

«Evet, Madam.»

«Ne güzel. Öyleyse sizden on bin mark rica edebilir miyim? Sizi zorlamış olmayayım, yarın da olur.»

«Bana baksanıza—»

«Mister Jordan, benim de adım var ortada. Her ikinizi de tehlikeye atmadan avukatla aranızı bulacağım, oldukça tehlikeli bir rolüm var bu işte; en basit ekonomi kurallarına göre—»

«Üniversitede okudunuz mu hiç?»

«Üç sömestre. En basit ekonomi kurallarına göre, göze alınan rizikonun, başarısızlık halinde bir primle karşılanması gerekir. Tıpkı sigortadaki gibi. Sigorta işlerini iyi bilirsiniz değil mi Mister Jordan?»

Şu mamaya duyduğum hayranlık arttıkça artıyordu.

«2 bin veririm.»

«10 bin.»

«Efendi bir kadın bir erkeğe şantaj yapmaz, Madam.»

«Efendi bir erkek de bir kadınla pazarlık etmez, Mister Jordan. 8 bin verin de bu bahsi kapayalım artık.»

«5 bin.»

«Peki, 5 bin olsun. Beni biraz hayâl kırıklığına uğrattığınızı söylemeliyim. Sizin gibi bir adam, 5 bin mark için adını tehlikeye atmalımıydı?» «... derken dimdik duran ejderha ıslığını öttürüp Marseillaise'e (*) başladı» diye şarkıya devam ediyordu dışardakiler.

11.

«Yani.»

«Yani Schauberg, bu Charley denen adamla birlikte 5 bin litre öksürük şurubunu çalmış. Her biri 50 şer litrelik damacanalarla. Üç kamyon dolusu. Şoförler ma-

---

(*) Fransız ulusal marşı.

lın taşınmasına yardım etmişler. Şoförler de tutuklu, Charley de. Schauberg şantaj yapmış.»

«Delirdi herhalde.»

«Bence öyle değil.» Madam ciğerlerini şişirip bir soluk verdi. Kara tütünden baharatlı bir koku yayıldı. «Öksürük şurubuyla hayli para kazanacaktı. Şu sırada paradan başka şey düşündüğü yok.»

«Biliyorum.»

«Gördünüz mü ya. Öyle sanıyorum ki, sizin kurduğunuz hayallerin gerçekleşmiyeceğinden korkuyordu. Öyle mi?»

«Evet.»

«Doğru düşünmüşüm demek. Bakın, ben tıptan falan anlamam, ama bu öksürük şurubunda — firmasının henüz piyasaya sürdüğü bu yeni öksürük şurubunda —»

«— Madem o kadar hassassınız bu konuda, şurup diyelim olsun bitsin, işte bu şurubun içinde kodeyin mi kafeyin mi, her neyse, kimyasal bir madde varmış, —her şeyi de bilemeyiz ya— bu madde morfinmanları morfin gibi etkiliyormuş.»

«Yani bu öksürük şurubu morfinmanlara mı satılacaktı demek istiyorsunuz?»

«Uyuşturucu zehir masasından, avukatıma —izin verin de adını söylemiyeyim, sizin adınızı da ondan saklıyorum— uyuşturucu zehir masasından avukatıma böyle söylenmiş. Reçetesiz satılabilen her ilaç, piyasaya çıkar çıkmaz —yılda bir kaç yüz ilaç çıkıyormuş—, morfinmanlarla diğer illetliler tarafından, kullanılabilir mi diye denenirmiş. İlletlilerin işi kolay: bir ilaç iyi mi kötü onlar için, hemen anlıyorlarmış. Böyle bir şeyi hekimlerin, kimyagerlerin laboratuvar ve kliniklerde saptaması için aylar, yıllar geçmesi gerekir. İlletliler ise, bir kaç gün içinde işin içinden çıkıyorlarmış. Ardından, haydi bakalım, ilaca hücum. Eczacılar, bu yeni ilaca duyulan isteğin çok aşırı olduğunu görünce, uyuşturucu zehir masası da kendine göre bir sonuca varıyor elbet-

te. O zaman yeni ilâç reçeteyle satılan ilâçlar listesine giriyor, illetliler de başka bir yeni ilâcın ardına düşüyorlar. Sonu gelmeyen bir oyun. Bu yeni öksürük şurubu olayına bakılırsa, Doktor Schauberg müthiş bir toptancılık olanağı görmüştü anlaşılan.» «Budala herif!»

«Hiç de öyle değil. Okka altına gitmemeye çok dikkat ederdi. Şimdi işin püf noktası nedir biliyor musunuz? Avukatıma bakılırsa, Schauberg'in yaşantısındaki karanlık noktaları aydınlatmak ve böylece yeni deliller toplamak umuduyla dostumuzu ellerinden geldiğince tutuklu bulunduracaklar. Siz de bilirsiniz ya, zamanla öğrenilmeyecek şey yoktur.»

«Ya.»

«Küçük bir değişiklikle, mahkemenin ne düşündüğünü de şöyle özetleyebilirim: Zamanla ihanet edilmeyecek şey yoktur.»

«Yani Schauberg'in gammazladığı biri de onu mu gammazlayacak demek istiyorsunuz?»

«İnsan insan için kurttur, Mister Jordan.»

«Öyleyse onu bir an önce kefaletle serbest bıraktırmak gerek. Amerika'da olağandır bu. Almanya'da olmuyor mu?»

«Olur aslında.»

«Ne kadar ister?»

«Avukatım, en aşağı 30 bin mark diyor. O da yolu bulunursa.»

«Peki bu para verilse — yargıç paramn nereden bulunduğunu sorar mı?»

«Ona hakkı yoktur. Ama siz yine de fazla iyimser olmayın, Mister Jordan. Serbest bırakılsa da, doktorun devamlı olarak polise görünmesi şarttır. Adım adım izleneceği için sizinle işleri pek kolay yürümez. Aleyhindeki soruşturmaya da devam olunacaktır elbette.»

«Ne olursa olsun», dedim. Konyağı içeli pek iyi değildim. Schauberg'in hâlâ demir parmaklıklar ardında olduğunu, benim elimde de bir sandık dolusu drog'un

nasıl kullanılacağını gösteren tarifeden başka bir şey bulunmadığını sadece düşünmek bile yeniden paniğe kapılmama yetmişti. Bir kriz.. Yeni bir kriz. Peki sonra? «Ne olursa olsun. Onu serbest bıraktırmamız şart.»

«Parayı gözden çıkarıyor musunuz?»

«Evet.»

«İyi öyleyse.»

«Ya avukatınıza para nereden bulundu diye sorarlarsa?»

«Sağ kolum sayıldığı için Kaethe'ye borç verdim derim o zaman; ona analık etmek istediğimi, Schauberg'in suçsuz olduğuna inandığımı söylerim. Benim için bir riziko yok. Ya aleyhindeki dava düşer, ya da yeniden tutuklanır. Her iki durumda da kefalet parasını geri alabilirim. Yoksa bir kalemde 30 bin markı çıkarabilecek bir kadın gibi görünmüyor muyum?»

«Otuz bin mark çıkaracak, ve bu arada beş bin mark da kazanacak bir kadın gibi görünüyorsunuz pekala», dedim hayranlıkla.

«Kefalet işini ne zaman yoluna koyabiliriz?»

«Yarın. Yargıcın, kefaleti kabul etmemesinden, ya da çok kuşkulu karşılamasından da korkulur şüphesiz.» Oturduğu yerden kalkıp tatlı tatlı gülümsedi. «Ama hemen pabuç bırakacak değiliz. Gözüpek olana Tanrı Yardım eder! Beni artık sık sık yoklayacağınız için, çevremizde dolanan sürüyle hafiyeyi göz önünde tutup, dostlar alış verişte görsün diye, hiç olmazsa yarım saatliğine Kaethe ile yukarı çıkmanızı rica edeceğim. Yoksa buraya gönül eğlendirmeye gelmediğiniz anlaşılır.»

Her şeyi de enine boyuna düşünüyordu.

Kaethe'yi salonda aradıksa da bulamadık. Bu vesileyle tanıdığım 'Fare Kapanı' adındaki güzel, kara saçlı, sütyenli, ipek çoraplı, küçücük külotlu kız : «Kaethe odasında», dedi.

«Yalnız mı?»

«Evet, bayan Misere.» 'Pare Kapanı' nın ayakların-

da ayakkabı yoktu, naylon çorabının altındaki parmaklarından bazılarının bağlı olduğunu gördüm.

Düsseldorf'lu bay kısa bir süre önce buradaydı demek. 'Fare Kapanı' topuklarına basa basa ve topallayarak yürüdü gitti.

«Yedi numaralı oda, Mösyö.»

Birinci kata çıkan merdiveni tırmanırken basamaklar gıcırdadı durdu, koridordaki bir sıra kapının ardından kahkahalar, inlemeler ve başka sesler geliyordu, 7 numaralı kapıyı tıkırdattım. Karşılık veren olmadı. Kapıyı açtım. Kısacık, sarı ipekli bir sabahlık giymiş Kaethe'yi karyolanın önünde diz çökmüş buldum, karyolanın yukarısında, duvarda, bir Meryem Ana resmi asılıydı. Odada yalnız kırmızı ipek siperlikli gece lâmbası yanıyor, odanın tavanına sokaktan titrek, huzursuz bir ışık yansıyordu.

Kaethe ne dediğimi duymamıştı. Ellerini dua etmek için birbirine kenetlemiş, hafif bir sesle, içten ve sakson şivesiyle konuşuyordu : «Ne olursun, zavallı Walter'ime yardım et anacığım. Ne istersen hazırım yapmaya. Ona yardım elini uzat. Onu yine serbest bıraktır ki evlenip buralardan gidebilelim. Yalvarıyorum, ne olursun, yalvarıyorum, yalvarıyorum.»

Kapıyı hiç gürültü etmeden yine kapatıverdim.

12.

Roma, 16 Nisan

Bianca adındaki küçük beyaz kedinin illeti nüksetti. Beş gün süreyle yalnız saf süt içtikten sonra, iki gündür yine *Süt + Alkol* yazılı çanaktan içmeye başladı.

Bianca'nın durumu kötüledi.

Yemekten kesilmiş, gözleri cam gibi, tüyleri diken diken, sırtüstü yatıyor. Profesör Pontevivo kediyi bana gösterip, illetin neden nüksettiğini anlattı. Kliniğin duvarları yaban asmasıyla kaplı. Bianca'nın kafesinin durduğu lâboratuvarın pencereleri altındaki dallar ara-

sına bir çift kırlangıç yuva kurmuş. Şimdi yavruları yumurtadan çıkmış. Bianca bütün gün nasıl cıvıldamalarına kulak verdi. Özgür olsa, bu çaresiz ve uçamayan yavruları hemen yakalayıp yiyeceği için, tutuklu olmaktan çok acı duyuyor.

Profesör Pontevivo şöyle dedi: «Öldürme tutkusu ile yaratma tutkusuna giden yollar kapandımı, iyili yapmak isteği ile kötülük yapmak isteği bir çıkış yol bulamadılarmı, sonuç alkoldür.»

Profesör Pontevivo ile güzel, ateşli gözlere sahip asistanı bayan, kırlangıç yavrularının yuvasını duvardaki yaprakların arasından dikkat ve şefkatle çıkarıp küçük Bianca yavruların cıvıltısını duyamasm diye, binadan uzağa, parktaki yaşlı bir ağaca iliştirdiler.

«Bianca'yı denemiş olduk böyle», dedi Profesör Pontevivo, «bir testten geçirmiş olduk. Böyle deneyler, böyle testlerle siz de karşılaşacaksınız, Mister Jordan. Rahatsızlığın nüksetmesinden korkmayın. Rahatsızlığın nüksetmesi, bir çaresine bakılsın, ondan bir şey öğrenilsin diyedir. Buna Bianca'nın da gücü ve aklı yetecek mi bakalım, göreceğiz.»

«Rahatsızlığın nüksetmesinden öğrenilen nedir ki hocam?»

«Hiç bir insanın, hiç bir hayvanın devamlı mutlu olamıyacağı. Her hayvan, her insan, yaşadığı süreyle hep yeni acılar tadacak, hep yeniden incitilecektir. Ama insanın kendi kendini incitmesi yok mu, işte o insanı hasta eder, Mister Jordan.»

13.

Güneş ışıl ışıl, gökyüzü masmaviydi, oldukça kuvvetli bir güneydoğu rüzgarı esiyordu. Kıpırdanan sular yeşil-gri, gri-mavi ve karaydı. Dalgalar çiçekleniyordu. Işık öyle kuvvetliydi ki, yanlarından geçtiğimiz gemiler pırıl pırıl parlıyordu. Yolcu gemileri, tankerler,

yük gemileri görüyorduk. Bizim küçük tekne dalgaların üzerinden inip çıkıyordu.

Genç serdümenin yanında duran Mişa, elleriyle dümene sarılıp dümen tutuyordu gemiciyle birlikte.

Nataşa en arkada, teknenin kıç tarafında, benim yanımda oturuyordu. Rüzgâr yüzümüze çisentileri savurup duruyordu. Cumartesi öğleden sonraydı. Batı yönünde Elbe nehrinden yukarı çıkıyorduk. Kuhwaerder limanı önündeki doklardan geçtik, Arap ve İngiliz gemilerinden matkap sesleri geliyordu. Rus, İtalyan ve İspanyol bandıralı gemilerin yattığı kömür gemilerine ayrılmış yeni limanın yanından geçip hep batıya doğru yol aldık, Maakenwaerder limanını bordaladık, kırmızı, yeşil, mavi küçücük evleriyle Altona'yı da geride bırakıp, binbir bandıralı gemilerin kutu sardalyası gibi yan yana dizilmiş olduğu Parkhafen önünden geçerek petrol limanına girdik, bir İran tankeri suları köpürterek üzerimize doğru gelince, dümen kırmak zorunda kaldık.

Küçük Mişa arkasına dönüp, serdümenin kolları arasından bize bakıyor, gözleri sevinçten parlıyordu. Annesine ikide birde parmak işaretiyle bir şeyler anlatmaktan da geri kalmıyordu.

Nataşa da parmaklarını oynattıkça, sırtında güzel mavi bir giysiyle içi kürklü gri bir palto bulunan çocuk seviniyor, sesi çıkmaksızın gülüyordu. Bir aralık, sarı saçlarını okşayan serdümene hayran hayran bakakaldı. Sonra ikisi birlikte yine dümene sarıldılar, biziim tekne İran tankerinden gelen dalgalarla yana yatınca Nataşa bana yaslanmak zorunda kaldı.

«Mişa bu açıkları çok sevdiğini, hiç korku da duymadığını söylüyor» diye çevirmenlik yaptı Nataşa. «Bu bizim ilk liman gezintimiz. Ben yapalım dedikçe çok korktuğunu söylerdi hep.»

Söylerdi.

Sağır dilsiz oğlundan normal bir insanmış gibi söz açıyor, söylerdi, diyordu. Hoş. Mişa da konuşuyordu ya aslında — ama parmaklarıyla. Nataşa buna çoktan alış-

mıştı. Yoksa insanoğlu her şeye alışıyor muydu? En çirkin şeye de mi? Hem de yüzde yüz mü? Anlaşılan öyleydi.

«Bu gün ona, bir amca bizi davet ediyor dedim. Aramızda erkek varsa haydi haydi göze alabiliriz diye karşılık verdi.»

Bir gün önce, Shirley'le konuştuktan sonra, senkron atölyesi önündeki telefon kulübesinden Nataşa'ya liman gezintisi teklifini yapmıştım.

«Sizi görmek, sizinle görüşmek istiyorum, Nataşa.»

«Ne zaman?»

«Bir an önce.»

«Yerini, zamanını söyleyin.»

«Bakın : yarın öğleden sonra serbestim. Hafentor metro istasyonu önündeki iskelede saat üçte buluşalım. Bir tekne kiralayıp limanı gezeriz.»

Denizde olduk mu, bizi tanıyan olmaz, diye düşünmüştüm.

«Buraları iyice tanıyorsunuz anlaşılan.»

«Daha önce de liman gezintisi yapmıştım sık sık.»

«Cumartesi öğleden sonraları hep Mişa'ya ayırırım öteden beri. Onu da getirirsem rahatsız olur musunuz? Ne konuştuğumuzu duymaz nasıl olsa.»

«Onu da getirin», diye karşılık vermiştim.

Günlerden cumaydı böyle konuştuğumuz sırada.

Cumartesi öğleden önce, çekime başlamadan Kostasch ile konuşmuştum. Peşin alacağım 100 bin mark üç taksitte ödeniyordu, ikinci taksit ancak on gün sonra ödenecekti. Oysa Schauberg'in kefaleti için para gerekliydi bana. Kostasch'dan, ikinci taksiti bir kaç gün önce ödemesini rica ettim. .

«Hay hay Peter-boy, 30 bin daha verelim istiyorsan. Ama—»

«Ama ne?»

«Bence hava hoş ama — Neyse, para senin paran.»

«Daha ne öyleyse?»

«Bu Hamburg'da biraz fazla para harcamıyor mu-

sun acaba? Ne dersin? Sana babalık etmek istediğime inan. Şu film yosmalarından birine para yedirdiğini duyarsam üzülürüm ha. O kızlardan hayır gelmez.»

«Kız falan yok.»

«İyi öyleyse.» Muhasebe şefine telefon etti. Tam bu sırada getirilen bir telsiz haberini okuyan Kostasch, bangır bangır bir şarkıya başlayıp beni omuzlarımdan yakaladı, tepinircesine dans etti benimle büroda. Telsiz haberi Hollywood'dan geliyordu.

Numuneler umduğumuzdan da kaliteli. Çok teşekkürler. Böyle devam edin. Wilson Kardeşler.

Çevrilen bütün sahneler özellikle kopya edilip, numuneler Hollywood'a gönderilmiş, Wilson Kardeşlerin görevlendirdiği amansız uzmanlar çalışmamızı incelemişti. Wilsonlar boşa kurşun sıkmıyordu. Bizi kutlayan bu telsiz haberi bir dansa değerdi elbette.

Bizim canavar biraz sâkinleşince ikinci sırrımı da açıkladım :

«Hem bu gün öğleden sonra reji yardımcılarıyla film için bir araştırma da yapacağız. Karım telefon eder de beni ararsa...»

«Tamam, Peter-boy, tamam. Bir çaresine bakarız.» Sırıttı, Tam öyle sırıttığı sırada birden dondu kaldı. «İşin içinde kız var, kız.»

«Ama yemin ederim ki benden para alacak soydan değil.»

«Travemünde'ye beraber gittiğiniz şu sarışın mı yoksa?»

«Yok canım.»

«Neyse!» Beni tepeden tırnağa bir inceledi. «Yemin ederim, değil.»

«Sana inanırım. Geert!» Geğirip de hava çıkarınca iyice rahatladı.

«Bok yere abayı yakıp kendini kaptırırsın diye korkuyordum hep. Kızma sakın, şu son günlerde kendinde değilsin, ortalıkta dolanıp duruyorsun da ondan. Az kor-

kusunu çekmedim ha. Ama dürüstlüğüne diyecek yok, neme gerek. Karın çok mutlu olabilir senin gibi adamla.»

«Ne gibi?»

«Ne gibi olacak işte, ötekiyle berikiyle düşüp kalkmak, aşk meşk falan, o taraklarda bezin yok. Bir de bana baksana. Hep daldan dala, birinden öbürüne.

Aramızda, yıllanmış ilişkileri sürdüren hergeleler de yok değil. Karılarımızın hiç bir şeyden haberi yok. Film için araştırma ha?»

«Evet, onu rica edecektim.»

«Ne zamana kadar?»

«Akşama kadar yeter.»

«Pekala. İyi eğlenceler. Ama paranı kaptırırsan karışmam ha—» Yeniden başladı.

Kostasch'la anlaştıktan sonra bayan Misere'ye telefon ettim. «Kefaleti Pazartesi yatırabilirim ancak», dedi. «Cumartesileri çalışan yok mahkemelerde. Kimileri şu sırada bende kahvaltı ediyor.»

«Kaethe nasıl?»

«Nerdeyse hüngür hüngür ağlayacak ama, kendini tutuyor. Keyifsizliğinden, terbiyesizliğinden yakınan olmadı. Yavrucak öyle tutuyor ki kendini.»

«Selam söyleyin benden. Öyleyse Pazartesi görüşürüz bayan Misere.»

«Pazartesi günü efendim.»

«Saat 1 de çekime son veriliyordu. Shirley ile otele dönüp yemeği Joan ve onunla yedim. Joan'a, bütün öğleden sonra film için araştırma yapacağımızı söyledim. Shirley'e de arabada şöyle demiştim: «Hekim için uğraşacağım. Kefaletle serbest bıraksınlar diye.» Bana inanıp inanmadığını anlayamadım. Sadece: «Olur, Peter», demekle yetindi.

«Yoksa bana inanmıyor musun?»

«Ne olursun yine başlama. İkimiz için elinden geleni yapacağına eminim.»

Gülümsedi mi yoksa? Sinirlerim bozuldukça bozuluyordu. Elbette gülümsememişti.

Öğle yemeğinde Shirley'i telefondan çağırdılar.

Joan arkasından bakıp gülümsedi. Joan gerçekten gülümsemişti.

«Ne gülüyorsun?»

«Kızımız sevdalı bana kalırsa.»

Ağzımdaki kızarmış patatesler tabağa döküldü ama, Joan farkına varmadı.

«Sevdalı mı? Shirley mi?»

Başını salladı. «Ne tatlı değil mi?»

«Onu da nereden çıkardın?»

«Görünen köy kılavuz istemez. Ama senin, filminden başka bir şey gördüğün yok ki. Yoksa ikide birde telefondan çağırıldığını sen de farkederdin. İki akşamdır da sokağa çıkıyor.»

«Akşam mı?»

«Sen henüz yatmış oluyorsun. Çıktığını gördüm.» Joan yeniden gülümsedi.

«Beni dikkatsiz, kayıtsız sanırlar ama, gözümden hiç bir şey kaçmaz benim.»

Gözünden kaçmayan neydi? Bir şey mi biliyordu yoksa? Bütün bunlar ne demek oluyordu böyle? Yoksa onu yanlış mı tanımıştım? Üçümüz içinde en zeki o muydu? Bildiği neydi? Her şeyi mi biliyordu? Yoksa sandığımdan başka, çok başka bir kadın mıydı? Sessiz sedasız sabreden, yaşlılık kompleksi içindeki, aldatılmış, saf, acı çeken kadın değil miydi? Aslında, yakalandığımız ağdaki örümcek miydi yoksa? Ördüğü ağa dolandıkça dolanan kurbanlarını sabırla ve alay ederek karşıdan seyreden örümcek miydi?

«Onunla... konuştun mu?»

«Daha bekliyorum.»

«Bekliyor musun?»

«Henüz on dokuzunda ne de olsa.»

«Daha ne bekliyorsun? Ço—» Sözümü yarıda kestim.

«Çocuğu olsun diye mi diye soracaktın», dedi Joan yavaşçacık. «O kadar melodrama kaçma şekerim. Aa, şuna bak, yüzünü bir görebilsen!» Yüksek sesle güldü. «Ne hale girdiğini bir görsen!»

«Çok komik göründüğüm muhakkak.»

«Kıskanıyor musun yoksa?»

«Kıskanmak mı? Ben mi?» Örümcek. «Neden kıskanacak mışım?»

«Ne de olsa öz kızın değil de ondan. Üvey kızın, öyle değil mi? Hem de ne güzel bir üvey kız! Atölyeye seni görmeye gelmiştim ya, atölyedekilerin en aşağı yarısını şaşkına çevirdiğini hemen anladım.» Doğruydu. Stüdyodaki delikanlıların topu Shirley'nin ardındaydı. Hepsinin başını çeken de, şef montajcı Jacy'nin yardımcısı şu küstah Hennessy köpeğiydi. Hennessy miydi acaba? Yoksa başka biri miydi? Shirley'nin, bu durumda, genç bir erkekle gönül eğlemesi olacak şey miydi? Yoksa tuzak mıydı bu? Joan'un tuzağı mıydı?

Joan nasıl bir davranış içindeydi şu son günlerde? Şüphe uyandıracak bir hali var mıydı? Alışverişe çıkmış, aldığı yeni giysileri göstermiş, sete beni görmeye gelmiş, Amerikan konsolosluğunun yüksek bir memuruna çaya gitmişti bir kaç sefer. Bu yüksek memur kuzenlerindendi. Joan'un bütün dünyada zengin, ünlü, nüfuzlu hısımları vardı. Hamburg'daki de Amerikan konsolosluğunda görevliydi.

Şüpheli bir hali mi?

Hayır.

Yok yok, burada duralım. Aklıma bir şey takılmıştı birden. Sete geç gideceğim günlerde iki kez otelde kalmış, garsonun getirdiği mektuplara Joan'un adeta saldırdığını görmüştüm. Her seferinde de, mektupların benim elime geçmesine engel olmuş, benim öğrenmemem gereken bir haber bekliyormuş gibi davranmıştı.

Neyin nesiydi bu mektup acaba?

«Peter!»

İrkildim.

«Evet?»

«Garson, bir parça daha et ister misin diye soruyor.»

«Hayır. Evet. Hayır, teşekkür ederim.»

«Senin nen var kuzum?»

«Hiç, hiç bir şeyim yok.»

Joan gülümsedi: «Filmini düşünüyorsun değil mi? Film yakanı bırakmıyor bir türlü, biliyorum...»

Bir örümcek mi yoksa?

Shirley geri döndü.

«Özür dilerim.»

«Kim aradı?»

«Önemli bir şey değil, Paddy.»

«Kimdi diyorum?»

«Aman yarabbi, ne oluyorsun canım? Ne bağırıyorsun öyle? Hennessy telefon etti.»

«Ya, demek Hennessy. Ne istiyor?»

«Yeni numuneleri montaj odasında bırakmıştım. Hemen bu akşam uçağa verilmeleri gerekiyormuş da.»

«Ee?»

«Kapının anahtarını da yanıma almışım yanlışlıkla. Biraz sonra gelip alacak.»

Gözlerimi Shirley'e dikip baktım.

«Aman Peter, o ne biçim yemek yemek canım?», dedi Joan, «ikidir tabağa dökülüyor patatesler ağzından. Sanatçılar böyle mi olmalı?»

14.

Ve saat 15 te iskeledeydim, güneş pırıl pırıldı, gökyüzü masmaviydi; oldukça kuvvetli bir güneydoğu rüzgarı esiyordu. Nataşa ile Mişa metroyla geldiler. Oğlanın cildi annesininki kadar duru ve beyazdı, gözleri de yine annesininkiler gibiydi, kara badem gözler, Slav tipi çıkık çene kemikleri. Bana elini uzatırken iyice eğilerek bir de selamladı beni. Sonra, parmaklarını çabuk çabuk oynatmaya koyuldu.

«O güzel boyalı kalemler ve boya kutusu için tekrar tekrar ve çok çok teşekkürler», diye çevirdi Nataşa.

Mişa hiç sesi çıkmaksızın gülüp başını salladı. Üzerinde beyaz bir gömlekle renkli bir boyunbağı vardı, kara ayakkabıları pırıl pırıldı. Küçük bir prensten farkı yoktu. İstelede, çoğu bir sürü yolcuyla denize açılan yığınla tekne vardı. Ama ben, Mişa'nın şaşkın bakışları arasında yalnız bizim için bir tekne kiraladım, genç serdümene de çocuğun sağır dilsiz olduğunu söyledim.

«Öyleyse ona da dümen tutturayım biraz.» Serdümen, Mişa'yı tekneye alırken gülümseyerek yüzüne baktı, tekne sakin sulardan ayrılıp da Elbe'nin akıntılı sularına doğru kayınca, çocuğun korktuğunu gördüm. Ama genç gemici bulunmaz bir adamdı. Mişa'ya makinenin nasıl çalıştığını, nasıl dümen tutulduğunu gösterdi. Birkaç dakika geçmeden çocuk korkudan kurtulmuş, gemiciye gülerek bakıyordu artık. Biraz sonra da bizden yana dönüp, Nataşa'ya parmak işaretiyle bir şeyler anlatmaya başladı.

«Gemicinin birinci sınıf bir gemici olduğunu söylüyor.»

Yeni Petrol Limanında bir dönüş yaptık. Gemici tekneyi, kırmızı sülyenle boyanmakta olan dev gibi bir tankerin yanından sıyırtırcasına geçirdi. Dilsizin parmak işaretlerinden henüz bir şey anlamıyordu ama, çocuğa şunu bunu gösterip anlatmaktan da geri kalmıyordu, Mişa başını sallıyor, anladığını göstermek için parmak işaretleri yapıyordu. Çok geçmeden gemici de bu işaretlerden anlamağa başlamıştı. İkisi de hoşça vakit geçiriyorlardı.

Şimdi tekne yeniden Elbe'nin kabaran sularına kapılmış, sallanıyordu, güneşi arkadan alıyorduk artık. Dört bir yanımız başka teknelerle doluydu, büyüklü küçüklü bir sürü tekne. Bazılarının davlumbazı bile vardı, hepsi de yolcuyla doluydu. Deniz polisine ait motorları, kocaman gemileri Elbe'den yukarı çeken römorkörleri de gördük, bu kocaman gemilerin yakınına düşmek-

ten kaçınıyorduk elbette. Tepemizde gümüşten martılar dolaşıyordu. Uçarken çığlığı basıyor, ikide birde suya inip yeniden havalanıyorlardı.

Bacaklarımın arasındaki kara çantayı açıp kendime bol viskiyle esaslı bir içki hazırladım, ne yaptığımı gören Nataşa : «Bana verin onu...», dedi. ilk bardağı ona uzatıp, ikinci bir bardağa viski, soda ve buz doldurdum, içmeden önce karşılıklı bakıştık, Nataşa'nın o harika gözleri yaşarmıştı ama, yine de gülümsedi. Tekne dalgaların üzerinde özellikle kuvvetli yalpa vurmağa başlayınca Mişa bize dönüp heyecanlı işaretler yaptı. Nataşa ile ben de Mişa'ya işaret ettik. Artık Balıkçılar Limanı boyunca ilerliyorduk, sonra sağa kıvrılıp küçük kanallar bölgesine girdik, buralarda su sakinleşiyordu.

«Biliyorum», dedi Nataşa.

«Neyi?» diye sordum.

«Bana ne söyleyeceğinizi.»

«Ne peki?»

«Karınızı sevmediğinizi, kızınızın haris olduğunu, sigorta şirketinizi aldattığınızı, bir daha birbirimizi görmeyeceğimizi söylemek istiyorsunuz», karşılığını verdi Nataşa. «Nasıl, bilmiyor muymuşum?»

«Doğru», dedim, «hepsi de doğru.»

«Şu son günlerdeki halinizden belli oluyordu zaten.» Ama hepsini bilememişti. Ona söyleyebileceğim kadarını bilebilmişti ancak. Mesele yoktu öyleyse. Her şey yolundaydı. İçkimi sonuna kadar içip, bardağı yeniden doldurmak için kara çantaya eğildim. Tam bu sırada tekne yana yatınca Nataşa bana abanmak zorunda kaldı, bir süre yanak yanağa geldik. Ama kısa bir süre yalnız, bir saniye süreyle. Bu gün gerilere doğru düşününce, o saniyenin bütün ömrüm boyunca yaşamak ve çok değerli bir define gibi saklamak, asla unutmamak, ölünceye kadar, hatta ölümden sonra bile düşünmek istediğim bir an olduğunu tekrarlıyorum kendi kendime : Nataşa'nın yüzüyle benim yüzümün birbirine değdiği o an...

15.

Sonra, ağzına kadar dolu bardak elimde, yine içip, bu pırıl pırıl sular üzerindeki yolculuk hiç son bulmasa ne güzel olurdu, diye düşündüm, oysa gezintimizin hemen biraz sonra son bulacağını biliyordum.

«Doğru», dedim, «karımdan boşanmak istiyorum. Sigorta şirketini aldattığım da doğru, üvey kızımın haris olduğu da.» Bu sırada Nataşa'ya her şeyi anlatmak niyetindeydim, her şeyi, her şeyi, ama o an geçiverdi birden, ve başka gemilerin geçmek için beklediği köprü ağzında durdukları sırada bizim tekne de sallanarak duruverdi. «Üvey kızım», dedim, «sanıyor ki... biz ikimiz... siz...»

«Sevgilinizim sanıyor, değil mi?»

«Evet.»

Nataşa birden bire kıpkırmızı kesilip uzaklara baktı. Küçük oğlu bir işaret yapınca o da oğluna bir dizi işaretle karşılık verdi. «Mişa, bizi böyle bir gezintiye davet ettiğiniz için teşekkür ediyor,» Mişa'ya el ettim. O da bana el salladı. «Ben de teşekkür ederim davetinize», dedi Nataşa. «Bir viski daha içebilir miyim?» Bardağını doldurdum. Ağır, gri köprü dubaları açıldı, bütün tekneler birbirinin ardından harekete geçti.

«Shirley'e sizi tanımadığımı, film meraklısı hayranlarımdan olduğunuzu söyledim. Özür dilerim.»

Nataşa konuşmadan durdu öylece, oğluna baktı yalnız.

«Artık adınız Shirley'e yabancı değil. Sizi telefonla arayabilir, hatta belki size de gelip bir şeyler sorabilir. Acaba... acaba beni yalancı çıkarmamayı kabul eder misiniz? Benim için çok önemli de ondan.»

«Sizi şahsen tanımıyorum. Sizinle hiç konuşmadım. Bir film meraklısıyım. Üvey kızınız size aşık değil mi?»

«Efendim?»

«Ne dediğimi pekala anladınız. Çok güzel kız, hem çok da genç.»

«On dokuz yaşında.»

«Çok da mutsuz görünüyor.»

Yanımıza gelen Mişa'nın parmakları hızla oynadı. İnce yüzü heyecan ve sevinçten kızarmıştı.

«Dümen tutmanın çok güzel olduğunu söylüyor, biraz da ikimizin yanında oturmak istermiş, olabilir mi diye soruyor.»

Başımı salladım, Mişa ikimizin arasına oturup garip sesler çıkardı.

«Duydunuz mu?» Nataşa'nın gözleri yeniden yaşarmıştı.

«Evet.»

«Artık sık sık tekrarlıyor aynı şeyi. Hem giderek daha yüksek sesle. Yarın değil öbür gün uzman doktora götüreceğim yine.»

«Bol şans dilerim, Nataşa. Hem size, hem de ona.»

«Biz de size Mister Jordan.»

«Hansa Limanına da gidelim mi?» diye sordu bizden yana dönen genç gemici.

«Evet,» dedim, «lütfen.»

«Hayır, teşekkür ederim», dedi Nataşa. «Artık dönelim.»

«Başüstüne efendim», dedi genç gemici.

Teknesi dar kanala doğru kayıp yine Elbe'ye yöneldi. Birden bire, Mişa'nın küçük elini elimin üzerinde hissettim, öbür eliyle de annesinin elini aradığını gördüm bakınca. Sonra, ikimizin elini de sıkı sıkı tuttu, ağzı sessiz bir gülümsemeyle yayıldı, gözleri mutlulukla ışıdı. Öyle el ele uzun süre oturduk; küçük, mutlu bir aile gibi. Gemicinin geniş sırtı bize dönüktü. Şu sırada sigara içiyordu. Birden bire, Mişa'nın parmakları yeniden oynamaya başladı.

«Sizin için bir resim, yapmaktan çok sevinç duyacağını söylüyor. Nasıl bir resim istersiniz?»

«En çok ne resmi yapmayı seviyorsa onu yapsın.»

«Peki. Resmi size postayla yollayacağımı söylerim ona.» Nataşa artık bana hiç bakmadı. Gemileri, tekne-

leri, denizi, göğü, Gümrük Limanını ve kenti gözden geçirdi hep, bana hiç bakmadı. «Sonra da yırtıp atarım.»

«Saklayın.»

«Neden?» Birden bire, başını benden yana çevirince, ağladığını gördüm. Mişa ağladığını görmesin diye çocuğunu bağrına bastı, ve yeniden sordu:

«Neden? Bu anı hatırlamak için mi?» Büyük gözlüğünü çıkarıp, Mişa parmak işaretiyle heyecanlı heyecanlı konuşurken, gözünün yaşını sildi. Nataşa başını salladı.

Bunun üzerine Mişa kederli kederli bana baktı. «Ne dedi?»

«Hiç.»

«Ne dedi?»

«Ona sürpriz mi yapmak istiyoruz diye sordu.»

«Sürpriz mi?»

«Yoksa babasısınız da artık hep bizimle mi kalacaksınız diye...» Mişa parmaklarıyla işarete devam ediyordu. «Babası uzun bir yolculuğa çıktı sanıyor da ondan. Öyle demiştim ona.»

«Günün birinde dönecek diye mi bekliyor?»

«Evet, günün birinde dönecek diye bekliyor.»

«Şimdi ne diyor?»

Nataşa yüzüme baktı, gözleri yeniden yaşarmıştı. Söylediği şeyin saçma olduğunu farketmeksizin, kuvvetli bir sesle : «Ne dediğine bakmayın onun», dedi, «ne dediğine bakmayın onun.» Oğlanı bağrına bastı, çocuk bu sefer biraz daha kederli bir ses çıkardı:

«Ağğ... ağğ...»

«Ağğ... ağğ...»

Tekne Elbe'yi geçti, iskeleler önündeki sakin sulara dümen kırdı, öbür teknelerin arasına yanaştı. Hava bu cumartesi öğleden sonra çok güzel olduğu için, sürüyle insan rıhtıma üşüşmüştü, bütün tekne sahiplerinin işi vardı.

«Metroya binelim», dedi Nataşa. Tekneden çıkmasına yardım ettim. Genç gemici de Mişa'yı çıkardı ka-

raya. Saat dört buçuktu, küçük Mişa gezinti başlarken ne kadar sevinçli idiyse şu anda da o kadar üzgündü. sık sık bana bakıyordu. Gezinti parasını verdim, bizi hiç gözünden ayırmamış olan genç gemici: «Çocuktan ötürü kıskanıyorum sizi», dedi.

«Sağır dilsiz olduğunu söylemiştim ya size.»

«Ne çıkar ondan?» dedi gemici. «Ben de evliyim. Çocuğumuz ölü doğdu. Karım bir daha çocuk sahibi olamayacak. Ne dersiniz, Tanrı neden yapar bunu acaba?»

«Bilmem ki», dedim, «bilmiyorum.»

Genç gemici küçük Mişa ile Nataşa'nın ellerini sıktı. Teknesine yeni yolcular bindi.

«Yine gelin.»

«Olur», dedim.

«Ama benim tekneye.»

«Olur, olur», dedi Nataşa.

«Burada bulamazsanız karşıki meyhaneden arayın beni. Adım Hüllwer. Jan Hüllwer.»

«Olur, bay Hüllwerr.»

«Küçüğü tekrar görürsem çok memnun olacağım. Oğlunuzun adı ne?»

«Mişa», dedim.

Gemici: «Hoşça kal, Mişa», dedi. Ve o yabanlık güzelim giysi içindeki çocuk ciddi bir tavırla eğilip selam verdi. Mişa ve Nataşa'yla birlikte caddeye çıkınca çocuğa elimi uzattım. Yeniden eğildi. Parmaklarını oynattı. Nataşa çevirmenliği ihmal etmedi: «Sizi öpebilir miyim diye soruyor.»

Eğildim, sessiz, ıslak dudakları yanağıma dokundu. Ben de yanağından öptüm. Küçücük kollarını boynuma dolayınca, Nataşa engel olup kollarını açtı. «Artık gidiyoruz. Başınızı sallayın lütfen. Sizi tekrar görebilecek miyiz diye sordu da...» Başımı salladım. Mişa'nın yüzü ışıyıverdi birden, işaret ve baş parmaklarıyla bir daire yaptı.

«Allahaısmarladık demek istiyor», dedi Nataşa.

Ben de bir daire yaptım işaret ve baş parmaklarımla.

«Tenbih ettiğiniz şey için güvenebilirsiniz bana.»

«Nataşa—»

«Hayır», dedi, «olmaz, artık olamaz.» Ve bunu söyleyip, Mişa'yı sürükler gibi çekerek ayrıldı. Ona elimi bile uzatamadım. Ana oğul, metro istasyonunun girişine doğru hızla yürüdüler aramıza kalabalık girdi. Mişa hep arkasına dönüyor, işaret parmağıyla baş parmağını havada tutuyordu, ben de öyle yaptım. Allahaısmarladık. Nataşa ile metronun merdivenlerinden aşağı inerlerken, Mişa'yı bir daha hiç göremiyeceğim diye düşündüm. Ne onu, ne de Nataşa'yı. Görsem de raslantı sonucu görebilecektim sanırım. Görsem de, sadece bir selamlaşacaktık sanırım. Bunun dışında her şeyin sonu gelmişti. Elimi hala havada tuttuğumun farkına vardım.

Yol ortasında durduğum için gelen geçen bana çarpıyordu. Kaldırımda duran kara çantayı aldım, bir sokak öteye park etmiş olduğum arabama yürüdüm. Her yanda tatildeymiş gibi bir sessizlik vardı. Güneş, küçük evlerin sıralandığı sokağı aydınlatıyordu. Kapıların önünde, karı koca, sesi soluğu çıkmayan yaşlı insanlar yanyana oturuyorlardı, ben de arabamda oturup içmeye koyuldum. Otele dönmek, Shirley ve Joan ile karşılaşmak beni tedirgin ettiği için uzun süre içtim durdum. Beni kendim, öz varlığım, hayatım bile tedirgin ediyor. Arabamda kalıp içkimi içtiğim sokağın adı *Afiyet Sokağıydı.* Eski bir tabeladan okunabiliyordu.

16.

«Hennessy mi? Hayır. Bugün öğleden sonra burada değildi.»

Alhambra Stüdyolart'nın kapıcısı başını salladı girişin orada. Afiyet Sokağından doğru stüdyoya gitmiştim, çünkü kafam dumanlı mı, hemen Shirley ile öğle yemeğindeki telefon aklıma takılacaktı kuşkusuz. Olduk-

ça sarhoştum ama, yıllardır aynı durumda olduğum için kapıcı bir şeyin farkına varmadı.

«Burada olması gerekiyordu.»

«Hayır. Ötekilerle birlikte saat bir de ayrıldı buradan. Cumartesi öğleden sonra ne diye kalsın burada?»

«Montaj odasından numuneleri alıp hava limanına götürecekti.»

«Öğleyin almıştır sanırım.»

«Biri yanlışlıkla montaj odasının anahtarını cebinde unutmuş; içeri giremezdi ki.»

Bu konuşma kapıcı kulübesinin önünde geçiyordu. Stüdyo itfaiyesinden bir adam, kapıcı kulübesinde oturmuş, bira içiyordu. Bu sefer o da lafa karıştı: «Yanlış.»

«Yanlış olan ne?»

«Birinin anahtarı yanlışlıkla cebinde unutması.» «Ne biliyorsunuz?»

«Bütün anahtarlar bana teslim edilir de ondan. Ben saat onbir den beri buradayım. Anahtarlarda bir eksiklik olsa gözüme çarpardı hemen. Sizin montaj odasının numarası ne?»

«378.»

«Sizi o kadar ilgilendiriyorsa gelin de bakalım.»

Elbette, elbette ilgilendiriyor.

İtfaiyeciyle birlikte itfaiye nöbetçi kulübesine gittim, hepsi de numaralanıp çivilere asılmış yüzlerce anahtarın sıralandığı bir tahta vardı burada. «Buyurun», dedi itfaiyeci. «İşte 378. Bu gün öğleyin de buradaydı.» Güldü. «Anahtarı bana kimin verdiğini ancak şimdi hatırlayabildim.»

«Kim verdi?»

«Üvey kızınız, Mister Jordan. Ne garip değil mi?»

17.

Shirley'i tekrar görünce ne mi yaptım?

Benim yerimde siz olsanız ne yapardınız acaba ho-

cam? Hiç bir şey yapmadım. Hiç bir şey. Shirley beni isteyerek, bile bile, aldatmıştı, bu kesin olmasına kesindi. Bunu, üstelik çok da soğukkanlılıkla ve kendine güvenerek yapabildiğine göre, bundan sonra onu konuştursam da yine yalan söyleyeceği açıktı.

Hayır, böyle bir adım bile ilerleyemezdim. Benim sırrım olduğu gibi onun da sırrı vardı. Joan'un bana anlattığına göre, o Cumartesi öğleden sonra dört saat dışarda kalmıştı. Öyle ya. Ben de ortalarda görünmemiştim dört saat. Neredeydim diye Shirley de bana sormu yordu. Olur şey değildi. Ne o soruyordu, ne de ben. yalan söylüyor, ben de yalan söylüyordum. Onun da gizlediği vardı, benim de gizlediğim. Onun sırrını çözmeye, işin içinde ne olduğunu, Hennessy ile mi yoksa başka bir heriflemi, kiminle ve neden, buluştuğunu anlamaya kararlıydım. Ama çok dikkatli ve kurnazca hareket etmeli, onu gözden ayırmamalıydım. O da beni mi göz altında tutuyordu acaba?

O da benim sırrımımı, işin içinde ne olduğunumu çözmeye, anlamaya karar vermişti yoksa?

Ama ne çift, ne çift!

Yavaş, hay Allah kahretsin, yavaş olmalı!

Bize ne olmuştu böyle? Nerelere sürükleniyorduk? Bizi sürükleyen kimdi? Çılgınlıktı bu, düpedüz çılgınlık! Paniğe kapılmış, vicdan azabı çeken, devamlı fenalık geçiren bir kız! Vücudunda bir çocuk, yokolması gereken bir çocuk taşıyan bir kız, iman sahibi, iyi, değerli bir kız. Kendini oradan oraya mı atıyordu yoksa? Bütün her şeyden vaz geçmiş miydi? Onu delice davranışlara sürükleyen şey, umutsuzluk muydu?

Hayır. Hayır.

Benden gizli, başka biriyle buluşuyor olamazdı —hiç olmazsa şu sırada, onun durumunda, olamazdı. Akıl alacak şey değildi bu. Öyle mi? Peki o bu durumdayken, hem de tam bu sırada, benim gizli gizli bir başkasıyla buluşmam Shirley için de akıl almayacak bir şey miydi acaba?

Evet mi? Hayır mı?

Hayır mı? Evet mi?

O akşam üçümüz, küçük vapurlardan biriyle Mühlenkamper Faehrhaus'a gelmiştik. Döşemesi satranç tahtasını andıran şömineli, tavanı kalın kirişlerle kaplı ve rahat sandalyeleri kırmızı deri kaplı bu güzel, eski salonda yemeğimizi yemiştik. Hem de nasıl yemek! Joan, ağzına attığı her lokmanın zevkini çıkardığını söylüyordu. Ne yediğimizi şimdi bilemiyorum. Sarı siperlikli lâmbalar, büyük pencerenin önünde, karşımda oturan iki kadının yüzüne beyaz ışığını yansıtmaktaydı. Çok iyi tanıdığım iki yüz.

Nereye kadar çok iyi tanıdığım?

Bu yüzlerin ardındaki duygular, düşünceler neydi acaba?

Dışarda, Alster'in kara sularında, binlerce ışık parıldıyordu. Küçük vapurlar oradan oraya koşturup duruyor, öbür kıyıda rıhtım fenerlerinin meydana getirdiği uzun, ışıltılı inci dizisini görüyordum.

«Shirley, benden sakladığın bir şey var. Montaj odasının anahtarı meselesi doğru değil.» Artık yalan söylemek istemiyorsam böyle konuşmam gerekirdi. Yalana o da devam etmek istemiyorsa ne karşılık verirdi acaba?

«Peki senin benden sakladığın bir şey yok mu? Petrovna adında bir kadın tanımıyor musun, onunla hiç konuşmadın mı?»

Hayır, hayır.

Böyle bir açıklamayı yapacak ne gücüm vardı, ne de cesaretim, hele bu ahlâk yüceliğine hiç sahip değildim. Üstelik bu bir bakıma saçma da olurdu. Ben daha yaşlıydım. Shirley'nin ne yaptığını, niçin yaptığını öğrenmeliydim. Bunu nasıl öğrenebilirdim? Önce bir düşünmeliydim iyice. Şöyle sükûnet içinde bir düşünmeliydim. Onu göz altında bulundurmalı, başkası tarafından da göz altına alınmasını sağlamalıydım. Acele etmemeliydim. Sabır, sabır.

O akşam Joan ne kadar neşeli ve dertsiz göründüyse, Shirley de o kadar candan ve ciddiydi. Yemek üzerine tatlı yediğimiz sırada özür dileyip dışarı çıktı. Geri döndüğünde yüzü sapsarıydı, bana kalırsa ne telefon etmişti ne de biriyle buluşmuştu; kustuğundan emindim. Ve ne garip: tam da o akşam, Shirley'e ilk defadır ki tutkulu, hırslı gözlerle değil, ona acıyan bir kimsenin gözüyle ve bambaşka bir sevgiyle bakmıştım. Gizli gizli her ne yapıyorsa, acı duyarak yapıyordu. Birden bunu duydum içimde. Beni aldatıyorsa özelliği olan bir aldatmaydı bu. Belki onu başka birine kaptırmıştım; ama ne o farkındaydı bunun, ne de ben. Belki de şu Hamburg'da karşılaştığı bir erkek, onu acılarından kurtarmayı becermişti, benim yüzümden sürüklendiği acılardan...

Nasıl bir adamdı bu peki? Her halde şu güzel, budala Hennessy, ya da onun benzeri arkadaşlarından biri olamazdı ya bu adam. Kimdi bu erkek? O akşam, bu erkeğin kim olduğunu öğrenmeğe yemin ettim kendi kendime. Otelde yine merdivenden çıktım, Shirley de benimle geldi, beni alaya alan Joan yine asansörle çıktı.

Shirley merdivende duruverdi birden.

«Peter—»

«Evet?»

«Beni hala seviyor musun?»

«Bu da ne biçim soru böyle?»

«Söyle.»

«Seviyorum.»

Beni öptü; bu tatlı öpücüğün etkisiyle bütün şüphecilik ve kıskançlık silinip gitti, beni aldattığının, bana yalan söylediğinin bütün delilleri, bütün mantığı eriyiverdi hemen. Beni o akşamki gibi öpmemişti hiç. Tutkulu, hırslı bir öpüş değildi bu. Beni, bir insanın bir öpücüğe katabileceği bütün içtenlikle, şefkatle, özenerek öpmüştü.

Sonra, yanımdan ayrılıp önüm sıra merdivene tır-

mandı. Ben altıncı kata geldiğimde o çoktan yokolmuştu bile. Dairenin salonunda Joan beni bekliyordu.

«Sırılsıklam aşık», dedi gülerek.

«Kim?»

«Kızımız. Farkında değil misin?»

«Evet. Hayır. Yoksa? Ciddi mi söylüyorsun kuzum?»

«Peter», diyen Joan, yapmacık bir hareketle başını salladı şaşırmış gibi, «sen hiç büyümeyecek misin canım?»

O gece, içinde sıkışıp kaldığım, bir kurtuluş yolu bulamadığım, asansör düşünü yine gördüm, binlerce yıl kapalı kaldığım asansörde yere diz çöktüm sonunda, Nataşa'nın sesini, hiç olmazsa sesini duymak umuduyla küçük diyaframın önünde dua ettim.

Ama ses gelmedi.

Bütün gövdem titremeler içinde, tere batmış, uyandım; Yatağımdan kayıp, halsizlikten yere yığıldım, sürüne sürüne dolaba gittim, çantayı açtım, viskiyi şişeden içtim, bu arada dişlerim takırdadılar, duyduğum dehşetten bir türlü kurtulamıyordum.

Daha büyükçe bir asansörden başka bir şey olmayan bu odadan kurtulmalı, bir an önce bu odadan çıkmalıydım. Hava alamıyordum burada. Boğuluyordum. Dışarı. Dışarı. Sokağa. Nataşa'ya...

Hayır.

Bunu yapamazdım artık. Yapmamalıydım. Şişe elimde, karyolaya oturmuş, inliyordum.

Joan?

Joan'un yanına mı gitsem?

Bir insan olsun yeter, sadece bir insan, böyle tek başına bırakılmış olmayayım, yeter. Hayır, Joan'un yanına değil. Shirley'nin yanına!

Ben onu seviyordum, o beni. Ona gitmeliydim. Onun yanına uzanmalı, onu öpmeli, onu okşamalı, onu sevmeliydim. Hanidir sevişmemiştik —ne zamandan beri? Shirley'nin yanına gidebilir miydim artık? Elbette. Ne

yapıyorsam onun için, bizim için, aşkımız için yapmıyor muydum? Elbette. Shirley'nin yanına. Evet, Shirley'nin yanına gittim.

Bana yalan söyledin. Şimdi karşılık verme. Yalan söyleme yine. Her şeyin farkındayım. Sen benimsin. Yalnız benim. Başka bir erkek mi? Saçma. Olamaz. Onu bağrıma basmak. Her zaman yaptığımız, bizi baygınlığın sınırına kadar sürükleyen şeyi yapmak. Onun nasıl inlediğini duymak. Evet. Evet. Evet, Peter, evet. Zafere ulaşmak. Sevilen erkek olmak. Her şeyin yine bungalovumdaki gibi olması. Tıpkı öyle olması. Hem de hemen, şimdi, hemen şimdi.

Sırtımdaki sabahlık, ayaklarımda terlikler, boş koridoru geçtim. Odasının kapısı önüne geldim, durdum. Kapıyı tıkırdatmak için elimi kaldırdım. Ama vurmadım kapıya. Çünkü tam bu sırada, Nataşa'nın o temiz yüzü gözlerimde canlandı. Sonra gözleri, o tutkulu ve araştıran, gerçeği araştıran o zeki ve aydın gözleri konuşur gibi bana baktılar : Yeni bir aşağılık davranış ardındasın yine demek. Shirley'i düşündüğün için değil, hayır, kendini düşündüğün için buradasın şu anda. Yapmak istediğin şeyin sevgiyle ilgisi yok; yapmak istediğin şeyin nedeni korku, umutsuzluk, hırs. Nedeni sevgi değil. Karnında bir çocuk taşıyan yarı çocuk bir kadınla yapmak istediğin şey. Çocuk da senden üstelik, senin çocuğun. Aldırdığın yok mu, aldırdığın hiç bir şey de mi yok? Gerilediğin hiç bir şey kalmadı mı artık?

Ve elim aşağı düştü. Odama dönüp karyolaya oturup, viskimi, bu sefer diş fırçası bardağından, içmeye devam ettim, yavaş yavaş daha bir sakinleştim. O gece Shirley'nin yanına gitmedim. Çok büyük alçaklık olurdu bu. Nataşa'nın karşısında yerin dibine geçerdim utancımdan. Nataşa'nın hiç bir şeyden haberi olmasa bile. Düşündüm: Yoksa vicdan sahibi mi olmuştum birden bire? Ve adı da Nataşa'mıydı yoksa? Ama ne de saçma : Nataşa adında bir vicdan.

18.

Roma, 18 Nisan

Klinikte büyük heyecan var. Müthiş bir şey meydana çıkarıldı. Kliniğin en kuvvetli, en becerikli bakıcısı Antonio, görevden atıldı. Kambur başhemşire Mana Magdalena —hem romantik, hem geveze, hem sar, hem de mütecessis— bana bütün olan biteni anlattı.

«Ah, Sinyor Jordan, nasıl üzgünüm bilemezsiniz. Durmadan gözyaşı döksem yeri var. Ne bileyim ben, nedeni aşktır sanıyordum...»

Ne mi olmuştu?

Kliniğin en sevimli en candan bakıcısı, Napolili otuz yaşlarındaki Antonio'nun, bir sürü iyi tarafı yanında küçük bir uygunsuzluğu vardı: Antonio kleptomandı. Tam bir kleptoman sanılmamalı elbette. Gerçek bir kleptoman, eline ne geçerse çalar. Böyle bir adamı Profesör Pontevivo hiç işe almazdı şüphesiz. Antonio için meyva kleptomanı denilebilirdi. Antonio meyva hırsızıydı. Sadece meyva hırsızı, o kadar. Bu hoşgörülebilir bir alışkanlıktı, çünkü meyva, hastalar farkına varmadan yerine konabilecek bir şeydi. Ve böylece, küçük bir tik hastası koca Antonio, sık sık gereklilik duyulan dev kuvvetini klinik hizmetinde kullanabildi, çünkü ne de olsa bir tımarhane söz konusuydu. Dün, ayı gibi kuvvetli ve sapasağlam bakıcı müthiş bir kriz geçirdi. Gülümseyerek yalpa vurduğu, aptal aptal sesler çıkararak ortalıkta dolaşıp durduğu için, önce adamakıllı zom olmuş sanıldı. Ama ne var ki, çok geçmeden fenalaştıkça fenalaştı, ağzı köpürdü, en sonunda da bütün vücudunu müthiş titremeler ve kramplar sardı.

Antonio'yu muayene eden Profesör Pontevivo, bakıcının, uyuşturucu drogla ilgili had zehirlenme geçirdiğini saptadı. Antonio aşırı miktarda dolantin almıştı, hem de enjeksiyonla değil de ağız yoluyla.

Midesi yıkanıp her türlü bakımdan da geçen Antonio, yeniden aklı başına gelip de konuşmaya başla-

yınca, genç esrarkeş bestecinin odasından yedi tane portakal çalıp yediğini itiraf etti. Bu yedi portakal, bestecinin karalar giyinmiş, soluk yüzlü karısı tarafından aylardır her gün getirilen portakallardan farklı değildi.

«Karısı yanında mı, işte en güzel o zaman çalıyor», demişti romantik başhemşire bir aralık. Çok geçmeden işin püf noktası anlaşıldı, genç adamın, karısının devamlı ve düzenli ziyaretlerine bağlı olarak neden o kadar keyiflendiği acıklı bir şekilde ortaya çıktı. Profesör Pontevivo tarafından el konulan bütün portakalların çok miktarda dolantin taşıdığı anlaşıldı. Çağrılıp sorguya çekilen genç kadın, portakallara enjeksiyonla dolantin sıktığını itiraf etti.

«Sizin verdiğiniz bir parçacık dolantin Pierre'e yetmiyordu», diye haykırdı kadın Pontevivo'ya. «O kadarı beste yapmasına asla yetmezdi! O bir dahidir! Emrini yerine getirmek şarttır! Bizler toz olup gittikten sonra bile o müziğiyle yaşayacak!»

Güçlü kuvvetli meyva kleptomanı Antonio, daha önce de söylendiği gibi, işten çıkarıldı. Dahi besteci esaslı bir sinir krizi geçirip kudurma belirtileri gösterdi. Şimdi bu zavallı, yıkılmış insan sık sık sinir nöbetleri geçiriyor, iki bakıcı tarafından bekleniyor, iblislerle çarpışarak dövünüyor, inliyor, haykırıyor. İki bakıcı, bu hayvanlaşmış insanın kendi kemiklerini kırmamasına dikkat ediyorlar. Benim megafen kürüm sırasında da böyle nöbet tutmuşlardı başımda.

Müzik odasındaki piyano artık sustu. Hastanın, üzerinde çalıştığı o piyano konserinin harika melodileri çoktandır işitilmiyor: milletlerarası müzik dünyasının umut ve sevinci olan o, çürümüş ve kokuşmuş beyinden, yarı cinnetten, yarı ölümden güzellik ve tatlı melodiler yaratan bir besteciydi.

Başhemşire Maria Magdalena, Profesör Pontevivo'nun çok üzgün olduğunu söyledi. Kendisi de öyle. «Ne kadar gözyaşı döksem yeri var. Ne bileyim, ben aşktandır sanıyordum...»

19.

Hele bir kimseyi gözaltına alın ya da gözaltında bulundurulmasını isteyin bakalım, hocam. Yabancı bir ülkede. Yabancı bir kentte. Bir sürü yabancı arasında. Üstelik sabahtan akşama kadar da çalışmak zorundasınız. Üstelik bir otelde oturuyorsunuz. Üstelik bir de sizi gözaltında tuttukları kuşkusu içindeyseniz...

Kolaydan başka her şey demekti bu. Stüdyoda olsun, otelde olsun, yalnız yaşlılara güvenim vardı: gardropçuma, iyi yürekli Harry'ye, kapıcıya, ses uzmanına, kır saçlı bir şef garsona, otel santralındaki telefoncu kadına, bir de altıncı katın sorumlusu yaşlıca Frolayn Haase'ye. «Bir baba olarak kızımı merak ediyorum elbette. Shirley henüz çok genç, çok da masumdur. Benden gizlediği bir şey olmazdı. Ama şimdi... şimdi hayatına bir erkek karışmış olacak. Birdenbire küçük düzenbazlıklar, yalanlar, sırlar başgösterdi. Karımın henüz hiç bir şeyden haberi yok, ben de tedirgin olsun istemiyorum. Kim bilir, belki sizin de çocuklarınız, torunlarınız vardır. Korkumu anlayışla karşılıyorsunuzdur öyleyse. Aman yarabbi, sakın hafiyelik etmenizi istiyorum sanmayın. Yalnız küçüğe biraz göz kulak olabilirseniz... örneğin kimlere telefon ediyor... mektup alıyor mu, alıyorsa kimden alıyor... işte böyle ufak tefek şeyler, size teşekkür borçlanıyorum...»

Hiç itiraz etmeksizin kabul ettikleri bahşişlere rağmen müthiş zor işti doğrusu. Beni anlayışla karşıladıklarını söylüyorlardı. Kimilerinin kendi çocukları, ve bu çocuklardan ötürü kendi dertleri de vardı. Hiç değilse öyle diyorlardı. Yalnız duymamamda sakınca olmayan şeyleri söylüyorlardı elbette. Ne düşündüklerini açığa vurmuyorlardı. Bir otel ya da bir film stüdyosunda, insan beyninin düşünebileceğinden çok daha serüvenli şeyler geçer. Otellerle film stüdyolarında çalışanlar, hiç bir şeye kolay kolay hayret etmezler.

Şüphesiz çoğu gerçeğe uygun düşünüyordu: Üvey baba. Üvey kızına aşık. Genç erkekleri kıskanıyor. Vicdansız bir adam, hem de adamakıllı vicdansız. Yoksa bu kadar çok bahşiş verir miydi? Böylesine yüksek bir bahşiş.

Garson. Telefondaki kadın, kapıcı bana yardım edecekler miydi acaba? Gerçeğin ne olduğunu öğrenseler de bana söylerler miydi? Yoksa Shirley de mi para veriyordu onlara? Yoksa Joan mu? Yoksa üçümüz de mi?

Nataşa'dan bütün bütüne ayrıldığım Cumartesi günü, Kasımın 14'üydü. Pazar günü yağmur yağdığı için otelde kaldım, yardımcılarımla ilişki kurmaya çalıştım. Öğle yemeğinde Shirley yeniden fenalaştı. Fırlayıp gidince, durmadan yenilenen bu rahatsızlanmalar daha hala annesinin gözüne batmayacak mı diye sordum durdum kendi kendime. Gerçekten farkına varmıyor muydu acaba? Pazarları en feci günlerdi. Annesi kızını sabahtan akşama kadar gözaltında tutabilirdi. Hafta içinde olamazdı bu. Shirley, karnında çocukla bir pazar daha geçiremez bundan sonra, diye düşündüm. Ya da geçirse geçirse bir pazar daha geçirir ancak. İki pazar geçiremez.

Pazartesi sabahı, stüdyoya gitmeden önce, bayan Misere'ye kefalet için 30 bin, kendisi için de 5 bin mark verdim. Arabada yalnızdım, Shirley, artık sabahları erken erken kalkamıyacağmı söylemişti : «Saat onda işbaşı yap yeter, diyor Jack. Otobüs alır beni.»

Ya, demek öyle?

Daha sonra Jaky'ye sorduğumda Shirley'nin sözlerini onayladı. Peki ama otobüsü kullanan kimdi? Shirley saat 10 a kadar ne yapıyordu? Bay Hennessy'nin boyuna benden kaçması nedendi? Benden kaçıyor muydu acaba? Hayal mi görüyordum yoksa? Beklemeli. Beklemeli. Shirley gözaltındaydı artık. Bakalım sonu ne-ye varırdı? Beklemeli.

Pazartesi akşamı bayan Misere'ye telefon ettim.

«Avukat iyimser», dedi.

Avukat salı, çarşamba, perşembe günleri de iyimserdi. Ama Schauberg'i serbest bıraktıramıyordu. Soruşturmadan boyuna güçlük çıkarıyorlardı. «Ama eninde sonunda bırakacaklar», dedi bayan Misere.

Evet, evet, öyle. Eninde sonunda Shirley üçüncü ayı da arkada bırakacak, eninde sonunda çocuk alınamayacaktı. Eninde sonunda...

Schauberg'in öğüdüne yüzde yüz ayak uydurduğum, adele iğnelerini kendim, sırayı hiç şaşırmaksızın yaptığım halde çalışmaktan adamakıllı zorlanmaya başlamıştım. Yeşil sandık hala arabamın bagajındaydı. Çarşamba günü, telefoncu kadın, Shirley'i bir erkeğin aradığını haber verdi.

«Ama adını söylemedi.»

«Sonra?»

«Bugün olur mu? diye sordu yalnız. O da: saat dörtte, dedi. Öyleyse saat dörtte, diye tekrarladı adam. Saat dörtte buluşmak için sözleştiler.»

«Nerede?»

«Onu söylemediler. Emin olur, Mister Jordan, üzüntünüzü çok iyi anlıyorum, ama bütün bu işler öyle sinirimi bozuyor ki benim...»

Elli markı cebe indirince sinirleri pek de bozulmadı artık.

Ses uzmanıyla kapıcının da bütün bildikleri, ben kamera önündeyken Shirley'nin telefon edip stüdyodan ayrıldığıydı. Bütün bu işler onların da sinirlerini bozuyordu, ya benim? Yeniden ödenen para, yeniden hiç...

19 Kasım Perşembe günü, ilk diyalog bozuklukları başgösterdi, konuşmaları aklımda tutamaz oldum demek istiyorum. Bir unutkanlıktır yakama yapıştı. Giderek artan bir yorgunluk duyuyordum.. Sandıktaki droglarla bütün filmi çıkaramazdım, öyle olacak şey değildi. Schauberg bir an önce serbest bırakılmazsa...

Kostasch ile Seaton yeniden tiyatroya başladılar. Ani unutkanlığımı hiç umursamadılar sözümona. İlk numuneleri seyredince de böyle yapmışlar, sözümona hay-

ran kalmışlardı. Aman yıldızı sinirlendirmeyelim, aman yıldızı üzmeyelim, ürkütmeyelim, kendine güvenini sarsmayalım.

«Boş ver Peter, ne olacakmış yani? Konuşmaları unutuyorsan kara tahtaya yazarız olur biter!»

Kara tahta, filmde görülmesin diye, ya kameranın arkasına konur, ya da dekor içinde bir yere saklanırdı. Karatahtaya tebeşirle ve kocaman harflerle konuşmalar yazılırdı. Oradan okuyabilirdim. Bereket miyop değildim.

20 Kasım cuma günü sabahı yıkanırken, cildimdeki ilk kızarıklığı gördüm.

20.

Bu kızarıklık ilkin çok zararsız başladı.

Önce, ayak parmaklarının arasında, ayaklarda, bacakların iç ve dışında küçücük kırmızı sivilceler meydana geldi. Şüphesiz vücuduma yüklenen sürüyle ilacın etkisiydi bu. Ne var ki beni çıplak görmeyenlerin farkedemeyeceği bu rahatsızlık henüz çalışmama da engel olmuyordu.

Ama...

Ama giderek daha feci bir hal alır da yayılırsa, daha yukarlara çıkıp göğsüme, boynuma sıçrarsa, sonra da — hayır, yüzümü hiç aklıma bile getirmemeliydim.

Schauberg!

Onu serbest bırakmalıydılar, muhakkak, muhakkak.

Öyle mi? Muhakkak bırakırlar mıydı acaba?

Cuma akşamı Joan yine kollarımın arasında uyumak istedi. O sırada artık sabrım taşmak üzere olduğu için, yüzümdeki anlamı kontrol edemedim, Joan da sorusunu tamamlamadan bana sırtını döndü.

«Ne oldu?»

«Hiç.»

«Bir şey oldu pek ala. Nen var, ne oluyorsun?»

Yine döndü, dudaklarında tutuk bir gülümseme vardı.

«Benimki de budalalık işte. Söylediklerimi unut.»

«Peki ama neden? Elbette kollarımda... beraber... ben de özlüyorum... ben...»

Acınacak bir durumda, inanılır, doğru dürüst tek bir cümle bile söyleyemedim.

Tatlı bir sesle : «Şimdi filmden başka şey düşündüğün yok», dedi, «filminin yanında yer vereceğin hiç kimse yok, ben bile yokum. Buna saygı duyuyorum — bir daha senden, böyle bir şey...»

«Joan!»

«Allah rahatlık versin, canım. Kendini tamamen işine ver. Film bitince tatil yapar, her şeyi yerine koruz.» Beni alnımdan öpüp, kendi yatak odasına gitti çabucak.

Salonda oturup kaldım, ardından gitmeliyim, diye düşündüm, hem de hemen, şimdi, ya da hemen birazdan, ama ne ben onun ardından gittim, ne de o geri döndü. Bir süre sonra anahtar sesi duydum. Joan, kendi kapısını kilitlemişti... Cumartesi günü Schauberg hala tutukluydu. Bayan Misere'yi arayıp, acele ve ne için hekim istediğimi söyledim.

«Olur iş değil. Kızlarıma bakan hekimin de tam bu sırada hastalanacağı tuttu, hastanede. Bir çaresine bakayım. Bir, iki gün daha vakit vardır herhalde?»

«Ama daha fazla yok. Bir hekim bulabilecek misiniz?»

«Umarım, bay Jordan. Benim gibilerin çağırdığı hekimler kuşkulanıyor elbette, çünkü bizim işlerin polis kontrolunda olduğu malûm. Ama elimden geleni yapacağım.»

Kente dönüp, Shirley'e ne söylesem diye düşündüm. Bu böyle sürüp gidemezdi. Yarın yine pazardı. Bir şey yapılmalıydı. Kostasch'a açılsam iyi olurdu. Yakından tanıdığım tek Alman oydu. Genç kızları kötüye kullan-

dığı için belki en çabuk çare bulacak adam Kostasch'dı.

Kostasch'ı uzun boylu aramak zorunda kalmadım. Otelde beni bekliyordu. Yüzünün kararmış olduğunu, ellerinin titrediğini gördüm.

«Bir şey mi oldu?»

Başını salladı.

«Kötü bir şey mi?»

Başını salladı.

«Bizimkilere şeyi söyleyecektim—»

«Yoklar.»

«Ne?»

«Bir hatırlarını sorayım dedim. Karıma bir merhaba diyebildim, o kadar. Amerikan konsolosluğundaki kuzenine gitti. Parti mi veriliyormuş ne?»

«Ya Shirley?»

«Bilmiyorum. Karın da bilmiyordu. Shirley telefon edip, bir taksiye atladı gitti.»

«Bir dakika. Birazdan gelirim.» Telefon santralına gittim. Santralda beş kız oturuyordu. Başlarındaki telefoncu kadın yoktu.

«Bayan Droege nerede?»

«Bugün izinli.»

«Hay Allah kahretsin.»

«Efendim?»

«Hiç, bir şey yok. Hoşça kalın, bayanlar.» Kostasch'ın yanına döndüm. Üzerimde bir fenalık vardı. Kostasch'a : «İyi değilim», dedim.

«Ne kadar fenalaşsan da benim kadar fenalaşmış olamazsın.»

«Bara geçelim.»

Bar bu saatte boştu, tezgahın ardında tek bir barmen duruyordu.

«Viski», dedi bizim canavar.

«İki duble, değil mi bay Kostasch?»

«Bir şişe», dedi canavar Kostasch. «Çizgiyi çek üzerine.»

Köşedeki masalardan birine geçtik oturduk. Yukarımızda renkli yuvarlak camlardan bir pencere vardı, gün ışığı geliyordu. Caddeden gelip geçenlerin adımlarını duyuyordum, Nataşa ve Mişa ile birlikte limanda gezindiğimiz gün, bir hafta önce, hava ne güzeldi diye düşündüm. Bugün yağmur yağıyordu.

Barmen bir şişeyle bardak, buz ve soda getirdi. Bardakları dolduran canavarın elleri hala titriyordu. Onun bu duruma düştüğünü görmemiştim hiç.

«Peter-boy», dedi, «Jerome Wilson yarın öğleden sonra burada. Bir saat önce telefonla konuştuk.»

«Jerome Wilson mu? Hamburg'a mı geliyor? Peki ama neden?»

«George hasta da ondan. Enfarktüs geçirmiş. Yoksa George gelecekti. Şerefe. Ne duruyorsun, içsene. İçkisiz edemezsin şu sırada. Bir mucize olmazsa hapı yuttuk demektir.»

«Yoksa film mi?»

Canavar bardaktaki sek viskiyi bir yudumda yarısına kadar boşalttı. Aslında içkiyle arası hiç de iyi değildi, içmezdi pek. «Evet, bizim film.»

«Ama nasıl olur?»

Nasıl olduğunu canavarın ağzından dinledim. Bizim film 1928 de Broadway'de sahneye konmuş, 1500 temsille üstün başarı sağlamıştı. O sırada oyunun başrolünü, eskiden çok ünlü bir tiyatro çocuk yıldızı olan biri oynamıştı. Hollywood'un büyük şirketlerinden birinin 1940 da bu oyundan esinlenerek ve başrolünü Tyrone Power'in oynadığı filmde, Power yaşlanmış çocuk yıldızı oynamıştı.

Filmin ünü dünyayı tutmuş, milyonluk iş yapmıştı — bizim bu konuda ikinci bir film çevirmemizin esas nedeni de buydu. Biz eski kopyayı çağdaş sinemaya uygulamıştık. Tiyatro oyuncusu çocuk, film oyuncusu çocuk olmuştu. Bizim filmde konu Amerika ile Almanya arasında geçiyordu (çünkü Almanya'da yapım daha u-

cuza geliyordu). Tyrone Power'in çevirdiği film yalnız Amerika'da oynamıştı. Bütün ayrıcalık buradaydı.

Hayır, bir ayrıcalık daha: ilk filmde, bizimkinde Henry Wallace'ın oynadığı rolü Charles Laughton gibi bir dahi oyuncu, Belinda King'in rolünü de Joan Crawford canlandırmıştı. İlk filmin dünya çapındaki başarısı boşuna değildi. Film meraklılarının bugün bile sözünü ettikleri bu efsaneleşmiş filme dayanmamızın nedeni buydu.

«Tyrone Power Madrid'de bundan tam bir yıl önce öldü», dedi Kostasch. İçimi ürperten bir dehşet duygusuyla hatırladım. Dostum Try 'Hazreti Süleyman ve Saba Melikesi' filmini çevirdiği sırada, ani bir kalp durmasıyla 46 yaşında ölmüştü.

46 yaşında!

«Şimdi», dedi Kostasch, «şirketi bütün çevirdiği filmleri değerlendirmeye karar vermiş.»

«Şimdi mi karar vermişler?»

«Evet. Şu sıralarda! Bir yıl önce öldüğü sırada değil de şimdi, tam biz yeni kopyanın ortalarındayken! Bütün büyük filmlerinin yeni kopyalarını yapıp Amerika'nın bütün televizyon şirketlerine satıyorlar. Bütün ülke görecek bu filmleri, yüz milyonlarca insan, «Kralın Süvarisi»nden tut da «Kara Kuğu»ya kadar, bütün film-lerini...

«Eski 'Comeback' filmini de örneğin», dedim.

«Eski 'Comeback' filmini de örneğin», dedi canavar Kostasch. Elleri öyle titriyordu ki, bardağı iki eliyle birden tutmak zorunda kalıyordu.

ALTINCI SES BANDI

1.

Wilson ikizlerden Jerome, pazar günü saat 16 da hava limanına indi. Hava güzeldi, IV numaralı bekleme yerinin penceresinden jet uçağının alanda ilerlediğini gördük. Kostasch, şimşek gibi çakan bir buluşla iki de kız getirmişti Jerome'u karşılasınlar diye.

«Kızlara deli olur.» Kız demeyip başka bir şey dedi ama, teype geçmesin diye söylemiyorum. «Arayıp iki tane buldum. Hamburg'un en güzel yıldız adayları. Hem istekli, hem de becerikliler. İkisine de küçük birer rol vereceğim karşılığında.»

«Ne zaman?»

«Ne zaman ne bileyim. Şimdi derdim başımdan aşkın!»

Kızlar gerçekten de resim gibi güzeldiler, biri sarışın, öteki esmerdi. Ellerinde buketlerle gümrük koridorundan geçip, tepeden tırnağa kapkara giyinmiş cüceye doğru yürüdüler. Jerome'un yelken kulakları şapkanın altından dışarı uğramıştı. Çopur suratı asıktı, cildi fil derisini andırıyordu. Kızlar Jerome Wilson'u öpüp (Nr. 32 resim çekti) çiçekleri vermek istediler, ama ufarak Jerome ikisini de kenara itip uzaklaştırdı. Bir de okkalı küfür savurduğunu duyduk. Kızlar ne yapacaklarını şaşırmışlardı. Yüksek topuklarına basarak Jerome'un yanından sendeleye sendeleye ilerliyor, bir yandan da yardım diler, gibi bize bakıyorlardı.

«Jerome değil bu» dedim Kostasch'a. «Bu George olsa gerek.»

«Saçmalama. George enfarktüsten hastanede. »

«Telefonda yanlış anlamış olacaksınız. Hastanedeki Jerome. Bu George bu.»

Hayır, pekala Jerome'du işte. Kostasch yanlış anlamamıştı. Ufarak adam gümrükten geçtikten sonra iyice emin olduk. «Bu karılar da ne oluyor? Ne düşündünüz de getirdiniz bunları Kostasch?»

«Jerome... hay Allah, sevinirsiniz sandım da ondan işte! Ne tatlı şeyler baksanıza, bebek gibi, bebek. Hoşça vakit geçiresiniz burada kaldığınız süreyle diye. Öyle değil mi kızlar?»

Kızlar kıkırdayıp umutsuz gülümsediler. Bir rol sahibi olmak! Gelecek filmde bir rol!

Hollywood'da, bacaklarına bakmadan, sonra da transa girmişçesine göğüslerini, kalçalarını şöyle bir süzmeden hiç bir kadının yanından geçmeyen Jerome Wilson, öfkeyle homurdandı.

«Vaktim yok böyle şeylere şimdi.»

«Jerome», dedi Kostasch şaşkına dönerek, «neniz var sizin kuzum?»

«George'un hasta olduğunu bilmiyor musunuz?» Cüce kardeşiyle birlikte savaş sanayinden milyonlar kazanıp, sonra Birleşik Devletler'in en büyük langırt şebekesini kuran cüce, sert bir tavırla konuştu : «Birinin işle meşgul olması şart.»

İki kız hala oldukları yerde duruyor, hala gülümsüyorlardı ama, görünüşe bakılırsa, ha ağladı ha ağlayacaklardı. Kostasch ikisine de inceden inceye anlatmıştı : «Çok kolay işiniz. Burada kalsa kalsa iki gün kalacak. Güçlük çıkarmaz merak etmeyin. Yaşlıca bir bay. İki kızı bir arada olsun istedi. Eskiden beri düşünü kurarmış. Bana kalırsa bütün bütüne de iktidarsız. Beraber yemeğe çıkar, en güzel otelde kalırsınız, sonra da — eh işte, yarım saat kadar...»

«Gönderin şu kızları», dedi Jerome. O da kız demedi aslında, İngilizce kötü bir deyim kullandı.

Kostasch kızlara döndü : «Yarın sabah stüdyoya gelin.»

Bayağıca olan sarışını dikildi : «Sayıyla kendinize gelin bakalım. Böyle pinponlara hakaret ettirmem kendime!» Sarışının İngilizce bildiğini anladım. Kostasch kıpkırmızı kesilmişti. Gelip geçenler durup bakmaya başladılar. Esmeri bir ağlamadır tutturdu.

«Bu iş de can sıktı ama artık», dedi Kostasch.

Çaresiz kalınca, yıllardır edinmiş olduğu bir alışkanlığa başvurdu: cebinden iki tane yüz marklık çıkarıp kızlara verdi, kızlar hemen gülümsediler. Jerome homurdana homurdana merdivenden aşağı iniyordu bile. Kardeşiyle beraberken, bana hep 'Alice Harikalar Diyarında' ki Tweedledum ve Tweedledee ikizlerini hatırlatan çopur suratlı ufarak adam, kente giderken hiç konuşmadı. Kostasch, Binnenalster kıyısında, benim kaldığım otelin tam karşı kıyısına düşen bir otelde, bir daire ayırtmıştı. Henry Wallace ile Belinda King de bu otelde kalıyorlardı. «Otelin en iyi dairesi size ayrıldı, Jerome», dedi bizim canavar.

Kızlarla ilgili deminki olaydan öyle sarsılmıştı ki, nezaketi dalkavukluğa kadar vardırıyordu şimdi. Bu halini hiç görmemiştim. Ufarak Jerome tersleşir gibi oldu : «Bana Mister Wilson deyin! Ben de Herbert demiyorum!»

«Hay hay, Mister Wilson. Özür dilerim, Mister Wilson.»

Ah Kostasch, gidi Kostasch! Ah para, sen yok musun!

«Salondan bütün Alster'i görebilirsiniz!»

«Pencereler sokağa mı açılıyor demek istiyorsunuz?»

«Şeref meselesi, Mister Wilson! Suyu görün, gemileri görün diye, sonra—»

«İstemez.»

«Nasıl?»

«Sokağın gürültüsünden uyku uyuyamam. Avluya bakan pencere isterim.»

Bu arada yukarı taşınmış olan valizler apar topar aşağı indirildi salonlu daireden, resepsiyonda bir tartışmadır başladı, çünkü avluya bakan odaların, banyosu penceresiz, tek ve kötü bir oda dışında, hepsi tutulmuştu. Jerome yine küplere bindi elbette : «Fare deliği diye buna derler işte. Teşekkür ederim.»

Kostasch ile konuşuyordu hiç olmazsa. Beni adam yerine bile koyduğu yoktu. Zaman zaman, iğrenç bir böceğe bakar gibi bakıyordu yüzüme. Keyfi biraz yerine gelsin diye, Kostasch elinden geleni yapıyordu. Mr. Wilson'un önce biraz dinlenmesini öne sürdü. Dinlendikten sonra, Mr. Wilson biraz bir şeyler yerdi. Sonra da—:

«Ne yemek isterim, ne de dinlenmek. İşi konuşalım. Hemen şimdi.»

«Otelin konferans salonu var?»

«Benim oda yeter.»

«Öyleyse izin verin de içecek bir şey—»

«İçki içmem.»

Anlaşılır şey değildi. Hollywoqd'dayken durmadan yıldız adaylarının telefon numaralarını verdiğim, bütün kıyıdaki callgirllerin, garip eğilimlerini dillerine doladıkları şehvet düşkünü yaşlı Jerome bu muydu? Beni yıllarca, sonu gelmez zevzeklikleriyle izlemiş olan ufarak Jerome bu muydu? «Paranın ne önemi var. Bana arkadaş olun. Ben her şeyi alırım. Kitapları, filmleri, resimleri, fotoları. Ama malın gözü olmalısınız Peter, anlıyor musunuz, malın gözü!»

Eh işte, şimdi para dediğin bütün pornografiden daha bir gözü karaydı işte. Kostasch ne kadar aşağıdan alırsa alsın, ben bu küçük röntgencinin küstahlığını çekmem, diye düşündüm : «Ama ben içmek niyetindeyim.»

«Yine başladınız kafa çekmeye ha. İşte buna diyecek yok, çok hoş doğrusu.»

Cevap vermeyip zile bastım. Gelen garsona viski ısmarladım. «Üç duble.»

«Ben içmem demiştim», diye dikildi Jerome.

«Ben de...», diye bağırdı Kostasch.

«Üç duble», dedim garsona yeniden. Ve Jerome'a dönüp: «Şu küçük Sezar...» — ufak tefek olmasından ötürü kompleksliydi — «şu çok küçük Sezar pozlarını bırakın», dedim, «Power'in filmi sizin için olduğu kadar bizim için de felaket.»

«George da ben de iş adamıyız. Sizler film adamı. Eski filmi düşünüp bizi böyle bir felaketten korumalıydınız!»

«Siz iş adamıyken buna gereklilik duymadınız da—»

«Eski filmin piyasaya sürüleceğini nereden bilelim.»

«Böyle bir şey hiç de olağan değil zaten. Onun için çok da garibime gitti doğrusu», dedim, çünkü birden aklıma bir şey takılmıştı, çok aşağılık bir zan ama — Wilson Kardeşler adındaki bu köpekbalıklarının aşağılık olmayan nesi vardı ki?

«Garibinize mi gitti?» Jerome gözlerini kıstı. Eh işte, dedim kendi kendime, eh işte, görünüşe bakılırsa doğru yoldayım. «Garibinize giden ne, Mister Jordan?»

Ne yazık ki Kostasch konuşmama engel oldu. «Sakin olalım, sakin olalım.» Canavar Kostasch ha babam gidip geliyordu odada, onu hiç böyle sinirli görmemiştim. «Bir çıkar yol buluruz nasıl olsa.» Bir kutudan puro aldı. «İçmeme müsaade eder misiniz?»

«Hayır. Siz biraz sonra gideceksiniz, ama ben burada kalacağım. O pis koku da kalacak elbette.» Kostasch puroyu yerine koydu yeniden.

«Jerome», dedim, «bir kaç pornografik kitabım var sizin için.»

«Lütfen, Peter.» Kostasch ağlayacakmış gibi yüzüme baktı. Koca herifin sesi ne de kuvvetsiz çıkıyordu artık : «Bir çıkar yol buluruz nasıl olsa.»

«Çıkar yolu ben buldum bile», dedi, servetini kötü silah ticaretinden yapmış olan ufarak milyoner. «Çok

basit bir çıkar yol.» Bu arada garson üç duble viskiyi getirdi. Jerome adamı haşladı: «Rahatsız etmeyin bizi!»

Garson, benim başına buyruk ortağımdan daha bir başına buyruktu. «Ismarlanmıştı, Sir», dedi, «başka bir şey isterseniz lütfen santrala haber verin. Ben rahatsız etmem artık.» Ne garip ki, garsonun tutumu Jerome'u daha çekilir bir hale koydu. Garsondan özür bile diledi üstelik : «Çok önemli bir konuşmamız var da.»

«Şüphesiz, Sir», dedi garson soğuk bir sesle çekildi.

«Çıkar yol ne?» diye sordu Kostasch.

«Çıkar yol 300 bin dolar», dedi Jerome.

Bizim canavarın ağzı açık kaldı.

«Gelmeden Iversen'le görüştüm.» Bu Iversen, Power'in oynadığı eski filmi, bizim film bitirilmeden, bütün televizyon şirketlerine satmak tehdidini savuran film şirketinin sorumlusuydu. Bu film şirketinin adını açıklamak istemediğim için Iversen de takma bir addır. «Köpoğlunun bizden para sızdırmak istediğini anlamam için beş dakika yetti. Yeni kopya falan laf, ciddi değil.»

«Ama söylemiş ya işte—»

«Söyledi ama, öyle düşünmüyor! 300 bin dolar istiyor. Buna karşılık eski filmi piyasaya sürmemeye hazır, yakalım diye bütün kopyalarını da verecek.»

Jerome'un bu açıklamasından sonra ilk duble viskimi içtim. Bu çirkin odada büyük bir sessizlik vardı. Pencerelerinin sessiz avluya bakmasından ötürü değil.

2.

«Bu düpedüz şantaj», dedi bizim canavar neden sonra. Çikolatası elinden alınmış ağlamaklı bir çocuktan farksızdı.

«Tuzak derler buna, tuzak», dedi Jerome. «Tuzağa düştük. Herkes tuzak kurar. Ama hiç kimseyi tuzağa düşsün diye zorlamazlar, Iversen on günlük bir süre tanıdı. On güne kadar 300 bini alırsa biz de filmin kopya-

larını alacağız. Yoksa filmi, reklam da yaparak televizyona verecek.»

«300 bin dolar ha!» Kostasch sinirden kekeliyordu. «Bütün bu yapım giderlerimizin üçte biri bu be! Bir milyon iki yüz bin mark!»

«Kaç mark ettiğini biliyorum, Mister Kostasch. Dörtle çarpabilirim.» Pis herif tıpkı kardeşi gibi konuşuyordu artık : soğuk ve acıma ne bilmeden! «Cosmos şirketiyle de görüştüm telefonla. İki yolu var : ya filmi yarıda bırakacağız — ya da 300 bin ödeyeceğiz.»

«Iversenle pazarlık edebilirdik belki», diye kekeledi Kostasch.

«Onu denedim. Önce 500 bin istedi zaten. Ne diyordum, ya parayı veririz — ya da filmi durdururuz!»

«O zaman—» Kostasch öyle perişandı ki, ikinci viskiyi de uzattım, ama farkına bile varmadı.

«O zaman anlaşmamızın 14 üncü maddesini çiğnemiş olursunuz elbette, biz de Cosmos şirketiyle birlikte aleyhinizde dava açarız anlaşmayı yerine getirmediğiniz için. Hoş—»

«Yalvarırım, Mister Wilson—»

«Bırakın da konuşayım. Teşekkür ederim. Hoş biz de insanız elbette—»

«Yok canım?» dedim.

«— Size yardıma hazırız. Iversen'e verilecek 300 bin doların 150 binini Cosmos ile biz öderiz, geri kalan 150 bin dolarını da siz.»

«150 bin doları nereden bulalım biz? Nereden? Daha filmi bitirmeden kimden alalım 600 bin mark'ı on gün içinde, kimden?» diye bağırdı Kostasch.

«Yapmayın, Mister Kostasch.»

«Neyi yapmayayım?»

«Bağırmayın öyle. Hiç sevmem.»

İtaat eden Kostasch'ın sesi alçaldı: «Peki... peki 600 bin mark'ı bulamazsak ne olacak?»

«Her birinize 300 bin mark düşüyor.»

«Öyle, evet, evet. Ama tutalım bulamadık, o zaman?»

«O zaman», dedi ufarak Jerome tatlı bir sesle, o zaman — Cosmos, ben ve kardeşim— filmi kurtarmak için geri kalan parayı da Iversen'e ödemeğe hazırız. Sayın baylar, o zaman sizlerin yapımcı sıfatınızın kalkıp, filmin bütün değerlendirilmesi işinin bize geçeceği doğaldır.»

Bunun üzerine ikinci duble viskiyi de içtim.

Sonra : «Demin ne yazık ki sözümü yarıda kesmiştiniz, Kostasch», dedim.

«Sözünü mü kestim? Ben mi? Senin sözünü mü? Ne zaman?»

«Ne zaman olduğunu Mister Wilson biliyor.»

Bücür herif yüzüme baktı, gözleri kısıldı yeniden, 'garibime gitti' dediğim sırada kestiniz sözümü Kostasch», dedim, «Iversen'in bizi birden bire eski filmle tehdit etmesi garibime gitti doğrusu, demiştim. Sakin olun Jerome, bu sefer sözümü kesen olmayacak! Garipsiyorum bunu. Bir düşünün Kostasch : filmin hemen hemen üçte ikisini çevirdik. Sevgili ortaklarımız Wilson'lara numuneleri gönderdik hep. Numuneler çok hoşlarına gittiği için, sevgili ortaklarımız Wilson'lar, bizi telgrafla kutladılar.» Şüphelenmekte haklı olduğumdan öylesine emindim ki. Jerome yine sözümü kesmek istediyse de konuşmayı sürdürdüm. «Sevgili Wilson'lar ile Cosmos şirketi, büyük kazançlı, iyi bir işe yanaşırlar elbette. Ne var ki kazancı bizimle paylaşmak zorundalar. Bundan kötü ne olabilir? Biri kalkıp Iversen'e gitse de ona eski Tyrone filmiyle tehdit fikrini aşılasa fena mı olur?»

«Buna bok atmak derler!» diye haykıran Jerome'un suratı kıpkırmızı kesildi. Artık Kostasch da işin farkına varmıştı. Yumruklarını sıkıp, başını eğerek, saldırmaya hazır bir boksörün durumuna girdi. Bücürü parçalamasın sakın, diye düşündüm, hemen ardından da, ne çıkar sanki, dedim içimden, bırak ne yaparsa yapsın!

«Mister Jerome Wilson ya da zavallı, hasta kardeşi George, Iversen'e bizzat gitmemişlerdir şüphesiz», dedim, «Hollywood'da avukatın eksikliği mi var. Sen pekala karanlıkta kalır, işi bir avukata gördürürsün. Üç Kuruşluk Opera'yı bilirsiniz; hani sustalı çakının gizli kaldığı, göze görünmediği meselesini... Kostasch, Jerome'un burnunun dibine girdi. Fısıldadı : «Böyle parlak fikirler ha? Parayı nasıl olsa ödeyemiyeceğimizi biliyordunuz. Bizi bordadan aşağı, paraları da tek başınıza cebellezi.»

«Benimle böyle konuşmaktan—» diye başlayan bücür, canavarın sıkılmış yumruklarını görünce susuverdi.

«Jerome diyebilirsin ona artık», dedim.,

Canavar fısıldadı : «Seni domuz...»

«Çıkın dışarı!» diye fısıldadı Jerome.

Birden bire, uyuyan Pamuk Prensesin başucundaki cüceler kadar yavaş konuşmaya başlamışlardı.

«Iversen ne alıyor sizden. Yüzde yirmi mi?» diye sordum.

«Bu ne küstahlık?»

«On beş mi yoksa? Pinti herifler siz de. Böyle yardımcı olsun da adam!»

«Olur şey mi, Kostasch? Bu ikisi Iversen'e yüzde on vermişler ancak!»

Bücür, eski boksörün karşısında dururken, ne kadar kısa olduğu iyice anlaşılıyordu. «Kavga yetti artık», dedi, «odamdan çıkın.» Kostasch işaret parmağıyla göğsünden şöyle bir itince, Jerome koltuğa düştü.

«Alçak köpek», dedi Kostasch.

Jerome bağırıyordu : «Bana hakaret edemezsiniz. Sinirlenmemeliyim. Kalbim zayıf benim—»

«O kardeşinizinki değil miydi?» dedim.

«150 bin dolar bulacak durumda olmadığınızı gözönünde tutuyorum.»

Bunu söyler söylemez, oda bütün içindekilerle beraber gözlerimin önünde dönmeğe başladı. Kostasch ile

Jerome'un ağız kavgasını sürdürdüklerini, karşılıklı küfürleştiklerini duyuyordum, ama bir an geldi, dediklerinden hiç bir şey anlayamaz oldum artık.

3.

«150 bin dolar bulacak durumda olmadığınızı gözönünde tutuyorum.»

Pis herif. Bulacak durumda değilmişiz. Domuz seni. Bulacak durumdayım pekala. İstersen 150 bin. Hilekar seni. İstersen 300 bin. Serseri seni. İstersen bir milyon. Hem de nakit. Çek, hisse senedi, mücevher, apartman ister misin?

İstersen al.

Hepsini al istersen.

Hepsini alabilirsin.

Gözümün önünde bir yazı canlandı. Ben, Joan Estrella Manuela Jordan... kocam Peter Jordan'ın...

Milyoner karım.

Servetinin yarısını bana devretti. Bunu gözönünde tutsana köpek, seni küçük şehvet kumkuması seni, seni Tweedldee seni.

Gözlerimin önünden danseden bir çift kayarak geçiyor : Joan ile ben, benimle Joan. Şarkı söyleyen bir piyanocu : «How long I wondered, could this thing possibly last...» Benim sesim: «Senin paranı istemiyorum. Parana elimi bile sürmeyeceğim. Tek kuruşuna bile.»

Onun sesi: «El sürme öyleyse! At gitsin! Yoksullara ver! Benim kocaman çocuğum, aman yarabbi...»

Yoksullara ver. Neden yoksullara? Zenginlere ver! Mr. Iversen'e ver! Filmi, filmi bitirmelisin. Film senin geleceğin, varolmanın nedeni. Hergelenin birisin sen. Bunun farkındasın pekala. Öyleyken, şimdi hergelelik etmemen aptallığın dik alası olur.

«Tek kuruşuna bile el sürmem...»

«Peki ama neden?»

«Kollarının arasında uyuyayım... sadece uyuyayım

kollarının arasında. Bütün o geçen günlerden sonra. Bir düşün, bütün o geçen günlerden sonra...» Hayır, hayır, hayır.

Olmaz. Bunu yapamam. En geç bir ay sonra Joan'a, Shirley'i sevdiğimi, kendisinden ayrılacağımı söyleyeceğim. Parayı kabul edemem. Hergelenin biriyim. Güzel. Ama tam bir hergele değilim işte. Şöyle düzeninde, yerinde bir hergeleliğe bile elverişli değilim. Hiç bir şey değilim. Hiç bir şey. İşimiz bitik : Bordadan aşağı atıldık. Jerome komutayı alıyor. Çok iyi becerdi doğrusu. Şimdi ben—

Konuşan da kim?

Jerome.

Zoru ne peki? Telefonu neden bana uzatıyor öyle?

«Ne... ne var?»

«Be adam, sağır mısınız yoksa?»

« Şey... düşünüyordum...»

«Düşünmek mi? İkidir tekrarlayıp duruyorum sizi arıyorlar diye, oturmuş aptal aptal yüzüme bakıyorsunuz! Ne olacak, ayyaşlık işte!»

Artık yine onlarla beraberdim. Üçüncü bardak viskiyi de aldım, ardından da telefonu. «Alo...»

«Mister Peter Jordan mı?»

«Evet.»

«Milletlerarası konuşmanız var. Los Angeles'ten arıyorlar. Otelinizden aradık, Carlton'da Mister Wilson'un yanında olduğunuzu söylediler. Bağlıyorum.»

«Evet.»

Bağlantıdan tıkırtılar, çıtırtılar geldi. Atlantik Okyanusunun bu ve öbür kıyısındaki telefoncu kızlar birbirleriyle konuştular. Sonra :

«Burası New York. Hamburg, Mister Jordan mı?»

«Evet.»

«Los Angeles! 43 24 35 i veriyorum. Mister Gregory Bates arıyor.»

Dostum Gregory. Bir şey mi olmuş acaba? Amerikan polisi mi? Tutuklanan Dr. Arrowhead'le ilgili bir

şey mi? Gregory'yi sorguya mı çekmişlerdi? Shirley'i mi arıyorlardı? Bir şey olmuştu muhakkak. Elbette. Yoksa Gregory telefon eder miydi?

«Peter?»

«Gregory!» Bir elimde telefon, bir elimde viski bardağı. Terliyordum. «Bir dakika bekle...» Kocaman Kostasch ile küçücük Jerome, hayalet görmüş gibi bakıyorlardı bana. «Özel bir konuşma. Acaba—»

«Yatak odasına geçin», dedi Jerome.

Telefonu yatak odasına götürüp, karyolanın yanındaki fişe bağladım. Karyolaya oturdum. Karyola bir pencere yanındaydı. Pencere loş bir avluya bakıyordu. Kirli bir yangın duvarı gördüm.

«Şimdi yalnızım. Ne oldu kuzum?»

Dostumun sesi çok huzursuzdu: «O meseleden ötürü... anlıyorsun ya...»

«Evet.»

«... o meseleden ötürü ilk duruşmaya çıktık.»

«Güçlük çektin mi?»

«Oldukça. İlle de Shirley nerede diye tutturdular.»

«Arıyorlar mı?»

«Artık aramıyorlar sanırım, çünkü — açıkça konuşabiliyor musun gerçekten?»

«Evet. Yabancı bir oteldeyim. Yalnızım.»

«Mahkemeye, baba benim dedim. Shirley'nin benim isteğim üzerine o doktora gittiğini söyledim.»

«Gregory, kardeşim... sana nasıl teşekkür etsem...»

«Onu bırak şimdi. Sana onun için telefon etmiyorum. Ağır para cezasına çarptırılacağım. Buraya dönerse, Shirley de. Mahkemeye saygısızlıktan ötürü.

«Aldırma. Karın nasıl?»

«Buraya çok sevinçli geldi, yine de öyle.»

«Peter, söylemek zor geliyor bana ama, Joan tiyatro oynuyor korkarım.»

«Ne dedin?»

İçimde bir çarpıntıdır başladı. Henüz aldırdığım

yoktu. Aldırdığım yoktu henüz. Üçüncü bardak viskiden içtim.

«Bir saat önce Paul bendeydi.»

Paul İngiliz uşağımdı. On dört yıldır yanımdaydı. Yaşlı, nazik Paul, efendisi için ateşe bile atardı kendini. Joan'dan nefret ederdi. Paul ile ben, dört yıl, kendi kendimize, ikimiz yalnız, yaşamıştık. Neşe içinde geçen bir bekar hayatı. Evi istediği gibi yönetirdi. Derken yeni efendi, Joan çıkagelmişti. Onun içindir ki Joan'u çekemezdi.

«Paul mü?»

«Evet. Onu böyle çekingen görmemiştim hiç. Bir haftadır bocalayıp durduğunu, neden sonra, hiç olmazsa yakın dostun olan bana açılmayı görev bildiğini söyledi. Sana yazmayı göze alamamış. Korkmuş mektup başkasının eline—»

«Evet, evet, evet. Ne anlattı?»

«Cinayet masası memurlarının sizin eve geldiğini.»

«Cinayet masası memurları mı?»

«Evet.»

«Ne zaman?»

«29 Ekim de. Tarihi olduğu gibi hatırlıyordu. 28 Ekim doğum günüymüş de ondan. Memurlar önce seni sormuşlar. Paul, Avrupa'da olduğunu söylemiş. Sonra Shirley'i sormuşlar. Shirley dışardaymış o sırada. Joan'u sormuşlar. Joan evdeymiş.»

Viski bardağını elimden düşürdüm, içki parkeye yayıldı. Soluğum tıkanır gibi oluyor, ağzımdan tek bir söz bile çıkmıyordu. içki, açık renkli parke tahtası üzerinde koyu bir iz bırakıyordu.

«Burası milletlerarası. Konuşuyor musunuz?»

«Evet, evet. Aradan çıkınız! Gregory! Gregory!»

«Sesini alamadım bir aralık.»

«Araya girdiler de ondan.»

«Yoksa dinleyen mi var?»

Yoksa dinleyen mi vardı? Bütün vücudumdan ter boşandı yine; dışarda, loş avluya gece inmekteydi. Bi-

zi bir dinleyen mi vardı acaba? Bitişikten biri mi? Kostasch mı? Wilson mu? Yoksa ikisi birden mi? Santral mi yoksa?

«Cinayet masası memurları Joan'la konuşmuşlar mı?»

«Evet.»

«Ne... ne demişler Joan'a?»

«Onu Paul da bilmiyor. Adamlar bir saat sonra ayrılırken Joan son derece bitkinmiş. Ağlayarak odasına kapanmış.»

Odasına kapanmış.

Aynı şeyi birkaç gün önce de burada, Hamburg'da, otel dairemizde yapmıştı.

«Ne... ne söylemiştir cinayet masası memurları sence?»

«Aman yarabbi, peki ama sence ne söylemişlerdir Peter?»

Memurlar ne söylemişti Joan'a acaba? Ne söylemiş olabilirlerdi? Shirley'nin dostum Gregory ile birlikte, kadın hastalıkları hekimi Arrowhead adında birinin muayenehanesine yapılan baskında ele geçtiklerini, hekim muayenesine göre Shirley'nin iki aylık gebe olduğunu mu?

Ve? Ve? Ve?

«Ona böyle söyledilerse bana neden açmadı bunu Gregory?»

«Beni korkutan da bu ya. Birinden mektup mu aldı yoksa? Tutalım bir avukattan, mektup mu aldı?»

«Bilmiyorum.»

Mektup!

Yanağım seyiriyordu. Joan sabah karanlığında mektuplara bu yüzden mi saldırıyordu yoksa, benim elime geçmelerine engel olmak için mi? Kafama şimdi dank etmişti. Otelden erken çıkmadığım sabahlar kendi gözümle görmüştüm bunu. Joan postayı bekliyor, bir mektup bekliyordu.

Hangi mektubu acaba? Nasıl bir haberi?

«Seninle konuşması gerekirdi. Benim çocuğun babası olduğuna inansın inanmasın, seninle konuşması gerekirdi.»

«Ama konuşmadı işte!»

«Bu davranışı iki bakımdan yorumlanabilir bana kalırsa.»

«Nasıl yani?»

«Senin yüklü çalışmalarını daha da ağırlaştırmamak için kızıyla gizlice görüşmüş, meseleyi Shirley ile birlikte çözümlemeyi düşünmüş olabilir.»

«Shirley ile bir şey konuşmadı. Konuşsa bilirdim.»

«Öyleyse ikinci ihtimal söz konusu.»

«Yani?»

«Çocuğun babası sensin diye tahmin ediyor karın.»

4.

Yumruk.

Mide boşluğuma inen darbe, hem ateş gibi sıcak hem de buz gibi soğuk bir darbe, bu ölümlü darbe içimde öylesine dehşet uyandıran bir kudrete sahipti ki, elimdeki alıcıyı yerine bırakıp, inleyerek, sendeleyerek yerimden fırladım.

Yumruk.

Ölüyordum. Artık ölüyordum işte.

Ölmüyorsam, o zaman yeni bir krizin eşiğindeyim demek. İğnem yapılmazsa, nasıl olsa öldüm demekti o zaman da. Ne düşünsem saçma. Salonun kapısına doğru sendeledim, bir koltuk devirdim, Biraz önce elimden düşürdüğüm bardağın ayağımın altında çıtırdıyarak ezildiğini duydum. Salonun kapısını açtığım andan başlayarak, bütün hatırladıklarım sadece tek tek lekeleri andıran anı kırıntıları, bu anı kırıntılarını birbirine bağlayabilecek durumda değilim.

Parça parça lekeler halinde anılar.

Koca Kostasch. Yoluma çıkmış. Ufacık Jerome. Ufa-

cık, giderek ufalıp yokoluyor. Önemsiz. Halı dalgalanıyor. Duvarlar eğiliyor. Tablo sallanıyor. Dişler. Açılmış ağız.

«... sizinle?»

«Hemen... yine burada...»

«Peter-boy...»

«Doktor...»

«Hava... bırakın beni...»

Açılan kapı. Kapanan kapı. Koridor. Asansör.

Asansör!

Asansör yok.

Merdiven. Merdiven. Merdiven.

Yumruk. Yükseliyor. Birinci çift kaburga kemikleri. İkinci çift. Ölüyorum. Ölüyorum. Bomboş salon. Pazar öğleden sonra. Cadde bomboş. Park yeri bomboş. Her yer boşalmış. Ölmüş. İnsanlar yokolmuş. Tek insan ben. Tek araba benim arabam. Bagaj. Sandık. Yeşil noktalı sarı kutu. Kara valiz. Vakit yok. Ölüyorum. Viski yaramıyor artık. Sandığı kapa! Bagajı kapa! Direksiyona! Yapamıyorum. Yapamıyorum. Araba süremiyorum.

İs lekeleri. Gözlerimde uçuşuyor. Kara güneş. Kara gök. Gece. Hiç kimseler yok. Boşluk. Ölüm.

Kontak anahtarı.

Gidemem. Ölüm tehlikesi. Kaza. İnsanları öldürmek. Öldür! Öldür şu insanları. Davran. Sür arabayı! Ölüyorsun. Ölüyorsun. İkinci çift kaburga kemikleri. Üçüncü çift. Korku. Korku. Araba kalkıyor.

Deutsche Bank. Königsplisener stuben. Gri sokak köpeği. *Bıld am sonntag.* Sarı evler. Kara evler. Su. Hiç kimseler yok.

İğne! Daha çabuk!

Sağ, sol, sağ. Oturduğum yerde savruluyorum, araba. Kavşak. Su. Viraj. İbre 90 üzerinde. Savruluyor araba.

Sağ, sol, sağ. Oturduğum yerde savruluyorum, öteye, beriye. Dikiz aynasında ben. Siklamen rengi surat.

Kara mor göz kenarları. Dil. Ağız kenarı. Gözlerde ter.
Kamaşan göz. Sis. Buzlu sis., Ölüm sisi. Ölmek.

Ölü... yorum...

«Hrrrğ... hrrrğ...»

Böyle insan inlemez. Hayvan. Mezbahadaki hayvan. Burun deliklerinde kan kokusu.

«Hrrrğ... hrrrğ...»

Yumruk daha yukarda. Daha yukarı. İnlemek. İnlemek, kısa, kısa, kısa. Havasızlık. Korku. Eski korku. Yeni korku.

Viraj.

Araba savruluyor yine. Araba toparlanıyor. Dansediyor. İbre 110. Vücut titreyen bir yay, korkunç köprü. Sol ayak boşta. Sağ ayak gazda.

Tam gaz.

Tam gaz, Jungfernstieg! İnsan yok. Burada da kimseler yok. Pazar öğleden sonra.

Korku. Korku. Korku.

Yok. Yok. Dayanamıyorum. O'na. O'na. Sol. İlk sokak. Geçti bile.

Durmak!

Eller direksiyondan. Sağ dizi yakalamak. Yukarı kaldırmak. Sonsuz bir zorlama. Ayak frene. Aşağı bastırmak. Zafer: araba kaldırımın kenarına bindiriyor! Motor boğuluyor.

Dışarı.

Sarı kutu elde. Yolda sendeliyorum. Yüzükoyun yerlere. Yanağımda yapışkan bir şey. Kan. Kalkıyorum. Hiç kimse yok. Yok hiç kimse. O'na. O'na. Yan sokak.

Yumruk.

Yukarı, daha yukarı. Kalbe doğru. Çabuk, çabuk olmalı. Daha çabuk olamıyorum. Güm, duvara. Yırtılıyor ceket. Kapı. Plaka.

...ŞA... NA...

Kapı açık. Merdivenden yukarı. Basamak. Basamak. Birinci kat. Düşüyorum. Taşların üzerine, yüzükoyun. Gözlerimin arasında korkunç bir sızı.

«İmd—»

Bağırmak istiyorum. Yapamıyorum. Ama sürünmek. Sürünebiliyorum henüz. Basamak. Basamak. İkinci kat. Eller, ayaklar üzerinde. Hayvan gibi. Ölen hayvan. İnlemek. Hırlamak. Peltekleşen dil. Çalmak gerek kapıyı. Kalkamıyorum. Dizlerin üzerinde durmak. Kendimi yukarı çekiyorum. Parmak parmağın üzerine. Zil çalıyor.

Çalıyor. Çalıyor. Çalıyor.

Yok cevap. Adım sesi, yok.

Yokluk. Kenara yığılıyorum.

Evde kimse yok. Pazar öğleden sonra. Çıkıp gitmiş. Boşuna. Hepsi boşuna. Yumruk açılıyor. Parmaklar kalbi kavrıyor. Kapanıyorlar.

Tam o sırada bir gümbürtü duydum. Bunun, az önce kalkan, evlerin hemen üzerinden, çok alçaktan geçen bir uçağın motor sesi olduğunu anlayamadım. Aydınlık hol penceresinin önünden bir şeyin kayarak geçtiğini gördüm. Uçağın gölgesi, ölüm meleğinin çarptığı kanat gibi geçti üzerimden. Öne doğru eğilip düşmeye, aşağıya, aşağıya, hep daha aşağılara, kızıl alevli sonsuzluğa doğru düşmeye başladım. İkinci ölümümdü bu da, ama henüz sonuncusu değildi.

5.

Roma, 24 Nisan

Profesör Pontevivo şöyle dedi: «İnsanın beyni de, insanın kendisi gibi, ancak 25 yaşına kadar gelişim gösterebilir, değişikliğe uğrar, ya da değişikliğe uğratabilir. 25 yaşından sonra organizmada ve beyinde yeniden çözülme, kaba bir deyimle, giderek artan bir tür budalalık başlar.»

Hoca üçüncü dersini kendi laboratuvarında veriyordu bana. Bizim küçük Bianca iki gündür serbestti. Durumu yeniden düzelmişti. Yeniden saf süt içmeye baş-

lamıştı, tüyleri güzelleşmişti, arada sırada mırıldanıyordu da. Güzel bir gündü. Güneş odaya doluyordu.

«Beynin fonksiyonunu size şöyle kaba taslak anlatmak istiyorum», dedi profesör Pontevivo. Duvarda asılı bir levhayı gösterdi. «Bunun için de insanı, birbirini etkileyen, birbirine bağlı iki parça insana, iki parça kişiliğe ayırmam gerekiyor. İnsan kişiliğinin iki yüzü vardır, dıştaki kişilikle içteki kişilik, diğer bir deyimle, yüzeydeki kişilikle derindeki kişilik.»

Bianca kucağıma sıçrayıp ellerimi yalamaya başladı, ben de onu okşuyor, seviyordum. Biraz sonra kucağıma kıvrılıp yattı. Sımsıcak ve hayat doluydu. Bana gelmesine sevinmiştim:

«Şurada, şu beyin zarında, insan koca bir arşiv taşır yanında.»

«Arşiv mi?»

«Küçük yaşınızdan beri başınızdan ne geçmiş, nelerle karşılaşmışsanız, hepsi de dış beyin zarında iz bırakır. Hoş bu başınızdan geçen şey, içinizde bir duygu uyandırmışsa elbette, yoksa kaybolur gider. Herhangi bir şekilde duygularınızı etkileyen şey, sizi sevindirmiş, korkutmuş, size baskı yapmış, eziyet etmiş, size mutluluk getirmiş, mutsuzluk getirmiş şeyler, —kimyasal bir deyim kullanayım— dış beyin zarının moleküler yapısını değiştirir. Burada, milyarlarca etken için yer vardır. Beyin zarı arşivinizin kayda geçirebileceğinden daha fazlasıyla karşılaşmazsınız zaten.»

Bianca homurdanıyordu.

«Kişiliğinizin bir parçasının temeli budur. Öbür parça, daha derinde, merkezde, beynin içindedir. Burası, duygusal hayatın, kuvvetli atılımlar duygusallığının geliştiği bölgedir. Dış beyin zarı ile beyin içi arasında, tıpkı telefon santralları arasındaki gibi, değişmez, sürekli bir bağlantı vardır. Bellediğiniz her kavram —baba, ana, zenginlik, yoksulluk, hastalık, yolculuklar, meslek, aşk vb.— sayısız algılar halinde (bunlara engram'lar diyoruz) beyin zarına gömülmüş, kişisel, sübjektif bir ar-

şive maledilmiştir. Sübjektif diyorum, çünkü engramlar, doğumunuzdan 25 yaşınıza kadar, bütün bu kavramların yardımıyla edinmiş olduğunuz bütün sübjektif deney ya da bulguların sonucudur. Onun içindir ki, bu kavramların her birine belirli bir duygusal değer eklenmiştir— hoşa giden ya da hoşa gitmeyen nitelikte.»

Bianca, kedilere özgü o davranışlarla doğruldu, kucağımdan yere atladı. Kedinin uzaklaşmasından üzüntü duydum.

«Üzüldünüz» dedi Profesör Pontevivo.

«Neye?»

«Bianca'nın sizden uzaklaşmasına.»

«Evet.»

«Kedileri seviyorsunuz.»

«Hep severdim. Annem de. Altı tane kedimiz vardı. Çok yoksul olduğumuz günlerde bile.»

«Yardımına çok teşekkür ederim, Bianca» diyen hoca, hayvancığın önünde eğildi.

«Neden teşekkür ediyorsunuz?»

«Çünkü şunu söylemek üzereydim: Beyin zarı altının, daha doğrusu duygusal hayatınızın, karşı karşıya kaldığınız her durumda ilk tepkisi, beyin zarındaki arşivde böyle bir durum için hoşa giden mi yoksa hoşa gitmeyen bir değer mi bulunduğunu araştırmaktır. Gülünecek kadar akademik oldu bu, farkındayım. Bu, saniyenin milyonda biri kadar bir zaman içinde bilinç altında gerçekleşir, hiç olmazsa günümüzde böyle olduğuna inanıyoruz. Beyini, elektriksel tepkilere sahne olan büyük bir kondansatör olarak ele alıyoruz. Kedileri sevdiniz. Annenizi de seviyordunuz. Bianca'nın sizi böyle yüzüstü bırakıp uzaklaşmasına, size sadık kalmamasına, üzüldünüz. Bütün anlattıklarımı anladınız mı?»

«Evet.»

«Tekrarlayın bakalım.»

«Bütün başımdan geçenlerle ilgili olarak, beyin za-

rı altı, beyin zarındaki arşive danışır. Oradan aldığı bilgiye göre —»

«— ve çoktandır bilinç altınıza gömülmüş olanlar da bu bilgiye katılır şüphesiz. —»

— sakin ya da öfkeli, üzgün ya da neşeli, olumlu ya da olumsuz bir tepki gösteririm. Beyin böyle çalışıyor işte.»

«Böyle çalıştığını sanıyoruz. Aslında çok az şey biliyoruz, Mister Jordan. Her şeyi bilenler sadece budalalardır. Bizim bütün bildiğimiz, pek de fazla bir şey bilmediğimizdir. Ama, demin de dediğim gibi, bu gün için böyle olduğuna inanıyoruz. İnsan, yıllardır birikmiş ve çoktan unutmuş olduğu bir takım etkenlere göre, herhangi bir durum karşısında hoşlanma ya da hoşlanmama yolunda bir tepki gösteriyor. Alkoliklerde öylesine olumsuz etkenlerle karşılaşmışlar ki, beyin zarı altı, beyin zarındaki arşive danışır danışmaz, bu etkenlerden ötürü yeniden bunalıma düşüyor, acı çekiyor, çöküntüye uğruyor. Bu etkenler hayatımızın temel unsurlarındansa —tutalım aşk, nefret, zenginlik, yoksulluk, hastalık, korku— nevraljik arşiv noktaları hep yeniden etkileniyor, bundan ötürü de alkolik hep yeni baştan bunalıma düşüyor, acı çekiyor, çöküntüye uğruyor ve tepki gösteriyor. Bu açıkça böyle. Bundan sonra alkolikin ne yapacağı da açık elbette.»

«Öyle. Alkol, arşiv ile merkez (santral) arasındaki bağı gevşetir. İletimi değiştirir, hoşnutsuz duyguları kimyasal bir yoldan değiştirir diyebiliriz.»

«Hoşnutluk mu uyandırır demek istiyorsunuz?»

«Hiç olmazsa kısa bir süre için. İnsanı baskılardan, ön yargılardan, gerilimden, çekingenlikten, korkudan kurtarır. İçeni tatmin eden bir durum yaratır. Böylece, müthiş olumlu bir şey yapmış olur önce. Bundan daha güzel bir ilaç olabilir mi — ama başlangıçta elbette. Bir gün gelir, en güzel ilaç en etkili zehir olur çıkar. Çünkü alkol —zamanla— bütün beyni tahrip eder.»

«Aslında», dedim, «bütün insanların içmesi gerekirdi buna göre, çünkü hoşnutsuzluk uyandıran en...»

«Engramlar.»

«... engramların eksikliği mi var?»

«Hayır, bütün insanların içmesi gerekmez. Çünkü bu konuda insanları ikiye ayırabiliriz. Doğal yapısı bakımından dayanıklı değişmez olanlarla, dayanıksız değişken olanlar. Bir çoklarının rahat karşıladığı sorunlar karşısında kimileri tökezler. Genellikle, sanatçılar değişken yapıya sahiptirler.»

«Öyle sanıyorum ki çeşitlilik bakımından sorunların da başı sonu yok.»

«Hayır», dedi Pontevivo, «hiç de öyle değil, sorunlar hiç de karışık ve fazla değil, çok az aslında. Bildiğimiz akıl hastalıklarına göre, insanları dört ya da beş tipe ayırıyoruz. Daha çok değil. Herkesin kendini başkalarından çok başka, ve özelliklere sahip sandığı bir gerçektir. Ama bu kibirli bir tutumdan doğan bir yanılma aslında. Davranış ve tepkilerimizde birbirimize korkunç benzememiz nerdeyse dehşet uyandıracak bir gerçektir.»

«Öyleyse temelde bir kaç sorundan fazlası yok demektir.»

«Evet. Tutalım, politika. Para, Meslek. Hastalık. Kendini gösterme çabası. Diğer cinsle ilişki... bir kaç tane daha sayabilirdim. Daha fazla değil.»

«Bana kaç haftadır hayatımı anlattırmanızın nedeni, başedemeyip alkole dadandığım sorunu ortaya çıkarmak anlaşılan.»

«Evet, Mister Jordan.»

«Buldunuz mu bari?»

Susup gülümsedi.

«Hocam...»

«Sizdeki sorunun aranacağı bölgeyi bulduğumu sanıyorum.»

«Nitekim?»

«Ses bandlarından birinde, üvey kızınıza müthiş benzeyen bir kızdan söz açmıştınız.»

«Evet, söz açtım bir aralık, sadece bir kere!»

«Tam üstüne bastınız. Bütün öteki insanlardan, karınızdan, üvey kızınızdan, babanızdan, annenizden tekrar tekrar söz açtığınız halde, bu esrarlı kızdan bir daha hiç söz açmadınız. Eminim ki o kızdan şimdi de söz açmayacaksınız — yoksa?»

Wanda.

Wanda. Wanda. Wanda.

Profesör Pontevivo'nun hayatımda tanıdığım en zeki insan olduğunu düşündüm.

Wanda.

Başımı salladım.

«Acele etmeyin. Nasıl olsa kendiniz anlatacaksınız bu kızı.»

Vefasız Bianca kucağıma atladı. «Gördünüz mü, yine geldi işte.»

«Hocam, insan beyninin ancak 25 yaşına kadar değişime uğrayabileceğini söylemiştiniz...»

«Evet. Bu ana kadar, beyin zarı arşivinde düzeltmelere girişilebilir ve hekim, orada istif edilmiş engramları değiştirmeye teşebbüs eder. Hekimin şansı yardım eder de, arşivdeki etkenler beyin zarı altına sızmadan yolu kapatırsa, hoşnutsuzluk duygusu, hoşnutluluk duygusu haline girer. Belki delikanlı o zaman, annesine duyduğu aşırı bağdan kurtulur, belki öbür kadınlarla normal ilişkisi sağlanır, belki sert babayı unutur, daha önceki kalabalıktan sıyrılıp iyi bir insan olur, falan filan. Ya da içiyor idiyse içmeyi bırakır. Psikoterapide bu türden iyileşmeler elektrik, ilaç, kimyasal müdaheleyle sağlanır, ya da gençlerde sadece konuşma yoluyla da sonuca ulaşılabilir.»

«Ya daha sonra? Hasta daha yaşlıysa?»

«Hastaya yardım giderek güçleşir o zaman, hastanın yaşı ne kadar ileriyse yardım da o kadar güçleşir.

Elbette. Çünkü bütün hayatı boyunca daha fazla etkenle karşılaşmıştır, tepkileri de daha köklüdür ona göre.»

«İçmeye devam ettikçe de beyin hücreleri ona göre daha fazla zarar görür değil mi?»

«Öyledir.»

«Bakın hocam», dedim, haftalardır ilk defadır ki kanımı donduran bir korku duyuyordum yine, «ben otuz yedi yaşındayım. Hemen hemen yirmi yıldır da içiyorum. Acaba—» ,

«Beyin hücreleriniz tahrip olmuş mudur acaba, değil mi? Hayır, beyin hücreleriniz kusursuz, hem de tamamen.»

«Peki ama benim için nasıl bir tedavi düşünülebilir artık? Yoksa çıkar yol yok mu?»

«Var bir yol.»

«Hangisi?»

«Benimki.»

«Nedir o?»

Gülümseyerek konuştu: «Bu konuda bilgi vermek için henüz erkendir sanırım. İnsan ve insan beyni üzerine daha bir aydınlanmanız gerekir. Benim de sizinle ilgili bazı şeyleri öğrenmem gerekiyor — tutalım. Şu esrarlı Wanda'yı. Onun üzerine bilgi vermeyi siz de erken buluyorsunuz henüz. İkimize de zaman gerek. İkimize de sabır gerek. Tam da şimdi acele etmemiz şart. Size yalnız şu kadarını söyleyebilirim? Sizi illetinizden kurtarmak için metod var, hem de kesin olarak etkili bir metod — benimle birlikte çalışmaya hazırsanız elbette.»

«Hazırım.»

«İyi öyleyse», dedi Pontevivo. «Bu, üçüncü dersimizdi. Şu kediye bakın. Burada tanık olduğumuz, yeni başlayan bir sevgidir sanırım. Bianca'yı, istediğiniz zaman odanıza alabilirsiniz. Hoşunuza gider miydi?»

«Çok hoşuma gidecek. Bana çocukluğumu hatırlatır. Bana—» Kestim sözümü.

«Onun için salık verdiniz, değil mi?»

Ufarak profesör gülümsedi, başını salladı, kendine bir şarkı mırıldandı.

Çok memnun görünüyordu.

6.

İkinci ölümden hayata döndüğümde ilk duyduğum şey, gümüş gibi aydın, hafif çan sesleri oldu. Gözlerimi açınca, kendimi, ağır bir halıyla kaplı geniş bir divanda buldum. Güzel, antika mobilyayla döşeli büyük bir odada yatıyordum. Koyu renkli tahta, mavi mumlu gümüş şamdanlar, bir Rus köyünü kışın gösteren bir tablo. Odanın sağ köşesinde, pencerenin biraz ötesinde bir ikon asılıydı, altında da üç köşeli olduğu için köşeye yerleştirilmiş oyma bir dolap. Bu küçük dolabın üzerinde de eski bir saat vardı. Altı defa çalan bu saatti demek.

İki küçük, yaldızlanmış sütün arasındaki sallangaç, bir o yana gidiyordu bir bu yana. Sütunların üzerinde de saatin kadranı vardı. Emaye kaplaması çatlamış, sarımsı, kırmızımsı ve gri bir renge bürünmüş olan kadranın üzerindeki örümcek ağı inceliğindeki kısa akrep hafif eğrilmişti. On iki romen rakamı, dar ve uzundular.

Saatin kadranı üzerinde de, sigara büyüklüğünde yaşlı bir adam figürü vardı. Ellerinin arasında altın sarısı bir band tutuyordu, bandın üzerine bir özdeyiş yazılmıştı. Yaşlı adam da altın yaldızına batmıştı, ama altın yaldızına batmış olan şey, üzerindeki eski püskü giysiydi, yine altın yaldızına batmış yüzünde, derin bir keder, umutsuzluk ve acı okunuyordu.

Antika saat beş ve altıyı vurunca, dilenci sert bir hareketle özdeyiş yazılı bandı kaldırmış, yeniden indirmiş, mekanik bir hareketle başını sallamıştı yitip gitmişçesine.

Ayağa kalkıp derin bir soluk aldım, yabancısı olmadığım o sıcaklığı, mutluluk ve rahatlığı, o güç ve korkusuzluğu, o güveni yeniden duydum. Bir koltuğa asılı

duran ceketimi, gömleğimin sağ kolunun yukarı sıyrılmış olduğunu, kolumdaki küçük plasteri görmesem de, bana gereken iğnenin yapılmış olduğunu anlardım. Bitişik odadan hafif bir müzik sesiyle birlikte bir kadın sesinin Rusça şarkı okuduğunu da duyuyordum. Demek Nataşa'nın mobilyası geri gelmiş, evi yeniden döşenmişti. Pencereye yürürken, duvar boyunca sıralanmış Rusça, Almanca, Fransızca ve İngilizce kitapların başlıkları yanımdan kayarak geçti, bu koyu renkli odada kendi evimdeydim sanki. Çok eski bir semaver çiçek vazosu olarak kullanılıyordu, içinde renkli yıldız çiçekleri vardı.

Kitaplığın bir rafında kitap değil, dokuz tane pipo vardı, saydım. İçlerinden dört tanesi de Dunhill piposuydu. Pipolar çok kullanılmış, ağızlık kısımları yenmişti. Mavi desenli beyaz porselen tütün kabı da yanlarında duruyordu. Yaldız işlemeli kapağını açtım, içindeki tütün kara, yıllanmış ve kuru bir tütündü. Mişa dört yaşındaydı, babası çocuk doğmadan ölmüştü. Demek pipolar dört yıldan fazladır bu raftaydı, kullanılmamıştı.

Antika saatin yanına gelmiştim. Küçük dilencinin, ellerinde tuttuğu özdeyiş kiril alfabesiyle yazılmıştı. Bir kapı açıldı. Arkama döndüm. Nataşa odaya girmişti. Üzerinde bol paçalı pantolon ve serbest bol bir bluzdan meydana gelen ipekli bir ev kıyafeti vardı. Kara ipekli üzerindeki altın işlemeler; şeytan, ejder, kuş ve çiçek açmış ağaç resimleriydi. Bana doğru yürüdü, güzel yüzü her zamanki gibi candan ve sakindi. Birden bire, Nataşa'yı ne zaman düşünsem alnında bir parıltıyla, floresan bir ışıltıyla gözlerimin önüne getirdiğim aklımdan geçti. Karanlıkta böyle ışıyan şey radyum muydu yoksa? Sağlık veren ışınlar saçan elementler böyle mi parıldardı?

«Kendinize geldiniz demek», dedi Nataşa.

«Teşekkür ederim», dedim. Dışarda, güzel bir Kasım güneşi batmaktaydı. Gökyüzü kan kırmızı bir renge bürünmüştü, ve günün son kırmızı ışığı ikimizin üze-

rine iniyordu. «Evde yoksunuz sanıp öyle korktum ki», diye devam ettim susup da bana bakınca. «Kapıyı çaldım, açan olmadı.»

«Mişa ile plak çalıyorduk.»

«Ama o müzik sesini duyamaz ki.»

«Elini pikaba dayayınca titreşimleri alıyor. Üstelik sizi ilk duyan da o.»

«Duyan mı?»

«Hisseden. Kapıda olduğunuzu hissedip bana işaret etti. Gidip kapıyı açtım. Yerdeydiniz.»

«Baygın mı?»

«Evet. Enikonu da ağırsınız, Mister Jordan.»

«Şişkinlikten. Viski ile su. On kilo ödem.» Ama bunu söylemem tatsız kaçtı ki, başını çevirdi.

«Ampul kutunuz orada», dedi.

«Gitmemi mi istiyorsunuz?»

«Evet.»

«Keşke hiç gelmeseydim. Beni tedavi eden adamı bulamadım da ondan...»

«Sizi tedavi eden adam bir canidir.»

«Nataşa, şu filmi bitirmem şart! Sonra hemen kliniğe yatacağım.»

«Hala yaşıyorsanız.»

«Çok kötü bir durum yok. Büyük heyecan geçirdim de ondan.»

«Durumunuz çok kötü. Her gün, her saat ölebilirsiniz.»

«Bu ne güzel saat böyle. Şu özdeyiş nedir, söyler misiniz?»

«Gitseniz iyi olur, Mister Jordan. Bir daha birbirimizi görmeyeceğiz demiştik.»

«Nataşa, şu özdeyişin anlamı?»

Şöyle konuştu : «Ah,ço'b rastraçeniy çazi Gospodly vosvratil unye obratno! Ah, yitip giden saatleri Tanrı geri verseydi bana!» Yalan dolan bilmeyen gözleri saf ve temizdi, birden bire içimi ateş gibi bir özlem duygusudur kapladı, gerçek kafama dank edip de Jerome

Wilson'u, Kostasch'ı, Shirley'i, Los Angeles cinayet masası memurlarını hatırlayınca, sonsuza dek bu kadının yanında, yalnız onun yanında kalabilseydim, dedim.

«Bir kaç dakika daha kalamaz mıyım?»

«Hayır.»

«Beni bu kadar da aşağı mı görüyorsunuz?»

«Böyle sözler söylemeyin.»

«Beni aşağı görmüyor musunuz?»

«Biliyorsunuz ki gitmeniz gerekiyor. Benim bildiğim her şeyi siz de biliyorsunuz.»

«Bütün bildiğim, sizin yanınızda kalmak istediğim. Biraz daha. Birazcık daha.»

«Olamaz. Sizi görmek istemiyorum artık. Sizi artık göremem.

«Ben—» Bana arkasını dönüp, mekanik bir hareketle gözlüğünü düzeltti.

«Ne demek istediğimi anlamıyor musunuz?»

Bunun üzerine masaya gidip, yeşil noktalı sarı kutuyu aldım. «Hoşça kalın Nataşa», dedim. Cevap vermedi. Hemen çok geçmeden kapı açıldı. Küçük Mişa karşımda duruyordu : üzerinde kırmızı bir eşofman vardı, sarı saçları karmakarışıktı, ayaklarında da çorapları. Yüzünde bir ışıltı dolaştı, küçük kollarını boynuma dolayıp yanağımı öptü. Ardından güldü, kısık sesler çıkardı. Annesiyle konuştu. Nasıl konuştuğunu sadece görmek bile insanı hem tedirgin eden hem de büyüleyen bir şeydi. Nataşa neden sonra: «Kalmanızı rica ediyor.», dedi.

«Öyleyse kalabilir miyim?»

«Mişa öyle istiyor. Bizimle çay içip plak dinlemenizi... Onun odasında. Gitmeniz gerektiğini söyledim ama, yarım saatliğine diye rica etti.»

Sözünü hiç kesmeksizin devam etti: «Yanlış ve kötü bir şey yapıyoruz. Haksız, kötü bir şey, sonuçları da kötü olacak.»

«Teşekkür ederim», dedim küçük Mişa'ya. «Teşekkür ederim, Mişa, teşekkür ederim.»

7.

Şimdi çocuk odası da boydan boya renkli mobilyalarla dayanıp döşenmişti. Pencerenin önündeki masada kağıtlar, sürüyle boyalı kalem, bir de boya kutusu vardı. Benim boyalı kalemler! Benim, boya kutusu! Mişa hemen gösteriverdi bana. Pikap yün bir halının üzerinde duruyordu, yere oturup çaylarımızı yudumlarken, çocuğun istediği hüzünlü, özlemli rus müziği de plaklardan yükseliyordu. Nataşa, Mişa'nın bütün isteklerini yerine getiriyordu. Elinden gelip de onu sevindirebilecek hiç bir şeyi esirgemiyordu.

Biz öyle müzik dinleyip çaylarımızı içerken, Mişa da, Nataşa'nın yanına koyduğu eski moda süslü bir teneke kutudan aldığı şekerlemeleri yiyordu. Dışarda yavaş yavaş gece indi. Mişa ikimizin arasında oturuyor. Nataşa ile ben, çocuğun başı üzerinden birbirimize bakıp duruyorduk. Sonunda oda karardıkça karardı, ve bir an geldi, Nataşa'nın yüzünü ancak beyaz bir leke gibi görür oldum.

O garip iğne, daha önce iki defa nasıl etki yapmışsa, şimdi yine başlamıştı etkilemeye : beni bütün dertlerimden ve sorumluluk duygularımdan kurtarıyordu. Köstasch ile Wilson gibi Joan ile Shirley de arıyorlardı beni muhakkak. O küçük para babasının odasından deli gibi çıkmıştım sendeleyip yalpa vurarak... Aldırdığım yoktu, hepsine de boş veriyordum. Müzik. Güzelim müzik. Kadın sesleri, erkek sesleri : önce yavaş, üzgün ve hüzünlü, sonra yeniden neşeli, hızlı ve kendinden emin. Küçük Mişa sol elini pikabın yanına dayamıştı. Gözleri kapalı, kıpırdamaksızın oturuyor, çok güzel şeyler hissettiği, yüzünden okunuyordu. Elini cebine atan Nataşa, kibrit çıkardı. Kalkmak isteyince, elinden kibrit kutusunu aldım, çocuğun karyolasının başucundaki şamdana yaklaştım. Bütün evde sürüyle güzel şamdanlar vardı, yalnız Mişa'nın odasında üç tane. Önce ilk iki şamdanın, ardından üçüncünün de, mumlarını yaktım.

«Yapmayın!»

«Efendim?»

Çabucak yanıma gelip üçüncü alevi parmaklarıyla söndürdü. Utangaç gülümsedi.

«Eski bir batıl inanç : Üç mum yakılmamalı mı?»

«Aynı odada asla.»

«O neden?»

«Böyle yapılırsa, sevilen bir insan ölürmüş der memleketimin insanları. Saçma bir şey şüphesiz. Ama insan öyle eğitildi mi...»

Schauberg olsa şöyle derdi: Dünyanın bütün saçmalıkları eğitim yoluyla yüzyıllar boyunca sürüklenir durur! Schauberg! Şu sırada, onun cezaevinde olmasına bile aldırdığım yoktu. Mişa heyecanlı bir ses çıkardı. Dönüp baktık. İki şamdanın tatlı ışığında bağdaş kurup oturmuş, eli pikabın kenarında, yeniden gülümsedi. Şimdi bir kadının şarkısı başlamıştı.

«En sevdiği şarkı», dedi Nataşa. «Melodiyi duyamıyor ama, hangi şarkı olursa olsun hemen tanır. Ünlü bir şarkıdır bu. Şarkıyı söyleyen kadının adı Sulçenko.»

«Peki şarkının adı?»

«Kırmızı, ipekli şal.»

Mumların ışığı titriyor, plak dönüyor, kadın sesi şarkıyı okuyordu.

«Ne diyor şarkı?»

«Zevksiz kaçar şimdi.»

«Sanmam.»

«Bizim durumumuza göre zevksiz, demek istiyorum, gerçekdışı üstelik.»

«Durumumuzda her şey gerçekdışı zaten. Siz çevirin yine. Lütfen.»

Gözlüğünü mekanik bir hareketle düzeltti, konuşurken bana hiç bakmadı artık: «Çaresiz kalmış bir erkeğe bakan bir kadının öyküsü. Erkek ağır bir hastalık çekiyor, kadın olmasa tamamen çaresiz kalacak. Hekimler pek umutlu değil...»

Mumlar. Çocuk. Nataşa. Piyano ile keman. Şulçen-

ko adında bir kadının güzel sesi. Kırmızı, ipekli şal. Gerçekdışı. Bütün bunlar gerçekdışı.

«Kadın hasta erkeği seviyor. Erkek kadını sevmiyor. Kadın, erkeğin ancak iyileşinceye kadar yanında kalacağından emin...» Sonra, şarkıcı kadının sözlerini çevirmeye başladı kesik kesik: «... ve bir yıl geçince işte... bir mucize oldu birden... duygularım cevap buldu... Şaşa da sevdi beni...» Plak dönüyordu. Dışarda karanlık bastırmıştı. Mumların alevi titriyordu. «... çok şey hatırlatır bana bu kırmızı ipekli şal: bana ilk sevgilim dediğinde başımdaki şal buydu... utanarak saklamıştım yüzümü... ve o beni öperken... ah sevgilim, demişti, ne kadar da yakışıyor bu kırmızı ipekli şal bir bilsen.!.»

Küçük Mişa elini pikapa dayamış, dalgın dalgın yüzüme bakıyordu. Nataşa'nın gözleri mum ışığındaydı, sesi kulağıma, geçit vermeyen dipsiz bir uçurumdan geliyordu sanki.

«... aşkımızın mucizesi böyle gerçekleşti baharda... ve bu yılın sonbaharı bir başka mucize gerçekleşti... Şaşa sağlığına kavuştu... ve beklenen başa geldi sonunda... Şaşa benden ayrıldı... bir başka kente gitti... ve bir başka kadına... bir daha da dönmedi...»

Nataşa. Çocuk. Penceredeki gece.

«... geçmiş günün düşünü kurmuyorum» ben artık, geçmiş günün yasını da tutmuyorum... şu kiraz kırmızısı ipekli şal çok şey hatırlatır bana... çok şeyler... Şimdi düşünüyorum da, insanın en büyük aşkı bile en ağır hastalıktan daha baskın değildir... hem ölünür ondan, hem de sağlık bulunur... ama sonsuza dek sürmez işte, bir gün gelir son bulur... çünkü insan insanı, kendine gerektiği süreyle sever ancak... farkındayım artık ben bu gerçeğin... akıllandım ben artık... ama kalbim çepeçevçe karanlığa batmış gibi üzgündür... bağrıma bastığım da şu kırmızı, ipekli şal...»

Keman sesleriyle birlikte şarkı son buldu.

«Hoşça kalın», dedi Nataşa yüzünü duvardan çevirmeksizin.

Ona elimi bile uzatamadım, beni kucaklamak isteyen Mişa'nın önünde eğildim, sonra odadan çıktım.

Koridorda bir gürültü duydum. Mişa, ayaklarında yünlü çoraplar, arkamdan gelmişti. Elinde bir tabaka kağıt vardı, heyecanlı el işaretleriyle, en önemli şeyi az kalsın unutuyormuş, dedi: Bana vereceği armağanı!

Benim için yapmak istediği resmi getirmişti. Mavi denizdeki bir sürü geminin arasında kırmızı bir tekne gördüm. Teknede bir erkekle bir kadın, aralarında da küçük bir çocuk vardı. Çocuk, kadınla erkeğin ellerinden tutmuştu. Erkeğin önünde kara bir valiz, öbür elinde de bir bardak vardı. Erkek kadından çok daha büyük, bütün tekneden bile büyüktü.. Uzun, çok uzun bir yolculuğa çıkmış babasını böyle özlüyordu Mişa.

«Iğğ... ığğ...»

Mişa önce çocuğu, sonra da kendini gösterdi. Elinde bardak tutan adamı, sonra beni gösterdi. Kadını gösterip arkasına döndü. Nataşa'nın, çocuğun odasının kapısında durduğunu gördüm. Mişa eliyle annesini gösterdi. Yüzü çok ciddileşmişti.

«Gidin», dedi Nataşa. «Çabuk gidin. Bir daha da sakın, sakın gelmeyin.»

8.

Dairenin salonunda oturuyorlardı, ben içeri girince gözlerini bana diktiler. Modası geçmiş bir fotoğrafçı tarafından dizilmişler gibi, donup kalmış bir halleri vardı. Onları böyle görünce, sararmış Daguerreo tipleri aklıma geldi: Joan, altın yaldızlı beyaz bir sandalyede, ortada; Jerome solunda, elinin biri ceket yakasında, iri kıyım Kostasch da öbür tarafta. Beni bekliyorlardı demek: geniş kardinal kırmızısı ve yaldızlı çizgileriyle mat parıltılı ipekli duvar kağıtlarının önünde, kristal apliklerin, Hamburg'un kuşatılmasını, Gotthold Ephraim Les-

sing'i, Mareşal Bavout'yu gösteren eski oymaların önünde, soğuk bir şöminenin önünde, beni bekliyorlardı. Sakin sakin, ya da sakin olmak çabası içinde, bana bakıyorlardı.

Ben altıncı kata çıkıncaya kadar kapıcı geldiğimi çoktan haber vermiş olacaktı. Onlar sakin, ben soluk soluğaydım. Şu sırada bana gülünç gelmeyen şey yoktu. Şu iğne yok muydu, şu kahrolası kutsal iğne, onun işiydi bu. Ampuller yine arabanın bagajındaydı, Mişa'nın bana armağan ettiği resim de oradaydı.

«İyi akşamlar», dedim..

Sustular.

«Kendinize gelin biraz», dedim. «Şansınız yokmuş Jerome, ruh falan değilim, yaşıyorum.»

«Nerede... nerede...»

«Tahmin etmiştim zaten.»

«Neyi?» .

«Her ne olursa olsun bir viski içmek isteyeceğinizi.» Telefonu açıp bir şişe viskiyle, buz, su ve dört de bardak söyledim. Bir saat önce, öleceğimi, iflas ettiğimi, yitip gittiğimi, kirli insanların topundan daha kirli olduğumu, son bir balgam olduğumu düşünüyordum. Oysa şimdi kendimi bir Oscar Wilde, bir Rockefeller, bir Yarı Tanrı, bir Üstün İnsan görüyordum.

Şu iğne yok mu, şu iğne!

Artık korku bile duymuyordum.

Beni ne korkutacaktı ki?

Filmim mi?

Hapı yutmuş, yarıda kalmış. Ee, ne olacaktı yani?

Joan'mu?

Joan'mu? Cinayet masası memurları, kendisini görmüşlerdi. Shirley'nin gebe olduğunu biliyordu. Belki daha fazlasını da biliyordu. Her şeyi bilmiş olsa da, ne olacaktı yani?

Ah şu iğne yok mu, şu iğne!

«Senin için çok korktuk», dedi Joan.

Kostasch bağırdı: «Seni aramadığımız yer kalma-

dı. Kuzum Peter, aklın başında değil mi yoksa? Neden bize haber vermedin» Ufarak Jerome da aynı anda, aşağıdan alıp dalkavuklaşarak : «Sizden özür dilemek istiyorum», dedi, «aramızda kötü sözler geçti. Benden şüphe ettiniz, haksız yere şüpheli duruma soktunuz beni, kirli işlere karıştığımı öne sürdünüz. Ben de sinirlenince kendimi tutamadım, kırıcı sözler ettim. Yaşlı, hasta bir adamı hoşgörün. Her şeyi böyle tatlıya bağladığımız için mutluyum, bu, mutlu olmanın da üstünde bir şey.» ,

«Neyi tatlıya bağladık ki?»

Kostasch yüzüme şaşkın şaşkın bakıyordu. Cevap vereceğine yeniden sordu:

«Neden bize haber vermedin?»

«Neyi? Neyi? Neyi?»

«Karın mı söylemeliydi senin yerine?»

«Evet, neden?» diye bağırdı Jerome. «Sizi anlıyamıyorum, Peter!»

Gözlerim ondan ayrılıp Kostasch'a, Joan'a çevrildi. Joan gülümsemiyordu artık. Gözleri garip bir donukluk, garip bir cansızlıkla bakıyordu. Ayağa kalktı. «Gel», dedi bana. «Baylar kusurumuza bakmazlar.» Ardından yatak odasına, onun yatak odasına gittim. Bu gün üzerinde mavi bir giysiyle mavi ayakkabılar, yakasında pırlanta bir iğne, parmağında da pırlanta bir yüzük vardı. Koku olarak Tresor sürünmüştü, ayrıca pahalı sabun, pahalı krem kokuyordu. Aşırı sarı saçlarının her bir teli yerli yerindeydi. Bu sefer yüzü de boynu gibi soluktu. Şu son günlerde ne kadar duygusal ve değişken idiyse, şimdi de o derece soğukkanlı ve sakindi. İyi öyleyse, dedim içimden, her şeyin farkındasm demek. Ya da çok şeyin farkındasm. Gerisini de tahmin ediyorsun. Hesaplaşacağın saat geldi çattı artık. Saatin böyle mi çalmasını istiyordun? Jerome'la mı sözleştin? Ne olursa olsun, aldıran yok. Hazır iğne etkiliyken kısa keselim öyleyse. Ben de böyle sakin ve soğukkanlı oldukça, mesele yok.

«Eh öyleyse», dedim, «konuş lütfen. Dinliyorum.»

Önümde gidip geliyor, gidip geliyordu. Şöyle yirmiye kadar sayılabilecek bir süre sustu. Bana eziyet etmek, zaferinin tadına varmak istiyordu demek.

Hakkı da yok muydu buna sanki?

Gelgelelim ben dayanamadım artık.

«Her şeyi biliyorsun, değil mi?»

«Evet.»

«Gerçekten her şeyi mi?»

«Evet.»

«Önce şunu söyle bakayım: nereden biliyorsun?»

«Hanidir neredeydin sevgilim?»

«Nereden bildiğini şöyle diyorum!»

«Kostasch anlattı.»

Oturdum. Fenalaşıyordum.

«Kostasch mı?»

«Evet, Kostasch.»

«Ama nasıl olur... nasıl olur...» Kuvvetlice yutkundum, çünkü midem kalkmıştı. Olamazdı. Olamazdı böyle şey. Olamaz mıydı acaba?

Pekala olabilirdi, pekala, hem de nasıl.

Olduğu gibi görünmüyor, bana eziyet etmek istiyordu.

«Öyle deli gibi bakma yüzüme. Sen ortadan yokolunca herkes sinir kesildi. Kostasch, Jerome'u alıp buraya geldi. Jerome aşağıya telgraf çekmeye gidince Kostasch her şeyi anlattı bana.»

«Neyi?»

«Neden bağırıyorsun? Jerome'un size oyun oynamak istediğini. 150 bin dolar gerektiğini size. Şimdi sen söyle bakalım, o kadar zaman nerelerdeydin?»

Artık düşünemiyordum. Bir robot gibi cevap verdim.

«Dolaştım.»

«Nerede?»

«Ne bileyim nerede. Ötede beride işte.»

«Peki neden?»

«Joan! Şu 150 bin dolar yüzünden hapı yuttuk. Şu kahrolası sıçan, filmden dışarı fırlattı bizi! Ben de dayanamadım artık! Onun için çıkıp gittim. Anlıyamıyor musun?»

«Hayır»

«Neyi?»

«Anlıyamıyorum işte. Kostasch kendine düşeni veremiyorsa, onun yerine sen verir, 150 bin doları ödersin. O da sana kazancından bir hisse verir karşılığında. İşten bu kadar anlarım Allaha şükür.»

Birbirimize bakıp duruyorduk şimdi. Fare ile kedi gibi tıpkı. Kedi ile fare gibi. Bir blok ötede, yüz metre ötede, Nataşa vardı.

Nataşa.

Aydan daha uzaktaydı bir bakıma, ulaşılamayacak kadar uzaktaydı.

«Kos... Kostasch'a bunu mu söyledin?»

«Ona da Jerome faresine de.»

«Tam söylediğin ne?»

«Senin milyoner olduğunu söyledim. Servetimin yarısının sana ait olduğunu. Canın isterse çıkarıp 300 bin, 500 bin ya da bir milyonu masanın üzerine atabileceğini!» Yüksek sesle güldü. «Suratları ne oldu bir görmeliydin sevgilim, suratlarını bir görmeliydin.»

«Joan...»

«Söyle, canım. Anlıyorum. Jerome'un bu aşağılık hilesine müthiş canın sıkılmıştır elbette.»

Hiç bir şey anladığı yoktu, hiç bir şeyin farkında değildi.

Bir kadın, kızıyla ilgili bir konuda asla böyle sakin olamaz, böyle yalan söyleyemezdi. Hayır, bir kadın asla rol yapamazdı böyle!

«Bu para senin... ben elimi bile sürmem...»

«Küçük Joan'unu üzme böyle, olmaz mı? Hem her şey olup bitti artık.»

«Olup bitti mi?»

«Çoktan. Kuzenime telefon ettim.»

«Ku— kuzenine mi?»

«Hani konsoloslukta görevli ya, ona işte...»

«Ona... ona ne oluyor?»

«Üstünü değişsen iyi olur. Akşam yemeğinden sonra ona davetliyiz.»

«Kuzenine mi?»

«Sevgilim, sarhoş musun yoksa? Deminden beri söylüyorum ya.»

Hayır. Hayır. Hayır. Hayır.

Bu olamazdı. Hiç bir kadın rol yapamazdı böyle. Dünyadaki bütün kadınlardan bir teki bile. Hiç bir şeyden haberi yoktu. Hiç bir şeyden haberi yok muydu? Peki cinayet masası memurları? Gregory'nin telefonu? Bildiği bir şey vardı muhakkak. Bu işi nerelere vardıracaktı acaba böyle? Bizi nerelere kadar sürüklemek niyetindeydi?

«Kuzenine kimler davetli?».

«İkimiz, bir de Kostasch ile Wilson. İyi değil misin? Zavallı sevgilim.»

Salonun kapısını açtı. «Mister Kostasch, viski orada mı acaba? Orada mı? Bizim Peter için şöyle esaslı bir içki hazırlayın lütfen.»

Bitişikten canavarın soluk soluğa sesi geldi : «Derhal, Mrs. Jordan. Hayatının en esaslı viskini içecek!»

«Gereği de var sanırım», dedi Joan çok hafif bir sesle. Şu sırada kapının kenarına yaslanmıştı. Saniyenin içinde gülümsemesi yokolmuş, gözleri o ölü martının, o filin gözleri gibi soğuklaşmış, bakışı sertleşmişti. Beni, hiç acımaksızın, bağışlamaksızın ve nefretle süzüyordu bu gözler. Yalancı, hayırsız, serseri diye dile geliyorlardı sanki. Her şeyin farkında, diye düşündüm ter içinde kalıp. Bana böyle işkence etmek için 150 bini göze aldı. Milyoner bir kadın için 150 bin doların sözü mü olur, hem de böyle bir Çin işkencesine karşılık. Bir saniye sonra Joan'un kestane gözlerinde yine sevgiden, dümdüz, pürüzsüz yüzünde de yine şefkatten başka bir şey görünmez oldu. Viskimi verdi. Bir de öptü beni.

«Şerefe sevgilim.»

Delirmek işten değildi.

«Kuzenimden bizi bu gün davet etmesini rica ettim. Durum sıkışık, yarın sabah yine sette olman gerekir diye düşündüm.»

«Ama anlıyamıyorum—»

«Formaliteden başka bir şey değil. Bütün hesaplarımı tasarruf edebilirsin. Ama bankalarda henüz senin imza numunelerin yok, anlıyor musun sevgilim? Her şeyi de nasıl düşünüyorum değil mi? Normal yoldan yürüyüp de noter falan dersek uzar da uzar. Onun için bu akşam pasaportumla benim çek defterimi — senin çek defterini demek istiyorum, yanına alırsın, kuzenim çek defterindeki imzanın senin imzan olduğunu onaylar, olur biter.

«Hangi çek?»

«Aman yarabbi, sen de gerçekten şaşkınsın galiba şekerim! Yazacağın 150 bin dolarlık çek», dedi Joan. «Çeki First National'a havale ederiz. Şu domuz yavrusu Jerome'u çatlatalım da görsün. Nasıl bozuldu görmedin mi? Yarın sabah erkenden çekiyle birlikte Mister Iversen'ciğine yollansın.» Öne doğru eğildi. «Nasıl ama, çok iyi yapmamış mıyım?»

«Öyle», dedim.

«Böyle çok param olması ne şans değil mi?»

«Evet.»

«Konsoloslukta da bir kuzenim olması?»

«Evet.»

«Ve tam yardım istediğin sırada sana yardım edebilmem?»

«Evet.»

«Ben de böyle istiyordum zaten. Bu gün benim için ne güzel bir gün, bir bilsen. Ne yazık ki Shirley bizimle birlikte gelemiyor.»

«Neden... neden gelemiyor?»

«Yine çıktı da ondan. Bir saat önce. Randevusu olduğunu söyledi. Ne tatlı, değil mi?»

Bardağı sonuna kadar içip boşalttım.

Joan öçmü alıyordu yoksa böyle?

Bu işi nerelere kadar vardırabileceğini mi görmek istiyordu?

«Aman yarabbi, bir düşünsene Peter : bizim küçük Shirley ilk aşkını tadıyor. Bakalım önce hangimize açılacak? Kimi sevdiğini hangimize itiraf edecek bakalım?»

9.

O akşam Shirley'i görmedim artık.

Joan, Kostasch ve Jerome'la birlikte ABD Konsolosluğunun yüksek memuruna gittim. Klankenese'deki villası, Elbe kıyılarına inen büyük bir parkın içindeydi. Pencerelerinden bakıldı mı, aşağılarda nehir ve gemilerin kırmızı, beyaz, yeşil, mavi ışıkları görülüyordu. Gemiler hiç aralıksız ya Elbe'den yukarı çıkıyor, ya da aşağıya, denize iniyorlardı.

Joan'un kuzeni hoş bir adamdı. Konsolosluktan getirdiği başka bir memur da çekin üzerindeki imzamın onaylanmasında tanıklık edecekti. İmzamı çok yavaş yavaş atabildim ancak, parmaklarım müthiş titriyordu da ondan. Çok kısa kesilen hukuki belgeye mühür basıldı, ondan sonra, ufarak Wilson (uğradığı şoktan henüz kurtulamamıştı) yazılı bir açıklama yaptı, bu 22 Kasım 1959 günü, Peter Jordan hesabına Los Angeles'teki First National Bank'a havale edilen 150 bin dolarlık (yazıyla yüz elli bin dolar) ve 341.874 A sayılı çeki, en kısa zamanda söz konusu film şirketinden Mister Iversen'e (şirketin adını söylemek istemiyorum, aslında Iversen adı da bundan ötürü takma bir ad) vermek üzere teslim aldığını bildirdi. Belgelere sürüyle mühür basıldı, imzalar atıldı, çünkü Kostasch da kendi hissesine düşen parayı benim ödediğimi açıklamak zorundaydı. Filmden kazanacağımız paranın bölünmesi konusunda ortaklık anlaşmamızda gerekli değişikliklerin yapılacağını kabul etti.

İşi bitirdikten sonra salonda oturup viskilerimizi iç-

tik, gemileri gözden geçirdik, Joan'un kuzeni, tiyatro galalarıyla, uluslararası sorunlardan, Hamburg Amerikan kolonisindeki boşanmalardan söz açtı. Kendisi bekardı.

Geceyarısına doğru villadan ayrılıp kente döndük. Wilson ile Kostasch, Carlton'da indiler. Elimi sıkarken, bizim canavarın gözleri yaşardı.

«Bunu yaşadığım süre unutmayacağım, Peter. Filmi kurtardın.»

«Evet, evet», dedim.

Jerome Wilson, Joan'un elini öptü, benim elimi de sıkmak istedi ama, elimi vermedim.

«Bana hala kızgınsınız.»

«Yok canım», dedim, «ille de elinizi sıkmam gerekmez ya.».

«Peter, yemin ederim ki—»

«Evet, evet», dedim. «İyi yolculuklar dilerim. George'a da selam söyleyin.»

Bücürün dudakları kıpırdadı, bir şey söylemek istedi. Eski boksör, omuzuna şaplağı indirdiği gibi durumu kurtarmaya çalıştı : «Ama artık yetti ha! Ağzımıza sıçacaktınız ama beceremediniz işte! Altına bir çizgi çekelim! Yorgun musunuz, Jerome?»

«Hayır, hiç de yorgun değilim. Neden sordunuz?»

«Hadi Reeperbahn'a gidelim öyleyse.» (*)

«Reeperbahn'a mı?» Jerome'un gözleri, eskisi gibi, hırsla parıldadı.

«Evet, Sankt Pauliye. Sabah erkenden dizlerinizin bağı çözülsün şöyle!» diye bağırdı Kostasch. Ben yola devam ederken, ikisi de gülüp el salladılar. Dikiz aynasında Kostasch'ın, bücürün koluna girdiğini gördüm. Birkaç gün sonra yine bu konuya döndüğümüzde Kostasch omuz silkip : «Evet efendim», dedi, «ona istediğini temin ettim — hem de fazlasıyla. Orospular yarı sarhoş bindirdiler uçağa herifi. Bende karakter mi yok?

(*) Hamburg'un eğlence kesimi.

Öyle olsun! Ya ne sandındı? Günümüz Alman yapımcısı ne durumda, haberin var mı? Eskiden yapımcıya kredi açan bankalar, çevrilen film son köy sinemasında oynatılıncaya kadar bekler, parayı ondan sonra isterlerdi. Geçen yıl tam üç yüz sinema kapandı bizde. Seyirci sayısı üçte bir oranında düştü. Bu gün yapımcı bankadan para istedi mi, ne garanti gösterirse göstersin, hava alıyor. Banka ne diyor biliyor musun? Paramı dokuz ay sonra kasama yatırmayı taahhüt et, kredi açayım, diyor. Böyle bir taahhüt altına girmek için deli olmak gerekir. Onun içindir ki bu gün Almanya'da, özel para sahibi, özel kişilerle yapıma girişiyoruz. Bunun için de özellikle yabancıları, Wilson gibi adamları, öngörüyoruz. Karakter sahibi olup bücür Jerome'la geneleve gitmemeli miydim? En büyük isteği de olsa, onu orospulara götürmemeli miydim? Kardeşinin de, onun da ne domuz olduklarını ben de biliyorum elbette. Bizim şu sanayi kolu çok da mı kibar iştir diyeceksin? Bir şey söyleyeyim mi sana : yapıma devam edebilmek için hoş tutmayacağım para babası yoktur. Sen sanatçısın. Bunu anlayamazsın. Karakter sahibisin üstelik!»

«Saçma.»

«Saçma falan değil. Karının parasını kabul etmek zorunda kaldın diye nasıl kıvrandın gördüm. Dört bir yanı dolaştın durdun kentte saatlerce. Ben olsam hemen alırdım parayı. Ya ne olacaktı! Aramızdaki ayrıcalık da bu zaten. Sende kendine saygı var, bende yok. Sen vicdanlısın, ben değilim...»

10.

Bu, daha önce de söylendiği gibi, bir kaç gün sonraydı. Jerome Wilson'dan ayrıldığımız akşam, Joan ile birlikte ve hiç konuşmaksızın otele döndük. Ne o bir şey söyledi, ne de ben. Görevlilerden biri arabayı garaja sok-

tu. Joan salonda: «Sen», dedi, «herhalde merdiven tırmanacaksın yine, değil mi?»

Joan asansöre bindi, ben de altı kat merdiven tırmandım. Dairenin salonuna ayak bastığımda kimsecikler yoktu.

«Joan?»

«Banyodayım.»

Bunun üzerine ben de yatak odama gidip soyundum, banyoma girdim. O akşam çok az içtiğim için banyoda bir süre kaldım. Kara valiz banyoda saklıydı. Banyo küvetinin kenarına oturup içtim, zamanla ilişkili bir kavram kalmadı kafamda. Neden sonra yine ağzımı çalkalayıp, valizi sakladıktan sonra yatak odama döndüğümde, banyoda yarım saat kadar kalmışımdır diye düşünüyordum. Pijamam karyolanın üzerinde, hazırdı. Yatak odam karanlıktı.

Düşündüm : Işığı açık bırakmıştın ya! Ama şu anda enikonu sarhoş olduğum için hemen ardından da şöyle düşündüm : Yoksa söndürmüş müydün ışığı?

«Yakma.» İrkildim.

«Işığı yakma sevgilim», dedi Joan.

Yatağımdaydı. Salonun hafif aralık kapısından içeri dar bir ışık şeridi sızıyordu. Joan yorganı açtı. O da çıplaktı.
Kollarını açtı.

«Seni özledim, Peter...»

Karyolanın kenarına oturdum.

«Bana şefkat göster, sevgilim. Eskiden ne şefkatliydin, uzun zamandır sık sık düşünü kuruyorum bunun.»

Beni kendine doğru çekti.

«Öp beni.»

Öptüm onu.

«Hepsini yap... bütün o tatlı şeyleri... gel... seni böylesine seven Joan'una gel.»

11.

Ertesi sabah saat altıda kalkmak zorundaydım.

Ben banyoya geçtiğimde Joan uyanmamıştı. Büyük aynanın önünde korkunç bir şeyle karşılaştım. Günlerdir ayak ve bacaklarımı kaplamış olan kızarıklık yayılmıştı — hem de bir gece içinde.

Koyu kırmızı sivilceler artık karında, koltuk altlarında göğüste de görülüyordu. Bazı yerler pul pul olmuştu.

Sırtımı göreyim diye döndüm. Orada da başlamıştı ciltteki rahatsızlık. Sivilceler küçük, sert taneler halindeydi. Islak değildiler ama, çok çirkin görünüyorlardı. Annemin bir sözünü hatırladım: «İnsanın kirliliği önce içerde başlar, sonra dışarı vurur.» Bunu söyleyerek beni, çocuğunu yıkanmaya alıştırmak isterdi. «Yıkanıp paklanmadan öyle kir pas içinde dolaşıp durursan, kafanın içindekiler de, ruhun da kirli demektir. Ya bir de büyüyünce ne olacak böyle?» Eh işte, dediği çıkmıştı! Kafamın içindekiler, yaptıklarım, yaşadığım hayat, zavallı annemin felsefesine göre cildimde cüzzam ve veba çıbanları çıkarmama yetip de artmalıydı bile. Ruhum çoktan çürümüştü. Şimdi de sıra vücudumun çürümesine gelmişti demek...

Saçma!

Hepsi saçma. Yeter artık.

Valizi saklı olduğu yerden çıkarıp bir yudum içtim, sonra kendimi büyük aynada iyice bir gözden geçirdim. Filmde yüzecek ya da soyunacak değildim. Yalnız, çelik fabrikasında geçen dış sahnelerde, belimden yukarısı çıplak, çalışacaktım. Göğsümdeki, sırtımdaki sivilceler daha kötüleşmezse, makyajla kapatılabilirdi. Ama ya boynuma kadar yayılır da yüzümü kaplarlarsa...

O zaman yapım şefliği en iyi cild uzmanını harekete geçirirdi. Peki beni muayene eden hekim nasıl bir sonuca varırdı? Bir yudum daha içtim hemen. Bunu hiç düşünmemeliyim bile.

Düşünmemeli miyim?

Ama düşünmek zorundaydım.

Kızarıklık yayıldıkça yayılıyordu, bu kesindi. Ben o dev, görünmez dev gibi örümceğin ağına dolandıkça, gün be gün, saat be saat, daha da dolandıkça, cildimdeki hastalık da yayıldıkça yayılıyordu. Bir şey yapmalıydım. Bir teşebbüse geçmeliyim. Ama nasıl? Ne gibi?

Salonda giyinmek üzere yatak odasından geçtiğim sırada Joan uykuda gülümsedi, Yan yatmıştı, şöyle konuştuğunu duydum :

«Komik... müthiş... komik...»

Benden başka bir de Air France uçağı görevlilerinin oturduğu kahvaltı salonunda kahvemi içtim. Sanırım daha önce de söylediğim gibi, Shirley artık otobüsle erkenden stüdyoya gidiyordu. Aslında bu kadar erken işi olamazdı.

Boş salonda temizlikçi kadınlar çalışıyordu.

«Lütfen arabamı», dedim soluk yüzlü gece görevlisine.

«Şey, Mister Jordan, garajdan da biraz önce telefon ettiler arabanız için...»

«Bir şey mi olmuş?»

Arabam çalınmış mıydı yoksa? Yeşil sandık bagajdaydı...

«Bujilerde bir bozukluk var, dedi makinist. Sizinle birlikte stüdyoya kadar gelip ardından arabayı servise sokabilir mi diye sordu. Araba akşama hazır olurmuş.»

«Olur, elbette. Çok iyi eder. Gelsin, gelsin.»

Görevli, garaja telefon etti. Oldukça yaşlı bir adamdı, adı da Hoffdu. Shirley'e göz kulak olmasını tenbih ettiğim kimselerdendi.

«Makinist arabayı hemen getiriyor.»

«Teşekkür ederim.» Yüzüne baktım. «Başka bir haber var mı?»

Başını önüne eğdi. «Küçükhanım dün akşam on bire beş kala geldi, Mister Jordan. Saat onda göreve başlamıştım.»

«Yalnız başına mı geldi?»

«Kapıya bir erkek getirdi.»

«Nasıl bir adam?»

«Dışarda kaldığı için iyi göremedim. Aynalar parlıyor da. Kara bir palto vardı sırtında. İnce, uzun bir adam.»

«Genç mi, yaşlı mı?»

«Onu anlayamadım. Sırtı bana dönüktü.»

«Konuştular mı hiç?»

«Çok kısa.»

«Nasıl konuştular?»

Bocaladı: «Nasıl mı... şey işte... dostça diyebilirim. Çok iyi dostmuşlar gibi.»

«Ya.»

«Hayır, öyle değil. İki iyi arkadaşmışlar gibi. Çok da çabuk geçti konuşma zaten. Adamın elini sıktıktan sonra hemen içeri girdi küçükhanım. Ne yazık ki yerimden ayrılamadım. Biri boyuna lafa tuttu beni de ondan.»

«Ama onu kapıya bir erkeğin getirdiğini gördünüz değil mi?»

«Evet, Mister Jordan.»

«Anahtarını alırken ne haldeydi?»

«Çok ciddi ve dalgındı.» Bay Hoff bana yakınlık göstererek devam etti:

«O kadar ciddiye almayın canım. Kızım aynı yaşlardayken biz de az sinirlenmedik. Şimdiki kızlar bir başka oluyor elbette. Daha atak, daha bir düşüncesiz. Ama Miss Shirley öyle değil, Mister Jordan, Miss Shirley öyle değil! Çok değerli bir genç, kendini ziyan etmez. Ondan hiç kuşkunuz olmasın.»

«Eksik olmayın.»

«Biz kapıcılar insandan anlarız. Miss Shirley yanlış ya da haksız adım atmaz.» Telefon çaldı. Hoff açtı telefonu. «Peki, olur. Makinist arabanızı getirmiş.»

«Teşekkür ederim, bay Hoff.» Önce elimi uzattım ona, sonra da bahşişini, salondan çıktım.

Kara Mercedes, yıkanıp paklanmış ve pırıl pırıl, otelin önündeydi. Sarı üniformalı bir adam, kapıyı açmış, bekliyordu. Başında kara bir bere vardı. Konuklarını çiftliğe buyur eden bir lordun gülümsemesiyle hafifçe eğilip selam verdi:

«Günaydın, sevgili Mister Jordan», dedi. Doktor Schauberg.

12.

«Nasıldı benim gag?, esaslı değil mi?» Arabayı Schauberg sürüyor, ben yanında oturuyordum. Silecekler hızlı hızlı gidip geliyordu. Yağmur arabanın damında bir takırtıdır koparıyordu. «Senaryo yazarı olmalıydım aslında. Alman filmleri daha bir yenir yutulurdu belki o zaman.»

«Schauberg!»

«Daha bir, dedim.»

«Buraya nasıl geldiniz? Ne zaman bıraktılar sizi?»

«Cumartesi mi? Peki bana neden haber vermediniz hemen?»

«Budala değilim de ondan, Mister Jordan. Gerçi kefaletle —çok çok teşekkür etmeyi de ihmal etmeyeyim— serbest bırakıldım ama, polisin beni eskisinden daha sıkı kontrol edeceğini unutmamalısınız. Daha cumartesi gününden başladı o iş. Attığım her adımın, yaptığım her telefon konuşmasının önceden düşünülmesi gerekiyordu. Serbest kalır kalmaz sizinle buluşsam, polis ne düşünürdü dersiniz? Ben sustum, ona gelince, o kendinden son derece memnun güldü. «Hayır, hayır, uzun bir süre morfinsiz kaldım ama, beynim henüz, adımlarımı önce Bayan Misere'nin evine ve Kaethe'ye attıracak kadar çalışıyordu. Polis bunu dokunaklı bir şükran ve sevgi numunesi olarak kabul etmemiş midir?»

«Kaethe'de ne yaptınız?»

«Önce kendime bir iğne yaptım. Sonra da Mister Jordan!»

«Bırakın gevezeliği şimdi. Bu otele nasıl geldiniz, onu öğrenmek istiyorum.»

Yüzü ciddileşti.

«Bakın, en zeki adamın bile budalalık ettiği olur. Sizin yüzünüzden şaşırıp kalınca, sinirlerim bozuldu, o kahrolası öksürük şurubunu çaldım. Yemin ederim ki böyle bir şey tekrarlanmıyacak, asla!» Beni tepeden tırnağa süzdü. «Film çevrilecek değil mi?»

«Evet.»

«Hücre arkadaşım Ferdinand Puschke adında gençten bir adamdı, tam bir film budalası. Herşeyden haberi var. Bütün sinema dergilerini okuyor. *Come Back'ten* resimler gösterdi bana. Unutmayayım, imzalı bir resminizi gönderirseniz çok iyi olur.»

« Schauberg, rica ederim!»

«Şunu bilin ki çok şey borçlusunuz ona. Daha haberiniz yok da ondan... Serbest kalır kalmaz, polisin beni göz hapsine alacağını daha hücredeyken tahmin etmiştim. Peki bu durumda sizi nasıl tedavi edebilirdim? Cevap : Fazla göze batmaksızın devamlı yakınınızda olmamın çaresi? Eh işte, bu sorunla ilgili olarak, Bay Puschke bize paha biçilmez bir yardımda bulundu. Bay Puschke de makinist. Demek istediğim, gerçek bir makinist. Delikten çıkar çıkmaz —altı ay kadar yatması gerekiyor —evlenmek niyetinde. Büyük, dokunaklı bir aşk hikayesi.»

«Beni ilgilendirmez.»

«Ama sorunla ilgili. Bu bizim Puschke delikanlı, bir otelin garajında çalışırmış. Pazar günü gelip çattı mı, hafta sonu tatili için Hamburg'dan ayrılmış olan herhangi bir otel müşterisinin arabasına atlar, canikosuyla araba sevdasına çıkarmış. Duyduğuma göre çoğu otel garajlarında uygulanan bir metod.»

«Schauberg, artık kısa kesmeyecek misiniz kuzum?»

«Bırakın konuşayım. Delikanlı Puschke'nin dostu manken— bana gösterdiği resimlerine bakılırsa hayli de güzel bir sarışın — kızla gezerken arabayı hızlıca sürmüş,

hafif sarhoşmuş galiba. Güzelim Thunderbird bir tarafa çarptığı gibi hurda değerine düşmüş. Delikanlı Puschke'ye bir şey olmamış. Genç bayan öndeki camdan dışarı fırlamış. Çene kemiğinin yarısı kopup gitmiş, burun üç yerden kırık, öbür kırıklar da caba.

«Korkunç!»

«Genç Puschke, önce genç dostu ölecek diye ummuş. Ama operatörler ne yapıp edip kızı yaşatmışlar. Artık pek güzel bir kadın olamıyacak elbette. Öyle çenenin yarısı...»

«Feci.»

«Feci de laf mı? Ardından zararın tazmini dileği gelmiş! Sigorta bay Puschke'nin canına okudu okuyacak sizin anlayacağınız. Küçüğe ödenecek paranın haddi hesabı yok, ödeyecek olsa.»

«Ödeyecek olsa mı?»

«Delikanlı tutmuş delikten müjdeyi yollamış hastanede yatan kıza, serbest kalır kalmaz seninle evleniyorum, demiş. Hem de hemen! Elbette o işin de kendine göre masrafı var ama, hiç olmazsa dayanılmaz gibi değil. Küçük, delikanlıya sırılsıklam sevdalı! Sevinçten yarım çeneyle hayli gözyaşı dökmüştür garanti. Sevinçten kabına sığamıyor. Delikanlıya söz vermiş gözüm yükseklerde olmayacak diye. Puschke fazla kazanamıyor henüz. Nasılmış hikaye, dokunaklı değil miymiş?»

Artık kent kenarlarına ulaşmıştık. Yağmur giderek hızlanıyordu. Schauberg oynadığı rolün tadına doyamıyordu.

«Puschke beni sizin otelin garaj sorumlusuna salık verdi. Baylar karşılıklı borçluluk duygusu içindeler elbette — uzun sözün kısası. Arabalardan az buz anlarım. Garaj sorumlusu fazla şey sormadı. Üstelik otelin çatı katında küçük bir oda da verdiler. Ne dersiniz bu işe? Gece, gündüz hizmetinizde bendeniz..» Güldü. «Mükemmel bir çözüm, değil mi? Polis de rahatlamış oluyor böylece. İşimin ne olduğu, yerim yurdum belli. Çocuğu almak da artık çocuk oyuncağı sayılabilir.»

«Çocuğu», diye söze başladım.

«... üvey kızınızın odasında alırız», dedi Schauberg. «Rica ederim, daha rahat yolu var mı onun için yani? Getireceğim arkadaş narkozu yapar. Zaman zaman ben de kontrol ederim daha sonra.»

«Ne zaman... ne zaman olur?»

«Stüdyoya gelince beni tanıştırın. Bir muayene edeyim. Kürtaj sırasında annesi bayanın pek yakınlarda olmaması elverişli olur şüphesiz.»

«Ayın 29 unda, yani Pazar günü dış sahneler için Essen'e gideceğim. Karımı da götürürüm.»

«Öyleyse Pazar'a.» Gülümsedi. «Ha, sizi kutlamayı da unutmayayım azizim.»

«O neden?»

«Üvey kızınızdan ötürü. Daha esaslısını görmemiştim şimdiye dek, büyülüyor adamı, büyülüyor.»

«Susunuz.»

«Ciddi söylüyorum. Kıskandım doğrusu.»

«Ağzınızı derhal — ne zaman gördünüz onu?»

«Dün gece. Otelin önünde. Tam bir araba götürüyordum, çıkageldi.»

«Kiminle?»

«Onu bilemem. Kara paltolu bir adam. İnce ve uzun oldukça.»

«Arabayla mı geldiler?»

«Hayır, yürüyerek. Kız kim diye sordum kapıcıya. Şöyle kısaca görüştüler, adam hemen ayrıldı. Hadi hadi, surat asmayın öyle. Shirley sizi aldatıyor sanmam. Kıskandırmak istiyor sizi belki de. Kadınlar gariptir.»

13.

Makyaj odasına gitmeden önce, Schauberg'le giyinme odama kapanıp perdeleri örttüm. Gerekli ilaçları yeşil sandıktan almıştı. Yeşil noktalı sarı kutudan bir ampulün eksildiğini hemen anlayıverdi. Kriz geçirdiğimi söyledim.

«Ne zaman?»

«Dün öğleden sonra.»

«İğneyi kim yaptı?»

«Bir hekim.»

«Nasıl bir hekim?»

«Onu söylemem.»

«Öyleyse tedaviden vazgeçerim.»

«Öyleyse tedaviden vazgeçin.» Bana o sabah öylesine itici geliyordu ki, bu gücü göstermenin gerekli olduğuna inanıyordum.

«Çekin gidin hadi. Sizi görmek istemiyorum artık!»

Suratı gri bir renge büründü. Onun sinirlerinin de artık dayanacak gibi olmadığını görüyordum. «Bana para gerek, siz de biliyorsunuz. Ama size daha önce de söylemiştim. Çeker giderim demiştim şayet başka bir hekim »

«Çekip gidin öyleyse! Hadi, yallah!» Bir gidecek olsa gerçekten, ne yapardım? Ama adamı yola getirmem şarttı, tepeme çıkacaktı yoksa.

Mırıldandı: «Benim riziko büyüdükçe büyüyor.»

«Benimki de. 30 bin mark kefalet ödedim.»

«Peki bu hekim susacak mı bakalım?»

«Evet.»

Birden, kafasına dank etmiş gibi bağırdı: «Bu hekim, kadın olsa gerek.»

«Hayır.»

«Elbette kadın,» dedi, «sizi de seviyor muhakkak.»

«Hayır.»

«Pekala öyle. Neden böyle rahatsınız şimdi anladım. Aşk denen ilahi kudret. Eh öyleyse, susacağı garanti demektir. Kuzum Mister Jordan; söyler misiniz?»

«Hele siz bana şu cildimdeki dertten nasıl kurtulacağımı söyleyin de azizim Schauberg.» Divanın üzerinde çıplak yatıyordum, konuşurken iğnelerimi yapmıştı.

«Çok önemli bir şey değil. Çok iğne yaptık da ondan ileri geliyor. Bir şey veririm olur biter.»

«Neden olduğunun ben de farkındayım. Göğsümde de var. Bir de yüzüme yayıldı mı film işi tamam demektir.»

«Vücuda sürmek için bir pudra vereceğim. Yüzünüze bulaşmasın diye de oreomisin merhemi. Piyasadaki ilaçların en iyisi. Yatmadan önce yüzünüze kalınca sürer, başınıza bir havlu sararsınız. Sarı olduğu için saçınızı, yastığınızı kirletir. Yalnız yatıyorsunuz değil mi?»

Merhemle havlu sayesinde öyle olacak, diye düşündüm. Cildi merhemli bir erkek, yüzü sargılı bir erkek. Gülünç bir erkek. Her şeye şükretmeliydi insan.

«Azizim Mister Jordan, durumunuzun biraz daha kötüye gittiğini sizden saklamıyacağım.»

«Biraz daha mı?»

«Enikonu. Çalışma sizi çok zorluyor. Epey heyecan da geçirdiniz.»

«Yeteri kadar.»

«Doğrusu öyle. Film işi daha ne kadar sürecek?»

«27 gün.»

«Hm.»

«Hm ne demek?»

«Yeni bir ilaç kullanmam gerekiyor.»

«Nasıl ilaç yani?»

«Daha kuvvetlisini. Belki biraz arsen...» Schauberg'in perişan bir hali vardı. Kendini toparlayamadığına göre durumum pek de berbattı. Yine parasını düşünüyordu garanti. Birden neşeli bir yüzle sırıttı. «Merak edilecek bir şey yok. Hem otelde kaldığıma göre sizi daha kolay tedavi ederim.»

Oparlörden ses geldi: «Mister Jordan, makyaj odasından bekliyorlar.»

«Gitmem gerekiyor», dedim. «Kızım saat ona doğru gelir.»

«Bekliyorum.»

«İyi öyleyse.»

«Para isterim.»

Cüzdanımdaki her biri 8 bin marklık iki çeki verdim.

«Ama bir hafta bulunamadım...»

«İlaçla öğüt verdiniz ya kendi kendimi tedavi edeyim diye...»

«Çok cömertsiniz.» Onu tanıyalı, ilk defa kızardığını gördüm. «Gerçekten büyük cömertlik, teşekkür ederim.»

«Bir şey değil. Çekleri bankaya verirken arkalarına takma bir ad yazın.»

«Hay hay.»

«Schauberg?»

«Evet, Mister Jordan.»

«Pazar günü Hamburg'dan ayrılıyorum...»

«Üvey kızınızı tedavi ettikten sonra her an, şoförünüz olarak gelebilirim, merak etmeyin.»

«Onu demek istemedim. Shirley Hamburg'da yalnız kalacak. Belki...» Utandığım için duraladım. «Belki şu adamla buluşur ben gidince. Yahut adam ona gelir bakarsınız.»

«Anlıyorum.»

«Kim olduğunu öğrenmek istiyorum. Bulmama yardım eder misiniz?»

«Şüphesiz. Çok dostum var. Bir kaçından bana yardım etmelerini isterim. Bayın çenesini de güzelce bir okşıyalım mı?»

«Saçının bir teline dokunulmasın. Göz hapsinde olduklarını ikisi de bilmemeli. O herif in kim olduğunu öğreneyim, yeter.»

«Sizi memnun ederiz. Ha, aklıma bir şey geldi. İlaç sandığında bir kağıt var, çocukça resimler çizilmiş, üzerine. Onu siz mi koydunuz sandığa?»

Mişa'nın çizdiği resim.

Kendimi tutamayıp bağırdım : «Bırakın dursun durduğu yerde! Dokunma sakın.»

Onu tanıyalı, acıma nedir bilmeyen gözlerinin ilk defadır ki acıyarak baktığını görüyordum. İçini çekti.

«Neden içinizi çektiniz?»

«Size acıyorum da ondan, Mister Jordan», dedi enjeksiyonla steteskopu montör gömleğinin cebine koyarken. «Pek zavallısınız.»

14.

23 Kasım sabahıydı.

Saat 10 da Shirley'i Schauberg'e tanıştırdım. Ben kamera önündeyken, Schauberg Shirley'i boş bir montaj odasında muayene etti. Öğle paydosunda Shirley giyinme odama geldi. Muayenenin çok kısa sürdüğünü söyledi. «Onun için çocuk oyuncağıymış. Arabanla gitti. Yüzüme neden öyle bakıyorsun?»

«Bana söyleyeceğin bir şey yok mu?»

Gözlerimin içine bakıp başını salladı. Öyle solgun, öyle ciddi, öyle de güzeldi ki, kalbimin daraldığını hissettim.

«Gerçekten yok mu?»

«Hayır. Ya senin?»

«Efendim?»

«Senin bana söyleyeceğin bir şey yok mu peki?»

«Hayır. Var, evet!» Gregory'nin telefon ettiğini söyledim. «Sanırım Joan her şeyin farkında,» diyerek sözü bitirdim.

«Öyle olsaydı benimle konuşurdu, hiç olmazsa benimle.»

«Tuzak kurdu bize... bekliyor... biz onunla konuşalım istiyor...»

«Yaptığımızı ona da söyleyeceğimiz gün gelecek.»

«Ama şeyi de söyleyecek değiliz ya, senin benden çocuk »

Çabucak kesti sözümü: «Benim haç sen de mi hala?»

«Shirley!»

«Sen de mi?»

«Elbette.»

«Göster bakayım.»

Shirley'nin bana Los Angeles Hava Limanında verdiği küçük altın haçı cebimden çıkardım.

«Bir günlüğüne alabilir miyim?»

«Hayır.»

«Lütfen! Yine geri vereceğim.»

«Sen bilirsin.» Birden bire yeni bir kriz korkusuna kapıldım. Kendimi müthiş halsiz hissediyordum, başım da dönüyordu. Bu kadar ağır yüke dayanamazdım artık. İki kadın beraber miydiler yoksa? Her biri kendi usulünce mi aldatıyordu beni? Herkesi, herkesi aldatan ben, başkalarını itham edecek durumda mıydım sanki?

Divana oturup başımı ellerimin arasına aldım.

Derken, Shirley'nin parmaklarını saçımda hissettim, sesini duydum :

«Seni aldattığımı sanıyorsun.»

Sustum.

«Öyle sandığının farkındayım. Seni aldatmıyorum. Bir adamla buluşmam gerekiyor sadece. Bir kaç kere, o kadar.»

«İyi iyi,» dedim.

«Bizimle, aşkımızla, geleceğimizle ilgili. Yakında her şeyi anlatırım sana. Biraz daha sabrediver yalnız, soru da sorma lütfen. O zamandan beri ben de hiç bir şey sormuyorum, öyle değil mi?»

Sustum.

«Çocuk bir alınsın her şeyi anlatacağım. O kadarlık güvenin de mi yok bana?»

«Evet, evet», dedim.

Çok hafif bir sesle konuşuyor, hiç kımıldamıyordum, çünkü kımıldamazsam, sinirlenmezsem yavaş konuşursam, yeni bir kriz gelmez diye düşünüyordum.

Yeni bir kriz de gelmedi. Kendimi daha iyi hissedip ayağa kalktığımda Shirley çoktan gitmişti. Küçük altın haçı da yanına almıştı.

15.

Bu 23 Kasım akşamı, birinci kameramanımız, Los Angeles'te komisyoncuya karşı açtığı davayı kazandığı haberini verdi. Filmin bu günkü çekimi bitince, hepimizi birden bir içki partisine davet etti. Millet içti durdu, herkes kendi alınyazısına göre, ya neşelendi ya da dertlendi. Artık bütün bu alınyazılarını yakından biliyordum, çünkü artık ortaklaşa çalıştıklarım, insandılar; başlangıçtaki gibi, birer rakamdan ibaret değildiler.

En sarhoş, en mutlu olanı, 46 yaşındaki Skript Görl'dü: bir hafta önce küçük kızını ameliyat edip iltihabını temizlemişlerdi. Çocuk artık evdeydi, felç tehlikesi atlatılmıştı. Küçük Mickey yakında yürümeğe başlayacaktı.

Benim gardropçu Harry Silbermann da çakır keyiflerdendi : kaç yıldır nişanlı yaşadığı 73 yaşındaki sebzeci kadınla birlikte, evlenmelerine hanidir engel olan çocuklarını mirastan yoksun bırakmışlardı, hem Hary'nin, hem de nişanlısının çocuklarını. Harry, satınaldığı evde şimdi nişanlısıyla birlikte yaşıyordu. İyice sarhoş olunca, her önüne çıkana şunu söyledi: «Artık evlenecek de değiliz. Günah işleyerek yaşıyoruz. Vergiden ötürü.»

Set amiri, sarhoş olunca ağlamağa başlamış, daha fenalaşınca, makyaj uzmanı tarafından evine götürülmüştü. Set amirinin oğlu, çek sahteciliğinden ötürü soruşturmaya uğramış, geçen hafta bir yıl hapse hüküm giymişti.

Thronton Seaton da, sarışın, mavi gözlü yardımcısıyla kafayı çektikten sonra bize şöyle açıldı: «Hans'çık da benimle birlikte Birleşik Devletlere geliyor. Ona televizyonda iş bulacağım.»

Henry Wallace'in öfkesi burnundaydı, içtikçe, kavga çıkarmaya vesile arıyordu: Amerikan maliyesi Hollywood'daki Fransız empresyonistleri koleksiyonuna el koymuştu.

Belinda King keyifle içiyor, bir masanın üzerinde dansediyor, boyuna bacak gösteriyordu. Hamburg'da tanıştığı Karun gibi zengin bir İtalyan prensi kendisiyle evlenmek niyetindeydi.

Film montajcılarından Carla Högstedt, içtikçe daha bir dertleniyor, King'in bacaklarının iğri olduğunu, prensin de jigoladan başka bir şey olmayıp borç içinde yüzdüğünü öne sürüyordu. Birkaç gün önce parça alınıp tahlile gönderilen göğüs bezesinin hiç de halim olmadığını, hekimin işi lafa boğmak istediğini söylüyordu : «Ben aptalım sanıyor. Peki neden elektrik yapmaya başladı öyleyse? Bu gün içip içip zom olmazsam adam değilim. Bir yıla varmaz toprağa girerim nasıl olsa!»

Ve delikanlı Hennessy de, görünüşe bakılırsa yüreklenmek için içmişti, çünkü iyice içtikten sonra kısa bir konuşma yaptı. Bütün hazır bulunanlara, (kulaklarına kadar kızararak) şu anda aramızda bulunan montajcı Ursula König ile nişanlandığını, çok yakında da evlenmek niyetinde olduğunu açıkladı.

Güzelim kızıl saçlı Ursula yanında oturuyor, gülerek bize bakıyordu. Topumuz alkış tutup, ikisini de kutladık. Hennessy'nin elini sıkarken: «Kızınızın saçları da kızıl», dedi, «ne zaman görsem Ursel'i hatırlıyorum, ikide birde ona bakakaldığımı belki siz de farketmişsinizdir.»

«Evet, farkına vardım.»

«Kızınızı her gördüğümde benim Ursel gözümde canlanıveriyor hemen. Sonunda öyle tedirgin oldum ki bu halden, kendi kendime, sen Ursel'e abayı yakmışsın, dedim. Şimdi de evleniyorum onunla işte.»

Böylece onu listeden silmiş oldum. Tutalım bana yalan söyledi, kızıl saçlı Ursula'ya da mı yalan söyleyecekti, hayır, olamazdı. Demek bay Hennessy değildi rakibim.

Peki kimdi?

Karım da, filmi kurtarılmış olan çakır keyif Kos~

tasch'la içiyordu, karımın da keyfi yerindeydi. Shirley özür dileyip ayrıldığı için ben çok az içiyordum : «Kızmayın sakın, randevum var, onun için kente inmek zorundayım.» Schauberg'in kendisini izlediğinden habersizdi. Ertesi sabah bana iğne yaparken (dairenin salonuna gelmişti, Joan derin uykudaydı) şu haberi verdi Schauberg : «Mönckebergştrase'ye kadar otobüsle gitti, oradan taksiye bindi. Taksi, stop lâmbası yanmadan karşıya geçti, ben geçemezdim. Ama merak etmeyin, bizim gözümüzden kaçmaz artık.»

«Bizim ne demek oluyor?»

«Benim fakülteli ile ben. Garajda işim var, sık sık ayrılamıyorum.» 23 Kasım akşamı yüzüme bir tabaka merhem sürüp yastık kirlenmesin diye kafama bir tülbent bağladım. Tülbenti saçımın üzerinden düğüm yaptım. Her halde çok gülünç oldum ki, Joan kendi odasına çekildikten sonra bile güldü durdu boyuna.

24 Kasımda Shirley küçük altın haçı geri verdi.

«Ne işine yaradı sanki?»

«O benim sırrım. Sorma lütfen. Sana mutluluk getirmekte devam etsin.»

«Ben ne yaparsam senin için yapıyorum. Sen hâlâ yalan söylüyor, beni aldatıyorsun » Bu durumda asla böyle şeyler söylememem gerekirdi deyip, sustum, ama yine de ağzımdan kaçırmıştım işte. Sinir bozukluğu. Sinir bozukluğu. Her geçen gün, durumum daha bir kötüye gidiyordu.

«Shirley, ben... şey... öyle demek istemedim. Ama beni anlaman şart. Böyle şey olmamıştı hiç. Olmamalı da!»

«Ne?»

«Kavga etmemeli, birbirimizden şüphelenmemeliyiz... ayrılık gayrılık olmamalı aramızda. Bir... birbirimizden başka nemiz var? Birbirimizi seviyoruz. Her şey eskisi gibi yine.»

«Hayır», dedi bunun üzerine ciddi bir sesle.

«Nasıl hayır?» Bu konuşma giyinme odamda, öğle paydosunda geçiyordu. «Beni sevmiyor musun artık?»

«Seviyorum, Peter, seviyorum. Seni hala seviyorum. Ama eskisi gibi değiliz artık.»

«Ne demek istiyorsun?»

«Onu söyleyemem.»

Yine kendimi tutamadım: «Beni aldatıyorsun da ondan! Yalan söylüyorsun da ondan!»

«Yalanım yok.»

«Yemin et öyleyse! Tanrın adına!.»

«Tanrım adına yemin ederim», dedi. «Seni hala eskisi gibi seviyorum.» Yaşlı Harry başını kapıdan içeri uzatınca, «kaybol» diye haykırdım, sonra da arkasından gidip özür diledim. Geri döndüğümde, Shirley, pencereye yaslanmış, elleri kara iş gömleğinin ceplerinde, yüzü sapsarı, duruyordu.

«Beni eskisi gibi seviyorsan, gizli gizli kiminle buluştuğunu söyle bakalım.»

«Söyleyeceğim.»

«Ne zaman?»

«Çocuk alınınca. Ondan sonra sana her şeyi, her şeyi söyleyeceğim.»

Ağlamaya başlayıp giyinme odasından fırlayıp çıkınca, arkasından koştum, ama çoktan yok olmuştu bile. Onu aramadığım yer kalmadı. Neden sonra boş bir atölyede buldum onu, portatif bir iskemleye oturmuş, hüngür hüngür ağlıyordu. Başını okşarken, tekrarlayıp duruyordu boyuna : «Bana inanman şart. Seni seviyorum. Seni aldattığım falan yok. Nereye gittiğimi söyleyemem. Bizimle ilgisi var. Essen'den geri döndüğünde anlatırım hepsini.» Gözyaşlarına batmış yüzünü bana çevirip baktı, bütün vücudu hıçkırıklarla sarsılıyordu, tıpkı sesimiz gibi, bu hıçkırıklar da kocaman ve bomboş atölyede tekinsiz bir yankı yapıyordu. «Bana inan Peter, ne olursun. Beni seviyorsan güven bana.»

Tam bu sırada Elbe'deki gezinti kafama takıldı, sağır dilsiz Mişa, öğleden sonra Nataşa'nın evi, «Kırmızı

İpekli Şal», ve şimdi tutmuş kıskanç aşık pozunda, Shirley'i gözetliyordum, benimki de az buz haksızlık ve densizlik değildi.

Cevap verdim: «Sana güvenim var.» Bu da yalandan başka bir şey değildi elbette. Düşündüm: Shirley'i sevdiğimi söylemiş olsam yine yalan mı olurdu acaba?

Kendine gelmek, yüzünü gözünü bir yola koymak için bir kaç dakika gerektiğini söyleyince, onu garipsi, loş ve soğuk atölyede yalnız bırakıp çıktım.

Bu yıl ilk defa kar yağmağa başlamıştı. Yağan karın arasından yürüdüm, çok sıkıntılıydım. Schauberg beni kalkındırmak için arsen veriyordu şimdi.

Nedeni belki de arsendi.

Ama tıpkı vücudumdaki rahatsızlık gibi, ruhumda da bozukluk başgöstermişti belki, bir şey olduğu yoktu da, ya da başka şeyler oluyordu da, bana böyle oluyormuş gibi geliyordu.

Tutalım Shirley'nin beni aldatması, boyuna bir adamla buluşması. Belki de onu gözaltında bulundurduğumu sanıyor, hatta, hatta hemen biraz önce onunla konuştuğumu sanıyordum.

Belki hanidir yaşamıyordum da öldüğümün farkında değildim. Belki yaşıyordum ama, bir klinikteydim, hayat, gerçek hayat sandığım bütün bu karışık, dehşetli şeyler sadece kafamın içindeydi. Belki—

Acı bir fren sesi.

Kenara sıçradım.

Küçük kırmızı bir spor araba, bir Jaguar, lastikleri gıcırdayarak hemen yanıbaşımda, erimiş kar sularının içinde durdu. Direksiyonda, güzel, genç Hennessy.

«Atölyeye götüreyim mi sizi?»

Güzel dişlerini göstererek güldü.

«Hayır, teşekkür ederim, yürümeyi severim.»

«Okey!»

Gaza basmasıyla küçük kırmızı araba ileri fırladı, plaka numarasını okudum.

HH —HC 111.

Kolay hatırda tutulacak bir numara.

Giyinme odamda kara valizi saklı olduğu yerden çıkardım, okkalı bir yudum aldım viskiden, sonra bir daha, bir daha. Çünkü, deminki düşünceler yine kafama takılır diye korku içindeydim.

«Mister Jordan, sizi bekliyoruz», dedi oparlörden bir ses.

Ağzımı çalkalayıp III numaralı salona gittim, yine kameranın önüne geçip rolüme devam ettim —ve o düşünceler, viskiye rağmen, yine başgösterdi, hem de topu birden.

Rolüme mi devam ediyordum?

Nerede? Düşüm de mi yoksa? Belki kafamın içindeki delice kuruntularda, belki ölümde, ve gerçeğin dışında. Gerçek olan neydi ki? Gerçek olmayan neydi peki? Ölüm neydi? Ya yaşamak? Çok büyük bir ayrıcalık mı vardı ikisi arasında?

Hayattan ölüme geçenler, farkına varıyorlar mıydı? Yoksa bazıları mı farkına varıyordu? Çokları mı? Yalnızca birkaçı mı? Belki bu atölyedekilerin hepsi ölüydü. Belki arsen de iyi değildi benim için. Ya da nedeni sadece kardı. Başım ağrıyordu.

Ertesi sabah ancak saat 11 de çekime hazır olmam gerekiyordu, onun için, garson çocuk mektupları getirdiği sırada henüz salondaydım. Mektupları yine Joan kaptı. Onun adına iki mektup vardı. Birini açtı. «Bankadan 150 binin hesabını veriyorlar. Böyle çabuk haber vermeleri ne hoş değil mi?»

«Evet», dedim.

«Aslında mektubu senin adresine göndermeliydiler. Yeni hesap sahibinin sen olduğunu muhasebe henüz bilmiyor herhalde.»

«İkinci mektup ne?»

«Hiç canım, defile davetiyesi sadece», diyen Joan, hesabın pusulasını kahvaltı masasına bırakıp, ikinci mektup elinde, yatak odasına geçti.

Defile davetiyesi falan değildi.

Mavi zarfın üzerindeki başlığı okumuştum. Resmi bir zarftı, başlık da şöyleydi: *City of Los Angeles. Police Headquarters. Criminal Investigation Department (*)* .

16.

Ben de beklemeğe koyuldum.

Kahvaltı masası önünde oturmuş, bekliyordum, Joan nasıl olsa bir aralık yatak odasından çıkıp gelecekti, ve o konuşmazsa ben konuşacaktım bu sefer. Doğrusu öc almanın çok incelik isteyen bir türünü tasarlamıştı ama, bunu sonsuza dek sürdürmesine engel olabilecek durumdaydım ben de. Joan şimdi dönüp de konuşmazsa, o zaman ben konuşacaktım, hem de şöyle : «Mektup Amerikan polisinden geliyor. Polisin ne dediğini öğrenmek istiyorum. Göster mektubu!» Onu tahrik edecektim. Onu konuşmaya zorlayacaktım. Kendine hakim olamıyacaktı, sonra da, onun bildiğini ben de öğrenecektim böylece.

İşte öyle bekliyordum.

Şöyle yarım saat kadar geçip de görünmeyince, yatak odasına gittim.

«Joan!»

«Buradayım, sevgilim!» diye sevinçle seslendi banyodan.

Köpük banyosu yapıyordu.

«Bekledim durdum seni.»

«Ama banyo yapacağım demiştim ya. Duymadın mı yoksa?»

«Hayır.»

«Olur şey değil. Özür dilerim. Söyleyeceğin bir şey mi vardı?»

Banyodaki hava sıcak, nemli ve boğucuydu. Joan'a baktım. O da bana baktı. Gülümsedi. Yüzü, böyle boya-

---

(*) Los Angeles Şehri. Polis Merkezi. Cinayet Masası.

sız, birkaç yaş daha genç görünüyordu. Neden boyanıyordu sanki? Neden gülümsüyordu?

«Şu ikinci mektup», dedim.

«Hangi ikinci mektup?»

«Salondan çıkarken yanına aldığın mektup.»

«Davetiyeyi mi diyorsun?» Bacağının birini köpüklerin içinden çıkardı.

«Davetiye değildi. Mektup nerede? Mektubu görmek istiyorum.»

«Sevgilim, delirdin mi yoksa?» Bana korkuyla baktı. «Elbette davetiyeydi! Leras'deki defile için.»

«Demek Leras'de öyle mi? Defile demek?»

«Aman yarabbi, elbette defile! Nen var kuzum?»

«Lears Almanya'ya davetiye gönderiyor sana demek? Amerika'daki defilesini göresin diye, öyle mi?»

«Almanya'da olduğumu bilmiyorlar ki. Davetiyeyi Pacific Palisades'e göndermişler. Oradan bütün mektupların buradaki adresime gönderildiğini sen de biliyorsun.»

«Davetiye nerede?»

«Tuvalet masamda. Peter, yüzünün ne hale girdiğini bir görsen...»

Üç adım sonra yatak odasındaki tuvalet masındaydım. Masanın üzerinde bir zarf, bir de kart vardı.

Gwendolyn ve Robert Lears, Bayan Peter Jordan'ı
ilkbahar koleksiyonu defilesine davet etmekle şeref...

Gerçekten de davetiyeydi. Zarf, daha önce gördüğüm gibiydi, maviydi. Üzerinde moda salonunun adresi vardı. Tuvalet masasının bütün çekmelerini çektim. Kağıt sepetine, dolabın raflarına, küllüklere, odanın dört bir köşesine baktım. Yanılmış olamazdım. Yanılmış olamazdım. Ne okuduğumu biliyordum.

Los Angeles Şehri. Polis Merkezi. Cinayet Masası.

Defile davetiyesini Joan daha önce almıştı. Polisten gelen mektubu saklamıştı. Nereye? Nereye? Dolaptaki giysileri arayıp taradım, çekmelerdeki çamaşırları altüst

ettim, çantaları açtım. Derken, bir gürültüyle arkama döndüm. Joan, bir havluya bürünmüş, ayakları çıplak, kapıda duruyordu. Gözlerini bana dikmişti.

Elimde tuttuğum bir çamaşırı düşürdüm. Kekeledim : «Sinirlerim... çok gergin... özür dilerim... seni akşama görürüm.»

Odadan sendeleyerek çıktım. Kapısı açık duran gardrobun aynasında Joan'u tekrar gördüm. Islak vücudundan yere sular damlıyordu. Arkamdan baktı. Birden bire, dudaklarının bir zafer gülüşüyle kasıldığını gördüm.

17.

Sonra ne oldu?

Hiç bir şey.

Pekala bir şey oldu!

Ertesi gün Shirley şöyle dedi atölyede : «Joan'la aranızda bir şey mi geçti?»

«O neden?»

«İşittirir gibi konuştu da. Bir aralık deliden farkın yokmuş.»

«Amerikan cinayet masasından aldığı mektubu saklıyor.»

«Mektup aldığını nereden biliyorsun?»

«Zarfı gördüm. Sonra da aradım.»

«Buldun mu bari?»

«Hayır.» Shirley yüzüme baktı. «Neden bakıyorsun öyle?»

«Sen çalışmaktan yorgun düştün Peter.»

«Zarfı gördüm Shirley, yemin ederim. Gregory de telefon etti ya.»

«Yanılmış olacak. Sen de yanılıyorsun. Joan'un bildiği bir şey olsa çoktan konuşurdu. Böyle şey olmaz. Bizim bu yaptıklarımızı bilen bir kadın, kim olursa olsun, susamaz.»

«Her şeyi bilmiyordur.»

«Birazını da bilmiş olsa.»

«Rol yapıyor! Yalan söylüyor! Tıpkı senin gibi!»

Shirley yavaşçacık devam etti: «Peki sen? Sen gerçeği söylüyor musun? Öyle sanıyorum ki—»

«Ne sanıyorsun, ne?» Belki tahrik edebilirdim onu.

«Hiç», dedi. Shirley. «Montaj odasına dönmem gerekiyor.»

25 Kasım çarşamba günü Schauberg'in garajda işi yoktu, izinliydi, iğnelerimi yaptıktan sonra, bütün parasını cebine koyup Travemünde'ye, gazinoya gitti. Yanına da üç arkadaşını alıp her birine dörder bin mark verdi. Bu paralara karşılık, çeşitli kasalardan fiş aldılar, ama hiç bir oyuna girmedi. Müthiş kalabalık vardı.

Dostlar alış verişte görsün diye bir süre oynayan Schauberg, bir kaç saat sonra arkadaşlarındaki bütün fişleri toplayıp, 12 bin mark tutarında fişi kasaya götürdü. Aynı kasadan 200 marklık fiş almıştı daha önce. Kasayı tutan görevli, Schauberg'i büyük kazancından ötürü kutladı. Schauberg adama yüz mark bahşiş verip : «Yanımda bu kadar çok para taşımak istemiyorum», dedi, «bir çek alabilir miydim?»

Böylece, gazino yöneticiliğinden bir çek alıp, ertesi gün çeki bozdurdu. Bu işlemin nedenini de bana şöyle anlattı: «Tutuklandığım sırada cebimde metelik yoktu ki. Şimdi birden bire param olmasını polis fark edip soru açacaktır. Parayı kazanmış olduğumu ispat edebilirim o zaman. Sizden alacağım bundan sonraki taksitler için önemi yok ama, başlangıç kapitali önemli.»

«Başlangıç kapitali mi? Neye başlamak için?»

«Eh işte, tutalım sahte pasaport için. Sizin film biter bitmez çekip gidiyorum. Avrupa'dan ancak sahte bir pasaportla çıkabilirim artık. Polise her gün görünmem gerekiyor da ondan.»

Perşembe günü, (geceleri yüzüme merhem sürmekte devam ediyordum) bacağımda bir çıban başgösterdi. Vücudum yer yer çiğ eti andırıyor, pudranın yararı olmuyordu. Schauberg boşuna bir umutla iğne yapıp du-

ruyordu. Gardropçumla makiyajcılarımın karşısına ancak bornozla çıkabiliyordum. Cildimin hali hepsini de ölesiye korkutuyordu. Vücudumun bazı yerlerindeki sivilceler sulanmaya başlamıştı artık. «Çıbanla başederiz nasıl olsa», diyordu Schauberg, «vücud önemli değil. Önemli olan, yüzü kurtarmamız, Yemeği fazla kaçırmayın Mister Jordan!»

«Ama karnım hep aç!»

«Arsen'in etkisi. Kendinizi tutun!»

«Peki ya bu sivilceler yüzümde de çıkarsa?»

«Yüzünüzde çıkmaz. Oreomisin merhemi harika bir ilaçtır. Penisilin gibi.»

Beni teskin etmek istiyordu, farkındaydım. Kendisi müthiş huzursuzdu aslında, onun da farkındaydım.

«Arsen'e devam etmek niyetinde değilim. Çünkü bir de şişmanlayacaksınız o zaman. Başka bir şey deneyeyim. Ama onun için de sizi hep kontrol altında bulundurmam gerekir.»

«Yani benimle birlikte Essen'e mi geleceksiniz?»

«Size daha önce de söylemiştim ya, beni şoför diye alabilirsiniz yanınıza.»

«Peki Shirley ne olacak?»

«Pazar sabahı gidiyorsunuz, değil mi? Tamam, öyleyse. Sizi götürür, sonra Hamburg'a dönüp o işin icabına bakarım. Akşama yine Essen'e gelirim.»

«O kadar yolu—»

«Nedir ki canım. Bir kaç yüz kilometre otostrad. Haritadan baktım. Hem birinin numuneleri kopya için her gün Essen'den Hamburg'a götürmesi de gerekiyor. Öyle değil mi?»

«Evet.»

«Mükemmel öyleyse. En iyisi siz Bay Kostasch'a bu işi benim yapmamı salık verin. Böylece üvey kızınızla ilk iki gün de meşgul olabilirim — işi sağlam tutmak için, yoksa Pazartesi sabahına pekala sağlıklı olacağı muhakkak.»

«Her şeyi düşünmüşsünüz gerçekten.»

«Avrupa'dan çekip gitmek de istiyorum, sevgili Mister Jordan.»

«Böylece Hamburg'da polise de görünebileceksiniz her gün», dedim hayranlıkla.

«Elbette! Şunu da bilin ki, polis efendiler benden hoşnut mu hoşnut.»

«Öyle mi?»

«Öyle ya. Dürüst bir hayat sürdüğüm, vicdanlı bir makinist olarak çalıştığım için.»

Bu konuşmayı, Perşembe sabahı saat yedi buçukta, otelin kapısında yaptık. Schauberg'in garajdan çıkardığı Mercedes'in yanında duruyorduk. O gün çok soğuktu, yeniden kar başlamıştı. Schauberg, yalnımızdan geçen bir gazeteciden gazete aldı. Birinci sayfaya şu manşet atılmıştı: *Laos ormanlarında kıyım. Krala sadık pilotlar yanlışlıkla kendi birliklerini bombaladılar.*

«Gelişme diye buna derler işte», dedi Schauberg.

«Ne gibi?»

«Savaş taktiğinde. Savaşta en iyi yol, kendi birlikleriyle kendi kentlerini bombardıman etmektir diye bir haber yayılır da bir de moda olursa, eh işte, bakın o zaman ne oluyor sevgili Mister Jordan, benzinden ve insan hayatından ne kadar tasarruf edilir, o zaman görün.»

18.

«Düşünüp karara vardım», dedi Joan.

Cuma akşamıydı.

«Neyi düşünüp karara vardın?»

«Shirley Hamburg'da kalırsa ben de kalırım. Essen'de ne yapacağım? Sen yanımda olmadıktan sonra.»

Schauberg'le bir meyhanede buluşuverdim bunun üzerine. Durumu çok komik buldu. «Bu iş komedi oldu çıktı. Şimdi tek bir çare var : üvey kızınız da Essen'e gelsin. Orada çaresine bakarız.»

Ben de Kostasch'a telefon ettim.

«Hani şu küçük yıldız adayı vardı ya benim...»

«Hala mı yahu?»

«Evet. Shirley bir şeyler sezdi sanıyorum. Ben Essen'e gidince korkarım kızın ardına düşüp araştıracak. Shirley'i de beraber alabilir miyiz?»

«Montajcı işi yok ki orada.»

«Bir kaç gün tutarız orada her halde. O arada sizin de aklınıza bir şeyler gelir elbette.»

«Yarına kadar düşüneyim. Tamam, bir şey gelecekti aklıma elbette. Senin için elimden geleni yaparım, bilirsin.»

«Teklif sizden gelmeli. Benim iki kadın—»

«Birbirinin sözünden çıkmazlar, değil mi? Ee, ana kız elbette. Sen bana güven, ne taktik ustası olduğumu bilmeyen yoktur.»

Cumartesi sabahı Joan, ne yapacağını yeniden düşündüğünü söyledi: «Seni bu durumda yalnız bırakamam. Ben de geliyorum Essen'e.» Hemen sete gidip bizim canavara her şeyi unutmasını söyledim. Elini alnına vurmakla yetindi. O sabah yine kara tahtayla çalıştım.

Öğleyin Schauberg'e telefon ettim. O günlük işim bitmişti, giyinme odasındaydım.

«Çuvalladık.»

«Ne oldu?»

«Benim fakülteli parmağını kesmiş. Mikrop kapmış olabilir. Yardım edemez bana.» Yanımda durup telefonu dinleyen Shirley, isterik kahkahalarla gülmeğe başladı. Yüzü, geçirdiği kramptan ötürü kasıldı, gerildi. İki tokat atınca, gülmeyi kesip «teşekkür ederim» dedi, ağlamağa başladı.

Onu kollarımın arasına alıp okşadım, teskin etmeğe çalıştım. Başaramayınca, Schauberg'in haplarından iki tane verip, divana uzanmasını, dinlenmesini söyledim, çünkü ben numuneleri seyretmeğe gidecektim. Yarım saat sonra giyinme odasına döndüm. Shirley yoktu.

Gardropçum: «Kente indi», dedi.

«Tek başına mı?»

«Mimarlardan birinin arabasıyla. Belki beni işletiyordur diye gelip bakınca, küçük hanımın telefon ettiğini gördüm.»

«Kime?»

Yaşlı Harry kızardı.

«Şey, Mister Jordan—»

«Bu benim kızım, Harry! Kötü arkadaşlar edinir diye korkuyorum. İşte böyle!»

Yirmi markı cebine koydu.

«Hemen dediğini duydum sadece. Evet, hemen, rica ederim.»

«Hemen. Evet, hemen, rica ederim. Öyle mi. dedi?»

«Sonra beni görünce, ben çıkıncaya kadar elini kapadı telefona. Az bir şey sonra da koridorda rastladığı mimara, kendisini gara kadar götürebilir mi diye sordu.»

«Hangi gara?»

«Merkez garına. Mister Jordan, yaşlı bir adamın size ne dediğini dinleyin : küçük hanım öyle sevimli, öyle dürüst ki, kötü bir şey yapamaz...»

«Evet, evet, evet.»

Ben otele döndüğümde Shirley gelmemişti henüz. Joan hiç üzerinde durmuyordu: «Cumartesi öğleden sonra! Yine arkadaşındadır herhalde.»

«Bana baksana, sen hiç korkmaz mısın?»

«Böyle dokunaklı konuşman da yokmu ya!»

«Ne demek istiyorsun?»

«Ah Peter, ne bulunmaz adamsın! Şimdi de kalkmış öz babası gibi dertleniyorsun, öyle mi? Baba da ne kelime, aşığı gibi, aşığı!» Candan bir gülüşle güldü. «Aldatılmış bir aşık gibi tıpkı! Aman ne de hoş!»

Telefon çaldı. Kapıdan, Essen yolculuğu için tuttuğum şoförün geldiğini, yukarı çıkıp kendini takdim edebilir mi diye sorduğunu, söylediler.

«Evet, rica edeceğim.»

Schauberg çıkageldi böylece: üzerinde koyu gri bir

giysi, her zamanki gibi şık, başında da küçük beresi. Joan'un önünde saygıyla eğilip, akıcı bir İngilizceyle, bereyi başından çıkarmadığı için özür diledi. «Savaştan kalma bir yara var da.»

«Aman yarabbi, şu kahrolası savaş yok mu!» Schauberg'den derhal hoşlanan Joan, özellikle canayakın davrandı : «Her halde hep şoför değildiniz, Mister Schauberg?»

«Hayır, madam.»

«Asıl mesleğiniz?»

Schauberg gülümsedi.

«Tahmin edeyim mi?»

«Buyurun.»

«Hekim mi?»

Schauberg'in kılı bile kıpırdamadı. «Böyle tahmin etmenizin nedeni?»

«Elleriniz. Elleriniz hekim eli kadar güzel.»

«Piyanistim, madam», dedi Schauberg daha da sevimli gülümseyerek. Sonra bana döndü : «Garaja kadar teşrifinizi rica edebilir miyim, Mister Jordan? Bana yetki verdiğinizi belirten bir imza atacaksınız garajda.»

Onunla birlikte koridora çıktım.

«Ne var, ne oluyor?» diye sordum.

«Çek defteriniz üzerinizde mi?»

«Evet. Ne olacak?»

«Başka bir fakülteli buldum.»

«Kürtajı yarın yapabiliyorsunuz demek, öyle mi?»

«Evet. Odama gelin.»

Üzerinde *Yalnız Personel İçin* yazılı demir bir kapıya doğru yürüdü. Kapının ardında bir döner merdiven vardı. Kapının bu yanında ne varsa tertemiz ve

pırıl pırıldı, koridorlara halı yayılmıştı, duvarlar ipekli duvar kağıtları ve tablolarla süslenmişti. Oysa kapının ardında her şey pislik içindeydi. Duvardan sıvalar dökülmüş, merdiven pas tutmuştu. Geçtiğimiz koridor alçak, karanlık ve bakımsızdı. Açık duran bir kaç kapı vardı. Personel odaları tıka basa doldurulmuştu, bir tek odada bir sürü karyola çoğu zaman. Bu odalarda hizmetçi kızlar, garson çocuklar, ücretli işçiler kalıyordu. Schauberg'in tek başına, özel bir odası vardı. Odanın bir duvarı eğriydi, yarım daire şeklindeki penceresi döşemeden başlıyordu. Dışarıyı görebilmek için eğilmek gerekiyordu. Demir bir karyola, bir dolap bir de sakat masa vardı. Karyolaya oturup bin marklık bir çek yazdım. «Benim haftalık çeki de verin», dedi Schauberg. Sesindeki gariplikten ötürü başımı kaldırdım. Sanki gelecek ay ölecekmiş gibi, suratı kireç beyazı olmuştu. Dudakları titriyordu. Olduğu yerde sallanıp yanıma, karyolaya düştü. «Dolap... kutu... çabuk...», dedi peltekleşmiş bir dille.

Eski dolabı bir hamlede açtım, nikel bir kutu, içinde de bir iğneyle bir kaç ampul buldum. Ampullerden birinin başını kırdım, içindekini iğneye çektim, Schauberg'e uzattım.

İğneyi pantolonun üzerinden bacağına batırdı. Sonra derin derin inleyip arka üstü düştü. Artık kıpırdamaksızın yatıyordu. Kıpırdayan şey sadece, titreyen, ince, güzel elleriydi; Joan'un hayran kaldığı; bir kaç saata kadar Shirley'nin vücuduna değecek elleri.

19.

Roma, 3 Mayıs, 21.30

Küçük beyaz kedi tortop olmuş, karyolamın yanındaki bir koltukta uyukluyor.

Pencereyi açtım, çünkü gece sıcak ve güzel. Karanlık gökyüzünde sayısız yıldız ışıldıyor. Mikrofonu, kimseyi rahatsız etmeyeyim diye, ağzıma yaklaştırıp yavaşçacık konuşuyorum.

Beni bekleyen karanbinyer parkta gidip geliyor. Işıldakların pırıl pırıl aydınlattığı koloseyum'un cephesi, yaşlı ağaçların arasından görülüyor; koloseyum'un karanlık pencere oyuklarından, arkadaki yıldızlar seçiliyor. Yeni açmış çiçeklerin kokusu odama doluyor.

Profesör Pontevivo bu gün ancak akşam yemeğinden sonra gelebildi. Şimdiye kadar insan beyni ve fonksiyonlarıyla ilgili ne anlattıysa hepsini tekrarladık karşılıklı, sonra, kendisi devam etti: «Bütün bunlar ağdalı teoremlerden başka bir şey değil şüphesiz. Bir alkoliğe, beyindeki arşivle beyin zarı altının ortak çalışmasını, bildiğimiz kadarıyla, anlatabilirim. Ona da kendime de, içine düştüğü aşağılık duygusunun nereden geldiğini açıklayabilirim, karşısındaki ve çözümleyemiyeceğini sandığı sorunun kompleksiyle ilişkisini aydınlatabilirim. Bütün bunları onun gözleri önüne serebilirim. Ama bir şey var ki, onu yapamam. O nedir biliyor musunuz?»

«Evet. Gerçi bir alkoliğe, onu içmeğe zorlayan sorunun hayatındaki yerini gösterebilirsiniz, ama bu sorunu onun hayatından uzaklaştıramazsınız. Bütün şu son günler boyunca bunu düşündüm. Bana kalırsa, iyileştikleri sanılan alkoliklerden yüzde doksanında alkolizmin yeniden nüksetmesini, yani aslında iyileşmediklerini, bu nedene bağlamak gerekiyor.»

«Tamamen haklısınız, nedeni bu. Tutalım bir adam 40 yaşındadır, mesleğinde ilerleyemediği için, karısını artık sevmediği ve yeni bir kadın istediği için, sahip olduğuna inandığı yeteneklerine kimse aldırmadığı için, kendini içkiye vermiştir. —ona, düşünü kurduğu kadını bulup verememem elbette, onu, nefret ettiği bir kimseden kurtaramam, ya da onu birden bire genel müdür yapamam, yahut söz gelimi Nobel ödülünü kazandıra-

mam ona elbette. İçinde bulunduğu, temeldeki durumu değiştiremem.»

«Tamam işte! Yanlış eğitilmiş çocuklar, acılı bir evlilik, başarısız bir hayat. Adamı içmeğe iten şeyler, işte bunlar! Siz bütün bunları alkoliğe anlattınız mı, neden içtiğini, Tanrı korusun, anlıyor elbette,, Ama onun için daha fazla bir şey yapamazsınız.»

«Yaparım, Mister Jordan.»

«Ne yaparsınız?»

«Şunu—» Ufarak konuşmayı kesti, çünkü aşağıdan, boğuk ama, gecenin bu büyük sessizliği içinde yine de anlaşılır bir takım sesler, gürültüler bize kadar geldi.

«Non cosi lentamente!» (*)

«Attenzione, idiota! E süt mio piede!» (**)

«Ayağının üzerindeki neymiş?» diye sordum.

«Tabut olacak», dedi Pontevivo. Açık pencereye yaklaştık. Tam benim odanın altında duran kara bir cenaze arabası gördüm. Gömlekli iki adam, kliniğin mahzeninden çıkardıkları bir tabutu küçük bir merdivenden geçirip arabaya koymağa çalışıyorlardı. Tabut enikonu sallanıyordu.

«Kim öldü?»

«Bizim besteci. Dün öğleden önce.»

Boğazımın daraldığını hissettim.

«Bizden ayrılanların, uyku saatinde götürülmesine dikkat ederiz. Çünkü çoğu hastalar böyle bir görünüş karşısında şok geçirebilir. Siz de onlardan mısınız acaba?»

Sustum.

«Mister Jordan, yeryüzünün bütün evlerinden cenaze çıkar. Hastanede ölüm ise, çok daha olağan karşılanmalı aslında. Öyle değil mi? Neden üzgünsünüz?»

«Bu genç, piyano konserini tamamlayamadan öldü de ondan.»

(*) Besteciymiş. Hem de harika bir besteci.

(**) Sıçayım müziğin içine! Ah ayağım!

«Ona hepimiz üzüldük», dedi Pontevivo.

Pek de öyle olmasa gerekti, çünkü aşağıdan şu konuşma duyuldu :

«En un compositore.Dicono che ha fatto una si bella musicai!»(*)

«Musica, merda! li mio piede!» (**)

Neden sonra, tabutu yerleştirmişlerdi. Araba hareket etti. Zeytinlerin, böğürtlenlerin, palmiye ve okaliptüslerin arasından kayarak, kapıya doğru uzaklaşmasını seyrettik. Karanlığa karışıncaya, günün birinde hepimizin yokolacağı yere, hiç'e, karışıncaya kadar, arkasından baktık.

«Son günlerde enikonu sofulaşmıştı», dedi Pontevivo. «Sık rastlanır. Kendini çok fena hissettiği için her gün rahip istiyor, takdis edilmesini istiyordu. Yedi kere tekrarlandı. Rahip geldiğinde hekimler yanında oluyordu bazan. O zaman rahip efendi bekleme odasında oturup bekliyor, resimli dergilere göz atıyordu. Hastaya her gün bir hastabakıcı yolluyordum, masajla kan dolaşımını harekete geçirsin diye.

Dün öğleden önce, odasına giren hastabakıcıya şöyle demiş : 'Ah hemşire, masajı lütfen biraz sonra yapın. Saat on bir olsun da öyle. Kutsal yağı henüz sürdüler.' Saat on birde ölmüştü bile...» Pontevivo beni pencereden uzaklaştırdı. Yerlerimize oturduk yine. «Nerede kalmıştık?» «İçinde yaşadığı durumun sorunlarını değiştiremiyeceğiniz için, aslında bir alkolik yararına fazla şey yapamazsınız, diyordum.»

«Doğru. Ve ben de, her şeye rağmen bir şey yapabileceğimi söylemiştim.»

«Nitekim?»

«Nitekim, hayata bakış açısını değiştirmek. Kulağa ne kadar garip de gelse, beyin zarıdaki etkenleri, engramları, değiştirebilirim, diğer bir deyişle, bu güne

---

(*) Biraz kıpırda bakalım.

{**) Önüne bak önüne, ayağıma basıyorsun.

kadar hayattan edindiklerini. Hoşnutsuzluk etkenlerini hoşnutluluk etkenleri haline sokabilirim. Anne, baba, yoksulluk, zenginlik, hastalık gibi bilinçaltına yerleşmiş ilk algıları aksi yönde geliştirebilirim. Alkoliğin, beyin arşivinde ve beraberinde taşıyıp durduğu aşağılık duygusunu normal bir duyguya dönüştüreceğim için, temeldeki 'içki içmek' nedeninden kurtulmasını sağlayabilirim.»

«Yani insanı değiştirebilirsiniz demek mi oluyor?»

«Evet, Mister Jordan, insanı... Koşulları değil, insanı... Ama bütün bunları ancak, hasta anlayış gösteriyorsa, yapabilirim. Yoksa, yapamam. Hastanın da benimle beraber çalışması şart. Tedavime ayak uydurmaya hazır olmalıdır.»

«Nasıl bir tedavi bu?»

«İpnotizma», dedi Pontevivo.

«Alkolikleri ipnotizma yoluyla mı tedavi ediyorsunuz?»

«İki yıldır. Başarılı sonuçlar alındı, nüksetme olayları çok azaldı. Böyle bir tedaviye hazır olup olmadığınızı bir düşünmenizi rica edeceğim. İyi akşamlar. Mister Jordan.»

Bu, dördüncü dersti.

Şu sırada açık pencerenin önünde oturuyorum, Bianca uykuda mırıldanıyor. Koloseyum'un aydınlatılmış cephesine bakıyor, aşağıda, parkın çakıllı yolunda gezinen polislerin adımlarını duyuyorum, yeni açmış çiçeklerin kokusu bana kadar geliyor.

20.

29 Kasım 1959 Pazar günü, saat tam 16 da, soluk yüzlü, kısa kesilmiş kara saçlı, bağa gözlüğünün camları koyu, gençten bir adam, otel garajı sorumlusunun bürosuna girip Walter Schauberg'i sordu.

«Essen'den henüz geldi», cevabını veren garaj sorumlusunun küçük odasının önünde, koca bunker ho-

lünde, yanyana dizilmiş sürüyle araba duruyordu; aşağı katta ikinci bir bodrum daha vardı.Makinistler arabaları onarırken, lastik çizmeli kadınlar da yıkama işini yürütüyorlardı. Burada sigara içmek, açık elektrik şalterlerini ellemek yasaktı. Bütün sesler aşırı kuvvetli çıkıyor, aşırı yankı yapıyordu. Her on dakikada bir, kendiliğnden çalışmaya geçen bir süzgeç, bunker'deki pis havayı emiyor, yerine taze hava veriyordu. «Şu sıralarda bir film şirketi için çalışıyor», diye sözüne devam eden garaj sorumlusu, canayakın bir gülümsemeyle gençten adamı gözden geçirdi. Gencin kolunda tıka basa dolu bir evrak çantası vardı, sinirli görünüyordu. «Bu akşam yine dönecek.» «Biliyorum», dedi gençten adam. «Sinemaya gidecektik de.» Bunun üzerine, garaj sorumlusunun çağırdığı bir makinist, aşağı bodrumda Mercedes'in egzos borusuyla uğraşan Schauberg'i alıp getirdi. Schauberg koyu gri şoför giyimi içindeydi. Gençten adamla birlikte garajdan çıkıp, otelden bir taş atımı uzakta, bir kenar sokaktaki küçük sinemaya, kültür filminin çoktan başlamış olduğu 16 seansı için, iki bilet aldı. Bu arada, kasadaki kızı hayli sinirlendirdi, kıza elli mark verdiğini iddia ediyor, oysa kız, yirmi mark verdi diye diretiyordu. Uzun bir tartışmadan sonra, yanıldığını anlayan Schauberg, arkadaşıyla sinema salonuna girdi. Kasadaki genç kız sayıp sövüyordu Schcauberg içeri girerken: «Bu da yeni çıktı galiba, yepyeni bir taktik! Yüzünüzü unutacağım sanmayın!»

«İnşallah», dedi Schauberg yavaşçacık. Dünya Haberleri oynayıp bitinceye kadar bekleyen Schauberg, gençten adamla birlikte, hemen hemen boş olan salondan çıktı. Yer gösteren biricik kadının gerileyerek yol açtığı kenar koridordan çıkıp, otele döndüler. Otelin, arkadaki servis kapısından içeri girdiler. Yük asansörüyle altıncı kata çıktılar. Koridor boştu. Koridor boyunca koşup 618 numaralı kapıya vurdular. Vurmalarıyla, Shirley'nin kapıyı açması da bir oldu.

Shirley çok solgundu, sırtında kısa, kara bir sabah-

lık vardı. İki adam, hiçbir şey konuşmaksızın, içeri girdiler. Gençten olanı, enikonu partallaşmış paltosunu çıkarıp, dik yakalı mavi kazağının kollarını sıvarken, Schauberg de kapının dışardaki tokmağına bir kart astı.. Bütün odalarda bulunan bu kartın üzerinde, dört ayrı dilde şöyle yazılıydı: *Lütfen rahatsız etmeyin!*

Schauberg kapıyı içerden kilitledi. Henüz hiç bir şey konuşulmuyordu. Shirley odanın bir köşesine çekilmiş, büyümüş gözlerle adamları seyrediyordu. Yağmur pencere camlarına çarpıp duruyordu aralıksız. Gençten adamın kısa saçları ıslaktı, başına bir operatör kepi geçirdi. Aynı şeyi Schauberg de yaptı. Kara beresini başından çıkarıp da o korkunç yara izi görününce, Shirley zar zor gizleyebildiği bir sesle inledi.

Buraya kadar anlattığım ve daha da anlatacağım şeyleri, orada bulunmamış olan ben, Schauberg'den dinledim.

İki adam, odanın ortasındaki büyük, uzun masayı kaldırıp, pencerenin kenarına götürdüler. Schauberg ilk, o sırada konuştu: «Kova nerede?»

«Banyoda», cevabını verdi Shirley.

«Getirin.» Shirley. Schauberg'in isteği üzerine bir gün önce satınaldığı plastik kovayı getirdi.

«Örtüler? Öteberi falan?»

Shirley karyolayı gösterdi. Yatağın üzerinde üç yeni yatak örtüsü, pamuk, altı paket sargı bezi ve tülbent vardı. İki adam, örtülerden ikisini masanın üzerine yaydılar. Schauberg ceketini bir çırpıda çıkarıp, gömleğinin kollarını sıvadı. Shirley'e döndü: «Soyunabilirsiniz artık.»

«Üzerimde yalnız sabahlık var.»

Gençten adam bu arada ikinci, daha küçük bir masayı yakına çekmiş, tıka basa dolu çantadan çıkardıklarını bu masanın üzerine doldurmuştu. Üç ayaklı krom bir sehpanın altına bir gazocağı, üzerine de, banyodan suyla doldurduğu krom bir leğen koydu. Gazocağını yaktı. Sonra, bir sıra hekim gerecini leğenin içine dol-

durdu: çeşitli kerpetenler, bir ayna, Hegar gereçleri, bir çok da küvet. O da ilk şöyle konuştu:

«On dakika kaynamalı.» Shirley ile hemen hemen aynı boyda, sesi de tıpkı Shirley'ninki gibi, çocuk sesiydi, Shirley'den olsa olsa üç yaş büyük olabilirdi, daha fazla değil. İyi beslenmemiş, üzgün ve sinirli bir hali vardı. Çantasından, dikkatle paket edilmiş steril bazı şeyler de çıkardı, üç enjeksiyon, bir operatör maskesi, bir şişe tentürdiyod, bir şişe de eter.

«Şimdi santralı arayın», dedi Schauberg.

Shirley, karyolanın yanındaki telefona, Schauberg de, banyoya, fırça ve sabunla elini kolunu yıkamaya, gittiler. Sıkı sıkı ovmaktan eli kolu kıpkırmızı kesildi Schauberg'in.

Bu arada Shirley alıcıyı kaldırmış, telefon santralıyla konuşmaya başlamıştı: «Ben Shirley Bromfield. 618. Kendimi iyi hissetmediğim için ilaç alıp uyumağa çalışacağım. Ben size haber verinceye kadar kimseyi bağlamayın lütfen.»

Delikanlı da banyoya girip ellerini yıkamaya koyuldu. Schauberg banyodan çıkıp geldi. Kaynayan suyun içine bir usturayla bir de fırça attı.

«O ne için? Delikanlı, gözlük camlarının ardından, korkuyla kırpışan sulanmış gözlerle bakıyordu.

«Sen ellerini yıkamaya bak, ötesi benim işim.»

«Tıraş etmek de neden? Çepeçevre tentürdiyod pekala yeter.»

«Sen karışma.»

Delikanlı söylendi: «Deliliğin daniskası! Bir de tıraş edilmesi eksikti! Sabahlara kadar vaktimiz var sanki.»

Schauberg birden bire tehlikeli bir hal aldı. Yavaşçacık konuştu : «Yirmi yıldır her dürüst hekim gibi ben de tertemiz çalıştım, bu gün de öyle yapacağım, tamam mı?»

Genç fakülteli omuz silkip banyoya geri döndü. Daha sonraları, Schauberg bana şöyle demişti: «Haklıy-

dı elbette, tentürdiyod yeterli aslında. Ama tam o sırada —belki gülünç gelecek ama tam o sırada— artık hekim değilim diye düşündüm kendi kendime. Diplomamı elimden almışlar, çalışmama set çekmişlerdi. İnadına yaptım sanki inadına... ve mesleğimi özlediğim için belki de. Ne gülünç, değil mi?»

Yatağın üzerine bir havlu yaydı böylece, Shirley üzerine uzandı, ve Schauberg özene bezene tıraş etti Shirley'i. İşini bitirince, oldukça yapmacık bir sesle : «Sabahlığınızı çıkarın lütfen», dedi.

Shirley, denileni yaptı.

«Şimdi masaya uzanın. Ayaklarınız pencereye doğru. Işık gerekli.»

«Başımın altına bir şey koyabilir miyim?»

«Hayır. Başınız alçak durmalı.»

«Ama masa çok sert.»

«Birazdan uyuyacak, hiç bir şey hissetmeyeceksiniz nasıl olsa.»

Enjeksiyonu dolduran Schauberg, Shirley'nin bağlanmış sağ damarına iğneyi daldırdı.

«Nedir o?»

«Evipan. Üvey babanızın selam yolladığını unutmayayım. Öne doğru kayın biraz. Daha daha, masanın kenarına kadar.» Shirley her söyleneni harfi harfine yerine getiriyordu. İğnenin etkisi başlamıştı. «Bacaklarınızı serbest bırakın.» Schauberg kovayı Shirley'nin bacakları önüne yerleştirdi. Sonra radyoyu açtı.

«Müzik bütün sesleri bastırır.»

Lehar'ın bir operetinden melodiler çalınıyordu radyoda.

«Kollarınızı açın.»

Eline bir yatak örtüsü alan Schauberg, enli, uzun bir parça yırttı. Bir ucunu Shirley'nin sağ bileğine bağladığı uzun kumaş parçasını, masanın altından dolaştırıp, öbür ucuyla da öteki bileği sıkıca bağladı. Açılmış kolların şu anda çarmıha gerilmiş bir kadının kollarından farkı yoktu. «Bacaklar yukarı», dedi Schauberg. İğ-

neden ötürü dalgınlaşan Shirley, bir tepki göstermeyip kendi kendine mırıldanınca, daha yüksek sesle tekrarladı : «Bacaklarınızı kaldırın! Daha yukarı, çok daha yukarı!» Yardım edip Shirley'nin bacaklarını göğsüne kadar dayadı. Dizlerinin arkasından ikinci, daha geniş ve bir kaç kere katlanmış bir örtü şeridi daha geçirip, uçlarını kızın ensesinde birleştirdi. Bir düğüm yapıp, dizler göğüse sıkıca yapışıncaya kadar asıldı. Sonra ikinci bez şeridinin düğümünü de bağlayıp, öğrencinin hala fırçayla ellerini temizlediği banyoya girdi. Schauberg'de yeniden yıkadı ellerini. Hemen biraz ötede, kaynar su-yun içinde hekim gereçleri sakırdıyor, radyodaki 'Tebessümler Diyarı' operetinden bir düet sesi geliyordu : «Ha benimki, ha seninki, aşkımız birbirine eşittir...»

«Kalbi nasıl?» diye sordu öğrenci.

«Tıkırında. Kardiyazol yanında mı?»

«Evet.»

«Güzel öyleyse.»

«Kalp iyiyse kardiyazol ne olacak?»

«Belli olmaz. Kardiyazol iyidir.»

« ...her insanın tek bir kalbi vardır, bir de cenneti», diyordu radyodaki kadın ve erkek sesi.

İki adam Shirley'e yaklaştılar. Öğrenci, maskeyi Shirley'nin yüzüne geçirdi.

«Sayınız.»

Shirley belli belirsiz saymağa koyuldu: «Bir, iki, üç...»

«Derin soluk alın», dedi öğrenci. Şişeyi açıp eteri maskenin pamuğuna damlatmaya başlamıştı. Schauberg, Shirley'nin üzerine eğildi.

«... ha benimki, ha seninki, aşkımız aynı şeyi söyler hep...»

«... dört... beş...»

«... sen benimsin, ben de senin, hepsi bundan ibaret!»

«Hepsinin neden ibaret olduğu birazdan anlaşıla-

cak», diyen Schauberg, ayağıyla kovayı itti, iyice yerleştirdi.

«Bayıldı», dedi öğrenci.

«Öyleyse», dedi Schauberg, «başlıyoruz.»

Ve tam ameliyata başladığı sırada, telefon tiz bir sesle çalmağa koyuldu.

21.

«Ha benimki, ha seninki, aşkımız birbirine eşittir...»

Tenorla soprano yeniden ilk dizeye dönmüşlerdi. Radyodan müzik sesi, baygın, bal gibi yapışkan bir müzik sesi yükseliyordu.

Schauberg doğruldu.

Telefon çalıyordu.

«Birazdan susar», dedi Schauberg.

«... her insanın tek bir kalbi vardır,, bir de cenneti...»

Telefonun çalması kesildi.

«Eh öyleyse», dedi Schauberg, «devam edelim.»

Telefon yeniden çalmaya başladı.

Öğrenci elindeki gereci yere düşürdü.

«Sersem», dedi Schauberg. Öğrenci, yerden kaldırdığı gereci kaynar suya attı. Telefon çalmakta devam ediyordu.

«... ha benimki, ha seninki, aşkımız aynı şey söyler hep...»

«Artık dayanamayacağım», diye inledi öğrenci. Yüzü yemyeşil olmuştu.

«Cevap vermeyince, telefon da susacak. Uyumak niyetinde olduğunu söylemişti ya.»

Telefonun çalması kesildi.

«Buyur işte», dedi Schauberg.

«... sen benimsin, ben de senin, hepsi bundan ibaret...»

Telefon yeniden çalmağa başladı.

«Çok önemli bir şey olsa gerek», dedi Schauberg.

«Çok önemliyse yukarı birini yollarlar muhakkak.»

«Kapıda kart asılı.»

«Önemli bir şeyse ona aldırırlar mı hiç?» diye bağırdı öğrenci isterik bir sesle. Omuz silken Schauberg telefona doğru yürüdü.

«Açmanız doğru olmaz!»

«Neden olmasın?» dedi üstün insan. «Ne de olsa üvey babasının şoförüyüm. Ona üvey babasından bir şey getirmiş olabilirim pekala.» Radyoyu kapadı, Shirley inleyip başını kımıldattı.

«Tanrım... affet...»

«Biraz daha koklat.»

Öğrenci, maskenin üzerine biraz daha eter damlattı.

Shirley suspus oldu.

Schauberg alıcıyı kaldırdı. Hemen ardından bir kız sesi işitildiği için kendisi hiç konuşmadı. «Miss Bromfield, çok özür dilerim. Rahatsız edilmemenizi söylemiştiniz, biliyorum. Ama yanımda cinayet masasından bir müfettiş var, çok acele deyip duruyor. Bir saniye, bağlıyorum...»

YEDİNCİ SES BANDI

1.

Fabrika atölyesindeki ışık öyle çiğdi ki, hepimiz —işçiler ile filmciler— kara gözlük takıyorduk. Beyaz, sarı, gümüş grisi ve kırmızı bir aydınlık yapan ışık, korunmamış bütün gözleri bozacak kadar çiğdi. Dev gibi makineler, jetlerin tam kuvvetle denendiği uçak hangarlarındaymışız gibi, kulakları sağır edercesine çalışıyordu.

29 Kasımı 30 Kasıma bağlayan gece, saat yedide başlamış olan bu gece postasında, iki yüz işçi çalışıyordu. Bütün işçiler yarı bellerine kadar çıplaktılar, kimilerinin üzerinde sadece mayoları vardı, ama hepsi de çizmeli, miğferli ve gözlüklüydü. Koca vantilatörlerin aralıksız temiz hava üfürmesine rağmen boğucu bir sıcak vardı.

Artık sıra Essen'deki Krupp fabrikasında çekilecek sahnelere gelmişti. Kameraman ile yardımcısı, rejisör ile yardımcısı, Kostasch, ve ben grubumuzdaki bütün arkadaşlar, yarı belimize kadar çıplaktık, kara gözlüklü ve miğferliydik. Kirli vücutlarımızdan ter boşanıyordu.

Yapım planına göre, bu atölyede beş gecelik işimiz vardı — filmin önemli bir bölümü burada geçiyordu. Yalnız gece postası için çekim iznimiz vardı. Gündüz çalışacak olsak, gündüz postasındaki 500 kişinin işini aksatırdık.

Tyrone Power'in filminde aynı sahneler, Pittsburgh'deki bir çelik atölyesinde çevrilmişti. Dramaturgluk açısından bu sahnelerin anlamı şuydu: alkolik, zayıf adam Carlton Webb, filmdeki rolüyle birden bire ağır, dayanıklılık isteyen erkekçe bir iş dünyasına itiliyordu. Bu dünyada yıkılıp gitmesine az kala yeniden bacaklarının üzerinde durması, ana temaydı.

Senaryoya göre 'film içindeki film' ağır endüstri işçi kesiminde geçiyordu. Kahraman, buradaki işçi arkadaşları, yabancı işçiler, ateşçiler, kömür taşıyanlar, silindir işçileri, ve aileleri arasında 'gerçek hayatı, 'gerçek insanları', gerçek sorunları tanıyor — bu arada, zengin ve snob sevgilisine daha sonraları rakip olacak bir de güzel işçi kızla tanışıyordu.

Ben (kahraman), her şeyi görüp öğrendikten, acı çekip, ayakta durmayı başardıktan, Gorki'nin deyimiyle 'gerçek insan' olmayı öğrendikten sonra, çoktandır boşuna ve saçma sayılabilecek bir kıskançlık anında, sevgilimin kocası tarafından öldürülüyordum.

Bizim filmin konusu buydu — ve böyle anlatılınca, klişeleşmiş, şekli bir tema olmaktan öteye geçemiyor şüphesiz. Ne var ki, stüdyoda çektiğimiz sahneler dışındaki bu sahneler, aslında hiç de klişeleşmiş ve şekli değildi. Gece postasında çalışan bu iki yüz işçi, en iyi figüranların ortaya koyabileceğinden çok daha iyisini ortaya koyuyorlardı, 'gerçek insan' bunlardı gerçekten. Onlarla bir kaç saatlik bir görüşmeden sonra, içinde bulunduğum lüks apartmanlar, bataklık, çürümüşlük ve para dünyasının yanında, başka, çok başka bir dünyanın varolduğu kafama dank etti — tıpkı filmin kahramanı Carlton Webb gibi, ben de, bildiğimden çok daha büyük, çok daha sürekliliği olan bir dünyaya ayak basmıştım.

Bu Pazar saat sekizde, Joan, Schauberg ve ben, arabayla Hamburg'dan ayrılmıştık. Saat 11 de Essen'deydik. Öğleden sonra, kamera grubu fabrikanın koca atölyesine yerleşmişti bile. Şöyle bir saat kadar dinlendik-

ten sonra, saat 19 dan beri kulakları sağır eden bir gümbürtüyle çalışan makineler arasındaydım.

Essen'de çekilecek sahneler filmin en zor sahneleriydi, hem ruhsal, hem de fizik bakımından, hepimiz bunun farkındaydık. Bu dev makineler alemindeki gürültü, ısı ve gece çalışması kısa zamanda en sağlam adamı bile yıpratacak türdendi. İşçiler dörder saatlik vardiyalarla çalışırken, filmin teslimi ve çekim planından ötürü hızlı çalışmak zorunda olan bizler, saat 19 dan sabahın 3 üne, 4 üne kadar fabrikada kalıyorduk. Kolay unutamıyacağım beş gecenin bilançosu buydu.

Daha ilk çekim günü, Pazar saat 18 de, makyajcılar, artık gizlemediğim sivilceler ve çıbanlarla kaplı vücudumun farkına varıp, dehşet içinde kaldılar. Seaton ile Kostasch'ı hemen çağırdılar. Sonunda, öyle yarı çıplak, bir düzine adamın karşısında kalakaldım. Bana bakıp bakıp başlarını sallarlarken, Hamburg'da bir cilt uzmanına başvurduğumu ilaç ve elektrik tedavisi görmekte olduğumu anlattım durdum. Doktorun, tehlikesiz bir alerji geçirdiğimi, sivilce ve çıbanların üzerine pekala pudra ve krem sürülebileceğini söylediğini, açıkladım. Yalan da değildi. Bunu, Hamburg'a dönmeden söyleyen, Doktor Schauberg adındaki hekimden başkası değildi: «Düzeni hiç bozmaksızın pudrayla krem sürün hep. Vücudunuzda öyle oreomisin var ki artık, iltihaplanma korkunuz olmasın! Her ihtimale karşı bir çift de iğne yapayım ki, ben dönünceye kadar bay Krupp'a mahcup düşürmeyin beni.»

İğneyi de yapıp, öğle vakti saat on ikide gitmişti. Şimdi saat 22 ydi, kameranın önündeydim, bütün vücudumu kaplayan ter, pudrasını da, kremini de silip süpürüyordu. Tıpkı gerçek işçiler gibi, yanıbaşımızda dansedip duran korlaşmış çelik blokları, uzun, ağır bir demir süngüyle yönetiyordum. Tehlikeli sahnelerde benim yerime başkası oynuyordu (tutalım silindir üzerindeki köprüde bir arkadaşla kavga ettiğim sahneyi), ama çoğu sahneleri yine kendim oynuyordum. Yanar kor ha-

lindeki çelik blokları kendine çarptırmadan, demir süngüyle nasıl yönetileceğini yazın Pittsburgh'de bütün bir gün boyu denemiş, bir gün önce öğleden sonrada burada tekrarlamıştık, Essen'de...

Kameraman, sivilceli çıbanlı vücudumda hemen eriyiveren kremden ötürü üzülmememi söylerken, iyi duyayım diye haykırıyordu : «Bizdeki pankromatik madde, kor halindeki madenin ışığını bütün çiğliğiyle alıyor, nasıl olsa hepiniz gölge gibi görünüyorsunuz. Büyük planlarda da yalnız başınızı alıyorum. O da sivilcesiz nasıl olsa.»

Bir canavar düdüğü öttü.

Gece postasının ikinci vardiyası işbaşı ediyordu. İki yüz yorgun adam paydos ederken, yerlerine iki yüz dinlenmiş adam geldi. Saat: 23.

Schauberg gideli on bir saat olmuştu. Neden geri dönmemişti acaba? Otostrad yoluyla Hamburg üç buçuk saattan fazla sürmüyordu ki. Saat 16 da ameliyatı yapacağını söylemişti. Demek yedi saat önce. Ameliyat iki saat da sürmüş olsa —bu kadar sürmüş de olamazdı aslında— Schauberg çoktan gelmiş olmalıydı.

Bir şey olmuştu.

Saat 23 den sonra bu karabasandan kurtulamadım. Bir şey olmuştu. Shirley'nin başına bir şey gelmişti. Yoksa Schauberg'e mi bir şey? Ya da her ikisine mi? Bir şey olduğu muhakkaktı.

Sahne 187 / Dahili / Gece/ 1

Klaketçi kara tahtayı kameranın önünde tuttu. Burada, çekilecek sahneyi bağırarak haber vermek çok saçma olurdu. Ciğerlerini sökse yine duyuramazdı. Onun için ses de almıyor, her şeyi sözsüz oynuyorduk. Kendi aramızda işaretleşerek anlaşıyorduk.

Parmak aşağı: Kamera!

Parmak yukarı: Kamera çalışıyor!

El çırpma : Oynamaya başla!

Oynuyordum.

Oynayıp duruyordum hala ama, korkum da büyüdükçe büyüyordu.

Saat: 23.15-23.30-23.45.

Sahne 188/Dahili/Gece/2

Parmak aşağı. Parmak yukarı. El çırpma.

Ve oynuyor, kollarımın nasıl gevşediğini, demir süngüyü nasıl kavrayamadığımı, belimin nasıl ağrıdığını, kafamın nasıl zonkladığını, vücudumun giderek nasıl tere battığını, ve onunla birlikte kuvvetimin, son gücümün nasıl yokolduğunu hissediyordum. Ve bu, üstelik daha ilk geceydi, beş gecenin ilkiydi. Saat 24 de yarım saat paydos ettik.

Schauberg'in izi bile yoktu.

Fabrika atölyesinin nispeten sessiz bir tarafına benim için bir yataklı araba çekmişlerdi, şu sırada orada yatıyordum. Babalık Harry beni sıcak battaniyelere sarmağa kalkınca beni yalnız bırakmasını söyledim. O gidince, Tyrone Power'in de böyle çekim arasındaki bir paydosta, Madrid önlerindeki rüzgarlı Sevilla Stüdyoları arazisinde ve yine böyle yataklı bir arabada kalp krizi geçirmiş olduğu aklıma geldi. Arabanın küçük kapısını hemen açtım, Harry'ye seslendim.

«Burada telefonumuz var, değil mi?»

«Evet, Mister Jordan.»

Telefonu alıp getirdi, daha doğrusu yürüttü, çünkü telefon, nikel bacaklı tekerlekli bir sehpa üzerindeydi, upuzun da bir kordonu vardı. Telefon gardrobuma girince, titreyen ellerimle önce Hamburg'un, sonra da otelimin numarasını çevirdim.

«Ben Peter Jordan. Kızıma bağlayın lütfen.»

«Özür dilerim, Mister Jordan; Miss Bromfield kendisini rahatsız etmeyelim diye uyarmıştı bizi.»

«Ne zaman?»

«Saat 16 dan sonra. Kendisini pek iyi hissetmediğini söylemişti.»

«O saatten beri hiç telefon konuşması yapmadı mı?»

«Hayır, Mister Jordan. Uyku ilacı alacaktı.»

«Siz beni bağlayın yine.»

«Ama—»

«Bağlayın diyorum! Önemli bir şey var! Nihayet onu uyandırmış oluruz, daha kötü bir şey olmaz ya!»

Bunun üzerine telefonu bağladılar, zil çalmaya başladı.

«Bayan Bromfield cevap vermiyor.»

«Onun farkındayım.»

«Derin uykuda olsa gerek.»

«Evet.» Belki de ölmüştü.

«Yukarı birini göndereyim mi?»

Belki gerçekten uyuyordu. Belki Schauberg hala yanındaydı. Belki—

«Hayır. Hayır, kimseyi göndermeyin! Madem derin uykuda rahatsız etmeyeyim. Çok teşekkür ederim.»

Saat: 00.30.

Schauberg neredeydi?

Shirley neden cevap vermiyordu?

Ya Shirley'e bir şey olduysa, ya Schauberg'in elinden bir kaza çıktıysa... yoksa kan mı kaybediyordu Shirley... kanama falan mı söz konusuydu yoksa... acaba o yaşlı morfinman titreyen elleriyle Shirley'i öldürmüş de çoktan kaçmış mıydı... ya da kaçmak için sınıra ulaşmak üzere miydi...

«Sen bilirsin yarabbi!»

Bu sözün ağzımdan yükseldiğini birden bire farkettim, bütün hayatım boyunca hiç kullanmadığım bir söz!

Kapıya vuruldu.

Kapı açıldı.

«Hayırlı akşamlar, sevgili Mister Jordan. Yoksa hayırlı sabahlar desem daha mı uygun olurdu?» Schauberg sapsarı ve yorgundu ama, gülümsüyordu.

Oturduğum yerden fırladım.

«Nasıl, iyi mi?»

«Her şey yolunda. Küçük bir kedi gibi uyuyor. Bu gün yatsın, yarın çalışmaya başlayabilir yine. Çok selamı var.»

Bir şeyler söylemek istedim ama, ortalık dönüverdi birden, elimle gırtlağımı yakalayıp sırtüstü yatağa düştüm. «Hava... hava alamıyorum...»

«Sandık nerede?»

«Yatağın... altında...»

Hemen davrandı. Arabanın kapısını kilitleyip sandığı çıkardı karyolanın altından. Ondan sonrasını hayal meyal görebildim. Sarı leke. Yeşil nokta. Kola batan iğne. Sonra yeniden huzur, sükûnet, keyif. .

Derin bir soluk aldım. Sandığı saklayan Schauberg, kapıyı açtı, hemen aynı anda da, Seaton'un sevgilisi sarışın Hans'çık başını içeri uzattı. «Sizce de bir sakınca yoksa beş dakikaya kadar başlayabiliriz, Mister Jordan.» Çekilip gitti.

«O beş dakikayı yatarak geçirin,» dedi Schauberg. Babacan bir gülümsemeyle güldü. «Gerçekten de hiç zorluk çıkmadı, sevgili Mister Jordan.»

«Yemin edin.»

«Benim iman sahibi olmadığımı bilirsiniz.»

«Shirley iyi değilse, yalan söylüyorsanız, Almanya'dan hiç çıkamayın, yeni bir hayata başlamayın asla, burada geberip kalın — tamam mı?»

«Tamam, öyle olsun.»

«Neden geciktiniz?»

«Hannover'den sonra benzinim tükendi. Ortalık da kararmıştı. Aşağı yukarı üç saat dikilip durdum, bir araba beni alıp benzin istasyonuna kadar götürsün diye el kol ettim. İyi mi?» Sarışın Hans (belinden yukarısı atletik, adeleli ve güneş yanığıydı) başını yine içeri uzattı: «Devam edebilir miyiz, Mister Jordan?»

Çekildi.

Ayağa kalktım, yeniden doğmuş gibiydim. Böyle sayısız geceye karşı koyabilirdim şimdi.

«Schauberg, şu iğneler müthiş doğrusu.»

«Siz onu bana mı söylüyorsunuz?» Birden bire üzülür gibi oldu, kolumu sıkı sıkı tuttu. «Beni dinleyin Mister Jordan, karınızla ilgili bir şeyler oluyor.»

«O da ne demek?»

«Bana para veriyorsunuz. Onun için sizden yanayım. Karınıza aldırdığım yok. Bu gün öğleden sonra az kalsın arızalanıyorduk...»

Kapı açıldı.

Hans'çık.

«Mister Jordan—»

«Kaybol!» diye bağırdım. Alınıp çekildi. «Ne arızası?»

«Tam işe koyulacağımız sırada telefon çaldı.»

«Ne?»

«Heyecanlanmayın. Üvey kızınız santrala, rahatsız edilmemesini söylemiş ama, şıllıklardan biri yine de bağladı telefonu, çünkü cinayet masasından telefon ediliyordu.»

«Cinayet masasından mı?»

«Evet, bir müfettiş.»

«Kim konuştu onunla?»

«Ben.»

«Siz mi?»

«Ya ne yapacaktım? Kız eteri koklayıp bayılmıştı bile. Polise, şoförünüz olduğumu söyledim. Bayan Bromfield banyoda olduğu için telefona gelemez, dedim.»

«İnandı mı polis?»

«İnandı sanırım.»

«Daha sonra yine ararım demedi mi?»

«Hayır. Çünkü, aslında kızınızdan bir şey istediği yoktu. Annesiyle görüşmekti niyeti.»

«Ne istiyormuş?»

«Karınızın nerede olduğunu öğrenmek istedi.»

«Karımın mı?»

«Evet. Onu da söyledim. Essen'de, Konigshof Otelinde, dedim. Memnun oldu. Alman polisine telefon edip

otele göndereceğini, söyledi. Hemen yarın öğleden önce. Yani bu gün öğleden önce demek istiyorum.»

«Polisin... polisin karımdan ne istediğini söyledi mi?»

«Çok nazik konuşuyordu. Alman polisin bir şey istediği yok. Anlaşılan Amerikan polisi Alman polisinden yardım istiyor.»

Bu sefer arabanın kapısını açan Thronton Seaton oldu. «Peter, hepimiz seni bekliyoruz. Gel artık.»

Böylece Schauberg'den ayrılıp rejisörümle sete yollandım. Bu aralık işinden başka bir şey düşünmeyen Seaton, biz yürürken bir yandan da konuşup duruyordu : «Bu sahnede, Maria'nın her şeyden haberi olduğunu biliyorsun artık. Paniğe kapılmışsın. Umutsuz bir durumda, elden ayaktan kesilmişsin. Ama arkadaşlarının önünde toparlanman şart. Hiç bir şey olmamış gibi çalışmaya devam etmen gerekiyor. Çünkü hiç biri farketmemeli ne olduğunu. Hiç biri Tamam mı?»

«Evet.»

«Zor bir sahne, ben de farkındayım dostum.»

«Yok canım, hiç de değil», dedim transa geçmişim gibi, «ne kolay atlatacağımı sen de görürsün.»

2.

Bu gece saat beşte yatağa girdim, ama kalkıp da kahvaltıya oturduğumda saat on birdi. Joan yanıma oturdu.

«Shirley telefon edeli bir saat oluyor.»

«Ne istiyormuş?»

«Nasılız diye sordu, bir de senin işten zorlanıp zorlanmadığını?»

«Başka bir şey söylemedi mi?»

«Çok üşüttüğü için bütün gün yataktan çıkmayacakmış. Verdiğim bir kitabı okuyormuş.»

«Hangi kitaptı verdiğin?»

«Eksodus.»

Şimdi iyiden iyiye rahatlamıştım. Eksodus, ikimiz arasında parolaydı. Eksodus'u okuduğunu söyledi mi, anlayacaktım ki iyiydi, kürtaj yolunda gitmişti.

Telefon çaldı.

Salonda kahvaltı ediyorduk. Telefon benim arkamda duruyordu. Açtım.

«Burası santral. Bayan Jordan orada mı?»

«Evet.»

«Bağlıyorum.»

Bir erkek sesi: «Bayan Jordan mı?», diye sordu,

«Ben kocasıyım.»

«Kim o?»

Susmasını işaret ettim.

Erkek sesi sordu : «Karınızla görüşebilir miyim Mister Jordan?» «Kimsiniz?»

Joan yerinden fırlayıp bir çırpıda yanıma gelmişti. Kulağını alıcıya dayadı. Onu yeniden uzaklaştırmayı denemedim.

«Mister Jordan, ben cinayet masasından müfettiş Munro. Hamburg'dan, karınızı ziyaret etmemizi istediler. Hamburg'daki arkadaşlardan da Los Angeles polisi yardım istemiş. Bütün bunları size şahsen anlatmam yerinde olur. Acaba size—»

Joan'a baktım. Dudakları titriyordu. Yüzü kar gibi bembeyaz olmuştu.

«Yukarı çıkın, sizi bekliyoruz», dedim. «511 numaralı oda.»

Telefonu kapadım.

«İki dakikaya kadar buradadır», dedim.

Joan ellerini yüzüne kapadı. Sonra çabucak çekti ellerini. Gözleri alev alevdi.

«Demek bunu da görecektik», dedi.

Bir şey söylemedim.

«Buraya uçmadan, cinayet masasından iki memur da Pacific Palisades'e gelmişti.»

Bir şey söylemedim.

«Sonra bana yazdılar... Hamburg'a, otel adresine... mektubu sen de gördün... aradın da... bir modaevinin davetiyesi diye yalan söyledim hani... o mavi mektubu hatırladın mı?»

«Evet.»

«Önce seninle her şeyi konuşayım istedim! Uçak iner inmez. Öyle... öyle dağınıktı ki kafamın içi... uçakta o kadar içmemin nedeni de bu... içmezsem seninle konuşacak cesareti bulamam diye düşündüm... sarhoş olunca da o cesareti bulamadım artık.»

Bıraktım konuşsun diye. Bir dakika sonra nasıl olsa müfettiş gelecekti. Ne garipti ki, son darbeyi indirecek felaket yalnız ikimiz arasında değil, bir tanığın da önünde, Essen'li bay Munro adında bir yabancının önünde, başgösterecekti.

«Sonra... sonra da dedim ki kendi kendime, hiç bir şey olmamış gibi davran olsun bitsin... sen Avrupa'dasın... Los Angeles dünyanın yolu... ama tutup o mavi mektubu yolladılar işte... şimdi de şu müfettişi... onlardan kurtulmanın yolu yok, onlardan kurtulmanın yolu yok.»

Hayır, onlardan kurtulmanın yolu yok, diye düşündüm. Resmi makamlar neden Shirley ile bana yönelmiyor da Joan'a yöneliyorlardı? Anlaşılan, Gregory'nin babalık iddiasını benimsememişlerdi: Anlaşılan beni bu yoldan itirafa zorlamak niyetindeydiler.

«Beni affet Peter.»

«Ne yapayım?»

«Affet beni. Ben... ben korkunç bir şey yaptım...»

«Ne yaptın ki?»

«Araba kazası yapıp kaçtım... 30 Ekim günü... sen çoktan Avrupa'daydın.»

«Ben çoktan Avrupa'da—» Onun cümlesini tekrarlıyorum budala gibi. Ortalık bir bulandı, gözlerime perdeler indi sanki, kara kara lekeler bale yapmağa başladı gözlerimin önünde.

«Sunset Boulevard'da gidiyordum... ayağım frenden kurtulup kendiliğinden gaz pedalına basınca, park etmiş bir arabaya bindirdim. Ağır zarara uğrattım arabayı... gece geç vakitti... içkiliydim... Lexingtonlarm partisinden dönüyordum...»

«Lexington'lar...»

«... içki muayenesi yaparlar diye korktum. Yoluma devam ettim. Beni kimse görmedi sanıyordum...» Artık ağlıyordu. «Biri beni görmüş olacak... çünkü hemen ertesi sabah, cinayet masasından memurlar geldi... önce, Cadillac'ı süren sensin sandılar, ama Avrupa'da olduğunu öğrenince beni sorguya çektiler... o zaman ikinci deliliği yaptım...»

Yavaş yavaş kendime geliyordum. Bütün bunlar inanılmaz şeylerdi. Ama inanılabilirdi yine de. Hiç de inanılmayacak gibi değildi, pekala olabilecek şeylerdi.

«Memurlara, Cadillac'ın çalınmış olduğunu söyledim. Henüz farkına varmıştım da ihbar edecektim, dedim.»

«Hiç bir şey anladığım yok.»

«Çarpışmadan sonra bizim arabayı bırakmıştım...»

«Nerede?»

«Sokaklardan birinde... bir parça gittikten sonra inmiş, bir taksi buluncaya kadar koşmuş durmuştum... ne yaptığımı bilmiyordum dedim ya sana... memurlara, Cadillac'ın bizim bahçeden çalındığını söylemiştim, serseri çocuklar tarafından çalındığını...»

«Eeee?» Ağzımdan daha fazlası çıkmadı. Kendimi henüz o kadar toparlamamıştım.

«Önce inandılar bana. Bizim Cadillac'ı bulmuşlardı. Benim, senin, Shirley'nin parmak izlerini de... benimkilerini de elbette.»

«Sonra?»

«Hiç. Araya bir sessizlik devresi girdi... derken, o mavi mektubu yolladılar işte... arabada bir çarpmanın izlerini, delillerini ve tanıklar bulduklarını yazıyorlardı., ne bileyim işte, daha bir sürü şey... Alman polisine baş-

vurup yeniden ifade vermemi yazıyorlardı... gerçeği söylememi... kaza yapıp kaçtığım için dava edileceğim tehdidini de savuruyorlardı...»

«Peki neden gitmedin Alman polisine?»

«Bir tehdittir, bir tuzaktır sadece diye düşündüm de ondan. Onlara, yeniden ifade vermemin gereği olmadığını yazdım... sana hepsini anlatacaktım... daha sonra... rahat rahat... sen çalışırken anlatmak istemedim... çünkü sinirlerin çok gergin... şimdiye kadar polisle ilişkimiz de olmamıştı... mahkemeye verileceğim, Peter! Yargıç önüne çıkacağım... hem... Los Angeles'te... bizi herkesin tanıdığı Los Angeles'te...»

Kapıya vuruldu.

Gidip açtım. Dışarda ufak tefek bir adam duruyordu, şapkası bir elinde, öbür elinde de çantası. Nezaketle eğilip selam verdi.

«Giriniz müfettiş Munro», dedim. «Karım biraz önce her şeyi anlattı. Şimdiye kadar ben de bilmiyordum.» Joan'un arkamda ağladığını duydum. «Çok budalaca davranıp suçlu duruma düşmüş, ama hiç değilse kimsenin burnu bile kanamamış.»

«Zaten ölüm de yok sonunda her halde», dedi ufarak müfettiş düzgün bir İngilizceyle, ve yaklaştı. «Günaydın, bayan Jordan. Sakin olun rica ederim.»

«Mahkemeye çıkacağım.»

«Evet, öyle ama—»

«Hüküm giyeceğim! Cezaevine—»

«O da olabilir. Ama kesin değil. Belki onun yerine ağır bir para cezasına karar verilir. Ehliyetinizi alırlar elbette. Aman yarabbi, rica ederim ağlamayı bırakın, bayan Jordan. Ben de üzülüyorum ama, ne yaparsınız, görevim sizi yeniden sorguya çekmek.»

«Öyle, sevgilim», dedim, «sakin ol biraz. Hiç değilse şimdi mantıklı ol.»

Joan hıçkırmayı kesti.

«Çok utanıyorum», diye fısıldadı. Ona mendilimi verdim. «Kaza yapıp kaçmak suçtur, hem de aşağılık bir suç...»

Ufarak müfettiş Munro, bir yandan çantasından kalem kağıt çıkarırken, bir yandan da o düzgün okul İngilizcesiyle Joan'u tatlı tatlı teskin etmeğe çalışıyordu.

«Beni bir dakika mazur görün», dedim. Kara valiz yatak odamın dolabındaydı. Yatağa düşüp, soluk almak için dövününceye kadar içtim şişeden.

3.

(Sekreter bayanın notu : Röportajın burasına kadar gelen Sinyor Jordan, yüksek ateşli ve kuvvetli bir virüs gribinden ötürü üç gün süreyle konuşmasına ara verdi. Bu üç gün içinde, röportajın yazılması işini bitirip ona yetiştim ve bütün müsveddeyi Profesör Pontevivo'ya verdim. Bundan sonraki teyp konuşması, Sinyor Jordan ile Profesör Pontevivo arasında, 11 Mayıs 1960 da yapılan konuşmadır.)

Profesör Pontevivo — İpnotizma konusu üzerinde bir sonuca vardınız mı?

Sinyor Jordan — Evet. Uygun görüyorum.

Profesör Pontevivo — İyi öyleyse. Yarın sabah bütün ayrıntıları görüşürüz. Seansların oldukça uzun süreceğini hesaba katın. Siz hastayken teype son konuştuklarınızın müsveddesini okudum. Karınızın, sizinle üvey kızınız üzerine bütün gerçeği bildiğini sanıp, bir hafta korku çekmeniz yersizmiş demek. Aslında, bütün bu zaman içinde o da siz araba kazasını öğreneceksiniz diye korku çekmiş.

Sinyor Jordan — Bu hem doğru, hem de değil. Essen'deki dış sahnelerin çekimi sırasında öyle yorgundum ki, doğru dürüst düşünemiyordum bile. Mantığa vurulursa korku çekmemem gerekirdi. Ama korkuyordum. Şunu söyleyeyim ki, müfettiş Munro'nun ziyaretinden sonra korkum daha da arttı eskisine göre. Belki de şuydu nedeni: Bütün bu işlerin iyi bir sonuca varmayaca-

ğını biliyor, pekala hissediyordum. Çoktandır beklenen felaketle karşılaşmaya hazırdım. Hatta korkulu bir son bekliyordum diyebilirim.

Profesör Pontevivo — Anlıyorum. Ve şimdi sil baştan yapmıştınız bir bakıma: sizi seven, size güvenen bir kadın...

Sinyor Jordan — Bana suçunu itiraf ederken takındığım tutumun onu daha bir duygulandırdığını tahmin edersiniz. Beni dünyanın en iyi erkeği gördü. Müfettişin önünde okşayıp öptü beni.

Profesör Pontevivo — Siz de onun hiç bir şeyden haberi olmadığını anlamış oldunuz böylece, değil mi?

Sinyor Jordan — Evet, tam üstüne bastınız. Bir şeyler sezmiş, bana güveni sarsılmış olsaydı, her şey daha bir kolaylaşırdı o zaman. Ama tam da ağır bir yükten kurtularak her zamankinden çok daha mutlu görünmesi hayatımı zindan etti. Müfettişin bizi ziyaretinden sonra karım kente inip bana altın bir sigara tabakası aldı. Ve ben gece çekilecek sahneler için stüdyoya gitmeden önce — (anlaşılmıyor.)

Profesör Pontevivo — Gece sahnelerini krizsiz atlattınız mı?

Sinyor Jordan — Evet, ama Schauberg artık çok kuvvetli droglar veriyordu sanırım. Çalışma sırasında ani başdönmeleri geçirdim, bir, kaç kere kustum, sık sık da kuvvetli baş ağrısı çektim. Bütün bunlara karşı da ilaç veriyordu Schauberg.

4 Aralık Cuma günü Essen'den ayrıldık. Artık Hamburg'da 15 çekim günümüz kalmıştı, zorlu günleri de arkada bırakmıştık. Yani: Benimle ilgili 15 çekim günü vardı önümde. Benim görünmeyeceğim bütün sahneler sona bırakılmıştı. ;

Profesör Pontevivo — Siz döndüğünüzde üvey kızınız tamamen iyileşmişti, değil mi? Onun üzerinizdeki etkisi?

Sinyor Jordan — Çok candan bir hali vardı. Dalgındı da. Benimle konuşurken beni tanımıyormuş gibiydi. Annesine karşı da öyleydi. İşinde çalışıyordu, sevimli ve nazikti — çok da içine dönüktü.

Profesör Pontevivo — Ameliyattan sonra garip tutumuyla ilgili açıklamayı yapacaktı hani?

Sinyor Jordan — Ona hemen hatırlattım ama, bir kaç gün daha sabretmemi istedi.

Profesör Pontevivo — Özel ilişkileriniz oldu mu?

Sinyor Jordan — Avrupa'ya geleli hiç olmadı. Davranışları öyle garipti ki onu bir öpmeye bile cesaret edemedim. Sonra, daha önce de söylediğim gibi, Schauberg'in ilaçlarından ötürü giderek bir yıkıntı, keyifli bir ceset haline girmiştim. Yürürken yıkılıp yerde kalacağım diye düşünüyordum sık sık. İkide birde asansör düşünü görüyordum yeniden. Zaman zaman da gözlerimden yaşlar boşanıyordu aniden, ya da kendi kendime konuşurken yakalıyordum kendimi. Beni deli sanmasınlar diye kendimi sürekli kontrol altında tutmaya çalışıyordum umutsuzcasına.

Profesör Pontevivo — Ama yine de her gün kameranın karşısındaydınız, değil mi?

Sinyor Jordan — Filmi bitirmek zorundaydım. Şimdi geriye doğru düşününce, o sıralardaki biricik isteğim filmi bitirmekti diyorum. Yalnız filmi bitirmek!

Profesör Pontevivo — Üvey kızınız o adamla gizli gizli buluşuyor muydu hala?

Sinyor Jordan — Evet. Schauberg ile yardımcısı öğrenci, Shirley'i göz altında tutmayı sürdürüyorlardı ama, adamın kim olduğunu, Shirley ile nerede buluştuklarını bir türlü çıkaramıyorlardı. Shirley, kendini izleyenlerden kurtulmayı beceriyordu.

Profesör Pontevivo — Ama yine de bütün gerçeği öğrenebildiniz demek? O ne zaman oldu?

Sinyor Jordan — 12 Aralık'ta, bir Cumartesi günü. Yaşadığım süreyle o günü, o gün olan bitenleri unutmayacağım. Schauberg benden nikahında tanıklık et-

memi istemeseydi her şey bambaşka olurdu diye düşünüyorum.

Profesör Pontevivo — Nikahında tanıklık mı? Aman yarabbi, desenize evlenmeye de kalktı?

4.

«Nikahta tanıklık mı?»

5 Aralık sabahı, saat yedide, Schauberg'le otelin kapısındaydık. Yeniden kar yağmağa başlamıştı, motoru çalışan arabanın egzosundan titrek, beyaz bir duman çıkıyordu. Schauberg, Mercedes'i biraz önce garajdan çıkarmıştı.

«Evet, nikahta tanıklık», dedi Schauberg.

«Yoksa evlenmeye mi kalkıyorsunuz?»

«Elbette.»

«Kiminle?»

«Kaethe ile elbette.»

Şaşıp kalmamla karın üzerinde kaymam bir oldu, gidip sağ farın üzerine oturdum.

«Sevgili Mister Jordan, neden bakıp duruyorsunuz öyle yüzüme? Sizi, bir de bayan Misere'yi tanık olarak istiyoruz. Siz benim, bayan Misere de Kaethe'nin tanığı. Nikah 12 Aralık'ta, saat 12 de. Yani önümüzdeki cumartesi günü. Sizin öğle paydosunuza rastlıyor. Bize bu şerefi verecek misiniz?»

«Şimdi bu işin püf noktasını söyleyin bakalım.»

«Hangi işin püf noktasını?»

«Bu şakanın.»

«Şaka falan değil. Püf noktası da yok. Kaethe ile ben evlenmek istiyoruz.» Bunu söyleyince gülümsedi; babamı hatırladım yine. Öylesine sevimli gülümsüyor, montör giyimi içinde öylesine rahat ve vakur görünüyordu ki. Farın üzerinden kalktım yine.

«Sizin droglar yaptı yapacağını. Delirdim ben artık. Kaethe ile evlenmek istediğinizi söylediniz gibi geldi bana.»

«Söyledim de zaten.»

«Öyleyse siz delirdiniz. Morfinden ötürü.»

«Kaethe ile evlenmek istiyorsam delilik bunun neresinde?»

«Benim için bir dünya yıkılıyor demektir bu.»

«Öyle mi?»

«Size nasıl hayrandım bir bilseniz.»

«Neden, sevgili Mister Jordan?»

«O dört başı mamur alaycılığınızdan, çelinmez buz gibi mantığınızdan ötürü. Benim için, yalanla beslenen ülküleri, zevzeklikleri olmayan bir adamdınız, duygu gibi boş ve havada asılı şeylere pabuç bırakmayacak adamdınız... aşk şöyle dursun hele.»

«Sizi hayal kırıklığına uğrattığım için üzüldüm, sevgili Mister Jordan. Ne yaparsınız ki aşka pabuç bıraktım işte.»

«Siz sevemezsiniz ki.»

«Pekala severim, Mister Jordan. Bir insanı, Kaethe'yi.»

«Bunlar konuşulmuyor da benim kulağıma öyle geliyor her halde.»

«Ben ne konuşuyorsam onu duyuyorsunuz sadece. O dört başı mamur alaycılığıma hayran olduğunuz için teşekkür ederim. Şimdi —»

«Hayrandım, dedim. Dört başı mamur olamaz artık.»

«Neden?»

«Olsaydı aşk diye bir şey tanımazdı.»

«Tam aksi. Aslında aşka, benim aşkıma, çok uygun düşüyor. Saygı değer, ahlakçı bir ülkü adamı olsaydım — genelevde çalışan bir orospuyla evlenemezdim : budala, ilkel, cahil bir kadınla. Bütün bunlar Kaethe demektir. Yoksa değil mi?»

Sustum.

Schauberg konuştu: «Benim gibi sinik bir adam için ikinci bir Kaethe var. Bu ikinci Kaethe, tanıdığım bütün kadınlardan daha sadık bir kadındır. Bütün yaptıklarına rağmen, çocuksu saflığını koruyabilmiştir. Hiç

yalan söylemez, bana asla ihanet etmeyecektir. En kötü anlarda bile benden ayrılmamıştır. Bu ikinci Kaethe benim için ölmeye hazırdır. Onu sık sık incitmiş, ona sık sık hakaret etmiş, bir köpeği tekmeler gibi tekmelemişimdir onu. Gelgelelim, o beni sadece sevdi hep.»

Artık babam gibi konuşmuyor, babamdan çok farklı konuşuyordu, birden, karşımda bambaşka gördüm onu, annemi mutsuzluğa sürükleyen adama benzemiyordu artık. «Buradan çekip gitmek niyetindeyim. Her şeye rağmen, hayatıma yeniden başlayacağım, yeni baştan. Yalnız başıma başaramam. İyi yanı daha kuvvetli olduğu için kötüden korkmayan, hep doğruyu söyleyen, bana destek olan bir insanla başarabilirim ancak.»

Sustum.

«Kaethe'yi çaresiz bırakır giderim sanıyordunuz değil mi?»

«Elbette.»

«Şaşılacak bir şey değil. Yapılacak mantıklı, akla yakın iş de o zaten. Önce ben de öyle düşündüm — bu açık. Gelgelelim, haftalar, aylar geçince, Kaethe'yi sevdiğimi anladım. Ne yapayım? O büyük budalalığı, basitliğiyle öyle şeyler yapıyordu ki... büyük şeyler değil, küçük şeyler... beni duygulandırıyor, kendini kalpsiz sanan beni, kalbimden vuruyordu... hayran kaldığım küçük şeylerdi bunlar.»

«Örneğin?»

«Leipzig'de iki adam, yasaya aykırı olarak yedi yılan balığı vermişler Kaethe'ye. Kendisine baskı yapılınca, o iki adama ihanet etmemek için, Batı'ya kaçmış. Nesi var nesi yok geride bırakmış, yurdunu, gençliğini. Siz ele verir miydiniz o iki adamı?»

«Evet, verirdim sanırım.»

«Ben de. Gördünüz mü işte? Böyle şeyler yapmayı burada da sürdürüyordu, burada, Hamburg'da, hep yeniden. Aşk dediğiniz nedir, Mister Jordan? Beraberce yatağa girmek mi? Birbirine kenetlenip inlemek, hayvanlar gibi şehvete doymamak mı? Ne kadar sürer o? Siz-

de, bende, hepimizde, ne kadar sürer o hal? İki yıl mı? Üç yıl mı? Bir ay mı? Peki sonra?»

«Sonra?»

«Çoğu zaman hiç bir şey. Bazan insancıl bir ilişki. Birinin diğerini tamamlaması. Birinin öbürüne güven duyması. Tamamlama, güven. İşte aşk da bu olsa gerek. Onun için evleniyoruz.»

«Anlıyorum.»

«Sizi müthiş hayal kırıklığına uğrattım», dedi Schauberg. Hala gülümsüyordu. Beresini kafasına iyice yerleştirdi, kar üzerimize yağıyordu, Aralık ayında yağan, kristal gibi tertemiz bir kar, öyle bir kar ki, kirli dünyamızla henüz dudak dudağa gelmediği için temiz mi temizdi.

5.

Öyle bir tempoyla çalışmış, şansımız da öyle gülmüştü ki yüzümüze, çekim planındakinden bir buçuk gün ileri fırlamıştık. Bu sefer Kostasch'la tam zamanında konuştum. «Öğleyin nikah dairesinde olmak istiyorsan», dedi, «buradan en geç onbirde ayrılmalısın. Bize ne faydan olur o zaman, hiç. İyisi mi biz cumartesi günü senin oynamıyacağın bir kaç sahneyi çekelim, seni de bütün öğleden önce izinli sayalım. Perişan bir halin var. Bir gün izin sana iyi gelir.»

«Benim oynayacağım bütün sahnelerin öne alınması benim isteğimdi. Buradan on bir buçukta ayrılırsam mesele kalmaz.»

«Yoo, yoo, bütün gün izinlisin işte, tamam. Patronun armağanı. Daha önce bu konuyu Thronton'a da açmıştım. Günden güne daha bir mızmızlaştığımın o da farkında. Şu son iki hafta içinde bizi yüzüstü bırakmanı istemeyiz. Çok mu içiyorsun yoksa?.»

«Hiç içmiyorum.»

«Öyleyse başka bir şeyin var senin. Nen varsa var, öğrenmek niyetinde değilim. Ama herkes farkında.»

«Şayet çalışmamda —»

«Senin kendinde diyorum. Çalışmanda bir şey yok. Seni merak ediyoruz, Peter-boy. Sana yardımım dokunabilir mi?»

«Kendimi çok zorladım, başka bir şeyim yok. Son iki haftayı da çıkarırım nasıl olsa, merak etmeyin. Bütün cumartesi izinli olacaksam gerçekten...»

«Dedim ya canım.»

«Teşekkür ederim.»

Bende bir hal olduğunu hepsi farketmişti. Demek o duruma girmiştim. İki hafta daha. İki hafta daha. O iki haftayı atlatmak. İşi bitirmek. Sadece bitirmek, bütün istediğim buydu — daha önce de söylemiştim ya hocam.

12 Aralık cumartesi günü öğleden önce saat 10 da, bayan Misere en parlak şampanya partilerinden birini verdi. Evin personelini ikiye ayırmıştı. Onbir kız partiye katılacak, öbür on biri de nikah törenine gidecekti.

İşletme kapatılamazdı elbette.

«İlk parti» şampanya şölenine katılırken, «ikinci parti»nin kızları, tepemizdeki odalarında erken saatte müşterilerini meşgul ediyorlardı. Güldükleri, bağırdıkları, baylar ne isterse onu yaptıkları, duyuluyordu.

Bayan Misere, Schauberg ve ben karalar giyinmiştik. Kaethe'nin üzerinde mavi bir kostüm vardı, yakasında da üç orkide. Onu tanıyalı, çocuk değil de olgun bir kadın olduğunu, ilk görüyordum. Yüzünü, gözünü pek boyamamıştı, ne güzel olduğunun hayretle farkına vardım. Sarı saçlarını tepesine toplamıştı, mavi gözleri pırıl pırıldı, zaman zaman burnunu silmek zorunda kalıyordu. Büyük masanın en başında oturuyor, duyduğu sevinç dört bir yanını ışıl ışıl aydınlatıyordu sanki. Armağan edilmiş yedi yılan balığından ötürü Batı'ya kaçmış Leipzig'li eski tramvay biletçisi Kaethe Maedler, işte böylesine mutluydu; uzun zamandır mutsuzluğun en derinini tatmakta olan Kaethe Maedler, işte şimdi böylesine mutluydu.

Saat onbirde Madam yola çıkmaya davrandı, her şeyden önce, kızlardan bir kaçı sarhoş olduğu için. «Herkes ne der sonra», dedi bana. «Seviniyorlar da ondan, biliyorum, Kaethe ile birlikte onlarda seviniyor, ama ne de olsa...»

Böylece, şölen takımı öteki çalışan takımına yerini bıraktı, «Fare Kapanı» da aralarında olmak üzere, öbür onbir kız, en iyi kürkleri, giysileri, şapkaları, ayakkabı ve çantaları üzerlerinde, gıcırdayan tahta merdivenden aşağı indiler, sırtlarında en güzel giysileri bizimle şölene katılmış olan öbür kızlar, evin içinde yeniden yarı çıplak dolaşmağa başladılar.

Tam yola çıkacağımız sırada bir heyecan dalgasıdır dolaştı, çünkü, hallerinden milyoner oldukları anlaşılan iki Amerikalı kadın çıkagelmişti. İçlerinden biri, bangır bangır ve açıktan açığa, neden geldiklerini ortaya koydu hemen : «İrikıyım iki sarışınla iki de iri alet istiyoruz.»

Bunun üzerine bayan Misere, istedikleri her iki şeyi de, bütün biçim ve büyüklüklerde bulundurduğunu söyledi. Ve bayan Misere, çeşitli aletlerin saklandığı dolabın anahtarını ararken, deniz aşırı yoldan gelmiş iki kadın, 'ilk parti'nin irikıyım sarışınları arasından bir seçime giriştiler. Anahtar bir türlü bulunamıyordu.

Bayan Misere sinirlendikçe sinirlendi. Kızlar sinirlendikçe sinirlendi. Saat on ikiye yirmi beş vardı. Amerikalı kadınlardan biri, sarışın Kaethe'yi gösterip, ille de onu isterim diye tutturdu. İstediği sarışının ne yazık ki nikaha gitmek üzere olduğu söylenince, Amerikalı kadın kendini tutamayıp bağırdı: «Erkekle mi evlenecek? Aman ne ayıp!». Sarışın Kaethe birden bire ağlamaya başlayınca Schauberg kendisini teselli etmeğe koyuldu.

Kızlar bütün evi dört dönüyor, yapma organların asılı durduğu dolabın anahtarını arıyorlardı. Bayan Misere de bir yandan hayasız Amerikalı kadınları oyalıyordu : «Bir saniye daha, bir saniyecik daha bekleyin lütfen! Anahtarı hemen buluruz.»

«Başka bir yere gidelim», dedi iki çirkin kadının daha bir çirkincesi.

«Emin olun ki efendim, bütün Sankt Pauli'de bizdekinden daha zengin çeşit bulamazsınız.»

Saat on ikiye çeyrek kala, «Fare Kapanı» anahtarı kendi odasında bulunca, bayan Misere'den okkalı bir tokat yedi.

«Kullandıktan sonra yine sarhoş olup, geri vermeyi unuttun değil mi?»

Çok geçmeden, bayan Misere bürosundaki dolabı açıp, iki Amerikalı kadını çok etkileyen gerçekten zengin koleksiyonu gösterdi.

«Şimdi söyleyin bakalım, beklediğinize değmedi mi yani. Şu kaliteye bakın! Malzemenin en iyisi... Tamamen steril. Özel gereçlerimizle temizliyoruz...»

«Amanıın»! dedi iki çirkin Amerikalının daha az çirkincesi. «Ben şunu alıyorum.»

Sonra, taksilerle, ve bir de benim arabamla, yola çıktık. Nikah dairesinde bir süre holde bekledik. Bizden önce başka bir çift vardı, onlar nikahlandı önce; bizim kızlar her ne kadar vakur davranıyorsa da, nikahlanan çiftin hısım akrabası bize kuşkuyla bakıyor, aralarında fısıldaşıyorlardı. «Fare Kapanı» ikide birde bir ağlamadır tutturuyor, Kaethe yavaşçacık kulağına fısıldıyordu: «Üzülme Olga'cığım. Senin Schorsch da evlenecek seninle muhakkak.»

«O köpek mi? Asla!» diye öfkeyle söylenen «Fare. Kapanı», ayakkabısının tekini çıkarıp, sargıda duran baş parmağını ovmaya başladı. «Ben yaşadığım süre farelerden kurtulamıyacağım.»

6.

Walter Schauberg ile Kaethe Maedler çiftine, ancak 12,30 da sıra gelebildi, ve hep birden, duvarları kırmızı kumaşlarla kaplı nikah salonuna girdik. Bir orgla bir de yaşlı orgcu vardı, bir kaç sıra koltuk, en önde de nikahlanacak çift ve tanıkları için sandalyeler. Duvarın dibinde, kırmızı kadife örtülü bir de masa duruyordu.

Nikah memuru cüppeliydi. Çok candan davranıyordu, kimliklerimizi okurken bir kaç zararsız nükte de yaptı, Bayan Misere'nin doğum tarihini homurdanarak geçiştirdi.

Yaşlı orgcu önce «Sadakatle»yi, onun ardından da hafif hafif «Hayatım, uzat bana elini» parçasını çaldı. On bir kız, birbirinin ardından, bir ağlamadır tutturdular, Bayan Misere her ne kadar «şşt» diyor, kaş, göz ediyorsa da para etmiyordu. Ağlama, geçici bir hastalık gibi, bir kızdan öbürüne bulaşıyordu. Sonunda Bayan Misere de ağlamağa başlamasın mı, «Ah», diye fısıldıyordu kulağıma, «bizimkini hatırladım da ondan.»

Nikah memuru, kısa bir konuşma yapıp, ailenin devletin temeli, evliliğin de, iki insan arasında en ahenkli bağlılık olduğunu, söyledi. «Işığın, aydınlık vermek için kendini zorladığı görülmemiştir, ve bütün eşyanın renkleri o ışık altında dile gelir, diye yazar düşünür Ortega Gasset. Kadın da her yaptığını böyle, zorlanmaksızın yapar. Kadın elinden çıkan ne varsa, hepsi de kavranılanın ötesinde, ve sonsuza ulaşacak niteliktedir. Erkek, kolunun gücüyle savaş verir. Gözü pek, seferlere girişip dünyayı dolaşır, taş taş üstüne koyup anıtlar yapar. Kitaplar yazar, konuşmasıyla gökleri kırbaçlar, salt düşünürken bile adaleleri bir güçle gerilir — oysa kadın, erkeğinin ellerini okşamakla yetinir, onu da tatlı hareketlerle yapar. Romalı bir ananın mezar taşında, adı yanında sadece iki kelime vardır : Domiseda, lanifica. Evini korudu, örgüsünü ördü. Erkekle, kadın ancak, böyle birlik oldukları zaman tamdırlar, evlilikteki mutluluk, bütün geleceğimizin anahtarıdır. Bu mutluluğun sizlere de tanınmasını diliyorum.»

Sonra, hepimiz ayağa kalktık, nikah memuru, Schauberg'e, burada bulunan Kaethe Maedler'i eşi olarak kabul ediyor mu, diye sordu, Schauberg de —beresi başında— çok ciddi bir yüzle : «Evet», dedi.

«Ve siz, Kaethe Maedler, siz de burada bulunan Walter Schauberg'i eşiniz olarak kabul ediyorsanız, evet diye cevap verin.»

Kaethe iki kere evet demeyi denediyse de hıçkırık sesinden başka bir şey duyulmadı, neden sonra üçüncü denemede «evet» diyebildi zor duyulur bir sesle.

Birbirlerinin yüzüklerini taktılar, Kaethe'nin eli öyle titredi ki, yüzük, tam Schauberg'in parmağına takacağı sırada, yere düştü. Yüzüğü yerden kaldırdım, orgdaki yaşlı adam «Ellerimi al artık» diye çalmayı sürdürüyordu, kızlar da birbirleriyle bahse girmişçesine hıçkırıp duruyorlardı, dur dinlen yoktu artık.

Çeşitli yerlere imzalarımızı attık, ondan sonra bir öpüşmedir başladı. Bayan Misere beni, Schcauberg'i, Kaethe'yi öptü, Kaethe beni, Schauberg'i ve bütün kızları, sonra bütün kızlar da Schauberg'i, Bayan Misere'yi, Kaethe'yi ve beni, sonra da birbirlerini öptüler. Nikah memuruna da bir kaç öpücük düştü.

«Fare Kapanı» orgcuyu öpüp para verdi, «Rhapsody» yi çalmasını rica etti. Ama adamcağız o parçayı bilmediği için, onun yerine «Moonglow»u çalmaya koyulunca, «Fare Kapanı» yeniden hüngür hüngür ağlamağa başladı. «Rhapsody»nin, Kaethe ile Schauberg'in en sevdikleri şarkı olmasına karşılık, meğer «Moonglow»da «Fare Kapanı» ile Schorsch'un en sevdikleri parça değil miymiş... Bu rastlantıdan ötürü çok duygulanan «Fare Kapanı» tam bir ağlama krizine yakalandı. Onu karanlık ve boş ön salona geçirip, yassı bir şişeden (her ihtimale karşı yanıma bir şişe almıştım) okkalı bir yudum içirdim. Zavallı «Fare Kapanı» yavaş yavaş kendine geldi. İşlediği günahlardan ötürü Tanrının kendisini cezalandırdığını, küçük, beyaz fareleri ezerek öldürmeye ve hayatının sonuna kadar orospu kalmaya lanetlediğini söyleyip duruyordu boyuna. Bütün davetliler nikah salonundan akın halinde çıkarken, bense ona viski verip, teselli etmeye uğraşıyordum.

Birden bire Schcauberg yanıbaşımda beliriverdi.

Heyecanlıydı.

«Benimle gelin.»

Beni nikah memurunun çalışma odasına soktu. Masanın üzerindeki telefon açıktı. «Benim küçük öğrenci telefonda. Nikah memuru nezaket gösterip dışarı çıktı.»

«Ne var?»

«Üvey kızınız. Bu sefer hiç kaçırmamış onu gözden.»

Alıcıyı kulağıma götürdüm.

«Alo!»

«Mister Jordan mı?» dedi korkulu bir ses.

«Evet. Konuşun.»

«İnşallah başıma bir şey gelmez konuşuyorum diye.., bana bakın, polise çıkmak zorunda kalırsam hepsini inkar ederim!»

«Konuşursan para alırsın! Konuşmazsan başın belaya girer! Nereden telefon ediyorsun?»

«Lietzenburger Caddesinden, Laeisz sokağının köşesindeki telefon kulübesinden. Araba caddenin biraz aşağısında duruyor. O adamla sizin... kızla birlikte bir eve girdiler.»

«Nasıl bir adam?»

«Ancak arkadan görebildim. Oldukça genç sanırım. Kırmızı bir arabası var, bir Jaguar. Bindiğim taksinin şoförü dedi ki»

«Ne dedi?»

«Çok hızlı gidiyor, dedi. Bir »

«Yeter! Arabası nasıl?»

«Küçük, kırmızı bir Jaguar. Tam evin önünde duruyor.»

«Numarasını okuyabiliyor musun?» «HH — HC 111.»

«Hemen geliyorum. Sen kulübede kal. Evden ikisi birlikte çıkarsa ardlarına düşersin.»

Telefon alıcısını olduğu yere bırakıp, Schauberg'e hiç bir şey söylemeksizin, odadan fırladım. Merdivenlerden aşağı koştum. Kendimi arabaya attım.

Hemen ardından, bir stop levhasını vaktinde görmeyip geçtim.

Jaguar. Kırmızı, küçük.

HH — HC 111.

Kolay akılda tutulacak bir numara.

Jack'nin yardımcısı yakışıklı Hennesey'nindi bu araba : Shirley'e çok benzeyen güzel montajcı Ursula König'le evlenecek olan adamın arabasıydı. Evleneceği kızı tıpkı Shirley'e benzeten adamın. Evleneceği kızı tıpkı Shirley'e—

Sırtında eski, ince paltosu, yüzü solgun, camları koyu renk bağa gözlüğü, kısa kesilmiş saçlarıyla fakülte öğrencisi, telefon kulübesinin yanında duruyordu. Burnu kızarmış, şişmişti. Durmadan hapşırıyordu. «Şu aşağıda.» Schauberg'in arkadaşı çenesiyle öteyi gösterdi.

Lietzenburger Caddesi, iş merkezinin geniş caddelerinden. Sırasıyla dizilmiş yeni yapıların arasında, savaştan nasılsa korunmuş, alçak, eski, damları küf tutmuş yapılar da görülüyor arasıra.

Trafik çok sıkışıktı. Tramvaylar, otobüsler, otomobiller yanımızdan hızla geçiyordu. Cumartesi, öğleden sonraydı. İri taneli, sulu sepken bir kar yağıyordu şu sırada. Gökyüzü, cadde, evler, ve ışık, bulanık ve kirliydi. Asfalt zifos içindeydi. Su birikintilerinin üzerinden araba geçti mi sular fıskiye gibi sıçrıyordu. «Hala evdeler», dedi soğuk almış olan öğrenci.

«Hangi evde?»

«Şu yeşilde.»

Bizden aşağı yukarı yüz metre kadar ötede, Önünde kırmızı Jaguar'ın durduğu küçük evin, uzun yıllar boyunca solup bozulmuş, kuvvetsiz, yoksul bir boyası vardı. Ev tek katlıydı. Çelik ve camdan iki çağdaş yüksek yapının arasında ezik, yitik, soluk almaktan, büyümekten yoksun kalmış gibiydi.

Bu evin çevresine, üzerine, hastalıklı, ölümlü bir hüzün çökmüştü sanki. Küçük pencerelerin hepsi de parmaklıklıydı. Camların ardında tüller asılıydı. Kocaman,

yeşil bir kapının içinde küçük, yeşil bir kapı daha vardı. İkisi de kapalıydı.

«Ne kadar zamandır içerdeler?»

«Saat 12.40 dan beri.»

Yarım saat olmuştu demek.

«İçeri nasıl girdiler?»

«Şu eski çıngırağı görüyor musunuz? Delikanlı onu çaldı. Sonra, kapı açıldı.»

«Kim açtı kapıyı?»

«Onu göremedim.» Yeniden hapşırdı. «Benim başka işim var mı?»

«Hayır.» Parasını verdim. «Git hemen yatağa gir, bir de drog iç.»

Kasvetli bir yüzle başını salladı, başı önünde, omuzları düşmüş, sessiz sedasız çekildi gitti. Caddeden aşağı indim. Trafik giderek sıklaşmıştı. Motosikletler. Tramvaylar. Otomobiller. Bisikletliler. Ve insanlar, İnsanlar, binlerce insan. Hepsi de evlerine dönüyordu. Hafta sonu başlamıştı artık.

Eski evin çıngırağı altında isim falan yoktu. Hiç bir yerde isim yoktu. Bu ev başka bir çağa, başka bir dünyaya ait, yaşamaktan yoksun bir evdi. Bir ölüler evi.

Önce çıngırağı çalmak istedim ama, sonra, anlatamıyacağım bir korkuyla, vazgeçtim. Kapının yanına, yeşil tahtaya yaslandım. Bir kilise saatinin çok yakından gelen sesi, çeyrek saati haber verdi. Saat 13 ü 15 geçiyordu.

7.

Saat 14 de hala oradaydım.

Trafik hala sıkışıktı, kar da daha bir kuvvetli yağıyordu şimdi, ve tutuyordu. Sırtımdaki palto incecik olduğu için soğuktan donuyordum. İkiyi on geçe artık sabrım tükendi. Tam çıngırağa el atıyordum ki, kapının öbür yanından gelen sesler duydum, iki erkek se-

siyle Shirley'nin sesini. Gülüyorlardı. Sesleri daha bir yükseldi. Adımları yaklaştı.

Çıngırağa el atmaktan vazgeçip sol tarafa çekildim. Büyük kapının içindeki küçük kapı sağdaydı. Kapı açıldı. Shirley ile genç Hennessy gülerek dışarı çıktılar. Shirley : «Allahaısmarladık», dedi, «çok, çok teşekkürler.»

Genç Hennessy (yüzü sağlıklı ve kırmızıydı) : «Hoşça kal, Thomas», dedi. İkisinin konuştuğu adamı göremiyordum. Yalmz sesini duydum: «Siz de hoşça kalın ikiniz.»

Genç bir sesti.

Küçük kapı kapandı. Shirley, Hennessy'nin koluna girdi. Beyaz kuzu yününden mantosunu, kara yünlü çoraplarını, düz, kara ayakkabılarını giymişti.

Kızıl saçlarına kara bir eşarp bağlamıştı.

«Birer kahve içelim mi çabucak?» dedi Hennessy.

Shirley : «Hayır, otele dönmem gerek», diye söze başladı, «üvey babam—»

Derken, beni gördü, çünkü tam bu sırada ikisi de yürümeğe durmuştu. Hennessy bir adım geri çekildi. Yüzü daha demin sağlıklı ve kıpkırmızı olan delikanlı, birden bire sapsarı oldu.

Shirley hafif bir sesle : «Korkunç», dedi.

«Demek korkunç ha?» Konuşamıyordum.

«Çok erken! Daha çok erken!»

Yanımızdan geçen bir otobüs zifosa batırdı bizi.

«Erken olan ne?»

«Senden biraz sabırlı olmanı dilemiştim... bir kaç gün daha beklemeni... sana her şeyi anlatacaktım...»

Sustum.

«Bir dakika, Mister Jordan—» diye söze başladı Hennessy.

«Tek bir kelime söylersen dişlerini dökerim senin!»

«Durun bakalım, durun hele!»

Benden daha uzun, daha genç, daha kuvvetliydi. Ama aldırdığım yoktu hiç birine. Sol elimle paltosunun

yakasına yapışıp, sağ yumruğumu indirmeye hazırlandım.

«Peter!» diye bağırdı Shirley.

«Bize haksızlık ediyorsunuz, Mister. Jordan», dedi Hennessy sapsarı. Kendini hiç savunmayıp, kollarını aşağı bıraktı.

«Gizli gizli buluşuyor, ortalıktan yokoluyorsunuz. Hem de haftalardır. Sonra da, haksızlık eden ben, ha?»

«Evet», dedi Shirley. «Yarabbim, bir kaç gün daha beklesen ne olurdu?»

«Ne yapıyordunuz burada?»

«Kardeşimdeydik. »

«İyi bir kardeşmiş sizinki. Aile içinde buluşulursa otel odası gerekmez.»

Hennessy yeniden kıpkırmızı kesildi, şimdi onun elleri de yumruk olmuştu.

«Yapma», dedi Shirley ona. «Yalvarırım Werner.»

Werner ha!

Yumruğu yapıştırdım.

Gidip yeşil kapıya çarptı kapıyı çatırdatarak. Burnu kanamaya başladı. Tam üzerime yükleneceği sırada Shirley araya girdi. Gelen geçen herkes durdu. Küçük bir oğlan heyecanla haykırdı :

«Anneciğim anneciğim, şu iki herife bak!»

Shirley, Hennessy'yi duvara doğru itti. «Bırak onu... bırak onu...»

«Beni dövebileceğini mi sanıyor?»

«Yetmediyse daha fazlasını da yersin!»

Küçük yeşil kapı yeniden açıldı. Kapının eşiğinde 35 yaşlarında, ince, uzun boylu, kısa sarı saçlı bir adam belirdi. Korkuyla sordu :

«Neydi bu deminki? Ne oluyor burada?»

«Lütfen affedin, affedersiniz.» Shirley'nin sesi zar zor duyuluyordu. «Üvey babam. Beni... beni burada beklemiş. Ona anlatmam gereken şeyler var. Size de... Peder... Peder Thomas...»

Shirley İngilizce konuşuyordu «Father Thomas», dedi.

«Siz... Siz misiniz kardeşi yoksa?» diye kekeledim.

«Evet, bayım», dedi Katolik rahibi kıyafetindeki zarif ve gençten adam, «Werner'in kardeşiyim.»

8.

«O küçük evde oturur. Eski kilise evin arkasındadır. Yandaki caddede. Buradan görünmüyor. Yüksek yapılardan ötürü», dedi Shirley. Aradan on dakika geçmişti. Yeşil boyalı evin karşısındaki modern bir süthanedeydik. Hala kar yağıyor, hala otobüsler geçiyor, otomobiller, tramvaylar, motosikletler akın akın gidiyordu. Süthane boştu. Yalnız tezgah başında sevdalı, genç bir çift vardı. Okul çantaları yanlarındaki taburelerin üzerindeydi. Müzik otomatından bir Alman plak şarkıcısının cırlak sesi yükseliyordu : «Çağımızın ritmi budur, yapamayana yazık...» O küçük süthanede olan bitenleri hala apaçık görüyor, duyuyorum, beyin zarım bütün o olan biteni engramlar halinde arşivine kaldırdı, hem de bir kamera merceğinin, bir mikrofonun titizliğiyle. Genç sevdalıların kıkır kıkır gülüşmeleri. Çekiç gibi inen müzik sesi. Renkli, çelik boru mobilyalar. Yan masadaki gazete. *Riviera'da alarm. Frejus bendi yıkıldı. 350 ölü. Çamur altından çıkan kitle mezarı. Yıkılan kenti salgın hastalık tehdit ediyor.*

Burnu çok kanadığı için, genç Hennessy tekrar kardeşinin evine dönmüştü. Kendisinden özür dilemiştim. Genç rahipten de özür dilemiştim. Sonra Shirley'e : «Şu süthaneye gel», demiştim.

Şimdi pencere kenarında oturuyorduk, önünde Jaguarın durduğu küçük, yeşil eve bakıyordum, trafik akıp duruyor, kar yağıyor, insanlar, binlerce insan, evlerine koşuyorlardı.

«Anlat bakalım», dedim.

Rica eder gibi baktı yüzüme. «Bana... bana biraz daha zaman tanımayacak mısın... bir kaç gün daha?»

«Hayır.»

«Yemin edersem—»

«Shirley, bana her şeyi söylemen şart. Hem de şimdi, hemen. Bu masada. Şu sırada. Sen bana gerçeği söylemedikçe buradan ayrılmayacağız.»

«Üzüleceksin.»

«Ziyanı yok.»

«Seni üzmek istemiyorum ki ben.»

«Gerçeği söylemezsen üzersin beni.» «Yarabbim», dedi Shirley. «Yarabbim, neden engel olmadın buna?»

«Neye?»

«Bizi bulmana. Sana şimdiden söylemek zorunda kalmamalıydım. Söylemem gerekiyor mu gerçekten?»

«Evet», dedim. «Söyleyeceksin. Yalan söylemiyeceğini biliyorum. Gerçeği, Shirley. Hem de şimdi, hemen.»

«Gerçeği», diye tekrarladı bitkin bir halde. «Gerçek öyle basit ki.» Mantosunu çıkarmıştı, üzerinde, çok sevdiğim kara, yünlü kostümü vardı. Kızıl at kuyruğu saçı sağ göğsüne doğru sarkmıştı. «Sana asla söyleyemezdim ki.»

«Neden?»

«Buraya gelmeme engel olurdun. Evdeyken de Peder Horace'ı ziyaret etmemi yasaklamıştın.» Üşür gibi oldum.

Kısık bir sesle : «Bu rahibe günah mı çıkarttırdın yoksa?»

Tam bu sırada garson kız masamıza gelmişti. Etine dolgun, şen şakır bir şeydi. «Ne emrediyorsunuz efendim?»

«Bana bir çikolatalı süt», dedi Shirley.

«Siz?»

«Bana viski.»

«Özür dilerim. Alkollü içkimiz yoktur, efendim.»

«Öyleyse ne olursa olsun.»

«Özür dilerim. Alkollü içkimiz yoktur, efendim.»

«Evet, evet, herhangi bir şey işte,, aldırdığım yok.»

«Bir çikolatalı süt daha», dedi Shirley. Etine dolgun garson kız, omuz silkip çekildi. «Ne bağırıyorsun öyle. Onun ne kabahati var?»

«Sana bir şey sormuştum.»

«Hayır, Peter, günah çıkarttırmadım. Hem de hiç. İstediğim zamanlar oldu. O gün... çocuğu alacakları gün çok istedim, kıl payı fark kalmıştı...»

«Neden vazgeçtin öyleyse?»

«Nedeni sensin.»

«Ben miyim?»

«Sana söz vermiştim günah çıkarttırmayacağım diye, hatırlıyor musun? Hani otele telefon etmiştim sana. Hiç kimseye tek kelime bile söylemiyeceksin, demiştin hani, hiç kimseye. Peder Horace'a da gitmeyeceksin! Günah çıkarttırmayacaksın. — Hatırlıyor musun?»

Başımı salladım.

«Ben de hiç teşebbüs etmedim bir daha, bundan sonra da etmeyeceğim. Çünkü sana söz verdim, çünkü seni seviyorum.» Bunu o yüksek perdeli çocuksu sesiyle söylerken, soğumuş elini benim sıcaktan yanan elimin üzerine koydu, yeşil gözleriyle bana baktı, gerçekten de, sevgi dolu bu gözler, dünyanın bütün sevgisini taşıyan gözlerdi.

«İki çikolatalı süt.» Alınmış olan garson kız, bardakları önümüze koydu. «Teşekkür ederim, froylayn», dedi Shirley Almanca. Yine İngilizce devam etti: «Seni daima seveceğim, Peter. Asla başkasını sevmeyeceğim. Hep seni yalnız.»

«Ben de seni seviyorum, Shirley! Ben de yalnız seni seviyorum. Bir kaç gün daha kaldı, sadece bir kaç gün, sonra film bitecek, Joan'a her şeyi anlatıp gideriz, ondan sonra beraber oluruz, hep daima.»

«Hayır, Peter», dedi.

«Ne demek?»

Yağan kara bakıp fısıldadı: «Neden bu günden söy-

leyeyim? Neden ille de bu gün? Öyle zor ki... daha çok erken... ya bir şey olursa...»

«Konuş, devam et hadi, söyle ne söyleyeceksen!»

«Son çekim günü söyleyecektim, Peter. işin bitince. Film için bir tehlike söz konusu olmayınca.»

«Ne söyleyecektin?»

«Senden ayrılacağımı.»

«Ne... sen... nasıl?»

«Ayrılıp gideceğim. Birbirimizi görmeyeceğiz artık.»

Bardağımı devirdim. Çikolatalı süt masanın üzerine yavaş yavaş, yapış yapış, yayıldı.

«Shirley, sen çıldırmışsın!»

«Aklım çok başımda.»

«Beni sevdiğini söyledin! Yalnız beni!»

«Yalnız seni. Daima seni.»

«Öyleyse neden ayrılmak istiyorsun benden?»

Bir şey mırıldandı.

«Anlıyamadım.»

Kıpkırmızı oldu. «Yüksek sesle söylemem.»

«Söyle!»

«Tanrıya sözüm var», diye cevap verdi duyulur duyulmaz bir sesle.

«Söz mü—»

«Hastasın da ondan» dedi.

«Neyim?»

«Ne demek istediğimi anladın.»

Alıngan garson kız elinde bir bezle gelip, dökülmüş çikolatalı sütü masadan sildi, homurdandı. Şimdi bir de öfkelenmişti üstelik.

9.

Otobüsler. Tramvaylar. Kamyonlar.

Kar giderek tipi halini alıyor.

Çok sakinim.

Tamamen sakinim.

Gerçekten hastayım. Söylenmemiş sözler işitiyorum.

Gerçekte var olmayan sahneler yaşıyorum. Renkli bir süthanede Shirley'i tam karşımda görüyorum, oysa bir süthanede olmadığım muhakkak. (Ben, süthanede !) Bütün bunlar hep düş, artık giderek fazlalaşan o korkunç düşlerden biri daha işte. Umalım öyle olsun, o düşlerden biri olsun yine. İnşallah arabamın direksiyonunda bayılmamışımdır, ya da sette, bütün milletin gözü önünde. Umalım gecedir, ben de oteldeki yatağımdayım, asansör düşü gibi bir düştür bu yine.

Umalım. Umalım. Umalım.

Bu, düş olsa gerek!

Shirley ile ben, birbirimizle düşte konuşuyoruz. Nataşa ile de düşte konuşmuştum ya. İnsan düşte bir sürü insanla konuşur.

Düş mü bu acaba?

«Daha Hamburg'a iner inmez», dedi Shirley, «seni çok değişmiş gördüm.»

«Değişmiş mi — nasıl yani?»

«Gergin, huzursuz, bitkin ve sinirli.»

«Joan da mı öyle gördü?»

«Onu bilmiyorum. Belki. Bana bu konuda bir şey söylemedi.»

Yutkunup pencereden dışarı baktı.

«Devam et!»

«Öyle zor ki.„.»

«Devam et!»

«Derken... derken şu bayan Petrovna çıktı...»

«Petrovna mı?»

«Doktor Nataşa Petrovna.»

«Doktor Nataşa Petrovna'dan sana ne?»

«Her şeyi biliyorum.» Elimi okşadı. «Biz tedirgin olmayalım, biz farkına varmayalım diye tanımamazlıktan geldin onu.»

«Farkına varmamak mı? Neyin farkına varmamak?»

«Peter... Peter, ben...»

«Konuş, devam et!»

Çok güç konuşabiliyordu artık: «Doktor Petrov-

na'yla gizli gizli işaretleştiğiniz o geceden sonra... o geceden sonra oteldeki oda hizmetçilerine... kapıcılara... sormaya başladım...»

Sen de mi? Demek sen de öyle mi?

Ne de çok kar. Düşümde giderek fazlalaşan kar.

Düşümde mi?

«İnsanlar nasıldır, bilirsin. Ona bahşiş, buna bahşiş... sonunda sana viski getiren garson çocukla, seni o sabah yine yatağa yatıran otel görevlisini buldum—»

«Hangi sabah?»

«Biliyorsun ya... müthiş bir şeydi her halde...»

«Ne?»

«Geçirdiğin kriz... bayılman... yataktan düşmüştün hani...»

«Beni yatıran adam mı anlattı?»

«Evet. Sana gelen doktorun kim olduğunu sordum. Otel doktorunun yerine bakan doktor hanım, dedi, Doktor Nataşa Petrovna.»

«Neden o zaman konuşmadın benimle?»

«Seninle mi? O kadını tanımadığını söylemiştin ya! Ama gizli gizli buluştun kendisiyle.»

«Hayır!»

«Buluştun!»

«Ne zaman?»

«Peter, rica ederim.» Yüzü kıpkırmızı kesilmişti. «Bir cumartesi öğleden sonra, limanda. Küçük oğlu da yanındaydı. Bir tekne kiraladınız.»

«Arkamdan beni mi gözetledin yoksa?»

«Evet.»

Ve kar yağıyordu, hep daha kuvvetlenerek, yağıyordu.

Tezgah başındaki delikanlıyla genç kız, sevdalı sevdalı fısıldaşıyorlardı.

Delikanlı kalkıp otomata para attı, yeniden müzik başladı.

«Evet, seni gözetledim. Sandığı da buldum.»

«Ne sandığı?»

«Arabandaki yeşil sandığı. Yalvarırım, yalvarırım! Her şeyi biliyorum dedim ya sana. Kendine iğne yaptığını da gördüm...»

«Ne zaman? Nerede?»

«O yıkık samanlıktaydım... Schauberg seni muayene ederken giyinme odanın kapısından dinledim. Ne halde olduğunu biliyordum. Hayatının son şansını denediğini biliyordum... en son, en zor ve en büyük şansını... seninle nasıl konuşabilirdim? Bana gerçeği söyler miydin ki?»

Sustum.

«Sinirlerin bozulacaktı, o kadar. Belki de yıkılacaktın. Belki yeni bir kriz...»

«Schauberg beni ameliyat ettikten sonra asistanıyla seni konuştu... ben baygınım sanıyorlardı... yarı ayıktım o sırada... seni filmin sonuna kadar bir götürebilse, dedi Schauberg... şans yardım eder de yeni bir kriz geçirmezsen, dedi... yarabbim, yarabbim, yapmak istemediğim şey buydu aslında.»

«Neydi?»

«Film bitmeden, tamamen bitmeden, bunları konuşmak istemiyordum böyle. Sinirlenirsin.»

«Yo, hiç de sinirlendiğim yok.»

«Nasıl sinirlenmezsin?»

«Beni aldattığını düşünmek çok daha sinirlendiriyordu beni.»

«Gerçekten aklın yattı mıydı buna?»

Başımı salladım.

«O zaman seni sevdiğime inanamazsın ki.»

«Sonunda inanmaz olmuştum zaten.»

Bir karabasan değildi bu, şimdi farkındaydım artık.

Sadece gerçekti, acı gerçek.

«Yine inanıyor musun şimdi bana?»

«Evet, Shirley.»

«Seni sevdiğime inanıyorsun... seni aldatamıyacağıma?»

«İnanıyorum. Devam et anlatmağa. Nasıl geldin bu— buraya nasıl geldin?»

«Yapayalnızdım... umutsuzdum da... Joan ile konuşamıyordum... konuşmak istemiyordum... benim için her zaman ne idiyse, yine oydu, yabancı bir kadın... günün birinde Werner soruverdi—»

«Werner mi?»

«— Werner Hennessy, genç montajcı. Neden hep üzgünüm diye sordu.»

«Ee?»

«Bir derdim olduğunu söyledim. O da —sinirlenme sakın, yalvarırım sinirlenme!— o da, bir kardeşim var, dedi, rahiptir, hem de çok genç ve modern bir rahip... bir de onunla görüşmek ister miyim diye sordu... Önce hiç istemedim... o günlerde kilise kilise dolaşıyordum hep... hep yeni bir kiliseye gidip senin için dua ediyordum... Tanrı'dan, filmini bitirmene yardım etmesini diliyordum... ama yapayalnızdım... kimseyle konuşamıyordum... Werner, kardeşini bir görmemi söyleyince, kalkıp geldim.»

Yağan karın altında hemen hemen gözden yiten küçük, eski eve baktım. «Hemen... hemen güven duydum Peder Thomas'a. Üzgün olduğumu o da görüyordu. Benimle gezmeğe çıkıyor, konuşuyorduk... saatlarca... bana yardım etmek istiyordu...»

«Günah çıkarttırmanı da istedi mi?»

«Onu hiç açmadı! O konuda tek bir kelime bile söylemedi! Ben de günah çıkarttırmazdım zaten... yapamazdım, çocuktan ötürü... çocuğun yaşaması şart diyecekti elbette. Söyleyeceği ilk cümle bu olurdu herhalde!»

Hafiften ağlamağa başlamıştı. Göz yaşlarını siliverdi, dalgın dalgın bir yudum içti çikolatalı sütünden, onu ne kadar da seviyorum, ne kadar da seviyorum, diye düşündüm.

«Günah çıkarttırmayacaktın madem — neden boyuna gelip durdun yine?»

«Çünkü... çünkü sonradan içim rahatlıyordu hep.,, hiç olmazsa kısa bir süre için... sakinleşiyordum... İngilizcesi nasıl da akıcı, bir bilsen. Öyle güzel şeyler söylüyordu ki.»

«Örneğin?»

«Örneğin, aşk konusunda hepimizin çok bencil olduğunu, başka bir insana kendimiz için, yalnız kendimiz için sahip olmak istediğimizi... Bu, aşkın en fazla rastlananı, alelade ve yanlış olan aşktır, diyordu, insanın, yalnız kendisi için istemesi...»

«Doğrusu nasıl olurmuş?»

«Başkası için iyi olanı yapmak. İlk o sırada geldi aklıma...»

«Aklına gelen ne?»

«Bekle. Mesele insanın günah çıkartması da değil, dedi bir seferinde de Peder Thomas. İnsan, günah çıkarttırmaksızın da tövbe edebilir; ama mesele, tövbe etmek de değil.»

«Ya neymiş?»

«Mesele, bir şeyi yeniden düzeltmekte. Kötülük mü edildi, ardından kolay bir iyiliğe başvurmak da yetmez. Kötülükten sonraki iyiliğin zor yapılır bir şey olması, bir kurban değerinde olması gerekir. Tanrıdan dilenen özür ve anlayış ne kadar büyükse, kurban edilen şeyin ondan daha büyük ve zor yapılır bir şey olması gerekir.»

«Demek böyle dedi Peder Thomas?»

«Evet.»

«Daha neler söyledi bakalım?»

«Çok... pek çok şeyler... umutsuzluğa düştükçe ona başvurabileceğimi de söyledi. Bir kaç ziyaretim oldu.»

«Biliyorum.»

«Hayır, bilmiyorsun. Seni ne kadar sevdiğimi bilmiyorsun. Sen ne istediysen yaptım, her istediğini. Sustum. Hiç bir şey sormadım. Çocuğu aldırdım. Hep seni sevdiğim için. Hiç günah çıkarttırmadım. Ondan sonra da...»

Yeniden ağlamağa başladı. O sevgili gözlerinden yaşlar boşanıyordu. «Sen... sen hep daha sinirli oldun günden güne... cildin bozuldu... makiyajcılar söz konusu ettiler... diyalogları aklında tutamadığın için kara tahtadan okuduğunu gördüm... korkum büyüdükçe büyüdü... hep daha büyüdü... senden küçük altın haçı istediğim günü hatırlıyor musun?»

Başımı salladım.

«Kutsal suya batırdım o haçı. Ve o gün, Peder Thomas'ın kilisesinde Tanrıya söz verdim.»

«Ne sözü?»

Lietzenburger caddesindeki trafik artık hayli seyrelmişti, ama kar hala yağıyordu, hem de enikonu sıklaşmıştı taneler. Caddenin öbür tarafına park edilen Jaguar, kırmızı bir leke gibiydi.

«Şimdi sakın korkma, Peter. Sakin ol. Sana ancak son çekim günü söyleyecektim ama, beni zorlayan sensin.»

«Evet, seni zorluyorum.»

«Haç seni korumak içindi. Bağışlanma dileği ne kadar büyükse kurban da en aşağı o kadar büyük olmalı, demişti Peder Thomas. Ve insan sevdi mi, öbürü için iyi olan neyse, onu yapmalı.»

«Ve?»

«Ve düşündüm ki, şimdi Tanrıdan seni korumasını, ikimizi bağışlamasını diliyorsam, verebileceğim en büyük kurbanı da vermeliyim, öyle değil mi?»

«Ona verdiğin söz ne?» diye sordum ama, ne olduğunu çoktan biliyordum, ve asla inanmak istemediğim, ondan kurtulmanın yolu olmadığını nefretle düşündüm. Varolmayan bir şeyden kurtulamamak? Hiçten kurtulamamak?

«Senin filmine yardımcı olursa, senden ayrılmaya hazırım diye yemin ettim ona. Seni bir daha hiç öpmemeye... asla kucaklamamaya... hatta düşünerek bile bunları yapmamaya yemin ettim... seni korursa senden uzaklaşacağımı vadettim Tanrıya.»

Hep daha yavaşlayan bir sesle konuşurken çikolatalı sütünü karıştırmıştı. Artık başını hiç kaldırmadı. Kahverengi, yapışkan içkiye bakıp ağlıyor, müzik otomatından Harry James'in trompeti yükseliyordu.

«Shirley, şekerim.., sevgilim... bu çılgınlık, düpedüz çılgınlık!»

«Sinirleniyorsun. Biliyordum. Korktuğum da buydu. Neden biraz daha sabretmedin sanki?»

«Çok sakinim. Hem de çok. Demek Tanrıya yemin ettin. Peki şimdi ne yapacaksın? Ne yapmayı düşünüyorsun demek istiyorum?»

«Biz Avrupa'ya gelmeden Joan ne salık verdiyse onu. Los Angeles'ten ayrılacağım. Başka bir kente gideceğimi, Doğu'ya. Belki New York'a. Televizyon işi için. Bilmiyorum. Çok şey sormamalısın, Peter. Yalnız, gideceğimi biliyorum, senden ayrılacağımı— tamamen.»

«Asla!»

«Bunu yapmam şart. Yemin ettim. Onu ikinci bir kere daha aldatamam.»

«İkinci bir kere mi?»

«Ne demek istediğimi biliyorsun. Joan hiç bir şey öğrenmeyecek. Asla. Hiç bir şey.»

«Ama ben artık Joan'la yaşamak istemiyorum ki! Film biter bitmez bırakacağım onu!»

«Belki, Peter. Ben gidince belki de bir araya gelirsiniz yeniden. Ne olacağını hiç kimse kestiremez — bir saniye sonrasını bile. Yalnız o. Seni bu güne kadar koruyan da o. Filmi bitireceksin, Peter, sağlığına da kavuşacaksın. O kadar özlediğin 'yeniden dönüş' gerçekleşecek.»

«Yeter.»

«Bu... bu günden bilmen çok kötü oldu... artık yanında kalamam böyle... artık gitmem şart... bu gün... yarın...»

Gözyaşlarını yeniden silmeyi denedi ama, ağlaması kesilmiyordu. «İkimiz için de en iyisi bu, senin için de benim için de.»

«En kötüsü! En delicesi! Cennet felsefesi bu, başka bir şey değil! Bütün düşündüklerin yanlış!»

«Hayır», dedi ciddi bir yüzle. «Hepsi de doğru. Birlikte mutlu mu olurduk sanıyorsun, bütün olan bitenlerden sonra, inanabilir misin? Ço... çocuktan sonra? Ya Joan? Kim bilir nerelerde tek başına yaşlanacak, ya da kendine bir şey yapacak olan Joan'u hatırlayarak, mutlu mu olacaktık? Asla! Hayır. Peter, böylesi iyi. Doğru yol bu. Yemin de ettim.»

Başını çevirip kar fırtınasına baktı. Karşıda, büyük kapının içindeki küçük kapı açıldı, Hennesy ile kardeşi dışarı çıktılar.

Shirley ayağa kalktı.

«Ne var?»

«Artık... artık gitmem gerek... senin yanında kalamam artık, kalırsam yıkılırım. Joan'un karşısında kendimizi tutmalıyız.»

«Nereye gidiyorsun?»

«Werner beni kente indirir. Seni daha sonra görürüm.» Beni öptü, ıslak yanağı yanağıma değdi. «Seni seviyorum. Hep seni seveceğim, bütün hayatım boyunca.»

Bir saniye geçti geçmedi, mantosunu yakaladığı gibi kapıya koştu. Ben pencere kenarına sıkışmış kalmıştım. Yerimden ancak fırlayabildim.

«Shirley!»

Sevdalı çiftle, garson kız bana bakakaldılar.

Kime ne? Aldıran kim?

Düş falan değildi bu artık, cinnet de değildi. Sadece gerçekti.

Haykırdım : «Gitme kal!»

Caddeye çıkmıştı bile.

Ardından koştum.

Kar yüzüme çarptı, gözlerimi kamaştırdı, önce hiç bir şey göremedim. Sonra, Shirley'nin kızıl saçlarını, be-

yaz mantosunu, kara çoraplarını gördüm, ama ancak renkler, lekeler halinde.

«Shirley!»

Hiç bağırmamalıydım. Çünkü, ben bağırınca, benden kaçıyormuş gibi, caddenin ortasına doğru koştu. Kar fırtınasının uğursuz anaforu içinden kapkara bir hayalet çıkageldi, dev gibi, kocaman bir otobüs. Frenler gıcırdadı, tekerlekler kaydı, o koca hayalet sarsılıp sallandı. Rüzgarın kesildiği bir saniyelik zaman içinde, şoförün umutsuzcasma direksiyon kırdığını gördüm. Çok geç.

Otobüs karşıdan gelen bir binek otosuyla çarpıştı. Camlar şangırdadı, madensi gıcırtılar duyuldu, bir lastik patladı. Her taraftan, beyaz ve anaforlu hiç'ten çıkagelen sürü halinde insanlar, mitolojideki öç ilahları gibi, caddenin ortasına doğru koştular, korna sesleriyle tramvayların çan sesleri arasında kadınların isterik çığlıkları duyuldu.

İnsan selinin arasından kendime yol açıp caddenin ortasına doğru ilerledim. Çevremdekileri açmak için yumruklarım sallandıkça kollara, şemsiyelere, vücutlara vurdum durdum.

«Shirley! Shirley! Shirley!»

Neden sonra otobüse ulaştım.

Hala haykırıyordum. Karşımdakiler geri geri çekiliyorlardı. Ve kar, topumuzu yüz binlerce beyaz kırbaçla kırbaçlıyordu. Şoför otobüsten inmişti. Durmadan bağırıyordu : «Ben ne yapabilirdim? Arabanın tam üzerine doğru koştu. Elimden bir şey gelmezdi.» Derken, genç Hennessy'yi gördüm. Kardeşinin yanına, kirli yerlere diz çökmüştü. Shirley otobüsün altında, yüzü yukarı dönüktü. Gözleri açıktı. Çok sevdiğim yüzü yarasız beresizdi, ne bir çizik ne de çamur lekesi. Oraya uzanmış, yeşil gözlerini gökyüzüne dikmişti. At kuyruğu kızıl saçı çözülmüştü, saçları çepeçevre, yabansı dalgalar gibiydi.

Bakışlarım yüzünden daha aşağıya indi. Göğsü ezilmişti. Kumaş parçaları, et, kemik ve parçalanmış vücudundan caddeye akıp, sokağın kirine ve kirlenmiş karalara karışan kan, kan, kan, hep daha çok kandan meydana gelmiş bir kaos gördüm. Otobüsün dosdoğru önüne koşmuş olacaktı. Sonra da, ağır ikili tekerlekler üzerinden geçmişti.

Ama yüzü saf ve temizdi, erdemin yüzü gibiydi. Shirley'nin yüzü bundan daha güzel olmamıştı hiç.

Beni gören genç Hennessy, sendeleyerek kalktı. Konuşamıyor, dudaklarından anlaşılmaz sesler çıkıyordu.

Rahibin yanına, yere diz çöktüm.

Yüzüme baktı. Sonra, Shirley'nin gözlerini kapattı. Üstü başı ıslanmış, kirlenmişti. «Hemen ölmüş olacak» dedi.

SEKİZİNCİ SES BANDI

1.

Büyük oda kapkaranlıktı, ışıyan biricik şey, çevresine ışık vermekten uzak sarı, mat bir noktaydı sadece : tırnak büyüklüğündeki konkav bir aynanın cıvalı yüzünde küçücük bir elektrik ampulü yanıyordu. Ayna da, benim yattığım divanın üzerine sarkan bir telin ucundaydı. Divan dümdüz ve serin, deri kaplıydı. 17 Mayıs 1960 günü Roma'ya yağmur yağıyordu, yağmur tanelerinin, kalın, kapalı perdelerin ardındaki pencere camlarına çarparken çıkardığı tekdüze ve kuvvetli sesi duyuyordum.

«Aynaya bakın», dedi Pontevivo'nun sesi. Yanıbaşımda durduğunu hissediyordum ama, kendisini göremiyordum, o da bana dokunmuyordu. Yalnız sesi duyuluyordu. «Tam aynaya!»

O donuk yıldıza bakabilmek için, yastıktaki başımı geriye doğru eğmem, yattığım yerde gerilmem gerekiyordu, çünkü ayna gerideydi. Küçük ışığı görebilmek için zorlanmalıydım.

Düşündüm: Böyle mi yorgun düşeceğim? İpnotizma yoluyla uykuya dalmam böyle mi mümkün olacak? Yorgunluk mu? Yorgun değilim ki. Her zamankinden çok daha uyanık ve diriyim. Beni ipnotizma edemezler. Biliyordum zaten. Profesör Pontevivo çuvalladı — ben de. Bütün iyiniyetimize rağmen olmuyor hocam.

«Mister Jordan, size zor da gelse, gözlerinizi açık tutmanız şart.»

«Hiç de zor gelmiyor.»

Yorgun, tekdüze ve hafif bir sesle konuşuyordu : öyle, öyle. Pekala zor geliyor. Gözlerinizi kapamak, artık ışığa bakmamak istiyorsunuz. Ayna da kötü bir yerde. Başınızı germeniz gerekiyor. Bütün bunlar tatsız elbette, farkındayım. Ne yapalım ki gerekli. Uyumamalı, gözlerinizi kapamamalısınız.»

Bu tekdüze sözler (yağmur da tekdüze bir sesle pencere camlarına çarpıyordu) bende karşı koyma eğilimini uyandırıyordu. Uyumamalıyım da ne demek oluyordu? Gözlerimi kapamamalıyım da ne demekti yani? Beni bildiğim, ipnotizma denen şey, hastaya gözlerini kapayıp uyuması emredilerek başlardı.

Derken, Pontevivo'nun ellerini hissettim. Bu ellerden biri, arkadan ensemi tutup ovarken, öteki de alnımı ovmaya başladılar. Hoş bir duygu içindeydim.

«Omuzlarınızı rahat bırakın şimdi. Derin soluk alın.»

Dediğini yaptım.

«İyi geliyor değil mi?»

Evet, evet, öyle.

«Böyle tamamen gevşeyip uykuya dalmak da iyi olurdu, değil mi?» Sesin tekdüzeliği, alnımı hafif hafif ovan parmakların yumuşaklığı. Evet, o da çok iyi olurdu. Yavaş yavaş onu özlüyordum artık. Gevşeyip kalmak. Aynaya bakmamak artık. Artık hiç—

«Derin soluk alın. Çok derin. Omuzlar gevşek, çok gevşek olsun. Uyumamak için nasıl zorlandığınızı biliyorum... gözleriniz kapandı kapanacak... görüyorum işte...»

Gerçekten de!

«... sakın ha, uyumayın sakm. Uyumayın sakm. Uyumayın sakın. Daha bir süre uyanık kalıp gözlerinizi kapamamanız şart...»

Camlardaki yağmur. Yumuşak parmaklar. Karanlık Tekdüze ses.

«Yorulmayın... yorulmayın...»

Peki ama neden? Ya yorulursam? Ya uyursam? Ne yapacaktı o zaman? Beni ipnotizma edemiyecekti elbette. Ama bu metod bana uyku veriyordu. Onun istediği herhalde bu değildi, yoksa boyuna yasaklayıp durmazdı ki. İçimde yeniden karşı koyma eğilimi uyandı.

Kendini ne sanıyordu bu profesör de yani? Tanrı mı?

Uyumamalısınız.

Neden uyumayayım efendim?.

Gözlerimi artık zar zor açık tutabiliyordum. Bütün hayatım boyunca böyle yorgun hissetmemiştim kendimi.

Uzaktan gelen sesini duydum : «Şimdi gözlerinizi kapayın. Artık açamazsınız. Kolunuzu da kaldıramazsınız artık, bacağınızı da kaldıramazsınız. Omuzlarınız kurşun gibi ağır. Ama kendinizi iyi hissediyorsunuz. Öyle değil mi? Kendinizi yi hissediyorsunuz değil mi?»

«Evet» dediğimi duydum.

Bütün hayatım boyunca kendimi bu kadar iyi hissetmemiştim. Ne elimi kolumu oynatmak istiyordum, ne de gözlerimi açmak. Derin derin soluk alıyordum. Bir süre sonra, soluk alıp verdiğimi de duymaz oldum. Yeniden kendime geldiğimde, odaya günışığı vuruyordu, ben de yalnızdım. Sağnak halinde yağmur yağıyordu. Saatime baktım 14,30. İlk «seans» sabah saat onda başlamıştı. On saat uyumuşcasma zinde hissediyordum kendimi. Koridorda, beni dostça selamlayan bir hemşireyle karşılaştım.

«Hoca nerede?»

«Kente indi, sinyor. Akşama dönecek. Öğle yemeğinizi ister misiniz?»

«Evet, evet, karnım çok aç.»

Yemeği yedim, sonra, hemşirenin tepsiyi almasını bile beklemeden, pencere önündeki teypin yanına otur-

dum, çiçeklenmiş parka yağan yağmura gözlerimi diktim. Magnetofon'un tekerlekleri yavaş yavaş dönüyordu. Konuştum, konuştum, konuştum. Ortalık karardıkça karardı. Gece indi. Koloseyum'un cephesi ışıldakların ışığıyla aydınlandı. Hala konuşuyordum. Anlatacak o kadar çok şeyim, hem öyle de acelem vardı ki.

O 17 Mayıs günü, sabah saat 10 dan öğleden sonra 14,30 a kadar ne olup bitti bilmiyorum. İpnotizmalı ve uykuda olduğum muhakkak. Son ana kadar ipnotizma edilmediğimi sanan ben, ipnotizma edilmiştim.

O saatlar süresince Pontevivo benimle ne konuştu, bana ne anlattı, bilmiyorum. Söylediklerini hiç mi hiç hatırlamıyorum. Yalnız, yeniden kendime gelirken, kuvvetli bir duygunun etkisindeydim : artık Wanda'yı, Wanda üzerine bütün gerçeği anlatmam şart olmuştu.

Yani, gerçeği.

Beyaz bir kış gecesi, bunu Hamburg'da bir kadına da anlatmıştım Wanda, Shirley ve benimle ilgili bütün gerçeği.

2.

«Size gerçeği anlatabilir miyim? Shirley, ben... ve biriyle daha ilgili bütün gerçeği?»

«Bana her şeyi anlatabilirsiniz. Ama sarsılmış, şaşırmış gibi bir haliniz var. Sonra pişman olmayın sakın, onu istemem.»

«Pişman olmak mı?»

«Bana bütün gerçeği anlattığınız için.»

«Nataşa», dedim, «şu yeryüzünde gerçeği anlatabileceğim biricik insan sizsiniz. Anlatmam şart oldu artık. Bütün o olanları birine anlatmazsam, boğulacağım...» Karların içinde, yanında yürüyordum. 15 Aralık gecesiydi, günlerden de salıydı, çok iyi hatırlıyorum, çünkü o 15 Aralık günü öğleden önce, Shirley'i Ohlsdorf mezarlığında toprağa vermiştik.

Şu son üç gündür kar durmadan yağmıştı. Artık

yağmıyordu, rüzgarsız, ılık bir gündü. Kentin çok temiz bir hali vardı. Alster boyundaki sıralar, parmaklıklar, fenerler, karla kaplıydı.

Eski Lombard Köprüsüne doğru yürüyorduk. Adımlarımız duyulmuyor, çok hafif bir sesle konuşuyorduk. Fenerlerin tepesinde kardan şapkalar vardı, küçük gemiler, iskeleler, yol kenarındaki arabalar da karla kaplıydı.

Shirley'in ölümü üzerine Joan cenazeyi Los Angeles'e iletmek istemiş, ama sonra fikir değiştirmişti: «Orada da aile mezarlığımız yok nasıl olsa. İçimizden birinin birlikte uçması gerekecek. Seni burada yalnız bırakmam doğru olmaz şimdi. Toprağa verilirken ikimiz de hazır bulunalım istiyorum. Kafamızda yaşayacak olduktan sonra, mezarı nerede olursa olsun, ne çıkar.»

Böylece, 15 Aralık günü film işine ara verildi. Yapımda çalışan herkes, Herbert Kostasch'dan en küçük işçiye kadar, cenaze törenine katıldı. Schauberg'le Kaethe de gelip iyice gerilerde durdular.

Shirley'nin dinsel inancı yakılmasına engeldi, hepimiz, açılmış mezarın başında toplandık, incecikten beyaz bir kar üzerimize, çelenklerin, çiçeklerin üzerine aralıksız yağıp duruyordu.

Genç Hennessy'nin kardeşi rahip Thomas, cenaze duasını okudu : «Ben yeniden doğuş ve hayatın ta kendisiyim. Bana iman eden, öldükten sonra da yaşayacaktır...»

Öyle de kar yağıyor, öyle kar yağıyordu ki.

Bütün oradakiler, rahibin konuşmasından sonra, Joan'un o müthiş cumartesi akşamı benden öğrendiği şeyleri öğrenmiş oldular: «Shirley Bromfield kilisemi ziyaret ederdi. Benim için her hangi bir iman sahibinden daha önemliydi. Çünkü dostumdu aynı zamanda, ve öyle sanıyorum ki, ben de onun dostuydum. Beni sık sık görmeye gelir, onu yakından ilgilendiren bir çok şeylerden konuşurduk. Çok iyi, çok dürüst ve çok üz-

gündü — neden üzgündü, bilmiyorum. Bütün dürüst ve kalbi temiz insanlar, bu dünyada tanığı oldukları, görüp işittikleri şeylerden ötürü üzgün olsalar gerek.

Tanrının böyle bir insanı bir trafik kazasının kör ve ölümlü rastlantısına kurban etmesini, Shirley Bromfield'in, babasının (üvey babası demeyip babası dedi) gözleri önünde, kardan gözleri kamaşarak bir otobüsün altına gitmesini içimizden bir çokları akıl almaz bir haksızlık, Tanrının bir haksızlığı olarak kabul edecektir. Özellikle onun gibi bir insan neden yaşamamalıydı? Dünyamızın onun gibi insanlardan daha başkasına mı özlemi var?

Dediğim gibi, Shirley Bromfield çok üzgün görünüyordu, derin bir keder içindeydi. Bu üzüntünün neden ileri geldiğini bana hiç açmadı. Ama üzüntüsü, onun kaldırabileceğinden daha ağır değil miydi acaba? Ona böylesine acı veren bir şeyden ötürü zamanla yitip gideceğini düşünmek gerçeğe çok mu aykırı olur? Çözümü olmayan bir sorun karşısında mıydı? Ola ki Tanrı onu bu yüzden yanına almayı uygun görmüştür — daha fazla acı, yeni üzüntüler, daha büyük umutsuzluk çekmemesi için. Bunu bilemiyoruz, hiç bir zaman da öğrenemiyeceğiz. Ne varki, Shirley Bromfield'i tanıyanlar, onun ölümüyle dünyanın daha bir yoksunlaştığını bilmektedirler. Dostlarım, gelin hepimiz, ve her birimiz kendi inancına göre, kendi Tanrısına, kendi düşüncesine uyarak, dua edelim. Sessizce duamızı yapalım.»

Böylece, yağan karın altındaki mezara da insanlara da bir sessizliktir çöktü, hem de ne kar, ne çok kar. Bir kızın hıçkırdığını duydum. Kaethe'ydi. Joan, elleri birbirine kenetli, yanımda duruyordu, yüzü maske gibiydi. Ağlamıyordu. ama, dudakları birbirine kenetlenmişti.

Bir süre sonra, dört adam ilerledi, tabutu saran geniş şeritleri yakalayıp yukarı kaldırdılar, tabutu yavaş yavaş ve dikkatle, mezarın dibine doğru indirmeğe koyuldular.

Çiçekler, çelenkler içindeki tabut böyle yavaş yavaş gözden uzaklaşırken, rahip Thomas duasını bitirdi : «Tanrının azizleri yardıma gelin, efendimizin melekleri, onu karşılayın çabuk...»

Hoşça kal, Shirley.

«Bu kızın ruhunu alıp ulu Tanrının huzuruna çıkarın...»

Seni seviyorum, Shirley.

«Seni çağıran İsa Efendimize kavuşman için dua ediyorum Shirley Bromfield, melekler cennette sana eş olsun...»

Shirley, sensiz ne yaparım?

«Efendimiz, ona sonsuz huzurunu bağışla, sonsuz ışığını ondan esirgeme...»

Huzur. Sonsuza dek olmasa da, bir parça huzur, biraz mutluluk, biraz rahatlık. Bunları bize çok gördüler, Shirley.

«Kilisemizin, iman sahibi cemaatimizin sofu kızı Shirley Bromfield için yaptığımız bu duayı kabul et yarabbi, dileklerimizin sana ulaşmasına meydan ver...»

Benim dilediklerim, benim seslenmelerim artık sana asla ulaşmayacak, Shirley. Yapayalnızım. Mezarının derinliklerinde yeniden toprak olacaksın. O toprağı ne yapayım ben? Toprakla konuşulur mu ki, benim yüzümden ölen senin toprağın, o toprak sevilir mi, Shirley?

«Yarabbi, bizlere acı, bu ölüye bir kötülük etmiş, bir günah işlemişsek, bağışla bizleri...»

Evet, Tanrı, varlığın bir gerçekse, beni bağışla ne olur. Hayır. Bağışlayamazsın biliyorum. Hiç kimsenin elinden gelmez bu, hiç kimsenin.

«... bir kusur işlediyse merhametini ondan esirgeme yarabbi. Amin.»

«Amin» dedi yanımda duran Joan.

Ötekiler de : «Amin», dediler.

Ben bir şey demedim.

Biri elime toprakla dolu bir kürek tutuşturdu, top-

rağı mezara attım. Sert toprak kümeleri boğuk bir sesle tabutun üzerine düştü. Küreği Joan'a verdim, o da toprak attı aşağı, bizim ardımızdan başkaları da attı. Bütün oradakiler yanımızdan geçerken elimizi sıktılar, başsağlığı dilediler, Joan'un yüzü hiç değişmedi, hep öyle maske gibi kaldı.

Hava soğuktu. Ortalığa hafiften bir karartı çökmüştü. Cemaat birbirinden ayrıldı. Üç mezarcı mezarı çabuk çabuk örttüler. Mezarlığın kapısına kadar Joan'un koluna girmek istedim ama, Joan : «Yalnız giderim», dedi. Sonra hiç konuşmadı, ancak arabada, kente doğru ilerlerken konuştu: «Bütün suç bende».

«Söylediğin lafa bak.»

«Çok üzgün, çok dertliydi, dedi rahip. Benim yüzümden...»

«Joan! Son günlerde pekala anlaşıyordunuz. Sen de çok sevinç duyuyordun üstelik.»

«Shirley mahsus öyle yaptı.»

«O da ne demek?»

«Çocukken ona yaptıklarımı unutmuş gibi göründü sevineyim diye... onu kendimden uzaklaştırdığımı... yuvalara... kamplara... okullara gönderdiğimi... hep uzaklaştırıp durduğumu unutmuş gibi göründü... ben annelik etmedim, Peter, hiç annelik etmedim! Sen, sen de babalık etmedin hiç. Yalnız kendimizi düşündük.»

Sustum.

«Hamburg'da aşık oldu sandık. Aslında hep bu rahibe sığınıyordu — dertliydi, umutsuzdu da ondan. Sana ne zaman itiraf etti?»

«O gün... öldüğü gün.» Yalan söylüyordum elbette. «Onu rahip Thomas'dan almamı söylemişti. Öğleden sonra ikimizle konuşacaktı.»

«Niçin?»

«Onu bilmiyorum. Bizimle ilgili olduğunu söylemişti yalnız», diye yalan söyledim. Yalan söylemek öyle kolaydı ki.

«Bizimle, yani benimle ilgili demek! Ben artık nasıl yaşarım, Peter?»

Sen mi? Ya ben nasıl yaşarım, diye düşünüp, cevap verdim. «Ağza almak bile zor ama, en kötü günün bu gün olduğu muhakkak. Her geçen günle Shirley'den, ve Shirley'i düşünmekten biraz daha uzaklaşacağız.»

«Onu rahipten almayı senden diledi, benden değil. Sana benden, ben annesinden, daha çok güvenmiştir hep.»

«Joan, rica ederim, Joan!»

«Elbette öyle olacaktı. Sen ona daha candan daha iyi davranırdın hep. Uzun süre senden nefret ettiği, sana yakınlık göstermediği halde sen onu hep anlayışla karşılamışsındır. Sabır göstermişsindir hep.» Birden, damdan düşer gibi: «Şu genç montajcının bize söyleyeceği bir şey var mı acaba?» diye sordu.

«Hennessy mi? Yok canım. Uzun boylu konuştum onunla. Bildiği bir şey yok. Kardeşi rahip de öyle.»

Hennessy ve rahiple hiç de öyle uzun boylu değil, kısaca konuşmuş, hiç bir şey bilmemenin herkes için, özellikle Joan için, en iyi yol olduğuna karar vermiştik. Hiç bir şey bilinmemeliydi, ne Hennessy ile yumruklaşmam, ne rahibin evi önündeki sahne, ne benim tutumum, ne kıskançlığım, ne de küçük süthane, hiç biri. Rahip Thomas bana : «Yaşamayı sürdürmek zorundasınız», demişti. Olup bitenleri, benim ancak sezdiğim bazı şeyleri, arkada bırakmalısınız artık. Sizi suçlayacak değilim ama, yardım da edemem size artık.»

Etmemeliydi elbette. Zaten, edemezdi de. Hiç kimse edemezdi.

Joan, otele gidinceye kadar, o akıl almaz soğukkanlılığını hiç kaybetmedi, sonra, yıkıldı. Önce bir ağlama krizine yakalandı, ardından da bir kalp krizine. Doktor gelip iğne yaptı.

«Yarın sabaha kadar uyanmaz», dedi.

Schauberg de bana iğne yaptı odasında.

«Artık onu düşünmeyin.»

«Elimde değil, hep onu düşünüyorum, hep.»

«Filmi düşünmelisiniz.»

«Yapamıyorum.»

«Sağlık durumunuz çok kötü. Hem de çok. Daha yedi çekim günü var önümüzde, o yedi günü atlatmanız şart.»

«Elimde değil, hep düşünüyorum.»

«Neyi?»

«Her şeyi. Bütün olup bitenleri, bütün başa gelenleri.»

«Bana anlatsanız içiniz rahatlardı belki. Seve seve dinlerim; Doktorum ne de olsa — şey, doktordum demek istiyorum. Mutsuz insanları çok dinlediğim oldu.»

«Anlatamam Schauberg, size anlatamam.»

Uzun uzun yüzüme baktıktan sonra hafifçe mırıldandı : «Belki o doktor hanıma anlatırsınız.»

3.

«... uzun uzun yüzüme baktıktan sonra hafifçe mırıldandı : Belki o doktor hanıma anlatırsınız» dedim Nataşa'ya. Eski Lombard Köprüsünden geçmiş, karla kaplı bahçelerin yanından Schwanenwik'e doğru yürüyorduk.

«Beni biliyor demek?»

«Adınızı bilmiyor. Ama bana birinin iğne yaptığından haberi var. İğneyi bir hekimin yaptığını söyledim. Çok zeki olduğu için hemen anladı iğneyi bir kadın doktorun yaptığını. Dedi ki —»

«Ne dedi?»

«İğneyi yapan kadın doktorun beni sevdiğini öne sürdü. Onun içindir ki beni ele vermezmiş bu doktor hanım. Böylece onu da elbette.»

Nataşa buna cevap vermedi, uzun süre hiç konuşmaksızın karların arasından yürüdük.

«Karınız nasıl?»

«Yarın sabaha kadar uyuyacak.»

«Shirley sevgilinizdi değil mi?»

«Evet, Nataşa», dedim. «Sevgilimdi.»

Susup, sanatçılar kulübü Ada'nın ışıklarına baktı.

«Boşanıp Shirley ile evlenmek niyetindeydim. Onu baştan çıkardım. Tanıdığı ilk erkek değildim ama, ilk gerçek aşığıydım. Tıpkı Wanda'nin ilk sevgilim olması gibi...»

«Wanda kim?»

«Size anlatmak istediğim gerçek.»

«Anlatın, Peter.»

Olduğum yerde durdum.

«Ne oldu?»

«Bana... bana Peter dediniz. Daha ilk oluyor.»

«Evet, Peter», diye cevap verdi Nataşa.

Ve böylece, kar yığınlarının arasından yürümeyi sürdürdük.

«Wanda Norden öldü», dedim. «Ölümünden ben suçluyum. Shirley'nin ölümünden nasıl suçluysam, öyle. Size feci bir hikaye anlatacağım. Yine de dinlemeye hazır—»

«Evet», dedi Nataşa. «Yine de dinlemeye hazırım.»

Bir kaç sarhoşun kartopu oynadıkları Ada'nın önünden geçiyorduk şu anda. Kızlar çığlığı basıyor, erkekler gülüyordu, bir kaç kartopu bize kadar geldi.

«Bu benim Almanya'ya ilk gelişim değil, Nataşa...»

«Çıkarmaya katılıp er olarak geldiğinizi anlatmıştınız.»

«O ikinci gelişimdi. Ondan önce de geldim, 1938 de.»

«Neden?»

«Harika çocuk olmaktan çıktığım, meslek hayatım son bulduğu için stüdyom beni gezmelere yolluyordu. Yeni film çevirmiyordum artık. Beni canlı reklam ola-

Rak kullanıyorlardı. Ambassador of Good Will (*) deniyordu buna. Aslında İyi İş Elçisi dense daha bir yerinde olurdu! Beni İtalya, Belçika, Fransa, İngiltere, İrlanda, Avusturya'ya gönderdiler. 1938 yılı Ocak ayında da Almanya'ya geldim. Eskiden burada çok sevilirdim...»

«Biliyorum.»

«Naziler o sıralarda bütün ulusların sevgisini kazanmak çabası içindeydiler — vatandaşların, dış ülkelerde de sevildiklerini göstermek istiyorlardı halka. Böylece, Münih, Düsseldorf, Nürnberg, Hamburg, Köln, Frankfurt, Stuttgart, Leipzig ve Danzig sinemalarında halkı selamladım durdum. Mart'ta Berlin'e geldim. Orada kaldım. Avrupa gezintim son bulmuştu. Artık dönebilirdim. Ama kaldım.»

«O kadar memnun kaldınız demek?»

«Bana bir teklifte bulundular. UFA şirketi benimle bir film çevirmek istedi. Boyumun 1.61 den uzun olmasına hiç aldırmadı bile. UFA —aslında Propaganda Bakanlığı elbette— Alman yapımı bir Peter Jordan filminin çok başarı kazanacağını umuyordu. Yapabilseler, bir de Alman yapımı Shirley Temple filmine de can attıkları muhakkaktı. O zamana kadar alabildiğim en yüksek ücreti teklif ettiler.

«Kaç yaşındaydmız o sıralarda?»

«Onyedi yaşıma basmamıştım bile.»

«Ve Berlin'de yalnızdınız, öyle mi?»

«Amerikan film şirketinin bana eşlik eden iki görevlisi dönmüştü. Evet, yalnızdım. Hotel Adlon'un en pahalı dairelerinden birinde kalıyordum. Berlin polisinin özel izniyle, beyaz Bentley arabamı kullanıyordum. Bir milyoner çocuğundan farkım yoktu. Amerika'da bekleyenim olmadığı için acelem de yoktu. Hollywood beni listeden silmişti nasıl olsa. Pasifik kıyısındaki evimizde, ölmüş annemin ruhu yaşamakta devam ediyordu. Üstelik—»

(*) iyiniyet elçisi.

«Üstelik de Wanda'yla tanışmıştınız?»

«Evet.»

«Berlin'li miydi?»

«Evet. Benden aşağı yukarı iki yaş büyüktü, on dokuz yaşındaydı. Parlak kızıl saçları, yeşil gözleri, bembeyaz bir teni vardı. Tıpkı... tıpkı... şeye benziyordu, o sıralarda henüz doğmamış olan kıza.»

Karla kaplı Bellevue Caddesinden ayrılıp, Alster'in öbür kıyısına doğru yollandık. Hava daha da soğumuştu, ayakkabılarımızın altında kar gıcır gıcırdı.

Nataşa konuşmama hiç engel olmuyordu.

«Parama, ünüme rağmen — belki de salt o yüzden — çok mahcup bir gençtim. Wanda'yı ilk defa, Avus'daki bir yarışta gördüm. Sıkılganlığımı bir an yenip, onunla konuşmak istedim. Beni olduğum yerde bırakıp uzaklaşınca, arabamla ardından gittim, Grunewald'da, Herta Caddesinde, güzel bir villada oturduğunu gördüm. Yeniden konuşmayı denedim. Bu sefer daha bir nazik davrandı. Yine buluştuk. Beni önce çok kibirli, Peter Jordan'ım diye bütün kızların karşımda dize geleceğine inanmış, itici bir çapkın, sandığını söyledi. Onu böyle etkilemiş olmam az komik değildi...»

«Sonradan değişti mi bu kanısı?»

«Evet, Birbirimize tutulduk. Ana babası beni evlerine davet ettiler. Babası fizikçiydi, Profesör Norden. Zeki, hüzünlü bir adam. Mayıs ta, Wanda sevgilim oldu. Ben de onun aşığı oldum demek istiyorum. Beni baştan çıkardı. Hayatıma giren ikinci kadındı. Birincisi de baştan çıkarmıştı beni — bir yıl önce Hollywood'da, düşmüş bir rejisörün karısı Constance. Ama Constance ile aramdaki ilişkiye sevgi denemezdi. Wanda'yı seviyordum. Hayatımın ilk aşkıydı...»

4.

Nefis bir yaz oldu, günlük güneşlik. Wannsee gölüne gidiyorduk. Sazların, kamışların içine yatıyor, sevişiyorduk.

Kayığımızda, kayıkhanede, Adlon'da sevişiyorduk. Birbirimiz için deli oluyorduk. Wanda hem güzel, hem tecrübeli, hem de tutkuluydu. Bense ne kadar tutkuluysam o kadar da tecrübesizdim. Ama Wanda iyi bir öğretmendi, en iyisi.

UFA ile anlaşmayı imzalamıştım. Senaryo gelişiyordu. Param vardı. Bir Amerikalı olarak herkesten saygı görüyordum — özellikle Rayh propaganda örgütünün bütün filmcileriyle dramaturglarından ve bakanlık görevlilerinden.

Her yerde Wanda ile görünüyordum. Ondan öyle gurur duyuyordum ki — bir gencin ilk aşkından duyduğu gururdu bu. Horcher ile Bristol'de yemeğe gidiyor, ünlü ressamların tablolarını sergiledikleri Tauentzienştrase'de, kilisenin oradaki 'Atelier ' de yiyorduk zaman zaman da.

O sıralarda bütün kadınları deli eden yakışıklı Mısırlı Mustafa'ya ait Rankenştrase'deki Ciro Bar'a, dansa gidiyorduk. Freddy Kaufmannm barına, geceyarısından önce çaldığı caz müziğini, geceyarısından sonra da yakın dostları için çaldığı 'İkinci Brandenburg Konçertosu' nu dinlemeğe gidiyorduk. Quartier Latin'e, Metropol tiyatrosuna, Scala'ya gidiyorduk. Altı Gün Yarışları ile büyük boks maçlarını seyretmek için Spor ve Sergi Sarayı'na gidiyorduk.

Wanda liseyi bitirmişti, tabiat bilimleriyle filolojiye de çok yakın olduğu halde, üniversiteye devam etmiyordu. Kadınsı vücuduna hiç yakışmayan o garip çocuksu sesiyle: «Ne yapacağımı bilmiyorum», diyordu, «önce bir düşüneyim hele. Babam, belki İngiltere'ye geçeriz, diyor, amcam orada da.»

Wanda'nın babası, Dahlem'de, Kayzer Wilhelm Enstitüsünde çalışıyordu. Hüzünlü ve melankolik bir haldeydi hep. Yaz aylarında villalarına gittikçe, kitap raf-

larının boşaldığını, mobilyaların eksildiğini, halıların, goblenlerin, oyma işlerinin yokolduğunu görüyordum. «Londra'ya geçmek üzereyiz de ondan», diyordu Wanda. Babası da : «Daha çok evde kalsanız, iyi edersiniz», diyordu, «lokallerde de çok görünmeyin.» [1]

«Neden baba?»

«Neden olduğunu biliyorsun.»

Wanda omuz silkiyordu. «Peter ile istediğim yere giderim!»

O sıralarda bu konuşmalardan bir şey anladığım yoktu. Dediğim gibi, on yedi yaşında, ve bu ülkede konuktum, neler olup bittiğinden haberim yoktu. UFA şirketi, Dr. Hintze Schön adındaki dramaturgunu, isteklerimi yerine getirmek üzere görevlendirmişti. Bu ufak tefek ve hep sıkılgan görünen adamın görevi, senaryo bitirilinceye kadar beni avutmak, basın konferansları düzenlemek, gazetelerde sık sık resmimin görünmesini sağlamaktı. Hatta bu resimlerin yabancı basında da yayımlanmasını sağlamak. *(Amerika'nın ünlü çocuk yıldızı Marquart Sarayında eğleniyor : «Almanya'yı çok sevdim. Artık ayrılmak istemiyorum.»)*

Günün birinde gözümü açan da Hintze Schön oldu : «Beni sakın yanlış anlamayın, Mister Jordan, burada olmanızdan çok memnunuz. Size, tutumunuzdan ötürü her hangi bir imada bulunamayız elbette. Nasıl bulunabiliriz ki? Ne var ki, ben yine de özel olarak... hani dostça...»

«Efendim?»

«Şu bayan Wanda Norden...»

«Evet. Ne olmuş.»

«Yahudidir. Bilmiyor muydunuz yoksa?»

«Bilmiyordum. Peki ne çıkar?»

«Hiç, hiç! Haber vereyim dedim, Mister Jordan, dostça, hani dostunuz olarak. İstediğinizle görüşebilirsiniz elbette.»

Herta Caddesinde bu konuşmayı anlattım.

«Nasılmış babacığım?» dedi Wanda kendinden emin. «Göze alamıyorlar işte. Peter, üzerine titreyecekleri bir reklam onlar için. Peter olmasa bile! Sana demiyor muyum hep? Saçımızın kılına bile dokunamazlar. Senden vazgeçemezler — yoksa *ssöy* olamazdın artık.»

«Yoksa ne olamazdı baban, ne olamazdı?»

«Savunma sanayiinde önemli yahudi», diye açıkladı Wanda soğukkanlılıkla.

«Ellerinde, savunma sanayiinde önemli yahudi sayılan bir sürü bilim adamı var. Babam da fizikçi. Daha 1933 den beri çok gizli tutulan bir gizli çalışmada görevli, Onun için vaz geçemezler babamdan.»

«Daha ne süreyle bakalım?» diye sordu Profesör Norden hafif bir sesle.

«Ortalık daha karışırsa İngiltere'ye geçeriz!»

«Karışacağı falan yok», dedim.

«Öyle mi?» diyen Norden, hüzünlü bir yüzle gülümsedi.

«Ben burada kaldıkça asla! Şimdilik sadece kendi şahsım bakımından düşünüp, sizin çalışmalarınızın önemi üzerinde durmuyorum. Bu durumda bile, Wanda'nın haklı olduğu kanısındayım. Onlar için gerçekten bulunmaz bir reklamım. Ayrıca, bir olay çıkacağını da sanmıyorum. Yahudilere karşı bir harekete girişildiği duyulmadı kaç yıldır.»

5.

Ekimin sonuna doğru senaryo tamamlandı.

Ebedi sıkılgan Hintze Schön, senaryonun böyle neden uzadığını açıkladı :

«Size dostça söylemiş olayım yine : senaryonun yazarı ırkçılık açısından tutulmuyor da ondan. Onun yerine başkasını görevlendirmek zorundaydık. Bununla sizi incitmek istediğimizi sanmayın sakın. Senaryo hoşunuza gitti değil mi?»

«Hem de çok.»

«Gördünüz mü? Yeni ari yazar çok daha iyi de ondan.»

«Öbürü ne oldu?»

«Paris'e gitti sanırım. Burada kalmak istemeyenlere engel olmuyoruz.»

1 Kasım 1938 de, Wanda'nın annesi bayan Norden, Zürih'deki kızkardeşine gitti. Bir kaç güne kadar döneceğini söylediği halde, ayrılırken beni öpmesi garibime gitti. Beni şimdiye kadar hiç öpmemişti, bayağı yadırgadım.

9 Kasım akşamı, Wanda ile Horcher'de yemek yedik. Kendini yorgun hissettiğini söyleyince, onu eve götürdüm. Grunewald'den Adlon'a dönerken, yolda bir sürü insanla karşılaştım, kamyonlar dolusu SA adamları bağırıp çağırıyor, haykırıyorlardı. Şarkılar söylendiğini de duydum, Kurfürstendamm'da bir takım adamlar bir mağazanın vitrin camlarını kırıp aşağı indirdiler. İtfaiyenin sesi duyuldu. Damların üzerinde gökyüzü kızıla boyandı.

Bu olan bitenler ne, diye sorduğum otel kapıcıları omuz silkip sustular. Utanmış ve mahcup görünüyor, yüzüme de bakamıyorlardı. Soluk soluğa salona giren bir adam : «Yahudi dükkanlarının vitrinlerini kırıp döküyorlar», diye bağırdı, «Sinagogları tutuşturuyorlar! Friedricştrase boydan boya cam kırıklarıyla dolu...»

Salonda oturan SA üniformalılar, adamın üzerine yürüdüler. Hemen o anda suspus olan adamı aralarına alıp götürdüler.

Telefon kulübelerinden birine girdim çabucak, santraldan Wanda'nın numarasını istedim, ama villadan cevap veren olmadı. Salondan koşarak geçtim, caddeye fırladım, arabama atladım. Gökyüzü bir çok yerlerinde kızıllaşmıştı, dört bir yandan kükremeler, şarkılar yükseliyor, komutlar veriliyor, düdükler öttürülüyordu. İtfaiyenin çan sesleri arasında kırık cam sesleri de işi-

tiliyordu. Kurak, sıcak bir akşamdı, Kasım ayı için enikonu sıcak. Grunewald'a gitmek üzere tam Bentley'in direksiyonuna geçtiğim sırada, önümde duran bir taksiden sendeleyerek Wanda çıktı. Horcher'de yemek yediğimiz sırada giydiği çizgili manto hala üzerindeydi. Şoföre para verirken yanına koştum. «Wanda!»

Önce müthiş bir korkuyla irkildi, sonra kollarıma atılıp bana sımsıkı yapıştı. Öyle hıçkırıyordu ki ne dediğini anlıyamıyordum. Onu bir ağacın gölgesine çektim. Brandenburger Kapısı'ndan kamyonlara dolmuş SA adamları geçiyordu, savaş miğferlerinin kayışları çenelerine indirilmişti. Hep bir ağızdan şarkı söylüyorlardı.

«Bıçaklardan akmalı ki yahudi kanı, her şey düzelsin yine...»

Yol kenarmdakiler korkuyla bakıyorlardı.

«Ne oldu?»

«Bize... bize de geldiler...»

«Baban nerede?»

«Profesör Hahn uyarınca, eve gelmedi artık...»

Yeni kamyonlar.

«Sancağımız yükselsin, birbirine kenetlensin saflar hep...»

«Babam telefon etti... Franz'a telefon ettirip kaçacağını bildirdi... ben de... ben de sana geleyim dedim...»

Franz, uşaklarıydı.

Yürüyüş kolunda üniformalılar.

«... SA'dır bu sağlam adımlarla yürüyen...»

«Ben... ben daha bir şey yapamadan... bavulumu bile hazırlamadan... dolaptan tek bir giysimi bile alamadan... kapıya dayanmışlardı...»

«... arkadaşlar; kızıl cephe, muhalefet mahvolsun...»

«Pencereleri kırıp döktüler... bahçeye saldırdılar... pis yahudiler... pis yahudiler diye bağırıyorlardı...»

«... safımıza katılıp hep beraber aynı ruhla yürüyün...»

«Franz oyaladı onları. Mutfak penceresinden aşağı atladım... parmaklığa koştum... tırmanıp geçtim...

topuğumu da kırdım o sırada...» Yeniden ağlamağa başladı, asla unutamıyacağım bir şey söyledi: «... Breitsprecher mağazasının... özellikle benim için yaptığı... en güzel ayakkabımın topuğu kırıldı... giysimle takımdılar...» Üzerinde, Horcher'de yemekte giydiği ipekli kostüm vardı hala.

«Bırak şu ayakkabıyı artık!»

«Bismarckplatz'a kadar geldim... ortalık SA adamlarından geçilmiyordu... bütün villalara giriyorlardı... neden sonra Halensee Köprüsünde bir taksi bulabildim.»

Yeni kamyonlar.

«Yahudiye ölüm, yahudiye ölüm!»

Yol kenarındaki insanlar başlarını çeviriyorlardı.

Kimileri de sağ kollarını kaldırıyordu.

Altı aydır Adlon'da kalıyordum. Otelde beni tanımayan yoktu. Hepsi de nazi olamazdı ya. Ben de Amerikalıydım eninde sonunda. Propaganda konusuydum onlar için.

«Benimle gel!» Wanda'yı elinden yakalayıp sürükledim. Yük asansörüne binmek niyetindeydim. Adlon'u iyi tanıyordum. Odamın anahtarı da yanımdaydı. Wanda koluma girip, topuğunun kırık olduğu anlaşılmasın diye, parmaklarının ucuna basarak yürüdü.

6.

Savaştan sonra, bir Amerikan eri olarak Berlin'e geldim, Zehlendorf'taki Amerikan karargahında altı ay kadar çalıştım. «Belge Toplama Merkezi» ndeki bu çalışmalarımız dev bir arşiv çalışmasıydı. Üçüncü Rayh ile liderleri üzerine ne belge bulursak topluyorduk. Yüz binlerce belge arasında, bir de Heydrieh'in, Alman polis örgütü şefinin, Berlin W 8, Leipziger Ştrase 3 numarada oturan bakanlık müdürlerinden Dr. Gritzbach eliyle Hermann Göring'e, ivedilikle gönderdiği mektup vardı. Adresi hatırlamama hayret edeceksiniz, hocam. Ama si-

zi belki daha da hayrete düşürecek şey, aradan on beş yıl geçmiş olmasına ve şu durumuma rağmen, mektubun içindekileri satır satır hatırlamamdır. Belleğimin böyle güçlü olması iki nedene dayanıyor bana kalırsa. Birincisi, oyunculuğumla ilgili olarak, metinleri kolay belleyebilmem. İkincisi de, ivedilikle gönderilen bu mektubun, yahudilere karşı devletçe girişilen ilk güdümlü ve örgütlü hareketi konu edinmiş olması. 1945 kışında, «Belge Toplama Merkezi» nde elime geçen bu mektupta yazılı olanları hiç unutmamışımdır. Bu mektup sık sık düşlerime girmiş, sinemalarda, lokantalarda, barlarda, trenlerde, o satırları kendi kendime mırıldanırken yakalamışımdır kendimi. Az insanı korkuya düşürmedim o mektup yüzünden.

Asla unutamayacağım bu mektubu, şimdi yeniden tekrarlıyorum, bu mektubu nasıl unutamıyacaksam, 9 Kasımı 10 Kasım 1938'e bağlayan gece başımdan geçenleri de unutamıyacağım.

Özü : Yahudilere karşı girişilen harekat.

Polis karakollarından şimdiye kadar alınan haberler, 11 Kasım 1938'e kadar şu durumu göz önüne sermektedir :

Sayısız kentte yahudi mağaza ve dükkanları yağma edilmiş, yağma teşebbüslerinin sürmesine engel olunmak üzere kesin tedbirler alınmıştır. Yağmalarla ilgili olarak 174 kişi tutuklanmıştır.

Yahudi mağaza ve evlerinin tahribiyle ilgili kesin rakamlar henüz alınmamıştır. Haberlerde verilen rakamlar : tahrip edilmiş 815 bina, yakılmış ya da yıkılmış 29 mağaza, yakılmış ya da tahrip edilmiş 171 ev, gerçek tahribatın ancak bir kısmıdır. Haberlerin ivedilikle verilmesiyle ilgili olarak, şimdiye kadarki bildiriler 'sayısız' ya da 'çoğu mağazaların tahribi' gibi bir genellemeyi gerektirmiştir. Verilen rakamların, bundan ötürü bir kaç katına yükselmesi beklenebilir.

191 sinagog yakılmış, 76 sinagog da kullanılmaz hale gelmiştir. Bunlardan başka, dinsel toplantılar düzen-

lenen 11 binayla mezarlık sinagogu yakılmış, 3 ü de tamamen tahrip edilmiştir. 20 bin yahudi, 7 ari, 3 de yabancı uyruklu tutuklanmıştır. Bu sonuncular, korunmalarıyla ilgili olarak, tutuklanmışlardır. 36 ölüm, 36 ağır yaralanma olayı haber verilmiştir. Öldürülen ve yaralananlar yahudidir. Bir yahudi kayıptır. Öldürülen yahudiler arasında bir, yaralananlar arasında da iki Polonya uyruklu vardır. *Heydrich.*

Görüyorsunuz ya hocam, mektubu olduğu gibi tekrarlıyabiliyorum — hatta mektubun başlığını bile :

Emniyet polis şefi IIB 4 5716/38 g. Berlin sw II Prinz Albertştrase 8, Telefon A 2 Flora 0040.
Gizli.

7.

«Profesör Hahn, babamın yanına bir adam katmış... çok güvenilir bir adam, babamı İsviçre sınırına kadar götürecek...»

Wanda karyolamın üzerinde oturuyordu. Dairenin kalın perdelerini kapatmıştım, Paris Alanı'nın oradan kamyonlarla geçen komandoların şarkı ve kükremelerini duyuyorduk yine de.

«Babam Franz'la şeyi de söylettirdi, senin yanında kaldığım süreyle bana dokunamayacaklarını... propaganda kuşkularından ötürü... onlar için çok önemli olduğundan ötürü...»

«Doğru.»

«Lindau'a geçeceğim. Dostlarımız var orada. Beni İsviçre'ye geçirecekler.»

«Öyleyse yarın sabah erkenden Lindau'a götürürüm, seni.»

«Evet, babam da onu rica etti...»

«Elbette götürürüm. Elçimiz de var burada üstelik. Nişanlı olduğumuzu bildiririm.»

«Ah Peter, korkuyorum, öyle korkuyorum ki...»

«Hiç korkma. Korkma sakın. Saçının kılına bile dokunamazlar. Sakin ol Wanda, sakin ol, rica ederim. Bu gece bende kalırsın, yarın sabah erkenden de—»

Telefon çaldı.

Wanda irkilerek bağırdı. «Onlar!»

«Saçma.»

Alıcıyı kaldırdım.

«Mister Jordan mı?»

«Evet.»

«Bir dakika.»

Sonra, o yumuşak, aşağıdan alan sesi duydum: «Ben, Jlintze Schön. Böyle geç vakit rahatsız ettiğim için, çok, pek çok özür dilerim...»

«Bir şey mi var?»

Wanda yanımda duruyordu. Bütün vücudu titriyordu.

Başımı sallayıp alıcıyı kulağına yaklaştırdım. Fısıldadım : «UFA'dan biri canım, yabancı değil.»

Bitkin bir halde karyolaya düştü.

Bu arada, o mahcup ses : «Sizinle konuşmam gerekiyor», dedi.

«Saat on bir nerdeyse.»

«Biliyorum...»

«Yatmak niyetindeydim.»

«Çok üzüldüm. Önemli bir şey olmasaydı gelmezdim.»

«Gelmek mi? Neredesiniz?»

«Salondayım. Sizinle... sizinle...»

Dur bakalım, dedim içimden.

«... sizinle konuşmam şart! On dakika! Film için...»

«Ne olmuş filme?»

«Bazı güçlükler çıkabilir de...»

«Güçlükler mi?»

«Çıkabilir, diyorum, çıkabilir belki. Sadece on dakika, Mister Jordan, rica ediyorum.»

«Hemen geliyorum. Amerikan Bar da bekleyin.»

Alıcıyı yerine koydum.

«Seninle ilgisi yok», dedim.

«Var, var, hissediyorum!»

«Adamın adı Hintze Schön, UFA'nın dramaturglarından. Benim film işinde bir terslik oldu galiba, birazdan gelirim.»

«Yanımda kal.»

«Wanda, kendine gel! Adamın yukarı çıkmasını istemiyorum. Aşağı inmezsem şüphe uyandırırım. Sevgilim, başına gelenler müthiş biliyorum... ama ne yaparsın, toparlanman, kendine hakim olman şart. Yoksa seni Lindau'a nasıl götürürüm?»

Sözlerimin etkisi görüldü.

«Sakinleştim, sakinleştim bile.»

«... Maas'tan Memel'e, Etsch'den de Belt'e kadar...»

«Seni seviyorum», diye fısıldadı Wanda.

Onu öpüp kapıya doğru yürüdüm.

«Telefon çalarsa cevap verme. Kapıya vurulursa—»

Hafiften bir çığlık attı, yeşil gözlerine bir dehşettir oturdu yine.

«Hayır», dedim, «iyisi mi kapıyı üzerine kilitleyeyim, yoksa bakarsın sinirin bozulur, dışarı fırlarsın.»

«... Almanya dünyadaki her şeyden de üstündür!»

8.

Amerikan bar doluydu. Aralarında tanıdığım sürüyle uluslararası muhabir de bulunan Almanlarla yabancılar, geceki olayları tartışıyorlardı. Çekingen Hintze Schön köşedeki bir masada oturuyordu. Yanındaki masada ise, iki adam konyak içiyorlar, birbirleriyle konuşuyor, yüksek sesle de gülüyorlardı. Hintze Schön sapsarıydı. Önünde büyükçe bir bardak vardı.

Hemen yanımdan yürüyen bir garson, Hintze'nin masasına geldi.

«Ne içersiniz, Mister Jordan?»

«Siz ne içiyorsunuz?» diye sordum küçük dramaturga.

«Viski.» Onu yasak bir şey yaparken yakalamışım gibi, kızardı.

«Ben alkol istemem. Bana bir portakal suyu getirin.»

«Hay hay, Mister Jordan.»

«Bana bir duble daha», dedi soluk yüzlü Hintze Schön.

Sol gözü sinirden seyirip duruyordu. Yakasını çekiştiriyordu boyuna.

Dairemin anahtarını masanın üzerine koyup daha bir yaklaştım. Yan masadaki adamlar gülüyorlardı. Bize aldırdıkları bile yoktu.

«Ne haber? Film işi suya mı düşüyor?»

«Belki.»

«Belki de ne demek?»

Bar çok gürültülü olduğu için sesimizi duyan yoktu. Öteki beriki girip çıkıyordu durmadan. Herkes heyecanlıydı. Amerikan gazetecileri ikide birde telefon kulübelerine koşuyorlardı. Ve Paris Alanı'ndan gelen haykırmalar, kükremeler...

«Mister Jordan, dostunuz olduğumu iyi bilin.»

«Umalım.»

«Gerçekten öyleyim. Sizinle sıkı fıkı dostunuzmuşum gibi konuşuyorum. Söylemem gerektiğinden fazlasını, çok daha fazlasını söylüyorum...»

Garson bir duble viski ile portakal suyunu getirdi. Hintze Schön çabuk çabuk içiyor, içki ağzının kenarından akıyordu. Masanın üzerine eğilince, kötü kötü kokan soluğunu duydum. «Yukarda, sizin yanınızda, değil mi?»

«Kim?»

«Kim olduğunu biliyorsunuz.»

«Hiç bir şey bildiğim yok.»

Yan masadaki adamların kahkahalarına diyecek yoktu, birbirinin omzuna vuruyorlardı boyuna. Yeniden konyak ısmarladılar.

«Kaybedecek vaktimiz yok. Grunewald'dan doğru size geldi. Bilmemezlikten gelmeyin, boşuna. Otelden biri kendisini görüp, telefon etmiş.» ı

«Kime?»

«Gestapo'ya. Beni onun için yataktan kaldırdılar.» Yakınıyordu : «Böyle işleri de hep ben yoluna koyacağım. Bilseniz ne müthiş...»

«Ne dediğinizi anlıyamıyorum.»

«Pekala anlıyorsunuz. Wanda Norden sizin dairede. Babası sınırı geçmek için yolda. Kayzer Wilhelm Enstitüsü fizikçilerinden. Ssöy'lerden! Yıllardır devletçe önemli bir icat çalışmasına katılıyor! Sınır dışına çıkması uygunsuz kimselerden!»

«Belki çıkmıştır bile.»

«Çıktığı gibi döner yine.»

«Deli değil ya bu adam!»

«Geri dönecek diyorum size.»

«Neden geri dönsün?»

«Kızının hayatını kurtarmak için.»

Ayağa kalktım.

«Nereye gidiyorsunuz?»

«Bizim elçiye telefon edeceğim.»

«Durun biraz!»

«Bırakın beni!»

«Hayır! Hayır!» Beni yakalamış kendine doğru çekiyordu. «Kaç yaşındasınız siz? On yedi, değil mi? Toy bir çocuk! Demek elçinize telefon etmek istiyorsunuz? Peki ne yapacak o? Evet, sizi koruyacak elbette. Ama size bir şey olacağı yok ki! Sizin elçi Froylayn Norden'i de korur mu? Hayır dostum, ben dostunuzum, inanın bana», diye konuşuyordu ağlamaklı ve çabuk çabuk, «söz konusu olan adam, beraberinde devlet sırlarını da götürerek kaçmak niyetinde. Böyle bir adamı, dünyanın hangi ülkesi olsa, izler ardından.»

«Bu gece bu ülkede neler olup bittiğinin farkındayım.»

«Onunla ilgisi yok. Sizi dostça uyarıyorum. Frolayn Norden'i korumaya kalkarsanız, size karşı gelmek hakkımız olur.»

«Hele bir görelim.»

«Göreceksiniz.»

«O kadar eminseniz, Gestapo'dan bir kaç bay yukarı çıksın da Frolayn Norden'i alıp götürsün bakalım!»

Sesini çıkarmadı.

«Neden alıp götüremezler söyleyeyim size. Korktukları için! Adlon Otelinde rezalet çıkarmaktan korktukları için! Burada sürüyle yabancı muhabir var henüz.»

«Vızgelir bize.»

«Vızgelirse hani Gestapo, nerede?»

«Ben rica ettiğim için teşebbüse geçmiyor.»

«Siz mi?»

«Evet, ben. Dostunuz. Ben, gerçek dostunuz», dedi kötü kötü kokan soluğuyla yüzüme yüzüme. «Burada aleyhinizde dava açılır da —tutalım şansınız yüzünüze güldü de daha kötü bir şey olmadı— Amerika'daki her hangi bir Alman tutukluya karşı sınırdışı edilirseniz, ne olursunuz o zaman? Sizin film işi ne olur o zaman?»

«Vızgelir bana!»

«Hiç de vız gelmez! Verin anahtarı hadi. Çıkıp yarım saat kadar gezinin. Bakıp durmayın öyle yüzüme. Frolayn Norden'e bir şey olmayacak, yemin ederim. Çıldırmadık biz! Babası geri dönsün istiyoruz, o kadar. Bizim için gerekli bir adam! Hay yarabbi, daha nasıl anlatayım size canım?»

«Yeter artık. Yetti. Sıra bende şimdi, şimdi de ben anlatacağım.»

«Ne anlatacaksınız?»

«Şu öteki pipolu adamı görüyor musunuz? United Press'ten Collins, Jack Collins. Yanındaki smokinli adam da Berliner Reuter'in muhabiri. İkisi de dostum. Şimdi ikisini de çağırıp bana yaptığınız teklifi onlara anlatacağım.»

Alnında ter taneleri belirmişti.

«Şu arkada oturan da Agence France Press'ten Hen-

ri Duval. Yanındaki, Hearst'den Marguerite Higgins. O ikisine de anlatacağım. Yarın sabah Froylayn Nordenle Lindau'a giderken, fotoğrafçılarıyla birlikte gelmelerini, bana katılmalarını isteyeceğim.» Seslendim: «Hey, Jack!»

Jack Collins arkasına döndü.

«Senin için esaslı bir haberim var!»

«Hemen geliyorum, Peter!» diye bağırdı.

Ufarak Hintze Schön hafif bir sesle konuştu: «iyi iyi, öyleyse ben de yarın söyleyeyim de yapımı durdursunlar.»

«Ne yapımını?»

«Dekorların yapımını.»

«Yalan söylüyorsunuz. Dekor yapıldığı falan yok.»

«Yapılıyor.»

«Ne zamandan beri?»

«Bu gün öğleden beri.»

«Yalan! Çekime ancak Aralık ta başlayabileceğiz.»

Bir mektup çıkardı. Mektupta Rayh Propaganda Bakanlığının mühürü vardı. Bay Dr. Joseph Goebbels'in müşaviri, bakanın isteğine uyularak Teter Jordan filmi'nin, bir an önce çevrilmesini UFA'ya bildiriyordu. Müşavir, filmin çekimine en geç 20 Kasım da başlanmasını, bakanın istediği rejisörle, yine bakanın istediği baş kadın yıldızı da bildiriyordu. Mektubu tutan elim yanıma sarktı. Hintze Schön mektubu aldı, cebine koydu.

«Size telefonda da söyledim, her şey size bağlı. Yarın sabah filmin çekimi duruyor. Büyük şanssızlık, çünkü böylece UFA da işin içinden sıyrılıyor demektir.»

«UFA işin içinden sıyrılıyor da ne demek?»

«Film çevrilseydi UFA da işin içinde kalacaktı. Siz de öyle. Froylayn Norden ile her gün görüşmeyi isteyebilirdiniz; tutuklu kaldığı süreyle.»

«Tutuklu kaldığı mı?»

«Babası döner dönmez serbest bırakılacaktı elbette. Ailenin bütün zararları da tazmin edilecekti.» Arkasına yaslandı. «Tamam artık. Denemediğim şey kalmadı. Bu masadan anahtarı almadan kalkarsam Mister Jordan, Gestapo memurları iki dakika sonra yukardaki kapıyı maymuncukla açacaklar. Sonra da—»

«Evet, sonra?»

«Dostunuz bayan vicdan azabınız olacak.»

Yalan söylüyor. Yalan söylüyor. Hepsi de yalan söylüyorlar. Yangınları, tahrip edilen mağazaları gördüm. Ama ne yapabilirim? Savunmayı daha da uzatsam kime faydası olur ki? Kapıyı nasıl olsa açacaklar, ondan sonra Wanda'ya hiç mi hiç yardımım dokunmaz.

Oysa, dediği gibi, filmi çevirmeyi sürdürürsem, işin içinde kalırım. Filmi sürdürmeme set çekmeseler bari. Ama yapamazlar, bakan da istiyor filmi. Demek, hala propaganda unsuruyum onlar için. Wanda'yı görmek, Wanda'ya yardım etmek, onu korumak, babasını korumak için istekler öne sürebilirim.

Şu pis pis kokan farenin hakkı vardı.

Elçim ne yapacaktı ki? Benimle ilgilenirdi ama, Wanda ile ilgileneceğini sanmıyordum. Sonra film işim? Mesleğim?

«Geldim, Peter, neymiş haber bakalım?»

Başımı kaldırıp baktım. Büyük Amerikan Haberler Ajansı United Pressin muhabiri Jack Collins, piposu elinde, karşımda duruyordu. Yüzüme bakıp, konuşmayı sürdürdü : «Özür dilerim, rahatsız ediyorum galiba?»

Ses etmedim.

«Eh öyleyse... seni sonra görürüm, Peter. Daha bir süre buradayım.»

Başımı salladım.

«Bir şey mi var?» diye sordu hafif bir sesle İngilizce.

Başımı salladım.

«Peki ama bir haberin vardı?»

«Haberim falan yok.»

«Peter—»

«Çekil», dedim, «rica ederim, çekil artık!»

«Sarhoş musun yoksa?»

Başımı salladım.

«Hm.» Düşünceli bir yüzle Hintze Schön'e baktı, omuz silkti, uzaklaştı. Dairemin anahtarını yavaş yavaş ileri sürdüm.

«Hele şükür», dedi Hintze Schön.

Anahtarı alıp, bitişik masada içip gülen adamlardan birine uzattı. İkisi birden ayağa kalktılar. Hintze Schön adamlara : «İçkilerin parasını ben veririm», dedi.

İki adam bardan çıktılar.

Hintze Schön bana döndü: «Siz çıkıp gezinin biraz.

Çeyrek saat sonra anahtarınız resepsiyonda asılı olacak.» Elimi sıktı «Akıllılık edeceğinizi biliyordum. İnanın ki en iyisi böyle yapmaktı. Böyle yapmakla küçüğün hayatını kurtarmış oldunuz. Sizi yarın Babelsberg'de görürüm. Dostunuz olduğumu sakın unutmayın.»

Bardan çıkıp salondan geçtim, sokağa çıktım. Gökyüzü yer yer hala kırmızıydı ama, şarkılar kesilmişti. SA adamları bindirilmiş araçlar da geçmiyordu. Brandenburger Kapısından geçip, gece vakti hayvanat bahçesine girdim, hiç bir şey düşünmemek istiyor, ama yapamıyordum, kafam tek bir şeye takılmıştı.

İtin daniskasıydım.

Hergelenin biriydim.

Domuzdum, domuz.

Bir saat sonra yine Adlon'a girdim. Elime anahtarı tutuşturan resepsiyon memuru yüzüme hiç bakmadı. Dairemdeki bütün ışıklar yanıyordu. Her şey yerli yerindeydi. Bir çatışma olmuşsa bile bütün izler yokedilmiştL Wanda'nın parfüm kokusu hala devam ediyordu. Derken, topuğu kırılmış kara ayakkabıyı buldum. Karyolanın altına kaymıştı. Zile basıp çağırdığım garsondan viski istedim.

O güne kadar ağzıma viski koymamıştım, sadece bira, zaman zaman da şarap içmiştim biraz, ikisi de hoşuma gitmemişti.

«Bir şişe skoç getirin», dedim.

Garson viskiyi getirip, sifon şişesi ve buzlukla birlikte önüme koydu, salona geçip bir koltuğa kuruldum, içmeğe başladım. Yarım şişesini içtim viskinin. Topuksuz kara ayakkabı (Breitsprecher'den, ısmarlama) bir elimde, viski bardağı da öbür elimdeydi. Viskinin kokusu önce bir tiksindirdi beni, derken, sarhoş olunca, hiç de lezzetsiz olmadığını, henüz 17 yaşında olduğumu, dostum Hintze Schön'ün de dediği gibi, toy bir çocuk olduğumu, hiç bir şeyden haberim olmadığını, düşündüm.

Sonra fenalaştım.

Ama banyodan dönünce, yine içmeğe koyuldum. Sonunda koltukta uyuya kaldım. Uyandığımda sabah olmuştu. Başım ağrıyordu, içimde bir fenalık vardı. Yere düşmüş kara ayakkabıyı gördüm.

Şişeyi alıp içmeğe devam ettim, yine fenalaştım. O

gün öğleden önce yataktan çıkmadım. Kalkamıyacak kadar halsizdim. Saat 12 ye doğru, gizli polisten iki memur geldi. İstenmeyen bir yabancı olmamdan ötürü, 24 saate kadar Büyük Almanya'dan çıkıp gitmemi bildirdiler. Bu bildiriyle ilgili emirlerle belgeleri de gösterdiler. Karşı koydum, elçimle konuşacağımı söyledim.Telefon etmeme engel olmadılar.

Elçinin her şeyden haberi vardı. Zoraki bir konuşmaydı konuşması. Politik durumdaki gerginliği umursamayıp çok yersiz hareket ettiğimi, benim için bir şey yapamıyacağını söyledi. Almanya'nın içişlerine karışıp, şu Froylayn Norden'in tutuklanmasına engel olmaya kalkışmamı sorumsuz bir davranış olarak niteledi.

«Ama engel olmadım ki! Tam aksine, ben—»

«Mister Jordan, önümde iki Gestapo memuruyla Herr Hintze Schön adında birinin ifadeleri duruyor. Bu resmi ifadelere göre, Froylayn Norden'i otel dairenizde saklı tutup tutuklanmasına engel olmuşsunuz, memurlar da zor kullanmışlar bu yüzden.»

«Yalan! Yalan söylüyorlar!»

«Tanık var mı gösterebileceğiniz?»

«Evet!»

«Kimdir?»

«Herr Hintze Schön! Cesareti varsa, benimle yüzyüze gelip—»

«UFA'dan bildirildiğine göre, Herr Hintze belirsiz bir süreyle geziye çıkmış. Mister Jordan, başka yersizliklere meydan vermemek ve sizin de çıkarınız için, elçiniz olarak şu öğütü vereyim size: Rayh hükümetinin isteğine uyarak Almanya'dan bir an önce çıkın. İyi günler.»

UFA'ya telefon ettim. Herr Hintze Schön gerçekten de geziye çıkmıştı. Hayır yerine kimseyi de bırakmamıştı. Hayır, benim için haber de bırakmamıştı. Hayır, amirlerinin de bildireceği bir şey yoktu. Olan bitenlerden üzüntü duyuyorlardı.

Olan bitenlerden nasıl haberleri oluyordu peki?

«'Völkischer Beobachter' gazetesi yazdı ya.»

Gerçekten de, gazetede yazılıydı. Ben telefon ederken yanımda duran Gestapo memurlarından biri gazetedeki haber başlığını gösterdi.

Valizimi hazırladım.

Hemen o akşam, saat 20.30 da, Friedrichştrase istasyonundan kalkan trenle Paris'e yollandım. İki Gestapo memuru bütün gün yanımdan ayrılmamışlar, beni..

9.

«... Fransız sınırına kadar götürmüşlerdi. Çok da naziktiler», diye devam ettim anlatmaya. Yeniden kar yağmaya başlamıştı, sessiz sedasız ve aralıksız. Nataşa'nın yanında, Dış Alster'i ikinci sefer arşınlamış oluyordum. Eski Lombard Köprüsünden tekrar geçmiş, kıyı boyunca doğuya, Schwanenwik'e doğru, yürüyorduk. Kilise saatlerinin çanları duyuldu.

Saat sabahın biriydi.

Nataşa birden bire elimi yakaladı. «Wanda ile babası üzerine bir şey duydunuz mu yeniden?»

«Evet. İki yıl sonra, 1940 sonlarına doğru. O sıralarda Hollywood'a göçen sürüyle yazar, oyuncu ve rejisör vardı. İçlerinden biri Norden'lerle ahbapmış meğer. Benim onlarla ilişkimden habersiz, bütün gerçeği anlattı. Profesör Norden, kızını kurtarmak için İsviçre'den dönüp gelmiş gerçekten. Wanda'nın annesi daha önce Zürich'de bir kalp krizinden ölmüş, Wanda ile babası bir toplama kampına alınmış. Profesör, Nazilere gerekli değildi artık. Ama ne pahasına olursa olsun, profesörün bilimsel bulguları düşman eline geçmesin istemişler. Söz konusu icad tasarısı onsuz da yürütülmüş.»

«Toplama kampı», dedi Nataşa. Elimi bıraktı.

«Hollywood'da bana bütün oían biteni anlatan Berlin'li oyuncu, Wanda ile babasının 1940 baharında birbirinin ardından öldüklerini de biliyordu.» Bir fenerin altında durup, paltomun cebindeki yassı şişeyi çıkardım. «Özür dilerim.»

Nataşa gözlüğünü düzeltip sesini çıkarmadı.

Şişeyi dudaklarıma dayayıp bir kaç yudum içtim. Kafamı arkaya atmış olduğum için, çağdışı kalmış eski

fenerin sarı ışığında, yağan karın incecik, beyaz tanelerini gördüm.

Sonra, yürümeye koyulduk yine.

«Berlin'de ne yaptığımın farkına varmıştım artık. Ama bunu benden başka bilen yoktu. Kimse çıkıp da beni itham etmedi. Yalnız kendi aklıma gelip de düşündükçe...»

«İçtiniz.»

«Evet. İçtikten, sarhoş olduktan sonra düşünmüyordum artık. Düşüme de girmiyordu o sahneler. O sıralarda çok içtim. Ve o günleri daha seyrek düşünür oldum böylece. Eninde sonunda her şey unutulmaya mahkûmdur denir ya. Ben de o umut içindeydim.

1943 de askere gittim. 1944 de çıkarmaya katıldım, 1945 de yeniden Berlin'e geldim... Adlon Oteli yıkıntıdan başka bir şey değildi, Hertaştrase'deki villa da yokolmuştu, eski UFA da yoktu; yıkıntılardan... yoksulluktan... çaresizlikten başka bir şey yoktu. Berlin'le bu ikinci karşılaşmam içime bir rahatlık verdi. Nasıl anlatsam? 1938 de yaptığım o kötülüğü, er olarak biraz onarmışım gibi geldi bana...»

10.

1946 da Amerika'ya döndüm.

1947 de Joan'la tanıştım. Kızı o sıralarda yedi yaşındaydı — ölmüş babasının yasını tutan, beni, rahibin anlattığı iblisin yerine koyup nefretle karşılayan kızıl saçlı, küçük, şişmanca bir kız. O sıralarda, 1947 de, Shirley benden nefret ediyor, ben de ona kızıyordum. Elimi sıkıp, 'Peter amca' demesi için ancak ceza tehdidiyle harekete geçirilebiliyordu, o da yüzüme hiç bakmaksızın, başını yana çevirerek. Annesini tehdit edip duruyordu :

«Benim babam öldü, ama hep onu seveceğim, yalnız onu! Bu Peter amcayla evlenirsen seni bağışlamam hiç!»

Joan ile evlendiğimizde, Shirley dokuz yaşındaydı; nikahtan sonra bana şu sözleri söylerken, sesi nefretten kısılmıştı sanki: «Sen babam değilsin. Beni dayak-

tan öldürseniz de sana asla Dad (*) demiyeceğim. Annemin hatırı için, Peter'in P'si ile Paddy diyeceğim, o kadar.»

On üç yaşlarındayken, omuz silkip : «Paddy çok çocukça oluyor», demiş, ondan sonraki altı yıl, ölünceye kadar, onun için Peter olmuştum.

Gelgelelim, bu altı yıl içinde neler olmadı, yarabbim!

Hantal bir çocuktan bir genç kız, zarif bir kızdan da güzel bir kadın meydana geldi. Beni ilk şaşkına döndüren şey, sesi oldu. Bu ses bana, ne olduğunu hemen bulup çıkaramadığım bir şeyi hatırlatıyordu. Shirley on beş yaşındayken de, on altı, on yedi yaşlarındayken de, kalçaları iyice belirip, beli incecik, bacakları upuzun, göğüsleri güzelce ortaya çıktıktan sonra da hep aynı kalan bu çocuksu, yüksek perdeli ses...

Evet, o ses.

Önce o ses etkiledi beni.

Berlinli kızı hemen hemen unutmuştum. Oysa şimdi gözlerimi kapayıp da Shirley'nin konuşmasını dinledimmi, Wanda'nın sesini duyuyordum, suçluluk, canilik günleri canlanıveriyordu hemen.

Önceleri Shirley nefret etmişti benden. Şimdi de ben ondan nefret ediyordum, karım da haklı olarak üzülüyordu. Shirley ile sık sık kavga ediyor, birbirimizi suçluyor, birbirimizi incitiyor, birbirimizin yoluna çıkmamaya bakıyorduk.

Golfa gidiyor, kentte, barlarda orası senin burası benim dolanıp duruyordum. İçiyor, eve sarhoş dönüyordum. Bütün Hollywood'un, artık bende iş kalmadığını konuştuğu günlerdi.

Shirley'nin o yüksek perdeli çocuksu sesi sadece başlangıçtı aslında, sonsuz bir karabasanın başlangıcı. Giderek büyüdü, gelişti. Her geçen günle Wanda'ya biraz daha benzedi.

Şimdi belki de için için gülüyorsunuz hocam.

Böyle şey olmaz, diye düşünüyorsunuz.

Suçluluk kompleksimden ötürü her şeyi olduğundan başka gördüğümü sanıyorsunuz.

(*) Dad, Daddy: Babacığım.

Hayır, hayır!

Neden söz açıyorsam, hepsi de anlattığıma tıpatıp uygun.

Pacific Palisades'teki evimde, Shirley ile Wanda'nın fotoğrafları vardır. Wanda'nın resimleri bir duvar kasasında durur. Los Angeles'teki avukatıma yazdım. Kasanın nasıl açıldığını bildirdim. Wanda ile Shirley'nin resimlerini kasadan çıkarıp bana yollayacak. Size göstereceğim o resimleri. Gerçeği anlattığımı siz de kabul edeceksiniz hocam!»

Shirley haftadan haftaya, aydan aya Wanda'ya daha bir benziyordu! Shirley, onu tanıdığımda çirkin, şişko bir çocuktu. Oysa şimdi güzelleşmişti, günden güne daha da güzelleşiyordu : Wanda'nın duru altın renginde lekesiz cildine sahip bir Tanrıça; Wanda'nın ince burnu, Wanda'nın büyükçe ağzı, kızıl saçlılarda çok nadir görülen sık, kara kaşların altında kenarları mor hareli yeşil gözler, Wanda'nın gözleri.

Kendinizi benim yerime koyabiliyor musunuz?

Ruhumda ne fırtınalar koptuğunu tahmin edebiliyor musunuz?

Yıllar önce benim yüzümden ölüme giden taze, gencecik bir kadın, birden bire yeniden yaşamağa koyulmuştu : yanıbaşımda, benimle birlikte, benimle aynı evde.

İkisi giderek daha fazla benzer olmuşlardı birbirine. Shirley'nin konuşması, yürüyüşü, gülüşü, yemek yemesi — bütün bunlar Wanda'nın halleriydi. On altı, on yedi yaşına bastı. Artık Wanda'ya benzemiyordu, onun ta kendisiydi. Bana işkence etmek, beni izleyip durmak için, ölülerin arasından kalkıp yeniden dünyaya gelmiş gibiydi.

Ardıma düşmek için diyorum, işkence etmek için.

Eh işte, o yıllarda hiç ara vermeksizin içip durduğumu daha önce de söylemiştim. Alkol, aydın düşünme yeteneğini bozar, yıpratır, hoşnutsuzluk duygularını hoşnutluluk duygularına dönüştürür demiştiniz ya hocam. Shirley olayında da öyle oldu.

Önce şöyle düşünüyordum : hayat böyledir işte, işlenen her suçun öcü alınır, sorumluluktan, cezadan kurtulmanın yolu yoktur, hem de asla ve hiç bir yerde — önceleri böyle düşünürken, şimdi de, sık sık, yatağım-

da sarhoş yatarken, Shirley ile Wanda'yı, Los Angeles ile Berlini kafamda yaşatırken, şöyle düşünüyordum. Ama belki de böyle değildir. Belki de yeniden onarabileceğin bir şeyler vardır. Ölülerle ilgilenerek değil, yaşayanlarla ilgilenerek! Vaktiyle itilip uzaklaştırılmış, gerçek ana baba nedir tanıyamamış, sıcak bir yuva nedir bilememiş, yurtlarda, kamplarda, yabancı çocuklar, yabancı insanlar arasında büyümüş, senden nefret eden senin de nefret ettiğin bir çocukla ilgilenerek! Belki de eline geçmiş son fırsat budur, Wanda da yıktığını, Shirley'de onarmak...

Ve böylece, Shirley'e güler yüz göstermeye başladım. Ona zaman zaman küçük armağanlar veriyor, onunla meşgul oluyordum. Çeşitli konulardaki fikrini soruyordum. Kitaplar veriyordum ona. Sorunlarının neler olduğunu öğrenmeğe çalışıyordum. Kısacası, ona dostça, yetişkin bir insanmış gibi davranıyordum.

Başarı?

Joan'un erkeklerinden hiç biri, bütün o nefret edilen 'amca' lardan hiç biri, Shirley ile böyle meşgul olmamıştı. Shirley, bütün dertleri, kuşkularıyla tek başına büyümüştü, hep yalnız başına. Hiç kimse tarafından sevilmemiş, hiç kimse tarafından önemsenmemişti. Derken, onu önemseyen, onunla ilgilenen bir erkek çıkmıştı ortaya birden bire. Shirley'nin bana sevdalanmasında şaşılacak bir şey var mı?

Bir 'beatnik' olup çıkmasına az kalmıştı. Yaşıtı gençlerle yatıp kalkmış, orda burda dolaşmış, bütün gece eve dönmediği zamanlar olmuştu. Bütün bunlar bir çırpıda kesiliverdi birden. Artık Shirley için dünyada tek bir insan vardı : ben vardım...

Gizliden gizliye ve ürkek, hayranlık duymaya başladı bana. Benim gösterdiğim yakınlığa, yıllar boyu dövülüp, sövülmüş, kovalanmış, kovulmuş, neden sonra iyi bir efendi bulmuş bir köpeğin şükran duygusuyla cevap veriyordu. Bu sıralarda on sekizine basmıştı.

Güzeldi, hem de öyle güzeldi ki hocam, dönüpte arkasından bakmayacak babayiğit yoktu. Ben de o erkeklerden biriydim eninde sonunda. Derken, ne olduysa bundan sonra oldu işte, ve farkına varılmaksızın oldu. Ben farkına vardığımda iş işten geçmişti artık. Olağan-

dan olağanüstüne, yasaklanmamıştan yasaklanmışa geçiş, kendiliğinden oluştu. Her geceki, kaçamak 'Allah rahatlık versin, Peter' öpücüğü yavaş yavaş bambaşka bir öpüşme halini aldı. El sıkışmamız zamanla ve yavaş yavaş, sadece bir el sıkışından fazla bir şey, kucaklaşmamız olağan kucaklaşmanın üstünde bir şey oldu. Bakışmamız da bir başka bakışmaydı artık, ya davet, ya da teslim olmak anlamındaydı, aşkı dile getirmek ya da dile getirilen aşka cevaptı.

Alınyazısından kaçınılamaz, kaçınılmıyor.

Buna inanıyordum. Alınyazısı, Shirley'i yoluma çıkarmış, onu Wanda'nın yerine getirmişti; o ölen kadında yıktığımı Shirley'de onarayım diye. Öyleyse Shirley'i sevmek zorundaydım, onu mutluluğa eriştirmeliydim, bunu yapmak zorundaydım. Beni buna inandıran alkolmüydü acaba? Bütün olan bitene karşı kendi kendimi temize çıkarmak isteği miydi beni yöneten? Rahatlamanın çıkar yolu muydu bu yoksa? Ne dersiniz, hocam?

Artık gizlilik içindeki yaşantımız başlamıştı. Joan'u aldatmaya başlamıştık bile. Kıyıdaki lokallerde gizli gizli buluşuyor, birbirimize mektuplar yazıyor, okuduktan sonra hemen yırtıyorduk mektupları. İkimiz arasında gizli işaretleşmeler vardı, 'bizim' şarkılarımız, bizim sözlerimiz, bizim aşkımız vardı.

Giderek daha sık buluşuyorduk. Benim Cadillac, eyaletler arası araba yolunun kenarındaki motellerde daha sık park eder olmuştu. Öpüşmelerimiz, okşayışlarımız giderek daha bir tutkulu oluyordu. Bu işin sonu neye varır biliyorduk, ikimiz de biliyorduk. Ama aldırdığımız yoktu. Birbirimiz için deli oluyorduk, çıldırıyorduk.

Shirley —daha önce de söylemiştim— annesinden nefret ederdi öteden beri, yıllardır, belki de on yıldan fazladır böyle bir duygu içindeydi. Ne umursuyordu onu, ne de pişmanlık duyuyordu. Belki de bu yaptıklarımızla, Joan tarafından yurtlara, yabancı okullara, yabancı insanlara gönderilmesine karşı öç alınmış oluyor, diye düşünüyordu.

Ya ben?

Kendimi özürlü göstermek niyetinde değilim, gös-

terememem de. Vicdan falan yoktu artık bende. Yalnız onu düşünüyordum, ağzını, gözlerini, ellerini, vücudunu, tıpkı Wanda'nınkini andıran vücudunu, Shirley'i istiyordum. O da beni istiyordu.

Evliliğim giderek sarsıldı. Karım hala Shirley'i suçlayıp duruyordu : «Senden nefret ediyor, seni çekemiyor. Onun için böyle sinirlisin hep : Shirley ile dalaşmama dayanamıyorsun da artık, ondan. Bungalova geçmenin nedeni de bu, benim yalnız yatmamın nedeni de. Nasıl da nefret ediyorum şu Shirley'den!»

Evet, 1958 yılının başında asıl evin yanındaki bungalovda, palmiyeler, dikenli fundalar, egzotik bitkilerle çevrili, tepedeki modern bungalova geçmiştim. Bungalovdan eve giden biricik yol, patikaydı, ve iki yanından fundalarla sarılmıştı.

Artık orada yatıyordum. Ve Shirley'le de ilk defa, bu bungalovda yattık. Shirley ile birlikte tiyatroya gitmiştik. Joan bir kaç günlüğüne New York'a gitmişti. Tiyatrodan döndüğümüzde büyük ev karanlıklara gömülmüştü, bütün hizmetçiler de uyuyordu. Tek kelime bile konuşmaksızın, el ele, dar patikadan yukarı, bungalova doğru yürümeğe koyulduk. Soluk soluğa kapıya geldik. Tam kapının önünde Shirley'nin ayağı burkuldu, hafifçe bağırdı.

«Ne oldu?»

«Ayağım...»

Onu kollarımın arasına alıp, Bungalova girdim. Salon ayışığı içindeydi. Aşağılarda, parkın ötesinde, Pasifik Okyanusunun suları ışıl ışıldı. Shirley'i şöminenin önündeki divanın üzerine yatırdım. Üzerinde dekolte kara ipekli bir giysi ile kıyafetine uyan kara ayakkabılar vardı o akşam. Yüksek topuklu ayakkabılar. Ellerimiz birlikte harekete geçti, onun üzerindeki giysiyi, iç çamaşırını, benim gömleğimi çıkardık. Derken, parmaklarımız birbirini aradı, kollarımız birbirinin vücudunu sardı, sonra, Shirley'nin inlediğini duydum.

«Gel...»

«Evet. Wanda, evet...»

Wanda dediğimi çok iyi hatırlıyorum. Ama o duymadı ne dediğimi. Artık bir şey duyacak gibi değildi sanırım, çünkü yaptığımız şey bizi baygınlığın sınırına sü-

rüklemişti, aynı şeyi yine yaptık, sonra yine, biri sesimizi duyarmış, uyanan olurmuş, aldırdığımız yoktu.

Saatlar geçti. Ortalık ağarmağa başladı. Okyanus kurşun grisi, hava ıslak bir sıcaklık içindeydi. Hizmetçiler uyanmadan asıl eve geçmek isteyen Shirley, giyinmeğe koyuldu. Tam ayakkabısını giyeceği sırada, sağ tekin topuğunun kırılmış olduğunu gördü.

«Gece sendelediğim sırada kapının önünde kırılmış olacak! Pahalı bir ayakkabıydı. Yeats'e ısmarlama yaptırmıştım. 30 dolara! — Nasıl, ne dedin?»

«Hiç.»

Ona sarılıp ağzından öptüm, boğulmak üzereymişim gibi kenetlendim ona ve düşündüm : Onarıyorum. Onarıyorum. Shirley'de her şeyi yeniden onarıyorum, Wanda...

11.

«... onarıyorum, diye düşündüm. Shirley'de her şeyi yeniden onarıyorum, Wanda», dedim hafif bir sesle. Sonra, yanıbaşımda yürüyen Nataşa'ya baktım. «Bütün gerçeği biliyorsunuz artık.»

Kar artık daha kuvvetli yağmağa başlamıştı, ayaklarımızın izi kalıyordu. Dış Alster'i üçüncü defa dolaşmıştık. Aşağı yukarı sabahın ikisiydi. Rıhtım boyunca, yaşlı kara ağaçların altındaki karlı, ışığı yanan fenerlerin yanından yürüyerek, benim otele doğru ilerledik.

«Acaba... acaba...» Olmuyordu. Konuşamıyordum.

«Evet», dedi sessizce.

«Evet, Peter, anladım, her şeyi anladım.»

«Doğru mu?»

«Doğru.»

«Shirley mutlu olsun istiyordum, emin olun.»

«Ne istediğinizi biliyorum.»

«Onu mutluluğa eriştirmek istiyordum, mutlu olsun istiyordum.»

«Olacak şey değil ki.»

«Ya da çok zor rastlanır bir şey. Çok zor. Az insanın eriştiği bir şey.»

«Sürüyle mutlu insan var.»

«Ne süreyle mutludurlar?»

«Kimilerini tanıyorum, hep mutludurlar.»

«Öyleyse, mutluluk kendi içlerindedir. Ama bir insan bir başka insana ne süreyle mutluluk sağlayabilir ki?»

«Uzun sürmez mi?»

Başını salladı.

«Hayır, uzun sürmez.» Sonra hafif bir sesle devam etti: «Düşünsenize Peter, şu yeryüzünde yaşayan her insan sadece tek bir insana mutluluk sağlasaydı —ama gerçek ve devamlı mutluluk— bütün dünya mutluluğa erişirdi o zaman.»

Otelime gelmiştik. «Şimdi uyuyun. Yarın yine film işiniz var.»

«Sizi eve götüreyim.»

Öbür köşeye kadar yürüdük, kar hafif hafif yağıyordu üzerimize. Sokakta bizden başka kimse yoktu.

«Mişa nasıl?»

«O dediğim yeni uzmana gittik beraber.»

«Evet?»

«Hiç. Sormayın rica ederim.»

Anlaşılan yeni uzman Nataşa'ya, Schauberg'in bana söylediğini tekrarlamıştı: küçüğün ağzından çıkan seslerin bir umut kaynağı olamıyacağmı, küçük, sağır dilsiz Mişa'nın iyileşemiyeceğini.

Evinin kapısına ulaşmıştık.

«Allah rahatlık versin Peter.»

«Size yardım edebilmeyi öyle isterdim ki», dedim.

«Hem de siz — bana, üstelik de şu sırada demek?»

Başımı salladım.

«Kimse kimseye yardım edemez. Bir Amerikalının sözünü sık sık hatırlarım. Sanırım sizde atasözü yerine geçer.»

«Nedir?»

«Everbody has to fight own battles.» (*)

«Nataşa», diye fısıldadım (neden fısıldıyordum?) «yukarda, evinizde son görüştüğümüzde : Gidin, çabuk gidin, bir daha da asla, asla gelmeyin, demiştiniz.»

Cevap vermedi, ötelere baktı.

«Tekrar gelebilir miyim?»

Ötelere baktı, cevap vermedi.

«Gelebilir miyim?»

Hala ses etmeksizin, açtığı kapıdan içeri girdi.

(*) Herkes kendi savaşını verir.

«Ne olursunuz», dedim. «Ne olursunuz, Nataşa. Sık gelmem. Bazı bazı. Telefon ederim. İster evet dersiniz, İster hayır. Yalnız şimdi hayır demeyin, ne olur. Sizinle tekrar görüşmek, konuşmak, gezmeğe çıkmak... konuşmak umudunu bana verin... bunu umabilir miyim?»

Başıyla evet dedi çabucak, hemen ardından da kapı kapandı. Karların içinden otele döndüm.

Baktım, Joan derin uykudaydı. Sabah kalktığımda hala uyuyordu. Salonda iğnelerimi yapan Schauberg: «Azizim Mister Jordan», dedi, «durumunuz pek iyi değil artık. Sıra kanınızı yıkamaya geldi, bir de onu denesem iyi olacak.»

«O da nesi?»

«Tehlikesi yok. Sizi canlandırır, filmi bitirmenize yardım eder.»

Gün olaysız geçti. Sette herkes saygılı ve candandı. Hala kar yağıyordu. Akşamüstü, Hamburg'a giderken arabadan ötürü epey zorluk çektim. Patinaj yapıp kara saplanınca, yabancılar yardım etti de kurtuldum. Otele döndüğümde, Joan'u yatak odasında valizini hazırlarken buldum. Sırtında sabahlığı vardı, yüzü de boyasızdı. Yaşlı bir kadından farksızdı. Yüzü kararmış gibiydi. Aşırı sarı saçları alnına sarkmıştı karmakarışık. Selamımı almadı.

«Ne oluyor? Bu ne hal böyle?»

Öteye beriye gidiyor, valizini yerleştiriyor, yüzüme bakmıyordu.

«Joan, ne oluyor?» diye sordum.

Hala yüzüme bakmaksızın cevap verdi: «Eve dönüyorum.»

«Eve mi?»

«Hem de bu gece.»

«Ama neden? Bir şey mi oldu?»

Derken, iyice yaklaşıp tam karşımda durdu. Şimdi yüzüme de bakıyordu. Aslında tatlı bakışlı kestane gözlerinde acı bir nefret okunuyordu, insancıl olmaktan uzak, insanüstü bir nefret. Ne resimlerde, ne bir filmde, ne de korkulu düşlerimde, iki insan gözünün böylesine büyük bir nefretle baktığını görmemiştim.

«Ne olduğunu mu öğrenmek istiyorsun?» dedi Joan. «Demek ille de öğrenmek istiyorsun, öyle mi?»

12.

Roma, 26 Mayıs 1960

Bu gün üçüncü ipnotizma seansını da geçirdim.

Artık bir iki dakika içinde derin bir uykuya dalıyorum. O parlak aynayı kullanmıyoruz şimdi. Profesör Pontevivo'nun benimle konuşması, bu arada da ensemi alnımı ovması yetiyor. Her seanstan sonra saatlerce uyuyor, uyandıktan sonra kendimi çok aç ve iyi hissediyorum. İpnotizma sırasında Profesör Pontevivo bana neler anlatıyor bilmiyorum. Bu günkü *oturumdan* sonra hocayla konuştuk, ona, bendeki aksileşme psikolojisini körükleyerek, başlangıçta olumsuz tutumumu ortada kaldırmasına hayran kaldığımı söyledim. O sırada söylediklerini de hatırlattım : «Gözlerinizi artık açık tutacak halde değilsiniz biliyorum, ama bunu yapmanız şart.

«Gözlerimi açık tutmak da istedim, çünkü »

«— çünkü beni kızdırmak istiyordunuz.»

«Evet. İpnotizma edilemiyeceğimi size göstermek için. Gelgelelim, siz de gözlerimi açık tutmamın şart olduğunu söylediniz. Bu emir beni şaşırttı. Sizi kızdırmak için ne yapacağımı bilemedim artık... başarı da sizin oldu böylece.»

«Daima başarılır, Mister Jordan. Yalnız akıl hastalarında başarılmaz. Akıl hastaları düşünceyi yoğunlaştıramazlar da ondan. İpnotizmanın başlıca şartı, düşüncede yoğunlaşmaktır. Bundan ötürüdür ki, hastanın seansa sarhoş da gelmemesi gerekir. Çoğu kimseler, açıktan açığa ya da bilinç altında, ipnotizmanın başarısını kuşkuyla karşılarlar, niyetleri, kendilerini ipnotizmaya karşı savunmak, ipnotizma uzmanını gülünç duruma düşürerek, iradelerinin ne kadar kuvvetli olduğunu göstermektir.

Bütün bunlar kolaylıkla hesaba katılır, örneğini kendinizde de gördünüz. Olumsuz tutumunuzun bana çok yardımı dokundu aslında, çünkü başarı imkanını hesaba kattığınızı göstermiş oldunuz. Yoksa olumsuz bile davranmazdınız aslında. Umursamazlar yok mu, işte en zoru onlardır.»

«Böyle bir oturum ne kadar sürüyor? Benimle ne

süre konuşuyorsunuz, demek istiyorum? Çünkü her seans ardından saatlerce uyuyorum.»

«Sizinle konuşmam sınırlı bir süreye bağlı değil, Mister Jordan. Sizi uyutmamın da belirli bir süresi ya da belirli bir yoğunluğu yok. Benimle kişisel bir bağlantıya girmenize engel olmak için çok dikkatli olmam gerekir. Tamamen iyileşmeniz şart. Sağlığı tam olan bir insan, tamamen bağımsız olan insandır, ne bir kişiye, ne de bir şeye bağımlı olmalı. Wanda'nın öyküsünü anlattığınıza göre, artık işim adamakıllı kolaylaştı demektir. Sizdeki eski suçluluk kompleksini biliyorum artık.»

«Peki ne yapacaksınız?»

«Ne dersiniz, ne yapacağım acaba?»

«Bendeki o eski kompleksi yoketmeye çalışacaksınız her halde.»

Gülümsedi. «Elbette. Peki başka?»

«Başka mı?»

«Size yeni bir kompleks aşılamağa çalışacağım.»

«Bana yeni bir kompleks mi aşılayacaksınız?»

«Elbette. Mister Jordan.», dedi pembe yüzlü, ak saçlı ufacık adam neşeyle, «sizde bir kompleksin eksikliği var da ondan.»

«O nedir?»

«Sırası gelince öğrenirsiniz», diye cevap verdi Profesör Pontevivo.

13.

«Ne olduğunu mu öğrenmek istiyorsun?» dedi Joan. «Demek ille de öğrenmek istiyorsun, öyle mi?»

«Böyle saçmalamak da ne oluyor canım? Elbette istiyorum!»

«Otur.»

Karşımda duran, yabancı bir kadındı, hiç görmediğim, sesini hiç duymadığım bir kadın. Bana, katilmişim gibi bakan bir kadın, evet, katilmişim gibi.

«Bu sabah», dedi on yıldır evli olduğum bu yabancı kadın, «beni otel müdürlüğünden rica ettiler. Baylar son derece nazikti. Günlerden beri beklemekte olduklarını, ama biz anahtarı geri vermeyince, hiç bir şeyden haberimiz olmadığına karar verdiklerini, söylediler.»

«Neden haberimiz olmadığına?»

«Kasadan.»

«Ne kasası?»

«Shirley otelden bir kasa kiralamış meğer. Otel idaresi anahtarı istiyordu. Shirley'nin eşyası arasında anahtarı aradım. Uzun boylu aradım durdum, çünkü anahtarı el çantasının bir kenarına saklamış. Efendim?»

«Bir şey demedim.»

«Otelin kasa dairesine inip çelik kasayı açtık, resepsiyon şefi, Shirley'nin annesi olduğum için, kasadakileri almamı istedi. Kasada ne vardı dersin?»

«Ne bileyim?»

Shirley'nin Hamburg'a indiği akşam bana armağan ettiği değerli yüzüğü önüme, küçük masanın üzerine koydu.

«Senin yüzük...»

«Evet. Yeniden benim yüzüğüm oldu şimdi. Kasa da daha ne vardı biliyor musun?»

«Ne vardı?»

«Bir tomar mektup. Elli tane kadar. Hepsi de Shirley'e yazılmış. Hepsini de aynı adam yazmış.»

Sustum.

Joan'ın ağzı nefretle büzüldü. Sabahlığının cebine el atıp bir mektup çıkardı. Tekdüze bir sesle okumağa koyuldu : «Canım, şu satırları okurken ne durumda olduğunu tahmin ediyorum. Her şeyden önce şunu söylememe izin ver : Seni seviyorum. Senden önce hiç kimseyi böyle sevmedim, bundan böyle de senden daha fazla arzulayacağım bir kimse olamaz...»

İlk krizi geçirdiğim gün Los Angeles'e gönderdiğim mektuptu, Pacific Palisades'e. Shirley, verdiğim emre uymayıp, mektubu saklamış, yakmamıştı. Öbür mektuplarımı da yırtmamıştı. Shirley'e sık sık, mektubumu yırtıp attı mı diye sorardım. Evet, diye cevap verirdi hep, yaktım. Hepsini yakıyor musun? Hepsini. Hemen mi? Hemen. Hep mi? Hep.

Demek yalan söylemişti.

«... Shirley, her şeyim, şimdi gözü pek ve mantıklı olman şart?», diye okuyordu karşımda duran Joan. Bir kaç yıl birden yaşlanmıştı, yüzü kararmıştı, saçları karmakarışıktı, sesi de soğuk ve tekdüzeydi. «Bu çocuğu

doğurman doğru olmaz. Geleceğimizi mahvedecek bir rezalet çıkabilir...»

Karşımda durmuş, mektubumu okuyordu. Mektupların hepsini okumuş olduğu muhakkaktı. Ben Shirley'in bütün mektuplarını, hem de hemen, yırtıp atardım. Ama ben erkektim ne de olsa. Kadınlar başkaydı. Kadınlar aşk mektuplarından ayrılamıyor. Kasalar kiralıyor, erkek mektuplarını define saklar gibi saklıyor, her gün, her saat, ölebileceklerini, bir otobüs altında kalabileceklerini, hesaba katmıyorlar.

«... çocuğumuz olacak Shirley — ama bu değil. Aynı postayla bir mektup da Gregory Bates'e yolluyorum. Tanırsın, en yakın dostumdur, güvenebileceğin bir adamdır...»

Alınyazısından kaçınılmıyordu. Shirley ölmüştü. Joan gerçeği asla öğrenemez diye düşünürdüm hep. Ondan belki de ayrılırdım — belki. Ya da ayrılmayabilirdim. Ama şimdi, Shirley öldüğüne göre, ikisi de farketmiyordu. Şimdiye kadar nasıl yaşadıksa yine öyle yaşardık belki. Farketmezdi. Joan, ne Shirley ne de aşkımız üzerine bir şey öğrenmiyecekti, buna çok güvenmiştim.

«... Shirley, canım, bu filmi Hamburg'da ikimiz için çevirdiğimi biliyorsun. Olabildiğim kadar iyi olacağım, olmak zorundayım da. Onun için sen de sakın umutsuzluğa düşeyim deme, sen de olabildiğin kadar yürekli olmalı, ve benim düşündüğümü düşünmelisin: her şey ikimiz için...»

Joan'un hala okuduğunu duydukça, yeter artık demek istiyordum ama, o gücü kendimde bulamıyordum. Kolumu bile kaldıracak gücüm yoktu. Shirley, Shirley'nin ruhu, mektuplarımın aracılığıyla dönüp gelmişti. Birden bire, rahibin mezar başında söylediklerini duyar gib oldum: «... bana inanan, ben öldükten sonra da yaşayacaktır...»

Shirley inanmıştı ona. Şimdi, öldükten sonra da yaşıyordu işte. Ölülerin arasından kalkıp gelmişti, şuradaydı, şu odada.

«... düşüncelerimde hep seninle beraberim — denizde, teknemizde, bungalovda, kumullarda, nerede mutlu ve beraber olmuşsak, seninle yine oralardayım. Çok

yakında daima beraber olacağız. Peter.» Joan elindeki mektubu indirdi. Yüzüme baktı, eskiden yumuşak bakan kestane gözlerinde nefret, nefret, nefretten başka bir şey yoktu. «Not», dedi mektuba hiç bakmaksızın, «bu mektubu da her zamanki gibi yırt at.»

Susup, bakışlarına katlandım.

«Yırtıp atmamış», dedi Joan. «Öteki mektupları da saklamış. Onları da okudum, hepsini.»

«Elbette», dedim.

«Mektupları gönderdim bile. Avukatıma...»

«Elbette», dedim.

«Avukatıma telefon ettim. Boşanma davasını açmaya hazır olmasını bildirdim.»

«Şüphesiz», dedim.

«İsteğimi notere de onaylattım. Amerika'ya gider gitmez davayı açıyorum. Avukatım. Kaliforniya Ceza Kanunundan bir madde okudu. Bu maddeye göre, 21 yaşından küçük bir kimsenin yetiştirilmesi, eğitimi, bakımı kendisine emanet edilen kişi—»

«— bu görevini kötüye kullanırsa bir yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına çarptırılır, madde 327, fıkra IV, biliyorum, devam etmen yersiz.»

«Demek kabul ediyorsun?»

«Her şeyi kabul ediyorum.»

«Shirley senden çocuk bekliyordu, değil mi?»

«Evet.» Sırası gelen soruyu sormasın diye (ne gariptir ki, tam bu sırada Schauberg ile yardımcısı öğrenciyi korumayı düşündüm) çabucak konuştum :

«Joan, seninle konuşacaktım, film işi biter bitmez konuşacaktım.»

«Ne söyleyecektin ki?»

«Artık seni sevmediğim için boşanmak istediğimi.»

«Başka?»

«O kadar.»

«Demek o kadar», dedi, «elbette. Shirley'nin senin mektupları saklaması çok kötü oldu.»

«Kötü olan, ölmesi.»

«O senin için kötü.» Mektubu sabahlığının cebine koyup eşyasını toplamaya durdu. «Benim için böylesi daha iyi. Bundan böyle ne yaparsam iç rahatlığıyla yapacağım. Ne yapacağım biliyor musun?»

«Bana zarar verecek her şeyi.»

«Seni mahvedecek her şeyi.»

«Evet, biliyorum.»

«Bu güne kadar hiç bir şeyin farkına varmamıştım. Bir an bile kuşku duymadım, aman yarabbi! Shirley'e haksızlık ettim — bütün hayatı boyunca! Evliliğimizi, seni istemediği için çekemiyor sanıyordum. Onu uzaklaştırmak istiyordum... çocuğumu... oysa sen kalkmış... sen kalkmış onu baştan çıkarmışsın — yoksa yapmadım mı diyeceksin?»

«Hayır», dedim, «öyle diyecek değilim, onu baştan çıkardım, doğru.»

«Yemin ederim ki Shirley'nin öcünü alacağım!»

Sen ha, diye düşündüm. Shirley'i uzaklaştıran, Shirley'den nefret eden, onu asla hesaba katmayan, onu asla sevmeyen sen ha! Shirley'nin öcünü almak istiyorsun, öyle mi? Ona hakkın yok. Hayır, hiç de değil, sen Shirley'nin değil, kendi öcünü almak istiyorsun. Ona hakkın var kuşkusuz.

«Senin yaptığını affedecek kadın yoktur. Ben de affetmiyorum. Git artık!»

Ayağa kalktım.

«Seni asla görmeyeceğim. Bütün hayatım boyunca. Bu akşam yine buraya gelir, hava limanında görünür, uçmama engel olmak için en küçük teşebbüsü bile yaparsan, Hamburg'un görüp görebileceği en büyük rezaleti çıkarırım.»

«Peki, Joan», dedim, «öyle olsun. Hoşça kal.»

Elinde dekolte bir kokteyl tuvaleti, bana sırt çevirdi. Bir daha dönmedi artık. Banyoya girerken konuştuğunu duydum:

«Uzun süre bir arada yaşamış, eskiden birbirini sevmiş iki insan ayrılırlarken, birbirlerine dostluklarını esirgememeleri adettir. Ben de senden —soluk alıp verdiğim sürece— öcümü, nefretimi, tiksintimi esirgemiyeceğim.»

Sabahlığı şık, saçları çiğ boyalı, ve düşük omuzları, artık ağlamaya başladığı için kesik kesik titreyerek sarsılan bana sırt çevirmiş zarif kadını, son bir defa gözden geçirdim. Sonra yatak odasından çıkıp kapıyı arkamdan kapadım. Joan'u bir daha görmedim.

14.

Üç yüz santimetre küp kan, olsa olsa üçte bir litredir. İnsan vücudunda üç buçuk litre kan vardır. Ama üç yüz santimetre küp kanınız alınırsa, bu miktar gözünüzde büyür. Üstelik bir de bu kanda olan biteni seyreder, nasıl köpürdüğünü görürseniz, üstelik bir de çıplak gözle bakmanızı yasakladıkları korkunç çiğ bir ışık tutulmuşsa üzerine, evet, o zaman, korkunç bir şeyler oluyor duygusuna kapıldığınızın resmidir.

Gerçekten de, insanı tedirgin eden bir şeydi bu., Schauberg'in deyimiyle: 'Kan Yıkama'. 17 Aralık akşamı, yatak odamda ilk denemeyi yaptı. Salonun yanında tek bir yatak odası vardı artık. Joan'un odasını kapatıp kapısının önüne bir dolap çekmişlerdi. Daire şimdi eskisi gibiydi yine.

Karyolaya uzanmıştım. Garajdan izinli olan Schauberg, kolları sıvalı, işe koyuldu. On plaklık pikapların büyüklüğünde bir gereçle çalışıyordu. Bu cam gerecin içinde ne varsa, olduğu gibi görülüyordu.

«Bunu, Herr *Wehrli* adında biri icad etmiş. Onun adıyla anılır.»

«Nereden buldunuz?»

«Bir mağazadan.»

«Herkes alabilir mi?»

«Herkes. Şaşılacak şey, değil mi? Mağazadan içeri giriyor, bir kan yıkama gereci istiyorum diyorsunuz. Size satıveriyorlar hemen. Eh, ne yaparsın, milletin derdi para.»

«Peki ama, sizin bu yaptığınız yasaktır. Suç bu, şarlatanlık!»

«Sevgili Mister Jordan, böyle sıkı koşullar koymağa kalkarsanız, çağdaş tıp gereçlerinden yarısının bile satılmaması gerekir.»

Sağ kolumu bir lastikle boğup, şimdiye kadar gördüğüm en büyük enjeksiyon şırıngasını eline aldı. Şırınganın ucunda kocaman, oyuk bir de iğne.

«Kan almak için en büyük iğneleri kullanırım. Gerçi biraz daha acıtır ama, hiç olmazsa adamakıllı kan gelir damardan, sonra, iğne büyük oldu mu, küçük, ince iğneler gibi kolay kolay tıkanmaz.»

Böyle söyleyip o koca iğneyi damarıma daldırdı, korkunç bir acı, ama pistonu çekmeye başlamasıyla da kan hızla akmaya başladı gerçekten.

«Yumruğunuzu açıp kapayın, açıp kapayın; yardımı olur.»

Dediğini yaptım, üçyüz santimetre küp kanımı şırıngaya doldurduktan sonra, uzun bir kabloyla elektrik fişine bağlanmış Wehrli gerecinin yanına gitti. Schauberg gerecin düğmesini açınca, elektrik akımı mırıldanmaya koyuldu. «Şunu alın.» Elime kara camlı bir gözlük tutuşturdu, bir de kendisi taktı.

Uyuşukluk içindeydim ama, Schauberg'in ne yaptığını görmek için doğrulmaktan da kendimi alamadım. Şırıngadaki kanımı küçük bir boru aracılığıyla, gerecin içindeki yassı, geniş bir cam kaba akıtıyordu. Cam kap dört bir yanından kapalıydı. İçinde bir sürü cam borunun uçları görünüyordu, yalnız kanımı damlatan boru değil. Kabın tam üzerinde, gümüş bir reflektör içinde büyük, koyu mavi bir ampul vardı. Ampul yanıyordu, ortalığa ozon kokusu yayılmaktaydı.

«Ultraviyole ışın», dedi Schauberg.

Kabın altında küçük bir elektrik pompası çalışıyordu. Kanımın fokurdayıp köpürdüğünü gördüm.

«Ne oluyor? Kanımı mı kaynatıyorsunuz yoksa?»

«Hayır, Mister Jordan.» Gerecin yanındaki çalar saati kurdu. Saatin akrebi 10 dan 0'a doğru gerilemeğe başladı. «Kaynadığı falan yok, sürekli oksijen akımıyla bir takım başka şeylerden ötürü fokurduyor.»

«Neden?»

«Pıhtılaşmasın diye. Vücudunuza pıhtılaşmış kan almak istemezsiniz her halde? Değil mi?» Saatin tik takları. Kuvars lambasının, bütün eşyaya renk değiştirten o garip, insanı tedirgin eden ışığı altında, kanımdan kabarcıklar sıçrıyordu.

«Boyuna bakıp durmayın öyle.»

Gözümü ayırmaksızın bakıyordum boyuna.

«On dakikaya kadar, kan damarınıza döner yine. Sonra, viskiden okkalı bir yudum, iki de Kuvadronoks. Yarın sabah nasıl hissedeceksiniz kendinizi, hele bir sabah olsun da görün.»

«Nasıl umursamadığımı bir bilseniz.»

«Kanınızın yıkanmasını neden istediniz öyleyse Sırtüstü yatıp kalsaydınız da biz de görseydik.»

«Kostasch'ı düşündüğüm için yapıyorum ne yapıyorsam. Film bitirilmezse hapı yutar.»

«Şu yaşlı, kötü adamı dinleyin», dedi Schauberg, «Kostasch için değil, kendiniz için yapın ne yapıyorsanız. Gelecek günleri düşünün.»

«Schauberg! Shirley öldü. Bundan sonra film çevirmişim çevirmemişim, hiç—»

Sözümü kesti: «Aman yarabbi, gelecek günler derken sanat hayatınızı hesaba katmıyorum ben. Bakın, Mister Jordan, sekiz dakika kaldı, ondan sonra tamam—, dün karınızla neler olduğunu anlatmıştınız bana demin. Karınız bu gün Los Angeles'te. Yarın sabah da avukatında. Bana kalırsa, avukata hiç başvurmaması da akla yakındır. Kadınlar çok gariptir. Bakarsınız derdine katlanır, derdini içine gömer, sizi de bağışlar, olur biter.»

«Asla!»

«Onu da düşünmüyor değilim. Kızlarının üvey babası mı söz konusu, çoğu kadınlardan en ilkel davranışı beklemeli. Peki? Bayan ne yapacak bu üzüntüyle dersiniz?»

«Beni mahkemeye verecek elbette.»

«Yapmıyacağı tek şey bu.»

«Ne demek?»

«Ne demek olacak azizim, bu sizin arayıp da bulamayacağınız bir reklam... Hayır, hayır, o kadar umutlanmayın. Onu asla yapmaz!»

«Anlıyorum...»

«Dinleyin! Tutalım aleyhinizdeki dava yılbaşından sonra başlıyor. Ya da daha sonra. Aşağı yukarı aynı zamanda filminiz de oynamağa başlamış olacaktır. Gazetelerde de sütun sütun, yaptıklarınızın haberi. Peter Jordan'ın üvey kızıyla ilişkisi. Gebe kalan üvey kız. Üvey kız nasıl öldü? Peter Jordan'ın eşi gerçeği ortaya döküyor. Peter Jordan'ın eşi boşanıyor. Jordan bir canavar mı? Sübyancı Jordan! Bütün bunlarla aynı zamanda da sinemalarda *Come back!* Bundan alası mı olur? Paha biçilmez bir reklam. Bu sübyancıyı, bu canavarı doksan dakika seyretmek için gişelere saldırmayacak babayiğiti görmek isterdim. Hayır, hayır, bütün bunlar, gerçek-

leşmiyecek kadar güzel. Karınızın dava açacağını hiç ummamak daha yerinde olur. Avukatı bütün bunları beş dakika içinde anlatacaktır ona nasıl olsa. Oysa sizi mahvedeceğini söylemişti, değil mi?»

«Evet, mahvedeceğini.»

«Daha ne öyleyse. Tutup da sizi yeniden yıldızlığa mı yükseltsin, milyoner mi yapsın?»

«Mahkeme benim için ya hapis ya da ıslahhane cezası verir.»

«O sizin avukatınıza bağlı, sadece avukatınıza! Beraat de edebilirsiniz pekala. Okuduğunuz 327 nci maddeye bakılırsa —çok da iyi ezberlemişsiniz doğrusu—, oldukça lastikli bir madde. Yetiştirmek, eğitmek falan ne demek oluyor? Emanet edilen ne demek? Shirley'i evlat edinmiş miydiniz?»

«Hayır.»

«Bravo. Bereket bilinçaltı iyi çalışmış sizde. Hep evde mi kalırdı?»

«Hayır, sık sık giderdi, yurtlarda kamplarda kalırdı.»

«Öyleyse eğitim, bakım falan lafta kalıyor.»

«Ama karım nefret ediyor benden.»

«Orası öyle. Sizi mahvetmek için de elinden geleni yapacak. Tutalım mahkeme karınızın size verdiği 150 bin doları ödemenize hüküm vermiş olsun, işte sizi mahvetmenin en parlak örneği — filmi bitiremezsiniz o zaman.»

Bunu düşünmemiştim.

«Bayan böyle bir hüküm alabilir mahkemeden. O zaman? Hapı yuttuğunuzun resmidir o zaman. Bay Kostasch'ı değil, kendinizi düşünün şimdi! Dört dakika kaldı.» Kuvars lambasının ölümlü ışığı altında fokurdayan kanım, sürekli hareket halindeydi, yeniden kuvvet —umalım— topluyordu. Bu yeni güçle 22 Aralıka kadar, yani beş çekim günü daha, ayakta kalacaktım.

«Şimdi varınız yoğunuz bu film, sevgili Mister Jordan. Bundan böyle karınızın parasıyla yaşamak yok artık. Sağlığınıza kavuşmanız şart. Filminiz başarıya ulaşmalı—»

«Ya başarılı olmazsa?»

«Neden başarılı olmasın? Bu film için az kötü insan mı çaba harcadı? Aldatmacaların, aşağılık hilelerin suyuna bereket. Sadece ikimizin çalışmış olması bile ye-

ter. Hayır, hayır, bir tasarı ki böyle karanlık yollardan geçiyor, o tasarının başarı kazanacağı muhakkaktır. Ne var? Neden ağlıyorsunuz?»

«Ağlayacak falan değilim...» Yalan söylüyordum. Öyle ağlamak istiyordum ki aslında. Shirley öldüğüne göre, şimdi gelecek günlerin benim için ne anlamı olabilirdi ki?

«Öyle ya, Shirley'i hatırladınız anlaşılan. Unutursunuz onu.»

«Hayır.»

«Hem de öyle unutursunuz ki. İki dakika kaldı. Bir başka kadın gelip onun yerini alır.»

«Hayır.»

«Bir kadın ya da bir aşk mı yitirdik, hemen yenisi gelir yerine, yeni bir kadın, yeni bir aşk.»

Yanaklarımdan akan gözyaşlarım yastığa siniyordu, kesik kesik konuştum :

«Yeni aşk falan istemiyorum artık. Yeni bir kadın da istemiyorum. Shirley'i asla unutamıyacağım.»

«Hele önce altı ay kadar bir kliniğe yatın. Uyku kürlerine başlayın hele, bir mi olur, iki mi, üç mü, dört mü? Ya ne sandınız, unutacağınız az şey mi var?»

«Hayır. Hayır.»

«Hayırı falan yok», dedi, «size işkence eden şeyleri unutacaksınız—doktorlar icabına bakar o işin. Unutmak zorundasınız, yoksa hep hasta kalırsınız böyle. Başınızdan geçenleri yazdırırlar da size, ya da güvendiğiniz bir kimseye anlatırsınız. Altı aya varmaz her şey değişir.»

«Evet, belki bir süre için.»

«Elbette bir süre için. Sonra hastalık nükseder, yeniden içmeğe koyulursunuz. Ne olacaktı ya? Klinikler ne güne duruyor? Girer yeniden yatarsınız. Kafanız yok değil ya. Tutulduğunuz illeti kontrol edersiniz. Hem—»

«Schauberg», dedim, «bütün bunları daha önce anlatmıştınız bana.»

«Tamam, son iki dakika da geçti işte.» Gerecin yanına yaklaştı, ışın tutulmuş kanı becerikli elleriyle şırıngaya çekti, yeniden damarıma verdi. «Bunu her gün yapacağız. Kendinize acımayı da bırakın artık — söz verin bana, pustun puşt arkadaşına verebileceği sözü.»

Başımı salladım.

«Hem, yalnız da değilsiniz.»

«Çok teşekkür ederim ama—»

«Kendimi söylemiyorum.»

«Ya kimi?»

«Kim olduğunu biliyorsunuz.»

«O kadını kendime daha fazla yaklaştıramam.»

«Neden?»

«Onun hayatını da mahvetmiyeyim diye. Çok dürüst, olağanüstü bir kadın, onun—»

«Hadi bakalım,» dedi Schauberg. «Abayı yakmışsınız ya işte. Daha ne istiyorsunuz?»

İki tane uyku hapı verip, gereçleri ortadan kaldırdı.

«Viski nerede?»

«Valizi dolapta.»

İki esaslı içki hazırladı. Benim bardağı içip bitirdim, Schauberg yeniden doldurdu.

«Ben gittikten sonra da kafayı çekmeye devam. Hiç korkmayın. Yalnız söyleyin de son büyük plan resimleri öne alsınlar.»

«Onu söylemiştim.» Yüzümdeki sivilceler artık boynumun sağ yanında gömlek yakamdan yukarı taşmıştı. Oreomisin de fayda sağlamıyordu artık. Vücudumdaki sivilceler çıban halini almış, kanamaya başlamışlardı. Pijamalarımın hali korkunçtu. Her gün değiştiriyordum. Schauberg, eski bir dost gibi, gülümseyerek, biraz da yapmacık bir tavırla, yanıma oturdu. «Kan yıkama iyi gidiyor, göreceksiniz. Ne düşünüyorsunuz?»

«Eski bir saatin üzerindeki özdeyişi. Boşa giden saatleri Tanrı geri verseydi bana, anlamında bir özdeyiş.»

«Evet», dedi Schauberg, «güzel olurdu doğrusu.»

«Ben küçükken», dedim, «annemle sık sık aç kaldığımız olurdu. Ekmek bile bulamadığımız o günlerde, ah, derdim, şöyle koca bir biftek olsa, ama kocaman. Düşünü kurduğum şey oydu, koca bir biftek, düşlerimin bifteği, öyle büyük ki ama, eşi menendi görülmemiş.» Gülümseyen Schauberg içkilerimizi tazeledi. «Sonra milyoner olduğum günler geldi, ne istersem yiyebileceğim günler. Ünlüydüm, beni sevmeyen yoktu. Tek bir dileğim oldu o zaman: annemin kanser olmaması.»

«Ve hastalığın kanser olduğu anlaşıldı elbette», diyen Schauberg başını salladı. «Benim dediğim de o değil mi? Hayat budur işte. Sonsuza dek süren hiç bir şey

yok, ne kötüsü ne de güzeli. Küçük istekler yerine gelir, büyükleri askıda kalır. Bir süre sonra da hepsi unutulur. Annenizin ölümünden duyduğunuz acıyı da unutmadınız mı?»

«Evet, unuttum artık.»

«Gördünüz mü?», dedi Schauberg. «Hep yeni yeni acılar gelir, derken, onlar da unutulur. Kimi zaman da sevinçlere sıra gelir, ama onlar da çabuk geçer, bir de bakarsınız onlar da tad vermiyor artık. Bifteği de unutursunuz, kanseri de; hayat budur işte.»

«Hayatta hepsini tattım, Schauberg. Parayı da borcu da, ünü de unutulmayı da. Hatta aşkı bile.»

«Daha ne istiyorsunuz öyleyse?»

«Bir insana mutluluk verebilseydim; onu hiç yapamadım işte. Geçen gün biri bana ne dedi bilseniz. Her birimiz tek bir insana mutluluk verebilseydik, bütün dünya mutlu olurdu.»

«Bunu ben de söyleyebilirdim», dedi bereli adam sırıtarak.

«Schauberg...»

«Evet?»

«Bir gün nineme, annemin annesine, çok kötü sözler söylemiştim...»

«Neden?»

«Sokakta oynamama izin vermediği için çok kızmıştım ona da ondan. Kocakarı, demiştim nineme, cadı karısı, geber emi!»

«Aa, kötü, kötü bir çocukmuşsunuz ama. Hele bir tane daha için bakalım.»

«Annem üzerimize gelince, ninem annemden beni dövmesini istedi. Annem ninemin dediğini yaptı, yaptı ama canımı acıtmaksızın, çünkü annemin küçük, şımarık yavrusuydum. Sonra beni odaya kitledi. Kapıya kulak verip, anahtar deliğinden baktım. Annem kendi annesinden özür diliyordu ağlayarak, çünkü dayağa rağmen yaşlı kadından af dilememekte inat etmiştim. 'Kızım', demişti ninem, 'bu çocukta kalp denen şey yok.' Annem de ağlayarak: 'Ama yine de çok güzel'» cevabını vermişti.

«Gördünüz mü», dedi Schauberg, «anneniz az buz zeki değilmiş doğrusu!»

«Neden zeki olsun?»

«Neden mi? Hem kalpsiz, hem de çirkin bir çocuk olabilirdiniz de ondan.»

15.

Artık her gün kar yağıyordu.

Dortmund'da bir gaz patlaması sonucu 26 kişi ölmüştü. Paraguay'da diktatör Stroessner'e karşı ihtilal patlak vermişti. Belçika paraşüt birlikleri Ruanda Urindi'de çarpışıyorlardı. Güney Tiroller'de bombalar patlamıştı. Çekoslovakya üzerinde bir Alman avcı bombardıman uçağı yokolmuştu. Kongo'da tek bir hafta içinde 170 beyazla 153 zenci öldürülmüştü. Dünyada olağandışı bir şeyler olmadığını söyleyen Schauberg, şöyle dedi: «Noel'den önce hep sakindir ortalık.»

Noel!

Tatil günlerinin kapıya dayandığı kentin halinden belli oluyordu. Vitrinler bayramlık ışıklar içindeydi. Caddelerin çoğuna sıra sıra ampuller asılmıştı, mağazalar dolup taşıyordu.

19 Aralık Cumartesi akşamı, Nataşa ve Mişa'yla birlikte Hamburger Dom'a, Reeperbahn yakınında her yıl kurulan geleneksel Noel pazarına gittik.

Bu 'Dom' başka kentlerdeki Noel pazarlarına benzemez, Münih'in Ekim Bayramı gibi, burada da çok hareketli ve canlı bir kaynaşma, neşe görülür. Bütün pazar yeri, sokak kenarlarına dizilmiş küçük dükkanlarla doludur. Noel'le ilgili ne varsa, hepsini satın alabilirsiniz burada, patates unu da, tavuk da, bira ve her türlü içki de. Atış pavyonları, dönme dolaplar, kayık salıncakları, iğri kuleler, atlı karıncalar da buradadır. Hızla dönen içi boş bir silindirin içindeki insanlar, silindirin duvarlarına yapışır, kadınların etekleri kafalarına geçer.

Çığırtkanlar, renkli plakalar, ışıklar, Noel yıldızları ve bir sürü insanla dolup taşan uzun caddeler boyunca yürüdük, ufak tefek şeyler satın aldık. Mişa, gözleri dört açılmış, alçıdan tekneler içindeki alçıdan çocuk İsa heykellerini, yine alçıdan kutsal aile heykellerini, sayısız Noel meleklerini seyrediyordu. Bir büfenin önüne dikilip omletlerimizi yedik, biramızı içtik. Mişa da limona-

tasını içti. Öyle yürüyüp dururken, küçük Mişa, Nataşa ile benim ellerimizi tutuyor, bize bakıp sessiz sessiz gülüyordu. Biz de onu kollarından tutup havalandırdıkça, ileri geri sallayıp uçtu uçtu yaptıkça, küçücük yüzü heyecandan renkten renge giriyor, sevinç sesleri çıkarıyordu. Ama Nataşa'nın bu çıkan seslerden heyecan ya da mutluluk duyduğu yoktu artık. Çünkü bu seslerin boşuna olduğunu biliyordu. Mişa bu kadarıyla yetinecekti bundan böyle.

Karımla aramda geçenleri anlatınca: «Çok tatsız şeyler olmuş», diye cevap verdi.

«Öyle.»

«Sizin bakımınızdan değil, karınızı düşünerek söylüyorum.»

Mişa kayar otoya binmek istedi ama, ben yıllardır böyle eğlencelere katılamıyordum, hem korkudan, hem de baş dönmesinden ötürü. Mişa annesiyle birlikte bindi. En öndeki arabaya bindiler Mişa'nın isteğine uyup. Birbirine takılı arabalar hızla başaşağı inerken küçük oğlanın ağzı alabildiğine açıldı. Nataşa da ağzını açmaktan kendini alamayıp haykırıyor, bir yandan da gözlüğünü tutuyordu. Kayar oto ikinci turunu atarken bana el salladılar, ben de onlara el salladım. Yanımdan hızla geçtiler. Yanımda taşıdığım viski şişesinden bir yudum aldım. Atış pavyonuna da gittik, atışta kazandığım oyuncak ayıyı Mişa'ya verdim. Mişa konserve kutularına top atarken Nataşa : «Sizin film ne zaman bitivor?» diye sordu.

Salıya.»

«Ardından hemen kliniğe yatmanız şart.»

«Evet.»

«Hangi kliniğe gireceğinize karar verdiniz mi?»

«Hayır.»

Konserve kutularından birini deviren Mişa, ses çıkarmadan güldü, el çırptı. Armağan olarak teneke bir düdük verdiler. Pavyon sahibine para verdim, Mişa yeniden top atmaya hak kazandı.

«Sizin konuda uzmanlaşmış çok iyi bir hekim tanıyorum. Ama Roma'da çalışıyor.»

«Olsun. Adı ne?»

«Pontevivo.»

«Nereden tanıyorsunuz?»

«Bruno'yu ona göndermiştim.»

«Bruno da kim?» Budalaca bir soruydu bu, ama, dimağım artık körleştikçe körleşiyordu. Konuşurken, gereken sözleri sıralayamadığım oluyordu, hem de sık sık, o zaman saçma sapan laflar ediyordum. Hızla başaşağı gidiyordum artık, lamı cimi yoktu.

«Bruno Kerst», dedi Nataşa. «Mişa'nın babası. Pontevivo'nun kliniğindeydi.»

«Orada mı öldü?»

Başını salladı.

Mişa bir konserve kutusu devirdi yeniden. Renkli bir yelpaze kazandı.

«Çok gecikmişti. Cinnet sırasında kalbi bozuldu. Onu son bir defa daha göreyim diye Roma'ya uçtum. Pontevivo'yu da o sırada tanıdım. Tanıdığım en zeki hekimdir. Sizin için daha iyisini düşünemiyorum.»

«Belki benim kalbim de bozulur.»

«Belki. Belki de bozulmaz. Profesör Pontevivo'ya haber vereyim mi?»

«Evet, lütfen.»

«Hemen bu gün, özel ulak bir mektup yollarım. Noel içinde gidebilir misiniz?»

«Filmin çekimi biter bitmez, her an. Neden gülüyorsunuz?»

«Aklıma güzel bir şey geldi de ondan.»

«Ne geldi?»

«Bruno'ya giderken, vakit kaybetmiyeyim diye, uçakla gitmiştim. Alpler'in üzerinden geçtiniz mi hiç?»

«Hayır.»

Laterna sesleri yükseliyor, oparlörlerden çağdaş müzik ustalarının şarkıları duyuluyordu, 'Dom' da ana baba günüydü, gürültü patırtı, kalabalık... Mişa'nın keyfi yerindeydi toplardan ötürü. Çocuk olduğu için, kazandığı en değersiz şeyleri bile çok değerli belliyordu.

«Olağanüstü, harika bir şey, Peter. Ne ondan önce, ne de ondan sonra, daha güzel bir şey geçmedi başımdan. Çok yüksekten uçuyordu, gündüzdü. Güneş ışıyordu. O koca dağları, o koca uçurumları gördükçe, bundan daha kudretli bir doğayla karşılaşamam dedikçe, daha da haşmete bürünüyordu her şey. Kar gözleri kamaş-

tırıyordu. Ama yalnız beyaz bir parıltı değildi bu; kırmızı, altın sarısı, mavi, ve yeşili de yanına almıştı, gökkuşağının bütün renkleri. Ben pencere kenarına oturmuş—» Durdu.

«Viski içiyordum?»

Nataşa gülümsedi: «Konyak. Kamarot hepimize içki dağıtmıştı. Altımızdaki güzelim dağlara bakarken.., birden... bir mucize olsa da Bruno iyileşse, diye düşündüm... onunla bu yoldan geri dönsem yine, yanımda olsa, beraber geri dönsek ne güzel olurdu, diye düşündüm.»

«Onunla yan yana oturarak.»

«Evet», dedi. «Uçurumların, tepelerin üzerinden uçarak.» Birasını içti. «Benimle beraber dönemeyince, ben de trene bindim. Bu uçuşun düşünü kurarım zaman zaman. Karla kaplı tepeleri, buzulları görürüm; hepsinin üzerinde de güneş, gökyüzü masmavidir, ben pencere kenarında, gözlerim aşağılara dikilmiş, ve...»

«Ve Bruno yanıbaşımızda.»

«İlk iki yıl yüzünü olduğu gibi görürdüm hep.»

«Şimdi?»

«Şimdi yüzünü göremiyorum artık. Yalnız, yanımda oturan bir erkek diye düşünüyorum. Sevdiğim erkek.»

«Ama yüzünü göremiyorsunuz?»

«Hayır.»

Oysa ben her gece Shirley'nin düşünü kuruyorum, yüzünü de olduğu gibi görüyordum. Ne var ki, Shirley öleli bir kaç gün olmuştu, Bruno Kerst öleli dört yıl. Shirley'nin yüzünü dört yıl sonra da böyle görebilecek miydim acaba? Böyle düşünürken, Nataşa'nın sesini duydum : «Biri çıkıp da benim için en büyük mutluluğun ne olduğunu sorsa, Mişa'nın konuşup işitmesi, derdim. Peki ikinci büyük mutluluk nedir dese, o zaman da, Alpler'in üzerinden uçarak geçmek, cevabını verirdim. Öyle güzel ki Peter, bulunmaz bir güzellik. Anlatmak kolay değil. Kendi gözünüzle görmeli, yaşamalısınız.»

«Evet», dedim,, «ben de bir denemeliyim muhakkak.» Sonra, Nataşa'nın vakti olmadığı için eve döndük. Yoklayacağı çok hastası vardı. Hamburg'da grip salgını başlamıştı. Profesör Pontevivo'ya yazacağına söz verdi. Sonra da ürkek ürkek: «İsterseniz... yarın çaya buyurun», dedi.

Eğilip elini öptüm. Gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı akıverdi yine. Artık öyle kolay ağlıyordum ki, bir nedeni olmuş olmamış, farketmiyordu. Utanıp çabucak uzaklaştım.

Odamda içmeğe koyuldum, karanlıkta oturup pencereden dışarıyı seyrettim. Dışarda kar hafif hafif, sessiz sedasız yağıyordu boyuna. İçerken Shirley'nin altın haçı elimdeydi, sürüyle şey düşündüm.

16.

Pazar günü öğleden önce Schauberg yine kanımı yıkadı.

Öğleden sonra Nataşa'ya çaya gittim, rusça plaklar çaldık yine, bu seferki de Pierre Lesçenko adında bir şarkıcıydı. Şarkıların adı: 'Neden üzgünsün?', 'Bir Melodi Yükseliyor', 'Şu Kalbim', 'Kara Gözler', ve 'Bessarabiyanka' ydı. Ötekilerin adlarını unuttum.

Mişa 'Kırmızı İpekli Şal'ı dinlemek istedi ama, Nataşa çalmadı. O pazar çok yorgun olduğum için fazla kalmadım. Otelde Schauberg beni yine bir yokladı. Artık benim büyük planlara sıra geldiğini söyledim. Dananın kuyruğu kopmak üzereydi, yüzümdeki sivilceler ve kızarıklık boynumdan yüzüme bulaşmıştı. İki gün daha ancak kapatılabilirdi makyajla — daha fazla değil.

Pazartesi günü; bir film sona ererken bütün dünya setlerinde durum ne oluyorsa, bizim sette de durum oydu. Soğuk bir hava esiyordu. Haftalardır bir arada çalışmış bir sürü insan, şimdi sinirli, gergin, birbirine düşman ve yorgundular. Kapılar vuruluyor, boyuna kavga çıkıyordu. Oyuncular da, işçiler de angaryadan çalışıyorlardı. Üstelik, Salı günü sona erecek sahneler yalnız benim sahnelerdi, ötekilerin daha dokuz günlük işleri vardı, araya da Noel ile yılbaşı giriyordu. Ah, ah, bizim setin hali dumandı!

Pazartesi akşamı Schauberg kanımı yeniden 'yıkadı'. Bu sefer beş yüz santimetre küp kan aldı damarımdan. Büyük plan çalışmasından ötürü çok zorlanmıştım, öyle bitkindim ki, millet hasta mıyım diye soruyordu. Bir gün daha. Bir günlük büyük plan çalışması daha!

«Yarın sabah erkenden yine bir 'yıkarız' kanınızı» dedi Schauberg. Son çekini de verdim.

«Bana bir şey olur belki.»

«Bir şey olacağı yok.»

«Olmasın, ben çeki vereyim de.»

Çeki alıp teşekkür etti, karımla ilgili bir haber alıp almadığımı sordu.

«Bir arkadaşa telefon ettim. Evi kolluyor. Geleli beri evden çıkmamış.»

«Demedim mi size.»

«Ama avukatları gidip geliyormuş eve.»

«Eh, elbette.» Omuz silkti. «Onda şaşılacak bir şey yok. Siz de bir kliniğe kapağı atarsınız artık.»

Profesör Pontevivo'yu söyledim.

«Mükemmel. Tam üstüne bastınız.»

«Siz ne zaman gidiyorsunuz?»

«Perşembe günü. Sahte pasaportlarımızla kağıtlarımız harika!» Utanır gibi oldu.

«Neniz var?»

«Kaethe benden bir şey rica etti. Bize buyurur musunuz diye sormamı istedi.»

«Ne zaman?»

«Çarşamba günü. Bayan Misere'de. Salon bizim için ayrıldı. Kaethe şerefinize bir yemek vermek istiyor. Yalnız üçümüz olacağız, o kadar. Kaethe sizinle vedalaşıp teşekkür etmek...»

«Daha neler.»

«... ben de. Üçümüzün başına daha neler gelir, kim bilir? Çok da anlaşıyorduk. Gelir misiniz?»

«Memnuniyetle», dedim.

Schauberg gittikten sonra Nataşa telefon edip Roma'dan telgraf aldığını söyledi: «Hoca sizi 25 Aralık ta bekliyor. Cuma günü.»

«Çok teşekkür ederim, Nataşa.»

«Benimle gezmek ister misiniz biraz sonra?»

«Çok yorgunum.»

«Size geleyim mi?»

«Hayır. Yalnız kalmak istiyorum.»

«Sizin için bir şey yapabilir miyim, Peter?»

«Hayır», dedim, «benim için hiç bir şey yapamazsınız.»

İki şişe viskim, bol suyla bol da buz vardı odada; o çok iyi oldu, çünkü gece Shirley'i düşümde gördüm, eskisi gibi benim bungalova, geldi, eskiden olanlar yine oldu, ondan sonra da o asansör girdi düşüme, uyandığımda ter içindeydim, bol su, bol buz, gökte ararken yerde bulduğum şeylerdi bunlar.

17.

Benimle son sahne (Nr. 214) 22 Aralık günü öğleden sonra çevrildi. Skript görl şöyle not etti:

16.30-16.55 : Sahne 214. 7 çekim. 1, 2, 3, 4, 5, 6 yaramaz, 3 ve 7 kopya edilecek. Mr. Jordan tamamlandı.

Mr. Jordan tamamlandı.

Yapım defterine böyle geçti, başka yerde de sözü edilmedi artık. Ben setten ayrılırken, bir sonraki sahneyle ilişkisi olan Henry Wallace ile iki Alman oyuncusu gelmişlerdi bile, Thornton Seaton ne yapacaklarını anlatıyordu. Sahne işçileri bir duvarı söktüler. Işık operatörleri köprüdekilere ıslık çaldılar. Dört kişi raylarla Mitchel marka kameranın yerini değiştirdiler. Herr Albrecht, yapma çiçek dururken 278 mark verip sahici çiçek alan levazım şefiyle kavgaya tutuştu. «Çiçek vazosu dünyanın öbür ucunda be adam! İçindekini ayırdetmek için göz ister, göz!»

Sanırım setten ayrıldığımı kimse görmedi bile. Giyinme odama gidip, makyajımı sildim, üstümü başımı değiştirdim. Yaşlı Harry'ye her zamanki gibi, bahşişini verdim. O da her zamanki gibi iyi günler dileyip, hemen Ocak ayı içinde Richard Widmark'ın gardrobuyla görevli olacağını söyledi. O da Hamburg'da çevrilecek bir filmde oynayacaktı.

«Ama bir daha sizin gibi efendi bir insan bulamam Mister Jordan! Çok içten söylüyorum.»

Belki gerçekten de içten davranıyordu bunu söylerken. Belki her zaman söylediği bir cümleydi. Yaşlı bir gardrop memuru, hayatı boyunca sayısız yıldız için çalışır. Bütün o yıldızların arasında neden efendi insanlar olmasındı? Hiç kimseyle vedalaşmadım, çünkü ertesi sabah yine gelmek niyetindeydim. Benim için çalışmış her-

kese bahşiş verecek, muhasebeye hesabımı kapattıracak, ondan sonra ayrılacaktım. Çarşamba akşamı Kaethe ile Schauberg'e davetliydim. Noel akşamı da Thornton Seaton, Belinda King ve Henry Wallace'la birlikte Kostasch'a davetliydik. Aslında ne stüdyoya dönebilecektim bir daha, ne de Schauberg ile Kostasch'a gidebilecektim. Böyle olacağını o salı akşamı henüz bilmiyordum...

Arabama atlayıp, kardan arınmış yollardan geçerek (rüzgar kesilmiş, hava biraz ısınmıştı, kar yağmıyordu artık) Ohlsdorf mezarlığına geldim. Kapılar henüz kapanmamıştı.

Kapıcı, kulübesinden baktı. «Yarım saat sonra kapıyoruz.»

Ona baş sallayıp, beyaz krematoryum'un yanından geçtim, Shirley'nin mezarına gittim. Alaca karanlıkta on, on beş kişiye rastladım. Mezara çok kar yağmıştı, yalnız bizim çelenkle tahta haç, bir de beyaz kitabe meydandaydı.

SHIRLEY BROMFIELD
Doğ. *17.11.1939, Los Angeles*
Ölm. 10.12.1959, Hamburg
Toprağı Bol Olsun

Kitabeyi okuyup, yalnız olduğum için yüksek sesle konuştum: «Varolduğun gerçekse, ona huzur ver Tanrı. İyi insandı, gençti, mutluluğu hiç tatmadı.»

Sonra da Shirley ile konuşmağa koyuldum içimden, Filmi artık bitirdiğimi, üç gün sonra Roma'ya uçup bir kliniğe yatacağımı, bir daha buraya, bu mezarın başına, onun toprak olacağı bu yerlere gelemiyeceğimi söyledim.

Bir süre sonra, ne dediğimi duymadığını, beni nasıl bir geleceğin beklediğini bilse de bilmese de ne dediğimi işitmediğini düşünerek, Shirley ile konuşmayı kestim. Her iki durumda da onunla konuşmak saçmaydı, böylece kar tutmuş mezarın başından ayrılıp, küçük kilise çanının kuvvetli kuvvetli çaldığı çıkış kapısına doğru yürüdüm.

Mezarlığı ziyaret etmiş bir kaç kişi, tıpkı benim gibi geniş yolda yürüyerek, kapıya doğru ilerliyorlardı.

Yaşlı bir çift gördüm. Kadın ağlıyor, erkek de kadını teselli ediyordu. Özellikle Almanya'da, gençten çok yaşlı var diye düşündüm. Sonra, arabamdaki kara valiz aklıma takılınca, yürümeyi hızlandırıp, elinde küçük bir paket taşıyan mavi paltolu bir adama yetiştim.

Tam yanından geçerken, adam : «İyi akşamlar», dedi. Olduğum yerde kalıp, çökük yanaklarını kaplamış hastalıklı cildiyle o sapsarı suratına baktım, kara gözlerine altı bin yıllık bir keder çökmüştü sanki. Onu hemen tanıyıverdim, Königsreihe'deki meyhanede karşılaştığım adamdı. Tutuklanan Schauberg'in bana bıraktığı mektubu okumak üzere sabah girdiğim meyhanede, bana birlikte içmeyi teklif eden eski avukat.

«Benimle içmek istemiyor musunuz yoksa?»

«Memnuniyetle ama, şimdi, bu saatte?»

Ceketinin kolunu sıvamıştı hani.

Bileğine dövme ile bir numara yazılmıştı hani bir de harf.

A 2456954.

Auschwitz Toplama Kampından dönen adam. Barakaların ardındaki alanda yükselen çocuk ayakkabılarının arasından bir çiftini alıp, o zamandan beri koltuğunun altında define saklar gibi saklayarak, ayakkabıları göstermek, kızından, karısından söz açmak için bardan bara, meyhaneden meyhaneye dolaşıp duran sıska Yahudi, bütün meyhanedekilerin, ne yazık ki delinin biridir, dedikleri Yahudi! A 2456954. İşte buradaydı.

«Burada işiniz ne?» diye sordum.

«Sık sık gelirim. Hemen hemen her gün.»

«Ziyaret ettiğiniz mezar mı var, hısım akraba falan mı?»

«Hayır. Ama ölüler var, bir sürü ölü. İnançlarına göre birbirinden ayrılmış. Bir de Yahudiler için yer var, Yahudi mezarlığı. Ben Hamburg'luyum. Karımla kızım Monika, Auschwitz'de ölmeyip de burada ölmüş olsalardı, şimdi burada gömülü olacaklardı.»

«Ama burada değiller ki.»

«Hayır», dedi, «Her hangi bir yerdeler. Külleri nehire döküyorlardı hep. Belki de denizlerin dibindedirler.»

«Burada ne yapıyorsunuz öyleyse?»

«Daha geride, en arkada da, intihar edip Elbe'den

çıkarılanlar için bir yer var. Adı sanı yok bir sürü mezar taşı. İçlerinden iki tanesini seçtim, biri karımın, biri de kızım Monika'nın. Hep oraya uğrarım işte. Delilik, ne yaparsın?»

Sustum.

«Deliysem deliyim, ne yapalım?»

«Deli değilsiniz.»

«Herkes öyle söylüyor.»

«Deli olan onlar, siz değilsiniz.»

Mezarlıktan çıkmıştık, arabamın önünde duruyorduk o sıra.

«Sizi arabayla indiririm.»

«Teşekkür ederim, istemem. Biraz yürüyüp otobüse binerim.»

«Bir şey içmek ister misiniz?» Gözleri parladı.

«Viski mi? Viskiniz var mı?»

«Viski, soda ve buz.»

«Burada mı?»

«Arabada. İster misiniz?»

«Rahatsız etmiyorsam», dedi hafif bir sesle.

Mercedes'in kapısını açtım, yanıma oturdu, kara valizi açtım.

«Üzgün bir haliniz var. Ziyaret ettiğiniz ölüyü çok seviyordunuz her halde?»

«Sek mi olsun?»

«Sek, buzla.»

«Ben de», dedim.

Ortalık adamakıllı kararmıştı. Mezarlığın kapısındaki iki fener yandı. Kapıcı, koca dövme demir kapıyı kapadı.

«Burada biraz daha kalıp içebiliriz», dedim.

«Evet», dedi, «kimseyi rahatsız etmeyiz burada.»

18.

Bu kadarını çok iyi hatırlıyorum.

O gece kendimi iyi hissetmiyordum. Aslında otele dönüp Schauberg'i çağırmalıydım. Şüphesiz her şey yoluna girmiş olurdu.

Gelgelelim, otele dönmedim. Auschwitzli adamla mezarlığın kapısında oturdum kaldım, konuştum, içtim.

Son kararı veren de bu yanlış davranış oldu. Nitekim, kanım 'yıkanalı' hiç bir şey karşısında dayanıklı değildim artık. Ama bunun farkında değildim.

Doktor Goldstein ile ilk konuşmalarımızı da olduğu gibi hatırlıyorum. Adı böyleydi, biliyorum. Karısının adı Lizzy, kızının adı Monika'ydı. Goldstein'lar Auschwitz'e hemen gelmemişlerdi, önce BergenBelsen'e, sonra da Theresienstadt'a. Arkalarında uzun, acılı bir yol bırakmışlardı. Goldstein bana onu da anlattı, aslında ben de anlatabilirdim ama, hepsini de çok iyi hatırlamama rağmen anlatmıyacağım. Sadece tek ve kısa bir öyküyü dile getireceğim.

Kızıl Ordu'nun gelmesiyle özgürlüğe kavuşan Goldstein, Auschwitz'de Lizzy ile Monika'yı ararken, karşılaştığı kadınlardan, ikisinin de gaz odasında can verdiklerini öğrendi. Kadınlar olan bitenlerin yabancısı değildiler. Kadınlar barakasından biri, çocukların, öldürülmeden bir gün önce hep birlikte oyun oynadıklarını anlatmıştı. Oyunun adı şuydu: En iyisi ne olsam? Kadının anlattığına göre, küçük Monika şöyle demişti: «En iyisi köpek olsam, nöbetçiler köpek seviyor çünkü...»

Goldstein bana bu türden bir sürü öykü anlattı, ben de bir yandan bardakları dolduruyordum, içiyorduk. Yanlış buradaydı. Onunla uzun süre dışarda kaldım, çok da içtim.

Oradan yola çıktığımızda çoktan sarhoştum. Saat kaçtı bilmiyorum. Bütün bildiğim, başımın ağrıdığı, bir de otele dönmekten korktuğum. Film çalışması bana sürekli bir destek olmuştu. Şimdi çalışma son bulunca, birden bire boşluğa düşmüş gibi olmuştum.

Kanımda daha az alkol olsa, Roma'ya telefon eder, şu Profesör Pontevivo'nun beni daha önce, hemen, derhal kabul edip edemiyeceğini sorardım. İlk kalkan uçakta da yer ayırtırdım. Ayık olsam, akıllıca işler yapardım daha doğrusu. Ama Goldstein'la kente yollandığımız sırada ayık değildim artık. Onu birden bire yapayalnız bırakırsam incitirim diye korktuğumu hatırlıyorum. Kaç saattir viskimi içip duruyordu. Şimdi o da beni davet ettiğine göre, davetini geri çevirmek olmazdı.

İlk girdiğimiz yerin Winterhuder Parkı'nın güneyinde küçük bir meyhane olduğunu hatırlıyorum, karla

kaplı park ve yanındaki sessiz sokak hala gözümün önünde. Goldstein bu kesimde tanınıyordu. Çoğu kimseler tarafından selamlanıyordu. Biz içerken, bize katılıp içenler de oluyordu. O küçük meyhanede de, ondan sonra uğradığımızda da viski vardı.

Arabayla gidip de durduğumuzda, Goldstein, Uhlenhorst'ta olduğumuzu söylemişti. Sokağın adını hatırlayamıyorum artık. İkinci meyhane birinciden daha kalabalıktı, içeri girince hayli itilip kakıldık, ama bile bile değil elbette, meyhane tıka basa doluydu da ondan.

Meyhanenin dolu olmasından vaktin de hayli geç olduğunu tahmin ediyorum şimdi, saat belki de dokuz falandı. Viskiden sonra bira da içince tamam oldum. Goldstein'nın bana ne anlattığını hatırlamıyorum artık. Kendisini dinleyen birini buldu diye ha babam anlatıyor, artık dönmem gerektiğini, kendimi iyi hissetmediğimi öne sürdükçe : «Bir küçük daha canım,» diyordu, «bakın ne iyi gelir.»

İkinci meyhanenin önünde, adamakıllı sarhoş olduğumun farkına vardım. Bir blok öteye gittim gitmedim, arabayı durdurdum, kaza yapmaktan korkuyordum. «Yürüyerek gidelim,» dedi Goldstein, «hemen yakında çok güzel bir yer var, rahat rahat konuşuruz.»

Küçük bir gezinti beni ayıltır diye düşündüm ama, tam aksi oldu. O kış gecesinin soğuğu sarhoşluğumu arttırdıkça arttırdı. Nereye gittiğimizi hatırlamıyorum. Onun için, sonuncu yer olmadığından eminim. Çünkü son uğradığımız yeri çok iyi hatırlıyorum!

Tahta duvarları, uzun peykesiyle oldukça kasvetli bir yerdi. Duvarlarda renkli, çıplak kız resimleri vardı. Masalarda kırmızı siperlikli lambalar yanıyordu. Garsonlar kadındı. Peykenin ardında meyhaneci duruyordu. Bu meyhanenin kendisi de müşterileri de sanki pek yoksulcaydı, bereket viski de veriliyordu, ona memnun oldum, bira dokunmuştu da ondan.

Masalarda bir kaç yosmayla, iki evli çift, hallerinden banka, araba ya da ihracat firması memurları olduğu anlaşılan on, on beş kadar da erkek oturuyordu. Erkekler yosmalarla beraber kafa çekiyor, langırt oynuyor, bir otomattan da müzik sesi yükseliyordu. Adamakıllı gürültülü bir yerdi, onu da hatırlıyorum.

Goldstein ile ben, peykeye geçtik. Hatırladığıma göre, tam sarhoş ağzıyla konuşup, birbirimize daima yardım edeceğimize, birbirimizi düşüneceğimize söz veriyor, senli benli, saçma sapan bir sürü laf ediyorduk.

Derken, bir aralık ille de telefon etmek istedim. Telefon, tuvaletlere gidilen koridordaydı. Oteli arayıp, garajı istedim, Schauberg'i sordum. Beni buradan çıkarıp götürmesini isteyecektim. Kafamın henüz aydın çalıştığı son dakikalardı.

Schauberg telefona geldi, ama sesini duyduğum sırada, sarhoşluğun o ağdalı havası yeniden üzerime sinmişti, şöyle aklı başında bir laf edemedim, saçma sapan bir şeyler geveledim ağzımın içinde. Ne meyhanenin adını biliyordum, ne de hangi sokakta olduğunu. Schauberg'in boyuna söylendiğini duydum : «Otele dönsenize canım, aman yarabbi! Soytarılığı bırakıp hemen otele dönün hadi!» Bana soytarı deyince tepem attı, telefonu yerine astım. Ardından, Nataşa'ya telefon etmek istedim. Gelgelelim, rehberdeki on bir Petrovna'nın adresleriyle telefon numaralarını ayırdedip de doğrusunu seçebilen kim? Rastgele bir iki numara çevirip de saçmalayınca, telefonu açanlar öfkeyle kapattılar telefonlarını. O işten de vazgeçtim.

Tuvalete gidip soğuk suyla yüzümü yıkadım. Bütün hayatım boyunca böylesine sarhoş olmadığımı biliyordum artık. Fitil gibi, korkulu, tehlikeli. Hemen otele dönmeliydim, yoksa başıma bir şey gelirdi, biliyordum artık.

Ne garip: yeniden peykenin oraya dönüp, meyhaneciden bana bir taksi çağırtmasını isteyeceğim sırada, başıma bir şey geleceğini biliyordum. İstediğim şeyi yapamadım. Felaket gelip çatmıştı bile.

Gri giysili, iri, boğa boyunlu, tıknaz ve terli bir adamın, Goldstein'i peyke iskemlesinden ittiğini gördüm. Önce yarma herifin sırtı gözüme çarptı yalnız, bir de Goldstein'nın yüzü. Goldstein'nın yüzü ağlamaklı ve çok soluktu.

«Alçaklık bu yaptığınız», diye bağırdığını duydum. «Geri verin onu!»

Bir kaç müşteri gülüştü, ama çoğu sessizdi. Otomattan müzik sesi gelmiyordu artık. Meyhaneci, şişko heri-

fe : «Yapmayın bayım», dedi, «mesele çıkarmayın!» Meyhanecinin üzüldüğü belliydi.

Yosmalardan birinin bağırdığını duydum: «Geri versene o ayakkabıları, yağ tulumu!»

Ayakkabılar!

Derken, Goldstein'nın on beş yıl önce Auschwitz'den alıp getirdiği çocuk ayakkabılarının şişkonun elinde olduğunu gördüm.

Ben telefon ederken, A 2456954 de paketten çıkardığı ayakkabıların öyküsünü anlatmış olacaktı. Şişko, ayakkabıları yukarı kaldırmıştı, hem de öyle yukarı ki, boyu kısa kalan Goldstein ayakkabılara yetişemiyordu. Sarhoş olduğu halde yine de sıçrıyor, ama boyu yetişmeyince, şişko kahkahayı basıyordu. Şimdi onu önden görüyordum. Benim kadar olmasa bile, Goldstein'dan daha az sarhoş olmadığı muhakkaktı, kırmızı yüzünde kabalık yoktu, hayır, daha çok, çekici ve iyi bir yüz. Ufak tefek, sıska bir adamla şakalaşan iri, şişko bir adam.

«Ayakkabıları geri verin ona!» diye seslendi meyhaneci. «Şaka derken kaka olacak.»

Tam bu sırada Goldstein yeniden sıçramış, ama sarhoş olduğu için yere yuvarlanmıştı. Bir kaç kişi gülünce, meyhaneci: «Gülünecek bir şey yok» dedi, «ayakkabıları geri verin!»

Ama şişkonun hiç oralı olduğu yoktu.

Zar zor doğrulan Goldstein'nın karşısına geçen şişko, boğanın karşısında şalı sallayan bir boğa güreşçisi gibi ve bir lastik top çevikliğiyle bir o yana gidiyordu, bir bu yana, bir ileri bir geri. Goldstein de sendeleyip ağlayarak durmadan bağırıyordu: «Yalvarırım... geri verin... geri verin... yalvarırım!»

Yosmalardan biri ayağa fırlayıp masasındaki adama : «Sen bu oyundan hoşlanıyor musun bilmem ama», dedi, «ben hoşlanmıyorum.» Şişkoya ayak koyunca, şişko bir yalpaladı, ama düşmedi, gidip gidip tahta duvara bindirdi, dönüp yosmanın suratına iki tokat patlattı.

«Ah, domuz herif...»

«Artık yetti ama», dedi bunun üzerine yosmanın masasındaki adam, masadan fırladığı gibi şişkonun suratına yumruğu yapıştırdı. Şişko gülerek karşıladı yumru-

ğu, sonra, adamın hassas bir yerine tekmeyi sallayınca, adam dizlerinin üzerine çöktü, inledi.

Adamın arkadaşları şişkonun üzerine atıldılar. Şişko yeniden güldü. Elindeki çocuk ayakkabılarını fırlatıp attı, dört adamla kavgaya tutuştu. Korkunç bir gücü vardı, adamları birbirine katıyordu güle oynaya. Kızlar çığlığı basıyordu. Meyhaneci koridordaki telefona koştu. Goldstein ayakkabıların bir tekini almıştı, öteki de önümde, yerde duruyordu.

Meyhanecinin koridordan gelen sesini duyduğum sırada ayakkabının ikinci tekini de ben almıştım : «Polis... çabuk, çabuk gelin...»

Ayakkabıyı gözlerime iyice yaklaştırıp baktım, çünkü iç tarafında, yaldızlı bir damganın oldukça silinmiş izini görmüştüm : *Breitsprecher Berlin.*

Breitsprecher, Berlin.

Aynı anda da Wanda'nın sesi kulağıma çalındı: «Güzelim ayakkabı... topuğu kırıldı... ısmarlamaydı, benim için... Breitsprecher'den...»

Garson kadınlar çığlık çığlığaydılar. Camlar kırılıyordu. Meyhane darmadağın olmuş, yıkılmaya yüz tutmuştu nerdeyse. Sarhoş şişko, delirmişten farksızdı. Erkekler geriliyorlardı karşısında. Meyhaneci koşarak geldi.

«Polis... polis birazdan geliyor!»

Bir kaç müşteri para bırakıp, paltolarını kaptıkları gibi dışarı fırladılar.

Breitsprecher, Berlin.

Goldstein'nın bağırdığını duydum. Ondan yana dönüp, baktım. Şişkodan tekmeyi yiyince bir köşeye yığılıvermişti. Şişko peşini bırakmıyor, vurup duruyordu boyuna. «Seni domuz Yahudi», diyordu bir yandan da sakin sakin. Sanki biraz önce dört kişiyle dalaşmamış gibi, solukları da düzenli mi düzenliydi. «Yahudinin dölü seni...»

«Yapmayın... yapmayın... yapmayın;..» diye sızlanan Goldstein, korunmak için iki elini başına kapatmıştı. Şişko ha babam vurup dururken, bütün erkekler azgın herifi geri çekmeye çalışıyorlardı. Ama hepsiyle başa çıkıyor, hepsini püskürtüyordu.

«Biz şurada rahat rahat otururken çıkar gelirsin ha! Seni gazlamayı unuttular değil mi?»

Gerçekten : meyhanede kim var kim yok Goldstein'a yardım ediyor, ya da yardım etmeye çalışıyordu, ama boşuna, şişko yenilecek soydan değildi. Üzerine saldıranları fare yavrusu gibi silkeleyip atıyordu. Ve bu ara da da veryansın ediyordu Goldstein'a.

«Altı milyonmuş —geberenler— güleyim bari! Çok çok iki milyon, daha fazla değil!»

Ne var ne yok, gözlerimin önünde dönmeye başladı birden, ve Wanda'yı gördüm, sonra bay Hintze Schön'ü, ölmüş annemi, Kostasch'ı, Seaton'u, yirmi beş yıl işbirliği yaptığım rejisörleri gördüm gözlerimin önünde, Joan'u, Nataşa'yı, Schauberg'i gördüm, dört bir yanımda dönüp duruyorlardı, alt alta, üst üste, karmakarışık; sesler duyuyordum, sesler, şarkı söyleyenlerin seslerini duyuyordum, kükreyen sesleri, derken, çığlık çığlığa bir erkek sesi duydum: «Peter, imdat! Peter, Peter, imdat!»

Suratlar. Alevler. Kırılan camlar, itfaiyenin çan sesleri.

«Sancağımız yükselsin, arasından su sızmasın safların. ..»

«Peter! Peter!» Goldstein'di bu.

«Sahne 321, on birinci çekim!»

«Akmalı ki Yahudinin kanı bıçaktan...»

«Kırmızı ipekli şal.»

Gürültüler arttıkça artıyor, insanlar dört bir yanımda döndükçe dönüyordu, daha hızlı, hep daha hızlı. Bir şey parıldadı, gözlerimi kamaştırdı, ortalığı aydınlattı — uzun, dar bir şey...

«Peter!»

Bir canavar düdüğü. Bu canavar düdüğü de neydi?

Adımlar. Sesler. Bir sürü ses. Haykırmalar. Bir sürü haykırma.

Derken, o parlak, uzun, gümüşten şeyin ne olduğunu gördüm : dar, keskin bir bıçak. Peykenin gerisinde,, bir buz kalıbının üzerindeydi.

Sapından yakaladım.

İleri atıldım.

Breitsprecher, Berlin.

Millet geriledi karşımda, şişkoyu Goldstein'dan ayırmaya çalışan erkekler de. Şişko hayretten dengesini yitirdi. İnleyen Goldstein'nın üzerine düştü, ben de onun

üzerine; şişman vücudunun üzerindeydim. Gözlerimin önünde dört dönen tipler tanınmaz oldular.

Bıçağı tutan kolumu kaldırdım. Hızla aşağı indirdim. Çelik, altımdaki şişkonun iki omuzu arasında daldı. Gri kumaşın aniden nasıl kıpkırmızı kesildiğini gördüm. Derken, ağır bir şeyi kafama indirdi biri, bayıldım.

19.

«Sığınağa! Sığınağa! Düşmanın, Rayh başkentine ağır hava akını!» Ses, tiz bir çığlık gibydi. Madenlerin birbirine çarpmasından doğan başka sesler. Arada da başkalarının bağırması. «Kalkın! Kalkın!»

«Çıkın yataklardan hadi! Hamama, marş marş!»

«Göt deliği karanlıktır, çiçek açmaz orada!»

Yeniden kendime geldiğimde bütün bunları duydum; bunlardan başka da inlemeler, öksürmeler, saçma sapan konuşmalar, sürüyen adımlar, kap kaçak tıngırtıları, ve madenin madene çarpmasından doğan o devamlı gürültüyle o tiz ses : «Mark Brandenburg üzerinde bombardıman uçakları! Rayh başkentinde alarm!»

Başım korkunç ağrıyordu. Şimdi kokular da almaya başlamıştım. Dört bir yanımda berbat kokular. Gözlerimi açtım. Bir kafese kapatılmış sert bir yatakta yatıyordum. Kafes, perçinli demir çubuklardan yapılmıştı. Gri pijaması yıkana yıkana solmuş, yaşlı bir adam, kafesi sarsıyor, bir yandan da bana bağırıyordu : «Alman körfezi üzerinde yeni filolar! Be adam, sığınağa girsene artık!»

Sayın profesör Pontevivo, ve sayın yargıcım, beni korkaklık, sinsilikle itham etmemeniz, ya da gerçekleri sakladığımı sanmamanız için röportajımın bu bölümünde bir şeyi açıklamam gerekiyor. Bu ana kadar anlattıklarımı, hasta olmakla birlikte, gediksiz, dört başı mamur bir bilinçle yaşadım. Şimdiye kadar olan bitenleri çok iyi hatırlıyorum. Şimdi anlatacağım şeyleri ise tam hatırlıyorum diyemem. O demir kafeste uyandıktan sonra gediksiz bir bilince sahip olamadım artık, uzun bir süre boşluklar oldu bilincimde.

'Kafes' dedim demin. Sanırım kafesti, hatırımda öyle kalmış. Belki de bana kafesi hatırlatan bir demir

karyolaydı. Tıpkı bu 'kafes' gibi, eşya, insanlar ve durumlar da aynı etkiyi yarattı üzerimde. Tam bir çöküntüye uğramam sonucu, dimağım artık —neden sonra, neden sonra— düzenli çalışmamaya başlamıştı. Ölümü hayattan, gündüzü düşten ayıran bir Araf'ta yaşıyordum. Onun için, anlattıklarım, tıpkı anlattığım gibi geçmiş olabilir, ama öyle geçmemiş olması gerekir. Sanırım şöyle dersem, gerçeğe çok yaklaşmış olurum: Anlattıklarıma benzer şeyler olmuştur her halde. Bu konuda nesnel deliller var, tanıklık edecek kimseler var.

Onun için röportajımı, şimdiye kadar nasıl anlatmışsam yine öyle sürdüreceğim : karşılaştığım şeyleri öznel değil, nesnel açıdan anlatacağım. Çünkü, gerçek denen şey nedir ki? Yaşadığımız, ya da yaşadığımızı sandığımız şeyler değil mi? Dört bir yanı tamamen kapalı bir kafesteki sert yatakta uyandım, ya da uyandığımı sanıyorum…

Doğrulup oturdum, daha doğrusu, doğrulup oturmaya çalıştım. Daha doğrulur doğrulmaz kafamı kafesin tavanına çarpınca, başım döndü, sırtüstü düştüm. Fenalaşmıştım. Aşağı yukarı kırk kadar karyolanın yan yana dizilmiş olduğu bir odada bulunduğumu gördüm. Karyolaların arasında daracık geçitler vardı, sonra masalar, küçük sandıklar. Geçitler çıplak, yarı çıplak adamlarla doluydu. Kimilerinin sırtında gri, soluk pijamalar vardı. Kendime baktım. Benim üzerimdeki de öyleydi.

Kapalı bir kapı, donuk bir ışığın sızdığı üç de parmaklıklı, kapalı pencere vardı. Bir gediğin arasından, yine bol karyolalı ikinci bir salon daha görülüyordu. Karyolalardan bir çoğu, benimki gibi kafes içindeydi, bazılarında ölü gibi hareketsiz adamlar, bazılarında da vahşi hayvanlar gibi ter ter tepinen adamlar yatıyordu. Demir parmaklıkları sarsıyor, uluyor, sızlanıyorlardı. Beyaz gömlekli atlet yapılı bir takım adamlar da benim salondakileri, çabuk olsunlar diye, bağırarak harekete geçirmeye çalışıyorlardı: «Kalkın bakalım! Ne duruyorsunuz be, hadisenize! Hamama, hamama!» Bu beyaz gömlekli adamlar ayı gibi, dev gibiydiler. İçlerinden ikisi, hemen biraz önce, aralarına aldıkları kir içinde bir ihtiyarı bağırta bağırta sürüklemişlerdi: «İstemiyorum!

Yıkanmıyacağım! 257 yaşındayım ben! Tam sekiz savaş gördüm! İstemiyorum!»

Başka bir ihtiyar da (kafeste yatmayan yanımdaki ihtiyar), yatağını kirletmişti, pisliğini duvara sürüyordu.

Pencere dibindeki on sekiz yaşlarında bir genç dua etmekteydi. Benim kafesi sarsıp düşman hava akınını haber veren adam, birden titremeye başladı, ağzı köpürdü, bir sara kriziyle yere yığıldı. İki başka adam gelip, adamı kaldırdıkları gibi yatağına yatırdılar. İçlerinden biri üniversite profesörlerini andırıyordu. Bana dönüp : «Hoş geldiniz bayım», dedi, «zararsızdır. Sabah erkenden böyle olur hep.» Sonra, titreyen saralı bir yerini incitmesin diye, arkadaşıyla birlikte adamı omuzlarından sıkı sıkı tuttu.

Pencere dibindeki genç yeniden başladı duaya : «Yere göğe hükmeden Ulu Tanrım...»

Kapı açıldı.

Koğuşa iki yeni bakıcı girdi. İçlerinden biri elindeki anahtarla kapıyı açmış, girdikten sonra yine kapayıp kilitlemişti. Kapıda tokmak olmadığını ilk şimdi görüyordum. Öbür bakıcı, benim kafesin iki demir zincirle sağlama alınmış kapısını açtı. «Kalk bakalım», dedi.

«Kalkamıyorum.»

«Hadi, hadi!»

«Gerçekten kalkamıyorum... öyle halsizim ki...»

Birinci bakıcı ikincinin yüzüne baktı, sonra, ikisi birden kafesin içine dalıp bileklerimden yakaladılar, beni zorla kaldırdılar. Duyduğum acıdan haykırdım.

«Oyunu bırak hadi», dedi ilk bakıcı. «Gece az patırtı etmedin.»

İki dev gibi bakıcıya yaslanmış, kafesteki karyolanın önünde sendeliyordum, dört bir yanımızda da otuz kadar çıplak ve yarı çıplak adam uluyor, dansediyor, çığlık atıyorlardı. Bir kaçı dövünüyor, ötekiler de, yüzleri duvara dönük, köşelere dikilmiş, duruyorlardı.

«Neredeyim ben?»

Hiç duymadığım bir yer adı söyledi.

«Ham... Hamburg'da değil miyim?»

«Hangi Hamburg? Değilsin elbette. Hamburg'dan oldukça uzaktasın.»

«Ne kadar uzakta?»

«Oldukça uzakta dedik ya işte.»

«Burası ne?»

«Sen ne dersin, nedir acaba?»

«Bil... bilmem ki.»

«Tımarhane.»

«Tım... tımar...» Sendeledim. Karyoladaki saralı bağırıyordu: «Ey İsa, ey büyük İsa... neden beni de çarmıha germiyorsunuz, neden?» «Nasıl geldim buraya?»

«Gevezelik edecek vaktimiz yok. Terliklerini giy bakalım, sabahlığını da al.» İkinci bakıcı bir koltuk gösterdi. Koltuğun üzerinde bir çift, perişan terlikle, lizol kokan temiz, eski bir sabahlık vardı. «Hadi bakalım hamama! Sonra da doktora!»

«Doktora mı?»

«Bütün yeni gelenlerin saat sekize kadar servis doktoruna çıkması şart.»

Ondan sonra beni, buhardan göz gözü görmeyen, aşağı yukarı altmış kişinin tepindiği bir hamama soktular. Elime bir diş fırçasıyla, bir havlu, bir de sabun tutuşturdular. Diş fırçası etütden geçmişti ama, yeni olmadığı muhakkaktı. «Dişler ovulacak!»

Denememle kusmam bir oldu.

«Hay Allah kahretsin! Temizle o yaptığını bakalım!

Elime tutuşdurdukları bezle yeri sildim, sonra, yıkandım. Hala sarhoş olduğumun farkındaydım. Geçe saatlerle ilgili hiç bir şey hatırlamıyordum. Halim öyle berbattı ki, her an bayılacağım sanıyordum.

Çıplak adamlar arasında aptal bir çocuk gözüme çarptı birden, suratının sağ yarısı yokolmuş bir adam çocuğu yıkıyordu. Adam aptal çocuğa, radyodaki masalcı amcanın ses tonuyla bir şeyler anlatıyordu: «Sonra Eisenhower'e ne dedim biliyor musun? Hele Monte Casino'yu bir daha bombalayın dedim, o zaman görürsünüz! Vallaha Stalinle anlaşır sizi Atlantik'ten attırırım.»

«Atlantik! Atlantik! Atlantik!» diye bağırıyordu aptal.

«Buradan çıkmak istiyorum», dedim yanıbaşımda duran bakıcıya. «Hem de hemen! Delilerin arasında ne işim var benim? Ben tamamen normalim!»

«Elbette, elbette normalsin,» dedi bakıcı. «Tutup adamı bıçaklamak da normal elbette.»

«Bıçaklamak mı?»

«Çok laf etme hadi, marş marş!»

Sırtıma tımarhane pijamasıyla tımarhane pelerinini giydirdikleri gibi beni salondan geçirerek geri götürdüler. Bir süre önce kafesini sarsan saralı, kollarını iki yana açmış, koğuşta uçak gibi homurdanarak dolaşıyordu. Bir kaç hasta karyolaların altına girmişti, kimileri de kafeslerinde ölü gibi yatıyordu.

Pencere dibindeki genç artık dua etmiyor, beden eğitimi yapıyordu. Kriz anında saralıyı tutan profesör tipindeki adam: «Muayeneye mi?» diye sordu bana, «aman dikkat edin de zehirlemesinler.»

Tam bu sırada çırılçıplak bir cüce, elinde yer bezi, süpürge ve bir kova suyla koğuşa daldı: «Yer açın, yer açın! Prenses Süreyya geliyor!»

Birinci bakıcı, dört köşeli anahtarla kapıyı yeniden açtı, ikinci de beni koridora itti. Bu koridorda sürüyle kapı, ve hastaların oturup sigara içtikleri bir kaç da sıra vardı. İkinci kata çıkan ve önünde demir parmaklıklı bir kapı bulunan bir merdivenin yanından geçtik. Bir tabelaya şöyle yazılmıştı:

Azılılar Koğuşuna Gider
Kapalı Tutun!

Koridorda, karşılıklı soyunup birbiriyle meşgul olan iki aptal çocuk daha gördüm, küçüğü bir yandan da şarkı söylüyordu: «Buna derler başparmak, erik silker ağaçtan...»

Yukarı kattan, birden bire bir kükremedir koptu, en korkulu düşlerimde bile duymadığım bir haykırma. Birine ölüm işkencesi yapılıyordu sanki.

«Bu da nesi?»

«Azılılardan biri», dedi ilk bakıcı beni ileri iterek. «Hele bizde bir süre kal, hepsine alışırsın.»

20.

«Adınız?»

Karşısında durduğum doktor, yazı masasının başındaydı. Boyuna sallanıp durduğum halde ayakta tutuyor-

du beni. Doktor, hasta ve gecelemiş gibi görünüyordu, feri sönmüş gözlerini kara halkalar çevirmişti. Arkasındaki pencere de parmaklıklıydı. Duvarlarla çevrili avluya baktım. Avluda bir kaç çıplak ağaç vardı, kir tutmuş karların üzerinde kocaman kara kuşlar salınıyordu. 'Salınıyordu' diyorum, gerçekten de salınıyorlardı, öylesine şişmandılar.

«Bu kuşlar neden böyle şişman?» diye sordum Doktor Trotha'ya. Adının Trotha olduğunu masanın üzerindeki küçük plakadan okudum.

«Nasıl?» Arkasına dönüp baktı. «Ha, kargalar mı? Şişmandırlar ya. Hastalarımızdan bir çoğu yemeklerini pencereden atıyor da ondan. Hepsini kargalar yiyor. Şişmanlıktan uçamıyor, ancak salınıyorlar öyle. Adınızı sormuştum.»

Yıkandıktan sonra biraz kendime gelmiştim. Başımın ağrıması kesilmişti, daha aydın düşünebiliyordum artık. Bakıcı bıçaklamak lafı edince kafam işlemeye başlamıştı.

Bıçak!

Gözlerimin önünde bir kaç belli belirsiz tablo canlanmıştı bile. Çocuk ayakkabısı. Meyhane. Kızlar. Goldstein. Şişkonun üzerine çullanışım. Bir sesler de iz bırakmıştı bende. Müzik sesi. Haykırmalar. «Polis geliyor!» Canavar düdüğü. Çizmeli ayakların patırtısı.

Banyoda kafamı ellemiştim. Kafamın arkasında koca bir plaster vardı. Çoğu şeyleri hatırlıyordum artık. O ağır şeyi kafama indiren, polislerdi. Sonra da buraya getirilmiştim demek.

Şimdi çok dikkatli olmak gerekiyordu. Peter Jordan'dım ben. Filmim bitmek üzereydi. Neler yaptığım, nereye düştüğüm bir anlaşılırsa — Açığa vurulmamalıydı!

Düşünüp taşınacak vaktim olmalı. Çok dikkatli olmalıyım şimdi, çok.

«Adınızı söyleyecek misiniz artık?»

Dikkat. Yine şu Doktor Trotha işte.

«Adımın ne olduğunu biliyorsunuz.»

«Bilseydim size sormazdım her halde.»

«Üzerimdeki giysiyi çıkarıp aldınız. Pasaportum cebimdeydi.» Bunu söylerken, aslı yoktur umudu içindey-

dim. Çünkü çoğu zaman, sabahları stüdyoya giderken, yeni bir kostüm giyiyor, aceleyle pasaportumu unutuyordum. Hatta ehliyetimi bile çıkardığım giyside bırakıyordum. Bir önceki sabah da giysi değiştirdiğimi, şöyle böyle hatırlıyordum. Şansım yardım ediyorsa...

Şansım yardım etti. «üzerinizde biraz parayla araba anahtarından başka bir şey bulmadık. Hadi bakalım!»

Sustum.

«Adınızı söylemiyecek misiniz?»

Vakit kazanmalı. Düşünmeli. Dikkatli olmalı. Acele etmemeli. *Peter Jordan Tımarhaneye kondu.* Aman yarabbi, gazeteler bir duyarsa!

«Avukatsız konuşmam.»

«Burada karar verecek olan siz değil, biziz. Polisçe tutuklandınız, ağır bir kriz anında.»

«Ne anında?»

«Meyhanede adam bıçakladınız, sarhoşken.»

«Adam öldü mü?»

«Ağır yaralı. Bıçak kürek kemiğinden kaymış.»

«Öyleyse haydi haydi avukat isterim. Delilerin arasında kalmaya niyetim yok!»

Ayağa kalktı. Sesi daha bir sertleşti: «Bana bakın, bu hastanede her doktora yetmiş hasta düşüyor. Yerimiz yok. Polisin yakalayıp getirdiği her baya özel oda ayıracak değiliz.»

«Beni delilerle bir arada tutmaya da hakkınız yok.»

«Neden olmasın?»

«Deli değilim de ondan!»

«Emin misiniz?»

Acıyla sustum.

«O adamı neden bıçakladınız?»

«Söylemem.»

«Kim olduğunuzu da mı?»

«Onu da!»

Tam bu sırada kapı açıldı, Doktor. Trotha gibi yorgun, ama daha yaşlı, beyaz gömlekli ikinci bir doktor içeri girdi. Meslekdaşına selam verdikten sonra oturdu. Hiç konuşmaksızın bir süzdü beni. Trotha'nın konuşmasına engel olmadı. Soruşturma uzayıp gidiyordu.

«Demek kim olduğunuzu söylemiyeceksiniz?»

«Hayır!»

«Peki iki iki ne eder, onu söyler misiniz?»

«On altı», dedim öfke içinde. Attığım en yanlış adım bu oldu. Doktor, bu andan sonra, taş kesildi. «Durumunuzun hiç mi hiç farkında değilsiniz. Sizi muayene etmem şart, evet mi hayır mı?»

«Muayene mi?»

«Evet, ruh sağlığınızı. Had alkolik olduğunuzdan hiç şüphe yok. Peltek konuşmanızdan belli.» Nasıl? Ama ben pekala düzgün konuşuyordum ya! «Elleriniz titriyor. Bütün vücudunuz titremeler içinde. Bana kalırsa cinnet getirmenize az kalmış.»

Başımı indirip kendi kendimi gözden geçirdim. Gerçekten de, bütün vücudum titremeler içindeydi. Ellerim de. Peltek konuştuğumun da farkına vardım: «Otu... oturabilir miyim?»

«Buyurun. Sizi muayene etmemizin nedeni, sadece alkolik mi, yoksa akıl hastası alkolik misiniz, onu anlamaktır. Hangi servise alınacağınız buna bağlı. Yani sizin çıkarınıza bir muayene. Sizi sabah saat beşte teslim ettiler, muayene edilecek durumda değildiniz. Ancak üçüncü serviste boş yatak bulabildik.»

«Muayeneye hazırım», dedim.

Muayene yarım saat sürdü. Doktor Trotha bana bir ağaç resmi çizdirdi, üçgenlerle bir takım şekiller yaptırttı, beni tebeşirle çizilmiş bir çizgi üzerinde yürüttü, bir sürü de soru sıraladı. Gecelemiş ve hala da sarhoş olduğum için, gülünç durumlara düştüğüm oldu. Üçgenlerden bir dörtgen yapamadım örneğin, tebeşir çizgisi üzerinde yürümeyi beceremedim.

«Avcı, ateş etti, tavşan, öldürmek ve vurdu ile bir cümle yapın.»

«Avcı tavşanı vurup öldürdü,», dedim. Sonra, şöyle demek gerektiğini düşündüm: «Avcı ateş etti, tavşanı vurup öldürdü.» Bağırdım: «Bir dakika, bir dakika, yanıldım, başka türlü söyleyecektim.»

«Nasıl?»

«Şey diyecektim...» Ama bu sefer de, cümlede yer alacak kelimeleri unuttum, unuttuğumu söylemeye de utandım.

«Evet?»

«Bil... bilmiyorum.»

Benimle bir kaç deneme daha yaptıktan sonra, iki bakıcıyı çağırıp işaret etti. Beni koridordan geçirip, yeşil bir kapıya götürdüler. Kapının önünde bir sıra vardı. Bakıcılar da benimle oturdu. Yarım saat kadar bekledik. Sonra, kapı açıldı, bir yazıcı başını çıkarıp işaret etti. Bakıcılar koluma girip kaldırdılar beni, çünkü bu arada adamakıllı halsiz düşmüştüm, içimi de korku sarıyordu giderek. Artık ne düşünebiliyor, ne de tek başıma yürüyebiliyordum, beni götürdükleri için şükran duyuyordum bakıcılara.

İkinci odada bir masayla bir kaç da koltuk vardı. Doktor Trotha beni muayene ederken, sesini çıkarmaksızın beni inceleyen yaşlı ve yorgun doktor masasının başındaydı. Doktor Trotha solunda, yazıcı da sağında oturuyordu.

Önündeki dosyayı karıştıran yaşlı doktor: «Oturun», dedi.

Bakıcılar oturttular beni. «Nerede bulunduğunuzu biliyor musunuz?»

Başımı salladım.

«Nereden geldiğinizi?»

Doktor Trotha yaşlı meslekdaşma yavaşçacık bir şey söyleyince, beriki başını salladı.

«Gece sarhoş durumda öldürmeye teşebbüsten yakalandınız polisçe. Sizi revirden buraya itfaiye getirdi. Böyle olaylarda itfaiye kullanılır. Sizinki gibi olaylarda daha tecrübelidir. Söylediklerimizi izleyebiliyor musunuz?» Başımı salladım. «Kendinizi çok mu fena hissediyorsunuz?»

Başımı salladım.

Doktor Trotha : «Uzun sürmez; artık», dedi, «bir kaç dakika sonra uyku ilacı alacaksınız».

Yaşlı doktor: «Hükümet doktoru Holgersen'im», dedi, «Alman yasasına göre —beni gerçekten izliyebiliyor musunuz?— bu türden hastanelerde hükümet doktoruna her sabah iş düşer. Ben her sabah geliyorum. Görevim, yeni getirtilenlerin daha sonra nereye, alınacağına karar vermek— özellikle had, yahut akut dediğimiz ağır hallerde.»

Ben ondandım demek. Akut ya da had dedikleri türden.

«Hastalar önce hastane doktoru tarafından muayene edilirler. Bu muayene ile benim görüşüm sonucu, yeni getirilen hastanın kapalı hastanede kalmasında kamu menfaati olup olmadığına karar veririm.» Holgersen, önündeki kağıda baktı. «Doktor Trotha'nın teşhisi kapatılmanızı gerektiriyor, benimki de öyle. Şimdi şon defa soruyorum: Kim olduğunuzu söyleyecek misiniz?»

Başımı salladım hayır anlamında.

«Kimseniz var mı?»

Yine başımı salladım.

«Bazıları, utandıkları için ya da korkudan gizliyorlar adlarını. Ama yakınları arayınca nasıl olsa her şey ortaya dökülüyor.»

«Avukat», diyebildim zorlanarak.

«Avukat mı istiyorsunuz?»

Başımı salladım.

«Avukatınız olacak.»

Şükürler olsun.

«Bir aya kadar», dedi hükümet doktoru Holgersen.

Az kalsın koltuktan yuvarlanıyordum, bakıcılar tuttu da düşmedim.

«Cevap vermekten kaçındığınız için bu hastanede kalmanıza karar veriyorum.»

«Bunu yapamazsınız.»

«Yaparım, yapmak zorundayım. Kim olduğunuzu bilmedikçe ve özellikle durumunuz da böyle olduğu için, başka bir şey yapamayız.»

«Babababaşk...»

«Doktor Trotha ile paylaştığımız teşhise göre, cinnet getirmek üzeresiniz. Aklınızı başınıza alır da doktorları dinlerseniz, bakalım dört hafta sonra ne karara varırız.»

«Ne kararı? Hangi karara varmak?»

«Yasalara göre sizi burada ancak altı hafta tutabiliriz. Bir süre içinde yargıç, bundan sonraki durumunuz için bir karara varır — elbette doktor raporu göz önünde tutularak.»

Ağzım salyalandı, ensemden aşağı sıcak, ıslak bir şey indi. El attım. Kafamdaki yaradan sızan kandı.

«Bundan böyle burada tutulmanızdan sorumlu olan benim», dedi Holgersen bu arada. «Bu konudaki yazılı emri adalet makamı görevlisi bu gün getirecek.»

«Ve altı hafta içinde de soruşturma başlayacak», dedi Doktor Trotha.

«Nerede?»

«Burada. Bizde çok alkolik olduğu için yargıçlar buraya gelir hep. Bu odayı soruşturmalar için ayırdık.»

Holgersen : «Soruşturma başlayınca», dedi, «size bir de avukat tutulacak elbette. Bu süre içinde, doktorların, sağlık durumunuz ve —saptayabilirlerse— kimliğinizle ilgili hükmüne göre, yargıç öldürmeye teşebbüsten ötürü duruşmaya geçilmeden önce, bu hastanede ya da özel olarak tedavi görüp görmeyeceğinize karar verecek. Bütün söylediklerimi anladınız mı?»

Terlemeye başladığımı hissettim. Ellerim titriyor, nabzım çabuk çabuk atıyordu. Ölüp ölüp diriliyordum.

Yeniden kustuğumu hatırlıyorum. Ama bu sefer yerleri ben silmedim. Hemen ardından bayıldım da ondan.

21.

«Hayl Hitler, sayın vali.»

Pijamaları solmuş iki yaşlı adam, sağ kollarını nazi selamıyla kaldırmış, karşımda dimdik duruyorlardı. Daha ben uyurken gözlemiş olacaklardı beni, çünkü uyanmamla, ikisi birden haykırmıştı.

Sanırım verdikleri uyuşturucu haptan ötürü, gözlerim yanıyordu, başım dönüyor, kendimi çok zayıf hissediyordum. Şimdi yattığım oda daha küçüktü, ama yine pis pis kokuyordu, pencereleri de yine kapalı ve parmaklıklıydı, ilk yaşlı adam : «Sayın valiye takdim edebilir miyim?» dedi! İkinci yaşlı adamı gösterdi: «Grup komutanı Herrenkind.» Eğilip kendini de tanıttı: «Kısım komutanı Schlagintweit.»

Ardından ikisi birden bağırdılar: «Hayl Hitler!» Başımda öyle dönüyordu ki, gözlerimi kapamak zorunda kalıyordum. O ikisi bu arada konuşup duruyorlar, birbirinin ağzından lafı kapıyorlardı.

«Kanımızın son damlasına kadar savunacağız!»

«Kısım komutanı Schlagintweit, Bayerischer Platza'da bazukayla bir T 34 tankını mahvetti.»

«İzninizle bir şey sormak istiyorum: Wendt takviye birliği ne zaman geliyor?»

«Gizli telsiz Kurtkim, Elbe'deki Amerikan ve Rus çatışmasını biraz önce bildirdi.»

«Führer'in barınağından geliyorsunuz,sayın vali. Führer ne diyor? Amerikalıların Kızıl Ordu'ya saldırmaları emrini ne zaman verecek?»

Gözlerimi açtım yeniden.

«Bomba patladığında, yahu dedim kendi kendime, bu akşam tatil değil miydi? Barınakta ikimizden başka sağ kalan olmadı mı?»

«Sayın valinin sözünü kesmeyin arkadaşım. Amerikalılarla ortak saldırıya ne zaman geçiyoruz? Sorum bu. Her ne pahasına olursa olsun partiyi ayakta tutmak emrini salı günü aldık. O zamandan beri hiç haber yok.»

Dilim felce uğramıştı sanki, yavaş yavaş ancak sorabildim : «Hangi salı?»

«20 Nisan günü. Doğum yıldönümünde. Yeni emirler nasıl?»

Bu arada, müthiş ağır işleyen kafam aydınlanmış, Doktor Trotha ya da bir meslekdaşı tarafından bana tuzak kurulduğunu anlamıştım. Yargıcın isteği üzerine, ne dereceye kadar deli olduğumun saptanması için soluğu bir akıl hastanesinde almıştım. Şimdi şu karşımdakiler, hasta kılığına girmiş iki doktordu, biri grup öteki de kısım komutanı rolünü oynuyor, 1945 yılında yaşıyormuşuz gibi, Rusların Berlin kapılarında savaştığına, bir bombanın patlaması sonucu yıkıntılar altında kalıp kurtarıldıklarına inanmış görünüyorlardı. On beş yıl önceki olaylar. Böyle saçmalar karşısında ne tavır takınacağımı görmek istiyorlardı her halde.

«Çok uzatmayın da saçmalamayı bırakın», dedim hemen.

«Ne buyurdunuz, sayın vali?»

«Vali falan olmadığımı, biliyorsunuz pekala.»

«Elbette valisiniz! Führer bize öyle bildirdi!»

«Führer falan da yok artık çoktandır.»

«Öldü mü yoksa?» diye bağırdı kısım komutanı rolündeki.

«Evet.»

«Yerine kim geçti? Parti temsilcisi kim?»

Bu ne yapmacık haldi böyle? Anlaşılır şey değildi. Bu doktorlar da kendilerini ne sanıyorlardı? Daha ilkel bir tutum olamazdı.

«Yeter artık», dedim. «Kesin bu oyunu artık.»

«Ben, grup komutanı olarak—»

«Kesin artık! Grup komutanı falan değilsiniz!»

«Olur şey değil!» diye bağırdı kendini Herrenkind diye tanıtan doktor.

«Biz Führer'in sadık adamlarıyız —ölmüş de olsa!» diye bağırdı kendini Schlogintweit diye tanıtan doktor da.

«Özellikle, ölmüş de olsa!»

«Adolf Hitler'e, ya ya ya...» diye bağırdı doktorların biri.

«... şa şa şa!» diye de öteki tamamladı. Kollarını kaldırdılar :

«Hayl Hitler!»

Çok sakin, çok rahat konuştum: «Berlin bundan on beş yıl önce Kızıl Ordu tarafından ele geçirildi. Savaş, on beş yıl önce bitti. On beş yıldır nazi partisi falan yok, bir takım naziler olsa da...»

Hadi bakalım, dedim içimden, şimdi ne cevap vereceksiniz bakalım?

Bunun üzerine, Herrenkind adındaki: «Bizi budala sandınız galiba?», dedi.

«Muayenenin böylesi budalalıktır bence.»

«Muayene mi? Kısım komutanı Schlagintweit daha bu sabah bir T 34 hakladı, bir de tutmuş savaş on beş yıl önce bitti diyorsunuz? On beş yıldır parti de yok öyle mi? Daha ne cevherler yumurtlayacaksınız bakalım?»

Grup komutanı rolündeki doktor tiz bir sesle bağırdı birden bire: «Şu sovyet domuzuna bak sen! Mülteci bu, bizi gevşetmek istiyor, pes edelim istiyor! Bizim üniformayı ruslar geçirmiş, sırtına!»

«Ben üniformalı falan değilim!»

«Bizim üniformayı giyiyorsunuz!» Doktorun sesi çığlığı andırıyordu artık.

Hayır, hayır. Bu kadarı da olmazdı! Bu ne biçim testti böyle?

«Komüniste ölüm! Al aşağı arkadaşım, hem de hemen!» Bunu söyleyen doktor tam üzerime atılacağı sırada öteki önüne geçti, bu arada öyle de yaltaklandı ki, en aşağılık tiyatro sahnesinde bile kovulurdu hani: «Bir dakika, komutanım. Ya komünist değilse? Belki de, Führer'e ölümünden sonra da sadık mıyız diye kontrol ediliyoruz.»

«Kim kontrol edecek?»

«Yukardakiler... belki ne düşündüğümüzü anlamak için yollamışlardır bunu?»

Bunun üzerine, Herrenkind adındaki doktor, Schlagintweit adındaki doktora baktı, sesini çıkarmadı. Bu tiyatroyu böyle uzatmanın gereği de neydi diye düşünüyordum hala. Ama çok geçmeden, başka türlü düşündüm.

Kendini Herrenkind diye tanıtan doktor, birden bire haykırıverdi çılgıncasına : «Haklısınız, dostum! Yukardakiler bizden şüphe ediyor. İşin içinde tahrik var!»

«Evet, öyleyse bunu hemen gebertmeliyiz!»

«Bravo! Sadık olduğumuzu ancak böyle gösterebiliriz! Hayl Hitler!»

«Hayl Hitler!» diye haykırdılar yine ikisi birden.

Sonra, üzerime atıldılar. Birden, kafam çok çabuk işlemeğe başladı. Yanılmıştım. Bunlar doktor değildi. Ne tuzaktı bu, ne test, ne de muayene. Bu üzerime atılanlar deliydi deli.

Enikonu yaşlı oldukları için, normal olarak ikisini de haklayabilirdim.

Ama ne yazık ki normal durumda değildim., halsiz düşmüştüm, başım dönüyordu. Yattığım yerden kalkmayı başardım, içlerinden birinin suratına yumruğu yapıştırmayı da başardım, ama onlar da vurunca, hep birden yerlere yuvarlandık, alt alta, üst üste.

«İmdat! İmdat! İmdat!»

Haykırabildiğim kadar haykırıyordum.

Grup komutanı üzerimdeydi. İki yanından böğürlerine vurduğum gibi üzerimden yuvarlandı. Fırladım, ama bu sefer de kısım komutanı yakama yapıştı, alaşağı etti beni.

«Hayl...», diye bağırıyordu.

«İmdat!», diye haykırdım, «İmdat! İmdat!» Deli gücüne sahip bu iki deli öldürecekti beni.

«İmdat! İmdat! İm—»

Gırtlağımdan hırıltılı sesler geliyordu ancak. Kısım komutanı beni boğmak üzereydi. Arkamızdaki kapı birden bire açıldı. İki bakıcı içeri daldılar. Ellerindeki copları delilerin kafalarına indirdiler.

«Çekilin!»

«Geri çekilin ulan!»

İkisi birden, bir köşeye çekilip sindiler. Homurdanıp dişlerini göstererek, iniltili sesler çıkararak, saldırmaya hazır, duruyorlardı öyle. Ben hala yerdeydim. İlk bakıcı, beni yakaladığı gibi koridora çıkardı. İkinci de ardından geldi. Tokmaksız kapı kapandı. Bakıcı anahtarla kilitledi kapıyı. Doktor Trotha öteden koşarak geldi. Ardından da, bütün koridor boyunca, terliklerini sürüyerek, zayıfı şişkosu, solgunu, dolgunu, bir takım insan hayaletleri geliyordu.

«Ne oluyor burada? Bu adamın 17 numarada işi ne?»

«Siz söylemiştiniz ya doktor.»

«Budala! Budalalarla başım belada zaten burada! Ben on altı demiştim! On altı numaraya yatırılacaktı, sakinlerin yanına!»

Yanıma yaklaştı: «Yaralı değilsiniz ya?» Başımı salladım. «O ikisi 1945 de yıkıntılar altında kalmış... Berlin'de... 1946 da Wittenau'dan buraya, bize gönderildiler. Hala üçüncü Rayh'da yaşadıklarını sanıyorlar. Anlıyacağınız, zaman durmuş onlar için.»

«Beni rahat bırakın.»

«Yanlışlık oldu. Korkunç bir yanlışlık. Size de dedim ya işte, çok yüklüyüz, yetiştiremiyoruz artık.»

«Beni rahat bırakın dedim,» diye fısıldadım. Ancak fısıldayabildim işte, çünkü mide boşluğumda o yumruk yeniden kıpırdamıştı.

Hayır.

Hayır.

Bir de bu başlamasın.

Bırak da geçsin, Shirley.

Geçti, krize yakalanmadım.

«Gerçekten de ağır bir yük altındalar burada, aklın almayacağı kadar ağır», dedi mimar Edgar Schapiro. Otuz beş yaşındaki Schapiro, karyolamın kenarında oturuyordu, artık on altı numaradaydım.

16 numarlı oda gerçekten de 'sakin' bir odaydı, içindekiler ya uyuyor ya da hafif hafif konuşuyorlardı. Biri karyolanın altına girmişti, bir başkası da yüzünü duvara dönmüş, ayakta duruyordu, içeriye girer girmez ısınıvermiştim Schapiro'ya. Nazik, olgun ve sevimliydi. Beni rahatlatmış, şoku atlatmıştım.

«Siz de gördünüz, bizim servis sakindir. Tam üstümüzde azılılar var. Bizden iki kat fazladırlar. Ötedeki kadınlar bölümünde daha çok hasta var. Bakıcıları da az, yatakları da, paraları da.»

«Doktor Trotha, yetmiş hastaya bir doktor düştüğünü söylemişti.»

«Kağıt üzerinde öyle. Gerçekte en azından 100 kişiye bakmak zorunda.»

«Başa çıkılır gibi değil.»

«Zaten belli değil mi?»

Schapiro'nun hoşuna giden bir konuydu bu. Plana göre bu akıl hastanesi 1500 hasta barındırabilirdi.

«Kaç kişi var dersiniz? Şu sırada 2700 ün üzerinde. 2500 den aşağı düştüğü yok.»

Bazı odalarda hastalar iki katlı ranzalarda yatıyor dedi Schapiro, bazı koridorlarla odalara da fazladan yatak konmuştur. Yersizlikten millet içice yatıyor, içice yaşıyordu demek : genci yaşlısı, illetlisi sapığı, canisi, zararsızı, çocuğu, hep bir arada.

«En kötüsü de ne biliyor musunuz? Ne var ne yok, her şey çocukların gözü önünde. Asıl cinayet de bu işte.»

«Siz gireli ne kadar oluyor?» diye sordum.

«Üç yıldır buradayım. Polamidon. Son zamanlarda günde elli ampul. Yazın taburcu olacağım sanırım. Doğrusu iyi bakıyorlar. 1880 den kalma bir bina bu. Kışlaymış eskiden. Yeni klinikler açmak için para yok. Yeni kışlalar kurmanın ardındalar da ondan.»

Yukarıdan, sabah duyduğum o müthiş kükreme geldi yine.

«Kim olduğunuzu neden saklıyorsunuz?»

Cevap vermedim.

Schapiro gülümsedi. «Hoşuma gittiniz. Elektrikli traş makinemi kullanabilirsiniz.»

«Yüzüm çok sivilceli.»

«Ne çıkar, benimki de öyle. Bir baksanıza!» Loş olduğu için hemen görememiştim : Schapiro'nun yüzü ekzamalıydı, sulu, irinli bir ekzama. Öbür hastaların suratları da berbattı. Kendimi cüzzamlılar arasında sandım birden bire. En berbatı da, pencere önündeki masaya oturmuş, ha babam yazı yazan ufak tefek bir zenciydi.

«Aldığımız bir sürü ilaçtan ötürü», dedi Schapiro. «Özellikle paralid'den ötürü.»

«Nasıl, nasıl?»

«Biz öyle deriz. Aslında paraldeyid'dir adı: çabucak uyku veren bir ilaç. Pis pis kokan da o zaten.»

«Şu zenci kimin nesi?»

«King Waschington Napoleon mu?»

Adının anıldığını duyan ufak tefek zenci, gülümseyerek eğildi.

Ben de eğildim.

«Bizim Napoleon canbazdır. Tel halattan düşmüş. Beyni sarsılmış. Prensesle nişanlı.»

«Pensesle mi?»

«İngiltere prensesiyle. Margaret Rose'la. Her gün yazar ona.»

Prenses Margaret Rose'un nişanlısı bana baktı, eğilip sordu : «Hav, tu hav?»

«Nasılsınız, diyor. Hav, hav deyin. Teşekkür ederim, iyiyim demek.»

«Hav, hav.»

King Washington Napoleon yeniden gülümsedi, nişanlısına yazmağa devam etti.

Akşam yemeğinde 16 numaralı odanın öbür sakinlerini de tanıdım. Saat 19 da başlayan toplu yemek, margarin, sosis, ekmek ve çaydı. Fincanlar, tabaklar, kirli ekmek de hiç iştah açacak gibi değildi, önümdeki yemeği tam geri itiyordum ki, Schapiro: «Yiyin», dedi, «hadi, yesenize canım! Yemeği pencereden atmak için şunun gibi budala olmalı—» Ekmeğini pencereden avluya fırlatan sıska, soluk yüzlü adamı gösterdi. O şişman, kara kargalar aklıma takıldı hemen.

«Yemeniz şart. Kuvvetten düşmemelisiniz. Yoksa dayanamaz, ölür kalırsınız burada. Hadi, davranın bakalım — yediğiniz yemekten dehşete de kapılsanız!»

Ekmeği yemeğe zorladım kendimi, sakarin tadı veren o berbat çayı içtim. Ekmekleri pencereden atan adam, masaya yaklaşıp, eczacı olduğunu söyledi. «Sübyancılıktan altı kere hüküm giydim», dedi. Hem de az buz gururla değil. «Bereket sonuncuda, davranışlarımdan sorumlu olmadığıma karar verildi. O günden beri buradayım.»

«On dört yaşında içmeğe başlamış», dedi Edgar Schapiro. «Onu unutamıyor.»

«Yalnız belirli bir yaştaki kızlarla ilgilenmesi de bu yüzden», dedi bir başkası da.

«On dördünde olmalı», diye bağırdı eczacı. «Tam on dört yaşında değilse iş yok.»

Karyolanın altına giren adam, marangoz olduğunu söyledi. İki kolu da felçli olduğu için yemeğini Schapiro yediriyordu sabırla. Schapiro 16 numaralı odanın iyilik meleğiydi. Durmadan fıkralar anlatıyor,, ortalığı temiz tutuyor, yardımını hiç esirgemiyor, keyfi de hiç kaçmıyordu. Doktor Trotha, küçük radyosunu çalmasına izin vermişti. Akşamları herkese hafif hafif müzik yayını yapıyordu. Schapiro'yu sevmeyen yoktu.

Felçli marangozun adı Kurt'du, gereçlerinin nerede olduğunu bildiğini öne sürüyordu. «Aşağı bodrumda. Şu budalalar artık bıraksalar da çalışmaya devam etsem.»

«Bizim Kurt'un zoru da alkoldü», dedi Schapiro bana yavaşçacık. «Sinirlerin bozulması, ardından ağır bir felç, omurilikte bozukluk. Sizin neniz var?»

«Benimki de alkol», diye fısıldadım.

«Beni çekiştiriyorsunuz değil mi?» diye sordu Kurt kuşkuyla.

«Senin için, çok güzel şarkı söyler dedim», diye cevap verdi Schapiro gülümseyerek. Kurt da gülümsedi, yemeği yedirildikten sonra bize bir şarkı okudu : «Buradan pek de uzak olmayan yemyeşil bir vadide, bir kız durur çağlayan su başında, nadide...»

Schapiro bana dönüp yavaşça : «Hem zeki, hem de zararsız», dedi, «buradakilerin çoğu böyledir, şizofreni

hastaları da. Ama belirli, kişisel temalarına dokunmayacaksın sakın, yoksa çileden çıkar, azıverirler. Bu tema, tutalım Kurt'da, doğu-batı sorunudur. Ruslarla Amerikalılardan söz açayım demeyin sakın.»

İzmarit Dieter'i de burada tanıdım. En yaşlılarıydı, köşeye dikilip yüzünü duvara çeviren hasta. Bizimle konuştu mu, şu iki cümleyi söylüyordu, o kadar : «Bu gün doğum günüm. Bir izmarit versene!» Adı bundan ötürü İzmarit Dieter'di.

Sigara mı? İşte onun kadar önemli, onun kadar değerli bir şey daha yoktu hastanede. Savaş sonrası Almanya'sında herkes için ne kadar önemli olduysa, o kadar önemliydi. Odalarda sigara içmek yasaktı, yalnız, yemekten sonra çıkarıldığımız koridorlarda içilebiliyordu. İzmarit Dieter, Schapiro'dan bir sigara aldı, koridorda da köşeye dikildi yine, yüzünü duvara çevirdi.

«Eskiden deli doktoruymuş», dedi Schapiro.

İki bakıcı, bir grup aptal çocuğu götürüyordu. Çocuklardan ikisi sigara içmekteydi. İnsan yıkıntılarından meydana gelmiş bu sarsaklar, bu kafaları su dolu, gözleri patlak, ağızları salyalılar kafilesinin ardından baktım.

«Bunlar ne böyle?»

«Alkoliklerin çocukları. Çoğu içkiyi çoktan tanımış, kafa çekmiştir, alkol kürü geçirmiş olanlar bile var.»

Ses etmedim.

«Bu hiç bir şey değil. Hele ziyaret günü gelsin de ana babalarını görün siz!»

Saat 20.[30] da bakıcılar tarafından odalara sokulduk. Günlük uygulamaya göre, iki bakıcı eşliğindeki genç bir doktor, ya iğne yaptırdı ya da ilaç verdi hepimize. Bana iğne yaptılar. Herkese paraldeyid verildi. Gerçekten de, bu hem pis kokulu hem de acı sıvıyı içer içmez, hepimiz uykulu bir hale girdik, sakinleştik. Odaya sinen o pis kokuya alışmıştım artık. Anlaşılan her şeye alışılıyordu.

Nasıl oldu da kriz geçirmedim diye şaştım. Bütün gün ağzıma bir yudum bile viski girmemişti, yine de fenalık hissetmiyordum, sadece halsiz, çok halsizdim. Saat 20.[45] de ışıklar söndü. Schapiro'nun küçük radyosu transistörlüydu, pili her 30 dakikada bir boşalıyordu. Karanlıkta hafiften bir müzik sesi duyuyorduk — Smetana'nın 'Moldavya' adlı parçasını.

Yaşlı İzmarit Dieter horlamağa başladı. Kısa bi süre sonra, horultu hırıltıya dönüştü, ardından da bi öksürüktür başladı. Yaşlı adamın, uyurken durmadan balgam çıkardığını büyük bir tiksintiyle farkettim, yerlere, duvara, yatağına, parmaklıklı pencerenin altındaki radyatöre tükürüp duruyordu.

Schapiro'nun hafif hafif konuştuğunu duydum: «Yarın sabah erkenden temizlerim. Zavallı İzmarit Dieter, 1943 akınında Hamburg yanarken, ateş kasırgası içinde kalmış. Artık kimseyi tanımıyor.»

'Moldavya'nın hüzünlü, tatlı nağmeleri.

Artık ne yapmam gerektiğini düşünmenin zamanı geldi dedim içimden. Düşünülecek çok şey vardı. Beni arayan var mıydı acaba? Kostasch mı? Nataşa mı? Otel idaresi mi? Polis 48 saat geçmeden işe koyulmazdı. Oysa ben tutuklanalı 24 saat ancak geçmişti. Daha önce Schauberg'i tedirgin etmiştim. Ama Schauberg'in kendisi ne durumdaydı acaba?

Yarın akşamdan önce, polisçe aranmıyacağım muhakkaktı. Yarın akşam Noeldi. Resmi makamlar tam kadro çalışırlar mıydı ki? Meyhanedeki kavga gazetelere yansımış mıydı acaba? Şu Doktor Goldstein'a adımı söylemiştim.

Bir dakika.

Adımı söylemiş miydim ona gerçekten?

Artık bilemiyordum. Hiç bir şey bilemez olmuştum artık. Paraldeyid, çok kuvvetli bir uyku ilacı gibi uyuşturmuştu beni. Yanıbaşımdaki İzmarit Dieter balgam çıkarıp duruyordu. 'Moldavya'nın ana teması bütün kuvvetiyle yükseldi: haşmetli, romantik, olağanüstü bir müzik.

22.

Kol saatimi bana bırakmışlardı.

Schapiro kriz geçirirken uyandığımda, saat 23.[45] di. Bakıcılar içeri girip, durmadan karısına seslenen, boğulmasına meydan vermemesi için haykırıp duran («Ben yüzemem Evelyn, yüzmek bilmiyorum!») mimara bir kaşık paraldeyid daha verdiler. Schapiro yeniden uykuya daldı.

Gelgelelim, beni uyku tutmadı artık, Azılılar Bölümünden gelen, ağır, hem de çok ağır hastaların çığlıkları, tepinmeleri, patırtıları, sızlanmaları, ağlamaları, kişnercesine kahkahalarıyla ilgili gürültüler yetmiyormuş gibi, bir de kliniğin öbür yanına düşen kadınlar bölümünden yükselen sesleri de duyuyordum. Bütün bu sesler de insan sesiydi ama, insansı hiç bir yanları kalmamıştı. Bakım personelinin bağırdığını, koşuştuğunu da duyuyordum, çanlar da çalınıyordu, iki kere de tiz düdük sesi duydum. Hastane sessizleşemiyordu bir türlü. Sonunda, gürültüye rağmen, yeniden uykuya daldım ama, odadan, koridordan yükselen haykırmalarla uyandım : «Kalkın bakalım! Kalkın hadi! Hamama! Hamama!»

Kasvetli bir gün başlamıştı. 24 Aralık. Bakıcılar topumuzu yataktan kaldırdılar. Schapiro'nun, öğürüp yutkunarak, yaşlı İzmarit Dieter'in gece çıkardıklarını yerlerden, yataktan, duvardan, radyatörden temizlediğini gördüm. Hamamdan sonra sıra kahvaltıya geldi, ekmek, çay. Kurt'u yıkamış olan Schapiro, şimdi de yediriyordu. Kahvaltıdan sonra iki bakıcıyla iki de doktor viziteye geldiler. Çok aceleleri vardı, yeni talimat verdiler. Hiç bir hastayla bir dakikadan fazla konuşamıyorlardı. Bir kaç hasta, koridorları silmek, mutfakta yardım etmek, odun kırmak üzere dışarı çıkarken bana yine uyuşturucu bir ilaç verildi, bir de iğne yapıldı. Uyandığımda, öğleyi geçmişti. Schapiro karyolasına oturmuş boşluğa bakıyordu, İzmarit Dieter, yüzü duvara dönük, köşeye dikilmişti, King Washington Napoleon da Prenses Margaret Rose'a mektubunu yazıyordu.

«Hav, tu hav?»

«Hav, hav!»

16 numaralı odanın öbür hastaları bir yerlerdeydiler. Ötedeki kadınlar bölümünden Noel şarkıları yükseliyordu.

«Sessiz gece, kutsal gece...»

İçeri giren bakıcılar, çam dallarıyla süslenmiş çinko tabaklarla, meyva, çikolata, pasta getirdiler. Hastaların yakınları tarafından gönderilmiş mektuplarla, paketler de geldi. Mektuplar da paketler de açılmış, kont-

rol edilmişti elbette. Gördüğüm bütün bakıcılar, Noel gecesi işbaşı yaptıkları için olacak, keyifsizdiler.

Ortalık kararmaya yüz tutarken kapı açıldı, eşikte görünen bakıcı bana işaret etti: «Sen gel bakalım!»

«Ben mi?»

«Ya kim olacaktı?»

«Nereye?» Korkmuştum.

«Hadi, hadi, çenenize yumruğu yemeden fırlayın», dedi Schapiro yavaşça. Eski terlikleri ayağıma geçirip sabahlığı sırtıma aldım, bakıcının ardından koridora çıktım, sigara içen hastaların arasından geçip, *Ziyaretçi Odası* levhalı kapının önüne geldim.

Bakıcı ittiği gibi odaya soktu beni.

İçerde iki kişi vardı.

Biri Doktor Trotha'ydı.

Öbürü kadındı.

Kadın, Nataşa Petrovna'ydı.

23.

Ondan sonrası, anlatabileceğimden çok daha çabuk oldu bitti.

Nataşa bana doğru yürüdü. Tam bu sırada bir koltuğa çarpınca, el çantası yere düştü. Doktor Trotha ile bakıcı, aynı refleksle çantaya eğildiler. Hemen aynı anda da, Nataşa, kağıda sarılı sert bir şeyi elime tutuşturdu. Alıp sabahlığın cebine attım hemen.

Bakıcıyla doktor doğruldular. Nataşa çantasını alıp teşekkür etti. Yüzüme yabancı yabancı bakıyordu, göz pınarlarıma yaşlar biriken ben de öyle bakıyordum ona, öyle, yabancı bir bakışla. Kendimi çok da zorlamam gerekiyordu buna, ama başardım. Onu hiç tanımıyormuşum gibi baktım durdum yüzüne.

«Ne diyorsunuz doktor hanım?» diye sordu Trotha, «bu mu?»

«Hayır», dedi, «hayır, ne yazık ki o değil.»

«O olmadığından emin misniz?»

«Eminim. Peter Jordan bambaşka bir tiptedir.»

«Geri götürün onu», dedi Trotha. Nataşa arkasını dönmüştü bile.

Bakıcı beni dürtüp çıkardı, 16 numaralı odaya gö-

türdü. Bu arada odadaki öbür hastalar da dönmüştü. Mektuplarını okuyor, paketlerini karıştırıyorlardı. Schapiro: «Görüşmeye mi gelmişler?» diye sordu.

«Kocasını arayan bir kadın. Yanlışlık olmuş.»

Kapalı kapıyı vurmak için, çeyrek saati zor ettim. Başka bir bakıcı kapıyı açtı.

«Ne var?»

«Tuvalete gideceğim.»

«Bu akşam baylar biraz kendini tutsa iyi olacak. Tek başıma altı odaya bakıyorum, ben de başımı dinlemek isterim biraz.» Bu bakıcı ufak tefek, tıknaz ve sinirliydi. Beni tuvalete götürüp, kendisi tuvaletin önündeki sıraya oturdu. Tuvaletin kapısı kilitlenemiyordu elbette. Göze almam gerekiyordu. Nataşa'nın bana verdiği şeyi cebimden çıkardım. Hastanedeki bütün kapıları açan dört köşeli anahtarlardan biri, sarılı olduğu kağıtta da, yazı makinesiyle yazılmış şu satırlar:

«Hemen bu gece kaçman şart. Personelin üçte ikisi izinli. Bir kapıcıya rüşvet verip anahtarı ele geçirdim. Aynı kapıcı saat 20 den sonra büyük kapıda nöbetçi. Seni bırakacak. Sağdaki ilk sokağın köşesinde arabayla bekliyorum...»

Bir de plan çizmişti. Hastaneyle sokağın yeri, ana girişten çıkar çıkmaz nereye sapacağım da görünüyordu planda.

«Arabada bir ceketle pantolon, iç çamaşırı, ayakkabı ve palto da olacak. Gazeteler, meyhanede birini bıçaklayıp akıl hastanesine kaldırılan bir adamı yazdılar bu gün. Adamın, adını söylemekten kaçındığını da bildiriyorlar. En geç yarın sabah, film şirketinden biri ortaya çıkar — Allah vere de daha önce gelmese.

Kim olduğun bir ortaya çıkarsa, Almanya'dan adım atamazsın artık dışarı. Profesör Pontevivo'ya gitmen de şart. $23^{\underline{50}}$ trenine yataklı bileti aldım, saat 21 ile 21^{30} arası muhakkak buluşmalıyız. Son şansın.»

Mektubu yırtıp küçük parçalara ayırdım, suyu çektim. Sonra, anahtarı cebime koyup yine koridora çıktım.

«Hele şükür», dedi sinirli, ufarak bakıcı.

Şimdi erkekler bölümünde de şarkı söyleniyordu.

«Kökten bir gül fışkırmıştı incecik...»

DOKUZUNCU SES BANDI

1.

«Dikkat! İki numaralı peronu lütfen serbest bırakın. Hannover, Frankfunrt, Stuttgart, Münih, Bozen, Verona, Bolonya ve Floransa üzerinden Hamburg Roma ekspresi perona girmek üzeredir!» Oparlörden gelen ses, Hamburg garının ruhlar alemi sessizliğindeki holünde, olduğundan da kuvvetli yansıyordu. 1959 yılının Kutsal Gecesi, gece yarısından bir çeyrek önceydi.

Peronlar serbest bırakılmıştı. Yalnız, bizim gibi yirmi, yirmi beş yolcu Alpler Ekspresini bekliyordu. Küçük gruplar halindeydiler. Alman Demiryollarının koskocaman Noel ağacı, merdivenlerin yukarısında, ışıl ısıldı.

Nataşa yanımda duruyordu. Bana yaslanmasa hemen yıkılacaktım. Dört bir yanımda ne varsa, yavaş yavaş dönüyordu çevremde, pırıl pırıl raylar, Noel ağacı, gruplaşmış yolcular, uzaktaki kırmızı, yeşil, beyaz ışıklar. Sırtımdaki hazır palto bana büyüktü, mavi hazır giysim de aksine, küçük gelmişti. Yeni ayakkabılarım ayaklarımı sıkıyordu. Gömleğimin yakası bol mu boldu. Yanımızda bir bavulla bir de valiz vardı.

Ekspres homurdanarak geldi, durdu.

Nataşa beni bir yataklı vagona götürdü. Eşyayı taşıyan görevli de arkamızdan geliyordu. Yataklı vagonun da bütün tren gibi, hemen hemen boş olduğu anlaşıldı. Vagonun ortasındaki kompartman bizimdi, yatak numaraları da 13/14. Nazik kondüktörümüzün ağzı içki kokuyordu, oldukça da gevezeydi. Ailesi Blankenese'de yaşıyormuş. Çoluk çocuk Noel'i öğleden sonra kutlamışlar.

«Eh işte, bir tek atıverdim. Bu gün fazla iş yok nasıl olsa.»

Dışarda, oparlördeki ses yeniden yükselip bize iyi yolculuk diledi. Tren sarsıldı, güneye doğru uzun yolculuğuna çıktı homurdanarak.

Ben alttaki yatağa oturmuştum. Bir kaç köprüden geçtik, renkli fenerleri kara suya yansımış bir sürü gemi gördüm. Hem hasta hem iyiydim, hem mutluydum, aynı zamanda, hem ölsem hem de yaşasam diye düşünüyordum.

Nataşa kompartımandan çıkmıştı. Derken, o nazik kondüktörle birlikte geri döndü. Kondüktörün elinde dört şişe maden suyuyla üç bardak, bir kase dolusu da parça buz vardı. Buzu, buzluktaki kalıptan kırıp getirmişti.

«Sayın bayan sizin de biraz keyiflenmek niyetinde olduğunuzu söylediler.»

Nataşa valiz açıp bir şişe viski çıkardı. Üç içki hazırladı. Bardağın birini kondüktöre uzattı, kondüktör şerefimize kadeh kaldırdı. «Noeliniz kutlu olsun efendim!» Sonra, çekilip gitti hemen.

Nataşa ile karşılıklı içmeye başladık. Nataşa : «Artık geçti Peter, geçti artık», deyip duruyordu boyuna. Yanaklarımdan aşağı yine gözyaşlarım süzülüyordu da ondan. «Ağla ağlayabildiğin kadar, kendini sıkma, boşalırsın. Sinirden, biliyorum.»

«Sinirden değil. Viski'yi düşündüm de ondan.»

«İstediğin kadar iç. Artık farketmez. Yarın değil öbür gün Pontevivo'dasın nasıl olsa.»

Birbirimize birden bire sen demeğe başlamıştık, hem de öylesine rahat, öylesine kendiliğinden oluyordu ki bu, yıllardır öyle diyorduk sanki. Nataşa mektubunda da sen demişti. Şimdi o da sen diyordu, ben de. Son altı haftaya göre çok daha tehlikeli, bizi birbirimize daha çok bağlayan bir serüvenle birbirimize yaklaşmış oluyorduk. Bizi birbirimize bağlayan, sadece sırdaş olmamız değildi...

Dışardaki ışıklar yokolmuştu, tren sessiz, karla kaplı yerlerden kayarak geçiyor, ilerliyordu. Dingillerin sesi duyuluyordu. Hızlandıkça hızlanıyorduk, Nataşa bardağımı yeniden doldurdu.

«Fazla gelecek.»

«Olsun. Sarhoş ol ki iyi uyuyasın. Yolumuz hayli uzun. Yarın sabah Münih'teyiz ancak.» İçip, bütün bunların gerçekdışı, olağanın dışında olduğunu düşündüm. 16 numaralı odadaki yatağımdaydım her halde, bütün bunlar da düştü, İzmarit Dieter duvara balgam atıyordu, Schapiro da kriz geçirmek üzereydi, birazdan tepinmeğe başlar, ben de uyanırdım.

«Nataşa... Nataşa...»

«Ne var?»

«Düş görüyorum ben, korkuyorum.»

«Düş falan değil. Uyanıksın. Roma'ya gidiyoruz.»

«O hastanede... o hastanede değil miyim artık?»

«Hayır, Peter.» Yüzüme bakıp elini elimin üzerine koyunca, inandım. Hayır, o hastanede değildim artık. Oysa dört saat önce oradaydım...

Tuvalette Nataşa'nın mektubunu okuyup anahtarı da sabahlığımın cebine koyduktan sonra 16 numaralı odaya dönmüştüm. Yalnız on dördündeki kızlarla ilgilenen eczacı, herkesin kağıt falına bakıyordu. Bütün hastanede Noel şarkıları okunuyor, ama yangın çıkar korkusuyla hiç mum yakılmıyordu.

Eczacı benim falıma da baktı, başarılı bir meslek hayatının, büyük bir aşkın, hoş bir yavrunun, uzun mutlu bir hayatın haberini verdi.

«Baştan aşağı saçma!»

«Saçma falan değil. Kağıtlar yalan söylemez!»

«Doğru», dedi İzmarit Dieter, «yalan söyleyip de bir şey mi kazanacaklar?»

Sonra sıra akşam yemeğine geldi. İsa'nın doğumu şerefine (kasabada bir bakıcı öyle dedi) tavukla kuşkonmaz vardı. Önce hepimiz bakıcıyla birlikte dua edecektik. Ama dua edenler sadece zenci, Schapiro, bir de Kurt'du. Bakıcı bizim için pis, nankör kafirler deyip, sıvıştı gitti.

Sübyan düşkünü eczacı, tabağını alıp tavuğunu da, yemek yemekten uçamaz hale gelen görünmez kargalara da atmaktan geri kalmadı: «İsa'nın doğumu şerefine. Ama önce dua etmeniz şart, yoksa kötü, çok kötü kafir kuşlar olup çıkarsınız ha.»

Ardından bakıcılar gelip tabak çanağı topladılar,

yarım saatliğine koridora çıkardılar hepimizi. Millet sigaralarını yaktı. Saat $20^{\underline{30}}$ da topumuzu yeniden odalara soktular, iğneler yapıldı, haplar yutuldu, her birimiz uyku şurubunu içti. Ağzıma aldığım şurubu, tiksinti içinde, bakıcılar gidinceye kadar ağzımda tuttum. Sonra, hepsini karyolanın altına tükürdüm. O akşam yorulmamam gerekiyordu. Saat dokuza çeyrek kala ışıklar söndü. Schapiro'nun radyosu müzik yayınına başladı, herkes birbirinin ardından uykuya daldı, azılılar yeniden tepinmeye, böğürmeye, çığlık atıp sızlanmaya, kükremeye koyuldular. Yaşlı İzmarit Dieter yine balgam çıkarmağa başladı, felçli Kurt, uykusunda Kruçev ile Eisenhover'i sayıklamaya durdu, uzaktaki kiliselerin çanları çalmaya başladı.

Sırtüstü yatmış, gözümü saattan ayırmıyordum. Adamakıllı umutluydum. Yalnız, Schapiro kriz geçirirse diye korkuyordum. Schapiro kriz geçirmedi.

Saat dokuzu beş geçe usulcacık kalktım, karanlıkta terliklerimle sabahlığımı giyip, kapıya doğru süzüldüm. Özel anahtar hiç zorluk çıkarmadı, kapı açılıverdi. Arkamdan yavaşça kapadım.

Koridor hem boştu, hem de loş. Akımdan tasarruf olsun diye lambalar aralıklı yanıyordu. Yaşasın. Üç adım attım atmadım, terliklerden bir gıcırtıdır yükseldi, terlikleri çıkarıp yalınayak yürüdüm merdivene kadar. Tam köşeyi dönerken, beni öğleden sonra tuvalete götüren ufak tefek, sinirli bakıcıyla burun buruna geldim, beni hemen tanıdı, bağırmak için ağzını da açtı ama, bağıramadı, çünkü dört köşeli anahtarı bütün gücümle kafasına indirdim. Yüzükoyun yere kapanıp inledi.

Gürültü patırtı etmeden, merdivenden aşağı indim.

Kapıcının odasında ışık yanıyordu. Ayak seslerini duyan kapıcı, gazetesine eğiliverdi hemen. Holden, yanından geçtim. Büyük kapı kapalı değildi. Dışardaydım artık.

Pis bir köy yolundan aşağı, ilk yan sokağa kadar koştum. Ortalıkta kimsecikler yoktu. Terlikleri savurup attığım için yalın ayak karlara basıyordum. Köşeyi döndüm. Daracık sokakta bir arabanın farları yanıverdi. Motoru çalıştı, kapısı açıldı. Kendimi öndeki koltuğa at-

tım. Nataşa gaza bastı. Araba karların üzerinden ileri atıldı.

«Hamburg uzakta mı?»

«Otuz kilometre yol var», diye cevap verdi Nataşa. Bir süre sonra bir ağaç kümesinin gölgesinde durdu. «Giyeceklerin arkada, üstünü başını değiş.»

Üstünü başını değiş. Sen diyordu artık, elbette, elbette.
Üstümü başımı çabucak değiştim, hastanede giydiklerimi kar tutmuş çalıların altına sürdüm. Sonra, buzlu bir yoldan Hamburg'a doğru ilerledik. Karanlık, ıssız iki köyden geçtik.

«Araba kimin?»

«Arkadaşlardan aldım. Evlerinin önünde bırakacağım.» Aşağı yukarı üç çeyrek sonra Hamburg'a varınca, arabayı bıraktık. Sonra, o akşam ölüm sessizliğine gömülmüş kent içinden yürüdük. Hem de epey yürüdük. Sürüyle pencerenin ardında Noel ağaçları vardı, mumlar yanıyordu.

«Mişa nerede?»

«Arkadaşlarda. Yola çıkacağımı söyledim ona.» Çok kısa, çok kesin konuşuyordu. Sesinde heyecandan, duygusallıktan, korkudan eser yoktu. Kafasında bir plan vardı, o planı yürütüyordu. Sanki bir hastası için belirli bir tedavi uygulamaktaydı.

Uzun bir süre sonra bulduğumuz taksiyle gara yollandık. Saat o sırada $23^{\underline{15}}$ di. Garın ardındaki karanlık bir caddede bir aşağı bir yukarı gidip gelmeğe başladık, üzerime fenalık gelince Nataşa : «Bavulun üzerine otur», dedi. Dediğini yaptım. «Trene, kalkarken binmemiz yerinde olur. Seni arıyorlardır belki. Garda çok polis var.»

Her şeyi düşünmüştü.

«Sınırı nasıl geçeceğim? Pasaportum yok.»

«Var.»

«Nasıl olur? Benim daireye de mi uğradın yoksa?» Tam pasaportumu kullanamıyacağımı düşündüğüm sırada, sesini duydum: «Bruno'nun pasaportunu kullanacaksın.» Eskiden Mişa'nın babasının kullandığı eski bir Alman pasaportunu elime uzattı. Pasaportu açıp içindeki resmi gözden geçirdim.

Gözlüklü bir adam.

Sanatçı olduğu belliydi.

«Bana da hiç benzemiyor ki.»

«Onu iddia etmedim.»

«Ama şey demiştin—»

«Bana onu hatırlattığını söylemiştim. Ona benzemen gerekmez bunun için.»

«Peki ama ona benzemiyorsam—»

Çantasından bir gözlük çıkardı.

«Şunu takarsın. Camları numarasız. Yüzün de sivilceli, cildin bozuk nasıl olsa. Saçların da kısa. Gözlüğü de taktın mı pekala olur.»

Gözlüğü takıp düşündüm : Bruno'ya hiç benzemediğim halde, Nataşa'ya onu hatırlatıyordum hemen.

Peki Shirley?

Peki Wanda?

Belki aslında Shirley de Wanda'ya benzemiyordu da ben benzediğini sanıyordum. Shirley de bana Wanda'yı hatırlatmıştı, hem de nasıl, nasıl. Benzetmek ne demekti öyleyse? Birini hatırlamak mı? Yüzün görünüşüyle hiç ilgisi olmadığı meydandaydı.

«Kimliğinle ilgili özellikleri iyi ezberle.»

Sen. Sen. Sen.

Hem de bunu öylesine kolay, öylesine kendiliğinden söylüyordu ki!

Bruno Kerst. Doğumu : 21 Mart 1920. Mesleği : Ressam. Dini : Katolik.

«Ölümüne az kala, onu Pontevivo'ya götüreceğim sırada, yeni bir pasaport gerekti. Eskisinin süresi dolmuştu. Yenisi 1961'e kadar geçerli. Sakladığım iyi oldu. Bir sıra mutlu raslantı, değil mi?»

«Evet», dedim, «nereye baksan şans yüze gülüyor.»

«Bakıcıyı ağır mı yaraladın acaba?»

«Sanmam.»

«Saat on bir buçuk», dedi Nataşa. «Yavaş yavaş perona yollanalım artık.»

2.

Dingiller çarpıp vuruyordu.

Viskimi içiyor, Nataşa'yı dinliyordum. Yatağa uzanmıştım ama, benim için satınaldığı ve bana uymayan

giysi hala üzerimdeydi. Gözlerim Nataşa'daydı, elini koluma dayamış, her zamanki gibi sakin sakin konuşuyorsa, öyle.

«Daha fazla duramazdık artık. Filmciler kazaya uğradığını sanıyorlar. Oteldekiler de bir cinayete kurban gittiğini... 48 saatlik süre dolmadan aramaya başlasın diye, polisi zorlamak istiyorlardı.»

«Bunu nereden biliyorsun?»

«Oteldeydim. Beni otelden tanıdıklarını sen de biliyorsun. Hepsi de oradaydılar.»

«Akıl hastanesinde olabileceğimi düşünmemeleri çok komik.»

«Hiç de değil. Durumunu benden başka bilen yoktu ki. Öyle bir şey olmuştur diye korkuya düşen yalnız ben oldum.»

«Nataşa—», diye söze başladım ama, devam edemedim, yanaklarımdan aşağı gözyaşlarım süzülüyordu yine.

«Bu yolculuğa dayanman şart, Peter. Tutuklanman için emir çıkmadan Almanya'dan çıkman şart.»

«Bıçakladığım adam ne oldu? Bir şey duydun mu?»

«Durumu kötü.»

Viskiyi çabucak içtim.

«Ama ölüm tehlikesi yok. Bıçak kürek kemiğinden kaymış.»

«Onu neden bıçakladığımı öğrenmek istemez misin?»

«Bana anlatırsın», dedi. «Bana her şeyi anlatırsın, Peter.»

«Bir yahudiyi dövüyordu.»

«Daha sonra», dedi. «Şimdi konuşman doğru olmaz. Çok gerilimli anılar bıraktın ardında.»

«Nataşa—»

«Konuşmak yok.» Bardağımı doldurdu. «Hayır, konuşacağım. Bunu yapamazsın.»

«Neyi?»

«Benimle gelemezsin. İlk istasyonda in. Hamburg'a dönmen gerek. Yoksa bu işe de bulaşacaksın.»

«Bunun başka yolu yok.»

«İşte onun için inmen gerek. Beni... beni yakalarlarsa, itham edileceğim şey sadece adam bıçaklamak değil... sigorta sahteciliği var... Shirley var... yaraladığım bakıcı var...»

«Biliyorum.»

«Mişa'yı düşünsene!»

«Seni düşünüyorum», dedi yavaşçacık. «Tek başına Roma'ya ulaşamazsın. Bundan sonra yanında birinin bulunması şart, bir doktorun...»

«Çılgınlık olur bu! İstemiyorum. Dayanamıyorum—»

Saçlarımı okşadı. «İçmeğe devam et, Peter. Hem soyun artık. Valizde pijama var. Yıkanman için öteberi de aldım.»

«Nataşa...»

Ama kompartımandan çıkmıştı bile.

Sendeleyerek kalktım, soyundum, yıkandım. Bütün yüzüm artık sivlcelerle, çıbanlarla kaplıydı. Kendi kendimden iğreniyordum, o haldeydim.

Bardağımı yeniden doldurdum, dibine kadar içtim, yanımızdan geçip geçip giden, gecenin karanlığındaki karlı yerleri seyre daldım.

Bir süre sonra Nataşa kompartmana girdi.

«Nasıl, iyi misin?»

«Evet.»

«Mükemmel.»

«Mükemmel olan sensin», dedim.

«Lütfen duvara döner misin?»

Dediğini yaptım, arkamda soyunup makyajını sildi, yıkandı, sonra: «Artık dönebilirsin», dedi.

Güzel, kadınsı vücudunu belli eden mat sarı pijaması sırtında, karşımda duruyordu. Yüzü boyasızdı, sabun, diş macunu ve krem kokuyordu.

«Kendini iyi hissetmedin mi hemen uyandır beni.»

«Olur.»

Küçük merdiveni yukardaki yatağa dayayıp yüzüme baktı, gülümsedi. «Ama iyisin artık. Her şey yoluna girecek. Yalnız, seni tutuklamamaları şart, yoksa burada her hangi bir hastaneye girersin. Oysa Profesör Pontevivo'ya görünmek gerek.»

Küçük merdivenden çabucak yukarı çıktı. Bacakları bir an sallandı, sonra onlar da yokoldu.

«Uykuya dalıncaya kadar iç. Karanlıktan korkuyorsan ışığı yanık bırak.»

«Olur, Nataşa.»

«Korkma sakın, ben yanındayım.»

«Evet, Nataşa.»

«Hoş, korkacağın bir şey yok artık. Yeni bir kriz gelir diye de korkma. Benim hiç bir şeye aldırdığım yok artık. Bütün istediğim, Roma'ya ulaşman. Sağlığına kavuşasın istiyorum. Şu ampulleri de onun için yanıma aldım.»

«Ampulleri mi?»

«Ne demek istediğimi anlıyorsun», dedi, «her şeyi yanıma aldım, Peter.»

Ondan sonra sustu, ben de sustum, içtim, dingillerden gelen sesi dinledim. Artık çok hızlı gidiyorduk.

Münih'e kadar her şey yolunda gitti. Kompartımanda kahvaltı ettik, öğle yemeğini de kompartımanda yedik. Yataktan çıkmadım.

«Kocam hasta», dedi Nataşa, Münih'te yataklı vagonu teslim alan kondüktöre.

Avusturya'da alabildiğine kar yağmağa başladı. Trene yeni binen olmadı, peronlar ıssızdı. Yüzümdeki sivilce ve çıbanlar azdıkça azmıştı, traş olamıyordum artık.

Nataşa bana boyuna teskin edici ilaçlar veriyor, iğne yapıyordu, çünkü uzun yolculuktan zorlanıyordum. Ama her şey yolunda gitti yine de. Tam sınırda da adi camlı gözlüğü taktım, Nataşa perdeleri kapadı, yarı karanlıkta yattım kaldım. Sınır ve gümrük memurları gelip pasaportlarımıza baktılar, yine gittiler.

Brenner'de hava soğuk mu soğuktu, tren kar fırtınasına daldı. Bu kar fırtınası benim için hiç iyi değildi. Uluyan rüzgar, dışardaki tipi, kompartmandaki kuru, sıcak hava, bende nefes darlığı yaptı. Bir aralık tir tir titredim, ardından yine terlemeğe başladım. Nabzım da soluklarım da sıklaşmıştı. Nataşa ateşimi aldı: 39,5. Yeni ilaçlar verdi, yeniden iğne yaptı. Birden Schauberg'i hatırlattı bana.

Schauberg...

O nerelerdeydi acaba? Oran'a geçmiş miydi? Yoksa Pernambuco'da mıydı? Yoksa hiç birinde değil de, Hamburg'da mıydı yine?

Ateş kafamı karmakarışık ediyor, çağrışımlara sebep oluyordu. Shirley'i, annemi, Mişa'yı, Joan'u düşündüm, sarışın Kaethe'yi, Fare Kapanı'nı hatırladım. Roma'ya varmadan ölür müyüm diye de düşündüm.

Nataşa gecelemiş gibi ve bitkindi, ama yanımdan ayrılmıyordu. Sayıklamaya başladım, korkunç düşlerden haykırarak uyanıyor, yatakta doğruluyordum. Nataşa hep yanımdaydı, beni sımsıkı tutuyor, bana kuvvet verecek sözler söylüyordu : «Toparlanman, Roma'ya ulaşman şart. Trende göze batmamalıyız. Yoksa istasyonun birinde indiriverirler bizi.»

Gücümün yettiğince toparlandım. Nataşa viski veriyordu ama, viskiden tiksinmeğe başlamıştım. Alp'lerde fırtına kıyameti koparmıştı, Yukarı İtalya'da da kuvvetli kar yağışı vardı. Bozen, Trient ve Rovereto istasyonları tipiden görünmez oldu. Bu tipi baş dönmesi yapıyordu bende. Zaman zaman tipinin içinde küçücük hayvanlar, ya da küçücük insanların geçit töreninde yürüdüklerini görür gibi oluyordum. Bütün bu gördüklerim çok hızlı hareket ediyordu ve küçücüktüler. Ne gördüğümü Nataşa'ya söyleyince, Nataşa gözlüğünü düzeltti, bardağı sek viskiyle doldurdu : «Sekiz saat kaldı», dedi, «sadece sekiz saat daha.»

25 Aralık akşamıydı. Hala fırtına, hala tipi. Birden, müthiş halsiz olduğumun farkına vardım, korkunç bir halsizlik.

«Nataşa, seni korkutmak istemem, ama ölüyorum galiba.»

Tansiyonumu ölçtü. O tansiyonumu ölçerken, Münih'ten binen yataklı vagon kondüktörü başını kapıdan uzatıp, nasılız diye sordu. Nataşa gülümsedi adamın yüzüne bakıp, sözüm ona ben de gülümsedim, gergin mi gergin bir gülümseme. Nataşa: «Çok iyi», dedi.

«Bir çeyrek sonra Verona'dayız, sayın bayan», dedi kondüktör, «belki bay iyi değildir diye düşündüm de haber vereyim dedim.» Bunu söyleyip çekildi.

«Tansiyonum nasıl?»

«13.»

«Nataşa...»

«Söyle canım.»

«Korkuyorum.»

«Toparlanman şart. Ne olursun, toparlan biraz, rica ederim. Roma'ya varmalıyız.»

«Roma'ya kadar dayanamam. Ölüyorum.»

«Ölmeyeceksin.»

«Öleceğimi biliyorum. Ne yazık. Sen çabala dur da, ben böyle, ne ayıp! Farkındayım. Ölüyorum.»

Artık hiç bir şey görmüyor, yalnız fırtınanın uğultusunu duyuyordum. Tren viraja girince yatağım yanlandı. Aynı anda da, öteden beri yabancısı olmadığım o görünmez, dev gibi yumruk, mide boşluğuma indi, sonra, içimi oyarak yükselmeğe başladı, kalbime doğru yükselen o müthiş yumruk...

Artık ne görüyor, ne duyuyor, ne de soluk alabiliyordum. Boğulmama az kala, vücudum o müthiş köprüyü kurdu yine, Hamburg'daki lüks dairemin salonunda, Lessing ile Davout'nun gravürleri karşısında kurduğu köprünün eşini, vücudum yine kurdu; büküldü, büküldü, topuklarımla yaralı kafamdan başka değen bir şey kalmadı yattığım yatağa.

Bağırdığımı duydum : «Nataşa, yardım et!»

Sonra, karanlıkla dipsiz uçurumdan başka bir şey kalmadı, o dipsiz uçurumdan aşağı düştüm, düştüm, düştüm. Verona'ya on dakika kala, bir kere daha öldüm. Sefil, kahrolası hayatımı yeniden yaşamak üzere.

3.

Önce her şeyi, yanlış yerleştirilmiş bir diyapozitif resim gibi, bulanık ve silik gördüm. Sonra, oda bütün çizgileriyle daha bir belirmeğe başladı. Ucuz lake mobilyalı, muşambalı üçüncü sınıf bir otel odasının pirinç karyolasında yatıyordum. Lavabonun önünde bir havlu duruyordu yerde.

Küçük bir pencereden günün son ışığı vuruyordu. Fırtınanın sesini duydum yine, camların önünde kar tipisini gördüm. Nataşa, sırtında mavi kostümü, pencerenin önünde duruyordu. Bambu kamışından bir masa üzerinde bir yığın gazete vardı.

Doğrulmağa çalıştım ama, halsiz mi halsizdim. Gözlerimi bile açık tutamıyordum. Yumuşak, nemli yastığa düştüm, yumuşak nemli yorganı hissettim. Lavabonun damlayan musluğundan çıkan ses, fırtınanın sesi kadar kuvvetliydi.

Nataşa yanıma geldi. Yüzünde, şimdiye kadar görmediğim çizgiler, kırışıklıklar vardı artık. Nataşa'nın

da gücü yetmiyordu artık, belliydi. Ama yine de gülümseyip yatağımın kenarına oturdu, elimi okşadı.

Zar zor konuşabildim: «Saat kaç?»

«Akşamın altısı.»

«Gün... lerden?»

«Pazar.»

Korktum. «Pazar mı? Ama... perşembe günü yola çıktık biz!»

«Cuma günü de buraya geldik. O zamandan beri uyuyorsun. Şükürler olsun ki...»

«Neredeyiz?»

«Verona'da. İstasyonda bir otel, yeni bir otel, sahibi de çok iyi. Seni içeri taşırken—»

«Taşırken mi?»

«İki kondüktörle ben taşıdık seni. Trende bayıldın. Hatırlamıyor musun?»

«Evet. İğne yapmadın mı bana?»

«Hemen yaptım. Ama hemen ardından tren durdu. Henüz kendine gelmemiştin. Yola devam etmeyi göze alamadım seninle. Seni buraya taşır taşımaz, otel sahibi, doktor çağrılsın istedi. Doktor olduğumu söyleyince rahatladı. Bu akşam yola çıkabiliriz sanırım. Her ihtimale karşı yine yataklı vagonda yer ayırttım.»

«Ben yürüyemem... bir adım bile atamam...»

Musluk da ne gürültülü damlıyordu böyle!

«Sedye var. Demin de söyledim ya, otel istasyonun tam karşısında. Roma'da da ambulans getirtiriz. Yeni bir krizden önce klinikte olman şart.»

«Bu seferki müthişti, değil mi?»

«Şansın da müthiş yardım etti ona göre. Trende gösterdiğin bütün araz cinnete az kaldığının deliliydi. Ölesiye korku geçirdim. Titremelerin, tansiyonun, nabzın... Bir de küçücük şeyler gördüğünü söyleyince...»

«Cinnetten önce öyle mi olur?»

«Evet.»

«Ardından ne gelir?»

«Kudurma krizleri, kırıp dökme, aşırı korku, dehşete kapılma. Cinnet en tehlikeli durumdur. Delirten bir gerilim içinde bulunduğun için, bütün hasta organların aşırı derecede zorlanır : kalbin, karaciğerin, dolaşım sistemin. Kalp, yetersizliğine uğrayabilir. Ciğerlerin ilti-

haplanabilir... ondan sonra seni uyutmak çok zor olur artık. Müsekkinler kalbini de, karaciğerini de daha fazla yorar. Cinnet getiren bir hasta ancak klinik tedavisi görebilir, o da sürekli kontrol altında olmak şartıyla. Çünkü her çareye başvurulacaktır artık. Dolaşım sisteminin desteklenmesi, kalp yetersizliğine karşı ilaçların yüklenmesi, iltihap tehlikesine karşı antibiyotik iğneleri, karaciğer için panzehir, kuvvetlenmen için serum... bütün bunları tek başıma yapamazdım. Seni en yakın hastaneye yatırmam gerekirdi, en yakın hastaneye, hangisi olursa olsun.» Gözlüğünü düzeltti. «Ama, binde bir rastlanır bir mucize oldu. Yukarda biri var ya—» gözlerini yukarı çevirdi, «seni çok sevmiş olsa gerek.»

«Ne mucizesi?»,

«Bayıldıktan sonra bir daha ayılmadın artık. Cinnet gelişemedi. Uyku kürüne dalıverdin hemen.»

«İki gün mü sürdü?»

Gülümseyip başını salladı, dışarda fırtına kuduruyor, tipi azdıkça azıyordu, yanıbaşımda da, musluktan akan damlaların o korkunç gürültüsü!

«Uyudun diye iyileşmiş değilsin elbette. Çabuk olalım. Karnın aç mı?»

«Hayır.»

«Alman gazetelerini okudum. Hastaneden kaçış haberini çok dikkatli vermişler. Tanınmış bir yıldızın söz konusu olabilecğini yazıyorlar ama, ad vermiyorlar. Bir kadın doktorun yardımıyla kaçtı, diyorlar — ama benim adımı da vermemişler. Polis işin farkında şüphesiz. Almanya'dan bir an önce ayrılmamız ne önemliymiş, anladın mı şimdi?»

«Polis işin farkındaysa—»

«O zaman senin film firması da farkında, demektir.»

«Onu demek istemedim. Polis seni de arıyordur.»

«Elbette. Adımı da biliyor üstelik.»

«Nereden?»

«Hastaneye girmek için kim olduğumu bildirmek zorundaydım. Doktor Trotha'ya, seni eskiden tedavi ettiğimi, söz konusu adam sensen, tanıyabileceğimi söyledim.»

«Ama... öyleyse seni de suçlayacaklar şimdi!»

«Benim bütün zorum, senin Roma'ya varman. Bü-

tün istediğim bu. Ondan sonra Almanya'ya dönüp teslim olacağım. Öyle korkuyla bakıp durma yüzüme.»

«Nataşa» diyebildim zar zor, «bütün bunları neden yapıyorsun?» Başını eğdi, yüzündeki gümümseme yokoldu.

«Biliyorsun.»

«Hayır. Hayır. Hayır», dedim. «Doğru değil. Sana Bruno'yu hatırlatıyorum da ondan. İnsanlara yardım etmek istiyorsun da ondan. Yoksa başka nedeni yok. Doğru değil, Nataşa!»

«Doğru», diye cevap verdi. «Doğru. Seni seviyorum.»

4.

Bundan günlerce, günlerce önce, bu röportajın bir yerinde, Nataşa'nın kişiliğinde doğu kadınının karakterini tanıdığımı söylemiştim. Doğu kadınlarının, sevdikleri adam uğrunda bütün yoksunluklara, bütün acılara katlanacaklarını, onu, bir suç işlemek pahasına da olsa, hayatlarını bile ortaya koyarak savunmaya, korumaya hazır olduklarını belirtmiştim. Nataşa da bütün bunlara hazırdı. Hatta çok daha fazlasına da — çok geçmeden onu da öğrenecektim.

Kasvetli, soğuk oda artık karanlığa gömülmüştü. Fırtına camlara yükleniyor, camları sarsıyor, musluk, kafamı zonklatarak damlıyor, damlıyordu. «Seni seviyorum,» dedi Nataşa. Eli elimin üzerindeydi. «Neden ille de seni, bilmiyorum. Seni seviyorum. Bana mutluluk vereceksin.»

«Hayır, vermiyeceğim. İnsanların birbirine mutluluk veremediğini sen kendin de söylemiştin.»

«Uzun süre veremez dedim ben. Ama kısa bir süre için verebilirsin pekala. O kadarı da bana yeter, daha fazlasını hesaba katmıyorum artık.»

«Nataşa» dedim, «ben hergelenin biriyim! Hayatıma giren bütün kadınlara mutsuzluk getirdim. İkisini de ölüme sürükledim.»

«Doğru değil.»

«Doğru!»

«Doğru da olsa aldırdığım yok.»

«Ama ben aldırmazlık edemem. Çünkü—» Konuşmayı sürdüremedim. Şöyle demek istiyordum aslında: «Çünkü ben de seni seviyorum.» Ama bunu söylemeğe hakkım var mıydı? Söyleyebilir miydim? Doğru muydu? Kendimden başka birisini sevebilmiş miydim? Sevmek nedir, biliyor muydum?

Hayır.

Onun için şöyle sürdürdüm konuşmayı: «Çünkü sana da mutsuzluk getirmek istemem. Sana asla. Sana acı vermek istemiyorum. Asla. Daha önce tanışmış olsaydık, on yıl önce... şimdiki gibi değildim o sıralarda. Bu gün çok geç artık.»

«Kısa bir süre için hiç de geç değil.»

«Kısa bir süre için, sana acırım. Seni öyle seviyorum ki...» Kestim.

«Söyledin işte.»

«Ama doğru değil ki.»

«Doğru.»

«Hayır. Doğru değil. Evet. Hayır. Tamı tamına doğru sayılmaz. Tam namus sözü de değil. Sana söylenecek kadar namusluca bir şey değil.»

«Hala Shirley' mi düşünüyorsun?»

«Evet, Nataşa.»

«Biliyorum. Konuştun onunla.»

«Ne zaman?»

«Uyurken. İki gün, iki gece.»

«Bütün söylediklerimi duydun mu?»

«Yalnız onunla konuşmadın. Benimle de konuştun.»

«Sana... sana neler söyledim?»

«Bir seferinde çok güzel bir şey söyledin.»

«Ne söyledim?»

«O benim sırrım.»

«Nataşa. Nataşa. Neden daha önce tanışmadık?»

«Tanrı öyle istemedi de ondan.»

«Tanrı mı?»

«Ya kim olacaktı?»

«Saçma. Olan bitenleri hiç unutamıyacağım... uykumda konuşup duracağım hep...»

«Yakında biz de ayrılacağız, Peter, ama kısa, eşsiz bir anımız olacak.»

«Kısa, eşsiz an dediğin ne?»

«Her şey.»

«Hiç bir şey», dedim.

«Kısa bir mutluluk anı — bütün bir, hayat demektir.»

«Ama hayat son bulmuyor ki, o kısa andan sonra ölünmüyor ki! Ardından yalnızlık, üzüntü, acı geliyor!»

«Bırak gelsin, bırak gelsin.»

«Hayır», dedim. «Doğru, Nataşa. Seni seviyorum. Onun içindir ki mutsuzluğunun suçunu yüklenmek istemiyorum. Onun içindir ki yapayalnız kalmak istiyorum, her zaman için... daha önce, yıllar önce tanışsaydık ne iyi olurdu diye düşünmek... senin düşünü kurmak için...»

«Seni seviyorum. Sen de beni seviyorsun.»

«Bana gereklisin de ondan.»

«Doğru değil.»

«Öyle olduğunu sen de biliyorsun. 'Kırmızı İpekli Şal şarkısını neden çalmak istemedin bir daha?»

Sesini çıkarmadı.

«İnsan insanı, gerekiyorsa sever. Şarkı öyle diyordu değil mi?»

«Beni onun için sevsen de yine sevinç duyuyorum! Yeniden sağlığına kavuştuğunda da kısa bir süre için gerekli olacağım senin için nasıl olsa.» O serin, güzel elleri, çıbanlarla kaplı, delik deşik suratımı okşuyordu. «Daha seni o sabah otelde gördüğüm zaman anlamıştım...»

«Neyi anlamıştın?»

«İkimiz arasındaki ilişkinin nereye varacağını. Seni görür görmez sevmiştim. Hem sen de, sende farkındaydın zaten.»

«Hayır.»

«Farkına vardığın muhakkak. Bana zor kullandığını unuttun mu?»

«Ne bileyim... tam o sırada bir erkek özlüyorsun, her şeye de hazırsın sanmıştım. Yanılmışım meğer.»

Eğilip dudaklarımdan öptü.

Başımı öbür yana çevirdim çabucak. «Yapma, ne olursun! Yüzüm. Yüzüm çok çirkin.»

«Bence güzel bir yüz. En güzeli!»

Yanağı yanağımdaydı. «Hiç de yanılmamıştın, Pe-

ter. Yanılmamıştın. Hazırdım o sırada, her şeye hazırdım...»

Bana yaslanıp, yeniden tutkuyla, sımsıcak öptü. Ben de onu öptüm, kollarımı sırtına doladım. Kapıya vuruldu..

Nataşa ayağa kalkıp gözlüğünü düzeltti. «Giriniz!»

Oteldeki çocuklardan biri içeri girip nezaketle eğildi. «Affedersiniz sinyora, Roma treni saat yedide geliyor.»

«Teşekkür ederim, Benito. Valizleri götürün.»

Benito çekildi.

«Toplanalım», dedi Nataşa. «Trene bir saatimiz var.»

Musluk ne de gürültülü damlıyordu böyle, ne kadar da gürültülü!

Sonrasını hayal meyal hatırlayabiliyorum ancak. Nataşa, biz otelden çıkmadan kuvetli bir uyuşturucu ilaç vermiş, iki adam beni sedyeyle gara götürmüştü. Tekerleklerin döndüğünü, ıssız istasyonların hızla geçen ışıklarını hatırlıyorum. Zaman zaman uyanıyordum. Gözlerimi açınca, Nataşa'yı görüyordum. Yatağımın yanından ayrılmıyordu.

Ben uyanır uyanmaz, elini yanağıma koyuyor, gülümsüyordu. Bir seferinde beni öptüğünü de hatırlıyorum, sonra sık sık açık istasyonlarda durduğumuzu da. Sabah gün doğarken, hafif pembe bulutlara doğru ilerlemekteydik, Roma üzerindeki bulutlardı bunlar, öyle tahmin ediyordum. Başımı kaldıramıyacak kadar halsiz olduğum için yalnız gökyüzünü, bir de bulutları görebiliyordum. Yüzümdeki iki çıbanın patladığını, yastığımın kan ve irin içinde kaldığını, Nataşa'nın, yüzümü, ağzı açık çıbanları temizledikten sonra bana kendi yastığını verdiğini de hatırlıyorum.

Sıra sıra tepeleri, şimdi tren boyunca bizi yalayıp duran bir başka, bir yabancı rüzgarı da hatırlıyorum. Bu aşağılarda kar yoktu artık, ama soğuktu yine de, bir aralık, ortalık kuvvetli bir gümbürtüyle sarsıldı.

«Neydi bu?»

«Jet avcı uçakları.»

«Burada da var demek.»

«Her yerde, bütün dünyada,» dedi Nataşa.

Roma'ya varışımızı hatırlamıyorum, beni hastane arabasına koyduklarını da. Kendime geldiğimde araba-

nın içindeydim, Nataşa yanımda oturuyordu, Nataşa'nın yanında da mavi üniformalı bir adam. İkisi de gülümsüyordu. Ben de gülümseyip, Nataşa'nın elini yakaladım. Hastane arabasının pencereleri dar, saydam, çizgili buzlu camdandı. Ama farkındaydım, 'Ebedi Şehir'in, sabah ıssızlığı içindeki caddelerinden, güzel yapıların, şıkırtılı çeşmelerin yanından geçiyorduk.

Araba Koloseyum'da, yaşlı ağaçların sıralandığı —adını şimdi bildiğim Viale Parco di Celio— sokağına saptı, yüksek kapılı yüksek bir duvarın önünde durdu. Büyük kapı açıldı. Palmiyeler, çitlenbikler, dikenli çamlar, okaliptüs fideleriyle dolu büyük bir parka girdik. Araba durduğunda kendimi kaybetmiştim.

Yeniden kendime geldiğimde, güzel, büyük bir odadaydım. Nataşa yine karyolamın yanında oturuyordu. Müthiş yorgun bir hali vardı. Yanında ufak tefek, beyaz gömlekli bir adam duruyordu. Saçları da gömleği gibi ışıl ışıldı, yüzü pembeydi. Elindeki ampulün başını keserken İngilizce konuştu benimle : «Günaydın, Mister Jordan. Sizinle tanıştığıma memnun oldum. Doktor hanım sizinle ilgili her şey anlattı.»

«Günaydın, Profesör Pontevivo.»

«Artık güven içindesiniz. Ne yapmış olursanız olun, kendinizi normal bir insan gibi savununcaya kadar, kimse sizden hesap soramaz. Şimdi düşüneceğiniz biricik şey—»,

«Nedir?»

«Sağlığınıza kavuşmanız, Mister Jordan, tam sağlığa kavuşmanız.»

Pencerenin yanına yürüyüp ampulün içindekini şırıngaya doldurdu.

Nataşa'ya baktım. Kara gözleri nemliydi.

«Ben Mişa'ya dönmek zorundayım. Ama yine geleceğim.»

«Lütfen», dedim, «lütfen yine gel.»

«Muhakkak geleceğim.»

Seni seviyorum, demek istiyordum. Ama Verona istasyonundaki otelde neler konuştuğumuzu hatırlayınca, yavaşça: «Bana gereksin», dedim, «hem de çok.»

Elimi tutup kaldırdı, yanağına bastırdı.

Profesör Pontevivo, elinde iğneyle yaklaştı. «Vedalaşsanız iyi olur, Mister Jordan. Hemen uykuya dalacaksınız.»

«Uzun mu sürecek?»

«Elbette», dedi, «hem de çok uzun.»

«Hoşça kal, Nataşa», dedim. «Mişa'yı benim için öp.» Başını sallayıp ayağa kalktı.

Yana döndüm, hoca yorganı açtı,.ben hala Nataşa'ya bakıyordum, benim için hep bir ışık çemberiyle çevrili o güzel alınlı güzel yüzüne. İğne kalçama saplandı. Tam o sırada : «Seni seviyorum», dedim galiba.

Dedim mi bilemiyorum. Daha fazlasını söylemediğim muhakkak. Belki hiç söylemedim de, aklımdan geçtiği için söylemek istedim sadece. Ondan sonra ne bir şey söyledim, ne de bir şey düşündüm, çünkü Nataşa'nın yüzü, oda, çevremde ne varsa hepsi, süt beyazı bir hiç haline girdi, ve uykuya daldım — hayatımın en uzun, en derin, en ağır uykusuna.

5.

Roma, 26 Haziran 1960

Kendimle ve yaptıklarımla ilgili gerçeği küçük, gümüş bir mikrofonla sesiz sedasız dönen iki teyp tekerleğine anlatmağa başlayalı üç buçuk ayı geçti. Profesör Pontevivo'nun kliniğine yatalı, 28 Aralık 1959 gününden bu yana da aşağı yukarı altı ay oldu.

Kıştan yaza, hastalığımdan sağlığa, korkularımdan yeni umutlara geçildi. Şu sözleri sımsıcak bir pazar günü öğleden önce, takvimdeki resmi yaz başlangıcından bir kaç gün sonra söylüyorum — oysa Roma hanidir yaz mevsimi içinde, hem de esaslı bir yaz, sıcağı hiç esirgenmemiş bir yaz.

Ben konuşurken, eskiden ağır hasta olan Bianca adındaki küçük, beyaz kedi kucağımda oturuyor, ve sırtını okşadığım için, mırıl mırıl. Profesör Pontevivo'nun isteği üzerine, band ardından band doldurarak konuştuğum şu uzun haftalar içinde, Bianca da tam sağlığına kavuştu.

Hiç bir şeyi saklamaksızın, hiç bir şeyi de olduğundan güzel göstermeksizin, her şeyi anlattım sanırım. Hayır, her şeyi değil. Bıraktığım bir iki şey oldu. Onları da şimdi anlatacağım. Röportajımda belirtmediğim bu olaylar, nesnel bakımdan son ayların en önemli olayları, benim açımdan, yani öznel bakımdan ise, en önemsizleri.

Pontevivo'nun kliniğinde geçirdiğim ilk altı hafta üzerine hiç bir şey bildiğim yok. Bana iki megafen kürü yapıldı. Almanya'da sinagoglara gamalı haçlar çizilirken, Fransız generali Massu, Cezayir'deki kanlı bir ayaklanma sonucu görevinden alınırken, Sovyetler Pasifik Okyanusunda roket denemelerine girişirken, Moskova, Berlin'den ötürü Batı'ya ültimatom verirken, ben kış uykusuna yatmıştım.

O derin, çok derin uykudan uyandığımda öyle halsizdim ki, ne yürüyebiliyor, ne ayakta durabiliyor, ne de oturabiliyordum, ancak yatabiliyordum, o kadar. Her gün, saatlarca serum verildi. Kalbimle karaciğerim tedavi edildi. Profesör Pontevivo, hayatımın öyküsünü anlatmamı ancak Şubat sonlarına doğru isteyebildi. Ona ya da bir başkasına anlatmak istemiyorsam, bir teyp bandına anlatabileceğimi de sözüne ekledi. Önceleri çok zor başarabildiğim bu iş, zamanla kolaylaştı. Penceremin altında gece gündüz nöbet tutan jandarmaların varlığını farketmem üzerine, Pontevivo şu açıklamayı yaptı: «Alman Dış işleri, İtalyan makamlarından Almanya'ya geri verilmenizi istemiş. Hamburg'da Bayan Doktor Petrovna'yı sorguya çekmişler. Şu akıl hastanesindeki Doktor Trotha'dan da ağır hasta olduğunuzu öğrenmişler. Bunun üzerine sigorta şirketi aleyhinizde dava açmış.»

Sigorta şirketi, hiç zarara uğramamıştı ama, kıl payı farkla çok ağır zarara uğrardı diye dava açmıştı.

«Ben ne olacağım peki?»

«Mahkemeye çıkacaksınız — daha sonra.»

«Ya Bayan Petrovna?»

«O da. Kaçmanıza yardım ettiği için. Ama ona karşı fazla bir şey ileri sürülemez, amacı sizi bana getirmekti. O'nu merak etmeyin sakın, nasıl olsa fazla bir şey yapamazlar. Size gelince: tam sağlığınıza kavuşuncaya kadar tedavim altında bulundurulmadığınız takdir-

de, hiç bir sorumluluk kabul etmeyeceğimi bildirdim.» Pontevivo bunu başardı. Büyük bir bilim adamı. Dediği dedik.

Bana o alkolik kediyle ilgili denemeyi gösterinceye kadar, yani 8 Nisan gününe kadar, odamdan bir kere bile çıkmadım. Ne mektup aldım, ne gazete geldi, odamda radyo da yoktu. Dünyadan habersiz kaldım. Ne Güney Afrika'daki ırk kavgalarını, ne Krufçef 'in Paris'i ziyaretini, ne Büyük Sahra'daki ikinci atom bombası denemesini, ne de Johannesburg'de başbakan Verwoerd'e yapılan suikastı haber alabildim.

8 Nisan dan sonra yavaş yavaş, ama çok çaba harcayarak, yürümeyi öğrendim : önce koridorlarda, sonra merdivende, en sonunda da parktaki çimler, mavi, kırmızı safranlar, beyaz, kara renkli kaynana dilleri, kırmızı manolyalar, pembe çiçekler açmış badem ağaçları arasında yürümeyi öğrendim.

Önceleri hemşireler eşlik edip destek oldular, daha sonra da jandarmalar katıldı bana parkta dolaşırken. Uzun süre insan korkusu çektim. Hele bir yabancı konuşmaya dursun benimle, ter içinde kalıyordum. Bunun geçmesi bir kaç hafta sürdü. İkinci megafen küründen uyandığımda on beş kilo vermiştim. Artık yavaş yavaş kilo alıyordum ama, hala zayıftım, yüzümdeki sivilce ve çıbanlar da çok yavaş iyileşiyordu.

15 Nisan dan sonra gazete okumama izin verildi, İngilizce, Almanca gazeteler. İngilizce gazeteler gardan geliyor, Almancaları da Nataşa gönderiyordu. Nataşa her iki günde bir mektup yolluyordu. Hamburg savcılığının isteğiyle, Nataşa'nın bütün mektupları Roma adalet makamlarının bir çevirmeni tarafından açılıp okunuyor, bana öyle veriliyordu. Bundan ötürü, zararsız mektuplardı Nataşa'nın mektupları. İşinden, Mişa'dan, havadan sudan dem vuruyordu. Zaman zaman Mişa da, yaptığı bir resmi yolluyordu. Başhemşire Maria Maddalena, bu resimleri raptiye çivileriyle odamın duvarlarına iliştiriyordu.

Sansüre uğrayıp açılmış başka mektuplar da aldım: Thornton Seaton'dan, Wilson Kardeşlerden, Herbert Kostasch'dan. Yaptığım işi akılları almıyordu, ama yazdıklarından, kaçmayı başardığım için çok sevinçli ol-

dukları anlaşılıyordu. Para, avukat ve ziyaret yoluyla yardıma hazır olduklarını da bildiriyorlardı. Para getirtiyordum. Ziyaret kabul edemezdim. Avukat da daha sonraları gerekecekti.

Rio de Janerio'dan da bir kart geldi, şöyle yazılmıştı arkasına : «Kelle şekeri düşünebilseydi, Tanrı'yı kelle şekeri diye düşünürdü.» Bu renkli kartı bana bir İtalyan cinayet masası memuru getirdi, bu garip selamı kimin yolladığını öğrenmek istedi. Schauberg ile Kaethe'nin Brezilya'ya vardıklarını, pasaportlarının da başka adlara yazılmış olduğunu bildiğim için, gerçeği söylememde sakınca yoktu. Brezilya, Schauberg gibi adamları geri vermezdi.

Kartın arkasında bir de şu cümle vardı: «Başka bir ülkeye uçuyoruz.» Sırra kadem bastığından emin olabilmek için Schauberg'e vakit bırakmak istiyordum, onun için İtalyan polisine, kartı kimin yolladığını anlayamadığımı söyledim. Aradan aylar geçti, Schauberg'den bir daha haber aldım, artık sırra kadem basmıştı anlaşılan. İkimizin başından geçenleri böyle açıkça anlatmamın nedeni de bu. Bu geçenlerden ötürü ona asla sorumluluk yüklemiyeceklerdir artık. Hem, hala hayatta mı acaba? Kaethe ile birlikte, ve o kısa an süresince, mutlu oldular mı acaba?

Ben de Nataşa'ya yazdım, sansürden geçecekleri kesin olan benim mektuplarım da havadan sudan dem vuran türdendi.

Nisan da Güney Kore'de karışıklık başgösterdi, bütün dünya yeni bir savaş korkusu geçirdi, başkan Syngman Rhee düşürüldü. Güney İran'da, Agadir'dekinden çok daha ağır bir deprem oldu. İstanbul'da öğrenciler ayaklandı, başbakan Menderes düşürüldü. Ve 'Süddeutshe Zeitung' da, kesip sakladığım şu ölüm ilanını okudum :

Kırk yılı aşan hizmetlerinden sonra
sadık iş arkadaşımız
FROYLAYN KATHARINA KOPFMÜLLER
şükran duygularımızla aramızdan ebediyen
ayrılmıştır
Doğ. 21.1.1889, Öl. 27.4.1960
Herbert Rainer Kitabevi, Münih

Yetmiş bir yıllık ömründe kırk yılı aşan bir süreyle Münih'teki Herbert Rainer Kitabevi'nin sadık elemanı olarak çalışmış ve ölünceye kadar kız kalmış Katharina Kopfmüller'in ölüm ilanını sakladım. Milyarlarca insan arasında, milyarları bulan hayattan yalnız bir tekini yaşadığımı, kirli, sefil ve aşağılık bir hayat yaşadığımı, ama çok daha başka, iyilik için, kendi çıkarına değil de başkalarını da düşünerek, ölünceye kadar vicdanlı ve sadık yaşamış dürüst insanlar da bulunduğunu unutmayayım diye sakladım o ilanı.

6.

Froynlayn Katharina Kopfmüller'in Münih'te öldüğü gün, 27 Nisan günü, Los Angeles'teki bir avukattan mektup aldım. Avukat, Joan'un aleyhimde boşanma davası açtığını, aynı zamanda da, ırza geçme ve kürtaja azmettirmeden ötürü de savcılığa vereceğini bildiriyordu.

İki gün sonra, dostum Gregory'nin kesip yolladığı bir paket gazete kupürü geldi. Bütün gazeteler koca manşetler atarak, işlediğim suçlarla ilgili haberleri veriyorlardı, Joan muhabirlere bütün bildiklerini anlatmıştı.

Çoğu gazeteler, ahlaka saygı maskesi altında, Shirley ile ilişkimi en gizli ayrıntılarına kadar sayıp döküyorlardı. Yirmi binden fazla Amerikan dergi ve gazetesine makale yazan ünlü dedikodu yazarları Patricia Wright ile Kathia Cochran'ın yoğun işbirliği sayesinde açılan rezalet kampanyası, filmimin Hollywood'un en büyük ve ünlü sineması 'Graumont Chinese Theater'de, ki gala gecesi olan 2 Mayısta, en yüksek noktasına ulaştı.

Öbür gün Roma'ya, filmin ilk gecesine uçakla yetişen Kostasch'dan, 'sansürden' geçmiş bir telgraf geldi:

Başarı müthiş — Seyirci filmi sık sık alkışlarla kesti — Eleştirmenler son beş yılın en iyi filmi diyorlar — Peter Jordan'ı Amerika'nın yeni yıldızı diye kutluyorlar — Milyonluk iş garanti — Tanrı karını korusun — Bize çok yardımı dokundu — Kutlar, sağlıklar dilerim — Canavar Kostasch.

7.

Evet, zavallı Joan bize gerçekten de çok yardım etmişti. Bütün eleştiriler övgüydü, hepsini okudum. Aşırı liberal görüşlü 'New York Times' şöyle yazıyordu : «Gerçekten, büyük film. Büyüklüğünü başroldeki insanın büyüklüğüne borçlu.»

Ya işte böyle! «Gerçekten büyük insan» çevresindeki bu eleştiriler rezaletle de birleşince, hiç bir babayiğitin akıl edemeyip, yatırımını yapamıyacağı kadar etkili bir reklam kampanyasına sahip çıkmış olduk.

Wilson Brothers firması, sadece Amerikan pazarı için *Come Back'in* 570 kopyasını yaptırdı. Mayısın ortalarında film, Birleşik Devletlerin 300 den fazla sinemasında oynamağa başladı. 14 dilde senkronizasyon işine dört elle sarılmak gerekti.

Come Back'in Oscar'a aday olacağı, filmin en azından 30 milyon dolar getireceği şimdiden anlaşılmıştı. Zengin bir adamdım artık : sigorta sahteciliği, kürtaj, ırza geçme, öldürmeye teşebbüs ve yaralama suçlarından ötürü adalet makamlarınca izlenecek zengin bir adamdım.

Pontevivo, bütün bu olayların üzerimdeki etkisini iyiden iyiye izliyordu. İyi haberler kötü haberleri yaya bıraktığı için olumsuz bir etki saptayamıyordu. Üstelik o sıralarda, iyi olsun kötü olsun, hiç bir habere aldırdığım da yoktu. Gezintiye çıkıp yemek yedikçe kuvvetleniyor, günah çıkartma demek olan günlük teyp konuşması da o ölçüde zevk veriyordu bana. Sonunda, kılı kırk yaran, hem öğleden önce hem de öğleden sonra, belirli bir plana göre hareket eden bir konuşmacı oldum çıktım.

Haziran başlarında film Londra, Paris ve Viyana'da oynamağa başladı. Her yerde aynı umulmaz başarı. Avrupa film şirketlerinin reklam servisleri benimle ilgili bütün rezalet öykülerini ele aldıkları gibi, para ve sanat açısından gerçekleştirdiğim bu gecikmiş zaferle ilgili yeniden doğuş sırasında, Roma'daki özel bir klinikte ağır hasta yattığımı ve polisin göz altında bulunduğumu da açıkladılar. Böylece, kişiliğime bir de trajik hava katıl-

mış oldu, hiç olmazsa gündelik gazete okuyucuları için. Sinemalara akın edenler de zaten aynı okuyucu yığınıydı — hem de yaz sıcağı ortalığı kavururken!

Canavar Kostasch bana («To make you feel better!») (*) ilk hesapları da yolladı. Özellikle kabarık bir rakamın yanına şöyle yazmıştı: «Adam bunun için bir yıl kodese de girmez mi yani, ne dersin?»

Haziran başında —yüzümdeki yaralar tamamen iyileşmişti— *Come Back'in* İtalya'da reklamına başlandı. Film ay sonunda Roma'da başlayacaktı, gazeteler resimlerimle, artık İngilizce ve Almancasını okumuş olduğum rezalet öyküleriyle doluydu. Hep aynı makalelerdi.

Bütün jandarmalar, bütün hemşire ve bakıcılar, ellerinde benim resimlerim, imza istemeğe geliyorlardı. Hastalar arasında da imzamı isteyenler oldu. Park da şöyle bir dolaşmayayım, dört bir yandan selam yağıyordu.

Kliniğin büyük, parmaklıklı kapısına, film meraklısı İtalyan kızlar doluyordu her gün, hep imza peşindeydiler. Başhemşire Maria Maddelena, bütün Roma'ya asılan afişlerin *Come Back'i* haber verdiğini, resimlerimin her yerde göründüğünü anlatıyordu.

Haziran da hava çok sıcak oldu. Nataşa ile Kostasch, haftalardır bir ziyaret izni koparmak için uğraşıyorlardı. Ama Hamburg savcılığı Nuh diyor peygamber demiyordu. Benim de ziyaretçi kabul etmeme izin yoktu. Alman makamlarına anlayış göstermek gerekti. Onun için, Nataşa ile yine havadan sudan bir mektuplaşmayı sürdürüyorduk, çünkü yazdığımız her satırın yabancılar tarafından okunacağını biliyorduk. Hatta fotokopisinin bile yapılacağını...

Odamda oturuyor, sessiz sedasız dönüp duran teyp bandına öykümü anlatmayı sürdürüyordum — daha doğrusu, öykümüzü... Hoş hala Shirley'i düşünüyor, küçük, altın haçını da hala elimde tutuyordum ama, anlattıklarımın Nataşa ile benim öyküm olduğunu, Nataşa ile benim geleceğimizin söz konusu olduğunu, ya da olacağını, zamanla anlamıştım artık. Shirley'i vaktiyle ne ka-

---

(*) Sizi rahat ettirmek için.

dar sarsmış da olsa, giderek daha bir aydınlığa kavuşan bir gerçek vardı: Shirley bir ara istasyon olmuştu benim için, bütün o değişmez olaylara ve Nataşa'ya ileten yol üzerinde, bir istasyon.

Pontevivo'nun beni ilk ipnotize ettiği tarih, 17 Mayısdı. 15 Hazirana kadar on üç seans tekrarladık. Her 'oturum' ardından saatlarca uyudum, derin ve düşten yoksun bir uyku, dipdiri ve dinlenmiş uyandım, 'oturum' sırasında neler anlattığımı, neler konuşulduğunu hiç bilmedim, ve teyp konuşmalarımı öyle sürdürdüm. Son haftalar içinde parkta, yaşlı ağaçların gölgesinde yaptım konuşmamı. Yüzüm güneş yanığı, olduğumdan on yaş genç görünüyorum.

16 ve 17 Haziran da, iki gün süren genel bir muayeneye çekildim. Pontevivo beni kendisi muayene etti, tepeden tırnağa, bütün organlarımı. Kardiyogram, karaciğer testi, kan testi sonuçları 18 Haziran da hazırdı.

O akşam hoca beni küçük evine, kliniğin güney kanadında, en yukarı kattaki özel dairesine buyur etti. Asansörle yukarı çıktım.

Hoca beni, duvarları tavana kadar kitaplarla dolu kitaplığında karşıladı. Hoca'nın elindeki buz parçalarıyla dolu bir bardak viskiyi, bir de koca puroyu görünce, hayret ettim. Daha önce, içtiğini görmemiştim de ondan. Şişelerle dolu bir bar gördüm, özellikle viski şişeleri, ama votka, vermut, pernod'da vardı, ayrıca en aşağı beş tür de fransız konyağı. Genel muayene raporu önünde duruyordu.

«SP!»

«Efendim?»

«Sapasağlam. Kalp, karaciğer, dolaşım — hepsi normal .Doksan yaşına kadar yaşamanız işten değil, dostum. Bu arada kendimi de kutlayayım.»

«Ben de kendimi.»

«Artık içebilirsiniz de şüphesiz — ama mantıklı olmak şartıyla elbette. Size bir içki hazırlayayım mı?»

Garip bir hoşnutsuzluk duydum.

«Teşekkür ederim, istemem.»

«Bir viski!»

«Gerçekten istemiyorum.»

«Neniz var kuzum? Bu hepimiz için sevinilecek bir gün. Demin de söyledim ya size : organik bakımdan içmenizde sakınca yok artık, ölçüyü kaçırmayacak olduktan sonra,.. Tahmin edeceğiniz gibi, geçirdiğimiz on dört seans sırasında da, ölçüyü kaçırmamanız için gerekeni yaptım. Her akşam bir iki viskinin hiç bir zararı dokunmaz. Daha fazlasını içmeyeceğinizden de eminim.»

«Hiç içmek istemiyorum.»

«Bir tek.»

«İstemem.»

«Çocukluk etmeyin canım! Şu benim bardaktakini bir koklasanıza bakalım. Nasıl, enfes bir koku değil mi? Dediğim gibi, bir iki viskinin hiç tehlikesi yok!»

Hoşnutsuzluğum arttıkça artıyordu. Vaktiyle çok sevdiğim o viskiyi koklar koklamaz, hafif bir tiksinti duydum. O yüksek, ıssız ormanların, İskoçya dağlarındaki, kristal duruluğu içinde çağlayan derelerin viskiye kattığı şu buruk kokuyu, derin mahzenlerin karanlığına gömülmüş eski, gün görmüş kara fıçıların viskiye kattığı şu buruk kokuyu alır almaz... Şimdi aynı kokudan dehşete kapılıyordum sanki.

«Yapamıyacağım», dedim, «sinirleniyorum.»

«Mister Jordan, komik olmayın canım.».

«Özür dilerim, çaresiz.»

«Benimle bir tek olsun içmeyecek misiniz?»

«Yapamıyacağım.»

«Yapamıyacağım da ne demek?»

«İçimde bir şey... rol yapıyorum sanmayın... içimde, bir şey var karşı koyan... dedim işte, yapamıyacağım!» diye bağırdım.

Ben bağırır bağırmaz kapı da açıldı. Kliniğin iki dev gibi bakıcısı içeri girdi. Ciddi bir surat takınıp Pontevivo'ya baktılar.

Pontevivo başını salladı.

Bakıcılardan biri atıldığı gibi, arkadan kollarımı yakaladı, vücudumu kendi vücudüne yapıştırdı.

«Burnunu tıkayın», dedi ufarak profesör, o arada bir bardağa sek viskiyi de doldurdu. İkinci bakıcı, burun deliklerimi tıkayınca, soluk almak için ağzımı açmak zorunda kaldım.

«Hadi bakalım», dedi Pontevivo, «bir damlacık.» Elinde bardak, yaklaştı.

«Hayır... hayır...» Önünden çekilmek istiyordum ama, bakıcı beni sımsıkı tutuyordu. Pontevivo'ya bir tekme salladım. Hoca geriledi. Bardak yaklaştıkça yaklaşıyordu.

Birden bire, o yumruğun içimde yine kıpırdadığını duydum.

Aylardır baş kaldırmamıştı hiç.

Şimdi kıpırdıyordu yine o yumruk. Mide boşluğumdaki o yumruk.

«Yapmayın... yapmayın...»

Bardak daha da yaklaştı. Daha yaklaştı. Daha.

«Yalvarırım hocam... yapamam... ben...»

«Ne var? Ne oluyor?»

«Ölüyorum...»

İçimdeki yumruk yükseliyordu. Yukarı, daha yukarı. Kalbime doğru. Tersine. Her şey tersine dönmüştü. Eskiden viski hayatımı kurtarıyordu. Şimdi o mu öldürecekti beni? Soluğum tıkanıyordu. Bakıcı kıskıvrak yakalamıştı.

«Hocam... yalvarırım... yalvarırım... yumruk... o yumruk...»

Birinci çift kaburga kemiği. İkinci çift. Üçüncü çift. Yumruk kalbe doğru yaklaşıyordu artık. Ben mi çıldırmıştım, yoksa Profesör Pontevivo mu?

«Sıkı tutun. Burnunu tıkayın.»

«Hayır... hayır... yapmayın...»

Sızlanıyorum. Dövünüyorum. Tekmeliyorum. Hepsi de boşuna ve boşluğa. Derken, bardak dudaklarımda. Viski gırtlağımdan aşağı akıyor. Tükürmek istiyorum ama, başaramıyorum, çünkü soluk almak zorundayım. Ve ben soluk aldıkça viski gırtlağımdan aşağı, vücudumdan içeri akıyor.

Ve korku, müthiş bir korku, ben böyle tıkanarak soluk almağa çalışırken, bir ortaçağ işkencesiyle hep daha fazla, daha fazla sıvı yutarken, içimi bir dehşettir kaplıyor, eskisinden, çok daha büyük bir korku.

Yumruk artık kalbimde. Yumruk kapanıyor. Olduğum yere yığılıp, kızıl alevli sislerin içine gömülüyorum,

ve biliyorum ki, bu artık ölümdür. Neden sonra, bu ölümdür artık..

Beni öldüren, o ufarak Profesör Pontevivo; bozuk dimağımın yarattığı, aslında varolmayan, aslında hiç varolmamış, bir delinin delice hayalinden başka bir şey olmayan o insan, beni öldürdü.

Neden sonra.

8.

Pencerenin dibinde oturmuş, gülümsüyordu. Masanın üzerinde küçük bir gece lambası yanıyordu, o kadar. Hocanın arkasında koloseyum'un ışıklandırılmış cephesini görüyordum. Odamda, yatağımdaydım.

«Teşekkür ederim», dedim.

«Bir şey değil.»

«Ben bayılınca, yine... yine iğne mi yaptınız?»

«Evet, ilk ve son iğneyi. Nasılsınız?»

«Çok iyiyim.»

«Kusup güzel halımı berbat ettiniz.»

«Böyle denemeleri odanızda yapmamalısınız.»

«Hiç de öyle değil. Çünkü hayata dönmek üzeresiniz artık. Alkolle yûzyüze geleceğiniz yerler bundan böyle hasta odası ya da laboratuvarlar değil, otel salonları, barlar, lokantalar, üstelik halısı, kadifesi, ipeği eksik olmayacak lüks yerler. Hem ne çıkar halı kirlendiyse? Yıkanıp temizlenir.» Yeniden güldü, «Bu halı şimdiye kadar kaç kere yıkandı dersiniz?»

«Şimdi anlıyorum.»

«Neyi?»

«İpnotizma sırasında, beni bir kompleksten kurtarıp, bir yenisini aşılayacağınızı söylemiştiniz.

«Başardığımı umarım, Mister Jordan, Wanda Norden'in ölümünden suçlu olduğunuz kompleksinden sizi kurtardığımı umarım. Alkol içerseniz ölürsünüz kompleksini de aşıladığımı umuyorum!» Ayağa kalktı. «Hekimin, koşulları değil ama, insanı değiştirebileceğini söylemiştim. Sizde denediğim de bu. Organlarınızın bu günkü durumuyla, mantıklı ölçüde kalmak şartıyla kuşku duymadan içebilirsiniz. Ama geçmişiniz göz önünde tu-

tulunca, alkolde ölçülü kalamadığınıza hüküm vermek gerekiyor. Onun için hiç içmemeniz daha yerinde olacak. O bir yana, uzun süre içecek fırsatı da bulamıyacaksınız nasıl olsa.»

«Anlıyorum. Beni kökünden uzaklaştırmak istediniz alkolden!»

«Evet, yüzde yüz. İpnotizma tedavisinin başında, ikili bir görev karşısındaydım. Birincisi, sizi içmeğe zorlayan korkunuzdan kurtarmak. İkincisi, beyin zarınıza yeni bir korku aşılamak: içmekten korkmayı...»

«Yani korkudan korku mu?»

«Korkudan korku. Eskiden, içmezseniz ölürsünüz diye korkuyordunuz. Şimdi de, içerseniz ölürsünüz diye korkacaksınız. Size viski ikram ederken, «yapamayacağım, yapamıyacağım» diyordunuz. Geçirdiğimiz on dört ipnotizma seansı süresince, bu «yapamıyacağım» fikrini sizde kökleştirdim — iyi perçinlenmiş olduğunu umarım. Yapamıyacağım. İster oyuncunun sahneye çıkmadan önce, ister kaatilin öldürmeden önce, ister sporcunun büyük sorumluluğundan önceki duygusu olsun, bu, insanoğlunun en eski, en kuvvetli eğilimidir. Bilinmeyenin karşısında duyulan korku.»

«Bende, ölümden duyulan korku. Viskiyi ağzıma akıttığınızda ölüyorum sandım gerçekten.»

«Ölümü nasıl düşünürsünüz — sonra, ölümden sonra ne olacağını?»

«Bilmiyorum.»

«Demedim mi işte? Bilinmeyenin karşısında duyulan korku.» Öksürdü. «Şimdi size çok ciddi bir itirafta bulunmak zorundayım.

«Siz mi bana?»

«Evet. Ben de sadece insanım. Benim ipnotizma metodum da tam değildir. Bir nüksetme durumu olabilir, hatta şimdi bile.»

«Nüksetme mi?»

Başını salladı.

«Peki ama nasıl? Niçin? Ne zaman?»

Yeniden öksürdü.

«1938 de Berlin'de yahudilerin izlendiği o gece ne oldu biliyorum artık. Sizdeki suçluluk kompleksinin boşuna olmadığını ikimiz de biliyoruz. Wanda Norden'i

kendi alınyazısıyla başbaşa bırakıp bir saat gezmeğe çıktınız. Bu, kolay oldu. Aslında, bir de dikenli yol vardı.»

«Wanda'yı korumak mı?»

«Hiç olmazsa korumayı denemek.» Artık çok hafif bir sesle konuşuyordu. «Biz insanlar, hepimiz, kolay yolla dikenli yolun ayrıldığı kavşakla karşı karşıya kalırız sık sık, hem bütün hayatımız süresince. Yakında sizin yolunuza da böyle bir kavşağın çıkacağı muhakkak.»

«Şüphesiz. Evet?»

«Sağlıklı bir insan kalmak istiyor, bir daha eskisi gibi olmak istemiyorsanız, ilerde her hangi bir karara varırken, hep doğru yolu seçeceğiniz güç, irade ve moral olgunluğu göstermeniz şarttır — o da iki yoldan dikenlisidir. Bunu yapmaz da yine kolay yolu seçerseniz...»

«O zaman her şey yeniden başlar, değil mi?»

«Evet, her şey yeniden başlar o zaman. Sizi kıvrandıracak yeni bir suçluluk kompleksini hemen yükleniverecek kadar da zekisiniz üstelik. Sizi kıvrandıracağı için kurtulmak, kaçmak isteyeceksiniz ondan. Peki nasıl? Çok iyi bildiğiniz bir usulle.»

«Yine içmeğe başlayacağım.»

«Evet, içmeğe başlayacaksınız. İpnotizma tedavisi sırasında verdiğim emirlere rağmen. Sizi eskisinden kurtardığım sırada bilmediğim, bilemiyeceğim yeni bir kompleks sizi buna zorlayacaktır. 37 yaşındasınız, Mister Jordan. Sizi tedavi etmek henüz çok zorlaşmış değildi. On yıl sonra artık yapılabilecek bir şey kalmaz. Büyük konuşmaktan nefret ederim ama, bu böyle : Hayatınızı değiştirmek zorundasınız. Bundan böyle dikenli yolu seçmeniz şart. Tedavimdeki başarının sürekli olması da buna bağlı. Şansın yüzünüze gülmesi de...»

Küçük, beyaz kedi karyolama sıçrayıp ellerimi yalamağa başladı. Artık hep benim odamda kalıyordu. Onu okşayıp sevdim.

«Salık verdiğiniz yolu seçtim bile.»

«Hangisini?»

«Doldurduğum bütün o teyp bandlarını Alman adalet makamlarına teslim etmenizi istiyorum — itirafım olarak.»

Gözleri ışıdı. Tam bir güneyli gibi elime yapışıp sıktı elimi. «Çok memnun oldum, Mister Jordan, işte bu-

na çok sevindim! Teypi de size armağan etmek niyetindeyim.»

«O neden?»

«Mahkemenin ilgilenebileceği her şeyi sonuna kadar anlatın diye.»

«Armağana teşekkür ederim.»

«Ben de bu davranışınızdan ötürü, size. Üzülüyorum ama, artık sağlığınıza kavuştuğunuzu resmi makamlara bildirmek zorundayım. Artık çok kalamazsınız yanımda.»

«Ben de ona üzülüyorum hocam», dedim, Bianca parmaklarımı yalayıp mırıldanırken, «buna benden daha fazla üzülecek kimse yoktur sanırım.

9.

24 Haziran da Roma, *Come Back'in* İtalya galasını yaşadı. Eleştirmenler de, seyirci kalabalığı da, filmi hararetle karşıladılar. Bütün dünyanın sevdiği bir film olmuştu anlaşılan.

26 Haziran da bahçede otururken, nöbet tutan jandarma yanıma yaklaşıp, birinin benimle görüşmek istediğini haber verdi. Gala gecesinden bu yana, hastanenin kapısındaki imza meraklılarının sayısı bir kaç katına çıkmıştı, sürüler halinde gelen kızlar, delikanlılar, kadınlar. Bütün gün kapıda oturamıyacağım ve oturmak da istemediğim için, kapıya bir levha asılmıştı.

Sinyor Peter Jordan'nın imzası
Yalnız 16 dan 18 e kadar

«İmza öğleden sonra. Geri çevirin», dedim.

«Biz imza istemiyoruz», dedi bunun üzerine biri Almanca. Şezlonga uzanmış, okuyordum. Başımı kaldırıp baktım. Jandarmanın arkasındaki açık renk giysili iki adam yaklaştı. İkisi de nazik, ikisi de terliydi. Şapkaları ellerindeydi. «Alman cinayet masasından komiser Gotthelf, komiser Fired.»

«Özür dilerim baylar» deyip ayağa kalktım. iş buraya varmıştı demek. «Benimle gelin lütfen.» Yanımdan yürüyüp serin hole girdiler. Önce kimlik kartlarını,sonra da Hamburg Savcılığınca düzenlenip Roma Savcılığının da onaylamış olduğu tutuklama emrini gösterdiler.

«Hamburg Soruşturma Yargıçlığının emrindeyiz, Mister Jordan,» dedi daha yaşlıcası, komiser Gotthelf «Sizi Almanya'ya götürmek emrini aldık.»

«Bize zorluk çıkarmazsınız her halde» dedi Fried de.

«Şüphesiz,» dedim. O gün hava sıcak mı sıcaktı, jandarma bile hastanenin gölgesine çekilmişti, Hamburg'lu iki polisin yüzü gözü ter içindeydi.

«Ceketlerinizi çıkarsanıza. içecek bir şey getirtebilir miyim?»

Campari ile soda istediler, çok da naziktiler.

«Filminiz Hamburg'da da oynuyor, Mister Jordan», dedi daha genci Fried. «Gidip gördüm. Olağanüstü. Eşsiz!»

«Yok canım.»

«Evet, evet. Herkes öyle söylüyor! Gazeteler de yazıyor. Bir imzanızı rica edecektim — kızkardeşim için. Sizin için deli oluyor! Gelip sizi götüreceğimi duyunca, koca aile birbirimize girdik, haberiniz var mı?»

«Kızkardeşinize bir imza borcum olsun», dedim. «Veririm. Beni ne zaman götürmek niyetindesiniz?»

«Yarın sabah, Mister Jordan. Bir iki formalite daha var. Her halde sizin de işleriniz vardır. Bir sakınca yoksa saat 10 a doğru geliriz. Saat 11.30 da Hamburg'a Münih aktarmalı bir uçak var.»

«Tamam.»

«Size güveniyoruz.»

«Teşekkür ederim.»

«Güvenimizi kötüye kullanır da kaçmaya kalkarsanız görevimizi harfi harfine yerine getireceğimizi bilin. Tamam mı?»

«Evet, komiser.»

«Özellikle sizin durumunuzda bir kimsenin çirkin sahnelere konu olmasını istemeyiz. Onun için kelepçe falan söz konusu değil.»

«Çok teşekkür ederim.»

Campari'lerini içip biraz daha terlediler. Profesör Pontevivo'yla birlikte imzalayacakları belgeler olduğu için hocaya başvurdular, bir de İtalyan komiseri hazır bulundu bu işlem sırasında.

Sonra, cinayet masası memurları gitti, ben de yeniden parktaki yerime oturup en sevdiğim yazar Somer-

set Maugham'ın ‘The Casuarina Tree' adlı romanını okumayı sürdürdüm. Yemekten sonra uyudum, sonra, ne borcum varsa ödedim, çalışanlara bahşişlerini verdim, hem de az buz bahşiş değil, ama normal karşılandığını, eskisi gibi deli divane olmadıklarını görünce, gerçekten iyi olmuşum diye düşündüm.

Saat 16 da kapıdakiler bağırmaya başladılar.

«Sinyor Jordan, lütfen, Sinyor Jordan, lütfen...»

«Buraya gelin, ne olursunuz, buraya gelin...»

«Bize de bakın, Sinyor Jordan, bize de bakın.»

İtalyanlar gerçekten de dünyanın en film delisi insanları. Öğleden sonra ortalık sıcaktan yanıp kavruluyordu ama, millet yine de kapıya dolmuştu, terleyen, birbiriyle kavgaya tutuşan, ellerinde terden ıslanmış fotoğrafları, imza defterleriyle yüzlerce insan.

Ben kapıya doğru yürürken, kliniğin girişine yakın bir yerde, gölgede oturan jandarma, bacaklarını uzatıp zar zor bir soluk alarak gülümsedi bana. Bu ana baba gününü hanidir yaşıyordu. Önceleri o da arkadaşları da, beni hep kapıya kadar götürürlerdi. Artık vazgeçmişlerdi. Ne olabilirdi ki? Kapının yüksekliği dört metreydi, kapıcı da kulübesinde duruyordu.

Bacaklarımda keten bir pantolon, sırtımda da kısa kollu mavi, hafif bir gömlek vardı. Ben görünür görünmez, İtalyanlar alkışa başladılar. Yirmi dört saat sonra Hamburg cezaevinin parmaklıkları arkasında olacağımı düşündüm, şu hayat denen şey de az buz komik değildi doğrusu.

Kadınların yaşlısı, genci, çocuklar, demir parmaklıklardan resimlerimi, defterlerini uzatıyorlar, ben de boyuna imzalayıp duruyordum.

İçtenlikle, Peter Jordan.

En iy dileklerimle, Peter Jordan.

Gençten bir adam. Genç, güzel bir kız. Daha genç bir kız, daha güzel. Pırıl pırıl dişler, ışıl ışıl gözler, adamakıllı açık, yazlık giysiler. Güzel göğüsler. Güzel, sağlıklı, güneş yanığı omuzlar.

«Teşekkür ederim sinyor, teşekkür ederim!»

Parmaklığın önüne doluşuyorlardı, hep yenileri, hep başka başka yüzler. Demir parmaklıklardan kollar uzanıyordu içeri. Ve ben imzalayıp duruyordum.

İçtenlikle. En iyi dileklerimle. İçtenlikle.

Parmaklığa çok yakın, ama kalabalığın dışında duruyorlardı. Önce, yüzüme bakıp sessiz sedasız gülen Mişa'yı gördüm. Sonra da Nataşa'yı...

10.

Nataşa'nın üzerinde ışıklı renklerden, açık bir giysi vardı. Vücudunun teni yüzününkü gibi beyaz ve o kadar da güzeldi. Kara kırmızı bir eşarp bağlamıştı, büyük gözlüğünün camları bu sefer koyuydu. Nataşa'nın elinde bir kitap vardı, Mişa'nın elinde bir de fotoğraf.

İmza dağıtırken, Nataşa'nın ne dediğini anlamak için şöyle kenara çekildim. İngilizce konuştu. Hiç kimsenin ona aldırdığı yoktu. Bütün oradakiler bana bakıyor, imzamı istiyordu. Fazla ilerlemeksizin, benimle konuşan bu çegingen yabancı kadına dikkat eden yoktu.

«Bir haftadır buradayım. Çocukla yola çıkmama bir şey demediler — Avusturya'ya gidiyorum dedim.»

En iy dileklerimle, Peter Jordan.

«Teşekkür ederim, sinyor!»

«Beni yarın Hamburg'a götürüyorlar.»

İçtenlikle, Peter Jordan.

«Biliyorum, 11.30 da kalkan Lufthansa uçağıyla. Hava limanında duydum.»

En iyi dileklerimle, Peter Jordan.

«Şimdi sana uzatacağım fotoğrafın altındakini sakla. Bruno'nun pasaportu. Kongo vizesiyle.»

«Teşekkür ederim, sinyor.»

«Vize mi?»

«Bruno'nun adına. Hamburg'taki konsoloslukta tanıdıklarım var, çok kolay oldu. Sonbahar ben de gelirim, çocukla beraber.»

En iyi dileklerimle, Peter Jordan.

«Çılgınlık bu, olacak şey değil.»

İçtenlikle, Peter Jordan.

«Mahkemeye çıkmamalısın. Seni kaybetmek istemiyorum. Yarın hava limanı önünde bir adam sizin arabanın önüne atılacak, bir akrobat buldum. Kaçabilirsin...»

En iyi dileklerimle.

«Saat 10 [50] de Leopoldville'e Pan Amerikan uçağı var. Seni bekleyecek. Biletin, pasaportun içinde. Kongo seni geri vermez...»

İçtenlikle, Peter Jordan.

Şimdi Mişa da kendi elindeki resmi uzatmıştı. Terden yumuşamış, ve lekeliydi. Üzerindeki mürekkep bulaştı. Mişa hala yüzüme bakıp gülüyordu. Beni yine gördüğü için mutlu görünüyordu, hem de çok!

Sonra, Nataşa'nın uzattığı resimle altındakini elime aldım. Nataşa'nın yüzü soluktu, ama koyu renkli gözlük camlarının ardındaki gözlerinin tutku ateşiyle yandığını gördüm.

«Gerekirse ben de yardım ederim, orada olacağım.»

İçtenlikle, Peter Jordan.

Resmi geri verdim. Çok geçmeden elime bir başkası geldi. Nataşa yakınımda, çok yakınımda duruyordu. Güzel dudakları bir iki hece mırıldandı. Sesini çıkarmaksızın ne konuştuğunu anladım. Sonra, Mişa'yı sürükler gibi yanına çekti. Çok geçmeden de, kollarını hala parmaklıktan içeri uzatan kalabalığın arasında kayboldu.

«Lütfen, sinyor!»

Mişa'nın ölmüş babasına ait pasaport pantolonumun cebindeydi artık.

11.

Gece, pasaportu iyice gözden geçirdim.

Gerçekten de, 1 Haziran 1960 dan 31 Mayıs 1961 e kadar geçerli Kongo vizesi vardı. Ölü Bruno'nun belgeleri arasında, dört dilde yazılmış küçük, sarıkara bir de sağlık raporu bulunuyordu. Bir doktor, beni bütün geçici hastalıklara karşı aşılamış olduğunu mühür ve imzasıyla onaylıyor, Kongo makamlarının bu yoldaki isteği böylece yerine getirilmiş oluyordu. Doktorun adı Nataşa Petrovna'ydı.

Bir de, Pan American World Airways'in, 27 Haziran 1960 da Roma'dan kalkacak jet uçağı için bir bilet. Bay Bruno Kerst'in, Hamburg'dan Roma'ya trenle geleceği de bilete not edilmişti. Söz konusu tren Roma'ya ol-

dukça geç vardığı için, yolcunun elden geldiğince beklenmesine işaret edilmiş oluyordu.

Odamda oturmuş, çakılların üzerinde yürüyen jandarmanın ayak seslerini, cırcır böceklerinin ötüşünü dinliyor, önümde duran ve benim için özgürlük ve mutluluk demek olan üç belgeyi gözden geçiriyordum.

Kongo gerçekten de geri vermiyordu kimseyi. Ayrıca, bu ülkede ortadan kaybolmak, sahte belge elde etmek, başka yerlere kaçmak da muhakkak kolaydı. Ya da orada kalmak. Cepte para oldu mu her yerde kalınırdı. Artık yeteri kadar param vardı. Zengin bir adamdım artık. Kostasch, güçlükle karşılaşmaksızın para gönderebilirdi bana — her hangi bir hesaba, her hangi bir takma ad hesabına.

Ve özgürdüm işte! Ve de özgür kalacaktım! Şimdi, böyle sağlığıma kavuşmuş, ve özgürdüm. Oysa, sağlığıma kavuşur kavuşmaz, öte yandan da yargıç önüne çıkmam, sonra da, cezaevine girmezsem bile, ıslahhaneye girmem gerekecekti. Tutalım ikisine de girmedim, o zaman, Almanya'da girmesem bile, Amerika'da her halde girecektim.

Pan American. Jet uçuşu 413. Roma'dan saat 10 $\frac{50}{}$ de. 27 Haziran 1960.

Bay Bruno Kerst. Liste numarası 21.

Uluslararası sağlık raporu. Geçerli vize. Geçerli pasaport. Hepsi tamamdı.

Nataşa da ardımdan gelecekti.

Sonbahara geleceğini söylemişti.

Bir kaç ay sonra sonbahardı.

Roma hava limanına her gün yüzlerce uçak inip kalkıyordu. Eski bir akrobat taksinin önüne çıkınca sıvışan adamın nereye kaçtığını kim bilecek, yüzlerce uçağın yolcularını kim kontrol edebilecekti ki? Üstelik adamın sahte adı da bilinmezken...

Bir jet uçağı Roma'dan Leopoldville'e ne kadar zamanda giderdi? İki saatte mi? Üç, ya da dört saatte mi?

Alman cinayet masası memurları yabancı bir yerde üç saat içinde ne yapabilirlerdi ki? Bütün Avrupa, Afrika ve Amerika'yı alarma da geçirseler, kimi, nerede arayacaklardı?

Ellerinden ne gelebilirdi gerçekten?

Çok az şey.

Hiç bir şey.

İki nazik komiser, Gotthelf ile Fried, Noelde İtalyan sınırını nasıl oldu da geçebildim diye sorduklarında, onlara : «Kendi Amerikan pasaportumla» demiştim:

«Kepazeliğe bak, olur şey değil. O sırada aranıyordunuz pekala!»

«Eh işte, Noel! Memurlar dikkatsizdi.»

«Peki o pasaport ne oldu Mister Jordan?»

«Sınırı geçer geçmez trenin penceresinden fırlattım gitti. Üstümü arayın isterseniz. İtalyan polisi de aradı. Artık yola çıkmak için belge yok bende.»

Gotthelf İtalyan meslekdaşlarına telefon etmiş, bu söylediğimi onlar da onaylamıştı. Hayır, Amerikan pasaportuna sahip değildim artık.

Peki pasaport ne olmuştu?

Hamburg'daki 'Ritz' oteli yöneticileri, nem var nem yok hepsini Alman polisine teslim etmiş olacaklardı. Her halde pasaportu bulamamışlardı, yoksa Gotthelf ile Fried pasaportla böylesine ilgilenmezlerdi. Kala kala şu kalıyordu geriye: Pasaportu Schauberg yoketmiş olacaktı. Ben 22 Aralık gecesi fitil gibi sarhoş telefon edince, her halde ardından bir felaket gelir diye düşünüp ortadan kaldırmıştı pasaportu. Belki hizmetçilerin birinden bir maymuncuk edinmiş, daireme girmişti. Zeki, yardıma hazır Schauberg! İnsanın dostları oldu mu...

Lima, Bolivya ya da Peru'da, umarım Kaethe ile dertsiz yaşıyorlardı. Sahte pasaportla onun yapabildiğini ben neden yapamıyacaktım?

«Buradan ayrılmak istiyorum. Yeniden başlayacağım her şeye, en başından, hem de her şeye rağmen. Bana destek olan, hep doğru konuşan, saflığı bütün kötülüklerden daha kuvvetli olduğu için kötülükten korkmayan bir insanla beraber başarabilirim bunu.»

Böyle söylemişti bana.

Ben de ayrılmak istiyorum buradan. Ben de yeniden başlayacağım, en başından, hem de her şeye rağmen. Yalnız başıma ben de başaramam.

Ama bana destek olan, hep doğru konuşan, saflığı

bütün kötülüklerden daha kuvvetli olduğu için kötülükten korkmayan... Nataşa ile?

Hayatımın altı ayını, ölümle yaşamak, mantıkla delilik arasında gidip gelerek geçirdiğim odama göz gezdirdim. Duvarları açık renk kağıtla kaplı, mobilyaları modern, radyolu ve teypli odayı bu gece son defa görüyordum.

Teyp şuradaydı işte. Yarısına kadar konuşulmuş band, tekerleklere takılıydı. Gereci, Profesör Pontevivo bana armağan etmişti. Demek yarın sabah onu da yanıma alacaktım : Nataşa'nın tuttuğu akrobat yolumuza çıkınca teypi arabada bırakacaktım. Bu gereci ondan sonra kullanamazdım artık. Bana engel olacaktı artık ondan sonra. Eşya ile çabuk koşmak olanağı yok. Oysa yarın sabah on bire doğru çok hızlı koşmam şarttı!

Onun için, hoşça kal dedim teype. İçinde korkunç düşler gördüğüm, dehşetli kramplar geçirdiğim yatağıma da hoşça kal dedim, banyoya, bütün mobilyalara, radyoya, koltuğa kıvrılıp yatmış, uyuklayan, ve ben okşadıkça yine mırıldanan beyaz kediye hoşça kal dedim.

Yarın sabah yeni bir gün başlıyor. Milyarlarca yağmur damlası insan arasından beni, kah iyiye kah kötüye sürükleyecek bir gün.

Beni,

Pan American'nın, 27 Haziran 1960 günü saat 10 $\frac{50}{}$ de Roma'dan Leopoldville'e kalkan 413 numaralı jet uçuşunun 21 numaralı yolcusunu: Beni...

12.

27 Haziran 1960 günü, daha sabah erken bile, korkunç sıcaktı. Ceketimi —Roma'da hafif giysiler almıştım— koluma atıp çıktım, eşyamla teyp polislerin arabasına yüklendi. Sahte pasaportum pantolonumun sağ arka cebindeydi.

Hemşireler, doktorlar, bakıcılar vedalaşmak için dizilmişlerdi, ortalarında da Pontevivo duruyordu. Hepsine birer birer teşekkür ettim, en sonunda da hocaya. «Ben size teşekkür ederim», dedi, «bana çok şey öğrettiniz.»

«Ben mi size?»

«Bana yeni bulgular getirmiş oldunuz.»

«Ne gibi örneğin?»

«Sanatçı ruhuyla ilgili bulgular. Hoşça kalın. Sağlıklı kalın. Aslında pek de hoşlanmadığım bir şiirinde Avusturyalı bir şairin bir kaç güzel dizesi vardır. Şöyle der : Zor anlar karanlık bir kapı gibidir. O kapıdan geçtin mi, daha kuvvetlenerek çıkarsın. Ve her şey, her şey daha aydınlanır o zaman!»

Bana elini uzattığı sırada ayağıma sürünerek bir şey geçti. Bianca'ydı. Başını kaldırıp bana baktı, yakınır gibi miyavladı. Küçük beyaz kedi de vedalaşıyordu. Onu son defa okşadım, hemen koşup üzgün bir halde bir okaliptüs fidanının altına girdi.

Beklemekte olan arabaya girdim. Arabayı bir İtalyan sivil polisi kullanıyordu. Gotthelf ile Fried'in arasında, arkadaydım. Araba çakıllı yoldan kapıya yaklaştı. Hemşireler, doktorlar, bakıcılar el salladılar, ben de onlara el salladım. Hayatımın altı ayını geçirdiğim büyük, beyaz villa palmiyelerin, zeytin ağaçlarının, çamların, öbek öbek çiçeklerin ardında kaldı.

Güneş ortalığı kavuruyordu.

Bütün pencereleri açmıştık ama, arabada yine de boğucu sıcak vardı. Caddelerden arazözler geçiyor, ama suları hemen buhar oluyordu. Erkekler kısa gömlekliydi, kadınlar da çok hafif giyinmişti, herkes gölgelik arıyordu.

Viale Parco de Celio'dan koloseyum'un önüne çıktık. Bir kaç dakika sonra bütün kentte eşlerini göreceğim çiğ sarı afişleri ilk defa koloseyum'un duvarlarında gördüm. Afişlerdeki fotoğrafta başım, en azından bir metre boyundaydı. Kocaman harfler haykırıyordu :

Peter Jordan
Dünya çapında başarı
Come Back

Via Claudia'dan aşağı, güzel Santa Maria Dominica Kilisesi'nin yanından geçip, o güzelim antik parkın gerilerindeki Villa Celimontana'nın önünden yola devam ettik. Piazza di Porta Metronia'nın yanından yarı sağa, Viale Metronia sokağına saptık. Buradaki binaların du-

varlarında da benim afişler asılıydı. Peter Jordan Dünya çapında başarı...

Yılan gibi kıvrılarak uzanan Viale Metronia'dan Via di Porta Latina'ya çıktık, sonra oradan aşağı, Piazza Galeria'dan geçip Via Appia Nuova'ya doğru ilerledik. Kent varoşlarında bile kocaman afişler asılıydı, hep yenilerini görüyordum.

Peter Jordan
Dünya çapında başarı
Come Back

Sonra, bütün binalar geride kaldı. Saate baktım, 11 e 20 vardı. Aralarında oturduğum Alman polisleri ceketlerini çıkardılar. Gömlekleri terden sırılsıklam olmuştu, özellikle tabanca kılıflarının asılı olduğu koltuk altları. Ufarak Fried içini çekti: «Birader, Hamburg'u bir bulsak neşemden durulmayacak.»

Solda, uzakta, sinema merkezi Cinecitta'nın stüdyoları belirdi, karşımızda da, bu sıcak yaz gününün burcu burcu tüttürdüğü ufukta, Albana Dağları göründü.

Ciampino hava limanı kent merkezinden aşağı yukarı 15 kilometre uzaktadır. Artık çok hızlı gidiyorduk. Zaman zaman üzerimizden homurdanarak bir uçak geçiyordu, inişten önce, kalktıktan sonra. Buralarda toprak boz ve kuruydu, bir iki kavruk ağaç; tozlu, yapraksız ve kuru. Arabanın lastikleri, Via Appia Nuova'nın sımsıcak kesilmiş yol şeridi üzerinde gıcırdıyordu.

Saat on bire üç dakika kala, büyük bir viraj alan araba, pırıltılar içindeki Ciapino hava limanına yaklaştı. Burda müthiş bir trafik vardı, bir sürü insan, bir sürü araba. İtalyan sivil polisinin, park yerini geride bırakıp da hava limanının giriş yoluna, tek yönlü yola sapacağı sırada, yaşlıca bir adam kaldırımdan fırladı, sarhoş gibi sendeleyerek, bizim arabanın tam önüne çıktı.

Küfürü sallayıp frenlere basan bizim sürücü, direksiyonu kırdı. Araba bir iki sarsıldı. Kendini yere atan adam, çok ağır yaralıymış gibi çığlığı basıyordu. Her taraf dan koşan koşana...

Araba sarsılınca ufarak komiser Fried'e yüklenen ben, komiserin midesi budur deyip yumruğu indirdim.

Fried kendini geriye attı.

Yanındaki kapıyı çabucak açtım, bir çırpıda dışarı fırladım, ceketim elimde koşmaya başladım. Ardımdan haykırıp duran Gootthelfin böğürtüsü geliyordu, ama başka haykıranlar da vardı, koşarken bir aralık dönüp bakınca, bir sürü öfkeli insanın, beni izlemek isteyen polislere engel olduğunu gördüm, evet, polisler kazanın sorumluluğundan kaçınmak isteyince, millet başlarına üşüşmüş, hesap sorar gibi bir tavır takınmıştı.

Yaşlı adam hala yerdeydi, iki büklüm olmuş, çok sancı çekiyormuş gibi çığlığı basıyordu hala.

Hava limanı binasının girişine ulaştım. Salon serindi. Oparlördeki ses, bozuk bir Almancayla: «Bay Bruno Kerst», diye anons yapıyordu, «Pan American Leopoldville yolcusu bay Bruno Kerst, lütfen pasaport ve gümrük kontroluna! Uçak kalkmak üzere.» Bu son çağrıydı!

Ayaklarım dümdüz döşeme üzerinde kaydı, ama düşmedim. Pasaport gişesine koştum.

«Sinyor Kerst mi?»

«Evet.»

Nataşa'nın Hamburg'da verdiği gözlüğü koşarken takmıştım. Pasaporttaki resminde Bruno da gözlüklüydü. İtalyan memur, Bruno'nun pasaportunu, sağlık raporunu, bileti incelerken kekeledi:

«Tren... rötar yaptı... öyle mi?»

«Evet, evet.» Pasaportu inceleyip duruyordu hala. Yüzüme baktı. Ben de onun yüzüne baktım. Dışardan, cinayet masası memurlarıyla tartışanların partırtısı geldi.

«Dışarda ne oluyor?»

«Araba... kazası...»

Tam bu sırada Nataşa'yı gördüm. Koyu camlı gözlüğünü takmış, salonun sonundaki, bakılınca hava alanının göründüğü büyük pencerenin önünde duruyordu. Küçük Mişa da yanındaydı.

Memur pasaportumu verdi.

«Teşekkür ederim sinyor. Doğru gümrüğe.»

Dışardaki sesler giderek yükselmişti. Bir düdük öttü. Soluk soluğa:

«Bavulum uçağa gitti», dedim.

«İyi öyleyse. İyi yolculuk, sinyor!»

Fırladığım gibi geçiti arkada bıraktım. Nataşa'ya baktım yeniden. Elini kaldırdı. Hava alanına çıktım. *Pan American* uçağını gördüm. Merdiven henüz alınmamıştı, açık kabin kapısında bir hostes duruyordu. Bir kamarot bana doğru koştu.

«Leopoldville yolcusu Mister Bruno Kerst mi? Hanidir sizi bekliyoruz. Lütfen çabuk olun!»

Benimle birlikte beton alan üzerinden uçağa doğru koşmağa başladı. Hostes de kapıdan gülümseyerek bakıyor, daha çabuk olalım diye el ediyordu.

Merdivene on metre kaldı. Beş metre daha. Bir metre. Bacaklarımı çok açarak koştuğum için, bu son metreyi almam için bir adım yetti. Son metre de ardımda kalmıştı artık. Elimi merdivenin sıcak korkuluğuna attım. Çevreme bakındım. Arkamdan gelen yoktu. Arkamda her şey sessiz, sakindi. Artık bir de merdiveni tırmanacaktım o kadar, sonra kabin kapısı küttedek kapanacak, jet kalkışa geçecekti.

Merdivenden yukarı çıkmadım.

Sıcak korkuluktan elimi çektim.

«Neniz var, Sir?»

«Özür dilerim, bu uçağa binmeyeceğim.»

«Leopoldville'e gitmiyor musunuz?»

«Hayır.»

Hayır, Leopoldville'e uçmak istemiyordum.

Yapamıyacaktım. Yapmamalıydım. Son metreyi de arkamda bıraktığım sırada kafama dank etmişti bu; hemen o anda dank etmişti.

Bir saniye yetmişti bile.

Bir tek saniye içinde ne düşünceler geçebiliyordu insanın kafasından...

13.

«Ben de sadece insanım. Benim ipnotizma tedavim de tam değildir. Sağlıklı kalmak istiyor, bir daha eskisi gibi olmak istemiyorsanız.,.»

Bir daha asla eskisi gibi olmamak...

«... ilerde alacağınız kararlarda doğru yolu bulmak için gereken kuvvet, irade ve moral olgunluğu göstermelisiniz. Doğru yol, daima güç olan yoldur, dikenli yol...»

Profesör Pontevivo böyle söylemişti.

Dikenli yol, Hamburg'du.

Kolay yol. Leopoldville.

Kolay yol. Dikenli yol.

Kolay yolu seçmiştim eskiden. 9 Kasım 1938 de, Berlin Hayvanat Bahçesinde gezinirken, bir saat süreyle kolay yolda yürümüştüm. Yirmi iki yıl önceki bu küçük gezinti, iki hayata malolmuştu, az kalsın benim hayatıma da malolacaktı. Yalnız benimkine mi? Ya Shirley'nin hayatına? Ya Joan'un hayatına?

«Büyük konuşmaktan nefret ederim, ama bu böyle : Hayatınızı değiştirmek zorundasınız. Dikenli yolu seçeceksiniz bundan böyle. Tedavimdeki başarı ancak böyle sürekli olabilir. Şans da yüzünüze ancak böyle güler...»

Şans yüzüme ancak böyle gülecekti.

Yirmi iki yıl önce korkak ve zayıftım. Kaçmak istiyordum, sorumluluktan kaçmak.

Şimdi tekrarlıyacakmıydım yine?

Kaçmayı mı tekrarlıyacaktım?

Ha Berlin Hayvanat Bahçesi'ne kaçmışım, ha Leopoldville'e, ikisi de aynı kapıya çıkıyordu aslında. Yine kolay yolu seçmenin ardındaydım işte. Ama sonsuza dek kaçılabilir miydi? Hep yeniden mi, tekrar tekrar mı?

Bunun yapılamıyacağını biliyordum artık, başımdan geçmişti.

Hiç kimse kendi kendisinden kaçamaz, hiç bir yerden, hiç bir yere. Ne yaptığını, hiç kimse unutamaz. Wanda. Shirley. Joan. Şimdi de Nataşa. Bir zincir. Bir dizi. Şu insanlar evreninde topumuzu içine alan bir örgü deseni.

Yeni bir hayata başlamak istiyordum, daha bu gece karar vermiştim. Yeni bir hayata böyle mi başlanırdı? Yeni bir hileyle, yeni bir suçla mı?

Berbat, kötü bir insanım. Hem de öylesine kötü ki, Nataşa gibi tertemiz iyi insanları bile kötülüğe sürüklüyorum : yalan söylemeye, hile yapmaya, yasaları çiğnemeye.

Böyle olmamalı.

Nataşa da bana benzememeli.

Asla!

Onun için Leopoldville'e uçmamalıyım.

Onun içindir ki uçamam artık.

Onun için.

Bunu hemen kavramamış olmam ne garip.

Yeni bir hayata başlamak —evet.

Ama böyle değil.

Böyle değil.

«Duyuyor musunuz? Size söylüyorum!» Kamarot öfkeden kıpkırmızı kesilmişti.

«Kızmayın rica ederim! Çok, çok özür dilerim ama, Leopoldville'e uçamayacağım.»

Kamarot arkamdan sövüp sayarken, beton alandan hava limanı binasına döndüm. Büyük camın ardında Nataşa'nın ciddi yüzünü seçtim. Yanındaki küçük Mişa da şaşkın şaşkın bakıyordu. Artık yavaş yavaş yürüyordum. Ölü Bruno Kerst'in gözlüğünü fırlatıp attım. Serin salona girince, Nataşa bana doğru koştu. Elimi yakaladı.

«Olmaz», dedim, «böyle olmaz, Nataşa.»

Ses etmeksizin başını salladı.

Arkamdan sesler geldi. Gotthelf, Fried, bir de İtalyan sivil polis koşarak yaklaştılar. Hepsi de soluk soluğaydı, İtalyanca, Almanca, İngilizce konuşuyorlardı karmakarışık.

«Özür dilerim», dedim.

Komiser Gotthelf kelepçenin bir tekini sağ bileğime geçirdi, kilit kapandı.

«Ben de özür dilerim ama», dedi Gotthelf. «Öbür türlüsünü istemediniz.»

«İstemedim.»

«Ne demek yani?»

«Öbür türlüsünü istemedim.» Giderek kalabalıklaşan bir grup dört bir yanımızı sardı. Genç Fried, Nataşa'ya: «Sizi Hamburg'dan tanıyorum», dedi, «Bayan doktor Petrovna, değil mi?»

«Evet.»

«Mister Jordan'nın kaçma teşebbüsüne yardım ettiniz mi?»

«Evet.»

«Siz de yargılanacaksınız öyleyse.»

«Evet.»

«Kendi isteğinizle Hamburg'a uçar mısınız bizimle, yoksa İtalyan polisinin yardımını mı isteyelim?»

«Sizinle gelirim», dedi Nataşa. Yanyana durmuş, birbirimizin elini tutuyorduk. Kelepçeli elimden de komiser Gotthelf tutuyordu.

«Peki neden kaçmadınız? Sizi yakalıyamazdık ki artık.» dedi komiser.

«Elbette yakalıyamazdınız.»

«Neden geri döndünüz öyleyse?»

«Cevap vermek zorunda mıyım?»

«Elbette değilsiniz», dedi mahcup olarak.

«Öyleyse cevap vermiyeyim.»

Bu arada beni herkes tanımıştı, çünkü yüzümü gösteren koca afişler hava limanı salonuna da asılmıştı. Foto muhabirleri flaşları parlattılar. Durmadan resmimiz çekiliyordu. İşte bir rezalet öyküsü daha! İşte yeryüzünün bir kaç bin gazetesinde on, on beş resim daha! Sinemalara akın edecek bir kaç yüz bin kişi daha! İşte hesabıma yatırılacak bir kaç yüz bin dolar daha! Bir İtalyan polisi Gotthel'e bir şeyler söyledi.

Komiser bana döndü: «Sizce bir sakınca yoksa Lutfhansa uçağına binelim. Benzin ikmalini yapıyor. Hemen bu uçağa binmek iznimiz var.»

Küçük Mişa korkuyla kelepçeme dokunuyor, kısık sesler çıkarıyordu. Benim yüzüme bakıyor, Nataşa'nın yüzüne bakıyor, herkese bakıyordu.

«Hadi gidelim», dedim.

İtalyan polisleri kalabalık arasından bize yol açtılar. Nataşa ile Gotthelf'in arasında yürüyordum. Küçük Mişa'nın elinden tutmuştum, Mişa hep annesine bakıp durduğu için, yürürken boyuna sendeliyordu. Nataşa gözlerini boşluğa dikmişti, elimi hiç bırakmıyordu. Tam hava alanına çıkarken o koca afişlerden birini daha gördüm.

14.

Lufthansa uçağı yarı yarıya boştu.

Aşağı yukarı ortalarda bir yere oturduk. Yan yana üç koltuk bulunan sol tarafta, pencere dibinde, küçük Mişa oturuyordu. Onun yanında Nataşa, Nataşa'nın yanında da, geçit kenarında, komiser Fried oturuyordu. Geçitin sağ yanında, kenarda, komiser Gotthelf, sağ pencerede de ben, oturuyorduk. Böylece, Nataşa ile konuşmamıza engel olunacaktı. Annesi yalnız oğluyla konuşuyordu, şüphesiz hep parmak işaretiyle. Nataşa Mişa'ya sabırla bir şeyler anlatıyordu, bu anlatılanları Mişa'nın önceleri pek anlamadığı belli olmuştu. Sonunda her halde anladı ki, bana el salladı, rahatladı.

Sol bileğim Gotthelf'in sağ bileğine kelepçeliydi. Komiser artık öfkeli değildi ama, çok suskundu. Yemek yerken kelepçeyi açtı, sonra yine kapadı.

Milano'ya kadar güneş altında uçtuk.

Sonra bulutlar başladı. Uçak bir iki sarsıldı bulutların içinde, bir iki hava boşluğu geçirdi, ama Mişa korkmuyordu. Yükselmeğe başladığımızın farkındaydım. İçerde hala ışık yanıyordu, pencerelerin önünden karanlık, kirli bulut parçaları geçiyor, zaman zaman da camlar yağmur sağnağı altında kalıyordu. Ama hep yükseliyorduk, yükseldikçe yükseliyorduk boyuna.

Röportajımın bu bölümünü Hamburg cezaevinde, Profesör Pontevivo'nun bana armağan ettiği teyp'e anlatıyorum. Daha anlatılacak şeylerim olduğunu hoca önceden bilmişti sanki.

Büyük, rahatı yerinde bir hücrem, çok anlayışlı bir de soruşturma yargıcım var. Nataşa'yı tutuklamadılar. Onun ne olacağı henüz kesin değil. Avukatına bakılırsa, özgürlüğü kısıtlayan bir ceza alacak, doktorlardan kurulu bir haysiyet divanının toplanması da akla yakın Nataşa'dan ötürü. Avukatı, buna engel olabileceğini umuyor. Umuyor işte.

Bu gün 4 Haziran pazartesi. Bir haftadır tutukluyum. İlk günler formaliteler, soruşturmalar, yüzleştirmelerle geçti. Artık daha bir sakinleşti ortalık. Ham-

burg'a yağmur yağıyor, hava da serin. Parmaklıklı pencereden iç avluya bakan öbür duvarlarla, öbür parmaklıklı pencereleri görüyorum. Aleyhimdeki dava adli tatilden önce başlayacak. Salı günü avukatım görüşmeye gelecek yine. Yanında bir de meslekdaşını getirecek, «Kaliforniya eyaleti halkının Peter Jordan aleyhinde» ki «ergin olmamış bir kimseyi baştan çıkarma» davası için Los Angeles Mahkemesi'nin görevlendirdiği bir avukatı... Daha doğrusu, bu davanın Alman hukukuna göre mi, yoksa Alman hukukundan ayrı olarak Amerikan hukukuna göre mi yürütülmesi gerektiğine karar verilmesi için görevlendirilmiş bir avukat, bu yeni gelen. Yarından sonra işim başımdan aşacak.

Onun içindir ki, şu yağmurlu pazartesi sabahı, öykümü bitirmek istiyorum. Dokuzuncu ses bandı da dolmak üzere. Öbür sekizini, Profesör Pontevivo isteğim üzerine soruşturma yargıçlığına gönderdi. Demek röportajımı bu gün bitirebilirsem, hayatımın bir bölümü son bulmuş, bir yenisi başlamış olacak.

Bir yenisi diyorum ama, elimde hala hayatımın geçmiş bölümüyle ilgili bir şey var : Beni korusun, beni sakınsın diye, Shirley'nin bana armağan ettiği küçük, altın haç. Uzun süre benden ayrılmamış olan bu küçük haç, avucumda sımsıcak duruyor.

Onu saklıyacağım. Yeni bir bölüm ne de olsa, henüz 'yeni bir hayat' demek değildir. Her birimizin bir tek hayatı vardır sadece. O küçük haç da işte bu hayatımla ilgili, bu hayatıma bağlı. Onu kaybetmezsem, ölünceye kadar benimle olacak. Sahip olduğumuz o biricik hayat her birimizin değişik serüvenini, bilgi ve günahını saklıyor. Ne kadar yaşarsak, iyileşmiş yaralardan da o kadar iz kalıyor geride. Yalnız vücuttaki yaraları değil, ötekileri de kastediyorum. O yaralardan biri günün birinde iyileşmedi mi, yaşamak ölüyor.

Hayır, Shirley'nin muskasını atmıyacağım. Atmak istersem saçmalamış olurum. Geçmişini hiç kimse kaldırıp atamaz. O çok kolay olurdu. Ve böylece, bana bütün olan bitenleri hatırlatacak o haçı, Shirley'nin o küçük altın haçını, elimde tutuyorum. Ve kaldığım yerden öyküme devam ediyorum yine...

15.

Milano'ya kadar güneş altında uçtuk.

Sonra bulutlar başladı. Uçak bir iki sarsıldı bulutların içinde, bir iki hava boşluğu geçirdi, ama Mişa korkmuyordu. Yükselmeğe başladığımızın farkındaydım. İçerde hala ışık yanıyordu, pencerelerin önünden karanlık, kirli bulut parçaları geçiyor, zaman zaman camlar yağmur sağnağı altında kalıyordu. Ama hep yükseliyorduk, yükseldikçe yükseliyorduk boyuna.

Yemekten sonra kamarot orta geçite tekerlekli bir bar getirdi, konyakla viski dağıttı. Nataşa konyak istedi, iki polis memuru da viski istediler. «Yükselmemiz şerefine», dedi, artık candan davranan Gotthelf, «tokuşturalım mı?»

«Hayır.»

Şüpheci bir bakışla yüzüme baktı, sonra aklı başına geldi. «Ah, affedersiniz, elbette. Densizliğimi hoş görün.» Nataşa'ya kadeh kaldırdı. Nataşa da aynı yoldan cevap verdi, başımı pencereden yana çevirdim, viskinin kokusu genzime dolunca hafiften fenalaşmıştım.

Uçağın oparlöründen hostesin sesi geldi: «Sayın yolcularımız, şu sırada 5000 metre yüksekten, Semplon üzerinden geçiyoruz. Daha da yükselip birazdan bulutların üzerine çıkacağız.» İki komiser ikinci viskilerini de içerken, oparlördeki ses Rhone vadisine ulaştığımızı, 5500 metreye çıktığımızı haber verdi. Uçağımız bir turbo uçaktı, fazla yükselemezdi, ama 5500 metreyi az bir şey aşar aşmaz yukarı bulut sınırını geçti, ve birden bire pencerelerden gözleri kamaştıran bir güneş ışığıdır doldu.

Öylesine kuvvetliydi ki ışık, gözlerimizi kapatmak zorunda kaldık. Ancak düşlerde görülebilecek, ya da şairlerin anlatabileceği, dünyamızla ilgisi olmayan bir ışık. Gözlerimizi yeniden açtık. «Vay canına...» dedi Gotthelf.

Nataşa'ya baktım; gülümseyip başını salladı, bana Noel gecesi Hamburg'da anlattığı, hanidir özlediği an gerçekleşmişti de ondan. Nataşa'nın Alpler üzerinden ikinci geçişiydi bu. Bütün hayatı boyunca en fazla etkilendiği anı yeniden yaşıyordu, o anı hep yeni baştan ya-

şamanın özlemini çekmişti öteden beri — yanıbaşında sevdiği erkek, öyle yaşamanın özlemini...

Şimdi, ne garip, isteği yerine gelmiş oluyordu. Yanyana oturuyorduk, aramızda iki polis memuru vardı. Ama Nataşa yine de gülümsüyordu; isteğim yerine geldi, der gibiydi. Ben de gülümsedim, sonra, aydınlığa dayanabilmek için gözlerimi kısarak baktım yuvarlak pencereden, Gotthelf de öyle baktı dışarı. Gotthelf konuşurken yine viski kokusunu aldım: «Biz gelirken geceydi, ortalık adamakıllı bulutluydu. Bu ne güzellik, böylesini gördünüz mü hiç?»

«Hiç görmemiştim» deyip yine Nataşa'ya baktım, gözlüğünü düzeltip gülümsedi, bakışları güven ve umut doluydu. Nataşa'nın gülümsemesi göklerin ışığı kadar aydındı; birden bire, başını çepeçevre dolanan o ışık çemberini, şimdiye kadar hiç görmediğim bir kesinlikle gördüm. Ve onu çeviren, gece gündüz, bütün çevresine dolan bu aydınlığın hangi yüksekliklerden geldiğini neden sonra anladım.

Mişa birden bire müthiş heyecanlanmıştı. Parmaklarını çabuk kıpırdatmaya başladı. Nataşa kalkıp yukarı ağdaki mavi uçak çantasını açtı, bir resim defteriyle Mişa'ya armağan ettiğim boyalı kalem kutusunu aldı çantadan. Mişa bana dışarıyı gösterip, resim defteri dizlerinin üzerinde, bir şeyler çizmeye koyuldu. Dilinin tepesi dişlerinin arasından dışarı fırlıyordu heyecandan, bir sağa gidiyordu bir sola.

«Sayın yolcularımız», diye seslendi hostes oparlörden, «şimdi Jungfrau tepesinden geçiyoruz, rotamız kuzeydoğu yönünde değişiyor. Önümüzdeki St. Gotthard dağları...»

Ses aynı cümleleri bir de fransızca ve İngilizce söyledi, yolculardan bir çoğu, pencerelere üşüştüler. Kimileri resim çekiyor, kimileri daha içmek istiyorlardı, kamarot küçük, tekerlekli barıyla gidip geliyordu, işi başından aşmıştı.

Rhone vadileri, bulutlara gömülmüş, ardımızdaydılar, hemen hemen kapkara, hüzünlü ve loş bir görünüm içindeydiler. Daha sonra, bu bulut örtüsü aydınlandıkça aydınlandı, sonunda bembeyaz kesildi. Jungrafu'nun sipsivri tepesi, tek başınaymış gibi, bu bembeyaz pa-

muklu örtünün içinden çıkıverdi. Tepe karlar içindeydi, güneş ışınları lekesiz karı parıldatıyor, ısıtıyordu. Gökkuşağının bütün renkleri içinde parıldayan Jungfrau, milyar kratlık bir tek taş pırlanta gibiydi, ne var ki bu gökkuşağı renkleri artık yeryüzü renkleri olmaktan çıkmıştı sanki, dünyanın kir ve pasını görmeğe alışmış insan gözleri için değildi. Bambaşka renklerdi, ya da renk değildiler — aklıma iki kelime geliyor, ikisi de gülünç ama, yine de söylemeden edemiyeceğim.

Gerçeğin üstünde, duyguların üstünde renklerdi. İnsanların düşünebileceği gerçeklerin üstünde, bizim üstümüzde, çok üstümüzde duygular için yaratılmış renklerdi.

«Bir viski daha», dedi yanımdaki komiser, kamarota. Sesi biraz kısık çıkıyordu. «Bir de arkadaşa, bayana da bir konyak.»

«Başüstüne efendim.»

«Siz istemiyor musunuz gerçekten?» diye sordu Gotthelf bana da.

«Hayır» deyip dışardaki bulutlar denizine baktım. Jungfrau tepesi, kocaman, taşlaşmış dalgalar arasından fırlayıp çıkmıştı sanki.

Kamarot içkileri dağıttı, yine Nataşa'ya baktım, birbirimize gülümsedik. Dışarının aydınlığı öyle göz kamaştırıyordu ki, aynı ışığa ve aydınlığa boğulmuş uçaktan dışarı bakılınca, alacakaranlığa bakmış gibi oluyordu insan.

Mişa ayağa fırlayıp bir ayağını koltuğa dayamış, alnı pencerenin camına dayalı, resim defterine bir şeyler çizip duruyordu.

Hostes'in önceden haber verdiği gibi, şimdi St. Gotthard dağı da ortaya çıkmıştı, o da gerçek üstü, duygular üstü renklerle pırıl pırıl yanıyordu. Tepemizdeki gök derin, mavi ve bulutsuzdu, ve altımızdaki, uzakta, çok uzaktaki bulutlar denizinde üçüncü bir tepe görür gibi oldum, ama belki de öyle bir tepe yoktu, dünyanın öbür ucundaydı.

Koltukların yukarısındaki hava deliklerinden ozonlu, tertemiz bir hava geliyor, uçağın içine doluyordu hoş

bir kokuyla. Deliğin kanalını hava akımı yüzüme çarpacak şekilde ayarladım, derin bir soluk alıp biraz ötedeki Nataşa'ya baktım. Şu andan sonra bizi artık hiç bir şeyin ayıramıyacağına inanmıştım, ne zaman, ne cezaevi, ne insanlar ne de olaylar. Kısa bir mutluluk anı için, bizim o 'kısa süre' miz için serbest kalıncaya kadar bekleyecektik birbirimizi.

Birbirimizle konuşamıyorduk, daha uzun bir süre de konuşamayacaktık ama, bunun farkındaydım artık; aydınlığında tek bir soluk alan kimse için bile sönmezliği muhakkak olan şu ışık içinde gözlerimizle her şeyi söylüyorduk.

Mişa yaptığı resmi annesine verip parmaklarıyla konuştu, Nataşa da tıpkı öyle konuşup, Fried'e bir şey söyledi, Fried arkadaşına, Gotthelf de bana söyledi aynı şeyi : «Küçük, aşağıda bir ada var, diyormuş. O adada yaşamak istiyormuş.» Bu arada Mişa ile Nataşa kendi dillerinde konuşmayı sürdürüyorlardı.

Gotthelf yetiştirdi: «Annesi, ada değil dağ dedikçe, çocuk ada diye dayatıyormuş. Olağanüstü bir ada diyormuş.»

«Şimdi ne diyor?» diye sordum, Gotthelf Fried'e, Fried de Nataşa'ya sordu, aynı sırayı öbür taraftan izleyerek cevabı geldi: «Annesi, bir dağın tepesidir o, demiş. Hayır, demiş çocuk da, ada'dır. Öyleyse ulaşılmaz bir ada, demiş annesi. Bunun üzerine çocuk, bana kalırsa, demiş, gayret edilirse, insanın başı da dönmezse, ulaşılabilir. Çünkü, demiş, bulutlar arasında bir ada olduğu muhakkak.»

Nataşa, Mişa'nın yaptığı resmi komiser Fried'e uzattı. Resmi hayran hayran gözden geçiren Fried de Gotthelf'e uzattı. Gotthelf'le birlikte resmi gözden geçirmek için kımıldayınca, bileğimdeki kelepçe şıkırdadı.

Mişa gerçekten de bir ada resmi yapmıştı. Ada masmavi bir denizin ortasındaydı. Jungfrau tepesinin pırıl pırıl yandığı renkler içinde bir ada. Adanın üzerinde üç kişi vardı: bir kadın, küçük bir çocuk, bir de erkek. Kadının kocaman bir gözlüğü, erkeğin elinde de bir bardak vardı. Fried orta geçide doğru eğilip konuşurken ben hala resme bakıyordum: «Kağıdı geri istiyor. Bir şeyi yanlış çizmiş.»

Resim, Mişa'ya doğru yola çıktı, çizdiği resmin bir kenarını lastikle sıkı sıkı silerken dilinin tepesi yine bir o yana gidiyordu bir bu yana. Sonra, bir kalem alıp kağıtta bir şeyi düzeltti, resmi annesine uzatırken bana bakıp gülümsedi, kocaman açılmış ağzı, pırıl pırıl gözleriyle, sesiz sedasız bir gülüş.

Kağıttaki resme bakan Nataşa ciddileşti. Fried de, Gotthelf de öyle, resim bizlere ulaştıkça. Resim yine eskisi gibiydi, yalnız, adamın eli boştu artık.

Gotthelf: «Artık içmiyorsunuz diye bardağı silmiş», dedi.

Uçak sağa büyük bir eğri çizip, rota değiştirdi. Artık dosdoğru St. Gotthard'a uçuyorduk. Güneş birden bire soldaki pencerelerden içeri ışıyınca, ışınlarından kamaşan gözlerimden yaşlar geldi, gözlerimi kapamak zorunda kaldım.

Dört motor aynı anda çalışıyor, aynı anda homurdanıyordu. Koltuğun arkalığına yaslandım. Taze ozonlu hava yüzüme çarptı. Gotthelf'in sesini duydum: «Ne hoş çocuk bu böyle?»

«Evet», dedim.

«Çok terbiyeli, çok da zeki. Üstelik çok da yetenekli.»

«Evet», dedim.

«Hep böyle sağır dilsiz mi kalacak?»

«Bütün hayatı boyunca.»

«Ne hazin.»

«Evet», dedim, «öyle.»

SON

